

AL FARABI

9th International Conference on Social Sciences

May 2-4, 2021/ 'Nakhchivan' University, Azerbaijan

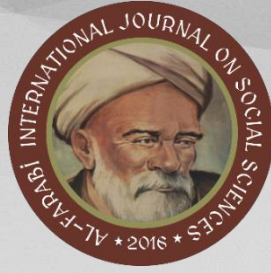
ABSTRACT BOOK

EDITORS

Assoc. Prof. Ali HAŞIMOV

Dr. Mehman ŞABANOV

ISBN: 978-625-7898-40-9

AL FARABI JOURNAL

9th International Conference on Social Sciences

May 2-4, 2021/ 'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Abstract Book

EDITORS

Assoc. Prof. Ali HAŞIMOV

Dr. Mehman ŞABANOV

by

FARABI PUBLISHING HOUSE®

← All rights of this book belong to FARABI Publishing House →

Authors are responsible both ethically and juristically

FARABI Publications – 2021©

Issued: 12.05.2021

ISBN: 978-625-7898-40-9

CONFERENCE ID

CONGRESS TITLE

AL-FARABI JOURNAL
9th International Conference on Social Sciences

DATE and PLACE

May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan
Virtual Conference

ORGANIZATION

AL FARABI JOURNAL
AL FARABI PUBLISHING HOUSE
'NAKHCHIVAN' UNIVERSITY

CONFERENCE CHAIRMAN

Prof. Dr. Nurlana ALIYEVA
Rector of "Nakhchivan" University

NUMBER of ACCEPTED PAPERS-203

NUMBER of REJECTED PAPERS-16

PARTICIPANTS COUNTRY:

Kazakhstan-20, Turkey-99, Azerbaijan-20, India-5, Russia-3, Ukraine-23, Pakistan-2,
Georgia-1, Nigeria-8, Romania-1, Bulgaria-2, Algeria-1, Moldova-7, Malaysia-11

*Double blinded evaluation process

CHAIRMAN OF THE ORGANIZING COMMITTEE

Dr. Huseyn BAĞIRSOYLU
Vice Rector of "Nakhchivan" University

ORGANIZING COMMITTEE

Prof. dr. Mahire HÜSEYNOVA
Azerbaijan State Pedagogical University.

Prof. dr. Hacer HÜSEYNOVA
Azerbaijan State Pedagogical University.

Associate Professor. Ruslan ABDULLAYEV
AMEA

Assoc.Prof.Gönül SAMEDOVA
Azerbaijan State Pedagogical University.

Associate Professor. Ali HAŞİMOV
"Nakhchivan" University. Head of department.

Associate Professor. Ramiz GASIMOV
AMEA Nakhchivan Department İncesenet, Language and Literature Institute.

Associate Professor. Hazar HÜSEYNOV
Nakhchivan State University.

Dr. Mehman ŞABANOV
"Nakhchivan" University. Head of the General History Department.

Dr. Zülfiyye İSMAYIL
AMEA Nakhchivan Department İncesenet, Language and Literature Institute.

Elvan CAFEROV
Azerbaijan State Pedagogical University.

Anar ABUZERLI
"Nakhchivan" University. Head of Education Department.

Receb CAFERLİ
"Nakhchivan" University. Head of International Relations Department

Naim CAHİDZADE
"Nakhchivan" University. Head of Business and Administration Department.

Yasin BABAZADE
"Nakhchivan" University. Foreign language faculty dean, foreign languages faculty dean.

Zakir MEMMEDOV
"Nakhchivan" University. İksad faculty dean

SCIENTIFIC COMMITTEE

- ✚ Prof. Dr. Nurlana ALIYEVA – “Nakhchivan” University Rector
- ✚ Prof. Dr. Mahire HUSEYNOVA - Azerbaijan State Pedagogical University
- ✚ Prof. Dr. Salih OZTURK - Namık Kemal University
- ✚ Prof. Dr. Hacer HUSEYNOVA - Azerbaijan State Pedagogical University
- ✚ Assoc. Prof. Dr. Hazar HUSEYNOV - Nakhchivan State University
- ✚ Assoc. Prof. Dr. Ramiz GASIMOV - ANAS Nakhchivan Division
- ✚ Assoc. Prof. Dr. Dr. Aparna Srivastava, Noida International University
- ✚ Assoc. Prof. Dr. Ruslan ABDULLAYEV - ANAS
- ✚ Assoc. Prof. Dr. Froilan D. Mobo, Philippine Merchant Marine Academy
- ✚ Assoc. Prof. Dr. Gonul SAMEDOVA - Azerbaijan State Pedagogical University
- ✚ Assoc. Prof. Dr. Umran TURKYILMAZ - Ankara Hacı Bayram Veli University
- ✚ Assoc. Prof. Dr. Ali HASHIMOV – “Nakhchivan University”, Head of Department.
- ✚ Assoc. Prof. Muntazir MEHDI - National University of Modern Languages
- ✚ Dr. Huseyn BAGHIRSOYLU - Vice Rector of “Nakhchivan” University
- ✚ Dr. Mehman SHABANOV - Head of Nakhchivan University
- ✚ Dr. Zulfiyye ISMAYIL - ANAS Nakhchivan Division
- ✚ Dr. Gulshen MEHERREMOVA - Azerbaijan Language University
- ✚ Dr. Aygun MEHERREMOVA - Baku State University
- ✚ Dr. Natalia POPKHADZE, Georgia
- ✚ Dr. Damezhan SADYKOVA, Kazak State Pedagogy University

AL-FARABI
9TH INTERNATIONAL CONFERENCE
ON SOCIAL SCIENCES
'NAKHCHIVAN' UNIVERSITY, AZERBAIJAN
MAY 2-4, 2021

CONFERENCE PROGRAM

Meeting ID: 827 4716 1293
Passcode: 134299

Önemli, Xahiş edirik diqqətlə oxuyasınız

- ❖ Konfransımızda Yazı Qaydalarına uyğun göndərilmiş və elmi komissiyadan keçən məruzələr üçün online (video konfrans şəklində) çıxış imkanı veriləcəkdir.
- ❖ Online məruzə üçün <https://zoom.us/join> linki üzərindən daxil olaraq "Meeting ID or Personal Link Name" yerinə ID nömrəsinə daxil olaraq konfransa qoşula bilərsiniz.
- ❖ ZOOM tətbiqi pulsuzdur və yeni hesab açmağa ehtiyac yoxdur
- ❖ ZOOM tətbiqi qeydiyyatdan keçmədən istifadə edilə bilər
- ❖ Tətbiq planşet, telefon və kompyuterlərdə mümkündür
- ❖ Hər iclasda məruzəçilər məruzə saatından 5 dəqiqə əvvəl konfransa bağlanmış olmaları lazımdır
- ❖ Bütün konfrans iştirakçıları canlı qoşularaq bütün məruzələri izləyə bilərlər.
- ❖ Moderator – iclasdakı çıxış və elmi diskussiyalar (sual-cavab) hissəsindən məsuldurlar

Nəzər Yetirilməsi Vaxib Olanlar – TEKNİKİ BİLGİLƏR

- ◆ Kompyuterlərinizdə mikrafon olduğuna və saz vəziyyətdə olmasına əmin olmalısınız.
- ◆ ZOOM-da ekran paylaşma xüsusiyyətini bacarmalısınız
- ◆ Qəbul edilən məqalə sahiblərinin mail adresinə ZOOM tətbiqindəki linkə aid ID nömrəsi göndəriləcəkdir.
- ◆ Sertifikatlar konfransdan sonra sizlərə PDF olaraq göndəriləcəkdir.
- ◆ Konfrans programında yer və saat dəyişikliyi kimi tələblər nəzərə alınmayacaqdır.

Önemli, Dikkətlə Okuyunuz Lütfən

- ❖ Kongremizdə Yazım Kurallarına uyğun göndərilmiş və bilim kurulundan keçən bildirişlər üçün online (video konfrans sistemi üzərindən) sunum imkanı sağlanmışdır.
- ❖ Online sunum yapabilmək üçün <https://zoom.us/join> sitesi üzərindən giriş yaparak "Meeting ID or Personal Link Name" yerinə ID numarasını girerek oturuma katılabilirsiniz.
- ❖ Zoom uygulaması ücretsizdir ve hesap oluşturmaya gerek yoktur.
- ❖ Zoom uygulaması kaydolmadan kullanılabilir.
- ❖ Uygulama tablet, telefon ve PC'lerde çalışıyor.
- ❖ Her oturumdaki sunucular, sunum saatinden 5 dk öncesinde oturuma bağlanmış olmaları gerekmektedir.
- ❖ Tüm kongre katılımcıları canlı bağlanarak tüm oturumları dinleyebilir.
- ❖ Moderator – oturumdaki sunum ve bilimsel tartışma (soru-cevap) kısmından sorumludur.

Dikkət Edilməsi Gerekenler- TEKNİK BİLGİLƏR

- ◆ Bilgisayarınızda mikrofon olduğuna ve çalıştığına əmin olun.
- ◆ Zoom'da ekran paylaşma özelliğine kullanabilmelisiniz.
- ◆ Kabul edilen bildiri sahiplerinin mail adreslerine Zoom uygulamasında oluşturduğumuz oturuma ait ID numarası gönderilecektir.
- ◆ Katılım belgeleri kongre sonunda tarafınıza pdf olarak gönderilecektir
- ◆ Kongre programında yer ve saat değişikliği gibi talepler dikkate alınmayacaktır

---

IMPORTANT, PLEASE READ CAREFULLY

- ❖ To be able to attend a meeting online, login via <https://zoom.us/join> site, enter ID "Meeting ID or Personal Link Name" and solidify the session.
- ❖ The Zoom application is free and no need to create an account.
- ❖ The Zoom application can be used without registration.
- ❖ The application works on tablets, phones and PCs.
- ❖ The participant must be connected to the session 5 minutes before the presentation time.
- ❖ All congress participants can connect live and listen to all sessions.
- ❖ Moderator is responsible for the presentation and scientific discussion (question-answer) section of the session.

Points to Take into Consideration - TECHNICAL INFORMATION

- ◆ Make sure your computer has a microphone and is working.
- ◆ You should be able to use screen sharing feature in Zoom.
- ◆ Attendance certificates will be sent to you as pdf at the end of the congress.
- ◆ Requests such as change of place and time will not be taken into consideration in the congress program.

Before you login to Zoom please indicate your name_surname and HALL number:

exp. Hall-1, Aytən MƏMMƏDOVA

OPENING SPEECH

DATE: 02.05.2021

BAKU TIME: 10:30 -11:00

ANKARA TIME: 09:30 -10:00

Mustafa Latif EMEK

*Chairman of the Institute of Economic Development and Social Researches
(IKSAD)*

Conference Chairman

Prof. Dr. Nurlana ALIYEVA

Rector of "Nakhchivan" University

Chairman of the Organizing Committee

Dr. Huseyn BAĞIRSOYLU

Vice Rector of "Nakhchivan" University

Participant Countries: Azerbaijan, Turkey, Russia, Malaysia,
Ukraine, Moldova, Kazakhstan, Georgia, India, Nigeria, Romania,
Bulgaria, Pakistan, Algeria

DATE: 02.05.2021

BAKU TIME: 11:00-13:30

ANKARA TIME: 10:00-12:30

HALL-3

SESSION-1

Moderator: Assoc. Prof. Dr.Veli BATDI

AUTORS	COUNTRY	TITLE
Assoc. Prof. Dr.Veli BATDI Şerafettin PARLAKKAYA Ahmet Akın ERSÜ	<i>Turkey</i>	ANİMASYON TEKNİĞİNİN META-TEMATİK ANALİZİ
Assoc. Prof. Dr.Veli BATDI Şerafettin PARLAKKAYA Ahmet Akın ERSÜ	<i>Turkey</i>	TEKNOLOJİNİN ÖĞRETMEN EĞİTİMİNE ENTEGRASYONU
Assoc. Prof. Dr. Necdet KONAN Sevda KELEŞ	<i>Turkey</i>	KORONAVİRÜS (COVID 19) SALGININDA DEĞİŞEN ÇALIŞMA KOŞULLARINDA ÖĞRETMEN OLMAK
Merve BEZCİ Prof. Dr. Sevilay KARAMUSTAFAOĞLU Prof. Dr. Orhan KARAMUSTAFAOĞLU	<i>Turkey</i>	'KUVVET PARKURU' EĞİTSEL OYUNU HAKKINDA ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ
Marina Vorobiova MUNGUÍA	<i>Russia</i>	TEACHING ENGLISH POLITENESS: THE ELEMENTS OF AN AMERICAN REFUSAL
Rgwan Abdalameed SHUASH Seriaznita MAT SAID Al-Fartoosi Rana ALI MHOODAR Haider Ibrahim KHALIL	<i>Malaysia</i>	POSTMODERN IRONY IN VALERIE WINDSOR'S EFFIE'S BURNING (1988)

DATE: 02.05.2021

BAKU TIME: 11:00-13:30

ANKARA TIME: 10:00-12:30

HALL-4

SESSION-1

MODERATOR: **Dr. SALMANOVA Könül İsrail qızı**

AUTORS	COUNTRY	TITLE
Aytən MƏMMƏDOVA	<i>Azerbaijan</i>	FOLKLOR NÜMUNƏLƏRİ ETNOPEDAQOĞIKANIN TƏŞƏKKÜLÜNÜ ŞƏRTLƏNDİRƏN AMİL KİMİ
Dr. SALMANOVA Könül İsrail qızı	<i>Azerbaijan</i>	AZƏRBAYCAN LAYLA VƏ OXŞAMALARINDA EPİTET GÖRSEL KÜLTÜR BAĞLAMINDA MASAL ANALİZİ YÖNTEMİNİN İNCELENMESİ
Elif Ayça KARACA	<i>Turkey</i>	TÜRK DİZİLERİNDE KADIN GÖSTERİMİNİN ŞİDDET BAĞLAMINDA ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ: SEFİRİN KIZI ÖRNEĞİ
Elif Ayça KARACA	<i>Turkey</i>	ÇAĞDAŞ TÜRK RESİM SANATINDA YENİLER GRUBU SANAT ANLAYIŞI: TOPLUMSAL GERÇEKÇİLİK
Res. Assist. Dr. Yurdagül KILIÇ GÜNDÜZ	<i>Turkey</i>	AVROPADA İDARƏETMƏDƏ İNSAN AMİLİ
Dr. NƏSİROVA Nərgiz Məhəmməd qızı	<i>Azerbaijan</i>	QUALITY OF EDUCATION SYSTEM AND ITS TESTING: SOCIO-ECONOMIC IMPACT
Artem ARTYUKHOV	<i>Ukraine</i>	

DATE: 02.05.2021

BAKU TIME: 11:00-13:30

ANKARA TIME: 10:00-12:30

HALL-5

SESSION-1

MODERATOR: Assoc. Prof. Dr. Şükufə QƏDİMOVA

AUTORS	COUNTRY	TITLE
Assoc. Prof. Dr. Şükufə QƏDİMOVA	<i>Azerbaijan</i>	TÜRK-İSLAM ALƏMİNDƏ TƏSƏVVÜF ƏDƏBİYYATININ FORMALAŞMASI VƏ NAXÇIVAN ƏSİLLİ MÜTƏSƏVVÜF BABA NİMETULLAHIN YARADICILIĞI
Dr. Adem UZUN	<i>Turkey</i>	MUSARRİHATÜ'L-ESMÂ' ADLI ARAPÇA-FARŞÇA İSİMLER SÖZLÜĞÜ
Prof. Dr. Sciuchina Olga	<i>Moldova</i>	NEOLOGISMS AS AN OBJECT OF RESEARCH IN ENGLISH LEXICOGRAPHY
lecturer. G.M. Sembiyeva	<i>Kazakhstan</i>	EMPIRICAL COMPARISON OF THE RESULTS OF THE KAZAKH -AND RUSSIAN-LANGUAGE VERSION OF THE METHODOLOGY
Asst. Prof. Dr. Emrah KONURALP	<i>Turkey</i>	ON MİTHAT PAŞA'S GOVERNORSHIPS IN THE BALKANS
Asst. Prof. Dr. Emrah KONURALP	<i>Turkey</i>	IN WHAT WAYS DO THE EMBEDDED LIBERALISM LITERATURE DIFFER FROM THE LIBERAL-INDIVIDUALISTIC İPE?

DATE: 02.05.2021

BAKU TIME: 14:00-16:30

ANKARA TIME: 13:00-15:30

HALL-3

SESSION-2

Moderator: доцент. Олена Самсонова

AUTORS	COUNTRY	TITLE
доц. Данышева Светлана Олеговна Дитюк Светлана Алексеевна Игнатова Валентина Владимировна Тесаловская Ольга Борисовна	<i>Украина</i>	К ВОПРОСУ ОБ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДИСТАНЦИОННОГО И СМЕШАННОГО ОБУЧЕНИЯ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ
Кусманова А.	<i>казахстан</i>	ПРАКТИКА ЖУРНАЛИСТИКИ ДАННЫХ В КАЗАХСТАНСКИХ СМИ НА ПРИМЕРЕ THE STEPPE, MANSHUQ И THE VILLAGE
Ибрагимова Р.С. Майданов А. К. Бижанов Б. З.	<i>казахстан</i>	РЕНТГЕНОЛОГИЧЕСКАЯ НАХОДКА СУБХОНДРАЛЬНОЙ КИСТЫ ПРИ ДЕФОРМИРУЮЩЕМ ОСТЕОХОНДРОЗЕ ВИСОЧНО- НИЖНЕЧЕЛЮСТНОГО СУСТАВА
Сейтенова С.Ж. Жусупова А.И	<i>казахстан</i>	СОВРЕМЕННЫЕ ПРАВОВЫЕ ПОДХОДЫ В РЕШЕНИИ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ПРОБЛЕМ
Сейтенова С.Ж. Тилеубергенов Е.М.	<i>казахстан</i>	СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ СПОСОБОВ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ДОГОВОРНЫХ ОБЯЗАТЕЛЬСТВ
доцент. Олена Самсонова Чорна Ганна	<i>Украина</i>	ГЕНЕЗА РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ ПЕДАГОГА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ
Кярим Гумбатов	<i>Грузия</i>	РОЛЬ НЕПОСРЕДСТВЕННОЙ ДЕМОКРАТИИ В СИСТЕМЕ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ
Жомарт Аяна Муратқызы	<i>казахстан</i>	С.ТОРАЙҒЫРОВТЫҢ ЖАҢА ДӘУІРДЕГІ ҚАЗАҚ ӘДЕБИЕТІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ РӨЛІ
Цапеш Татьяна	<i>молдова</i>	ВАРИАЦИОННАЯ АНАТОМИЯ ДВЕНАДЦАТИПЕРСТНОЙ КИШКИ
Аристова Виктория Сайдулин В.Н.	<i>Russia</i>	РОЛЬ ЛЕЧЕБНОЙ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ В ЖИЗНИ СТУДЕНТОВ

DATE: 02.05.2021

BAKU TIME: 14:00-16:30

ANKARA TIME: 13:00-15:30

HALL-4

SESSION-2

MODERATOR: Assist. Prof. K. R. Padma

AUTORS	COUNTRY	TITLE
Assist. Prof. K.R.Padma	<i>India</i>	APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TO DETECT AND RECOVER CONTAMINATED SOIL
Faisal Zulhumadi Kamaruddin Radzuan Mazri Yaakob	<i>Malaysia</i>	QUALITATIVE APPROACH IN REVEALING CONSUMER AWARENESS CHALLENGES AND BARRIERS TO MALAYSIAN NANOTECHNOLOGY DEVELOPMENT
Dr. Wan Nadzri Osman Dr. Faisal Zulhumadi Assoc. Prof. Dr. Mohamed Najib Salleh	<i>Malaysia</i>	DRONE TECHNOLOGY ACCEPTANCE AND READINESS IN MALAYSIA: STUDY IN CENTRAL STATES OF PENINSULAR MALAYSIA
Siti Noorazlina Abu Bakar Norazrena Abu Samah	<i>Malaysia</i>	PROBLEMS OF TEACHING AND LEARNING ADDITIONAL MATHEMATICS FORM 4
Assoc. Prof. SUDHAKAR BABU S Assoc. Prof. ATUL BHATTAD SIVA NAGA MASTHAN VALI P	<i>India</i>	NUMERICAL SIMULATION OF TRIPLE TUBE HEAT EXCHANGER WITH FINS
Mohammad Ahmad Ibrahim ABDULKADIR Sani USMAN MOHAMMAD Gidado SANI INUSA MILALA	<i>Nigeria</i>	ASSESSMENT OF WORKMANSHIP QUALITY IN MINISTRY OF RECONSTRUCTIONS REHABILITATION AND RESETTLEMENT (RRR) CONSTRUCTION SITES IN BORNO STATE
Bielikova Olena Vitaliivna Bessonova Natalia Nikolaevna Greul Olga Alexandrovna Assoc. Prof. Milieva Iryna Volodymyrivna	<i>Ukraine</i>	VIRTUAL TOURS AS A WAY TO ENHANCE THE COGNITIVE ACTIVITY OF EDUCATIONAL MIGRANTS
Saathwik Vaidya Dhruv Garg Subrata Mondal Ankit Gupta	<i>India</i>	DESIGN OPTIMISATION OF ANKLE JOINT PROSTHESIS USING ADVANCED COMPUTATIONAL TECHNIQUES

DATE: 02.05.2021

BAKU TIME: 14:00-16:30

ANKARA TIME: 13:00-15:30

HALL-5

SESSION-2

MODERATOR: **Dr. Iosefina BLAZSANI-BATTO**

AUTORS	COUNTRY	TITLE
PhD. Assoc. Prof. OLENA MARTYNIUK	<i>Ukraine</i>	STRATEGY OF "GREEN" TRANSFORMATION OF UKRAINE'S ECONOMY IN THE CONTEXT OF CLIMATE NEUTRALITY AND SUSTAINABILITY
Iya Elkamali	<i>Ukraine</i>	IRAN'S NUCLEAR PROGRAM: THE FUTURE OF JCPOA
Dr. Iosefina BLAZSANI-BATTO	<i>Azerbaijan Romania</i>	THE STORY OF A STORY: BAKU AND ITS CULTURAL FACES
Natalia Scıuchina	<i>Moldova</i>	SOCIAL HUMAN RIGHTS: LEGAL REGULATION' PERSPECTIVES
Assoc. Prof. PhD. Ivaylo Staykov	<i>Bulgaria</i>	THE PROHIBITION OF DISCRIMINATION IN LABOUR RELATIONS - REGULATION IN UNIVERSAL INTERNATIONAL LEGAL ACTS
Prof. Dr. Ali ŞAHİN Assist. Prof. Dr. Yasin TAŞPINAR	<i>Turkey</i>	TÜRK KAMU YÖNETİMİNDE SİYASET – BÜROKRASI İLİŞKİSİ
Assoc. Prof. Dr. Alpaslan ALKIŞ	<i>Turkey</i>	İSLAM HUKUKUNDA TÜKETİCİ HAKLARI
Assoc. Prof. Dr. Alpaslan ALKIŞ	<i>Turkey</i>	İSLÂM HUKUK TARİHİNDE TÜKETİCİNİN KORUNMASINDA ROL ALAN KURUM VE KURULUŞLAR
Lect. Bengü ŞEKEROĞLU	<i>Turkey</i>	TOPLUMSAL CİNSİYET VE KADIN AÇISINDAN ULUSLARARASI GÖÇÜN DEĞERLENDİRİLMESİ
Assist. Prof. Dr. Muhammed ORAL	<i>Turkey</i>	ENERJİ SEKTÖRÜNDE SİBER GÜVENLİĞİN ÖNEMİ

DATE: 02.05.2021

BAKU TIME: 17:00-19:30

ANKARA TIME: 16:00-18:30

HALL-3

SESSION-3

MODERATOR: Dr. Mustafa Latif EMEK

AUTORS	COUNTRY	TITLE
Sibel ORHAN Muhammet GÜMÜŞ Emine KIZILKAYA Ayşenur CEYLAN	<i>Turkey</i>	COVID-19'UN MÜLTECİLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ
Sibel ORHAN Muhammet GÜMÜŞ Emine KIZILKAYA Ayşenur CEYLAN	<i>Turkey</i>	DEVLETİ VE TOPLUMU KAVRAMSALLAŞTIRMAK
Assoc. Prof. Dr. Nazan DÜZ Kardelen ÖZDEMİR	<i>Turkey</i>	EKSPRESYONİZM VE EGON SCHIELE YAPITLARI
Lect. Şeref MADEN Assoc. Prof. Dr. Gökhan KERSE	<i>Turkey</i>	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK BAĞLAMINDA SAĞLIK SEKTÖRÜNDE YEŞİL UYGULAMALAR
Lect. Nurullah NEHİR	<i>Turkey</i>	1845 TARİHLİ TEMETTUAT DEFTERİNE GÖRE ERZURUM DERVİŞ AĞA MAHALLESİ'NİN SOSYO- EKONOMİK DURUMU
Lect. Nurullah NEHİR	<i>Turkey</i>	1845 TARİHLİ TEMETTUAT DEFTERİNE GÖRE ERZURUM KIRMACI MAHALLESİ'NİN SOSYO- EKONOMİK DURUMU
Kehinde Moruff ADELAKUN Azeez Olalekan Ibrahim Folorunsho Ishaq Abdul-Azeez Olorunfemi 'Boye Oyediran Toyese George Akinade Abdulwahhab Sulyman	<i>Nigeria</i>	EFFECTIVENESS OF ANTI-POACHING ACTIVITIES IN FALGORE GAME RESERVE, KANO, NIGERIA
Usman Garba Kurmi Hadiza Abubakar Balkore Fatima Abubakar Babagana Modu Parth K. Patel	<i>Nigeria</i>	FREE RADICAL AND OXIDATIVE STRESS IN PATHOLOGICAL PROCESSES IN CARDIOVASCULAR DISEASE

DATE: 02.05.2021

BAKU TIME: 17:00-19:30

ANKARA TIME: 16:00-18:30

HALL-4

SESSION-3

MODERATOR: **Aytac Sərdar qızı VƏLİYEVƏ**

AUTORS	COUNTRY	TITLE
Dr. Murat SUCU	<i>Turkey</i>	COVID-19 SALGIN HASTALIK DÖNEMİ SONRASINDA TURİZM SEKTÖRÜNDE BEKLENEN GELİŞMELERİN STRATEJİK BİR DEĞERLENDİRMESİ
Ülviyyə Adil qızı Əliyeva	<i>Azerbaijan</i>	MÜASİR EKOLOJİ PROBLEMLƏR VƏ TURİZMƏ TƏSİRİ
Emelya Şaxavət qızı Süleymanova	<i>Azerbaijan</i>	AZƏRBAYCAN TƏHSİLİ YENİLİK YOLLARINDA NAXÇIVAN-TÜRKİYƏ MÜNASİBƏTLƏRİNDƏ ORDUBADIN TURİZM POTENSIALININ QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ
Aytac Sərdar qızı VƏLİYEVƏ	<i>Azerbaijan</i>	YEŞİL LİMANLARDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARININ İNCELENMESİ
Asst. Prof. Murat YORULMAZ Hatip TORGAY	<i>Turkey</i>	PARÇADA ARĞAC SAPLARININ QEYRİ-BƏRABƏR YERLƏŞMƏ EHTİMALININ TƏDQIQI
Hüseynova Nisəxanım Böyükağa qızı	<i>Azerbaijan</i>	KİÇİK MƏKTƏB YAŞI DÖVRÜNDƏ ŞAĞIRDLƏRİN İDRAK TƏLƏBATLARININ FORMALAŞMASINDA ONLARLA APARILAN TƏRBİYƏVİ İŞİN PRİNSİPLƏRİ
Dr. Məmmədova Mүнəvvər İsmayıl qızı	<i>Azerbaijan</i>	THE EFFECT OF CELEBRITY ENDORSEMENT ON CONSUMER PURCHASE INTENTION: THE MEDIATING ROLE OF ADVERTISING APPEAL
Sanan Waheed KHAN Zulhamri ABDULLAH	<i>Malaysia</i>	ÇEVİRİMİÇİ PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK MESLEKİ YETERLİKLERİN İNCELENMESİ: TÜRKİYE VE BİRLEŞİK KRALLIK KARŞILAŞTIRMASI
Prof. Dr. Fatma Ebru İKİZ Uzm. Psk. Dan. Beril Öztürk	<i>Turkey</i>	ÇEVİRİMİÇİ PSİKOLOJİK DANIŞMAYA İLİŞKİN UYGULAYICI VE ADAYLARIN GÖRÜŞLERİ VE DENEYİMLERİNİN SİSTEMATİK GÖZDEN GEÇİRİLMESİ
Beril Öztürk Prof. Dr. Fatma Ebru İKİZ	<i>Turkey</i>	

DATE: 02.05.2021

BAKU TIME: 17:00-19:30

ANKARA TIME: 16:00-18:30

HALL-5

SESSION-3

MODERATOR: **Dr. Aygün MƏMMƏDOVA**

AUTORS	COUNTRY	TITLE
Ramiz QASIMOV	<i>Azerbaijan</i>	ƏBDÜRRƏHİMBƏY HAQVERDİYEVİN TƏNQİDİ REALİZMİ
Prof., Dr. Abbas SEYİDOV PhD Aygün MƏMMƏDOVA	<i>Azerbaijan</i>	TURAKİNƏ XATUN DÖVRÜNDƏ NAXÇIVAN VƏ KİRANDA ZƏRB EDİLƏN GÜMÜŞ DİRHƏMLƏR (muzey materialları əsasında)
İrfan DEMIREL Assoc. Prof. Dr. Alper SAĞLIK	<i>Turkey</i>	DÜNYA ÜZERİNDEKİ TÜRK İSLAM BAHÇELERİNİN PEYZAJ MİMARLIĞI AÇISINDAN İRDELENMESİ
Isha Tamta Prof. Victor Babu	<i>India</i>	"CONSTRUCTION OF SHILPKAR IDENTITY IN NORTHERN INDIA: A NON-SANSKRITIZATION MODEL"
Badlihisam Nasir Akmaliza Abdullah Mahfuzah Mohammed Zabidi Mohd Faisal Hafiz and Nur Najwa	<i>Malaysia</i>	PROPOSING THE MODEL OF MY-ETHNO HARMONY FOR THE REMEDY OF ETHNIC TENSION AND DE- RADICALISATION IN MALAYSIA
Sayar Singh Chopra	<i>India</i>	REPRESENTATION OF SUBALTERN VOICES IN TRIBAL LITERATURE: A STUDY OF FEW SELECTED CONTEMPORARY INDIAN TRIBAL FICTION

DATE: 03.05.2021

BAKU TIME: 11:00-13:30

ANKARA TIME: 10:00-12:30

HALL-3

SESSION-1

MODERATOR: проф. Гульжахан Усмановна Хаджиева

AUTORS	COUNTRY	TITLE
доцент. Татьяна Владимировна Пахалкова-Соич Лана Юрьевна Морозова	<i>Украина</i>	СИНХРОННЫЕ И АСИНХРОННЫЕ СРЕДСТВА ОБУЧЕНИЯ В ПРЕПОДАВАНИИ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ
Куаншалиева Р. М. Доктор. Ержанова С. Б.	<i>Казахстан</i>	ПСИХОАНАЛИТИЧЕСКАЯ КРИТИКА РОМАНА Н. ГЕЙМАНА “ОКЕАН В КОНЦЕ ДОРОГИ”
Осколкова Анна Александровна Гаврилова Екатерина Романовна	<i>Казахстан</i>	ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МУЛЬТФИЛЬМОВ В ОБУЧЕНИИ АУДИРОВАНИЮ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ НА УРОКЕ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА
Финоженкова Л. А. доцент. Цынцарь А.Л.	<i>молдова</i>	ПСИХОЛОГО – ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ (ТРУДНОСТИ) ПРИ ДИСТАНЦИОННОЙ ФОРМЕ ОБУЧЕНИЯ.
Доктор проф. Гульжахан Усмановна Хаджиева	<i>Казахстан Düzelme sertifikası</i>	ДЕСТРУКТИВНЫЕ ПОСЛЕДСТВИЯ КИТАЙСКИХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ РЕФОРМ ПЕРИОДА 1950-1970 ГГ. КАК ФАКТОР МАССОВОЙ МИГРАЦИИ ИЗ КИТАЯ В КАЗАХСТАН
д.с.н.проф. Гульнар Жанабековна Асылханова	<i>Казахстан</i>	КАЗАХСТАНСКАЯ МОДЕЛЬ ОБЩЕСТВЕННОГО СОГЛАСИЯ И ОБЩЕНАЦИОНАЛЬНОГО ЕДИНСТВА
доц. Жиликова Елена Валерьевна	<i>Украина</i>	ЦИФРОВИЗАЦИЯ СТРАХОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КАК АНТИКРИЗИСНАЯ МЕРА
Ревага Олег Иванович проф. Шандрук Сергей Константинович	<i>Украина</i>	ВЛИЯНИЕ СОВМЕСТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА РАЗВИТИЕ ИНТЕЛЛЕКТА И КРЕАТИВНОСТИ В
доцент. Ольшевская Ирина Гацковская Екатерина	<i>Украина</i>	БЕНЧМАРКИНГ МИГРАЦИИ: УКРАИНА – ТУРЦИЯ
Анастасия Даниловна ЛАЗАРЕВА к.п.н, доцент Виктория Александровна ХОЛОДЕНКО	<i>Ukraine</i>	МУЗИЧНА ОСВІТА У РАМКАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ

DATE: 03.05.2021

BAKU TIME: 11:00-13:30

ANKARA TIME: 10:00-12:30

HALL-4

SESSION-1

MODERATOR: Ph.D. Tami Meredith

AUTORS	COUNTRY	TITLE
Umar Obafemi SALISU Ayobami Ademola AKANMU Simeon Oluwagbenga FASINA Motunrayo Sekinat SANNI Nathaniel Oluwaseun OGUNSEYE Samuel Oluwaseyi OLORUNFEMI Oluwatobi Maria OLATUNJI	<i>Nigeria</i>	UNDERSTANDING THE IMPACT OF COVID-19 PANDEMIC ON SPATIAL INTERACTION IN A TRADITIONAL NIGERIAN CITY
Ph.D. Tami Meredith Prof. Maryanne Fisher	<i>Canada</i>	FACTORS AFFECTING VIRTUAL HUMAN ETHOLOGY
Hassan Aliyu Anas Abdullahi	<i>Nigeria</i>	TEACHERS' PERCEPTION ON THE INTEGRATION OF LEARNING MANAGEMENT SYSTEM INTO CLASSROOM INSTRUCTION IN TERTIARY INSTITUTIONS OF SOKOTO STATE
Ph.D. Igor Korsun Maryna Monchuk	<i>Ukraine</i>	COMPREHENSIVE APPROACH TO THE EXPLANATION OF NATURAL PHENOMENA IN THE CONTEXT OF THE FORMATION OF STUDENTS' COGNITIVE INTEREST IN SCIENCE
Salehzadə Gülçöhrə Saleh qızı Qasımova Elfanə Nəsimi qızı	<i>Azerbaijan</i>	SƏNAYEDƏ DAĞIDICI İNNOVASIYA TEKNOLOGİYALARIN ROLU
Assoc. Prof. Dr. H. Burçin HENDEN ŞOLT	<i>Turkey</i>	KENTSEL HİZMETLERDE KALİTENİN YÜKSELMESİ ADINA BİR HAMLE: VATANDAŞ KARNESİ
Assoc. Prof. Dr. H. Burçin HENDEN ŞOLT	<i>Turkey</i>	KENTLİ MEMNUNİYETİ SAĞLAYABİLME SÜRECİNDE YÖNETİŞİM OLGUSU
Başak OCAK Assoc. Prof. Dr. M. Şahin GÖK	<i>Turkey</i>	"ENDÜSTRİ 4.0 SÜRECİNDE KRİTİK BAŞARI FAKTÖRLERİNİN BELİRLENMESİ: GOSB TEKNOPARK FİRMALARI ÜZERİNE UYGULAMA"
Thinakaridevi Shanmugam	<i>Malaysia</i>	"FACTORS AFFECTING EMPLOYEE ELECTRONIC WORD OF MOUTH ON CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY"
Abdul Razzaq Ali Badlihasham Nasir Ahmad Syukran Baharuddin	<i>Malaysia</i>	THE ROLE OF PAK NATSIR IN THE POLITICO-DA'WAH APPROACH

DATE: 03.05.2021

BAKU TIME: 14:00-16:30

ANKARA TIME: 13:00-15:30

HALL-3

SESSION-2

MODERATOR: LECT. DR. ESRA BÜDÜN AYDIN

AUTORS	COUNTRY	TITLE
Prof. Dr. Hasan AYAYDIN Lect. Abdulmuttalip PİLATİN	<i>Turkey</i>	COVID-19 PANDEMİSİNİN ŞİRKETLERİN ÇALIŞMA SERMAYESİ GEREKSİNİMLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BIST TEKSTİL SEKTÖRÜ ÖRNEĞİ
Prof. Dr. Hasan AYAYDIN Lect. Abdulmuttalip PİLATİN	<i>Turkey</i>	COVID-19 PANDEMİSİNİN FİRMALARIN SERMAYE YAPISINA ETKİLERİ: BIST'DE İŞLEM GÖREN METAL ANA SANAYİ FİRMALARI ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA
Lect. Dr. Esra BÜDÜN AYDIN	<i>Turkey</i>	DİJİTAL AKTİVİZM, VERİ GÜVENLİĞİ VE MAHREMİYET: WHATSAPP "GİZLİLİK SÖZLEŞMESİ" ÖRNEĞİ
Assoc. Prof: Dr. Sezen BOZYİĞİT Assist. Prof. Dr. M. Sami SÜYGÜN	<i>Turkey</i>	TÜKETİCİLERİN GÖSTERİŞÇİ TÜKETİM EĞİLİMLERİNİN HEDİYE VERME GÜDÜSÜ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN CİNSİYET BAĞLAMINDA İNCELENMESİ
Assist. Prof. Dr. M. Sami SÜYGÜN Assoc. Prof: Dr. Sezen BOZYİĞİT	<i>Turkey</i>	İHRACATTA HEDEF PAZAR ARAŞTIRMASI: AVOKADO ÖRNEĞİ
Assoc. Prof. Dr. Okan SARIGÖZ	<i>Turkey</i>	ÖĞRENCİLERİN SOSYO-BİLİMSEL KONULARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ
Assoc. Prof. Dr. Okan SARIGÖZ	<i>Turkey</i>	ÖĞRETMEN ADAYLARININ MENTOR-MENTİ İLİŞKİSİNE VE UYGULAMALARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ
Merve BEZCİ Prof. Dr. Sevilay KARAMUSTAFAOĞLU Prof. Dr. Orhan KARAMUSTAFAOĞLU	<i>Turkey</i>	TERS YÜZ SINIF MODELİ DESTEKLİ BİR ÖĞRETİM ETKİNLİĞİ: BASINÇ
Assoc. Prof. Dr. Fahrettin GEÇEN Lect. Ümit PARSIL	<i>Turkey</i>	BAUHAUS'TA GEOMETRİKSEL ESTETİK
Assoc. Prof. Dr. Fahrettin GEÇEN Lect. Ümit PARSIL	<i>Turkey</i>	LHOTE'NİN D GURUBU ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

DATE: 03.05.2021

BAKU TIME: 14:00-16:30

ANKARA TIME: 13:00-15:30

HALL-4

SESSION-2

MODERATOR: PROF. DR. ABDULHAMIT SİNANOĞLU

AUTORS	COUNTRY	TITLE
Assist. Prof. Dr. Emin CENGİZ	<i>Turkey</i>	SEVİYE SEVİYE HİKÂYELERLE ANA DİLİ ARAPÇA OLMAYANLARA KELİME ÖĞRETME YÖNTEMİ: SAHLAWAYHİ ÖRNEĞİ
Assist. Prof. Dr. Emin CENGİZ	<i>Turkey</i>	ARAPÇADA BAZI NAHİV KONULARININ ÖĞRETİLMESİNDE KUR'ÂN AYETLERİNDEN YARARLANMA METODU: 'ADED-MA'DÛD ÖRNEĞİ
Rehana KANWAL	<i>Pakistan</i>	INTERFAITH MARRIAGES IN THE LIGHT OF THE HOLY QUR'AN AND ITS EXEGESIS
Rehana KANWAL	<i>Pakistan</i>	Importance of Health and Cleanliness in Qur'anic Perspective
Prof. Dr. İhsan ÇAPCIOĞLU Ahmed Hamza ALPAY	<i>Turkey</i>	AKTİF YAŞLANMADA ÇEVRESEL PARAMETRELER
Ahmed Hamza ALPAY Prof. Dr. İhsan ÇAPCIOĞLU	<i>Turkey</i>	AKTİF YAŞLANMA FELSEFESİ
Ayşe ÖZER Sude Naz YALÇINTAŞ	<i>Turkey</i>	FELSEFİ DÜŞÜNCENİN EVRENSEL TEMSİLCİSİ; FARABİ
Assoc. Prof. Dr. Gökhan OFLUOĞLU	<i>Turkey</i>	ÇOCUK YOKSULLUĞUNUN GELECEK KUŞAKLARIN YAŞAM KALİTESİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ
Kəmalə ƏHMƏDOVA	<i>Azerbaijan</i>	TÜRK DİLÇİLİYİNDƏ CÜMLƏ ÜZVLƏRİNİN TƏSNİFİ MƏSƏLƏSİ (cümlənin baş üzvlərinə dair elmi-nəzəri mülahizələr)
Prof. Dr. Abdulhamit SİNANOĞLU	<i>Turkey</i>	İMAM-I A'ZÂM EBU HANİFƏ'NİN SİYASİ DURUŞU VE EHL-İ BEYT İMAMLARI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

DATE: 03.05.2021

BAKU TIME: 17:00-19:30

ANKARA TIME: 16:00-18:30

HALL-3

SESSION-3

MODERATOR: ASSOC. PROF. DR. FEYZULLAH KOCA

AUTORS	COUNTRY	TITLE
Assoc. Prof. Liudmyla SEVERYN-MRACHKOVSKA	<i>Ukraine</i>	ECOLOGICAL INDUSTRY: ESSENCE AND DIRECTIONS OF DEVELOPMENT
Lecturer. Valentina Buivalo Iryna Pesotska	<i>Ukraine</i>	APPLICATION OF VISUAL METHODS IN THE DIAGNOSIS AND REHABILITATION OF TENDINOPATHY OF THE KNEE JOINT
Umut Döndü ACAR Prof. Dr. Gürbüz OCAK	<i>Turkey</i>	ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKÇE DERSİ ÖZYETERLİLİK ALGISI İLE İNGİLİZCE ÖZYETERLİLİK İNANCI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ (AFYONKARAHİSAR ÖRNEKLEMİ)
Umut Döndü ACAR Prof. Dr. Gürbüz OCAK	<i>Turkey</i>	2001-2019 YILLARI ARASINDA ÖZ YETERLİLİK İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALARIN ANALİZİ
Assoc. Prof. Dr. Feyzullah Koca Prof. Dr. Osman İmamoğlu	<i>Turkey</i>	TAKIM VE BİREYSEL SPORCULARIN ANTRENÖRLERİNİN DAVRANIŞLARINI ALGILAMA DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI
Assoc. Prof. Dr. Feyzullah Koca Prof. Dr. Osman İmamoğlu	<i>Turkey</i>	ÜNİVERSİTELI SPORCU ÖĞRENCİLERDE GENEL MARKA KAVRAMINA YÖNELİK TUTUMLARIN ARAŞTIRILMASI
Assoc. Prof. Dr. Demokaan DEMİREL Bersu VAROL	<i>Turkey</i>	SAĞLIK SEKTÖRÜNDE PERFORMANS YÖNETİMİNİN VERİMLİLİĞİNE DAİR DEĞERLENDİRMELERİN ANALİZİ: NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ ÖRNEĞİ
Assoc. Prof. Dr. Demokaan DEMİREL Bersu VAROL	<i>Turkey</i>	YÜKSEKÖĞRETİMDE STRATEJİK PLANLAMA HAKKINDA AKADEMİK PERSONEL GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ"

DATE: 03.05.2021

BAKU TIME: 17:00-19:30

ANKARA TIME: 16:00-18:30

HALL-4

SESSION-3

MODERATOR: Assist. Prof. Dr. Aysel ÇETİNDERE FİLİZ

AUTORS	COUNTRY	TITLE
Assist. Prof. Dr. Osman ÖZDEMİR Res. Assist. Kadir ÖZDEMİR	<i>Turkey</i>	YENİLENEBİLİR ENERJİ BAĞLAMINDA ALGILANAN KALİTE VE ALGILANAN RİSKİN KURUMSAL İTİBARA ETKİSİ: EGE BÖLGESİNDE BİR UYGULAMA
Lect. Tarkan GÜLMEZ Assist. Prof. Dr. Zülkif YALÇIN	<i>Turkey</i>	MELEK SERMAYE İLE ENTELEKTÜEL SERMAYE ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ VE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ
Ali GULİYEV Assoc. Prof. Aybeniz AKDENİZ AR	<i>Turkey</i>	MARKALAŞMA TARİHİ
Assist. Prof. Dr. Aysel ÇETİNDERE FİLİZ Prof. Dr. Cengiz DURAN Şükrü Turan ERGÜN	<i>Turkey</i>	TÜKETİCİLERİN E-TİCARET EĞİLİMLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA
Assist. Prof. Dr. Aysel ÇETİNDERE FİLİZ Prof. Dr. Cengiz DURAN Kenan Oğuz TEZCAN	<i>Turkey</i>	TOPLAM KALİTE YÖNETİMİNİN KAMU KURUMLARINDA UYGULANMASI: KÜTAHYA DEFTERDARLIĞI ÖRNEĞİ
TOUITOU Mohammed	<i>Algeria</i>	CARBON DIOXIDE EMISSIONS, ENERGY CONSUMPTION AND ECONOMIC GROWTH: AN EMPIRICAL ANALYSIS OF ENVIRONMENTAL KUZNETS CURVE IN ALGERIA FOR THE PERIOD 1980 TO 2016
Denis VINTU	<i>Moldova</i> <i>Düzeltilme olacak</i>	FISCAL REFORM IN REPUBLIC OF MOLDOVA. SIMULATION MODEL OF THE DYNAMIC STOCHASTIC GENERAL EQUILIBRIUM MODELING (DSGE)
Assist. Prof. Ph.D. Vesela Georgieva Todorova	<i>Bulgaria</i>	DIVINE LOVE AS A SUPREME VIRTUE IN THE WORKS OF GİBRAN KHALİL GİBRAN

DATE: 04.05.2021

BAKU TIME: 11:00-13:30

ANKARA TIME: 10:00-12:30

HALL-3

SESSION-1

MODERATOR: Prof. Dr. Özcan KARAHAN

AUTORS	COUNTRY	TITLE
Prof. Dr. Özcan KARAHAN	<i>Turkey</i>	TÜRKİYE'DE CARİ AÇIK İLE DIŞ BORÇ ARASINDAKİ İLİŞKİ
Prof. Dr. Özcan KARAHAN	<i>Turkey</i>	TÜRKİYE'DE FAİZ ORANININ YATIRIMA ETKİSİ
Assist. Prof. Dr. Melike Meterelliyoz Kuyzu	<i>Turkey</i>	KESİKLİ SEÇİM MODELLERİ İLE TÜKETİCİ TERCİHLERİNİN ANALİZİ: ELEKTRİK TEDARİKÇİSİ SEÇİMİ ÖRNEĞİ
Mehmet CANAKCI Rıza BAYRAK	<i>Turkey</i>	ECONOMIC DEVELOPMENT AND CRYPTOCURRENCIES RELATIONSHIP
Assoc. Prof. Dr. Aykut EKİYOR Elif USTA	<i>Turkey</i>	COVID-19 SALGINI SÜRECİNDE TÜKETİCİLERİN ATM VE KREDİ KARTI KULLANIM DAVRANIŞLARI
Assoc. Prof. Dr. Aykut EKİYOR Mehmet UZUN	<i>Turkey</i>	"COVID-19 SALGINI SÜRECİNDE MÜŞTERİLERİN BANKA KULLANIM ALİŞKANLIKLARININ İNCELENMESİ"
Assoc. Prof. Valentina Khodzitska	<i>Ukraine</i>	MANAGEMENT REPORTING: ADVANTAGES AND DISADVANTAGES
Assoc. Prof. Yana OLIINYK PhD. Maria KUCHERİAVA	<i>Ukraine</i>	ФОРМАЛІЗАЦІЯ СБОРА І ОБРОБІТКИ ДАННИХ НЕФІНАНСОВОЇ ОТЧЕТНОСТІ: МІЖДУНАРОДНИЙ ОПІТ
lecturer. Angela Pirlog	<i>Moldova</i>	NATIONAL CULTURAL PROFILE IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA AND ITS IMPACT ON INTERCULTURAL MANAGEMENT.

DATE: 04.05.2021

BAKU TIME: 11:00-13:30

ANKARA TIME: 10:00-12:30

HALL-4

SESSION-1

MODERATOR: проф. Елена Бондарева

AUTORS	COUNTRY	TITLE
Prof. PhD. Varakina Margarita Igorevna Lecturer. Trofimova Elizaveta Sergeevna	<i>Russia</i>	ОБУЧЕНИЕ ИЕРОГЛИФИЧЕСКОМУ ПИСЬМУ НА НАЧАЛЬНОМ ЭТАПЕ
к. ю. н. Жумагулова Алина Бакытжановна	<i>Kazakhstan</i>	МЕЖДУНАРОДНАЯ АККРЕДИТАЦИЯ – КЛЮЧЕВОЙ МЕХАНИЗМ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ
Тихай Ольга Мариана Спринчан Хаджиу Светлана Яцко Людмила Елена Халабуденко Барбова Наталия Нинэль Ревенко	<i>Moldova</i>	ПРЕНАТАЛЬНАЯ И ПОСТНАТАЛЬНАЯ ДИАГНОСТИКА БЕРЕМЕННЫХ ЖЕНЩИН, ВХОДЯЩИХ В ГРУППУ РИСКА ФОРМИРОВАНИЯ ВРОЖДЕННЫХ АНОМАЛИЙ ГОЛОВНОГО МОЗГА.
Маулен Алсай	<i>Kazakhstan</i> <i>DÜZELTME ÖZET</i>	М.МАФАУИННЫҢ «АЛАСАПЫРАН» РОМАНЫНДАҒЫ ТАРИХИ ШЫНДЫҚ ЖӘНЕ КӨРКЕМ ШЕШІМ
Zhukova O.A. Bulhakova OLGA	<i>Ukraine</i>	"IMPLEMENTATION OF THE DIGITALIZATION INTO THE PROCESS OF STUDYING SOCIAL AND HUMANITARIAN DISCIPLINES UNDER THE CONDITIONS OF MIXED STUDYING"
проф. Елена Бондарева	<i>Ukraine</i>	НОВЫЕ ЛИЦА НОВОЙ ВОЙНЫ: ДИСКУРС ВОИНА И ВОЙНЫ В ДОКУМЕНТАЛЬНОМ СЦЕНАРИИ ДАРИО ФЕРТИЛИО И ЕЛЕНА ПОНОМАРЕВОЙ «ЛЮДИ И КИБОРГИ»
Чижикова Елена Владимировна	<i>Ukraine</i>	АНАЛИЗ РИСКОВ ТРАНСФЕРТНОГО ЦЕНООБРАЗОВАНИЯ НА ОСНОВЕ ДАННЫХ ТРЕХУРОВНЕВОЙ ДОКУМЕНТАЦИИ
Юрьева Юлия Александровна	<i>Ukraine</i>	ПРЕИМУЩЕСТВА И НЕДОСТАТКИ ДИСТАНЦИОННОГО ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ РАЗВИТИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ
Колядич О.И.	<i>Ukraine</i>	ОЗДОРОВИТЕЛЬНОЕ ВЛИЯНИЕ ДВИГАТЕЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ НА МОРФОФУНКЦИОНАЛЬНОЕ СОСТОЯНИЕ ОРГАНИЗМА ЧЕЛОВЕКА

DATE: 04.05.2021

BAKU TIME: 11:00-13:30

ANKARA TIME: 10:00-12:30

HALL-5

SESSION-1

MODERATOR: Assist. Prof. Dr. Mehtap SÖYLER

AUTORS	COUNTRY	TITLE
Prof. Dr. Birol GÜLNAR Res. Assist. Nihal ACAR	<i>Turkey</i>	YAŞAM DOYUMU VE İNTERNET KULLANIMI İLİŞKİSİ: TÜRKİYE'DEKİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ARASINDA BİR ALAN ARAŞTIRMASI
Prof. Dr. Birol GÜLNAR Res. Assist. Nihal ACAR	<i>Turkey</i>	TÜRK ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ARASINDA İLETİŞİM KAYGISI, KİŞİLİK TIPLARI VE YÜZ YÜZE İLETİŞİM
Lect. Faruk Selahattin YOLCU Lect. Mehmet Seyda OZAN	<i>Turkey</i>	İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ KAPSAMINDA KARİYER GELİŞTİRME VE ÖRGÜTSEL BAĞLILIK İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME
Lect. Mehmet Seyda OZAN Lect. Faruk Selahattin YOLCU	<i>Turkey</i>	ÖRGÜTSEL VE BİREYSEL KARİYER YÖNETİMİ ÜZERİNE BİR İNCELEME
Lect. Dr. Ziya Kıvanç KIRIÇ	<i>Turkey</i>	SİVİL TOPLUM ve YEREL YÖNETİMLER: YÖNETİŞİM ODAKLI BİR DEĞERLENDİRME
Assist. Prof. Dr. Mehtap SÖYLER	<i>Turkey</i>	KARŞILAŞTIRMALI NİTEL ANALİZ: AMPİRİK ARAŞTIRMADA VAKA ODAKLI KÜME KURAMSAL YAKLAŞIM ve VERİ ANALİZİ TEKNİĞİ
Assist. Prof. Dr. Mehtap SÖYLER	<i>Turkey</i>	İKİ DÜZEYLİ KURAMLAR ve KURAM TESTİ: TRIMBERGER'İN "YUKARIDAN DEVRİM" KURAMININ BOOLE CEBİRİYLE TESTİ
Gökhan ÇELEN Serhat KAYA	<i>Turkey</i>	YURTTAŞLIK MÜCADELESİ: İNGİLİZ İÇ SAVAŞI VE LEVELLER HAREKETİ
Serhat KAYA Gökhan ÇELEN	<i>Turkey</i>	HERMENEUTİK GELENEĞİN METODOLOJİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

DATE: 04.05.2021

BAKU TIME: 14:00-16:30

ANKARA TIME: 13:00-15:30

HALL-3

SESSION-2

MODERATOR: Проф. Александр Васильевич Вознюк

AUTORS	COUNTRY	TITLE
Токарь Андрей Анатольевич Гоговский Эдуард Владимирович	<i>Украина</i>	НАЦИОНАЛЬНАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ И ОБОРОНА В УСЛОВИЯХ КРИЗИСНЫХ ЯВЛЕНИЙ
Агибаева Асем Нагашпаевна Проф. Барлыбаева Сауле Хатиятовна	<i>Казахстан</i>	"Развитие дата- журналистики в разных странах (на примере казахстанских и британскихСМИ)."
Тасқынбай Маусымжан Берікқызы	<i>Казахстан</i>	ӘЛИХАН БӨКЕЙХАННЫҢ КӨРКЕМ АУДАРМАЛАРЫНДАҒЫ ТӘБИЕЛЕУ ЖӘНЕ БІЛІМ БЕРУ МӘСЕЛЕСІ
доктор. Проф. Александр Васильевич Вознюк	<i>Украина</i>	ФРАКТАЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ОНТОЛОГИЧЕСКОЙ И СОЦИАЛЬНО- ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ РЕАЛЬНОСТИ
Г.М. Сембиева	<i>Казахстан</i>	Инклюзивті білім беру бағдарламасы жағдайында мүмкіндігі шектеулі жандарға психологиялық- педагогикалық сүйемелдеу
доктор. Сахарова Екатерина Александровна	<i>Украина</i> <i>ÖZZET VE ABSTRACT</i>	"АКМЕОЛОГИЧЕСКИЙ ПОДХОД К КОНЦЕПТУАЛИЗАЦИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ"
Нургалиева Долорес Абилдаевна	<i>Казахстан</i>	ӘЛ-ФАРАБИ ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫН ЗЕРТТЕУШІ АУДАНБЕК ҚӨБЕСОВТИҢ ҒЫЛЫМИ ҮЛЕСІ
Гейдарова Г.А.	<i>Казахстан</i>	ЭТНОКУЛЬТУРНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ТУРКОВ АХЫСКА,ПРОЖИВАЮЩИХ В КАЗАХСТАНЕ
доцент. Федорченко Ольга Евгеньевна	<i>Украина</i>	Анализ требований документа ОЕСР Transfer Pricing Documentation and Country-by-Country Reporting ACTION 13: 2015 Final Report в контексте раскрытия информации в Local File
Скиданюк М. А. доцент. Холоденко В. А.	<i>Украина</i>	ФОРМИРОВАНИЕ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ВКУСА МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ КАК ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА

DATE: 04.05.2021

BAKU TIME: 14:00-16:30

ANKARA TIME: 13:00-15:30

HALL-4

SESSION-2

MODERATOR: Prof. Dr. Ali Fuat ERSOY

AUTORS	COUNTRY	TITLE
Prof. Dr. Ali Fuat ERSOY Gamze İSMAİLOĞLU	<i>Turkey</i>	TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ BAĞLAMINDA OKUL SOSYAL HİZMETİ UYGULAMALARI
Prof. Dr. Ali Fuat ERSOY Kübra DOĞAN	<i>Turkey</i>	SOSYAL HİZMET VE MÜZİK TERAPİSİ
Prof. Dr. Ali Fuat ERSOY Kübra DOĞAN	<i>Turkey</i>	SOSYAL HİZMET VE SANAT
Prof. Dr. Ali Fuat ERSOY Gamze İSMAİLOĞLU	<i>Turkey</i>	YAŞLILARLA ÇALIŞMADA GÖREV ODAKLI SOSYAL HİZMET MÜDAHALESİ
PhD. Assoc. Prof. Meruert K. Shnarbekova	<i>Kazakhstan</i>	THE STUDY OF SOCIAL ISSUES OF ACCESS TO HIGHER EDUCATION IN KAZAKHSTAN
PhD. Mohd Farhan Md Ariffin Nurul Syhadah Mohd Riza	<i>Malaysia</i>	HALAL FOOD: A SOCIAL RESPONSIBILITY
Lect. Ahmet AYDIN Lect. Dr. Esra BÜDÜN AYDIN	<i>Turkey</i>	COVID-19 PANDEMİSİ DÖNEMİNDE TÜRKİYE'DE GERÇEKLEŞTİRİLEN KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK KAMPANYALARINA YÖNELİK BİR DEĞERLENDİRME
Faruku Aliyu Corrienna Abdul Talib	<i>Malaysia</i>	21 ST CENTURY LEARNING OPPORTUNITIES: WHAT ACTIVITIES CAN HELP CHEMISTRY LEARNERS?
Kee-Jiar Yeo Shih-Hui Lee	<i>Malaysia</i>	PARENTS' ATTITUDE TOWARDS IMPLEMENTATION OF SEXUALITY EDUCATION IN PRIMARY SCHOOLS: A MALAYSIAN PERSPECTIVE
Murugan Sandaram Corrienna Abdul Talib	<i>Malaysia</i>	ENHANCING HYPOTHETICO-CREATIVE REASONING SKILLS WITH THE AID OF ADAPTIVE DIGITAL GAME- BASED LEARNING AMONG CHEMISTRY UNDERGRADUATE STUDENTS

DATE: 04.05.2021

BAKU TIME: 14:00-16:30

ANKARA TIME: 13:00-15:30

HALL-5

SESSION-2

MODERATOR: Prof. Dr. Şebnem ASLAN

AUTORS	COUNTRY	TITLE
Safa A ATAMAN Ozlem DEMİREL Baris KOSRETAS	<i>Turkey</i>	A STEM ACTİVİTY EXAMPLE TO SUPPORT THE SCİENTİFİC CREATİVİTY OF 2 ND GRADE STUDENTS: BODY SYSTEMS
Prof. Dr. Şebnem ASLAN Esmâ ATALI	<i>Turkey</i>	TÜRKİYE'DEKİ SAĞLIK SİGORTACILIĞI SİSTEMİNİN SEÇİLMİŞ BAZI ÜLKE SİSTEMLERİ İLE KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ
Prof. Dr. Şebnem ASLAN Ganime KÖK	<i>Turkey</i>	SAĞLIK SEKTÖRÜNDE DUYGUSAL ZEKAYA KAVRAMSAL BİR BAKIŞ
Lect. Şeref MADEN Assoc. Prof. Dr. Ahmet Burhan ÇAKICI	<i>Turkey</i>	224 SAYILI SAĞLIK HİZMETLERİNİN SOSYALLEŞMESİ KANUNUNUN 1960-80 DÖNEMİ POLİTİKALARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ
Ozlem Yılmaz Demirel Baris Kosretas Safa A. Ataman	<i>Turkey</i>	ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ ve ÖZEL EĞİTİME İHTİYACI OLAN ÇOCUKLARDA DİL GELİŞİMİ
Res. Assist. Dr. Çiğdem KOŞAR TAŞ Res. Assist. Dr. Sibel ÖRK ÖZEL	<i>Turkey</i>	OECD ÜLKELERİNDE ERKEN DÖNEM COVID-19 KONTROLÜNÜN KARŞILAŞTIRILMASI
Res. Assist. Dr. Sibel ÖRK ÖZEL Res. Assist. Dr. Çiğdem KOŞAR TAŞ	<i>Turkey</i>	YENİ TİP KORONAVİRÜS (COVID-19) SALGINI VE HAVACILIK SEKTÖRÜNE ETKİSİ
Jane Mbolle CHAH Sandra Chioma NWANKWO Irenonsen UDDIN	<i>Nigeria</i>	KNOWLEDGE AND PRACTICES REGARDING ANTIBIOTIC USE AMONG SMALL-SCALE POULTRY FARMERS IN ENUGU STATE, NIGERIA

DATE: 04.05.2021

BAKU TIME: 17:00-19:30

ANKARA TIME: 16:00-18:30

HALL-3

SESSION-3

MODERATOR: **Assoc. Prof. Dr. İsmayılova Mehriban Cəlal qızı**

AUTORS	COUNTRY	TITLE
Assoc. Prof. Dr. İsmayılova Mehriban Cəlal qızı	<i>Azerbaijan</i>	GƏNCLƏRİN SOSİALLAŞMASI SƏVİYYƏLƏRİNİN PSIXOLOJİ TƏHLİLİ
Cəbrayılova Rəna Nüsrəddin qızı	<i>Azerbaijan</i>	KİÇİK YAŞLI MƏKTƏBLİLƏRİN İDRAK MARAQLARININ PSIXOPEDAQOJİ ŞƏRTLƏRİ
Dr. Məmmədova Səriyyə Əkbər qızı	<i>Azerbaijan</i>	EMOSİONAL-İRADİ SFERASININ İNKİŞAFINDA PROBLEMLƏRİ OLAN KİÇİK YAŞLI MƏKTƏBLİLƏRİN PSIXOLOJİ XÜSUSİYYƏTLƏRİ
Fəhratlı Satibə Əfəndi qızı	<i>Azerbaijan</i>	PEŞƏKAR "MƏN OBRAZI" NİN PSIXOLOJİ MAHİYYƏTİ
Dilara PEPEDİL Assoc Prof Murat KOÇ	<i>Turkey</i>	ACTUAL GLOBAL CHALLENGE; AS A QUALITATIVE RESEARCH, COVID-19 EFFECTS ON WORK LIFE AND SUBJECTIVE WELL-BEING OF EMPLOYEES
Assoc. Prof. Dr. Necdet KONAN Tuğçe TEKİN	<i>Turkey</i>	UZAKTAN ÖĞRETİMDE MOTİVASYON EKSİKLİĞİ
Prof. Dr. Salih YEŞİL Ayşegül ÖZBAĞIŞ	<i>Turkey</i>	COVID-19 KORKUSUNUN PSIXOLOJİK İYİ OLUŞ ÜZERİNE ETKİSİ: BİR ALAN ÇALIŞMASI

DATE: 04.05.2021

BAKU TIME: 17:00-19:30

ANKARA TIME: 16:00-18:30

HALL-4

SESSION-3

MODERATOR: Dr. Həsənov Elçin Heydər oğlu

AUTORS	COUNTRY	TITLE
Prof. Dr. Ali ŞAHİN Assist. Prof. Dr. Yasin TAŞPINAR	<i>Turkey</i>	YEREL HİZMET MEMNUNİYETİ: AKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ
Dr. Çiğdem TUĞAÇ	<i>Turkey</i>	BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARININ GERÇEKLEŞTİRİLMESİNDE BİLGİ SİSTEMLERİNİN KULLANIMI
Dr. Yasin ŞEKER Dr. Safa HOŞ	<i>Turkey</i>	CORPORATE REPUTATION: A RESEARCH ON CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS
Dr. Yasin ŞEKER Dr. Safa HOŞ	<i>Turkey</i>	PROFESSIONAL IMAGE: A STUDY OF CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS' PERCEPTIONS
Dr. Həsənov Elçin Heydər oğlu	<i>Azerbaijan</i>	İCTİMAİ MƏNƏVİYYAT ƏLEYHİNƏ CİNAYƏTLƏRİ DOĞURAN SƏBƏB VƏ ŞƏRAİT VƏ ONUN PROFİLAKTİKASI MƏSƏLƏLƏRİ
Assoc. Prof. Dr. Vedat YILMAZ Lect. Ali Can GÖZCÜ Dr. Ömer AĞIR	<i>Turkey</i>	COVID-19 SÜRECİYLE YEREL YÖNETİMLERCE SUNULAN YENİ HİZMETLER VE SUNUM BİÇİMLERİ: ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ
Assoc. Prof. Dr. Vedat YILMAZ Cüneyt TELSAC Dr. Ömer AĞIR	<i>Turkey</i>	KENT KONSEYLERİNİN YEREL YÖNETİMLER AÇISINDAN ÖNEMİ

DATE: 04.05.2021

BAKU TIME: 17:00-19:30

ANKARA TIME: 16:00-18:30

HALL-5

SESSION-3

MODERATOR: Prof. Dr. Fatih AYDIN

AUTORS	COUNTRY	TITLE
Nübar Təmiraz qızı Səfərli	<i>Azerbaijan</i>	ALİ TƏHSİL MÜƏSSİSƏLƏRİNDƏ "MÜƏLLİM-TƏLƏBƏ" MÜNASİBƏTLƏRİ
Assoc. Prof. Dr. Necdet KONAN Mücahit DÜZDEMİR	<i>Turkey</i>	ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN KORONAVİRÜS (COVID-19) SALGININDA KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
Assoc. Prof. Dr. Necdet KONAN Ezgi DEVECİ-İNEL	<i>Turkey</i>	DEPREMDEN ETKİLENEN BÖLGEDE OKUL YÖNETİCİSİ OLMAK
Prof. Dr. Fatih AYDIN	<i>Turkey</i>	ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN "KÜLTÜR" KAVRMINA İLİŞKİN METAFORLARI
Prof. Dr. Fatih AYDIN	<i>Turkey</i>	İKİLİ DENETİM TEKNİĞİ VE COĞRAFYA DERSİNDE UYGULAMA ÖRNEKLERİ
Ergin GÜNER Doç. Dr. Ali Çağatay KILINÇ	<i>Turkey</i>	COVID 19 SÜRECİNDE ÖĞRETMENLERİN UZAKTAN EĞİTİMDE YAŞADIKLARI SORUNLAR(YAPILDI)
Funda Kerimoğlu Doç. Dr. Ali Çağatay KILINÇ	<i>Turkey</i>	PANDEMİ SÜRECİNDE ÖĞRETMEN MESLEKİ ÖĞRENMESİNİN İNCELENMESİ

PHOTO GALLERY

PowerPoint Slayt Gösterisi - [Özel Eğitim Öğretmenlerinin Koronavirüs (Covid 19) Salgınında Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri] - PowerPoint

Özel Eğitim Öğretmenlerinin Koronavirüs (Covid-19) Salgınında Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Doç. Dr. Necdet KONAN
Mücahit DÜZDEMİR

İnönü Üniversitesi, Malatya-Türkiye

slayt 1 / 18

H5-Fatih AYDIN
h-5 OBSERVER
Hall-5, Mücahit DÜZ...
Ergin GÜNER
Hall-5-Session-3-Ez...

Выйти из зала

Recording... Remaining: 09:03:35 View

Participants (9)

Find a participant

- IKSAD Institute of E... (Co-host, me)
- Dilara Pepedil
- ALEV YILDIRIM H3
- H3- Tuğçe TEKİN
- H3-Ayşegül Özbağış
- Mehriban
- necdetkonan
- satiba Fahrati
- sevda özdemir

1 unassigned participant

Microsoft PowerPoint (Özel Eğitim Öğretmenlerinin)

14.03.2021 Salvarı.pdf - Microsoft PowerPoint (Özel Eğitim Öğretmenlerinin)

- The finding from researches also has shown that The Covid-19 has multiple influences on work life and job life of individuals. (Bart and oth. 2020; Il, O. 2020; Island and oth. 2020).
- Zoom program has been daily active user 1467 in March 2020 (Leonardi, 2020).
- Digitalization was made up as a solution tool for realising work activities during the illness for the organizations (Oguzguru,2020).

Dilara Pepedil

224 sayılı yasa - PowerPoint (Doküman) [Erişim]

AL-FARABI 9. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ
2-4 MAYIS 2021
NAHCIVAN ÜNİVERSİTESİ, AZERBAIJAN

224 SAYILI SAĞLIK HİZMETLERİNİN SOSYALLEŞMESİ KANUNUNUN, 1960-80 DÖNEMİ POLİTİKALARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF THE LAW NO.224 ON SOCIALIZATION OF HEALTH SERVICES IN TERMS OF THE POLICIES OF THE 1960-80 PERIOD

LECT. ŞEREF MADEN
ASSOC. PROF. DR. AHMET BURHAN ÇAKICI

Not eklemek için tıklayın

H5- Baris Kosretas
h-5 OBSERVER
Şebnem Aslan
HALL-5, ŞEREF MADEN
H5-Esma ATALI

Выйти из зала

1. İki Düzeyli Kuramlar: Matematiksel Mantık, Küme Kuramı ve Boole Cebiri

Temel Düzlem	İkinci Düzlem	Üçüncü Düzlem
olgu (süreğen uzanım ya da zıtlık)	boyutlar (nedensel ya da nedensel olmayan bağlantılar veya ikame edilebilirlik)	göstergeler

H5 Mehtap Söyler
h-5 OBSERVER
Попросить включить
H5 Ziya Kıvanç KIRIÇ
h5 nihal acar
H5-Faruk Selahattin...

Выйти из зала

CONFERENCE

CONGRESS ID	I
PROGRAM	II
PHOTO GALLERY	III
CONTENT	IV

Author	Title	No
Veli BATDI Şerafettin PARLAKKAYA Ahmet Akın ERSÜ	ANIMASYON TEKNİĞİNİN META-TEMATİK ANALİZİ	1
Veli BATDI Şerafettin PARLAKKAYA Ahmet Akın ERSÜ	TEKNOLOJİNİN ÖĞRETMEN EĞİTİMİNE ENTEGRASYONU	3
Necdet KONAN Sevda KELEŞ	KORONAVİRÜS (COVID 19) SALGININDA DEĞİŞEN ÇALIŞMA KOŞULLARINDA ÖĞRETMEN OLMAK	5
Merve BEZCİ Sevilay KARAMUSTAFAOĞLU Orhan KARAMUSTAFAOĞLU	'KUVVET PARKURU' EĞİTSEL OYUNU HAKKINDA ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ	7
Marina Vorobiova MUNGUÍA	TEACHING ENGLISH POLITENESS: THE ELEMENTS OF AN AMERICAN REFUSAL	9
Rgwan Abdalhameed SHUASH Seriaznita MAT SAID Al-Fartoosi Rana ALI MHOODAR Haider Ibrahim KHALIL	POSTMODERN IRONY IN VALERIE WINDSOR'S EFFIE'S BURNING (1988)	10
Aytən MƏMMƏDOVA	FOLKLOR NÜMUNƏLƏRİ ETNOPEDAQOGİKANIN TƏŞƏKKÜLÜNÜ ŞƏRTLƏNDİRƏN AMİL KİMİ	11
SALMANOVA Könül İsrafil qızı	AZƏRBAYCAN LAYLA VƏ OXŞAMALARINDA EPİTET	13
Elif Ayça KARACA	GÖRSEL KÜLTÜR BAĞLAMINDA MASAL ANALİZİ YÖNTEMİNİN İNCELENMESİ	15
Elif Ayça KARACA	TÜRK DİZİLERİNDE KADIN GÖSTERİMİNİN ŞİDDET BAĞLAMI ÇERÇEVESİNDE İNCELENMESİ: SEFİRİN KIZI ÖRNEĞİ	16
Yurdağül KILIÇ GÜNDÜZ	ÇAĞDAŞ TÜRK RESİM SANATINDA YENİLER GRUBU SANAT ANLAYIŞI: TOPLUMSAL GERÇEKÇİLİK	17
NƏSİROVA Nərgiz Məhəmməd qızı	AVROPADA İDARƏETMƏDƏ İNSAN AMİLİ	19
Artem ARTYUKHOV	QUALITY OF EDUCATION SYSTEM AND ITS TESTING: SOCIO-ECONOMIC IMPACT	21
Şükufə QƏDİMOVA	TÜRK-İSLAM ALƏMİNDƏ TƏSƏVVÜF ƏDƏBİYYATININ FORMALAŞMASI VƏ NAXÇIVAN ƏSİLLİ MÜTƏSƏVVÜF BABA NİMETULLAHIN YARADICILIĞI	22
Adem UZUN	MUSARRİHATÜ'L-ESMÂ' ADLI ARAPÇA-FARŞÇA İSİMLER SÖZLÜĞÜ	24
Sciuchina Olga	NEOLOGISMS AS AN OBJECT OF RESEARCH IN ENGLISH LEXICOGRAPHY	26
G.M. Sembiyeva	EMPIRICAL COMPARISON OF THE RESULTS OF THE KAZAKH - AND RUSSIAN-LANGUAGE VERSION OF THE METHODOLOGY	27
Emrah KONURALP	ON MİTHAT PAŞA'S GOVERNORSHIPS IN THE BALKANS	28
Emrah KONURALP	IN WHAT WAYS DO THE EMBEDDED LIBERALISM LITERATURE DIFFER FROM THE LIBERAL-INDIVIDUALISTIC IPE?	29
Даньшева Светлана Олеговна Дитюк Светлана Алексеевна	К ВОПРОСУ ОБ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДИСТАНЦИОННОГО И СМЕШАННОГО ОБУЧЕНИЯ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ	30

Игнатова Валентина Владимировна Тесаловская Ольга Борисовна		
Кусманова А.	ПРАКТИКА ЖУРНАЛИСТИКИ ДАННЫХ В КАЗАХСТАНСКИХ СМИ НА ПРИМЕРЕ THE STEPPE, MANSHUQ И THE VILLAGE	32
Ибрагимов Р.С. Майданов А. К. Бижанов Б. З.	РЕНТГЕНОЛОГИЧЕСКАЯ НАХОДКА СУБХОНДРАЛЬНОЙ КИСТЫ ПРИ ДЕФОРМИРУЮЩЕМ ОСТЕОХОНДРОЗЕ ВИСОЧНО- НИЖНЕЧЕЛЮСТНОГО СУСТАВА	33
Сейтенова С.Ж. Жусупова А.И	СОВРЕМЕННЫЕ ПРАВОВЫЕ ПОДХОДЫ В РЕШЕНИИ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ПРОБЛЕМ	34
Сейтенова С.Ж. Тилеубергенов Е.М.	СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ СПОСОБОВ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ДОГОВОРНЫХ ОБЯЗАТЕЛЬСТВ	38
Олена Самсонова Чорна Ганна	ГЕНЕЗА РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ ПЕДАГОГА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	39
Кярим Гумбатов	РОЛЬ НЕПОСРЕДСТВЕННОЙ ДЕМОКРАТИИ В СИСТЕМЕ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ	42
Жомарт Аяна Муратқызы	С.ТОРАЙҒЫРОВТЫҢ ЖАҢА ДӘУІРДЕГІ ҚАЗАҚ ӘДЕБИЕТІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ РӨЛІ	44
Цапеш Татьяна	ВАРИАЦИОННАЯ АНАТОМИЯ ДВЕНАДЦАТИПЕРСТНОЙ КИШКИ	45
Аристова Виктория Сайдулин В.Н.	РОЛЬ ЛЕЧЕБНОЙ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ В ЖИЗНИ СТУДЕНТОВ	46
K.R.Padma	APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TO DETECT AND RECOVER CONTAMINATED SOIL	48
Faisal Zulhumadi Kamaruddin Radzuan Mazri Yaakob	QUALITATIVE APPROACH IN REVEALING CONSUMER AWARENESS CHALLENGES AND BARRIERS TO MALAYSIAN NANOTECHNOLOGY DEVELOPMENT	49
Wan Nadzri Osman Faisal Zulhumadi Mohamed Najib Salleh	DRONE TECHNOLOGY ACCEPTANCE AND READINESS IN MALAYSIA: STUDY IN CENTRAL STATES OF PENINSULAR MALAYSIA	50
Siti Noorazlina Abu Bakar Norazrena Abu Samah	PROBLEMS OF TEACHING AND LEARNING ADDITIONAL MATHEMATICS FORM 4	51
SUDHAKAR BABU S ATUL BHATTAD SIVA NAGA MASTHAN VALI P	NUMERICAL SIMULATION OF TRIPLE TUBE HEAT EXCHANGER WITH FINS	52
Mohammad Ahmad Ibrahim ABDULKADIR Sani USMAN MOHAMMAD Gidado SANI INUSA MILALA	ASSESSMENT OF WORKMANSHIP QUALITY IN MINISTRY OF RECONSTRUCTIONS REHABILITATION AND RESETTLEMENT (RRR) CONSTRUCTION SITES IN BORNO STATE	53
Bielikova Olena Vitaliivna Bessonova Natalia Nikolaevna Greul Olga Alexandrovna Milieva Iryna Volodymyrivna	VIRTUAL TOURS AS A WAY TO ENHANCE THE COGNITIVE ACTIVITY OF EDUCATIONAL MIGRANTS	54
Saathwik Vaidya Dhruv Garg Subrata Mondal Ankit Gupta	DESIGN OPTIMISATION OF ANKLE JOINT PROSTHESIS USING ADVANCED COMPUTATIONAL TECHNIQUES	55
Olena MARTYNIUK	STRATEGY OF "GREEN" TRANSFORMATION OF UKRAINE'S ECONOMY IN THE CONTEXT OF CLIMATE NEUTRALITY AND SUSTAINABILITY	56
Iya ELKAMALI	IRAN'S NUCLEAR PROGRAM: THE FUTURE OF JCPOA	57
Iosefina BLAZSANI-BATTO	THE STORY OF A STORY: BAKU AND ITS CULTURAL FACES	59
Natalia SCIUCHINA	SOCIAL HUMAN RIGHTS: LEGAL REGULATION' PERSPECTIVES	60
Ivaylo STAYKOV	THE PROHIBITION OF DISCRIMINATION IN LABOUR RELATIONS - REGULATION IN UNIVERSAL INTERNATIONAL LEGAL ACTS	61

Ali ŞAHİN Yasin TAŞPINAR	TÜRK KAMU YÖNETİMİNDE SİYASET – BÜROKRASI İLİŞKİSİ	62
Alpaslan ALKIŞ	İSLAM HUKUKUNDA TÜKETİCİ HAKLARI	64
Alpaslan ALKIŞ	İSLÂM HUKUK TARİHİNDE TÜKETİCİNİN KORUNMASINDA ROL ALAN KURUM VE KURULUŞLAR	66
Bengü ŞEKEROĞLU	TOPLUMSAL CİNSİYET VE KADIN AÇISINDAN ULUSLARARASI GÖÇÜN DEĞERLENDİRİLMESİ	68
Muhammed ORAL	ENERJİ SEKTÖRÜNDE SİBER GÜVENLİĞİN ÖNEMİ	70
Sibel ORHAN Muhammet GÜMÜŞ Emine KIZILKAYA Ayşenur CEYLAN	COVID-19'UN MÜLTECİLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	72
Sibel ORHAN Muhammet GÜMÜŞ Emine KIZILKAYA Ayşenur CEYLAN	DEVLETİ VE TOPLUMU KAVRAMSALLAŞTIRMAK	74
Nazan DÜZ Kardelen ÖZDEMİR	EKSPRESYONİZM VE EGON SCHIELE YAPITLARI	76
Şeref MADEN Gökhan KERSE	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK BAĞLAMINDA SAĞLIK SEKTÖRÜNDE YEŞİL UYGULAMALAR	78
Nurullah NEHİR	1845 TARİHLİ TEMETTUÂT DEFTERİNE GÖRE ERZURUM DERVİŞ AĞA MAHALLESİ'NİN SOSYO-EKONOMİK DURUMU	79
Nurullah NEHİR	1845 TARİHLİ TEMETTUÂT DEFTERİNE GÖRE ERZURUM KIRMACI MAHALLESİ'NİN SOSYO- EKONOMİK DURUMU	80
Kehinde Moruff ADELAKUN Azeez Olalekan Ibrahim Folorunsho Ishaq Abdul-Azeez Olorunfemi 'Boye Oyediran Toyese George Akinade Abdulwahhab Sulyman	EFFECTIVENESS OF ANTI-POACHING ACTIVITIES IN FALGORE GAME RESERVE, KANO, NIGERIA	81
Usman Garba Kurmi Hadiza Abubakar Balkore Fatima Abubakar Babagana Modu Parth K. Patel	FREE RADICAL AND OXIDATIVE STRESS IN PATHOLOGICAL PROCESSES IN CARDIOVASCULAR DISEASE	82
Murat SUCU	COVID-19 SALGIN HASTALIK DÖNEMİ SONRASINDA TURİZM SEKTÖRÜNDE BEKLENEN GELİŞMELERİN STRATEJİK BİR DEĞERLENDİRMESİ	83
Ülviyyə Adil qızı Əliyeva	MÜASİR EKOLOJİ PROBLEMLƏR VƏ TURİZMƏ TƏSİRİ	85
Emelya Şaxavət qızı SÜLEYMANOVA	AZƏRBAYCAN TƏHSİLİ YENİLİK YOLLARINDA	87
Aytac Sərdar qızı VƏLİYEVA	NAXÇIVAN-TÜRKİYƏ MÜNASİBƏTLƏRİNDƏ ORDUBADIN TURİZM POTENSIALININ QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ	89
Murat YORULMAZ Hatip TORGAY	YEŞİL LİMANLARDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARININ İNCELENMESİ	91
HÜSEYNOVA Nisəxanım Böyükəğa qızı	PARÇADA ARĞAC SAPLARININ QEYRİ-BƏRABƏR YERLƏŞMƏ EHTİMALININ TƏDQIQI	93
Məmmədova Mүнəvvər İsmayıl qızı	KİÇİK MƏKTƏB YAŞI DÖVRÜNDƏ ŞAĞIRDLƏRİN İDRAK TƏLƏBATLARININ FORMALAŞMASINDA ONLARLA APARILAN TƏRBİYƏVİ İŞİN PRİNSİPLƏRİ	95
Sanan Waheed KHAN Zulhamri ABDULLAH	THE EFFECT OF CELEBRITY ENDORSEMENT ON CONSUMER PURCHASE INTENTION: THE MEDIATING ROLE OF ADVERTISING APPEAL	96
Fatma Ebru İKİZ Beril Öztürk	ÇEVİRİMİÇİ PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK MESLEKİ YETERLİKLERİN İNCELENMESİ: TÜRKİYE VE BİRLEŞİK KRALLIK KARŞILAŞTIRMASI	97

Beril Öztürk Fatma Ebru İKİZ	ÇEVİRİMİÇİ PSİKOLOJİK DANIŞMAYA İLİŞKİN UYGULAYICI VE ADAYLARIN GÖRÜŞLERİ VE DENEYİMLERİNİN SİSTEMATİK GÖZDEN GEÇİRİLMESİ	99
Ramiz QASIMOV	ƏBDÜRRƏHİMBƏY HAQVERDİYEVİN TƏNQİDİ REALİZMİ	101
Abbas SEYİDOV Aygün MƏMMƏDOVA	TURAKİNƏ XATUN DÖVRÜNDƏ NAXÇIVAN VƏ KİRANDA ZƏRB EDİLƏN GÜMÜŞ DİRHƏMLƏR (muzey materialları əsasında)	103
İrfan DEMİREL Alper SAĞLIK	DÜNYA ÜZERİNDEKİ TÜRK İSLAM BAHÇELERİNİN PEYZAJ MİMARLIĞI AÇISINDAN İRDELENMESİ	105
Isha Tamta Victor Babu	"CONSTRUCTION OF SHILPKAR IDENTITY IN NORTHERN INDIA: A NON-SANSKRITIZATION MODEL"	107
Badlihasham Nasir Akmaliza Abdullah Mahfuzah Mohammed Zabidi Mohd Faisal Hafiz and Nur Najwa	PROPOSING THE MODEL OF MY-ETHNO HARMONY FOR THE REMEDY OF ETHNIC TENSION AND DE- RADICALISATION IN MALAYSIA	108
Sayar Singh CHOPRA	REPRESENTATION OF SUBALTERN VOICES IN TRIBAL LITERATURE: A STUDY OF FEW SELECTED CONTEMPORARY INDIAN TRIBAL FICTION	109
Татьяна ВЛАДИМИРОВНА ПАХАЛКОВА-Соич Лана Юрьевна МОРОЗОВА	СИНХРОННЫЕ И АСИНХРОННЫЕ СРЕДСТВА ОБУЧЕНИЯ В ПРЕПОДАВАНИИ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ	110
Kуаншалиева Р. М. Ержанова С. Б.	ПСИХОАНАЛИТИЧЕСКАЯ КРИТИКА РОМАНА Н. ГЕЙМАНА "ОКЕАН В КОНЦЕ ДОРОГИ"	111
Осколкова Анна Александровна Гаврилова Екатерина Романовна	ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МУЛЬТФИЛЬМОВ В ОБУЧЕНИИ АУДИРОВАНИЮ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ НА УРОКЕ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА	112
Финоженкова Л. А. Цынцарь А.Л.	ПСИХОЛОГО – ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ (ТРУДНОСТИ) ПРИ ДИСТАНЦИОННОЙ ФОРМЕ ОБУЧЕНИЯ.	117
Гульжахан Усмановна Хаджиева	ДЕСТРУКТИВНЫЕ ПОСЛЕДСТВИЯ КИТАЙСКИХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ РЕФОРМ ПЕРИОДА 1950-1970 ГГ. КАК ФАКТОР МАССОВОЙ МИГРАЦИИ ИЗ КИТАЯ В КАЗАХСТАН	121
Гульнар Жанабековна Асылханова	КАЗАХСТАНСКАЯ МОДЕЛЬ ОБЩЕСТВЕННОГО СОГЛАСИЯ И ОБЩЕНАЦИОНАЛЬНОГО ЕДИНСТВА	123
Жилякова Елена Валерьевна	ЦИФРОВИЗАЦИЯ СТРАХОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КАК АНТИКРИЗИСНАЯ МЕРА	127
Ревера Олег Иванович Шандрук Сергей Константинович	ВЛИЯНИЕ СОВМЕСТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА РАЗВИТИЕ ИНТЕЛЛЕКТА И КРЕАТИВНОСТИ В	128
Ольшевская Ирина Гацковская Екатерина	БЕНЧМАРКИНГ МИГРАЦИИ: УКРАИНА – ТУРЦИЯ	130
Анастасия Даниловна ЛАЗАРЕВА Виктория Александровна ХОЛОДЕНКО	МУЗИЧНА ОСВІТА У РАМКАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ	134
Ergin GÜNER Ali Çağatay KILINÇ	COVID 19 SÜRECİNDE ÖĞRETMENLERİN UZAKTAN EĞİTİMDE YAŞADIKLARI SORUNLAR	135
Umar Obafemi SALISU Ayobami Ademola AKANMU Simeon Oluwagbenga FASINA Motunrayo Sekinat SANNI Nathaniel Oluwaseun OGUNSEYE Samuel Oluwaseyi OLORUNFEMI Oluwatobi Maria OLATUNJI	UNDERSTANDING THE IMPACT OF COVID-19 PANDEMIC ON SPATIAL INTERACTION IN A TRADITIONAL NIGERIAN CITY	137
Tami MEREDİTH	FACTORS AFFECTING VIRTUAL HUMAN ETHOLOGY	139

Maryanne Fisher		
Hassan Aliyu Anas Abdullahi	TEACHERS' PERCEPTION ON THE INTEGRATION OF LEARNING MANAGEMENT SYSTEM INTO CLASSROOM INSTRUCTION IN TERTIARY INSTITUTIONS OF SOKOTO STATE	140
Igor Korsun Maryna Monchuk	COMPREHENSIVE APPROACH TO THE EXPLANATION OF NATURAL PHENOMENA IN THE CONTEXT OF THE FORMATION OF STUDENTS' COGNITIVE INTEREST IN SCIENCE	141
SALEHZADƏ Gülçöhrə Saleh qızı QASIMOVA Elfanə Nəsimi qızı	SƏNAYEDƏ DAĞIDICI İNNOVASIYA TEXNOLOGİYALARIN ROLU	142
H. Burçin HENDEN ŞOLT	KENTLİ MEMNUNİYETİ SAĞLAYABİLME SÜRECİNDE YÖNETİŞİM OLGUSU	143
H. Burçin HENDEN ŞOLT	KENTSEL HİZMETLERDE KALİTENİN YÜKSELMESİ ADINA BİR HAMLE: VATANDAŞ KARNESİ	144
Başak OCAK M. Şahin GÖK	"ENDÜSTRİ 4.0 SÜRECİNDE KRİTİK BAŞARI FAKTÖRLERİNİN BELİRLENMESİ: GOSB TEKNO PARK FİRMALARI ÜZERİNE UYGULAMA"	145
Thinakaridevi Shanmugam	"FACTORS AFFECTING EMPLOYEE ELECTRONIC WORD OF MOUTH ON CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY"	147
Abdul Razzaq Ali Badlihasham Nasir Ahmad Syukran Baharuddin	THE ROLE OF PAK NATSIR IN THE POLITICO-DA'WAH APPROACH	148
Hasan AYAYDIN Abdulmuttalip PİLATİN	COVID-19 PANDEMİSİNİN ŞİRKETLERİN ÇALIŞMA SERMAYESİ GEREKSİNİMLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BİST TEKSTİL SEKTÖRÜ ÖRNEĞİ	149
Hasan AYAYDIN Abdulmuttalip PİLATİN	COVID-19 PANDEMİSİNİN FİRMALARIN SERMAYE YAPISINA ETKİLERİ: BİST'DE İŞLEM GÖREN METAL ANA SANAYİ FİRMALARI ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA	151
Esra BÜDÜN AYDIN	DİJİTAL AKTİVİZM, VERİ GÜVENLİĞİ VE MAHREMİYET: WHATSAPP "GİZLİLİK SÖZLEŞMESİ" ÖRNEĞİ	153
Sezen BOZYİĞİT M. Sami SÜYGÜN	TÜKETİCİLERİN GÖSTERİŞÇİ TÜKETİM EĞİLİMLERİNİN HEDİYE VERME GÜDÜSÜ ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN CİNSİYET BAĞLAMINDA İNCELENMESİ	155
M. Sami SÜYGÜN Sezen BOZYİĞİT	İHRACATTA HEDEF PAZAR ARAŞTIRMASI: AVOKADO ÖRNEĞİ	157
Okan SARIGÖZ	ÖĞRENCİLERİN SOSYO-BİLİMSEL KONULARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ	159
Okan SARIGÖZ	ÖĞRETMEN ADAYLARININ MENTOR-MENTİ İLİŞKİSİNE VE UYGULAMALARINA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ	161
Merve BEZCİ Sevilay KARAMUSTAFAOĞLU Orhan KARAMUSTAFAOĞLU	TERS YÜZ SINIF MODELİ DESTEKLİ BİR ÖĞRETİM ETKİNLİĞİ: BASINÇ	163
Fahrettin GEÇEN Ümit PARSIL	BAUHAUS'TA GEOMETRİKSEL ESTETİK	165
Fahrettin GEÇEN Ümit PARSIL	LHOTE'NİN D GURUBU ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	167
Emin CENGİZ	SEVİYE SEVİYE HİKÂYELERLE ANA DİLİ ARAPÇA OLMAYANLARA KELİME ÖĞRETME YÖNTEMİ: SAHLAWAYHİ ÖRNEĞİ	169
Emin CENGİZ	ARAPÇADA BAZI NAHİV KONULARININ ÖĞRETİLMESİNDE KUR'ÂN AYETLERİNDEN YARARLANMA METODU: 'ADED-MA'DÜD ÖRNEĞİ	171
Rehana KANWAL	INTERFAITH MARRIAGES IN THE LIGHT OF THE HOLY QUR'AN AND ITS EXEGESIS	173
Rehana KANWAL	Importance of Health and Cleanliness in Qur'anic Perspective	174
İhsan ÇAPCIOĞLU Ahmed Hamza ALPAY	AKTİF YAŞLANMADA ÇEVRESEL PARAMETRELER	175
Ahmed Hamza ALPAY İhsan ÇAPCIOĞLU	AKTİF YAŞLANMA FELSEFESİ	177
Ayşe ÖZER	FELSEFİ DÜŞÜNENİN EVRENSEL TEMSİLCİSİ; FARABI	179

Sude Naz YALÇINTAŞ		
Gökhan OFLUOĞLU	ÇOCUK YOKSULLUĞUNUN GELECEK KUŞAKLARIN YAŞAM KALİTESİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	181
Kəmalə ƏHMƏDOVA	TÜRK DİLÇİLİYİNDƏ CÜMLƏ ÜZVLƏRİNİN TƏSNİFİ MƏSƏLƏSİ (cümlənin baş üzvlərinə dair elmi-nəzəri mülahizələr)	182
Abdulhamit SİNANOĞLU	İMAM-I A'ZÂM EBU HANİFƏ'NİN SİYASİ DURUŞU VE EHL-İ BEYT İMAMLARI HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ	184
Liudmyla SEVERYN-MRACHKOVSKA	ECOLOGICAL INDUSTRY: ESSENCE AND DIRECTIONS OF DEVELOPMENT	186
Valentina Buivalo Iryna Pesotska	APPLICATION OF VISUAL METHODS IN THE DIAGNOSIS AND REHABILITATION OF TENDINOPATHY OF THE KNEE JOINT	189
Umut Döndü ACAR Gürbüz OCAK	ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKÇE DERSİ ÖZYETERLİLİK ALGISI İLE İNGİLİZCE ÖZYETERLİLİK İNANCI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ (AFYONKARAHİSAR ÖRNEKLEMİ)	192
Umut Döndü ACAR Gürbüz OCAK	2001-2019 YILLARI ARASINDA ÖZ YETERLİLİK İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALARIN ANALİZİ	194
Feyzullah Koca Osman İmamoğlu	TAKIM VE BİREYSEL SPORCULARIN ANTRENÖRLERİNİN DAVRANIŞLARINI ALGILAMA DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	196
Feyzullah Koca Osman İmamoğlu	ÜNİVERSİTELI SPORCU ÖĞRENCİLERDE GENEL MARKA KAVRAMINA YÖNELİK TUTUMLARIN ARAŞTIRILMASI	198
Demokaan DEMİREL Bersu VAROL	SAĞLIK SEKTÖRÜNDE PERFORMANS YÖNETİMİNİN VERİMLİLİĞİNE DAİR DEĞERLENDİRMELERİN ANALİZİ: NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR EĞİTİM VE ARAŞTIRMA HASTANESİ ÖRNEĞİ	200
Demokaan DEMİREL Bersu VAROL	YÜKSEKÖĞRETİMDE STRATEJİK PLANLAMA HAKKINDA AKADEMİK PERSONEL GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ"	202
Osman ÖZDEMİR Kadir ÖZDEMİR	YENİLENEBİLİR ENERJİ BAĞLAMINDA ALGILANAN KALİTE VE ALGILANAN RİSKİN KURUMSAL İTİBARA ETKİSİ: EGE BÖLGESİNDE BİR UYGULAMA	204
Tarkan GÜLMEZ Zülkif YALÇIN	MELEK SERMAYE İLE ENTELEKTÜEL SERMAYE ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BELİRLENMESİ VE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ	206
Ali GULİYEV	MARKALAŞMA TARİHİ	208
Aysel ÇETİNDERE FİLİZ Cengiz DURAN Şükrü Turan ERGÜN	TÜKETİCİLERİN E-TİCARET EĞİLİMLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	209
Aysel ÇETİNDERE FİLİZ Cengiz DURAN Kenan Oğuz TEZCAN	TOPLAM KALİTE YÖNETİMİNİN KAMU KURUMLARINDA UYGULANMASI: KÜTAHYA DEFTERDARLIĞI ÖRNEĞİ	211
TOUITOU Mohammed	CARBON DIOXIDE EMISSIONS, ENERGY CONSUMPTION AND ECONOMIC GROWTH: AN EMPIRICAL ANALYSIS OF ENVIRONMENTAL KUZNETS CURVE IN ALGERIA FOR THE PERIOD 1980 TO 2016	213
Denis VINTU	FISCAL REFORM IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA. SIMULATION OF THE STOCHASTIC DYNAMIC GENERAL EQUILIBRIUM (SDGE)	214
Vesela Georgieva Todorova	DIVINE LOVE AS A SUPREME VIRTUE IN THE WORKS OF GIBRAN KHALİL GIBRAN	215
Özcan KARAHAN	TÜRKİYE'DE CARİ AÇIK İLE DIŞ BORÇ ARASINDAKİ İLİŞKİ	216
Özcan KARAHAN	TÜRKİYE'DE FAİZ ORANININ YATIRIMA ETKİSİ	218
Melike Meterelliyoş Kuyzu	KESİKLİ SEÇİM MODELLERİ İLE TÜKETİCİ TERCİHLERİNİN ANALİZİ: ELEKTRİK TEDARİKÇİSİ SEÇİMİ ÖRNEĞİ	220
Mehmet CANAKCI Rıza BAYRAK	ECONOMIC DEVELOPMENT AND CRYPTOCURRENCIES RELATIONSHIP	222
Aykut EKİYOR Elif USTA	COVID-19 SALGINI SÜRECİNDE TÜKETİCİLERİN ATM VE KREDİ KARTI KULLANIM DAVRANIŞLARI	223

Aykut EKİYOR Mehmet UZUN	"COVID-19 SALGINI SÜRECİNDE MÜŞTERİLERİN BANKA KULLANIM ALIŞKANLIKLARININ İNCELENMESİ"	225
Valentina Khodzitska	MANAGEMENT REPORTING: ADVANTAGES AND DISADVANTAGES	227
Yana OLIINYK Maria KUCHERIAVA	ФОРМАЛИЗАЦИЯ СБОРА И ОБРАБОТКИ ДАННЫХ НЕФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ: МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ	229
Angela PIRLOG	NATIONAL CULTURAL PROFILE IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA AND ITS IMPACT ON INTERCULTURAL MANAGEMENT.	231
Varakina Margarita IGOREVNA Trofimova Elizaveta SERGEEVNA	ОБУЧЕНИЕ ИЕРОГЛИФИЧЕСКОМУ ПИСЬМУ НА НАЧАЛЬНОМ ЭТАПЕ	232
Жумагулова Алина Бакытжановна	МЕЖДУНАРОДНАЯ АККРЕДИТАЦИЯ – КЛЮЧЕВОЙ МЕХАНИЗМ ПОВЫШЕНИЯ КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ	234
Тихай Ольга Мариана Спринчан Хаджиу Светлана Яцко Людмила Елена Халабуденко Барбова Наталия Нинэль Ревенко	ПРЕНАТАЛЬНАЯ И ПОСТНАТАЛЬНАЯ ДИАГНОСТИКА БЕРЕМЕННЫХ ЖЕНЩИН, ВХОДЯЩИХ В ГРУППУ РИСКА ФОРМИРОВАНИЯ ВРОЖДЕННЫХ АНОМАЛИЙ ГОЛОВНОГО МОЗГА.	235
Маулен Алсай	M. MAFAUINNIŇ «ALASAPYRAN» ROMANYNDAFY TARIHI ŞYNDYQ JӘNE KӨRKEM ŞEŞİM	237
Zhukova O.A. Bulhakova OLGA	"IMPLEMENTATION OF THE DIGITALIZATION INTO THE PROCESS OF STUDYING SOCIAL AND HUMANITARIAN DISCIPLINES UNDER THE CONDITIONS OF MIXED STUDYING"	242
Елена Бондарева	НОВЫЕ ЛИЦА НОВОЙ ВОЙНЫ: ДИСКУРС ВОИНА И ВОЙНЫ В ДОКУМЕНТАЛЬНОМ СЦЕНАРИИ ДАРИО ФЕРТИЛИО И ЕЛЕНА ПОНОМАРЕВОЙ «ЛЮДИ И КИБОРГИ»	245
Чижикова Елена Владимировна	АНАЛИЗ РИСКОВ ТРАНСФЕРТНОГО ЦЕНООБРАЗОВАНИЯ НА ОСНОВЕ ДАННЫХ ТРЕХУРОВНЕВОЙ ДОКУМЕНТАЦИИ ПРЕИМУЩЕСТВА И НЕДОСТАТКИ ДИСТАНЦИОННОГО ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ РАЗВИТИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ	250
Юрьева Юлия Александровна	ОЗДОРОВИТЕЛЬНОЕ ВЛИЯНИЕ ДВИГАТЕЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ НА МОРФОФУНКЦИОНАЛЬНОЕ СОСТОЯНИЕ ОРГАНИЗМА ЧЕЛОВЕКА	251
Колядич О.И.	ОЗДОРОВИТЕЛЬНОЕ ВЛИЯНИЕ ДВИГАТЕЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ НА МОРФОФУНКЦИОНАЛЬНОЕ СОСТОЯНИЕ ОРГАНИЗМА ЧЕЛОВЕКА	252
Birol GÜLNAR Nihal ACAR	YAŞAM DOYUMU VE İNTERNET KULLANIMI İLİŞKİSİ: TÜRKİYE’DEKİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ARASINDA BİR ALAN ARAŞTIRMASI	255
Birol GÜLNAR Nihal ACAR	TÜRK ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ARASINDA İLETİŞİM KAYGISI, KİŞİLİK TIPLERİ VE YÜZ YÜZE İLETİŞİM	257
Faruk Selahattin YOLCU Mehmet Seyda OZAN	İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ KAPSAMINDA KARİYER GELİŞTİRME VE ÖRGÜTSEL BAĞLILIK İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	259
Mehmet Seyda OZAN Faruk Selahattin YOLCU	ÖRGÜTSEL VE BİREYSEL KARİYER YÖNETİMİ ÜZERİNE BİR İNCELEME	261
Ziya Kıvanç KIRAÇ	SİVİL TOPLUM ve YEREL YÖNETİMLER: YÖNETİŞİM ODAKLI BİR DEĞERLENDİRME	263
Mehtap SÖYLER	KARŞILAŞTIRMALI NİTEL ANALİZ: AMPİRİK ARAŞTIRMADA VAKA ODAKLI KÜME KURAMSAL YAKLAŞIM ve VERİ ANALİZİ TEKNİĞİ	265
Mehtap SÖYLER	İKİ DÜZEYLİ KURAMLAR ve KURAM TESTİ: TRIMBERGER’İN “YUKARIDAN DEVRİM” KURAMININ BOOLE CEBİRİYLE TESTİ	266
Gökhan ÇELEN Serhat KAYA	YURTTAŞLIK MÜCADELESİ: İNGİLİZ İÇ SAVAŞI VE LEVELLER HAREKETİ	268
Serhat KAYA Gökhan ÇELEN	HERMENEUTİK GELENEĞİN METODOLOJİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ	270

Токарь Андрей Анатольевич Гоговський Эдуард Владимирович	"Развитие дата- журналистики в разных странах (на примере казахстанских и британскихСМИ)."	272
Агибаева Асем Нагашпаевна Барлыбаева Сауле Хатиятовна	ӘЛИХАН БӨКЕЙХАННЫҢ КӨРКЕМ АУДАРМАЛАРЫНДАҒЫ ТӘБИЕЛЕУ ЖӘНЕ БІЛІМ БЕРУ МӘСЕЛЕСІ	274
Тасқынбай Маусымжан Берікқызы	ФРАКТАЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ОНТОЛОГИЧЕСКОЙ И СОЦИАЛЬНО- ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ РЕАЛЬНОСТИ	276
Александр Васильевич Вознюк	Инклюзивті білім беру бағдарламасы жағдайында мүмкіндігі шектеулі жандарға психологиялық- педагогикалық сүйемелдеу	279
Г.М. Сембиева	"АКМЕОЛОГИЧЕСКИЙ ПОДХОД К КОНЦЕПТУАЛИЗАЦИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ"	280
Сахарова Екатерина Александровна	ӘЛ-ФАРАБИ ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫН ЗЕРТТЕУШІ АУДАНБЕК КӨБЕСОВТИҢ ҒЫЛЫМИ ҮЛЕСІ	282
Нурғалиева Долорес Абилдаевна	ЭТНОКУЛЬТУРНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ТУРКОВ АХЫСКА,ПРОЖИВАЮЩИХ В КАЗАХСТАНЕ	283
Гейдарова Г.А.	Анализ требований документа OECР Transfer Pricing Documentation and Country-by-Country Reporting ACTION 13: 2015 Final Report в контексте раскрытия информации в Local File	284
Скиданюк М. А. Холоденко В. А.	ФОРМИРОВАНИЕ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ВКУСА МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ КАК ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА	286
Ali Fuat ERSOY Gamze İSMAİLOĞLU	TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ BAĞLAMINDA OKUL SOSYAL HİZMETİ UYGULAMALARI	290
Ali Fuat ERSOY Kübra DOĞAN	SOSYAL HİZMET VE MÜZİK TERAPİSİ	292
Ali Fuat ERSOY Kübra DOĞAN	SOSYAL HİZMET VE SANAT	294
Ali Fuat ERSOY Gamze İSMAİLOĞLU	YAŞLILARLA ÇALIŞMADA GÖREV ODAKLI SOSYAL HİZMET MÜDAHALESİ	296
Meruert K. Shnarbekova	THE STUDY OF SOCIAL ISSUES OF ACCESS TO HIGHER EDUCATION IN KAZAKHSTAN	298
Mohd Farhan Md Ariffin Nurul Syhadah Mohd Riza	HALAL FOOD: A SOCIAL RESPONSIBILITY	299
Ahmet AYDIN Esra BÜDÜN AYDIN	COVID-19 PANDEMİSİ DÖNEMİNDE TÜRKİYE'DE GERÇEKLEŞTİRİLEN KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK KAMPANYALARINA YÖNELİK BİR DEĞERLENDİRME	300
Faruku Aliyu Corrienna Abdul Talib	21 ST CENTURY LEARNING OPPORTUNITIES: WHAT ACTIVITIES CAN HELP CHEMISTRY LEARNERS?	302
Kee-Jiar Yeo Shih-Hui Lee	PARENTS' ATTITUDE TOWARDS IMPLEMENTATION OF SEXUALITY EDUCATION IN PRIMARY SCHOOLS: A MALAYSIAN PERSPECTIVE	303
Murugan Sandaram Corrienna Abdul Talib	ENHANCING HYPOTHETICO-CREATIVE REASONING SKILLS WITH THE AID OF ADAPTIVE DIGITAL GAME-BASED LEARNING AMONG CHEMISTRY UNDERGRADUATE STUDENTS	304
Safa A ATAMAN Ozlem DEMİREL Baris KOSRETAS	A STEM ACTİVİTY EXAMPLE TO SUPPORT THE SCİENTİFİC CREATİVİTY OF 2 ND GRADE STUDENTS: BODY SYSTEMS	305
Şebnem ASLAN Esmâ ATALI	TÜRKİYE'DEKİ SAĞLIK SİGORTACILIĞI SİSTEMİNİN SEÇİLMİŞ BAZI ÜLKE SİSTEMLERİ İLE KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ	306
Şebnem ASLAN Ganime KÖK	SAĞLIK SEKTÖRÜNDE DUYGUSAL ZEKAYA KAVRAMSAL BİR BAKIŞ	308
Şeref MADEN Ahmet Burhan ÇAKICI	224 SAYILI SAĞLIK HİZMETLERİNİN SOSYALLEŞMESİ KANUNUNUN 1960-80 DÖNEMİ POLİTİKALARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	310

Ozlem Yilmaz Demirel Baris Kosretas Safa A. Ataman	ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ ve ÖZEL EĞİTİME İHTİYACI OLAN ÇOCUKLARDA DİL GELİŞİMİ	312
Çiğdem KOŞAR TAŞ Sibel ÖRK ÖZEL	OECD ÜLKELERİNDE ERKEN DÖNEM COVID-19 KONTROLÜNÜN KARŞILAŞTIRILMASI	314
Sibel ÖRK ÖZEL Çiğdem KOŞAR TAŞ	YENİ TİP KORONAVİRÜS (COVID-19) SALGINI VE HAVACILIK SEKTÖRÜNE ETKİSİ	316
Jane Mbolle CHAH Sandra Chioma NWANKWO Irenonsen UDDIN	KNOWLEDGE AND PRACTICES REGARDING ANTIBIOTIC USE AMONG SMALL-SCALE POULTRY FARMERS IN ENUGU STATE, NIGERIA	318
İsmayılova Mehriban Cəlal qızı	GƏNCLƏRİN SOSIALLAŞMASI SƏVİYYƏLƏRİNİN PSIXOLOJİ TƏHLİLİ	319
Cəbrayılova Rəna Nüsrəddin qızı	KİÇİK YAŞLI MƏKTƏBLİLƏRİN İDRAK MARAQLARININ PSIXOPEDAQOJİ ŞƏRTLƏRİ	320
Məmmədova Səriyyə Əkbər qızı	EMOSİONAL-İRADİ SFERASININ İNKİŞAFINDA PROBLEMLƏRİ OLAN KİÇİK YAŞLI MƏKTƏBLİLƏRİN PSIXOLOJİ XÜSUSİYYƏTLƏRİ	321
Fəhratlı Satibə Əfəndi qızı	PEŞƏKAR “MƏN OBRAZI”NİN PSIXOLOJİ MAHIYYƏTİ	322
Dilara PEPEDİL Murat KOÇ	ACTUAL GLOBAL CHALLENGE; AS A QUALITATIVE RESEARCH, COVID-19 EFFECTS ON WORK LIFE AND SUBJECTIVE WELL-BEING OF EMPLOYEES	323
Necdet KONAN Tuğçe TEKİN	UZAKTAN ÖĞRETİMDE MOTİVASYON EKSİKLİĞİ	324
Salih YEŞİL Ayşegül ÖZBAĞIŞ	COVID-19 KORKUSUNUN PSIXOLOJİK İYİ OLUŞ ÜZERİNE ETKİSİ: BİR ALAN ÇALIŞMASI	326
Ali ŞAHİN Yasin TAŞPINAR	YEREL HİZMET MEMNUNİYETİ: AKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ	327
Çiğdem TUĞAÇ	BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARININ GERÇEKLEŞTİRİLMESİNDE BİLGİ SİSTEMLERİNİN KULLANIMI	329
Yasin ŞEKER Safa HOŞ	CORPORATE REPUTATION: A RESEARCH ON CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS	331
Yasin ŞEKER Safa HOŞ	PROFESSIONAL IMAGE: A STUDY OF CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS' PERCEPTIONS	333
HƏSƏNOV Elçin Heydər oğlu	İCTİMAİ MƏNƏVİYYAT ƏLEYHİNƏ CİNAYƏTLƏRİ DOĞURAN SƏBƏB VƏ ŞƏRAİT VƏ ONUN PROFİLAKTİKASI MƏSƏLƏLƏRİ	335
Vedat YILMAZ Ali Can GÖZCÜ Ömer AĞIR	COVID-19 SÜRECİYLE YEREL YÖNETİMLERCE SUNULAN YENİ HİZMETLER VE SUNUM BİÇİMLERİ: ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ	337
Vedat YILMAZ Cüneyt TELSAC Ömer AĞIR	KENT KONSEYLERİNİN YEREL YÖNETİMLER AÇISINDAN ÖNEMİ	339
Nübar Təmiraz qızı Səfərli	ALİ TƏHSİL MÜƏSSİSƏLƏRİNDƏ “MÜƏLLİM-TƏLƏBƏ” MÜNƏSİBƏTLƏRİ	341
Necdet KONAN Mücahit DÜZDEMİR	ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN KORONAVİRÜS (COVID-19) SALGININDA KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ	343
Necdet KONAN Ezgi DEVECİ-İNEL	DEPREMDEN ETKİLENEN BÖLGEDE OKUL YÖNETİCİSİ OLMAK	345
Fatih AYDIN	ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN “KÜLTÜR” KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORLARI	347
Fatih AYDIN	İKİLİ DENETİM TEKNİĞİ VE COĞRAFYA DERSİNDE UYGULAMA ÖRNEKLERİ	349
Ergin GÜNER Ali Çağatay KILINÇ	COVID 19 SÜRECİNDE ÖĞRETMENLERİN UZAKTAN EĞİTİMDE YAŞADIKLARI SORUNLAR(YAPILDI)	351
Funda Kerimoğlu Ali Çağatay KILINÇ	PANDEMİ SÜRECİNDE ÖĞRETMEN MESLEKİ ÖĞRENMESİNİN İNCELENMESİ	353

ANIMASYON TEKNİĞİNİN META-TEMATİK ANALİZİ
META-THEMATIC ANALYSIS OF ANIMATION TECHNIQUE

Veli BATDI

Doç. Dr. Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, ORCID: 0000-0002-7402-3251

Şerafettin PARLAKKAYA

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, ORCID: 0000-0003-0332-8426

Ahmet Akın ERSÜ

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, ORCID: 0000-0003-1070-8347

ÖZET

Günümüzde bilim ve teknolojik alanda yaşanan gelişmeler birlikte eğitimde yenilikçi yaklaşımların kullanılması birbirinden farklı yöntem ve tekniklerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Animasyon tekniği, oluşturulan bu yöntem ve tekniklerden biri olarak belirtilebilir. Yenilikçi eğitim anlayışıyla oluşturulan Animasyon Tekniği bir öğretim materyali olarak öğrencilerin ilgisini çekmekte ve akademik başarılarının artmasını sağlamaktadır. Ülkemizde Millî Eğitim Bakanlığı da animasyon tekniğinin öğretimdeki başarısı karşısında kayıtsız kalmamış öğrencilerin bilgi kazanımı üzerinde anlamlı etki oluşturacağını düşünerek EBA (Eğitim Bilişim Ağı) platformunda animasyonların etkin kullanılmasını öneri olarak sunmuştur. Bu bağlamda animasyon tekniğinin eğitim ve öğretimdeki etkililiğini araştırmak önemli görülmektedir. Bu çalışmada, animasyon tekniğiyle öğretimin öğrenci başarısına etkisini incelemek amaçlanmıştır. Bu bağlamda, meta-tematik analiz temele alınarak animasyon tekniğiyle ilgili Google Scholar ve YÖK ulusal tez merkezi veri tabalarından çalışmalar taranmıştır. Yapılan taramalarda 2008-2019 yılları arasında gerçekleştirilmiş olan 9 adet makale ve 2 adet tezin verilerinden faydalanılması uygun bulunmuştur. Meta-tematik analiz bağlamında, nitel boyutlu çalışmalardaki verilerin yeniden analizi neticesinde animasyon tekniği hakkında; bilişsel boyut, duyuşsal boyut ve olumsuz yönler olmak üzere 3 başlıkta tema oluşturulmuştur. Bilişsel boyut tamamında animasyon tekniğinin, etkin katılım ve verimliliği arttırdığı, problem çözme becerisini geliştirdiği ve somutlaştırmaya katkısı olduğu tespit edilmiştir. Duyuşsal boyut tamamında ise animasyon tekniğinin öğrencinin derse merak duygusunun geliştirdiği, ilgisini arttırdığı, öğrenciye eğlenceli bir ortam oluşturduğu, teknolojiyi kullanmanın önemini fark ettirdiği belirlenmiştir. Animasyon tekniğinin olumsuz yönler teması incelendiğinde ise, öğrenci ve öğretmenin yeterli hazırbulunuşluk seviyesinde olmaması, araç ve gereç temininde yaşanan zorluklar, yabancı dil problemi, maliyet, uzun süreli kullanımda derslerde sıkıcılığı arttırmasına bağlı olarak verimliliği azaltması, kalabalık sınıflarda uygulamanın zor olması gibi kodlar tespit edilmiştir. Bu çalışmada, meta-tematik analiz sonucu ulaşılan bulgular, öğrenci ve öğretmen hazırbulunuşluk seviyesinin uygun olması durumunda animasyon tekniğinin olumlu yönlerinin olumsuz yönlere göre daha ağırlıklı olduğunu göstermiştir. Dolayısıyla tekniğin olumsuz yönlerinin çeşitli tedbirler alınarak engellenebileceği önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Animasyon Tekniği, Meta-tematik Analiz, Akademik Başarı.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

ABSTRACT

Developments in the field of Science and technology today have led to the emergence of different methods and techniques using innovative approaches in education together. Animation technique is also one of these methods and techniques created. The animation technique created with an innovative educational approach attracts students as a teaching material and increases their academic success. In our country, the Ministry of Education has also recommended the effective use of animations on the EBA (Educational Information Network) platform, thinking that animation technique will have a meaningful impact on the knowledge gain of students who are not indifferent to the success of teaching. In this context, it is important to investigate the effectiveness of animation technique in education and training. The aim of this study is to examine the effect of animation technique teaching on student success. This study was conducted on the basis of a meta-thematic analysis process. For this purpose, data from Google Scholar and Council of Higher Education Thesis Centre databases were searched on the subject of animation technique. Within the scope of these data, 9 articles and 2 dissertations were reached between 2008-2019. As a result of this meta-thematic analysis which includes re-analysing the data obtained, 3 themes were created about the animation technique. These codes can be stated as cognitive dimension, affective dimension and negative aspects. In our cognitive dimension theme, it has been determined that animation technique increases academic success, effective participation and efficiency, problem solving skills and contributes to concretization. In our affective dimension theme, it was determined that animation technique develops students' sense of curiosity in the lesson, increases their interest, creates a funny environment for students and makes them think that using technology is important and useful. When the theme of the negative aspects of the animation technique was examined, it was determined that the students and teachers were not at a sufficient level of readiness, there were difficulties experienced in the supply of tools and equipment, there was a problem of foreign language. Moreover, the cost, decrease in efficiency due to increased boredom in lessons in long-term use and difficulty in applying the technique in crowded classrooms were also stated as problems in using animation technique. In this study, the findings obtained as a result of the meta-thematic analysis showed that if the level of student and teacher readiness is appropriate, the positive aspects of the animation technique are more weighted than the negative aspects. Therefore, it can be suggested that the negative aspects of the technique can be prevented by taking various measures.

Keywords: Animation Technique, Meta-thematic Analysis, Academic Achievement.

TEKNOLOJİNİN ÖĞRETMEN EĞİTİMİNE ENTEGRASYONU
INTEGRATION OF TECHNOLOGY IN TEACHER EDUCATION

Veli BATDI

Doç. Dr. Gaziantep Üniversitesi, Gaziantep Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, ORCID: 0000-0002-7402-3251

Ahmet Akın ERSÜ

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, ORCID: 0000-0003-1070-8347

Şerafettin PARLAKKAYA

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, ORCID: 0000-0003-0332-8426

ÖZET

Bireylerin sürekli yenilenen ve değişen teknoloji karşısında kendilerini geliştirmeleri gerekmektedir. Globalleşen dünyada sürekli gelişim ve değişim halindeki teknolojinin özellikle eğitim-öğretim süreci içerisinde kullanılması, teknolojiyi hayatımızda çok önemli bir yere getirmiştir. Kavramsal anlamları farklı olmasına rağmen teknoloji ve eğitim, eğitimin niteliğini arttırabilmek için beraber kullanılmalıdır. Bu sayede, eğitim ve teknolojinin birbiriyle bağlantısı sayesinde eğitimden beklentileri arttırmıştır. Etkili ve nitelikli bireyler yetiştirebilmek amacıyla teknolojiyle, eğitim ve öğretim pedagojisinin beraber yürümesi gerekmektedir. Ayrıca teknolojinin eğitimin bir parçası haline gelmiş olması öğretmenlerin hem öğretimi planlamalarını hem de günlük hayatlarında teknolojiyi kullanmalarını gerekli kılmıştır. Eğitimde teknolojik materyaller kullanılarak öğrencilerin eğitim ortamında daha aktif olmaları sağlanmış ve öğretmenlerin eğitim sürecindeki işi kolaylaşmıştır. Teknoloji kullanımının eğitime olumlu yansımalarının sağlanması ise nitelikli bir planlamaya bağlıdır. Bu bağlamda eğitimciler büyük bir görev düşmektedir. Diğer bir anlatımla, teknolojik gelişmelerin sürekliliği, eğitimcilerin kendilerini geliştirmelerini zorunlu hale getirmiştir. Teknolojinin öğretmen eğitime entegrasyonunu araştırmak bu bağlamda önemli görülmüştür. Mevcut araştırmayla teknolojinin öğretmen eğitime entegrasyonunu incelemek amaçlanmıştır. Çalışmamız nitel araştırma yöntemlerinden 'doküman incelemesi' merkeze alınarak yürütülmüştür. Araştırma sürecinde literatür taraması yapılırken "Google Scholar ve YÖK" veri tabanları taranmıştır. Veri tabanında yapılan taramalar sonucunda ulaşılan veriler ilgili alt başlıklarla/temalarla sunulmuştur. Bulgulardan çıkan sonuçlara göre eğitimcilerin öğretim sürecinde eğitimlere katılımı son derece önemli olduğu görülmektedir. Eğitimciler öğrencilere teknolojinin doğru amaçla kullanımı için rehber olmalıdır ve eğitici gelişimi için eğitimciler hizmet içi eğitimler verilmelidir. Bu dönemde teknolojinin yaygın kullanımını doğru yönlere çekmemiz çok önemli olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Teknoloji, Eğitime Entegrasyon, Doküman İnceleme

ABSTRACT

It is inevitable that individuals develop themselves in the face of constantly renewed and changing technology. In a globalized world, the use of technology in continuous development and change, especially in education and training, has brought technology to a very important place in our lives. Although their conceptual meaning is different, technology should be used together to increase the quality of Education. Thus, the connection of education and technology has increased expectations from education. In order to educate efficient and qualified individuals, technology and education and training pedagogy must act together. The fact that technology has become a part of Education has made it necessary for teachers to use technology both in teaching planning and in their daily life. By using technological materials in education, students are more active in the educational environment and the work of teachers in the educational process is easier. It depends on qualified planning to

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

ensure that the use of technology does not damage the wounds reflected in education. In this context, trainers have a great task. The constant progress of technology has forced trainers to improve themselves. Investigating the integration of technology into teacher education is seen as important in this context. The aim of this research is to examine the integration of technology into teacher education. Our study was based on 'document review' from qualitative research methods. The collection of data was realized with the use of "Google scholar and Council of Higher Education (CoHE)" databases in the research process. The data obtained as a result of the reviews was presented with relevant subheadings/themes. According to the results of the findings, it was seen that the participation of educators in the training process is extremely important. Educators should guide students to use technology properly, and they should be given in-service training for their professional competence. During this period, it is very important that we attract the widespread use of technology properly.

Keywords: Technology, Integration into Education, Document Review.

**KORONAVİRÜS (COVID 19) SALGININDA DEĞİŞEN ÇALIŞMA KOŞULLARINDA
ÖĞRETMEN OLMAK**

**TO BE A TEACHER IN CHANGING WORKING CONDITIONS DURING THE CORONAVIRUS
(COVID 19) PANDEMIC**

Necdet KONAN

Doç. Dr. İnönü Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0001-6444-9745

Sevda KELEŞ

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ, ORCID ID: 0000-0003-2587-4233

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı, Koronavirüs (Covid 19) salgınında değişen çalışma koşullarında öğretmenlerin karşılaştığı sorunları ve çözüm önerilerini belirlemektir. Bu amaçla olgu bilim deseninde nitel bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-21 eğitim öğretim yılında Türkiye'nin 15 farklı ilinde farklı öğretim kademelerinde ve branşlarda görev yapan 50 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın veri toplama aracı, araştırmacılar tarafından geliştirilen ve iki bölümden oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formudur. Birinci bölümde katılımcıların cinsiyet, en son tamamladığı öğrenim kurumu, öğretim kurumlarındaki hizmet süresi ve görev yaptığı ili belirlemeyi amaçlayan dört soru yer almaktadır. İkinci bölümde ise Koronavirüs (Covid-19) Salgınında değişen çalışma koşullarında yaşanan sorunları ve çözüm önerilerini belirlemeyi amaçlayan 16 açık uçlu soru yer almaktadır. Çalışma grubu ile çevrimiçi yapılan görüşmeler sonunda elde edilen veriler, betimsel ve içerik analiziyle çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucunda, Koronavirüs (Covid 19) salgınında değişen çalışma saatlerinde öğretmenler, çalışma sürelerinin artması, rehberlik faaliyetlerinin artması, çalışma saatlerinin düzensizliği, uygunsuz saatte iletişim, fiziksel ve psikolojik sağlık sorunları ile karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Değişen çalışma ortamında ise öğretmenler, ev koşullarının uygun olmaması, teknik aksaklıklar ve güvenlik sorunları, çalışma ortamı oluşturamama ve teknik ekipman yetersizliği sorunlarıyla karşılaşmışlardır. Öğretmenler salgında değişen aile yaşamlarında ise kendilerine ve ailelerine ayırdıkları zamanın azalması, ailede birden fazla kişinin online eğitime katılması, öz bakıma ihtiyaç duyan çocuk /çocukların bakımı, ev düzeni ve rutinin değişmesi, stres ve yorgunluğun tüm aileyi etkilemesi sorunları ile karşılaştıklarını belirtmişlerdir. Öğretmenler bu sorunlara çözüm olarak çalışma/ders saatlerinin düzenlenmesi, ders saatlerinin ve kazanımların azaltılması, ders dışı rehberlik ve evrak iş yükünün azaltılması, örgün eğitime geçilmesi, öğretmenlere teknik ve donanım desteği yapılması önerilerini sunmuşlardır. Bu bulgulara dayalı olarak, öğretmenlerin ders saatlerinin ve derslerin kazanımlarının yüz yüze öğretimden farklı olarak uzaktan öğretime uygun bir şekilde düzenlenmesi, öğretmenlerin yaşadıkları sorunların öncelikli olarak çözülmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Koronavirüs salgını, uzaktan eğitim, öğretmenlerin çalışma koşulları.

ABSTRACT

The aim of this study is to identify the problems experienced by teachers in changing working conditions during the Coronavirus (Covid 19) pandemic and solutions to these problems. For this purpose, a qualitative research was carried out in phenomenology design. The study group constitutes 50 teachers from different educational levels and branches in Turkey's 15 provinces in the 2020-21 academic year. The data were collected by using a semi-structured interview form developed by the researchers and consisting of two parts. In the first part, there are four questions aiming to determine the gender of the participants, the education

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

institution they last completed, the service period in the educational institutions and the province where they work. In the second part, there are 16 open-ended questions. The data were analyzed by descriptive and content analysis. At the end of the study, teachers stated that they encountered longer and irregular working hours, more counselling activities, off-hours communications, physical and psychological health problems due to the changing working hours. In the changing working environment, teachers faced problems such as unsuitable home conditions, technical and security problems, inability to create a workplace and lack of technical equipment. As regards to their family lives, they experienced problems related to spending less time for themselves and their families, the participation of more than one person in the family to online education, the care of children in need of self-care, changing daily routine at home, and stress and fatigue affecting the whole family. As a solution to these problems, teachers offered their suggestions to arrange lesson hours, to reduce lesson hours and to decrease learning outcomes, to reduce the workload of extracurricular counselling and documents, and to provide technical equipment support to teachers.

Keywords: Coronavirus pandemic, distance education, teachers' working conditions.

'KUVVET PARKURU' EĞİTSEL OYUNU HAKKINDA ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ
TEACHERS' VIEWS ON THE 'FORCE TRACK' EDUCATIONAL GAME

Merve BEZCİ

Amasya Üniversitesi, ORCID.0000-0003-3473-9498

Sevilay KARAMUSTAFAOĞLU

Prof. Dr. Amasya Üniversitesi, ORCID.0000-0002-2852-7061

Orhan KARAMUSTAFAOĞLU

Prof. Dr. Amasya Üniversitesi, ORCID.0000-0002-2542-0998

ÖZET

Fen bilimleri dersi konularının öğrenilmesi ve öğretilmesinde çeşitli güçlükler yaşanmaktadır. Güçlük yaşanan bu konular arasında her sınıf düzeyinde yer alan kuvvet kavramını içeren konular da yer almaktadır. Ancak, öğrenilmesi zor olan konu ve kavramların öğretiminin eğitsel oyunlar kullanılarak yapılması sayesinde öğrenciler daha kolay öğrenmektedirler. Bu araştırmanın amacı, 6. sınıf fen bilimleri dersi öğretim programında yer alan Bileşke Kuvvet konusuna yönelik geliştirilen 'Kuvvet Parkuru' isimli eğitsel oyun hakkında fen bilimleri öğretmenlerinin görüşlerini belirlemektir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenografik araştırma deseni kullanılmıştır. Araştırmanın katılımcılarını, kolay ulaşılabilir örneklem yoluyla çalışmaya katılmak isteyen 8 (6 kadın, 2 erkek) fen bilimleri öğretmeni oluşturmuştur. Derslerinde eğitsel oyunlara yer veren katılımcı öğretmenler, 6 farklı il ve 8 farklı okulda görev yapmaktadır. Geliştirilen eğitsel oyun fen bilimleri öğretmenleri tarafından incelendikten sonra kendileriyle yarı-yapılandırılmış mülakatlar Zoom video konferans aracı ile gerçekleştirilmiştir. Görüşme sorularına verilen cevaplar incelenerek kod ve alt kodlar oluşturulmuştur. Görüşmeler sonucunda elde edilen veriler MAXQDA 2020 nitel veri analizi aracı ile çözümlenmiştir. Araştırmada, eğitsel oyunların fen bilimleri derslerinde kullanılması gerektiği, kavram yanlışlarını gidermede etkili olduğu, soyut kavramların somutlaştırılmasını sağladığı ve geliştirilen Kuvvet Parkuru eğitsel oyununun eğlenerek öğrenmeyi sağlayan kolay anlaşılır bir oyun olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca, Kuvvet Parkuru eğitsel oyununun bileşke kuvvet konusunun kazanımlarına uygun olduğu, öğrencilere bilişsel, duyuşsal ve psikomotor beceriler kazandırabileceği ve etkili bir öğretim sağlayacağı anlaşılmıştır. Araştırma sonunda, araştırma sonuçlarına dayalı ilgililer gerekli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bileşke Kuvvet, Eğitsel Oyun, Fen Öğretimi

ABSTRACT

There are various difficulties in learning and teaching science subjects. Among these difficult subjects, there are also subjects involving the concept of force at every grade level. However, students learn more easily owing to the teaching of difficult subjects and concepts using educational games. The aim of this research is to determine the views of science teachers about the educational game entitled 'force track' developed for the subject of combined force included in the 6th grade science curriculum. The phenomenological design, one of the qualitative research methods, was used in the study. The participants of the study consisted of 8 (6 female, 2 male) science teachers wanted to participate in the study through an easily accessible sample. Teachers, who include educational games in their lessons, work in 6 different provinces and 8 different schools. After the developed educational game was examined by science teachers, semi-structured interviews with them were carried out with the Zoom video conference tool. Codes and sub-codes were created by examining the answers

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

given to the interview questions. The data obtained as a result of the interviews were analyzed with the MAXQDA 2020 qualitative data analysis tool. In the study, it was concluded that educational games should be used in science lessons, they are effective in eliminating misconceptions, they enable the concretization of abstract concepts, and the force track educational game developed is an easy-to-understand funny game. In addition, it was understood that the force track game is suitable for the acquisitions of the combined force subject that students can gain cognitive, affective and psychomotor skills and provide an effective teaching. At the end of the research, the necessary suggestions were made based on the results of the research.

Keywords: Combined Force, Educational Game, Science Teaching

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

TEACHING ENGLISH POLITENESS: THE ELEMENTS OF AN AMERICAN REFUSAL

Marina VOROBIOVA MUNGUÍA

Peoples' Friendship University of Russia, ORCID: 0000-0002-3961-9754

ABSTRACT

Politeness is a pragmatic phenomenon which is highly affected by context. Undergraduate students of second language acquisition should be aware of the sociocultural context and the Politeness Strategies in a social interaction. Drawing on a range of theoretical and empirical works, the aim of this study to demonstrate refusal politeness principles in American English that maintain interlocutors to behave certain ways.

The study concludes a blended approach of direct instruction and experiential learning is effective in delivering analytical knowledge, while creative and practical elements are taught best using an experiential learning approach. It's important to draw students' attention to the elements of a refusal by providing them with samples of refusals and having them identify what is happening in each part by pointing out explicitly.

It was observed that speech styles of American refusal should be employed according to the situation and culture standards that influence the choice of refusal strategies.

Based on the findings, the current study proposed implications and strategies in teaching pragmatics of an American refusal in second language acquisition.

Key words: methodology, American English, refusals, politeness, pragmatic competence

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

POSTMODERN IRONY IN VALERIE WINDSOR'S EFFIE'S BURNING (1988)

Rgwan Abdalhameed SHUASH

Language Academy, Universiti Teknologi Malaysia

Seriaznita MAT SAID

Language Academy, Universiti Teknologi Malaysia

Al-Fartoosi Rana ALI MHOODAR

Language Academy, Universiti Teknologi Malaysia

Haider Ibrahim KHALIL

Language Academy, Universiti Teknologi Malaysia

“The postmodern reply to the modern consists of recognizing that the past, since it cannot really be destroyed, because its destruction leads to silence, must be revisited: but with irony, not innocently” (Eco,1985:67).

ABSTRACT

Language is often used by speakers to convey or deliver their messages in more than the real words are. This article explores the use of irony as a concept and the way it is reflected aesthetically in forms of expression like literature, music and visual arts within the postmodern era, which both adopts and intensifies the impacts of such a technique. This technique/concepts is tackled in a play by Valerie Windsor's *Effie's Burning* as an example that represents the postmodern literature. With the concepts of irony for Wayne Booth as its theoretical framework, it includes humor as an expression of irony. For the irony of postmodernity, a difference between what is said and what is meant has been denied with an adoption of confusedness and lack of meaning. It claims that humans' interpretations of reality impose form and meaning on life. For it, reality is constructed rather than understood. Therefore, its existence is not separate from its construction.

Keywords: Irony, Postmodernism, Valerie Windsor, Effie's Burning

FOLKLOR NÜMUNƏLƏRİ ETNOPEDAQOGİKANIN TƏŞƏKKÜLÜNÜ ŞƏRTLƏNDİRƏN AMİL KİMİ

FOLKLORE SAMPLES AS A FACTOR DETERMINING OCCURRENCE OF ETHNOPEDAGOGY

Aytən MƏMMƏDOVA

"Naxçıvan" Universiteti

XÜLASƏ

Etnopedaqogikanın təşəkkülü insanların milli kimliyinin dərk edilməsində əvəzsiz payı olan şifahi xalq yaradıcılığı nümunələrində təcəssüm olunan imkanların empirik ümumiləşdirilməsindən başlayır. Xalqın öz övladında görmək istədiyi tərbiyəvi dəyərlər, milli əxlaqi keyfiyyətlər, ideallar bu ümumiləşdirmədə müəyyən edilir.

Folklor hər bir xalqın milli sərvət xəzinəsidir. Folklor nümunələri hələ anadan olduğumuz gündən dinlədiyimiz laylalarla başlayıb, oxşamalar, nağıllar, əfsanələr, atalar sözləri, yanılmaclar, tapmacalar, bayatılar və s. ilə həyatımızın bütün dövrlərində ruhumuza mənəvi qida verir. Məsələn, laylalar uşaqların mənəvi ruhunu oxşamaqla onları gələcək həyata hazırlayır. Layla oxunarkən uşağa milli düşüncə aşılanır, körpələr hələ beşikdə ikən qəhrəmanlıq, xeyirxahlıq, ədalətlik kimi dəyərlər sisteminin sədaları altında böyüyürlər. Və yaxud müxtəlif sahələrə aid atalar sözlərində xalqın zəkası, təfəkkürü, milli mənliliyi, mənəvi qüdrəti əks olunur. Məsələn, "Yüz ölç, bir biç", "Ot kökü üstə bitər", "Ağıl ağıldan üstündür", "Zəhmətsiz bal yeməzlər", "Dostunu göstər deyim sən kimsən" və s. atalar sözləri tərbiyəvi təsir gücünə malik xalq hikmətləridir. Bu nümunələr sanki xüsusi pedaqoji ustalıqla yaradılmış, məzmunu, forması, ideyaları, sözlərin ifadə tərzini belə insanların yaş və psixoloji xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla, onların biliyinə, dünyagörüşünə uyğunlaşdırılmışdır.

Folklorumuzda insanların həyat tərzini, tərbiyəvi, əyləncəsi, istirahəti, arzu və maraqları əks olunur. Azərbaycan folklor nümunələrinə əsasən deyə bilərik ki, müasir dövrdə də xalqın kamil insan obrazı ağıllı, səbrli, əhdinə və sözünə sadıq, mərd, igid, cəsur, əməksevər, ailəsinin, elinin qeyrətini qoruyan, sülhsevər, vətənpərvər bir insandır.

Bütün bu deyilənləri nəzərə alaraq belə bir nəticəyə gəlmək olar ki, ənənəvi xalq təcrübəsinin şifahi xalq yaradıcılığı nümunələrində ümumiləşdirilməsi etnopedaqogikanın təşəkkülünü və inkişafını şərtləndirən əsas amillərdəndir.

Açar sözlər: Etnopedaqogika, folklor, xalq, milli kimlik.

ABSTRACT

The occurrence of ethnopedagogy begins with the empirical generalizing of possibilities embodied in the examples of oral folk art which have an invaluable contribution for understanding of people's national identity. The educational values, national moral qualities and ideals that people want to see in their children is defining in this generalization.

Folklore is a national treasure of every nation. Folklore samples begin with the lullabies from our birth and give spiritual enrichment to our souls at all stages of our life with the coddles, tales, legends, proverbs, tongue-twisters, riddles, bayaties and etc. For example, lullabies prepare the child for the future life by enriching their spirituality. By saying lullaby is instilled national thinking to the child and while still in the cradle, babies grow up under the influence of values system such as heroism, kindness, justness. Or at the proverbs in different fields reflect the intelligence, thinking, national identity, spiritual power of the people. For example, proverbs such as "Look before you leap", "Like father, like son", "Four eyes see more than two", "No sweet without

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

sweat”, “A man is known by his friend” and so on are the folk wisdom which have educational influence. As if this samples were created with special pedagogical skills and the content, form, ideas, style of expression of words of such samples are adapted to the knowledge and outlook of people by taking into consideration age and psychological features of them.

Our folklore reflects people’s life style, thinking, entertainment, recreation, wishes and interests. Based on Azerbaijani folklore samples we can say that, the perfect human character of the people in modern time is such a person he who is intelligent, patient, to keep his word and promise, courageous, brave, fearless, hardworking, protecting honor of his family and country, peace-loving, and patriotic person.

Taking into account all this, it can be concluded that the generalization of traditional folk experience in the samples of oral folk art is the one of the main factors determining the occurrence and development of ethnopedagogy.

Keywords: Ethnopedagogy, folklore, nation, national identity.

AZƏRBAYCAN LAYLA VƏ OXŞAMALARINDA EPİTET
EPİTHET IN AZERBAIJANI LULLABY AND ENDEARMENT

SALMANOVA Könül İsrəfil qızı

Dr. Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin müəllimi, ORCID 0000-0003-1490-5751

ÖZƏT

İstənilən fikir sözlərlə ifadə edilir. Müəyyən düşüncə, əşya və hadisə, hisslər insan şüurunda məhz söz vasitəsilə əks olunur. Söz öz həqiqi mənasında müəyyən məfhumu konkret bildirdiyi halda, sözün məcazi mənasında işlənməsi müəyyən fikri daha emosional, cəlbedici və təsiredici, daha yaddaqalan çatdırılmasına səbəb olur. Şeir dilində bu üslubi rolu daha çox məcazlar yerinə yetirir.

Ümumiyyətlə şeirdə sözün, birləşmənin, cümlənin işlədilməsində müəyyən məqsəd vardır. Düşündürmək, sevindirmək, izah etmək, güldürmək, qəmləndirmək, müəyyən hisslər oyatmaq və ya ötürmək və.s. Bədii nümunələr tərtib edilərkən dil vahidləri məhz müəyyən məqsəd üçün müəyyənləşdirilir və ən təsirli və ən yerində olan vahid üslubi rolda çıxış edir. Uşaq folklorunun ən qədim və əziz nümunələri olan layla və oxşamalarda işlənen dil vahidləri də şeirin dilinin daha təbii, cəlbedici və səmimi səslənməsinə xidmət edir. Haqqında danışdığımız məcazlar layla və oxşama dili üçün çox xarakterik üslubi vahiddir. Məcəzin ən sadə və anlaşılıq növlərindən biri epitetdir. Epitet müəyyən fikri başqalarından fərqləndirmək üçün sözə artırılan sifətdir.

Layla və oxşamalar anaların, nənələrin doğmaların uşaqlar üçün çox saf məhəbbətlə oxuduğu nəğmələrdir. Bu nümunələrdə məqsəd övlada olan sevgini çatdırmaq, ona öz arzularını bildirmək, məsləhətlər vermək, dualar etməkdir. Və bu fikilər uşaq folkloru nümunələrimizdə epitet vasitəsilə daha emosional və bədii boyalarla zənginləşdirilərək ötürülür:

Qoxusu güldən gəlir,
Güldən, bülbüldən gəlir.
Balamın *gül beşikdə*,
Yuxusu birdən gəlir (Layla nümunəsi)

Layla nümunəsində “gül beşik” epiteti işlənilir. Ana övladının yatdığı beşiyi və ora hopan körpə qoxusunu güllə müqayisə edir. Çünki ananın gözündə övladı gül qədər gözəl, qoxusu gül qoxusu qədər ətirlidir.

Açar sözlər: layla, oxşama, məcaz, epitet, üslubi rol

ABSTRACT

Any idea is expressed in words. Certain thoughts, objects and events, feelings are reflected in the human mind through words. While the word expresses a certain concept in its true sense, the use of a word in a figurative sense makes a certain idea more emotional, attractive and touching, and more memorable. In the language of poetry, this stylistic role is played more by metaphors.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

In general, there is a purpose in the use of words, combinations and sentences in poetry. To think, to make happy, to explain, to laugh, to grieve, to arouse or convey certain feelings, and so on. When composing artistic examples, language units are defined for a specific purpose and act as a single stylistic role, which is the most effective and appropriate. The most ancient and cherished examples of children's folklore, the language units used in lullabies and endearments, also serve to make the language of the poem sound more natural, attractive and sincere. The metaphors we are talking about are a very characteristic stylistic unit for the lullabies and endearments language. One of the simplest and most understandable types of metaphor is the epithet. An epithet is an adjective that is added to a word to distinguish a certain idea from others.

Lullabies and endearments are songs sung by mothers and grandmothers with great love for their children. The purpose of these examples is to convey the love of the child, to express his wishes to him, to give advice, to pray. And these ideas are conveyed in our children's folklore samples through epithets, enriched with more emotional and artistic colors:

Qoxusu güldən gəlir,
Güldən, bülbüldən gəlir.
Balamın *gül beşikdə*,

Yuxusu birdən gəlir (example of lullaby)

The epithet "gül beşik"- "flower cradle" was developed in the example of lullaby. The mother compares the smell of a bullet to the cradle where her child sleeps and the smell of a baby soaking in it. Because in the eyes of a mother, her child is as beautiful as a flower, and her scent is as fragrant as the scent of a rose.

Key words: lullaby, endearment, metaphor, epithet, stylistic role.

**TÜRK DİZİLERİNDE KADIN GÖSTERİMİNİN ŞİDDET BAĞLAMI ÇERÇEVESİNDE
İNCELENMESİ: SEFİRİN KIZI ÖRNEĞİ**

AN EXAMINATION OF WOMEN'S PRESENTATION IN TURKISH TV SERIES IN THE
FRAMEWORK OF VIOLENCE: THE SAMPLE OF SEFİRİN KIZI

Elif Ayça KARACA

Hacı Bayram Veli Üniversitesi, ORCID.0000-0003-3072-8986

ÖZET

Dünya'da televizyon yayınlarının başlamasından bir süre sonra televizyon dramaları ortaya çıktı ve bu dramalar kısa süre içinde dikkat çekerek ilgi gördü. Ancak kapitalizmin hızla yayıldığı, tüketim ve onunla beraber gelen doyumsuzluk hissinin oluşturduğu boşluk; bu sektörün yeni, dikkat çekici unsurları dönüştürerek insanlara bir ürün olarak sunmaya başlaması da uzun sürmedi. Söz konusu bu unsurların başında da şiddet gelmektedir. Şiddet insanların yeryüzünde var olmalarından itibaren her toplumda görülen ve toplumun değişmeyen bir parçası olarak günümüze kadar gelen bir durumdur. Şiddet gösteriminin artarak devam ettiği günümüzde konu ile alakalı incelenmesi gereken alanların başında televizyon yapımları gelmektedir. Yaşamlarımızdaki en önemli medya araçlarından olan televizyon, oluşturulan kodlarla toplumlara yaşam tarzlarını, düşüncelerini ve duygularını şekillendirme yetisine sahip bir araç haline dönüşmüşken şiddet ve özellikle kadın üzerinden yansıtılan şiddetin, televizyon dizilerindeki gösteriminin insanlar üzerindeki etkisi tartışmasız bir hale gelmektedir. Bu tebliğ televizyon dizilerinin ortaya çıkması ile birlikte dizilerde şiddet gösteriminin kadın vurgusuyla nasıl estetize edildiğini; şiddet kavramının tarihi geçmişi, medyayla şiddet ilişkisi ile televizyon dizileri özelinde Sefirin Kızı dizisinde şiddetin anlatım yapısını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk Dizileri, Şiddet, Televizyon

ABSTRACT

Shortly after the start of television broadcasts in the world, television dramas appeared and these dramas attracted attention in a short time. However, it, as a product, did not take long for this sector to transform and present new, remarkable elements to the people, in the void situation created by the rapid spread of capitalism and the feeling of consumption, and the insatiability coming with it. Violence was at the top of these factors. Violence is a condition that has been seen in every society since people have existed on earth and has survived to the present day as a constant part of society. In today's world, where the display of violence continues to increase, television productions are one of the areas that need to be examined. While television, which is one of the most important media tools in our lives, has transformed into a tool that has the ability to shape society's lifestyles, thoughts and feelings with the codes created, the effect of violence and especially violence reflected on women and its display in television series on people becomes indisputable. For this purpose, in this paper, with the emergence of television series, how the show of violence in TV series was aestheticized with the emphasis on women; the historical background of the concept of violence, its relationship with the media and the narrative structure of violence in TV series *Sefirin Kızı* will be examined.

Keywords: Turkish TV Series, Violence, Television

GÖRSEL KÜLTÜR BAĞLAMINDA MASAL ANALİZİ YÖNTEMİNİN İNCELENMESİ
AN ASSESSMENT OF THE FAIRY TALE ANALYSIS METHOD IN THE CONTEXT OF VISUAL
CULTURE

Elif Ayça KARACA

Hacı Bayram Veli Üniversitesi, ORCID.0000-0003-3072-8986

ÖZET

Yaşanmış ya da yaşanması mümkün olabilecek olayların okuyucuya haz verecek şekilde abartılı bir betimlemeyle anlatıldığı kısa edebi yazılara masal denir. Masallar, insan yaşamının bir bölümünü çeşitli hayal unsurlarına bağlayarak ele alır. Masalarda bir olay veya durum meydana gelir. Söz konusu olay veyahut durum kişilere bağlanır. Bu yapılırken de anlatımın sürükleyici ve etkileyici olmasına öncelik verilir. Masalarda olaylar genellikle yüzeysel şekilde işlenir. Kısa bir tür olduğu için fazla ayrıntılı ve derinlemesine bir kurgu yoktur. Masal sınıflandırmaları üzerine ilk çalışmalar, batılı araştırmacılar tarafından yapıldı. Öncelikle Alman masal araştırmacısı G. Von Hahn, masaları tiplerine göre sınıflandırma girişiminde bulundu. Ancak bu çalışma kapsamlı olmaktan ziyade daha sonraki çalışmalara yol gösterici bir nitelik taşıdı. Bu konuda ilk önemli çalışma 1910 yılında Antti Aarne tarafından hazırlandı. Gerçekleştirilen bu ön çalışmaların ardından masal daha derinlemesine bir araştırma alanı haline gelerek; şekli, yapısı ve imgesel unsurları bakımından çeşitli bilim dallarının da yardımı ile incelenmeye başlandı. Julien Greimas, Tzvetan Todorov, Vladimir Propp, Jean-Michel Adam, E. M. Meletinski gibi araştırmacılar masal analiz yöntemi ile ilgili çeşitli görüşler ortaya koydu. Özellikle, Propp'un geliştirdiği metot ve Julien Greimas'ın Analiz Yöntemi en çok kullanılanlar oldu. Bu tebliğde masal ve analiz yöntemleri açıklanarak, imgelerin anlamlandırılmasını sağlayan görsel kültür ile olan ilişkisi üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Masal, Analiz, Görsel Kültür

ABSTRACT

Short literary writings in which describe the events occurring or be possible in an exaggerated way to delight the reader are called fairy tales. The tales, connecting to various imagination, tell a part of human life. An event or a situation occurs in the tales. The event or the situation in question were bound to the people. As being done this, it is given precedence to be an immersive and impressive narrative. The events in fairy tales are generally rendered in a superficial way. Since it is a short genre, there is not much detail and depth-set up in it. The first studies regarding fairy tale classifications were made by western researchers. Firstly, German fairy tale researcher G. Von Hahn attempted to classify fairy tales according to their types. this study was, however, rather than a comprehensive study, it became a leading guide for later works. The first important work on this subject was prepared by Antti Aarne in 1910. After these preliminary studies, fairy tale became a more in-depth research area. They were, with the help of various branches of social sciences, begun to be studied in terms of their shape, structure and imaginary elements. Researchers such as Julien Greimas, Tzvetan Todorov, Vladimir Propp, Jean-Michel Adam, E. M. Meletinski have put forward various opinions about the method of fairy tale analysis. In particular, the most used ones were Propp's and Julien Greimas's analysis methods. This paper will try, explaining fairy tales and analysis methods, to focus on the relationship between images and visual culture.

Keywords: Fairy Tale, Analysis, Visual Culture

ÇAĞDAŞ TÜRK RESİM SANATINDA YENİLER GRUBU SANAT ANLAYIŞI: TOPLUMSAL GERÇEKÇİLİK

ART PERCEPTION OF “YENİLER GRUBU” IN MODERN TURKISH PAINTING ART:
SOCIAL REALITY

Yurdagül KILIÇ GÜNDÜZ

Res. Assist. Dr. Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Orcid: 0000-0002-1597-4348

ÖZET

Bu araştırmada Türk resminin gelişmesi ve çağdaşlaşması bakımından büyük önemi olan “Yeniler Grubu” nun toplumsal gerçekçilik bağlamında ürettikleri eserler incelenmiştir. Toplumsal yapıda ortaya çıkan değişimler sonucunda birçok alanda etkisini gösteren toplumcu gerçekçi anlayış sanat alanına da tesir etmiştir. Türk resminde Batılı resim anlayışından sıyrılıp kendi sanat biçimlerini ve içeriklerini yeniden gözden geçiren sanatçılar belirli gruplar oluşturmuşlar. 20. yüzyılın ilk çeyreğinde Türk izlenimcileri olarak kabul edilen ilk sanat grubu “Çallı Kuşağı” yoğunlukla Batı tarzında eserler üretirken 1929 yılında kurulan “Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği” adlı sanat grubu, Türk resmine daha çağdaş bir bakış açısı getirmiştir. Bu grubun bazı üyeleri Batı üslubunu geleneksel dokularla birleştirse de ulusal kimlik anlayışı tam anlamıyla 1940’lı yıllarda “Yeniler Grubu”yla karşımıza çıkmıştır. Bir başka ifadeyle 20. yüzyılın ikinci yarısına doğru Türk resminde sanatçılar ulusal kimlik oluşturma gayreti içerisine girmiştir ve Türk resim sanatçıları çağdaşlaşma yolunda zamanla Batı’nın sanat anlayışını, Anadolu’nun kültürel olgularıyla harmanlayarak kendi sanatsal ifade biçimini oluşturmuştur. Toplumun içinde yaşamını sürdüren ve yaşadığı çevrenin toplumsal özelliklerini, yaşam şekillerini içselleştiren “Yeniler Grubu” nun önemli temsilcileri, yurt gezileriyle Anadolu’nun dört bir yanına giderek, toplumu sanatla tanıştıran karşılaştıkları kültürel olguları eserlerine yansıtılmışlardır. Aynı zamanda sanat politikası olan bu gezilerle, halkın sanatla olan bağı güçlendirmek, kendi kültürüne olan yabancılaşmanın önüne geçmek hedeflenmiştir.

Anahtar Sözcükler; Çağdaş Türk Resmi, Yeniler Grubu, Toplumsal Gerçekçilik

ABSTRACT

The works produced within the context of social reality by the Yeniler Grubu which is of great significance for the development and modernization of Turkish art have been examined within this research. As a result of the changes emerging in the social structure, the social realistic perception which showed its effect in many fields has influenced also the art field. The artists who got free of the western painting and revised their own art forms and contents created certain groups. While the “Çallı Kuşağı” considered in the first quarter of the 20th century to be the first art group as the Turkish impressionists predominantly produced western style works, the art group founded in the year 1929 with the name “Müstakil Ressamlar ve Heykeltıraşlar Birliği” brought a more modern perspective to Turkish art. Although some members of this group mixed the western style with traditional touches, the understanding of national identity appeared to a great extent in the 1940’s with the Yeniler Grubu. In other words, the artists towards the second half of the 20th century persevered to form a national identity in Turkish painting and in the way to modernization Turkish painting artists blended, in time, the art perception of the West with the cultural phenomena of Anatolia, creating their own artistic expression style. The important representatives of the Yeniler Grubu, who continued their life within the society and who absorbed the societal traits and life styles of the environment which they lived in, travelled to four corners of Anatolia in a nationwide tour, introducing art to the society and reflecting the cultural concepts which they encountered. With these trips meanwhile

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

acting as an art policy, it has been aimed to solidify the bond of the public with art and prevent the alienation to one's own cultural.

Keywords: Modern Turkish Art, The New Group, Social Reality

AVROPADA İDARƏETMƏDƏ İNSAN AMİLİ
HUMAN FACTOR IN MANAGEMENT IN EUROPE

NƏSİROVA Nərgiz Məhəmməd qızı

Dr. Sumqayıt Dövlət Universiteti, orcid./0000-0002-5022-0592

XÜLASƏ

Məqalədə Avropanın idarəetmə təcrübəsində insan amilinin əsas faktorlardan biri olduğu göstərilir. Eyni zamanda insan amilinin aspektləri - iş, fərdi və təşkilati aspektlər açıqlanır və onların idarəetmədə rolunun vacibliyi nəzərə çatdırılır.

Qeyd olunur ki, idarəetmədə insan amili metodlarına müxtəlif atributlardan ibarət yanaşmalar daxildir. Burada həm keyfiyyət, həm də kəmiyyət metodlarından istifadə olunur. Məqalədə həmçinin idarəetmənin tarixi və burada insan amilinin roluna toxunulur. İdarəetmənin əsas inkişafına təkan verən hadisə kimi İngiltərədə sənaye inqilabı göstərilir və idarəetmənin əsas inkişaf dövrünün XIX əsrdə ABŞ-a aid olduğu diqqətə çatdırılır.

Sonra idarəetmənin elm kimi yaranmasında idarəetmə məktəblərinin rolu barədə geniş məlumat verilir. İdarəetməyə dair yanaşmalarda Robert Ouenin, Frederik Uilson Teylorun, Elton Meyorun xidmətləri barədə ətraflı məlumat verilir.

Eyni zamanda elmi idarəetmə məktəblərinin idarəetmədə insan amilinin hansı rola malik olduğu və onun aspektləri açıqlanır, kollektivin səmərəli fəaliyyətinə, məhsuldarlığın artırılmasına təkan verən amillərdən söhbət açılır. Bu məqsədə çatmaq üçün əlverişli iş mühitinin yaradılması, kadrların fiziki və intellektual imkanları nəzərə alınmaqla düzgün seçilməsi ilə yanaşı, stimullaşdırma və həvəsləndirmə metodlarından səmərəli istifadənin zəruriliyi də vurğulanır.

Vacib məsələlərdən biri kimi kollektivdə sağlam mühitin yaradılması qeyd olunur, işçilər arasında qarşılıqlı hörmətə əsaslanan işgüzar, səmimi münasibələrə nail olunmasının zəruriliyi nəzərə çatdırılır.

Məqalədə kollektivin fəaliyyətinə təsir göstərən rəhbər-işçi münasibətlərinə də geniş yer verilir. Kollektivi məharətlə idarə etmək bacarığı, işçilərin bir-birinə qarşılıqlı hörmət hissini qorumaq, prinsiplilik, optimal qərarlar qəbul etmək qabiliyyəti, cəsarətlik və məsuliyyət hissini daim dərk etmək rəhbərin əsas xüsusiyyətləridir. Rəhbər üçün əsas meyar əməkdaşın iş qabiliyyəti, onun fəallığı, işə münasibəti, ümumi iş faydalılığı olmalıdır. Sözlünün üstündə durmağı bacarmaq rəhbərə nüfuz gətirir. Hər bir rəhbər vəd verərkən, ilk növbədə öz imkanlarını ölçüb-biçməli, verdiyi sözə mütləq əməl etməlidir.

Açar sözlər: insan amili, aspektlər, idarəetmə məktəbləri.

ABSTRACT

The article is about human factor as one of the main factor in the management experience in Europe. At the same time are noticed the aspects like-job, personal and organizational and their importance.

Here is noted that human factors in management is included the approaches with different attributes. qualitative and quantitative methods are used in the preparation of article. Also here is touched upon the history of management and the role of human factors. The main reason of development of management is shown the industrial revolution in England and the main progress period belongs to USA in 19th century.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Then is shown wide information about the management school, which has a great role for development of management as a science, so, the works of Robert Owen, Frederik Uilson Teylor, Elton Meylor as approaches of management is shown.

At the same time here is told about which roles of management schools have in management and its aspects, usefull activity of collective, the factor which is increased of productivity. In order to achieve this aim along with creation of favorable job environment, physical and intellectual capabilities of personnel, there is emphasized the usefull importance of stimulative and motivative methods.

As main issue here is noticed healthy environment's creation, the importance of respectable, efficient, warm relations among the personnel, the relations among boss and workers which effects the activity of personnel team are placed in.

Talently control ability of personnel, protection mutual respect among personnel, principiality, ability of optimal decision making, understanding of braveness and responsibility are main characters of leader. The main criterion for leader must be worker's work ability, activity, respect to job, profitableness for general job. When making a promise, every leader must first weigh his options and keep his word, because, standing on his promise brings influence to leader.

Keywords: human factor, aspects, management schools.

QUALITY OF EDUCATION SYSTEM AND ITS TESTING: SOCIO-ECONOMIC IMPACT

Artem ARTYUKHOV

Assoc. Prof. Sumy State University, orcid.org/0000-0003-1112-6891

ABSTRACT

A dynamic system is a concept that, in most cases, is applied to material objects in engineering, in describing physical or chemical processes, and so on. Such systems are subject to a certain set of laws of nature and are mostly deterministic. The difficulty of transferring the concept of "dynamic system" to the description of intangible objects is due to the subjectivity of the laws that characterize the influence of a factor. In this case, the same dynamic intangible dynamic system may be based on different approaches to determining optimal functioning indicators, the degree of interaction of system elements with each other, and the degree of interaction of the system with the surrounding objects. However, this approach has its advantages because it allows you to systematize internal and external influence on the dynamic system of various changes both inside the system and outside. After systematization of the basic factors of influence, it becomes possible to create the general algorithm of influence of this or that factor on the character of the functioning of the system. Upon receipt/improvement of individual laws of change of this or that parameter, they are built in the general framework.

To analyze the dynamic system of "quality of education," we should use the analogy with software performance testing processes described in detail in the works (Yu et al., 2014; Syaikhuddin et al., 2018; Khan, 2011).

The description of the dynamic system "quality of education" in the form of "black," "gray" and "white" boxes shows differences in approaches to forecasting the socio-economic consequences of changes in a parameter at the entrance to the system.

The proposed version of the "white" box establishes a relationship between the system's input parameters and the economic indicators that must be provided in the system when applying certain control tools and the possible impact of perturbing factors. Of course, this example does not list all possible system parameters, system control parameters, and perturbing factors for a particular input parameter. This work aims to provide a tool for describing this dynamic system, which should be developed for other areas that ensure the quality of education as determinants of the socio-economic development of the state.

This research was funded by the grants from the Ministry of Education and Science of Ukraine «Reforming the lifelong learning system in Ukraine for the prevention of the labor emigration: a cooperation model of institutional partnership» (reg. n. 0120U102001), «Convergence of economic and educational transformations in the digital society: modeling the impact on regional and national security».

References

- Khan, E. (2011). Different approaches to black box testing technique for finding errors. *International Journal of Software Engineering & Applications*, 2(4), 31-40.
- Syaikhuddin, M.M., Anam, C., Rinaldi, A.R., Conoras, M.E.B. (2018). Conventional Software Testing Using White Box Method. *Kinetik*, 3(1), 65-72.
- Yu, X.D., Zhang, M.Y., Zhu, M.Q., Xu, K.H., Xiang, Q.C. (2014). Research on Gray-Box Testing Methods for Software Fault Injection. *Applied Mechanics and Materials*, 543-547, 3360-3363.

**TÜRK-İSLAM ALƏMİNDƏ TƏSƏVVÜF ƏDƏBİYYATININ FORMALAŞMASI VƏ
NAXÇIVAN ƏSİLLİ MÜTƏSƏVVÜF BABA NİMETULLAHIN YARADICILIĞI**

**THE FORMATION OF SUFI LITERATURE IN THE TURKIC-ISLAMIC WORLD AND THE
WORKS OF SUFI BABA NEMATULLA NAKHICHEVANI**

Şükufə QƏDİMOVA
Dr. Bakı Dövlət Universiteti

XÜLASƏ

Türk-İslam dünyasında təsəvvüfün meydana gəlməsinin dəqiq vaxtını müəyyənləşdirmək çox çətindir. Təbii ki, təsəvvüf türk xalqlarının məskunlaşdığı ərazilərdə İslamın qəbul edilməsi ilə yayılmağa başladı.

Tarixi sənədlərə əsaslanaraq deyə bilərik ki, türklərin islamlaşması prosesi birdən-birə baş verməmişdir, buna illər getmişdir. Şübhəsiz ki, təsəvvüfün türk xalqlarının həyatında özünə məxsus yer tutması üçün təqribən bir əsr vaxt keçmişdir. Təsəvvüfün zəminində çoxsaylı türk-islam aləminin şairləri, yazıçıları, mütəfəkkirləri və alimləri yetişmişdir ki, onların bir çoxu yalnız türklərin deyil, dünya ədəbiyyatında, incəsənətində və mədəniyyətində layiqli yer tutmuşdur.

Düşünürük ki, məqaləmiz türk-islam aləmində təsəvvüf ədəbiyyatının formalaşmasına həsr edildiyindən, Naxçıvanda islam dinin qəbulu və onun bölgənin mədəni mühitinə təsirindən bəhs etmək yerinə düşər. Məlumdur ki, islam dininin qəbuluyla bütün xalqların həyatında köklü dəyişikliklər baş vermişdir. İslam dininin qəbulu Naxçıvan əhalisinin dilinə, düşüncə tərzinə, ədəbiyyatına, incəsənət və mədəniyyətinə müəyyən dərəcədə təsir etmişdir. Türk xalqları islamlaşdıqdan sonra bu dinlə paralel şəkildə yaranan böyük və zəngin bir mədəniyyət onların öz mədəniyyətinə çevrildi. İslami dəyərlər cəmiyyətin həyatına və insanların məişətinə daxil oldu. Zaman getdikcə türklər həmin din və mədəniyyətin daşıyıcıları kimi çıxış etdilər. Belə olduğu halda islam mədəniyyətinin ədəbi prosesə və sənətə təsiri zərurət kimi görünür. Deməli, ərəb ədəbiyyatının və islam mədəniyyətinin müsəlman xalqların ədəbiyyatına təsiri təbii bir hal kimi dəyərləndirilməlidir. Burada ərəb xəttinin islam dünyasında yayılmasını da mühüm bir amil kimi qeyd etmək olar. Qeyri-ərəblər bu xətlə bərabər ərəb müsəlman elm və mədəniyyətinin bütün tərəfləri ilə təmasda oldular. Din, dil, yazı və kitab həmin zəngin mədəniyyətin mühüm ünsürləridir. Elm və kitab mədəniyyətinin inkişafı ilə müsəlmanların dünyagörüşü də genişləndirdi və bu böyük prosesdə türklər də iştirak edirdilər. Təbiidir ki, ədəbiyyat və ədəbi-mədəni mühit həmin prosesdən ayrı qala bilməzdi.

Naxçıvan ərazisində təsəvvüfün inkişafında böyük rol oynamış mütəsəvvüflərdən biri Baba Nimetulla olmuşdur. Baba Nimetulla təsəvvüf sahəsində əhəmiyyətli əsərlərin müəllifi olmuşdur. Günümüzdə onun ən məşhur əsəri "Tefsiru Nimetullah"dır. Bu əsər müqəddəs Qur'anın ilk təsəvvüfi təfsirlərindən biridir. Baba Nimetullahın yaradıcılığına və əsərlərinə baxdıqda, onun yaşadığı dövrdə Naxçıvan ziyalılarından biri olduğunun şahidi oluruq. Naxçıvanlı mütəsəvvüfün bir sıra dünyəvi və dini elmlərlə yanaşı türk, ərəb və fars dillərini də mükəmməl bildiyini görürük.

Açar sözlər: təsəvvüf, Türk-İslam dünyası, təsəvvüf ədəbiyyatı, Baba Nimetulla, Naxçıvan mədəniyyəti.

ABSTRACT

It is very difficult to determine the time when Sufism appeared in the Turkic-Islamic world. Naturally, Sufism began to spread in the territories of settlement of the Turkic peoples with the adoption of Islam. Based on historical documents, we can say that the process of Islamization of the Turks did not happen immediately, it took years. And of course, it took a whole century for Sufism to become firmly established among the Turks.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Numerous Turkic and Turkish poets, writers, thinkers and scientists have grown up on the basis of Sufism, many of whom have taken a well-deserved place not only in Turkish, but also in world literature, art and culture.

This article is devoted to the formation of Sufi literature in the Turkic-Islamic world, the adoption of Islam in Nakhichevan and its impact on the cultural environment of the region. It is known that with the adoption of Islam, fundamental changes took place in the life of all peoples. The adoption of Islam to a certain extent influenced the language, way of thinking, literature, art and culture of the population of Nakhchivan. After the Islamization of the Turkic peoples, a large and rich culture that emerged in parallel with this religion became their own culture. Islamic values have entered the life of society and the life of people. Over time, the Turks emerged as carriers of this religion and culture. In this case, the influence of Islamic culture on the literary process and art of the Turks was inevitable. Consequently, the influence of Arabic literature and Islamic culture on the literature of the Turkic peoples who adopted Islam should be regarded as a natural phenomenon. The spread of Arabic writing in the Islamic world played an important role in this process. Thanks to this, non-Arabs were in contact with all sides of Arab Muslim science and culture. Religion, language, writing, and books are important elements of this rich culture. With the development of science and book culture, the worldview of Muslims expanded, and the Turks were integral participants in this great process. Naturally, Sufism could not remain aloof from this process.

One of the Sufis who played a major role in the development of Sufism in the territory of Nakhchivan, was a Baba Nemetulla. Baba Nimatullah is the author of important works in the field of Sufism. To date, his most famous work is "Tefsiru Ni'metillah". This work is one of the first Sufi interpretations of the Qur'an. Judging by his work, the poet was a well-rounded person and, along with the Turkic language, had an excellent command of Arabic and Persian languages.

Keyword: Sufism, Turkic-Islamic world, Sufi literature, the Baba Nimatullah, culture of Nakhchivan

MUSARRİHATÜ'L-ESMÂ' ADLI ARAPÇA-FARŞÇA İSİMLER SÖZLÜĞÜ
ARABIC-PERSIAN DICTIONARY OF NAMES: *MUSARRIHATU'L-ESMÂ*

Adem UZUN

Dr. Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı, ORCID. 0000-0002-5029-3003

ÖZET

Sözlük, bir dilin öğrenilmesinde ve öğretilmesinde önemli kaynaklardan biridir. “İsimlerin açıklanması” anlamına gelen Musarrihatü'l-esmâ adlı eser, Anadolu'da 872/1467-1468 yılında Arapça-Farsça yazılmış, bazı kelimelerde nadiren de olsa Türkçe açıklamalar yapılmış isimler sözlüğüdür. 15. yüzyılda Fatih Sultan Mehmed devrinde (1451-1481) telif edilen eser, 15 binden fazla kelimeye anlam verilmiş alfabetik bir sözlüktür. Kaynaklarda sözlüğün yazarı ile ilgili farklı bilgiler geçmekle birlikte ilk kaynaklarda Lütfullah b./Ebi Yusuf Halimî Çelebi tarafından yazıldığı belirtilmiştir.

Doğuda, özellikle İslam coğrafyasında sözlük çalışmalarının Kur'an'ı ve İslam Peygamberini daha doğru anlamak amacıyla başladığını söylemek mümkündür. Bu nedenle Arapça sözlük ve gramer çalışmaları, Arapça bilmeyen milletlere İslam'ı anlatmak ve Arapça bilenlere de Kur'an'da anlamını tam olarak kavrayamadıkları kelime ve kavramları açıklamak amacıyla başlatılmıştır. İlk örnekleri İbn Abbâs ile başlamış, bilinmeyen kelimelerin açıklanmasıyla devam eden ayrı ayrı çalışmalar ve sözlü açıklamalar Halil b. Ahmed (öl.175/791) ile yazılı hâle getirilmiştir. Daha sonra bu minvalde Basra ve Kûfe'de sözlük hazırlama çalışmaları devam etmiş, buradan İran'a, İran'dan da diğer bölgelere ve Anadolu'ya yayılmıştır. Arapça, İslam'ın yayılmasıyla öğrenilmesi gerekli dillerden biri hâline gelmiştir. Sözlükler de bir dilin öğrenilmesinde son derece önemli bir kaynak teşkil ettiğinden Arapçadan Farsçaya, Türkçeye ve diğer dillere hazırlanmış çok dilli sözlükler yazılmıştır. Musarrihatü'l-esmâ da bu kapsamda değerlendirilebilecek çok dilli bir sözlüktür. Sözlük, o dönemde kullanılan söz varlığının bilinmesi bakımından değerli olduğu gibi verilen örnekler, bilenen ve yaygın kullanılan kelimeler açısından da İslam medeniyetinin kültürel geçişkenliğini göstermesi yönüyle önemlidir.

Bu çalışmada Musarrihatü'l-esmâ adlı Arapça-Farsça sözlük hem şekil hem de içerik bakımından tanıtılacak; Türkiye'deki kütüphanelerde bulunan bazı yazma nüshalarıyla ilgili bilgiler verilecek, böylece o dönemde yazılan eserleri doğru anlama ve dünü, bugünü ve yarını doğru kavramada araştırmacılara ve akdemik dünyaya katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Musarrihatü'l-esmâ, Sözlük, Arapça, Farsça.

ABSTRACT

Dictionary is one of the important resources in learning and teaching a language. Musarrihatu'l-esmâ, which means "disclosure of names", is an Arabic-Persian dictionary of names written in Hijri 872 (A.C. 1467-1468) in Anatolia with some words rarely explained in also Turkish. Compiled in the 15th century during the reign of Sultan Mehmed the Conqueror, the work is an alphabetical dictionary that comprises meanings of more than 15 thousand words. Although there are various information about the author of the dictionary in the sources, it is stated that it was written by Lütfullah b./Ebi Yusuf Halimî Çelebi in the primary sources.

It is possible to say that in the East, especially in the Islamic geography, dictionary studies commenced in order to comprehend the Quran and the Prophet of Islam more accurately. For this reason, Arabic dictionary and grammar studies are embarked on to explain the rhetorics and concepts of İslam which are hard to grasp in the Quran for non-Arabic nations. Following the first examples of Ibn Abbâs, separate works and verbal

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

explanations of indefinite words are continued with Halil b. Ahmed (d. Hijri 175 / 791). Later, in this context, preparations of dictionaries sustained in Basra and Kufa, which were spread to Iran, and other regions including Anatolia. With the dispersion of Islam, Arabic has become one of the languages that must be learned for those accepting Islam. Since dictionaries are an thoroughly important resource for learning a language, multilingual dictionaries prepared from Arabic to Persian, Turkish and other languages were written. Musarrihatu'l-esmâ is a multilingual dictionary that can be considered in this context. As much as this dictionary is valuable in terms of acknowledging the vocabulary used in that period, the examples given are also important in terms of demonstrating the cultural transition of Islamic civilization in terms of known and commonly used words.

In this study, it is aimed to introduce the Arabic-Persian dictionary titled Musarrihatu'l-esmâ in terms of both form and content. Information on some manuscripts found at various libraries in Turkey will be imparted, so that the genuine meanings of the words and works written during that period will be a contribution for the literature and researchers to comprehend the history of the mentioned period.

Keywords: Musarrihatu'l-esmâ, Dictionary, Arabic, Persian.

NEOLOGISMS AS AN OBJECT OF RESEARCH IN ENGLISH LEXICOGRAPHY

SCIUCHINA Olga

Prof. Dr. Department of Foreign Languages, Comrat State University, ORCID: 0000-0002-7449-4870

ABSTRACT

Background and aim

The most obvious source of a language vocabulary are lexicographic resources: dictionaries. Dictionaries are considered to be reliable, stable, synchronic projections of the language lexicon. Most Dictionaries of English add new words with every edition.

Material and Methods

The paper studies English monolingual dictionaries from the point of view of neologisms description. A lot of lexicographical works, devoted to neologisms, are result of great interest to new words. Although, dictionaries of neologisms began to appear relatively recently, the early "hard word" dictionaries included new words. Those dictionaries are considered to be the first monolingual ones. Methods of historical dictionary research and the research on dictionary use are used as tools for analysis.

Results

The number of new words in dictionaries varies. Those are derivatives, as well as compound words and portmanteau words. Different types of dictionaries contain information about variety of language vocabulary, types of lexical items. Dictionaries of neologisms are among them.

An important literary work, containing newly-coined words, is a twelve-volume edition of the Oxford English Dictionary. The OED, whose first editor was appointed in 1859 when the lexicon was known as A New English Dictionary on Historical Principles, became the first dictionary of the English language, a "living document" that has been growing and changing for over 150 years.

Conclusion

Lexicography is defined as a special technique of writing and compilation of dictionaries. Any dictionary becomes outdated once and needs to be renewed. People usually treat a dictionary as a reliable source of information about words. Using the lexicographic criterion in defining neologisms, we should state, that any word that does not appear in the dictionary is considered a neologism. appearing in the dictionary is not enough to be a neologism – there are various reasons for a word not to appear in the dictionary.

Keywords: lexicography, dictionaries, neologisms

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**EMPIRICAL COMPARISON OF THE RESULTS OF THE KAZAKH -AND RUSSIAN-
LANGUAGE VERSION OF THE METHODOLOGY**

G. M. SEMBIYEVA

Korkyt Ata Kyzylorda State University

ABSTRACT

The article is devoted to the problem of cross-cultural equivalence of test methods. The article presents the results of empirical comparison of the results of the Kazakh -and Russian-language version of the methodology for the study of the value-semantic sphere of personality, namely the test of viability. The respondents were undergraduates of Kazakh nationality, who performed the test of viability in two versions: initially in the Kazakh language, and a week later – in Russian. It is revealed that the results of both versions - Kazakh and Russian-closely correlate with each other and are close in average values. Consequently, they give equivalent results, which allow using any of the variants of this technique when conducting research on respondents of Kazakh nationality.

Keywords: cross-cultural comparison, bilingualism, personality technique, value-semantic sphere, ethno-cultural studies, vitality, vitality test.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

ON MITHAT PAŞA'S GOVERNORSHIPS IN THE BALKANS

EMRAH KONURALP

Asst. Prof. Dr. İğdır Üniversitesi, Orcid. 0000-0003-3667-8107

ABSTRACT

Considering the history of Ottoman modernisation that dates back to the seventeenth century Mithat Paşa (1822-1884) is a unique and prominent example of Ottoman modernisers. However, it has been a prevailing fact that today there is a slight interest in him and his works despite his uniqueness. His uniqueness stems from the fact that he was not only a man of legal reform who brought about the first constitution of the Ottoman Empire into effect but also a man in the service of the people, especially during his governorships throughout a disintegrating empire. To put it another way, the uniqueness of Mithat Pasha is embedded in his approach to the people since he attached importance to changing social and economic conditions of the people to sustain development. He was also aware that the only way to strengthen the people was inherent in their economic organisation. The initiation of the cooperative movement is an example of this attitude. Despite being the most influential figure of the pre-Meşrutiyet I era, his service for the modernisation of his country cost his life. This paper focuses on his unique service for Ottoman Empire during his governorships in the Balkans. In other words, this research aims to shed light on Mithat Paşa's shiny years of his upsetting story as a Young Ottoman. In the first part, there is a piece of information concerning Mithat Paşa's life, and there is a general evaluation of him. The second part mainly focuses on his governorships in the Balkans, namely Niš (Nis) and Danube (Tuna). In the third part, some concluding remarks are presented. This research concludes that if Mithat Paşa had the chance to implement his policies in Anatolia, the destiny of the Turkish people would have changed in a progressive sense.

Keywords: Mithat Paşa, Ottoman modernisation, the Balkans

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

IN WHAT WAYS DOES THE EMBEDDED LIBERALISM LITERATURE DIFFER FROM THE LIBERAL-INDIVIDUALISTIC IPE?

EMRAH KONURALP

ASST. PROF. DR. İĞDIR ÜNİVERSİTESİ, ORCID. 0000-0003-3667-8107

ABSTRACT

The conceptualisation of embedded liberalism borrows "embeddedness" from Karl Polanyi's work dated 1944. In his introduction to Polanyi's seminal book *Great Transformation*, Fred Block explains the original inspiration for this metaphor: coal mining. What inspired Polanyi in researching English economic history was the extraction of coal embedded in the rock walls of the mine. Then his usage is transposed to the literature on the class compromise between capital and labour in the post-war era. This compromise was in the form of welfare systems and referred to as "embedded liberalism." Therefore, it would replace the neoclassical commitment to the market as a self-regulating entity with state interventionism and recognise the social and political constraints to economic activity. The gist of the argument is how embedded liberalism literature differs from the liberal-individualistic International Political Economy (IPE): Firstly, this study examines the Polanyian terminology of embeddedness and the approach of some scholars to this term. Secondly, it moves to John G. Ruggie's conceptualisation of embedded liberalism. It mentions Ruggie's approaches to the phenomenological dimension, international regimes and intersubjective quality, international authority as the fusion of power and legitimate purpose, and regime change. Thirdly, the relationship between embedded liberalism and liberal-individualist IPE is analysed. Fourthly, the shift from embedded liberalism to neoliberalism is discussed regarding Marxist political economy scholar Bob Jessop's concept of discursive-strategic shift. Fifthly, the reinvention of government and endurance of normative framework is analysed. Finally, this study refers to Philip G. Cerny's analysis of shifting from embedded liberalism to embedded neoliberalism. This study concludes that the relationship between Polanyian embeddedness and Ruggie's embedded liberalism was not a clear and consistent one.

Keywords: embedded liberalism, international political economy, post-war er

К ВОПРОСУ ОБ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДИСТАНЦИОННОГО И СМЕШАННОГО ОБУЧЕНИЯ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ

Даньшева Светлана ОЛЕГОВНА

доц. Харьковский национальный университет строительства и архитектуры

Дитюк Светлана АЛЕКСЕЕВНА

Харьковский национальный университет строительства и архитектуры

ИГНАТОВА Валентина Владимировна

Харьковский национальный университет строительства и архитектуры

Тесаловская Ольга БОРИСОВНА

Харьковский национальный университет строительства и архитектуры

АННОТАЦИЯ

В статье рассматриваются новые требования к высшему образованию, к совершенствованию современных образовательных технологий - таких как учебные курсы и дистанционные образовательные технологии, изучение и выявление проблем студентов высших учебных заведений во время кризиса, возникшего в связи с пандемией. Вопрос об эффективности дистанционного или смешанного обучения и роли личностных качеств преподавателей учебных дисциплин и кураторов в образовательном процессе определяются первостепенной важностью проблем воспитания и обучения на данном этапе развития современной Украины. В статье был сделан анализ и определены социально-психологическое состояние студентов и проблемы, возникающие у них при дистанционном обучении путем анкетирования, используя Google Forms, сделаны выводы каким образом можно решать эти проблемы.

Ключевые слова: дистанционные образовательные технологи, выявление проблем студентов высших учебных заведений, личностные качества преподавателей учебных дисциплин и кураторов в образовательном процессе, взаимоотношения преподавателя и студентов высших учебных заведений.

ABSTRACT

The article considers new requirements for higher education, the improvement of modern educational technologies such as training courses and distance learning technologies, and the study and identification of difficulties of students during the crisis caused by the pandemic. To date, a certain amount of knowledge important for formulating and solving the problem of adaptation of students during online education has been accumulated. Stating the active development of various aspects of the problem that we are investigating, we can conclude that the problem of adaptation of students to online learning using distance learning technologies and the difficulties that arise in this case have not yet become the subject of a special study. Questions about the effectiveness of distance or blended learning and the role of personal qualities of teachers and curators in the educational process are determined by primary importance of the problems of education and training at this stage of development of modern Ukraine. The article analyzes and identifies the socio-psychological state of the students and the problems they encounter during distance learning through questionnaires using Google Forms, and draws conclusions on how to solve these problems.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Keywords: distance educational technologies, identification of difficulties of students, psycho-emotional state, personal qualities of teachers of educational disciplines and curators in educational process, mutual relations of teacher and students.

ПРАКТИКА ЖУРНАЛИСТИКИ ДАННЫХ В КАЗАХСТАНСКИХ СМИ НА ПРИМЕРЕ THE STEPPE, MANSHUQ И THE VILLAGE

КУСМАНОВА А.

Проф. КазНУ, факультета журналистики

Развитию дата журналистики положили начало современные технологии. Терабайты, гигабайты исходных данных хранятся на всевозможных источниках. В связи с переходом большинства печатных СМИ в Интернет-пространство подача информации видеоизменилась. В новостных порталах теперь предоставляется не только факты, информация или заметки, но так же аналитика и подкрепление материалов большими данными.

Как и в печатных СМИ, в Интернете пользователь, в первую очередь, видит главную страницу, которая должна быть яркой, «цепляющей», интересной. По принципам построения аналитических материалов для новостных порталов важным аспектом является доступность и доходчивость того или иного материала для широкого спектра читателей, актуальность предоставляемой информации и визуализация, которой в последние года уделено много внимания в передовых СМИ.

Визуализация в журналистике данных один из самых важных аспектов для передачи информации аудитории. Отечественные The-village-kz.com, The-steppe.com, и manshuq.com это отлично показывают на своих интернет-порталах. Стоит отметить, что эти порталы, как таковые, потеряли свою актуальность как отдельно стоящие сайты. На сегодняшний день наибольшее удобство в потреблении информации для аудитории несут в себе социальные сети, самые распространенные (в виде источников информации) из которых: Instagram и Telegram. Эти две платформы имеет достаточное количество различий, но большинство СМИ имеют свои страницы на обеих платформах.

В социальной сети Instagram можно сделать прямые ссылки на любой материал на сайте, поэтому при таком компромиссе не страдают ни интернет-порталы, ни охваты на платформе. The village очень искусно используют визуализацию, сторителлинг и другие инструменты журналистики данных. Стоит отметить и их тонкий подход к рекламе, в некоторых публикациях они запускают опрос, где после правильного/не правильного ответа предоставляют ценную информацию и отсылку на своих партнеров. Издание общественно-развлекательное, поэтому инновации в журналистике нового десятилетия они внедряют, исходя из своей аудитории.

Manshuq позиционирует себя как женский журнал, а именно портрет аудитории – средне статическая девушка, которая постоянно развивается и интересуется общественной жизнью. Поэтому процент использования больших данных не так велик, как в политических изданиях, тем не менее, можно найти данные в разделе здоровья. Они монетизируют информацию для большей огласки и привлекают внимание к различным болезням. Потому, как в эпоху COVID-19, тема здоровья является самой актуальной.

Издание The Steppe - общественно-политическое с развлекательным уклоном, поэтому изобилует материалами, которые могут стать примером визуализации и инфографики. Навигация по лучшим материалам за все существование портала в честь 5-летия отвечает всем требованиям подачи материалов и способствует охвату целевой аудитории.

Таким образом, сравнив три казахстанских издания, с разным позиционированием себя в журналистике можно проследить тенденцию новых медиа. Большие данные, как инструмент для дополнения любого журналистского материала, будут использоваться все чаще, в ближайшие 10 лет. Современный потребитель контента выдвигает свои правила, тренды, которым будет следовать общество и подстраиваться под любые жизненные реалии

**РЕНТГЕНОЛОГИЧЕСКАЯ НАХОДКА СУБХОНДРАЛЬНОЙ КИСТЫ ПРИ
ДЕФОРМИРУЮЩЕМ ОСТЕОХОНДРОЗЕ ВИСОЧНО-НИЖНЕЧЕЛЮСТНОГО СУСТАВА**
**X-RAY FINDING OF THE SUBCHONDRAL CYST IN DEFORMING OSTEOCHONDROSIS OF
TEMPORAL MANDIBULAR JOINT**

ИБРАГИМОВА Р.С.

Казахский национальный университет им. Аль-Фараби

МАЙДАНОВ А. К.

Казахский национальный университет им. Аль-Фараби

БИЖАНОВ Б. З.

Казахский национальный университет им. Аль-Фараби

РЕЗЮМЕ

Описана клиника деформирующего остеохондроза височно-нижнечелюстного сустава слева, на фоне которого сформировалась субхондральная киста суставной головки. Дана сравнительная оценка информативности отдельных методов визуализации. Анализ клинических наблюдений подтвердил, что компьютерная томография является методом выбора для четкой визуализации и диагностики поражения костных структур височно-нижнечелюстного сустава.

Ключевые слова: Височно-нижнечелюстной сустав, суставная головка, деформирующий остеохондроз, субхондральная киста, компьютерная томография.

ABSTRACT

The clinical picture of deforming osteochondrosis of temporal mandibular joint on the right is described against the background of which a subchondral cyst of the articular head was formed. A comparative assessment of the informative nature of individual visualization methods is given. The analysis of clinical observations confirmed that CT imaging is a selection method for clearly visualizing and diagnosing damage to the bone structures of the temporal mandibular joint.

Keywords: temporal mandibular joint, articular head, deforming osteoarthrosis, subchondral cyst, CT scan.

СОВРЕМЕННЫЕ ПРАВОВЫЕ ПОДХОДЫ В РЕШЕНИИ ЭКОЛОГИЧЕСКИХ ПРОБЛЕМ

СЕЙТЕНОВА С.Ж.

Кокшетауский университет им. Ш.Уалиханова

ЖУСУПОВА А.И

Кокшетауский университет им. Ш.Уалиханова

РЕЗЮМЕ

Одной из самых актуальных и «живых» проблем на сегодняшний день является экологическая проблема, проблема обеспечения охраны природы. Окружающая нас среда подвергается уничтожению каждый день от привычек, действий и потребностей человека, впоследствии чего происходит полное или частичное уничтожение природы.

Человек, с первых дней своего появления был тесно связан с природой. Звери, рыбы, птицы и растения - все это потреблялось ранее, все это потребляется и сейчас. К сожалению, новые технологии, новые отрасли промышленности, научные открытия, каждый наш шаг в технологичное и усовершенствованное будущее несет за собой колоссальные потери для живого мира. Но как уберечь природу от источников загрязнения окружающей среды, выбросов, выхлопных газов, смога?

Состояние экологии вызывает серьезную озабоченность во всем мире, поскольку развитие экологического кризиса несет непосредственную угрозу существования самого человека. «Человек, являясь главным виновником сложившейся экологической ситуации, становится и главной ее жертвой: по некоторым данным, в мире погибает порядка 40% людей от загрязнения водных ресурсов, атмосферного воздуха и почвенного покрова» [1].

И вот интересное наблюдение. В связи с пандемией - COVID-19, в условиях карантина, в последнее время экологическая ситуация начала улучшаться. В результате, приостановка заводов и значительное снижение транспортного движения, способствовали снижению уровня загрязнения воздуха над Китаем, Великобританией, а также над крупными городами таких стран, как Италия, Франция, Испания, Швейцария и других близлежащих государств.

Но помимо воздуха, стала лучше и вода. Венеция - город на воде, его ежегодно посещают 25-28 миллионов туристов со всего мира, чтобы увидеть знаменитые площади, дворцы, соборы, музеи. Десятки миллионов туристов, которые хотят увидеть знаменитые каналы, не обращают внимания на то, как это вредит экологии города. И вот, «отсутствие туристов из-за пандемии коронавируса, неожиданно положительно повлияло на чистоту каналов: вода стала чистой и прозрачной, а в социальных сетях можно встретить фотографии рыб и даже лебедей, плавающих между домами» [2].

Сегодня все большее количество людей всерьез интересуются темой экологии и вовлекаются в ее решение. Это и видеоблогеры, пропагандирующие минимализм в быту, и производители, выпускающие одежду, обувь из вторичного сырья, эко-кожи. Некоторые предприятия занимаются утилизацией и переработкой мусора и отходов, таких как: черный и цветной металл, макулатура, резина, древесина, нефтепродукты, различные масла и др.

Главные экологические проблемы современности, среди которых опустынивание плодородных земель, потепление климата, уменьшение озонового слоя, уменьшение количества биологического разнообразия, загрязнение Мирового океана не имеют государственных границ и должны, на наш взгляд, решаться всем миром сообща. Существуют так называемые "зеленые" организации, например: "Green Peace", также "Всемирный фонд дикой природы", разного рода общественные природоохранные инициативы (к примеру, система "Красная книга"). Но этих мер недостаточно.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Необходимо решать эти вопросы и правовыми методами, с использованием усилий государств и международных организаций.

В этой связи наибольшую ценность представляет такая правовая категория как естественное право человека на благоприятную окружающую среду. В его основе лежит государственная политика, направленная на создание благоприятных условий для чистой окружающей среды и экологически чистых производств, недопущение в большом количестве загрязнения воздуха, почвы, воды. Граждане вправе требовать соблюдения экологического законодательства, проявлять гражданские инициативы. Вступать в общественные объединения в этой сфере. Могут получать компенсацию за ущерб, нанесенный здоровью, имуществу в результате экологических катастроф.

Широкое распространение право на благоприятную окружающую среду получило лишь в начале 90-х годов XX века, а «впервые оно было провозглашено в Конституции Испании 1978 года» [3]. Данное право регламентирует обязанность соблюдения физическими и юридическими лицами, а также государственными органами все мер, правил для сохранения экологически чистой окружающей среды.

Если обратиться к законодательству Казахстана, то право на благоприятную для жизни и здоровья окружающую среду записано в Экологическом кодексе в статье 13.

В Конституции Казахстана такой нормы нет. В Конституции Казахстана в статье 31 записано: «Государство ставит целью охрану окружающей среды, благоприятной для жизни и здоровья человека».

Мы Предлагаем дополнить эту статью Конституции.

А именно, вписать: Каждый имеет право на благоприятную окружающую среду, достоверную информацию о ее состоянии и на возмещение ущерба, причиненного его здоровью или имуществу экологическим правонарушением.

Предлагаемое дополнение повысит значимость этой юридической нормы, приведет в соответствие Конституцию Казахстана с международными документами в этой части, повысит ответственность государства, должностных лиц в сфере охраны природы.

Если рассматривать ответственность должностных лиц, то например, в Кодексе об административных правонарушениях в статье 359 говорится

- За нарушение правил эксплуатации водохозяйственных сооружений и устройств - налагается штраф с граждан 10 месячных расчетных показателей (равно 2651 тенге), а с должностных лиц 20 месячных расчетных показателей.

Считаем, ответственность должностных лиц слишком мягкой, она должна быть в разы строже, чем ответственность граждан.

Ведь в результате халатности должностных лиц, обязанных осуществлять проверку, другие важные мероприятия, могут случиться экологические катастрофы. Ведь речь идет об одном из базовых ценностей человека – природе, окружающей среде.

При решении глобальных экологических проблем особую роль играет Организация Объединенных Наций, которая разработала Стратегию ООН в области решения глобальных экологических проблем и стала координатором ее исполнения. На Конференции ООН по окружающей среде и развитию, проходившей в Рио-де-Жанейро в июне 1992 г. на уровне глав государств и представительств, было принято большое количество различных Конвенций, соглашений в сфере охраны окружающей среды. Принятие этих документов стало переломным моментом в международном экологическом движении.

Казахстан также принимает активное участие в мероприятиях по глобальной экологической безопасности. Проводится большая работа по ратификации (это процедура признания, придания юридической силы) международных документов. Одной из глобально значимых конвенций, ратифицированных в 1995 году Республикой Казахстан, является Рамочная конвенция ООН по

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

изменению климата. «В августе 1998 г. Казахстан принял решение о подписании Киотского Протокола. Киотский протокол впервые вступил в силу в 2005 году. Подписавшие его страны взяли на себя ответственность по сокращению парниковых выбросов. В настоящее время действие Киотского протокола продлено до 2020 года» [5].

Казахстан ратифицировал Венскую конвенцию «Об охране озонового слоя» и Монреальский протокол к этой конвенции. В соответствии с принятыми обязательствами Казахстан в настоящее время организывает и проводит работу по изъятию озоноразрушающих веществ из эксплуатации, другие мероприятия на национальном уровне по защите озонового слоя. Казахстан присоединился к Конвенции ООН «По борьбе с опустыниванием» и к Конвенции ООН «О международной торговле видами дикой флоры и фауны, находящимися под угрозой исчезновения» [6].

В 1998 году Казахстан подписал Орхусскую конвенцию о доступе к информации, участию общественности в процессе принятия решений и доступе к правосудию по вопросам, касающимся охраны окружающей среды. «Во всем цивилизованном мире - строительство промышленного комбината, завода, полигона отходов, автомобильной или железной дороги, а тем более гидроэлектростанции или атомной станции, не начинается без согласования с местными жителями. Причем чрезвычайно важным моментом процесса является вовлечение общественности на самом раннем его этапе - планировании и определении места строительства, технологий и его будущего влияния на природу и человека, при этом принимаются во внимание мнения самых разных представителей общественности» [7]. Это положение является вполне актуальным для Казахстана.

Помимо ратифицированных международных документов экологические проблемы решаются путем разработки и применения национального экологического законодательства. Прежде всего, это Экологический кодекс, Лесной кодекс, Водный, Земельный, Кодекс «О недрах и недропользовании». Экологический кодекс регламентирует «права и обязанности физических лиц, общественных объединений, органов местного самоуправления в области охраны окружающей среды, порядок лицензирования деятельности в области охраны окружающей среды. Определяет нормы производственного и общественного экологического контроля, правовой режим чрезвычайной экологической ситуации и экологического бедствия, регламентированы экологические требования при обращении с отходами производства и потребления и др.» [8]. .

Одной из обязанностей физических лиц является «сохранять окружающую среду, бережно относиться к природным ресурсам» (п.2 ст. 13 Экологического кодекса). На деле, это означает переход к гармонизации отношений с природой, доведение до определенного баланса потребительского подхода к природе, экологизация производства, природосберегающие технологии, создание безотходных технологий, обязательная экологическая экспертиза новых проектов.

Другой мерой, которая будет способствовать улучшению взаимоотношений общества и природы, является ограничение в использовании природных ресурсов. В связи с этим необходимы структурные изменения в экономике, поиск новых, безопасных, безвредных, и максимально щадящих природу источников энергии, развитие экологического сельского хозяйства, развитие крупных поселков с подсобными хозяйствами. Большое значение имеет формирование экологического мышления и экологической культуры среди населения. Все эти меры в совокупности могут гарантировать право каждого человека на благоприятную окружающую среду и тем самым обеспечивать экологическую безопасность и охрану природы.

Ключевые слова: экология, экологическая безопасность, право на благоприятную окружающую среду, правовое регулирование

Литература

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

1. http://stalinism.narod.ru/eco/puti_rjeshhenija_ekologichjeskikh_probljem.htm
2. <https://wosoft.ru/news-240238-voda-v-kanalah-venetsii-stala-chische-izza-karantina.html>
3. http://www.aggregateria.com/P/pravo_na_blagoprijatnuju_okruzhajuschuju_sredu.html
4. Конституция Республики Казахстан от 30.08.1995 (с изм. и доп, внесенными Законами РК от 07.10.1998, 21.05.2007, 02.02. 2011, 10.03.2017.) –Алматы, 2017.
5. <http://meta.kz/novosti/economy/758565-kiotskiy-protokol-prodlili-do-2020-goda.html>
6. https://studwood.ru/1154444/ekologiya/mezhdunarodnye_ekologicheskie_konventsii_respubliki_kazahstan_prinyatye_oblasti_ohrany_okruzhayushey_sredy
7. https://studwood.ru/1154444/ekologiya/mezhdunarodnye_ekologicheskie_konventsii_respubliki_kazahstan_prinyatye_oblasti_ohrany_okruzhayushey_sredy
8. Экологический кодекс Республики Казахстан от 02.01.2021 г. №212

**СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ СПОСОБОВ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ДОГОВОРНЫХ
ОБЯЗАТЕЛЬСТВ**

СЕЙТЕНОВА С.Ж.

м.ю.н., Кокшетауский университет им. Ш.Уалиханова

ТИЛЕУБЕРГЕНОВ Е.М.

д.ю.н. Кокшетауский университет им. Ш.Уалиханова

АННОТАЦИЯ

В статье рассмотрена проблема унификации способов обеспечения исполнения договорных обязательств, существующих в Казахстане, с мировыми достижениями. Это необходимо для эффективного участия государства и частных компаний в сфере бизнеса.

Ключевые слова: залог, обеспечение обязательств, исполнение обязательств, договоры, гражданско-правовая ответственность

ГЕНЕЗА РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ ПЕДАГОГА ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Олена САМСОНОВА

канд. пед. наук, Запорізький національний університет

Чорна ГАННА

старший викладач, Запорізький національний університет

РЕЗЮМЕ

Сучасне суспільство, ринок праці визначають для навчальних закладів складні завдання з підготовки фахівців. Під впливом нових технологій у суспільстві принципово змінюється зміст і характер діяльності, що вимагає від суб'єкта компетентності, професіоналізму, ініціативності, здатності приймати самостійні рішення, мобільності (змінити професію, опанувати новими соціальними ролями і функціями). Модернізація системи освіти, як це визначено в Національній доктрині розвитку освіти, спрямовує педагога на безперервне професійне зростання.

Для якісного оновлення системи професійної підготовки педагогів дошкільних закладів особливого значення набуває проблема підвищення професіоналізму. Її формулювання є наслідком зіставлення певного запиту практики і тих можливостей її задоволення, які є у педагогічній науці. У роки незалежності України з'явився новий запит суспільної педагогічної практики на фахівця, здатного як до професійного вдосконалення, так і до створення умов для неперервного розвитку дітей дошкільного віку.

Сьогодні дошкільним закладам потрібні педагоги з досвідом самоформування і розвитку професійних умінь організації особистісно-орієнтованого навчально-виховного процесу. Завдання щодо створення необхідних умов для неперервного розвитку дітей вимагає від практичних працівників формування загальних і специфічних вмінь.

Досліджуючи проблему розвитку професіоналізму вихователя дошкільного навчального закладу в різноманітних педагогічних ситуаціях і часових рамках, з'ясувавши основні вимоги до особистості педагога як професіонала, ми звернулися до праць педагогів-класиків і сучасних науковців, які розробляли концепції професійно-педагогічної підготовки педагога. На різних етапах розвитку суспільства суттєво змінювалися функції, роль і місце педагога дошкільного навчального закладу, його вимоги до професійної підготовки.

Визначальною характеристикою педагога є його професійний потенціал, не відокремлений від інших якостей. Підготовка, адаптація до конкретних умов, не десятки конкретних якостей, а саме, потенціал. Чим вищий потенціал особистості, тим вищий її професіоналізм – це закономірність. І, звичайно, чим вищий розвиток творчого потенціалу педагога, тим вищий рівень його професіоналізму; адже сутність особистості втому, щоб актуалізувати себе, реалізувати те, що потенційно закладено.

Педагогічна культура східних слов'ян у Давньоруській державі унікальним способом відбила взаємодію народної педагогіки, язичеської традиції з канонами православного християнства візантійського походження. Як відомо, корені педагогічної думки освіченої для свого часу Київської Русі містяться в "Ізборниках" Святослава, "Повчання" В. Мономаха, "Слові про користь учіння", "Послання" Київського митрополита К. Смолятича, творах К. Туровського. Важливою рисою стратегії навчання В. Мономаха є визначення авторитету наставника – пестуна, батька, вчителя, особистий приклад старших.

Педагогічна думка періоду українського Відродження, що прославлена іменами П. Русина, Ю. Драгобича, К. Острозського, П. Могили, Г. Смотрицького, сповнена ідей гуманізму та сполучається із

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

духовним життям Західного світу, ідеями прогресивних педагогів того часу. О. Духнович розглядав педагогіку, йдучи за Я. Коменським, як «найскладніше мистецтво», як «мистецтво мистецтв», а вчителя-вихователя називав митцем, майстром, відповідальним перед суспільством, вважав навчання і виховання громадським обов'язком, а педагога – «сіллю землі», «просвітителем», під керівництвом якого зменшується зло і процвітає доброчинність. За його поглядами, педагогічна праця, досить складна і почесна, є найскладнішим мистецтвом. Педагог – це митець, який перевершує всіх інших митців, бо творить не якусь крихку річ, а людину і суспільство. Педагог несе відповідальність перед суспільством за результати своєї праці. Нещасна та людина, яка обирає педагогічний шлях усупереч своїм нахилам та інтересам. Педагогу необхідно мати широку загальну і педагогічну освіту: глибокі знання, широку ерудицію і кругозір, бути зразком доброчинності, викликати любов і довіру в дітей своїми діями, поведінкою, характером, любити дітей, піклуватися про них, бути з ними лагідним і справедливим. Педагог повинен знати своїх вихованців, дбати про розвиток, пробуджувати в них інтерес до знань, піклуватися про їх зовнішність, підтримувати зв'язок з їх батьками, керувати родинним вихованням, робити навчання і виховання дітей радісними.

Для С. Русової проблема педагога є «широкою, об'ємною, багатогранною», вона їх вважала справжніми реформаторами майбутнього життя України і називала «апостолами правди і науки», зусиллями яких можна вивести народ з темряви, поневолення, несвідомості до нового життя. С. Русова казала, що педагог мав відповідати таким вимогам: фундаментальна науково-теоретична і методична підготовка, високі моральні якості, постійне прагнення до самовдосконалення і самоосвіти, висока працездатність і любов до праці, справедливість і доброта, велика любов до дітей. Формуючи вимоги до педагога, С. Русова писала: «Це мусить бути надзвичайно моральної краси людина, що безпосередньо своїми переконаннями, всім своїм поведінням повинна впливати на своїх учнів... Учитель повинен бути не якимсь ремісником, а апостолом правди науки, який має перед собою не лише матеріальну нагороду за працю, а велике гуманне завдання» [1, с.29]. Софія Русова надзвичайну увагу приділяла дошкільному вихованню, яке, на її думку, є мостом, що перекидається між школою й родиною.

У спадщині корифея педагогічної думки, засновника вітчизняної наукової педагогіки К. Ушинського значне місце посідає проблема висококваліфікованого учителя-вихователя, майстерності його професійної праці. Педагогічну діяльність та педагогіку Ушинський вважав мистецтвом – «найобширнішим, складним, що найвище й найнеобхідніше з усіх мистецтв», яке, на його думку, може здаватися знайомою та зрозумілою справою, особливо малообізнаним з нею, і тоді воно перетворюється на «рецептурну педагогіку», проти чого і виступав учений. Разом з тим корифей вважав, що мистецтво виховання вимагає здібностей і схильності та прагне до ідеалу, який виявляється недосяжним [3, с.34]. Оволодіння мистецтвом виховання Ушинський вважав найважливішим завданням педагогічної освіти, підкреслював необхідність спеціальної підготовки педагога, розробив її зміст як з погляду теоретичних знань, так і практики.

Індивідуально-спрямована гуманістична педагогіка В.Сухомлинського істотно оновила та поглибила науково-теоретичні підходи до розуміння особливостей педагогічної професії, значення в ній майстерності, творчості, культури, професіоналізму. «Праця педагога – це, насамперед, напружена праця серця ... й творчість розуму., немає у світі важчої, виснажливішої для серця праці ...» – писав він Головний же критерій оцінювання культури праці педагога В. Сухомлинський вбачає в умінні пробудити в дітях інтелектуальні почуття, радість пізнання і визначає умови для їх розвитку. Розрізняючи специфіку майстерності навчання і виховання, він вважає неприпустимою поширену думку, що «вчити – одне, а виховувати – інше». Мистецтво виховання, за В. Сухомлинським, є основою майстерності навчання, і кожний педагог зобов'язаний бути насамперед вихователем, у процесі навчання спрямовувати розвиток особистості дітей, управляти їхньою психікою, мати глибоке психологічне підґрунтя педагогічної культури. Формування педагогічної майстерності, педагогічної творчості, на думку В. Сухомлинського, слід розпочинати в педагогічних навчальних закладах і продовжувати в практичній діяльності під час ознайомлення з роботою педагогів-майстрів через

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

осмислення їх досвіду, різноманітного використання колективної творчості. Автор підкреслював значущість тонких почуттів педагога, входження його до професійної спільноти, освоєння ним цінностей, норм як важливого етапу професійного виховання [2, с.393].

Отже, як особистість, вихователь повинен володіти величезною кількістю якостей, серед яких мають бути любов до дитини, доброзичливість, повага до дитини, віра в її талановитість, унікальність, надання дитині особистісної свободи, Присутність цих якостей, на нашу думку характеризує вихователя закладу дошкільної освіти як майстра своєї справи.

Список Використаних Джерел

- 1.Зайченко І.В. Педагогічна концепція С.Ф.Русової: Навч. посібник для студ. пед. спец. вузів . Чернігів: Чернігівський держ.пед.ун-т ім.Т.Г.Шевченка. 2000. С 161.
- 2.Сухомлинський В.О. Вибрані твори: У 5-ти тт. Т.4. Київ: Рад. школа, 1977. 638 с.
- 3.Ушинський К.Д. Твори: В 6-ти тт. Т.4. Київ: Рад. школа, 1952. 518 с.

РОЛЬ НЕПОСРЕДСТВЕННОЙ ДЕМОКРАТИИ В СИСТЕМЕ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ

КЯРИМ ГУМБАТОВ

Грузинский Технический Университет, Факультет Бизнес Технологий, Программа – Публичное Управление

Анализируются Понятия «Демократия», «Народ», «Власть», «Местное Самоуправление» В Их Взаимодействии. Затрагивается Проблема Юридической И Политической Характеристики Феномена «Непосредственная Демократия».

Аннотация

Споры О Сути Демократии Ведутся В Течение Столетий. По Мнению Одних Авторы, Не Существует Общепринятого Определения, Четкого Понятия Демократии. Другие Заявляют, Что Для Начавшегося Хxi Века — Это Понятие Вообще Устарело И Требуется Пересмотра С Учетом Реального Поведения Индивидуумов И Достижений В Экономическом И Технологическом Развитии. Вхождение Местного Самоуправления В Систему Народовластия Отражает Важнейшие Приоритеты Конституционно-Правовой Политики, Направленной На Развитие Институтов Гражданского Общества И Демократического Правового Государства. Признание Местного Самоуправления «Одной Из Фундаментальных Основ Системы Народовластия» Определяется Тем, Что Оно Выступает В Качестве Способа Жизнедеятельности Местного Сообщества, Связанного С Формированием Определенного Политического Сознания И Удовлетворением Специфических Публично-Правовых Интересов Населения Муниципального Образования.

В Условиях Проводимого Комплекса Социально-Экономических И Политических Реформ Большую Актуальность Приобретает Выявление Проблем И Последующее Исследование Перспектив Развития Форм Непосредственной Демократии В Системе Местного Самоуправления. Формы Непосредственного Волеизъявления Содействуют Прямому Осуществлению Власти Населением Муниципального Образования И Являются Значимым Элементом Системы Местного Самоуправления. В Работе Дается Характеристика Местного Самоуправления Как Элемента Публичной Власти. Рассматриваются Критерии, Позволяющие Отграничить Власть Частную От Публичной. Особое Внимание Уделяется Анализу Признаков И Содержания Категории «Публичная Власть», А Также Формам Реализации Власти При Осуществлении Местного Самоуправления. Рассмотрены Проблемы Непосредственной Демократии В Местном Самоуправлении. Особое Внимание Обращается На Субъекты Непосредственной Демократии, А Также Классификации Ее Форм.

Цели - Установить Реальное И Объективное Влияние Населения В Процесс Принятия Решения Органами Местного Самоуправления

Методы – Анализ Ситуации Методом Дедукции И Индукции, Научные Статьи, Исторический Метод, Опрос Граждан, Обращения Граждан В Органы Местного Самоуправления, А Также Другие Формы Непосредственного Осуществления Населением Местного Самоуправления И Участия В Его Осуществлении

Полученные Результаты

Референдум И Свободные Выборы Определяются Как Высшее Непосредственное Выражение Власти Народа. Тем Самым Устанавливается Наивысший Авторитет Решений, Принятых На Референдуме, И Результаты Свободных Выборов.

Выводы

Практика Приводит К Выводу, Что Как Только Публичный Интерес Объективируется Правом (А Предметом Правовых Исследований Может Быть Только Объективированный Правом Интерес, В Иных Случаях Это Объект Изучения Социологии, Политологии И Т.Д.), Он Становится Общим Для Всей Системы Публичной Власти. Таким образом, Необходим Поиск Баланса Государственно-Правовых И Муниципально-Правовых Интересов На Основе Их Внутренней Непротиворечивости (Сочетания).

В Развитии Демократических Основ Все Большую Роль Играют Выборы Как Форма Непосредственного Народовластия. Муниципальные Выборы - Это Форма Прямой Демократии, Обеспечивающая Непосредственное Участие Граждан В Формировании Выборных Органов Местного Самоуправления И Избрании Выборных Должностных Лиц Местного Самоуправления. Следует Отметить, Что На Современном Этапе Развития Законодательства О Муниципальных Выборах Характерно Следующее:

- Совершенствование Правового Регулирования Организации И Проведения Муниципальных Выборов На Региональном Уровнях В Целях Обеспечения Единых Избирательных Стандартов И Принципов;
- Развитие Системы Правовых Гарантий, Призванных Обеспечить Периодичность И Обязательность Проведения Демократичных И Свободных Муниципальных Выборов, Их Открытость И Гласность, Подлинность Их Результатов;
- Оптимизация Механизма Проведения Избирательных Кампаний В Муниципальных Образованиях И Пр.

Ключевые Слова: Непосредственная Демократия; Местное Самоуправление; Муниципальные Выборы; Публичные Слушания, Народовластие, Местный Референдум, Публичная Власть, Государственная Власть, Органы Государственной И Муниципальной Власти

**С.ТОРАЙҒЫРОВТЫҢ ЖАҢА ДӘУІРДЕГІ ҚАЗАҚ ӘДЕБИЕТІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДАҒЫ
РӨЛІ**

Жомарт Аяна МУРАТҚЫЗЫ

Әл-Фараби атындағы қазақ ұлттық университеті

АНДАТПА

Мақалада Сұлтанмахмұт Торайғыровтың еңбектеріндегі ағартушылық идеялар мен шығармашылық шеберханасындағы құнды дүниелер қарастырылған. Ұлт зиялысының жаңа дәуірдегі қазақ әдебиетін қалыптастырудағы рөлі туралы баяндалады. Сұлтанмахмұт Торайғыровтың қазақ әдебиетіне қосқан жаңашылдықтары, сондай-ақ ХХ ғасыр басындағы поэзия әлемі арқылы, кейінгі жаңа дәуір әдебиетіне әсері сараланады.

Кілт сөздер: Сұлтанмахмұт Торайғыров, заман шындығы, көркемдік байланыс, ағартушылық идея, сауатсыздықты жою, сыни көзқарас, әйел теңдігі, ақын құпиясы, сауатсыздықты жою, білім беру.

АННОТАЦИЯ

В статье рассматриваются идеи просвещения и ценности творческой мастерской в трудах Султанмахмута Торайгырова. О роли национальной интеллигенции в формировании казахской литературы нового времени. Анализируются новшества Султанмахмута Торайгырова в казахской литературе, а также влияние на литературу поздней новой эпохи, через мир поэзии начала ХХ века.

Ключевые слова: Султанмахмут Торайгыров, реалии времени, художественные связи, просветительская идея, ликвидация безграмотности, критическое отношение, равенство женщин, тайна поэта, ликвидация безграмотности, образование.

ABSTRACT

The articles examines the ideas of enlightenment and the value of the creative workshop in the works of Sultanmakhmud Toraigyrov. About the role of national intelligentsia in the formation of Kazakh literature of the new time.

The innovations of Sultanmakhmud Toraigyrov in Kazakh literature as well as the impact on literature are analyzed.

Key words: Sultanmakhmud Toraigyrov, realities of the time, artistic connections, educational idea, elimination of illiteracy, critical attitude, equality of women, poet's secret, elimination of illiteracy, education.

ВАРИАЦИОННАЯ АНАТОМИЯ ДВЕНАДЦАТИПЕРСТНОЙ КИШКИ

ЦАПЕШ Татьяна

Государственного Медицинского и Фармацевтического Университета им. Николае Тестемичану

ВВЕДЕНИЕ

Анализируя исследования современных физиологов, двенадцатиперстная кишка является координатором гастрогепатобилиопанкреатической системы. Аномалии формы двенадцатиперстной кишки и атипичное расположение двенадцатиперстной кишки - это междисциплинарная проблема, привлекающая внимание нескольких хирургов, гастроэнтерологов, радиологов и морфопатологов [1,2].

Ключевые слова: анатомия, двенадцатиперстная кишка, вариации, брюшная полость, тонкая кишка.

Цель исследования: раскрытие анатомо-структурных, физиологических и вариационных аспектов двенадцатиперстной кишки.

Материал и методы исследования: Был проведен ретроспективный анализ 183 листов наблюдений пациентов с мальротацией двенадцатиперстной кишки изъятых из архива Республиканской Больницы Тимофей Мошняга г. Кишинэу, Республика Молдова; 103 принадлежали мужскому полу и 80 – женскому полу, в период с октября 2013 г. по июнь 2014 г.

Результаты и их обсуждение: Из данных, извлеченных из листов наблюдения пациентов с МОБ, установлено, что 76 из них (40,64%) - 54 мужчины (28,88%) и 22 женщины (11,76%) также имели другие врожденные пороки развития пищеварительной системы. У всех пациентов, включенных в основную группу, в анамнезе заболевания были указаны патологии пищеварительного тракта, возникшие на фоне мальротации двенадцатиперстной кишки. Возраст пациентов с МОБ составлял от 21 до 70 лет, в среднем 45,5 лет, из них 1/3 - от 31 до 40 лет, а еще 1/3 - от 21 до 30 лет. Мужчины составили 55,08%, женщины - 44,92%.

Выводы: Двенадцатиперстная кишка как орган может иметь различные формы и размеры. Некоторые сегменты или части сегментов двенадцатиперстной кишки в процессе органогенеза и последующего развития могут изменять как свою форму, так и объем [3,4].

Мальротация двенадцатиперстной кишки, связанная с дуоденостазом, является актуальной темой, поскольку определяется растущей заболеваемостью, в основном среди молодых людей, активно работающих на рабочем месте и представляющих собой язвы двенадцатиперстной кишки, резистентные к современной фармакотерапии [5].

Библиография:

Breton, M. (2014) Anomalies duodénales. La Presse Médicale 42:627;

Carol A. Redel, R. Jeff zwiener. Anatomy and Anomalies of the Stomach and Duodenum; Sleisenger & Fordtran's Gastrointestinal and Liver Disease; sixth editio; Vol. 1; 2018; 36: 561-563;

Nimeh, W. (2012) Les anomalies du duodénum. La Presse Médicale (No. 69), 30:746; Saunders, J.B. de C.M. and H.H. Lindner. (2000) Congenital anomalies of the duodenum. Ann. Surg. 112:321-338;

Велигоцкий Н. Н., Велигоцкий А. Н., Обуоби Р. Б., Оклея Д. В. Актуальные вопросы хирургии заболеваний органов панкреатодуоденальной зоны. Харківська хірургічна школа. 2001, том.10, №1, с. 70–73;

РОЛЬ ЛЕЧЕБНОЙ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ В ЖИЗНИ СТУДЕНТОВ

АРИСТОВА В.

Научн. рук. преподаватель начальной военной и физ. подготовки КарТУ

РЕЗЮМЕ

Физическая культура – это один из важнейших элементов в жизни каждого из нас. Физические упражнения всегда оказывали влияние на человека: на его здоровье, настроение, работоспособность. Учеными доказано, что физические нагрузки не только делают спортивным и красивым наше тело, но также снижают уровень стресса, приводя в норму психологические функции организма. Лечебная физкультура включает в себя движения, созданные для исправления нарушений, восстановления мышечной и скелетной функции и/или поддержания хорошего самочувствия. Научные данные, демонстрирующие благотворное воздействие физических упражнений, бесспорны, и преимущества физических упражнений намного перевешивают риски различных заболеваний у большинства взрослых. Но многим людям, которые ведут сидячий образ жизни, достаточно небольшого заболевания, чтобы значительно снизить их способность к физическим упражнениям. Лечебные упражнения подразумевают многократную, регулярную деятельность в различных формах, чтобы повысить сопротивляемость человека к заболеванию и способствовать скорому восстановлению после такого заболевания. Для большинства взрослых программа физических упражнений, включающая аэробные, резистентные, гибкие и нейромоторные тренировки, незаменима для улучшения и поддержания физической формы и здоровья.

К основным преимуществам физических упражнений относится долгосрочная адаптация, в том числе воздействие на костно-мышечную, метаболическую, сердечно-сосудистую и дыхательную системы. У травмированных или больных людей преимущества физических упражнений включают в себя восстановление и восстановление функций, в том числе диапазона движения, увеличение сердечно-легочного резерва и функционального состояния, а также многочисленные преимущества при таких заболеваниях, как сахарный диабет. Основным измерением физической нагрузки является лактатный порог и максимальное потребление кислорода. Максимальное потребление кислорода отражает способность человека впитывать, транспортировать и использовать кислород, что определяет его функциональную аэробную способность. Эта способность как золотой стандарт кардиореспираторного фитнеса. Скелетный метаболизм мышц – это сокращение и расслабление мышц зависит.

Показания к лечебной физкультуре в основном относятся к несложным заболеваниям опорно-двигательного аппарата, сердечно-легочным заболеваниям, но зависят от множества факторов. Как правило, физические упражнения показаны всем больным взрослым и детям до уровня их способностей. Общеизвестно, что физические упражнения имеют много преимуществ и могут быть целенаправленно направлены на определенные заболевания опорно-двигательного аппарата, в том числе остеоартроз, коленно-патеральное расстройство, риск падений, а также могут помочь в выздоровлении после болезней.

Для студентов с различными хроническими заболеваниями лечебная физкультура так же играет огромную роль. Физические упражнения и нагрузки напрямую воздействуют на состояние и здоровье студентов и могут их изменить. Здоровье человека представляет собой полное физическое, духовное и социальное благополучие. И именно занятия физической культурой укрепляют и сохраняют наши здоровье и дух.

Здоровье студентов является важным аспектом высшего профессионального образования. При балансе умственной и физической нагрузки, а также при правильном питании и благоприятной социальной

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

среде можно избежать как появления различного рода болезней, так и их обострения. Однако нынешняя система образования не позволяет в полной мере компенсировать общий дефицит двигательной активности, который накапливается за учебный день. В первую очередь это относится к студентам, имеющим хронические заболевания и низкий уровень физического развития.

Одним из способов решения этой проблемы является организация терапевтических физкультурно-оздоровительных групп, в которых занятия проводятся с учетом индивидуального состояния здоровья и направлены на коррекцию нарушений. В высших учебных заведениях программа занятий лечебной физкультурой построена таким образом, чтобы приносить наибольшую пользу студентам, чтобы физическая нагрузка не привела к ухудшению состояния. Преподаватель лечебной физкультуры подбирает конкретную группу упражнений исходя из особенностей каждой группы. Терапевтический эффект физкультуры основан на строго дозированных нагрузках. Если нагрузки будут не дозированными, или же упражнения будут подобраны неправильно, то это может привести к ухудшению состояния студента. Именно поэтому преподаватель учебной физкультуры должен иметь высокую квалификацию и иметь большой опыт работы с такими студентами.

Физическая активность полезна как взрослому, так и ребенку. Есть люди, которым противопоказаны тяжелые физические нагрузки и традиционные занятия физкультурой. В помощь приходит лечебная физкультура, которая не только укрепляет организм, но и выполняет терапевтическую функцию. Именно помощь человеку лежит в основе лечебной физкультуры.

Список литературы:

1. Айвазова Е.С. Физическое воспитание студентов, имеющих отклонения в состоянии здоровья: Учебно-методическое / Е.С. Айвазова. – Ростов н/Д.: Изд-во ЮРИУФ РАНХиГС, 2016. – 122 с.
2. Физическая культура и спорт. Сборник студенческих работ / под ред. Э.В. Овчаренко. - Москва : Студенческая наука, 2012. - 2299 с.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TO DETECT AND RECOVER
CONTAMINATED SOIL**

K.R. PADMA

Assist. Prof. Department of Biotechnology, Sri Padmavati Mahila VisvaVidyalayam (Women's University)

ABSTRACT

Bioremediation is the chief applicable methodology to control the environmental pollution in soil. The in-place treatment along with above ground treatment of contaminated soil has created intense scientific growth. The general pollutants of soil include petroleum hydrocarbons, heavy metals, pesticides used in agricultural field which alters the characteristics of soil. Hence, our review article basic purpose is to highlight the reader principally economical options of recovering soil contamination with the help of bio-stimulants obtained from animal manure/organic waste. Although, microbes are also beneficial to recover the contaminations present in the soil. Several artificial intelligence constructed models helps in detection of phytotoxicity of soil. Therefore, our article provide broad window on the various bio-remedial measures in mitigation of contaminants in soil.

Keywords: Bioremediation, Environmental Pollution, Artificial Intelligence, Heavy metals, Biostimulants.

Corresponding Author

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**DRONE TECHNOLOGY ACCEPTANCE AND READINESS IN MALAYSIA: STUDY IN
CENTRAL STATES OF PENINSULAR MALAYSIA**

Wan Nadzri OSMAN

Dr. School of Technology Management and Logistics, Universiti Utara Malaysia, orcid.0000-0002-2545-7002

Faisal ZULHUMADI

Dr. School of Technology Management and Logistics, Universiti Utara Malaysia

Mohamed Najib SALLEH

Assoc. Prof. Dr. School of Technology Management and Logistics, Universiti Utara Malaysia,

Orcid.0000-0003-3807-6337

ABSTRACT

Today's technological revolution has not only affected the manufacturing and construction sectors in conducting operations, but it has also successfully changed the previously traditional methods of operations in the agricultural sector. As witnessed in the agricultural sector, today there are various technologies that have been introduced from time to time for the purpose of facilitating and revolutionizing the agricultural activities themselves thus saving time and energy. Among the latest technologies that have been introduced today in the agricultural sector is the use of drone technology in facilitating the daily activities of paddy farmers. This study was conducted to examine the use of drone technology in agricultural activities involving paddy cultivation in central states of Malaysia that include Perak and Selangor. These two states were selected based on their high paddy production capacity. The objectives of this study were to identify the readiness and acceptance of farmers to drone technology, identify the skill level of farmers or drone service providers, identify factors that hinder the development of drone technology, as well as investigating additional training aspects that are required and business opportunities through the development of drone technology. This study utilized quantitative and qualitative data collection methods. For the quantitative study, questionnaires were distributed among farmers to examine to what extent they were prepared and accepted the use of drone technology in assisting their agricultural activities. Qualitative methods were used by interviewing agricultural agencies involved in managing paddy fields in the states involved; in addition to these, interviews were also conducted with drone service operators. The data obtained were analyzed using SPSS and NVivo software. The study found that farmers have begun to accept the use of drone technology, especially for the purpose of spraying pesticides. Drone service providers were also found to have good skills and competencies in operating drones for agricultural activities and the majority of drone service providers agreed that drones have a bright future to be developed as one of the branches in the business fields.

Keywords: Drone Technology, Technology Readiness, Technology Acceptance, Paddy Farmers, Malaysia

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

QUALITATIVE APPROACH IN REVEALING CONSUMER AWARENESS CHALLENGES AND BARRIERS TO MALAYSIAN NANOTECHNOLOGY DEVELOPMENT

Faisal ZULHUMADI

University Utara Malaysia, School of Technology Management and Logistics (STML), ORCID No:0000-0002-2545-7002

Kamaruddin RADZUAN

University Utara Malaysia, School of Technology Management and Logistics (STML)

Mazri YAAKOB

University Utara Malaysia, School of Technology Management and Logistics (STML), ORCID No:0000-0001-8133-1650

ABSTRACT

Under the Eighth Malaysia Plan (2001-2005), the Malaysian government has since launched the initial drive to push nanotechnology into the forefront of scientific research in 2001 with its first inclusion, however many years—now we are in the 12th Malaysia Plan (2021-2025)—had passed without witnessing significant societal-wide impact, which it has been touted to be able to do. The industrial development of nanotechnology has had its fair share of developmental issues, such as fairly slow development, high start-up costs, lack of collaboration between stakeholders in the industry, insufficient infrastructure, uninformed public, lack of awareness, unreliable utilities, lack of educational support, etc. Among the issues that have been highlighted in the literature is related to public awareness, more specifically consumer awareness. Therefore, this study attempted to discover and obtain a greater and deeper understanding of consumer awareness issues that has thus far affected the development of nanotechnology in Malaysia. This paper presents the findings that were gathered through 15 interviews with qualified individuals of senior positions in certified nanotechnology-based companies. These companies have been verified by NanoVerify Sdn. Bhd., which is local body that is responsible for facilitating the development of the Malaysian nanotechnology industry through verification, certification, and commercialization initiatives. An open-ended interview protocol was developed which consisted of the following questions: “What are the awareness problems that your company face in the Malaysian nanotechnology industry?”, “What is the solution to resolving those problems?”, and “What is your company’s consumer awareness strategy and how is it implemented into your nanotechnology development?” The 15 respondents’ individual interview sessions, which ranged from 35 minutes to more than 3 hours, were then transcribed word-for-word, coded, sorted, and categorized according to the major themes that were identified based on the literature, and then analyzed and presented in the final report. These respondents were from companies operating in the textiles, electronics, cosmetics, agriculture, lubricants, and automotive industries. The results of this study indicated that the general consumer is more concerned with dollars and cents, where the cheaper product will be selected over the premium priced nanotechnology enhanced product. The locals generally focus more on cost rather than real benefits, which is a different approach or outlook taken by people of developed nations. Even with all the products available in the market, the general public is still not aware of nanotechnology as well as its advantages. In summary, consumer awareness become one of the main issues in nanotechnology development in Malaysia, and in order to sustain the growth of this promising industry, all stakeholders need to play a greater part in ensuring the establishment of the required awareness by consumers in order to continue to advance this promising technology for the benefit of the country and the public.

Keywords: Nanotechnology Management, Consumer Awareness, early education, human capital development

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

PROBLEMS OF TEACHING AND LEARNING ADDITIONAL MATHEMATICS FORM 4

Siti Noorazlina ABU BAKAR

Universiti Teknologi Malaysia

Norazrena ABU SAMAH

Universiti Teknologi Malaysia

ABSTRACT

Additional Mathematics is an elective subject in secondary schools in Malaysia. This subject is one of the highest subjects that recorded the highest percentage of students failing in the results of Sijil Pelajaran Malaysia (SPM) every year. This is a concern to all parties involved, especially the school, teachers and students. This study was conducted to find out the topics that are difficult to master by Form 4 students who take the subject of Additional Mathematics in secondary school. In addition, this study also aims to find out what are the causes of students not being able to master the subject and what technology has been used by teachers to implement teaching and learning for each topic in the subject. The study is a quantitative form where a questionnaire was randomly distributed to 135 teachers throughout Malaysia. The results of the study found that the most difficult topics to master by Form 4 students who took Additional Mathematics subjects are Index, Surd and Logarithm. Among the reasons why students are not able to master this subject is that students have poor mastery of basic mathematical skills and poor basic algebra skills. The majority of teachers still use traditional methods in teaching and learning compared to the use of technological tools as teaching aids. Therefore, the results obtained will be able to help teachers in dealing with the problem of students failing in this subject. It can also be used as a guide to further improve the performance of this subject.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

NUMERICAL SIMULATION OF TRIPLE TUBE HEAT EXCHANGER WITH FINS

Sudhakar BABU S

Assoc. Prof. Department of Mechanical Engineering, KoneruLakshmaiah Education Foundation, Green Fields

Atul BHATTAD

Assoc. Prof. Department of Mechanical Engineering, KoneruLakshmaiah Education Foundation, Green Fields

Siva Naga MASTHAN VALI P

PG scholar, Department of Mechanical Engineering, KoneruLakshmaiah Education Foundation, Green Fields

ABSTRACT

The present paper attempts the numerical heat transfer analysis in concentric triple tube heat exchanger, with fins on the outer surface of innermost tube. Material considered for the tubes and fins is steel, because it is relatively cheap and good conductor of heat. A total of 30 fins are employed on the surface along the length of tube. Water is being used as both hot and cold fluids at different inlet temperatures. Numerical simulation is carried out with different heights of the fins such as 6mm, 8mm and 10mm using ANSYS FLUENT software. Temperature and heat flux contours have been plotted along the length of the triple tube heat exchanger.

Keywords: Numerical Simulation, Triple Tube, Heat Exchanger, Fins

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**ASSESSMENT OF WORKMANSHIP QUALITY IN MINISTRY OF RECONSTRUCTIONS
REHABILITATION AND RESETTLEMENT (RRR) CONSTRUCTION SITES IN BORNO STATE**

Mohammad Ahmad IBRAHİM

Department of Building Technology Faculty of Environmental Technology Abubakar Tafawa Balewa University

Abdulkadir SANİ

Department of Building Technology Faculty of Environmental Technology Abubakar Tafawa Balewa University

Usman Mohammad GİDADO

Department of Building Technology Faculty of Environmental Technology Abubakar Tafawa Balewa University

Sanı Inusa MILALA

Abubakar Tafawa Balewa University, Department of Estate Management and Valuation

ABSTRACT

The construction sector in Nigeria plays an important role in the development of our nation's economy. The construction industry is said to have contributed about half of the total stock of fixed capital investment in the Nigeria economy, when human error occurs at the setting-out stage of the construction process, the result might be very costly and the ripple effect down the chain of activities may be disastrous in terms of time constraints. Workmanship has been classified as one of the most frequent factors of nonconformance on construction sites and, therefore, through a review of relevant literature, eight variables related to the causes of poor quality workmanship on construction projects were found. This paper aimed at assessment of workmanship quality in ministry of reconstructions rehabilitation and resettlement (RRR) construction sites in borno state from the result of the study it was reveal that workmanship is usually lead factor such as rework delay, cost overrun, litigation, substandard performance of building etc. and also it was found that workmanship have strong size effect on the quality of construction in RRR construction site, Construction Delay which is cause as result of poor workmanship has generally acknowledged as the most common, costly, complex and risky problem encountered in construction projects. Because of the overriding importance of time for both the owner and the contractor, it is the source of frequent disputes and claims leading to lawsuits as obtained from the studies, and there is relationship between the workmanship and the quality of construction in the study area where a valid conclusion may be drown that workmanship plays a greatest role in the performance productivity of the construction and the quality of construction is raise up to good workmanship.

Keywords: workmanship, construction, and quality

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

VIRTUAL TOURS AS A WAY TO ENHANCE THE COGNITIVE ACTIVITY OF EDUCATIONAL MIGRANTS

BIELIKOVA Olena Vitaliivna

Senior Lecturer Kharkiv national university of civil engineering and architecture

BESSONOVA Natalia Nikolaevna

Senior Lecturer Kharkiv national university of civil engineering and architecture

Greul Olga ALEXANDROVNA

Senior Lecturer Kharkiv national university of civil engineering and architecture

Milieva Iryna VOLODYMYRIVNA

Assoc. Prof. Senior Lecturer Kharkiv national university of civil engineering and architecture

ABSTRACT

The article considers the possibilities and features of the application in teaching of innovative methods of activating the cognitive activity of foreign applicants for higher education. As a basic form, it is proposed to use a virtual tour as a way of learning Ukrainian as a foreign language.

In connection with the introduction of information technology in the educational process, educational goals have changed. In the future, the transition from online to mixed learning is expected. There is a reorientation to a person-centered approach. The main task of training is not only the transfer of knowledge, but the formation of skills of obtaining and processing information, the formation of high-level thinking skills: analysis, synthesis, evaluation.

The virtual tour implements the principles of modern pedagogical activity: the principle of competence approach - obtaining a high result through the activities of higher education, the principle of cognitive activity - through independent, creative activity to obtain new knowledge.

Keywords: virtual tour, educational internet resources, innovative teaching methods, website, virtual museum, competence.

РЕЗЮМЕ

В статье рассмотрены возможности и особенности применения в обучении инновационных методов активизации познавательной деятельности иностранных соискателей высшего образования. В качестве основной формы предлагается использовать виртуальную экскурсию как способ изучения украинского языка как иностранного.

Виртуальные экскурсии реализует принципы современной педагогической деятельности: принцип компетентного подхода - получение высокого результата через деятельность высшего образования, принцип познавательной деятельности - через самостоятельную творческую деятельность для получения новых знаний.

Ключевые слова: виртуальная экскурсия, образовательные интернет-ресурсы, инновационные способы обучения, веб-сайт, виртуальный музей, компетенция.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**DESIGN OPTIMISATION OF ANKLE JOINT PROSTHESIS USING ADVANCED
COMPUTATIONAL TECHNIQUES**

Saathwik VAIDYA

School of Engineering, Shiv Nadar University

Dhruv GARG

School of Engineering, Shiv Nadar University

Subrata MONDAL

School of Engineering, Shiv Nadar University

Ankit GUPTA

School of Engineering, Shiv Nadar University

ABSTRACT

Total ankle replacement (TAR) is a common treatment method for overcoming problems related to ankle arthritis and fracture. Aseptic loosening of the tibial or talar component is a major issue of failure for TAR and revision arthroplasty. This study aims at comparing the stress pattern developed at the ankle joint between a customized prosthetic and a standard size prosthetic. Three-dimensional finite element (FE) models of intact ankles were developed using computed tomography data sets and then modeling was done of the prosthetic according to the size of the joint. Stress analysis was carried out on the 3D models and results were plotted. The present study suggests that developing customized prosthetics specific to patient can reduce aseptic loosening and increase the durability and life of prosthetic. Results from studies provide early clinical evidence that preoperative CT scan-derived patient-specific surgical plans and guides can help provide accurate and reproducible TAA radiographic alignments. The present analysis has number of limitations and assumptions relating the involvement of tissues and loading conditions.

**STRATEGY OF "GREEN" TRANSFORMATION OF UKRAINE'S ECONOMY IN THE
CONTEXT OF CLIMATE NEUTRALITY AND SUSTAINABILITY**

OLENA MARTYNIUK

PhD, Assoc. Prof. Department of International Economics Kyiv National Economic University named after
Vadym Hetman, ORCID: 0000-0002-9938-4811

ABSTRACT

Background and aim

The terms of the Association Agreement between Ukraine and the EU provide the implementation of sustainable economic development and mechanisms of a "green" economy. For the EU, the European Green Course firstly is an economic strategy. Moreover, various vectors of Ukraine's economic development have many elements in common with the European Green Course.

Material and Methods

This study is devoted to the analysis of possible ways and corresponding scenarios of transformation of the economy of Ukraine in the context of the tasks of achieving climate neutrality and sustainable development.

Results

As of the beginning of 2021, "green"-strategy has not yet been approved in Ukraine. There is only a project "Strategy for Sustainable Development of Ukraine until 2030".

When modeling different options for achieving a nationally determined contribution to the global climate agreement, four scenarios can be identified.

1 - "Basic" (Business as usual). It can be stated that there is no basis for the transition to a low-carbon economy in the absence of "green" transformations.

2 - The "Reference" (Current Policy Scenario) assumes relatively stable GHG emissions, and the basis for achieving zero emissions is provided subject to the implementation of an ambitious low-carbon policy.

3 - Climate-neutral economy provides additional climate policies and measures, the introduction of innovative, proven industrial technologies by 2030, this scenario provides a more ambitious way to achieve a carbon-neutral economy by 2070, which contributes to innovation and competitiveness.

Conclusion

In our opinion, in practical terms, it is advisable to implement a combined scenario based on Scenario 3, which aims at carbon neutrality by 2070.

The conducted expert analysis demonstrates that this can be achieved with medium structural transformations, but provides opportunities for Ukraine to increase the level of ambition and achieve conditionally zero emissions by 2070.

Keywords: green economy, sustainable development, strategy of green transformations, climate-neutral economy, carbon emissions

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

IRAN`S NUCLEAR PROGRAM: THE FUTURE OF JCPOA

Iya ELKAMALI

Odesa I. I. Mechnikov National University

ABSTRACT

The nuclear program of the Islamic Republic of Iran (IRI) is one of the key problems in modern international politics. Especially, in the context of the confrontation with the USA its nuclear policy has become one of the most burning issues nowadays.

Iran`s nuclear program has a half-century history, which can be divided into three stages: the first one is associated with the reign of the Iranian Shah Mohammad Reza Pahlavi, next stage began after the Islamic Revolution of 1979 and the new stage is connecting with USA`s withdrawal from nuclear deal.

On April 2, 2015 in Lausanne, a framework agreement on the Iranian nuclear program was signed between IRI and the six international mediators. One of the main points was Iran`s commitment not to enrich uranium above 3.67% and not to establish new uranium enrichment facilities. In response, Iran`s implementation of these nuclear measures was followed by the repeal of all existing UNSC resolutions (part of the restrictive measures are maintained, but they are imposed through a separate annex to UN Resolution 2231), a series of unilateral US sanctions (mainly financial as well as extraterritorial and affecting the interests of third countries) and all restrictive measures by the EU.

The USA`s withdrawal from JCPOA on May, 2018 has become a turning point of the history of nuclear deal. US President Donald Trump has announced that Washington is withdrawing from the 2015 agreement on Iran`s nuclear program. The US is pursuing several major goals in its anti-Iranian policy. First goal is to restrain the strengthening of IRI positions in the Middle East region and the next is to achieve the international isolation of Tehran. And as a result, the Trump administration aimed at provoking an increase in discontent and anti-government protests by worsening the socio-economic conditions of Iranians.

On January 5, 2020, the Iranian government issued an official statement on the fifth and final step of departing from the Joint Comprehensive Plan of Action agreements on its nuclear program. Iran will definitively abandon the nuclear deal restrictions, particularly the number of centrifuges, percentage and quantity of enriched uranium, as well as research and further development of the program. If we look at the overall situation, there is no platform for compromise between the US and Iran. The US wants to change the regime in Iran, and IRI wants to push the US out of the Middle East. These positions cannot be reconciled, which ultimately implies a further escalation of the conflict between countries.

Despite the fact that Iran does not have sufficient support and allies in the international arena Turkey had originally advocated the signing of the JCPOA. After the USA withdrew from the deal, the official authorities of Turkey commented it as the «wrong step». The Turkish leadership does not support United States` sanctions against Iran, because they destabilize the region as a whole and also are harmful to the Iranian people. In spite of having close cooperation, the unilateral withdrawal from the nuclear deal has caused a crisis in transatlantic relations between the EU and the USA. With the aim to circumvent American sanctions, France, Britain and Germany developed a special trade and financial mechanism, INSTEX on March 2019 (no real success from this financial channel). This action emphasized divergence of their views. On 14 January, the EU High Representative for Foreign Affairs and Security Policy, Josep Borrel, said that Paris, Berlin, and London had the authority to activate the JCPOA dispute settlement mechanism. The Russian Ministry of Foreign Affairs has called the actions of Trump`s administration as an escalation of the situation announced that they would continue actively developing bilateral cooperation and political dialogue with the IRI. So it seems like Russia and China could potentially remain in the nuclear deal with Iran.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

The new era of the nuclear deal started with the Biden`s administration coming to power in the USA. US President Joe Biden stands ready to negotiate with Iran on resuming Iran`s nuclear program as well as European countries. The new president was explained to consider the option of alleviating Iran`s financial situation and easing of sanctions. From the other hand, Israel is doing everything possible to prevent the resumption of the nuclear deal. So called “the Iran-Israel underground war” is getting more and more aggressive. There was a sabotage again at the Natanz nuclear facility in April 2021, which confirms Israel`s actions aimed to worsen Iran`s condition. IRI claimed it was a planned Israeli intelligence operation and this version was indirectly supported by the New York Times pointing to the Israeli footprint.

To sum up all information above, the JCPOA is considered to revive in the long run, according to the Joe Biden`s intentions and the EU`s support. This process won`t be solved quickly, but starting point has been founded.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

THE STORY OF A STORY: BAKU AND ITS CULTURAL FACES

Iosefina BLAZSANI-BATTO

Dr. Azerbaijan University of Languages, Faculty of International Relations and Regional Studies, Foreign Languages,

ORCID ID: 0000-0002-7975-3800

ABSTRACT

What is it that gives places their individual qualities and defines the life of a city? Architects and urbanists are accustomed to describing and creating the organizational structures, the layouts and physical attributes of our cities. But what are the relations between the design of a city—its form—and the life engendered by that form?

Cities hold both the promise of economic opportunities and social mobility yet at the same time they host multiple layers of human consciousness over a historical period, build upon different backgrounds. The impacts of the urbanites society coupled with the common issues of modern world certainly had impacted the society and cultural values that we have uphold for generations. Therefore, towns are determined by mutual relations of concentration of dynamic activity, changes within frameworks of time and space.

Baku as the only capital city located along the Caspian Sea that concentrates almost one-fourth of Azerbaijan's ten million population has a spectacular story regarding the changes happened during the last more than 100 years. Urban public spaces can serve as a marker or gesture for the public to engage socially. Such an example is the Romanian Language and Cultural Center, a space of cultural interferences, where Azerbaijan and Romania meets to create a bond in spirit, mind and heritage. The activity in Baku is developed on several levels, following the specificity of such an institution for the promotion of the Romanian language and culture in a partner institution: teaching and evaluating the Romanian language as the second language in the bachelor level courses, promoting the study of the Romanian language and culture through extracurricular activities, promoting the Romanian culture and through the participation or organization of cultural, educational or scientific events in collaboration with other organizations in Azerbaijan or Romania.

Moreover, the cultural spaces re-create all the opportunities and forms to respond to a dynamic public environment. And Baku is a perfect example to illustrate it. The Caspian Sea bordering town is a visible reminder of the need for a logical, useful, and densely coordinated issues that can support a diversity of people and ideas.

Keywords: culture, background, heritage, civilization, tradition, cooperation, dynamic timeframe, cultural space

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

SOCIAL HUMAN RIGHTS: LEGAL REGULATION' PERSPECTIVES

NATALIA SCIUCHINA

COMRAT STATE UNIVERSITY, FACULTY OF LAW, DEPARTMENT OF PRIVATE LAW, ORCID: 0000-0001-5858-4924

ABSTRACT

Background and aim: The purpose of the work is to consider social human rights as a special type of human rights; to reveal some issues of legal regulation of social rights at the level of sectoral legislation in comparison with the norms of the national constitutions, as well as the provisions of international legal acts.

Material and Methods: The issues of the effectiveness of the implementation of social rights in a pandemic are considered through a legal analysis of measures taken at the national and international levels. Conclusions and proposals can be the basis for the adoption of legislative norms in the field of legal regulation of labor and social security.

The methodological basis of the research is made up of comparative historical, system-logical and comparative legal research methods. The formal legal, statistical research methods, systemic and comparative legal approaches are used.

Results:

Social human rights' legal regulation is designed to guarantee the observance of fundamental human rights, to ensure their completeness implementation and consolidate protection mechanisms in case of violation. Modern tendencies some countries to reduce the level of social guarantees provided by the state instead of contractual regulation of relations in the social and labor sphere, they confirm interest in the problem under consideration.

The changes taking place in society today require a revision of approaches to determining the place and role of social rights in the system of rights provided by the state.

Conclusion:

Considering social rights as a group of human rights it is obvious that they are integral elements of a democratic social rule of law and civil society. The most important issue remains the establishment of a balance and a reasonable ratio of the volume and list of state guarantees and benefits and the need to develop market mechanisms in the economic sphere, involving the distribution of profits, taking into account the needs of production and the desire to reduce costs, including those related to personnel. At the same time, the concept of a welfare state and the priority of person's interests and rights is the basis for ensuring the economic interests of the state and society. An important role in the comprehension of social human rights is played by international standards, which can subsequently be implemented into a legal norm.

Key words: social rights; labor law; social security law; legal guarantees and benefits.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**THE PROHIBITION OF DISCRIMINATION IN LABOUR RELATIONS - REGULATION IN
UNIVERSAL INTERNATIONAL LEGAL ACTS**

Ivaylo STAYKOV

Assoc. Prof. PhD Member of The Law Department of New Bulgarian University

ABSTRACT

In the present scientific article, a short review is made of the historic evolution of the legal regulation in the universal international legal acts of the prohibition to and the protection of discrimination in the exercise of the right to work.

Keywords: prohibition of discrimination, right to work, labour relations, international labour law

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

TÜRK KAMU YÖNETİMİNDE SİYASET – BÜROKRASİ İLİŞKİSİ

THE RELATION BETWEEN POLITICS AND BUREAUCRACY IN TURKISH PUBLIC ADMINISTRATION

ALİ ŞAHİN

Prof. Dr. Selçuk Üniversitesi, Orcid 000-0002-1487-8717

YASİN TAŞPINAR

Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, Orcid 0000-0002-4116-9801

ÖZET

Genel olarak siyasetin hakimiyetinde görünen kamusal işleyiş, söz konusu yapı için çeşitli hesap verebilirlik mekanizmalarını da bünyesinde barındırmaktadır. Bununla birlikte siyasi aktörlerin kontrolünde faaliyet gösterdiği izlenimi veren bürokrasi ise çoğu durumda idari kapasiteyi siyaset ile bölüşmektedir. Tıpkı siyasal organizasyonlar gibi kendi içinde temel örgütsel nitelikleri barındırarak bu doğrultuda hareket eden bürokrasinin siyaset ile ilişkileri bu çalışmanın odak noktasını oluşturmaktadır. Kamusal yapıları ve kamusal işleyiş hakkındaki bilgiyi kontrol edebilme kabiliyetine sahip olan bürokrasi kimi durumlarda bir iktidar ortağı gibi hareket edebilmektedir. Bürokrasi, gelişmiş ve demokratik olgunluk düzeyi yüksek ülkelerde hükümet ve yargı başta olmak üzere siyasi ve hukuki güce sahip aktörlerin idare ve denetimine tabi olup, belirli bir çerçevenin dışına çıkması neredeyse olanaksızdır. Gelişmekte olan ve demokratikleşme sürecinin başlarındaki ülkelerde ise bürokrasinin güç istencine şahit olunabilmekte, karmaşık ve çalkantılı süreçler yaşanabilmektedir.

Bu çalışmanın amacı da tarihsel süreç içerisinde Türkiye’de siyaset ve bürokrasi ilişkilerinin nasıl bir seyir izlediği, karşılıklı tutum ve davranışların hangi kapsamda olduğu noktasında değerlendirmeler yapmaktır. Bu hedef doğrultusunda konu, mümkün olduğunca geniş bir literatür incelemesi ışığında ana hatlarıyla ele alınacaktır. Kavramsal çerçevenin paylaşılmasının ardından, Osmanlı Devleti’nin son döneminden yakın döneme uzayan bir düzlemde belirgin durumlar incelenecektir. Dönemler itibarıyla değişen karşılıklı ilişkiler tarihsel ve analitik bir bakış açısıyla irdelenecek, yüksek derecede geniş kapsamlı olan konu ana hatlarıyla özetlenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Siyaset, Bürokrasi, Güç İstenci, Siyaset-Bürokrasi İlişkisi, Literatür İncelemesi

ABSTRACT

The public functioning, which generally appears to be dominated by politics, includes various accountability mechanisms for that structure. On the other hand, the bureaucracy, which gives the impression that it operates under the control of political actors, often shares the administrative capacity with politics. The relationship between the politics and bureaucracy, which has its own basic organizational qualities just like political organizations, is the focus of this study. Having the ability to control information about public structures and public functioning, the bureaucracy can act as a ruling partner in some cases. Bureaucracy is subject to the administration and control of actors with political and legal power, especially the government and the judiciary, in developed countries with a high level of democratic consolidation, and it is almost impossible for it to go beyond a certain framework. In developing countries and the ones at the beginning of the democratization process, the bureaucracy's will to power can be witnessed and complex and turbulent processes may be experienced.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

This study aims to make evaluations at the point how a course the relationships between politics and bureaucracy follow, and at which context relations is the mutual attitudes and behaviours, in the historical process in Turkey. In line with this goal, the subject will be dealt with as broadly as possible in the light of a literature review. After the conceptual framework is shared, the specific situations will be examined in a context extending from the last period of the Ottoman Empire to the recent period. The changing interrelationships will be examined from a historical and analytical perspective, and the highly comprehensive subject will be summarized.

Keywords: Politics, Bureaucracy, Will to Power, Relationship between Politics and Bureaucracy, Literature Review

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

İSLAM HUKUKUNDA TÜKETİCİ HAKLARI
CONSUMER RIGHTS IN ISLAMIC LAW

ALPASLAN ALKIŞ

Doç. Dr. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Orcid. 0000-0003-3401-7073

ÖZET

Tüketicinin korunması, evrenselliğini ve güncelliğini hiçbir zaman kaybetmeyen yaşamsal öneme sahip bir konudur. Tüketici hakları olarak, temel ihtiyaçların karşılanması hakkı, güvenlik hakkı, bilgi edinme hakkı, seçme hakkı, temsil edilme hakkı, tazmin edilme hakkı, şikâyet hakkı ve muhayyerlik hakkı bulunmaktadır. Tüketici haklarının esas itibarıyla, “kul hakkı” ve “malî haklar” içerisinde mütalaa edilmesi mümkündür.

Tüketicinin korunması için her şeyden önce tüketicinin eğitimi, bilgilendirilmesi ve temsil edilmesi gereklidir. Tüketiciyi koruma çabaları içinde en önemli hususları hiç kuşkusuz üretimde standardizasyonun ve kalitenin sağlanması, ölçü ve tartı kontrolü, çarşı ve pazarların düzenlenmesi ve denetlenmesi oluşturmaktadır. Çarşı ve pazarların denetlenmesi için Hz. Peygamber ve Hz. Ömer dönemlerinde erkek ve kadınlardan oluşan görevliler tayin edilmiştir.

İslâm, adalet, doğruluk ve hakkaniyet ilkeleri ile kartel ve tekel oluşumuna karşı çıkararak ihtikârı yasaklamış ve böylece tüketicileri, fiyatlar karşısında korumayı hedeflemiştir. İslâm hukuku, tüketicilerin aldatılmasına karşı çıkararak muhayyerlik haklarıyla kusurlu mala karşı tüketicilerin korunmasını sağlamış ve tüketicilere aldanma ve kusurlu mal sebebiyle akdi bozma hakkı tanımıştır.

Hz. Peygamber’den bugüne kadar tüketicinin korunmasında rol üstlenen birtakım kurumlar bulunmaktadır. Bunların ilki, varlığı Hz. Peygamber dönemine dayanan “Hisbe” teşkilatıdır. Hisbe teşkilatı tüketicinin korunmasının pratik bir uygulamasıdır. Selçuklu ve Osmanlı toplumlarında sivil toplum kuruluşu olarak ortaya çıkan “Ahîlik” kurumu ile esnaf teşkilatı olan “Loncalar” da, İslâmî ahlâk ilkeleri doğrultusunda kaliteli mal ve hizmet üretimini sağlayarak tüketicinin korunmasında asırlarca önemli rol üstlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tüketici, Tüketim, Tüketici Hakları, Korunma.

ABSTRACT

Protection of the consumer is a vital topic which never loses its universality and actuality. The consumers' rights such as providing basic needs, security, getting knowledge, right of election, being represented, being indemnified, have been regarded as global the consumers' rights.

To protect the consumer, he needs to be educated, informed and organized. By no means the most important protection is that providing standardization and quality in production, checking the measurement and weight, arranging and controlling of the market and bazaar. The official man and woman authorities were charged in examining the market and bazaar in The Prophet Muhammad and the Prophet Ömer day. Specific standards were arranged in the Islamic history.

Islam forbid the profiteering by objecting to the formation of cartel and monopoly. The consumers are protected against excessive prices. The Islamic law has banned by no means to deceive the consumer. The Islamic lawyers are in consensus that the seller must inform about the defect of goods. The consumer has right to undo the agreement.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

There have been some institutions which are responsible for protecting the consumer from the time of The Prophet Muhammad to today. One of the first institutions was Hisbe organization. It was a kind practical implementation which protects the consumer. Besides this organization, Akhism, which was a kind of organization providing goods and service in high quality in accordance with the moral principles of Islamic, had vital roles in protecting the consumer.

Keywords: Consumer, Consume, Consumer Rights, Protection

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

İSLÂM HUKUK TARİHİNDE TÜKETİCİNİN KORUNMASINDA ROL ALAN KURUM VE KURULUŞLAR

INSTITUTIONS AND ORGANIZATIONS THAT TAKE A ROLE IN CONSUMER PROTECTION IN ISLAMIC LAW

ALPASLAN ALKIŞ

Doç. Dr. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Orcid. 0000-0003-3401-7073

ÖZET

İslâm dünyasında Hz. Peygamberle başlayan süreçle beraber bazı kurumlar ki özellikle “hisbe kurumu” tüketicinin korunmasında çok aktif rol almıştır. Hisbe kurumunca ortaya konan uygulamalar, esnafın üretim aşamasından pazar aşamasına kadarki faaliyetlerini kontrol ve denetim altına alarak tüketicinin korunmasını sağlamıştır. Daha sonraları ortaya çıkan ahilik ve lonca teşkilatları da hisbe gibi esnafı kontrol mekanizmasıyla tüketicilerin korunmasında önemli işlevleri olmuştur.

Selçuklu ve Osmanlı toplumlarında esas itibariyle esnaf ve sanatkârı, bugünkü anlamda bir dernek çatısı altında toplayarak İslâmî ahlâk ilkeleri doğrultusunda kaliteli mal ve hizmet üretimini sağlamak üzere bir kurum olarak ortaya çıkan “Ahîlik”, tüketicinin korunmasında asırlarca önemli rol üstlenmiş bulunan bir teşkilattir.

Büyük Selçuklu İmparatorluğu zamanında başlayarak Anadoluya gelen Türk topluluklarının, yerleşik hayat tarzına geçmesi ekonomik yapıda önemli değişikliklere yol açmıştır. Yeni hayat tarzında tarımın yanı sıra, esnaf ve sanatkârlığın da önemli bir yeri olmuştur. Ancak tüccar Türklerin ticarete tutunabilmeleri için, aralarında bir teşkilat kurarak dayanışma sağlamaları, bu yolla iyi, sağlam ve standart mal yapıp satmaları ile mümkün olabilmiştir. Bu şartların tabii bir sonucu olarak Anadolu'da Ahî Birlikleri ortaya çıkmıştır.

Teşkilatlanmış esnafın birliğiyle ilgili çeşitli fonksiyonların icra edildiği özel yerin adı olan “lonca” kelimesi, Osmanlılar'da teşkilatlanmış esnaf grupları için kullanılan bir terim olmuştur. İtalyanca “loggia”dan gelen lonca kelimesinin Osmanlı esnaf teşkilatıyla ilgili olarak kullanılmasında, İtalyan şehir devletlerinin, özellikle Venedik, Ceneviz ve Raguzalılar'ın Osmanlı Devleti ile olan ticari münasebetlerinin etkili olduğu söylenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tüketici, Lonca, Kuruluş, Hisbe, Ahî

ABSTRACT

In the Islamic world, Hz. With the process that started with the Prophet, some institutions, especially the "hisbe institution", played a very active role in the protection of consumers. The practices introduced by the Hisbe institution ensured the protection of the consumer by controlling and controlling the activities of the tradesmen from the production stage to the market stage. The ahi and guild organizations that emerged later also played an important role in protecting consumers with the control mechanism of trades like hisbe.

In the Selcuk and Ottoman societies, "Ahîlik", which emerged as an institution to ensure the production of quality goods and services in line with the principles of Islamic morality by gathering tradesmen and craftsmen under the roof of an association in today's sense, is an organization that has played an important role in the protection of the consumer for centuries.

The transition of the Turkish communities, who came to Anatolia from the time of the Great Seljuk Empire, to a settled life style, caused significant changes in the economic structure. In addition to agriculture,

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

artisanship and senatorship also had an important place in the new lifestyle. However, in order for the merchant Turks to hold on in trade, it was only possible by establishing an organization and establishing solidarity among them, and by this way, they made good, sound and standard goods and sold them. As a natural result of these conditions, Ahî Unions emerged in Anatolia.

The word "guild", which is the name of the special place where various functions related to the union of organized trades are performed, became a term used for the organized tradesmen groups in the Ottomans. It is said that the commercial relations of Italian city states, especially Venice, Genoese and Raguzans, with the Ottoman Empire were effective in the use of the word guild, which comes from the Italian "loggia", in relation to the Ottoman artisans' organization.

Keywords: Consumer, Guild, Institution, Hisbe, Ahi

**TOPLUMSAL CİNSİYET VE KADIN AÇISINDAN ULUSLARARASI GÖÇÜN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

EVALUATION OF INTERNATIONAL MIGRATION IN TERMS OF GENDER AND WOMEN

BENGÜ ŞEKEROĞLU

Öğr. Gör. Muş Alparslan Üniversitesi, Orcid. 0000-0002-5675-603x

ÖZET

Uluslararası göç son yıllarda en önemli toplumsal sorunlardan biri haline gelmiştir. Göç, insanların yaşadıkları yeri değiştirmesiyle birlikte sosyal, ekonomik, kültürel ve psikolojik anlamda da değişim yaşamalarına neden olmaktadır. Etnik köken, ırk, yaş, geleneksel kurallar ve cinsiyet gibi faktörler de göç sürecinde yaşanan değişim, dönüşüm ve deneyim üzerinde etkili olan unsurlar arasındadır. Göç sürecinden en çok etkilenenler de bu alanda dezavantajlı grup olarak görülen kadınlardır. Uzun yıllar boyunca kadınlar göç olgusunda görmezden gelinmiştir. Oysaki yüzyıllar boyunca kadınlar göçün içinde yer almışlardır. Küreselleşmenin etkisiyle uluslararası göç artmıştır. Kadınlar uluslararası göçmenlerin yarısını oluşturmaktadır. Dünya genelinde bir yılda göç eden kadın sayısı milyonlarla ifade edilmektedir. Kadınların göç nedenleri, göç sürecinde toplumsal cinsiyet rollerinden dolayı yaşadıkları sorunlar, göç olgusunun toplumsal cinsiyet bağlamında incelenmesi gereğini ortaya koymuştur. Uluslararası göçü toplumsal cinsiyet perspektifinden değerlendirmek oldukça önemlidir. Göçe neden olan koşullar ile göç eden bireylerin cinsiyetleri, toplumsal rolleri arasında yakın bir ilişki ve etkileşim bulunmaktadır. Ayrıca cinsiyet göç deneyimlerini de şekillendirmektedir. Kadınlar özellikle uluslararası göç sürecindeki deneyimlerinde ayrımcılıkla karşılaşmakta ve mağduriyet yaşamaktadır. Kadınlar göç sürecinde daha savunmasız bir konumdadır. Kadınların uluslararası göçe katılımının görmezden gelinmesi de bu sorunları arttırmaktadır. Göç politikalarının oluşturulmasında, farklı disiplinlerde yapılan göç çalışmalarında toplumsal cinsiyetle ilgili unsurların konuya dahil edilmesi göçmenlerin ekonomik, sosyal, kültürel ve psikolojik açılardan güçlenmesine katkı sağlayabilir. Bu bağlamda çalışmanın amacını, toplumsal cinsiyet, kadın ve uluslararası göç arasındaki bağların incelenmesi, kadınların göç nedenleri, uluslararası göç sürecinde yaşadıkları sorunlar ve toplumsal cinsiyet rollerinin önemi ile kadınların göç olgusunda görünür olmalarının sağlanması oluşturmaktadır

Anahtar Kelimeler: Uluslararası göç, toplumsal cinsiyet, kadın

ABSTRACT

International migration has become one of the most important social problems in recent years. Migration causes people to change socially, economically, culturally and psychologically as they change their place of residence. Factors such as ethnicity, race, age, traditional rules and gender are also among the factors that affect the change, transformation and experience experienced during the migration process. Women who are most affected by the migration process are seen as a disadvantaged group in this field. For many years, women have been ignored during the migration. However, women have been involved in migration for centuries. International migration has increased with the effect of globalization. Women make up half of international migrants. The number of women migrating in a year worldwide is expressed in millions. The reasons for migration of women, the problems they experience due to their gender roles in the migration process have revealed the need to examine the phenomenon of migration in the context of gender. It is very important to view international migration from a gender perspective. There is a close relationship and interaction between the conditions that cause migration and the gender and social roles of migrants. It also shapes gender

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

immigration experiences. Women face discrimination and victimization, especially in their experiences in the international migration process. Women are in a more vulnerable position in the migration process. Ignoring women's participation in international migration also exacerbates these problems. Including gender-related factors in the creation of migration policies and in migration studies conducted in different disciplines may contribute to the economic, social, cultural and psychological strengthening of migrants. In this context, the aim of the study is to examine the links between gender, women and international migration, the causes of migration of women, the problems they experience in the international migration process and the importance of gender roles, and to ensure that women are visible in the fact of migration.

Keywords: International migration, gender, woman

ENERJİ SEKTÖRÜNDE SİBER GÜVENLİĞİN ÖNEMİ

THE IMPORTANCE OF CYBER SECURITY IN THE ENERGY SECTOR

Muhammed ORAL

Dr. Öğr. Üyesi, Karabük Üniversitesi, ORCID: 0000-0001-8608-4054

ÖZET

İnternet ve teknolojinin entegrasyonu ile ortaya çıkan siber dünyada telekomünikasyon, finans, ticaret, turizm, eğitim, sağlık, ulaşım, enerji, su ve tarım yönetimi, şehir su şebekeleri, askeri teknolojileri de barındıran uydu-radar-uzay sistemleri gibi kritik altyapıların işleyişi söz konusudur. Bu çerçevede, yaşamın her bölümünde insan mekân etkileşimi içinde siber dünyanın etkisi artmakta bu durum ise siber coğrafyayı ortaya çıkarmaktadır.

Ülkeler ve bireyler açısından ikâme edilemez gereksinim olan enerji, teknolojik dönüşümler sebebiyle güvenlik odağında farklı ve yeni bir anlam kazanmaktadır. Klasik enerji arz güvenliği; kaynakların istikrarlı, kesintisiz ve ekonomik yoldan elde edilmesine karşılık gelirken artık bu kavramın içinde siber güvenliğin de yer aldığı bir sürece doğru geçilmektedir. Öncesinde el işçiliğine dayalı yöntemlerle kontrol edilen enerji sistemleri, bilişim teknolojileriyle birlikte evrilmiş ve siber dünyanın bir parçası haline gelmiştir. Sistemlerin ağa bağlı olmaları her türlü teknik işleyişte kolaylık sunup verimlilik artışı sağlarken aynı zamanda siber güvenlik açıklarını da beraberinde getirmektedir. Enerji sistemlerine verilecek siber zararlar büyük mali ve sosyal kayıplara yol açabilmektedir. Örneğin elektrik güç sistemlerine yönelik olarak üretim, iletim ve dağıtım alanlarını etkileyen siber saldırılar ülkelerin bir kısmında ya da tamamında elektriğe erişimi engelleyebilir. Gerek enerji gerekse de ağa bağlı tüm sistemler açısından siber dünyada %100 güvenliğin sağlanması mümkün değildir.

Bu bağlamda çalışma, gittikçe dijitalleşen dünyada oldukça stratejik bir konu haline gelen ve ülkeler için artık ulusal güvenliğin de bir parçasını oluşturan siber güvenliğin enerji sektöründeki önemini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu araştırma nitel araştırma yöntemine bağlı olarak durum çalışması deseninde tasarlanmıştır. Çalışmada veri toplama tekniği olarak ise doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Siber coğrafya alanına yönelik çalışmaların sınırlı olması sebebiyle bu araştırmanın alan yazına teorik ve ampirik düzeyde katkı sağlayacağı beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Enerji Coğrafyası, Siber Coğrafya, Siber Güvenlik

ABSTRACT

The cyber world is emerging through the integration of the internet and technology. In this system, critical infrastructures such as telecommunications, finance, trade, tourism, education, health, transportation, energy, water and agriculture management, city water networks, satellite-radar-space systems including military technologies are functioning. In this context, the influence of the cyber world within the interaction of human space in every part of life increases, which leads to cyber geography.

Energy, which is an irreplaceable requirement for countries and individuals, is gaining a different and new meaning in the focus of security due to technological transformations. Classical energy supply security corresponds to the acquisition of resources in a stable, uninterrupted and economic way, while now this concept is moving towards a process that also includes cyber security. Previously, energy systems controlled by manual methods evolved together with information technologies and became part of the cyber world. The fact that

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

systems are connected to the network offers convenience in all kinds of technical operations and increases productivity, while at the same time bringing cyber security vulnerabilities. Cyber damage to energy systems can lead to huge financial and social losses. For example, cyber attacks on electrical power systems affecting production, transmission and distribution areas can block access to electricity in one part or all of countries. It is not possible to ensure 100% security in the cyber world both in terms of energy and all networked systems.

In this context, the study aims to demonstrate the importance of cybersecurity in the energy sector, which has become a highly strategic issue in the increasingly digitized world and is now a part of national security for countries. This research is designed in the case study pattern depending on the qualitative research method. As a data collection technique, document analysis method was used in the study. It is expected that this research will contribute to the writing of the field at a theoretical and empirical level, as studies in the field of cyber geography are limited.

Keywords: Energy Geography, Cyber Geography, Cyber Security

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

COVID-19'UN MÜLTECİLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ
IMPACT OF COVID-19 ON REFUGEES

Sibel ORHAN

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, ORCID ID:0000-0002-2892-3865

Muhammet GÜMÜŞ

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, ORCID ID:0000-0003-1278-6234

Emine KIZILKAYA

Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-3678-0905

Ayşenur CEYLAN

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-2103-8353

ÖZET

2019 Aralık ayında, Çin'in Wuhan kentinde ilk kez ortaya çıkan Covid-19 salgını tüm dünyaya hızla yayılım göstermiştir. Yaşadıkları ülkelerde en çok etkilenen azınlık gruplardan birisi, mülteciler olmuştur. Mülteciler, sağlığa erişim hakkı, eğitime erişim hakkı, çalışma hakkı, geçim kaynaklarına erişim hakkı, oturma izni, vatandaşlık hakkı.... gibi birçok yönden pandemi sürecinde daha çok mağdur olmuştur. Salgın sürecinde devam eden belirsizlik nedeniyle, mültecilerin insanca yaşamaları gitgide zorlaşmıştır. Hayat şartlarını mülteciler adına biraz da olsa kolaylaştırmak için, Sivil Toplum Örgütleri, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları, Kızılay gibi yardım kurumları devreye girmelidir. Covid-19 salgınının tüm toplumu etkilediği ve mültecilerin de bu toplumun bir parçası olduğu unutulmadan, süreç yönetimi doğru bir şekilde yapılmalıdır. Türkiye'ye akın akın gelen mültecilere kucak açılmış, devlet ve sivil toplum örgütleri tarafından sosyal yaşama yeniden katılımlarını sağlamak amacıyla maddi ve manevi her türlü destek sağlanmaya çalışılmıştır. Öncelikle kurulan mülteci kamplarında giyim, gıda, sağlık, eğitim, barınma, ısınma gibi zorunlu ihtiyaçları giderilmeye başlanmıştır. Vatanlarından ayrı kalan ve ailelerini kaybeden bu azınlık gruba aynı zamanda psikososyal destek verilmesi için alanında uzman psikiyatristler, psikologlar, çocuk gelişimciler ve sosyal hizmet uzmanları devlet tarafından görevlendirilmiştir.

Yapılan bu çalışmada sosyal bilimler alanında yaygın olarak kullanılan derleme çalışma modellerinden olan "belgesel kaynak derlemesi modeli" kullanılmıştır. Bu kapsamda öncelikli olarak konu ile ilgili literatürde yer alan çalışmalara ulaşılmış, ulaşılan araştırma bulguları derlenerek rapor haline getirilmiştir. Araştırmanın literatürdeki boşluğu doldurması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Mülteciler, Haklara Erişim, Salgın Süreci

ABSTRACT

In December 2019, the Covid-19 outbreak, which first appeared in Wuhan, China, spread rapidly all over the world. Refugees have been one of the most affected minority groups in their countries of residence. Refugees, right to health, right to education, right to work, right to livelihoods, residence permit, right to citizenship.... In many ways, he has been more victims during the pandemic process. Due to the ongoing uncertainty during the epidemic process, it has become increasingly difficult for refugees to live humanely. In order to simplify the living conditions for the refugees, aid organizations such as Non-Governmental Organizations, Social

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Assistance and Solidarity Foundations, Red Crescent should step in. Keeping in mind that the Covid-19 epidemic has affected the whole society and that refugees are also a part of this society, the process management should be done correctly. Turkey opened its arms to refugees flocking to the state and civil society organizations in order to regain their participation in social life by all kinds of material and moral support was ensured. First of all, in the refugee camps, compulsory needs such as clothing, food, health, education, shelter and heating have begun to be met. Specialized psychiatrists, psychologists, child developers and social workers have been appointed by the state to provide psychosocial support to this minority group, who is separated from their homeland and lost their families.

In this study, "documentary source compilation model", which is one of the compilation study models widely used in the field of social sciences, was used. In this context, first of all, studies in the literature on the subject have been reached, and the findings of the research have been compiled and made into a report. The research is expected to fill the gap in the literature.

Keywords: Covid-19, Refugees, Access to Rights, Epidemic Process

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

DEVLETİ VE TOPLUMU KAVRAMSALLAŞTIRMAK
CONCEPTUALİZİNG STATE AND SOCIETY

Sibel ORHAN

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, ORCID ID:0000-0002-2892-3865

Muhammet GÜMÜŞ

Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, ORCID ID:0000-0003-1278-6234

Emine KIZILKAYA

Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-3678-0905

Ayşenur CEYLAN

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-2103-8353

ÖZET

Karşılaştırmalı sosyal politika, öncelikle toplum kavramını ele alarak detaylı bir araştırmaya başlamıştır. Bu araştırma kapsamında toplumun tanımı, toplumu oluşturan öğeler ve toplum kavramının içeriğini ele almıştır. Toplumların tanımlanması çok zordur çünkü; sınırları kolaylıkla tanımlanamamaktadır. Toplum bilimciler arasında bu konu hala tartışmalı olarak devam etmektedir ve nihai bir sonuca varılamamıştır. Bir toplumun boyutları ekonomik, kültürel, politik ve diğer yönlerden çıkmaz. Bu nedenle karşılaştırmalı sosyal bilimciler, insan olan kalıplı karmaşa ile başa çıkmak zorundadır. Sosyal politika bilimi, toplumu oluşturan öğelerden birisinin devlet kavramı olduğunu ileri sürmüştür. Ancak toplum bilimcilerin yaptıkları incelemeler sonucunda, devletin toplumu oluşturan öğelerden birisi olmadığına kanaat getirilmiş ve bu iki terim karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Son yıllarda devlet ve toplum kavramlarının ortaya çıkması ile eleştirel bir incelemeye gereksinim duyulmuştur. Toplum kavramı, hem kurucu unsurlar arasındaki ilişki açısından hem de ekonomik, kültürel ve politik ilişkilerin pratikte tutarlı bir şekilde işlememesinden ötürü küreselleşme fikrinin etkisi giderek daha belirgin hale gelmiştir. Devlet kavramı, daha kesin bir çalışma nesnesi gereksinimini karşılamaya doğru gitmektedir. Devlet merkezli yaklaşımlar bu nedenle, nüfusların refahının neden ve nasıl değiştiğine dair girişimlerle karşı karşıya kalmaktadır. Devletlerin çeşitli modellerde piyasa, aile, topluluk ve sivil toplum gibi genellemeler üretme eğilimi kurumlarla etkileşime girmesini sağlamaktadır.

Yapılan bu çalışmada, sosyal bilimler alanında yaygın olarak kullanılan derleme çalışma modellerinden olan “belgesel kaynak derlemesi modeli” kullanılmıştır. Bu kapsamda öncelikli olarak konu ile ilgili literatürde yer alan çalışmalara ulaşılmış, ulaşılan araştırma bulguları derlenerek rapor haline getirilmiştir. Son olarak, araştırmanın literatürdeki boşluğu doldurması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Devlet, Toplum, Kavramsallaştırma

ABSTRACT

Comparative social policy began a detailed study by addressing the first concept of society. The definition of the emergence of this research and the name of the concept in question were discussed. Societies are very difficult to define because; What is written cannot be identified. This issue is still controversial among social scientists and no final conclusion has been reached. It does not coincide with a troublesome social cultural, political and other aspects. These comparative social scientists must deal with the stereotypical complexity

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

that is human. The science of social politics is probably someone's second word for word for society. However, social scientists have done their research, it has been concluded that the state is included in the society and these two terms have been analyzed comparatively. With the emergence of the latest news and society concepts, a critical analysis is needed. The effect of the idea of globalization has become more evident after the concept of society and the relationship between concepts as well as economic, cultural and political relations have not worked in practice. The concept of the state moves towards meeting a more precise object of study. State-centered people face initiatives as to this is the reason for the well-being of populations and how they are changing. The tendency of states to produce generalizations in various models, such as family, community and civil society, enables them to enter into interference with institutions.

Adhesion, "documentary source compilation model", which is one of the compilation study models widely used in social sciences, was used. In this context, first of all, studies in the literature on the subject were reached, and the findings of the research were compiled and made into a report. Finally, the research is aimed to fill the gap in the literature.

Keywords: State, Society, Conceptualization

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

EKSPRESYONİZM VE EGON SCHIELE YAPITLARI
EXPRESSIONISM AND EGON SCHIELE WORKS

Nazan DÜZ

Doç. Dr. Uşak Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü, ORCID ID: 0000-0003-2799-8328

Kardelen ÖZDEMİR

Uşak Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sanat ve Tasarım Ana Bilim Dalı, Tasarım Çalışmaları,

ORCID ID: 0000-0001-6228-7308

ÖZET

Sanat, insanlık ile birlikte doğmuştur. Dinamik bir gösterge olan sanat, tarihsel süreç içerisinde gelişme göstermiştir. Gelişme sırasında birçok faktörün etkili olduğu sanat içerisinde sosyolojik konular başta olmak üzere din, siyaset, psikoloji gibi temel disiplinler de yer almıştır. Sosyolojik açıdan sanat ele alındığında birey olarak sanatçı ön plana çıkmış ve sanatçının duyguları, düşünceleri, hissettikleri önem kazanmıştır. Sanat, farklı ifade biçimleri ile farklı üsluplar yaratmış, bu üsluplar sanat akımı olarak tanımlanmıştır. Sanat akımları dönemlere göre konu, kompozisyon, teknik, üslup ve düşünce açısından değişkenlik göstermiştir. Başta saray ve kilisenin istekleri doğrultusunda hareket eden sanatçı, zamanla kendi düşüncelerini, duygularını ve hislerini ön planda tutmuş ve yapıtlarında bu unsurları işlemiştir. Sanatçının psikolojik durumunu, düşüncelerini, duygularını ve hislerini dışavurumcu bir yaklaşımla aktaran akımlardan biri Ekspresyonizm olmuştur. Natüralizm ve Empresyonizm'e tepki olarak ortaya çıkan Ekspresyonizm, yirminci yüzyıl sanat akımlarından biri olmuştur. Almanya'da ortaya çıkmış olan akım, sanatçının iç dünyasını yansıtmıştır. Renk, çizgi, kütle ve düzlem ile kendilerini ifade eden sanatçılar, geleneksel üsluptan uzaklaşmıştır. Geleneksel üsluptan uzaklaşan sanatçılar, kendilerini deformasyon, farklı renk kullanımları gibi özellikler ile dışa vurmuşlardır. Dışavurumcu sanatçılardan biri olan Egon Schiele, Ekspresyonist resim sanatına damga vuran sanatçılardan biri olmuştur. Avusturyalı sanatçı, çalışmalarında hastalıklı figürlere, portrelerinde hüznü, umutsuz, mutsuz ifadelerle yer vermiştir. Çalışmalarında erotizm üzerinde durmuş ve çoğunlukla kağıt üzerine kurşun kalem, suluboya ve grafit ile kendi tarzını yansıtmıştır. Çalışmanın amacı, Ekspresyonizm sanat akımını ve niteliklerini inceleyerek Egon Schiele'nin duygu ve iç dünyasını yapıtlarında nasıl işlediğini, ne şekilde ifade ettiğini irdelemektir.

Anahtar kelimeler: Ekspresyonizm, Ekspresyonist Yaklaşım, Egon Schiele

ABSTRACT

Art was born with humanity. Art, which is a dynamic indicator, has developed in the historical process. In the art, which was influenced by many factors during development, basic disciplines such as religion, politics and psychology, especially sociological issues, took place. When art is considered sociologically, the artist as an individual came to the fore and the artist's feelings, thoughts and feelings gained importance. Art has created different styles with different expressions and these styles have been defined as art movements. Art movements varied according to the periods in terms of subject, composition, technique, style and thought. Acting primarily in line with the wishes of the palace and the church, the artist kept his own thoughts, feelings and feelings in the forefront and processed these elements in his works. Expressionism was one of the movements that conveyed the psychological state, thoughts, feelings and feelings of the artist with an expressionist approach. Expressionism, which emerged as a reaction to Naturalism and Impressionism, has been one of the twentieth

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

century art movements. The movement that emerged in Germany reflected the inner world of the artist. Expressing themselves with color, line, mass and plane, the artists moved away from the traditional style. The artists who moved away from the traditional style expressed themselves with features such as deformation and the use of different colors. Egon Schiele, one of the expressionist artists, has been one of the artists who marked the art of Expressionist painting. The Austrian artist used sickly figures in his works and sad, hopeless and unhappy expressions in his portraits. He focused on eroticism in his works and reflected his own style, mostly with pencil, watercolor and graphite on paper. The aim of the study is to examine how Egon Schiele's emotion and inner world is processed and expressed in his works by examining the expressionism art movement and its qualities.

Keywords: Expressionism, Expressionist Approach, Egon Schiele

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK BAĞLAMINDA SAĞLIK SEKTÖRÜNDE YEŞİL UYGULAMALAR
GREEN PRACTICES IN THE HEALTH SECTOR IN THE CONTEXT OF SUSTAINABILITY

Şeref MADEN

Öğr. Gör. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, ORCID: 0000-0002-4946-5445

Gökhan KERSE

Doç. Dr. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, ORCID: 0000-0002-1565-9110

ÖZET

Sağlık uygulamalarında sürdürülebilirlik, çevresel, sosyal ve ekonomik faktörlerden etkilenen ve sağlığa olan doğrudan etkileri nedeniyle kapsamlı olarak ele alınması gereken bir konudur. Her alanda olduğu gibi sağlık alanında da giderek daha önemli hale gelen çevreci uygulamalar, gelecek nesillere yaşanılabilir ve sürdürülebilir bir dünya bırakma arzusunun bir sonucudur. Her ne kadar çevreci uygulamalara verilen önem ve konuya dair yapılan akademik çalışmalar son yıllarda artmış olsa da özellikle sağlık alanına dair yeşil uygulamaların neler olduğu ve bu uygulamaların sağlayacağı yararların ele alındığı çalışmalar görece az, sağlık kurumlarında hayata geçirilen uygulamalar ise yetersizdir. Bu uygulamaların çoğalıp yaygınlaşabilmesi için öncelikle konu ile ilgili farkındalığın oluşması ve uygulamalara dair somut önerilerin ortaya konulması gerekmektedir. Bu nedenle bu çalışmada sağlıkta yeşil uygulamalar konusu kavramsal olarak ele alınarak özellikle sürdürülebilir enerji ve dönüşüme dayalı atık yönetimi çerçevesinden değerlendirilmiş, sağlık sektöründeki yeşil uygulamalara dair somut örnekler ve sonuçları ele alınmıştır. Ayrıca sağlık sektöründeki yeşil uygulamalara ilişkin sertifikasyonlardan da bahsedilerek, bütüncül bir bakış açısı sağlanmaya ve çevresel sürdürülebilirliğe ilişkin farkındalık yaratılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yeşil, Sağlıkta Yeşil Uygulamalar, Sürdürülebilirlik.

ABSTRACT

Sustainability in health practices is an issue that is influenced by environmental, social and economic factors and needs to be comprehensively addressed because of its direct effects on health. As in all areas, environmental practices that are becoming increasingly important in health result from a desire to give a liveable and sustainable world for future generations. Although environmentalist practices and academic studies on the subject have grown in importance in recent years, there are relatively few studies on green practices and their benefits, particularly in the field of health, and the practices implemented in health institutions are insufficient. To multiply and spread these practices, it is first necessary to raise awareness about the issue and to make concrete recommendations about the practices. For this reason, the subject of green practices in health is conceptually evaluated in this study, particularly in the context of sustainable energy and transformation-based waste management, and concrete examples and results of green practices in the health sector are discussed. In addition, by mentioning the certifications related to green practices in the health sector, it was tried to provide a holistic perspective and raise awareness on environmental sustainability.

Keywords: Green, Green Practices in Healthcare, Sustainability

**1845 TARİHLİ TEMETTUÂT DEFTERİNE GÖRE ERZURUM DERVİŞ AĞA MAHALLESİ'NİN
SOSYO-EKONOMİK DURUMU**

SOCIO-ECONOMIC STATUS OF ERZURUM DERVİŞ AĞA DİSTRİCT ACCORDİNG TO
TEMETTUÂT BOOK DATED 1845

Nurullah NEHİR

Öğr. Gör. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Orcid no: 0000-0002-3091-5901

ÖZET

Osmanlı devletinde devletin en önemli gelir kaynağını vergiler oluşturmuştur. Osmanlı klasik çağında uygulanan vergi politikası ilerleyen zaman içerisinde değişikliğe uğramıştır. Osmanlı Devleti'nin çeşitli alanlarda reform yaptığı dönem olarak ön plana çıkan tanzimat döneminde vergi alım usulünde de önemli değişiklikler yaşanmıştır. Tanzimat öncesinde çeşitli adlar altında alınan bazı vergiler tanzimat döneminde yeniden değerlendirilmiş ve tek bir kalem altında alınmaya başlanmıştır. Günümüz gelir vergisi karşılığı olan Temettuât vergisi yukarıda işaret edilen vergi türü olarak tanzimat dönemi vergisi olarak ihdas edilmiştir. Hanelerin reislerinin gelirlerinin tesbit edildiği bu sayımlar Temettuât defterlerine kaydedilmiştir. 1840'lardan itibaren tutulmaya başlanan Temettuât defterleri tahririn yapıldığı bölgeler için önemli veriler içermektedir. Osmanlı toplumunun genel sosyo-ekonomik düzeyi hakkında önemli bilgilerin bulunduğu Temettuât defterleri günümüzde Cumhurbaşkanlığı Arşiv Başkanlığı bünyesinde Osmanlı Arşivinde muhafaza edilmektedir. Bu çalışmamızda Anadolu'nun önemli şehirlerinden birisi olan Erzurum'un merkez mahallelerinden Derviş ağa Mahallesi'ne ait 6851 numaralı Temettuât defteri incelenecektir. Erzurum yerel tarihine önemli katkılarda bulunacak bu çalışmamız ile Temettuât defterlerinin araştırmacılar tarafında daha iyi tanınması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Erzurum, Temettuât, Dervişağa Mahallesi

ABSTRACT

In the Ottoman state, taxes were the most important source of income for the state. The tax policy applied in the Ottoman classical era has changed over time. Significant changes occurred in the tax collection procedure during the Tanzimat period, which came to the fore as the period when the Ottoman Empire reformed in various fields. Some taxes collected under various names before the Tanzimat period were re-evaluated and started to be collected under a single item. The dividend tax, which is the equivalent of today's income tax, was created as the tax type mentioned above, as the taxation period. These counts, in which the incomes of the heads of the households were determined, were recorded in the Temettuât books. Temettuât books, which have been kept since the 1840s, contain important data for the regions where the registration was made. Temettuât notebooks, which contain important information about the general socio-economic level of the Ottoman society, are preserved in the Ottoman Archive under the Presidential Archive Directorate today. In this study, the Temettuât book numbered 6851 belonging to Derviş Ağa District, one of the central districts of Erzurum, one of the important cities of Anatolia, will be examined. With this study, which will make important contributions to the local history of Erzurum, it is aimed that the Temettuât notebooks are better known by the researchers.

Keywords: Erzurum, Temettuât, Dervişağa District

**1845 TARİHLİ TEMETTUÂT DEFTERİNE GÖRE ERZURUM KIRMACI MAHALLESİ'NİN
SOSYO-EKONOMİK DURUMU**

SOCİO-ECONOMİC STATUS OF ERZURUM KIRMACI DİSTRİCT ACCORDİNG TO TEMETTUÂT
BOOK DATED 1845

Nurullah NEHİR

Öğr. Gör. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Orcid no: 0000-0002-3091-5901

ÖZET

Osmanlı devletinde devletin en önemli gelir kaynağını vergiler oluşturmuştur. Osmanlı klasik çağında uygulanan vergi politikası ilerleyen zaman içerisinde değişikliğe uğramıştır. Osmanlı Devleti'nin çeşitli alanlarda reform yaptığı dönem olarak ön plana çıkan tanzimat döneminde vergi alım usulünde de önemli değişiklikler yaşanmıştır. Tanzimat öncesinde çeşitli adlar altında alınan bazı vergiler tanzimat döneminde yeniden değerlendirilmiş ve tek bir kalem altında alınmaya başlanmıştır. Günümüz gelir vergisi karşılığı olan Temettuât vergisi yukarıda işaret edilen vergi türü olarak tanzimat dönemi vergisi olarak ihdas edilmiştir. Hanelerin reislerinin gelirlerinin tesbit edildiği bu sayımlar Temettuât defterlerine kaydedilmiştir. 1840'lardan itibaren tutulmaya başlanan Temettuât defterleri tahririn yapıldığı bölgeler için önemli veriler içermektedir. Osmanlı toplumunun genel sosyo-ekonomik düzeyi hakkında önemli bilgilerin bulunduğu Temettuât defterleri günümüzde Cumhurbaşkanlığı Arşiv Başkanlığı bünyesinde Osmanlı Arşivinde muhafaza edilmektedir. Bu çalışmamızda Anadolu'nun önemli şehirlerinden birisi olan Erzurum'un merkez mahallelerinden Kırmacı Mahallesi'ne ait 6882 numaralı Temettuât defteri incelenecektir. Erzurum yerel tarihine önemli katkılarda bulunacak bu çalışmamız ile Temettuât defterlerinin araştırmacılar tarafında daha iyi tanınması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Erzurum, Temettuât, Kırmacı Mahallesi

ABSTRACT

In the Ottoman state, taxes were the most important source of income for the state. The tax policy applied in the Ottoman classical era has changed over time. Significant changes occurred in the tax collection procedure during the Tanzimat period, which came to the fore as the period when the Ottoman Empire reformed in various fields. Some taxes collected under various names before the Tanzimat period were re-evaluated and started to be collected under a single item. The dividend tax, which is the equivalent of today's income tax, was created as the tax type mentioned above, as the taxation period. These counts, in which the incomes of the heads of the households were determined, were recorded in the Temettuât books. Temettuât books, which have been kept since the 1840s, contain important data for the regions where the registration was made. Temettuât notebooks, which contain important information about the general socio-economic level of the Ottoman society, are preserved in the Ottoman Archive under the Presidential Archive Directorate today. In this study, the Temettuât book numbered 6851 belonging to Kırmacı District, one of the central districts of Erzurum, one of the important cities of Anatolia, will be examined. With this study, which will make important contributions to the local history of Erzurum, it is aimed that the Temettuât notebooks are better known by the researchers.

Keywords: Erzurum, Temettuât, Kırmacı District

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

EFFECTIVENESS OF ANTI-POACHING ACTIVITIES IN FALGORE GAME RESERVE, KANO, NIGERIA

KEHINDE MORUFF Adalakun

Federal College of Wildlife Management of Forestry Research Institute of Nigeria

AZEEZ OLALEKAN Ibrahim

Federal College of Wildlife Management of Forestry Research Institute of Nigeria

FOLORUNSHO ISHAQ Abdul-Azeez

Forestry Research Institute of Nigeria P.M.B

OLORUNFEMI 'BOYE Oyediran

Federal College of Wildlife Management of Forestry Research Institute of Nigeria

TOYESE GEORGE Akinade

Federal College of Wildlife Management of Forestry Research Institute of Nigeria

ABDULWAHHAB Sulyman

Federal College of Wildlife Management of Forestry Research Institute of Nigeria

ABSTRACT

This work assesses the effectiveness of anti-poaching activities through evaluation of the level of success of patrol operations in Falgore Game Reserve using primary and secondary data. Primary data were obtained by two (2) months personal involvement in anti-poaching activities with rangers in HQ, Gomo, Zina and Zamba ranges of the park. The activity was conducted day and night on specific day of each month while secondary data was official records from 2010-2014 of anti-poaching activities including arrest were obtained from the management information unit of the park. The number of arrest made during the anti-poaching activities within the patrol period is shows that illegal grazing has the highest number arres

t (7), followed by logging (3), fishing (2) and collection of herbs (1) bringing the total to thirteen (13). HQ range has the highest record of offender (5) and it is mainly on grazing while Zamba recorded lowest (1) in collection of herbs. All offenders were prosecuted and fine between ₦10,000-₦40,000 with use of obnoxious method (*e.g* poison) for fishing charged the highest. Arrest made on illegal activities in the study area from 2010-2014 revealed the percentage of the total number of arrest made within the years where logging activity recorded the highest percentage of (32%) followed by grazing (27%) while the least was encroachment (1%). Despite the efforts of the management of Falgore Game Reserve to be effective in its policies and activities of reducing illegal activities in the park, illegal activities have been identified to be increasing each year.

Keywords: anti-poaching, arrest, effectiveness, patrol

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**TITLE PAPER: FREE RADICAL AND OXIDATIVE STRESS IN PATHOLOGICAL
PROCESSES IN CARDIOVASCULAR DISEASE**

Usman GARBA KURMI

University of Maiduguri, Faculty of Science, Department of Biochemistry

Hadiza ABUBAKAR BALKORE

University of Maiduguri, Faculty of Science, Department of Biochemistry

Fatima ABUBAKAR

University of Maiduguri, Faculty of Science, Department of Microbiology

Babagana MODU

University of Maiduguri, Faculty of Science, Department of Biochemistry

Parth K. PATEL

H. K. College of Pharmacy, Jogeshwari (W), Maharashtra

ABSTRACT

It is well known that atherogenesis is characteristic of the process of LDL oxidation in a special grade of atherogenesis by means of LDL oxidative alteration. The study recommends 15-lipoxygenase to be considered in the early ranges of atherogenesis for LDL oxidation, while the later stages of non-enzymatic arachidonate oxidation are more essential. In LDL atherosclerotic patients were observed an expansion of the product linoleic acid oxidization (hydroxy fatty acids). It was also found that development of relatively severe atherosclerosis and atherosclerosis regression in people depended on the production level and activity of the superoxides NADPH oxidase. Lactosylceramide glycosphingolipide supports atherosclerosis with NADPH oxidase activation.

Keywords: free radical; oxidative stress; cardiovascular disease

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

COVID-19 SALGIN HASTALIK DÖNEMİ SONRASINDA TURİZM SEKTÖRÜNDE BEKLENEN GELİŞMELERİN STRATEJİK BİR DEĞERLENDİRMESİ

A STRATEGIC EVALUATION OF THE EXPECTED DEVELOPMENTS IN THE TOURISM SECTOR AFTER THE COVID-19 EPIDEMIC PERIOD

Murat SUCU

Dr. ORCID. 0000-0001-8951-3045

ÖZET

Tüm dünyayı derinden etkileyen Covid-19 salgın hastalığının etkileri hala devam etmektedir. Dünyanın farklı ülkelerinde üretilen Covid-19 aşlarının etkinliği hakkında henüz net bir bilgi elde edilememiştir. Bu nedenle tüm dünyada insan hareketliliği kısıtlı bir şekilde devam etmektedir. Salgın hastalığının başladığı 2019 yılının son ayları itibariyle turizm ve ulaşım faaliyetlerinin önemli ölçüde azaldığı görülmektedir. Turizm, ülkelerin istihdam düzeylerini, kişi başına düşen milli gelirini, gelişmişlik düzeyini etkileyen önemli bir sektördür. Salgın hastalığın kış aylarında ortaya çıkması nedeniyle ilk olumsuz etkileri sağlık ve kış turizminde görülmüştür. 2020 yılı bahar ve yaz aylarında ise tüm turizm çeşitleri etkilenmiş ve sektör durma noktasına gelmiştir. Covid-19 aşlarının hızla tüm dünyada uygulanmaya başlanması ve bilim insanlarının aşının etkinliği konusundaki olumlu beklentileri, uzun zamandır karantina da yaşayan insanlar için umut olmuştur.

Çalışma kapsamında, Covid-19 salgın hastalık dönemi sonrasında turizm sektöründe yaşanması beklenen gelişmeler durum analizi yapılarak değerlendirilmektedir. Ayrıca, bu beklentiler stratejik yönetim perspektifinde incelenmektedir. Bununla birlikte salgın hastalık sonrası turizm sektöründe beklenen gelişmelerin istihdama, konaklama işletmelerine ve ulaşım sektörüne etkisine yönelik bir durum analizi yapılmaktadır.

Yapılan değerlendirmelere göre, bilim insanlarının Covid-19 aşlarının etkinliği hakkındaki olumlu görüşleri, seyahat ve sosyalleşme ihtiyacı artan insanlar için umut olmuştur. Bununla birlikte konaklama işletmelerinde, ulaşım sektöründe ve turizm firmalarında 2021 yaz dönemi için hazırlıkların yapıldığı görülmektedir. Seyahat planlarını erteleyen insanların, 2021 yaz döneminde turizm sektöründe tekrar bir hareketlilik yaratacakları düşünülmektedir. Yapılan analizler sonucunda, seyahat planı yapan insanların seyahatleri sırasında salgın hastalığa maruz kalma korkuları olduğu görülmektedir. Aşı kartesi, seyahat öncesi Covid-19 testi gibi bazı önlemler alınmış olsa da yaşanan tedirginliğin tamamen ortadan kalkmadığı tespit edilmiştir. Bu bağlamda öncelikle ulaştırma sektöründe insanların bu korkularını ortadan kaldıracak daha fazla önlemler alan ve güven sağlayan ulaşım firmalarının rakiplerine göre rekabet avantajı elde edecekleri öngörülmektedir. Konaklama işletmelerinin salgın döneminde çeşitli önlemler aldıkları bilinmektedir. Ancak 2021 yaz aylarında beklenen turizm hareketliliğinde bu önlemlerin yeterli olup olmadığının tekrar gözden geçirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Sonuç olarak, 2021 yaz aylarında turizm sektöründeki istihdamın, ulaşım sektörünün ve konaklama işletmelerinin kademeli olarak normalleşeceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Turizm, Ulaştırma, Konaklama, Yönetim, Strateji, Covid-19.

ABSTRACT

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

The effects of the Covid-19 epidemic, which deeply affected the whole world is still continue. No clear information has been obtained about the effectiveness of Covid-19 vaccines that produced in different countries of the world, yet. For this reason, human mobility continues confinedly in the whole world. As of the last months of 2019 when the epidemic started, it is seen that tourism and transportation activities have decreased significantly. Tourism is an important sector that affects the employment levels, per capita net income and development level of the countries. Since the epidemic occurred during the winter months, the first negative effects were seen in health and winter tourism. In the spring and summer months of 2020, all types of tourism were affected and the sector came to a standstill. The rapid start of Covid 19 vaccination all over the world and the positive expectations of scientists about the effectiveness of the vaccines have been hope for people who have been living in quarantine for a long time.

Within the scope of the study, the developments expected in the tourism sector after the Covid-19 epidemic period are evaluated by base-case analysis. Also, these expectations are analyzed from a strategic management perspective. However, base-case analysis is made regarding the effects of the developments expected in the tourism sector after the epidemic on employment, accommodation enterprises and transportation sector.

According to the evaluations, the positive opinions of scientists about the effectiveness of Covid-19 vaccines have been hope for people who have increasing need for travel and socialization. However, it is seen that arrangements are made for the 2021 summer period in accommodation enterprises, transportation sector and tourism companies. It is thought that people who postpone their travel plans will create a dynamism in the tourism sector in the summer of 2021. As a result of the analysis, it is seen that people who make travel plans have fears of being exposed to epidemic diseases during their travels. Although some precautions such as vaccination card, Covid-19 test before travel were taken, it was determined that the fear experienced did not disappear completely. In this context, it is predicted that transportation companies that take more precautions to eliminate these fears of people in the transportation sector and provide trust will gain a competitive advantage over their competitors. It is known that accommodation enterprises take various precautions during the epidemic period. However, it is considered that it is necessary to reconsider whether these measures are sufficient in the tourism dynamism expected in the summer of 2021. As a result, it is thought that employment in the tourism sector, transport sector and accommodation enterprises will gradually normalize in the summer of 2021.

Keywords: Tourism, Transportation, Accommodation, Management, Strategy, Covid-19.

MÜASİR EKOLOJİ PROBLEMLƏR VƏ TURİZMƏ TƏSİRİ
MODERN ENVIRONMENTAL PROBLEMS AND THEIR IMPACT ON TOURISM

Ülviyyə Adil qızı ƏLİYEVƏ

"Naxçıvan" Universiteti, ORCID.0000-0003-3655-8762

XÜLASƏ

Müasir ekoloji problemlər bəşəri miqyas daşıyır. Müasir ekoloji problemlərin həlli yalnız bütün ölkələrin və dövlətlərin birgə əməkdaşlığı sayəsində mümkündür. Təbiətdə baş verən hadisələr ona vurulan ziyan, ekosistemin tarazlığının insanlar tərəfindən pozulması günümüzdə bütün bəşəriyyətin problemidir, çünki, təbiətdə baş verən hadisələr coğrafi baxımdan sərhəd tanımır. İkinci dünya müharibəsinin sona çatması ilə ölkələrin iqtisadi siyasi baxımdan güclənməsi, elmi texniki tərəqqinin inkişaf etməsi, istehsalatın genişlənməsi, dünya əhalisinin sayının və antropogen təsirin artması tələbatın çoxalması, insanların təbiətdən daha çox istifadəsinə səbəb olur və beləliklə ekosistemin tarazlığının pozulması ilə nəticələnir.

Bildiyimiz kimi ekosistemin pozulması hər sahədə olduğu kimi bugün qlobal miqyasda geniş yayılan turizm sahəsində də təsirsiz ötürmüşür. Turizmin özəyini təbii resurslar təşkil edir ki, bu resursların korlanması, ekoloji tarazlığının pozulması turizm sahəsində geriləməyə yol açar. Belə ki, bu təbii resurslardan səmərəli istifadə etmək zərurəti yaradır. Təbii resurslardan səmərəli istifadə nəinki turizm sferasında fəaliyyət üçün zəruridir, eyni zamanda orqanizmlərin həyat fəaliyyətinin əsasını təşkil edir. Təbii ehtiyatlardan səmərəli və qənaətlə istifadə həm təbii resursların öz-özünü bərpa etmələrinə şərait yaradılır, həm də ətraf mühit qorunur. Beynəlxalq səviyyədə turizmə maraq artır. Belə ki, turist təbiətdən zövq almaq, iş prosesində orqanizmin itirdiyi enerjini bərpa etmək, yorğunluğu, əsəb gərginliyi aradan qaldırmaq və ümumilikdə sağlamlığın bərpası üçün təbiətə üz tutmağı üstün sayır. Odur ki, turizm səviyyəsində təbii sərvətlərin qorunması üçün müəyyən tədbirlərin görülməsi vacib sayılmalıdır. Çünki, turistlərinin sayının artması ilə bərabər, infrastrukturun yaradılması, yeni mehmanxanaların, yolların salınması, su sisteminin yeniləşdirilməsi və s. hallar yeni təbiət ərazilərinin hesabına yaradıldığı üçün, təbii proseslərin xüsusilə torpaqların strukturunun pozulmasına, ətraf mühitin ilkin vəziyyətinin dəyişməsinə gətirib çıxarır. Belə bir pozğunluq isə insanların həyat şəraitinə mənfi təsir göstərməklə flora və faunaya təsirsiz ötürmüşür. Müasir dövürdə bütün dünyada qarşıda duran əsas problemlərdən biridə, təbii resurslardan səmərəli istifadə etməklə, ekosistemin tarazlığını qorumaq və iqtisadiyyatın bir qolu olan turizmin inkişafına nail olmaqdır.

Açar sözlər: turizm, ekologiya, ekoloji problem

ABSTRACT

Modern environmental problems are on a human scale. The solution of modern environmental problems is possible only through the joint cooperation of all countries and states. The damage done to nature by natural events, the disturbance of the balance of the ecosystem by humans, is a problem of all mankind today, because the events that take place in nature know no boundaries from a geographical point of view. With the end of World War II, countries became economically and politically stronger, scientific and technological progress developed, production expanded, world population and anthropogenic impact increased, demand led to greater human use of nature, and thus disturbed the ecosystem. As we know, the destruction of the ecosystem, as in any other field, is not insignificant in the field of tourism, which is widespread on a global scale today. The core of tourism is natural resources, the deterioration of these resources, the violation of the ecological balance can lead to a decline in tourism. Thus, it creates the need for efficient use of natural resources. Rational use of

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

natural resources is necessary not only for activities in the field of tourism, but also forms the basis of the vital activity of organisms. The efficient and economical use of natural resources creates conditions for the self-renewal of natural resources, as well as protects the environment. Interest in tourism has increased at the international level. Thus, the tourist prefers to go to nature to enjoy nature, to restore the energy lost by the body in the process of work, to eliminate fatigue, nervous tension and to restore health in general. Therefore, it is important to take certain measures to protect natural resources at the level of tourism. Because, along with the increase in the number of tourists, the creation of infrastructure, construction of new hotels, roads, renovation of the water system and so on. As the conditions are created at the expense of new natural areas, natural processes, especially the structure of soils, lead to disruption and changes in the initial state of the environment. Such a disorder does not go unnoticed by the flora and fauna, adversely affecting people's living conditions. One of the main challenges facing the world today is to maintain the balance of the ecosystem through the efficient use of natural resources and to achieve the development of tourism, which is a branch of the economy.

Key words: tourism, ecology, environmental problem

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Naxçıvan' University, Azerbaijan

AZƏRBAYCAN TƏHSİLİ YENİLİK YOLLARINDA
AZERBAIJANI EDUCATION ON THE WAY TO INNOVATION

Emelya Şaxavət qızı SÜLEYMANOVA

“Naxçıvan” Universiteti

ÖZƏT

Respublikamızın məktəblərində islahatların keçirilməsi yeniliyə geniş üfüqlər açır. Bugün təhsil sistemimiz elə bir şəraitdə fəaliyyət göstərir ki, ona dünyanın hər yerindən axın-axın informasiya daxil olur. Bu informasiyanın əksəriyyəti, şübhəsiz, Amerika, Fransa, Rusiya və İsrail dövlətlərinin təhsil sistemindən gəlir. Belə informasiya bolluğu bəzən onlarla tanış olan və mahiyyətini dərk etməyənləri çaş-baş salır. Onlar indiyədək aydın təsəvvür etdikləri məsələyə şübhə ilə yanaşırlar. Beyinlərində yaranmış duman bəzilərinin cəsarətini azaldır, onların yeni mövqelərini müəyyənləşdirməyə mane olur. Ona görə də təhsil sahəsində xarici təcrübəyə münasibət bir-birinə tam əks olan üç qrupa ayrılır. Birinci qrup alim, metodist və müəllimlər illərdən bəri alışıqları sovet təhsil sisteminin müsbət təsirindən aralana bilmir, yaxud aralanmaq istəmirlər. İkinci qrup mütəxəsislər mövcud sistemi kökündən dəyişərək xarici ölkələrin təcrübəsini olduğu kimi məktəblərimizə köçürməyə çalışırlar. Nəhayət, az da olsa, üçüncü qrupun nümayəndələri dünya təcrübəsini diqqətlə öyrənib, elmi cəhətdən təhlil etdikdən sonra ondan bəhrələnərək müstəqil təhsil sistemi formalaşdırmağı üstün tuturlar.

Bu yanaşmaların nə birincisi, nə də ikincisi ilə razılaşmaq olar. Birincilər tam mühafizəkarlar, ikincilər isə mahiyyətinə varmadan yenilik xatirinə hər şeyi qurban verənlərdir.

Əgər Sovetlər İttifaqı süquta uğramasaydı belə, bu gün öz təhsil sistemini bəyənəcəyəm, islahatlar aparacaqdı. Bu gün onun varisi olan ölkələrdə, xüsusilə Rusiyada aparılan axtarışlar, yenilikçilik təşəbbüsü bunu bir daha sübut edir. Deməli, yeniləşmə labüddür, həyatın tələbidir. Biz həyatda baş verən bu prosesdən kənar qala bilmərik. Dünya təhsil sistemi ilə tanışlıq göstərir ki, öyrənməli və məktəblərimizə gətirilməli şeylər çoxdur.

Biz müstəqil dövlətdə yaşayırıq. Bu müstəqilliyə dünyanın heç bir dövlətinin keçmədiyi bir yolla gəlmişik. Elə bir yolla ki, o yalnız bizim azadlıq uğrunda mübarizəmizin xarakteri, saysız-hesabsız şəhidlərin qanı bahasına sözüümüzü dünyaya çatdırmağımızla izah oluna bilməz. Bu yol həm də bizim qədim tariximiz, mədəniyyətimiz, ədəbiyyatımız, dilimiz, milli mentalitetimiz, diqqətəlayiq adət-ənənələrimiz, amalımızla bağlı bir yoldur.

Nəsimini Nekrasov, Novruz bayramını pasxa bayramı kimi əvəz etmək mümkün olmadığı kimi əsrlərdən bəri yaranmış, formalaşmış təhsil sistemini (xüsusilə tərbiyə sistemini) kökündən qazıb atmaq, hansı ölkənin sə sistemini tətbiq etmək mümkün deyil. Təhsil sistemində təkamülə, təkmilləşməyə mövcud kök üzərində inkişafa üstünlük vermək lazımdır.

Açar Sözlər: təhsil sistemi, yenilik, təhsildə inkişaf.

ABSTRACT

Carrying out reforms in the schools of our republic opens wide horizons for innovation. Today, our education system operates in such a way that it receives a steady stream of information from all over the world. Much of this information, of course, comes from the education systems of the United States, France, Russia and Israel. Such an abundance of information sometimes confuses those who are familiar with it and do not understand its essence. They are still skeptical of what they have clearly imagined. The fog in their brains discourages

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

some and prevents them from defining new positions. Therefore, the attitude to foreign experience in the field of education is divided into three completely opposite groups. The first group of scholars, methodologists, and teachers cannot or do not want to distance themselves from the positive influence of the Soviet education system to which they have been accustomed for years. The second group of specialists is trying to radically change the existing system and transfer the experience of foreign countries to our schools. Finally, the representatives of the third group, after careful study and scientific analysis of the world experience, prefer to use it to form an independent education system.

Neither the first nor the second of these approaches can be agreed upon. The former are completely conservatives, and the latter are those who sacrifice everything for the sake of innovation.

Even if the Soviet Union had not collapsed, it would not like its education system today and would carry out reforms. Today's searches in his successor countries, especially in Russia, and the initiative of innovation prove it once again. So, renewal is inevitable, it is a requirement of life. We cannot stay out of this process that takes place in life. Familiarity with the world education system shows that there are many things to learn and bring to our schools.

We live in an independent state. We have achieved this independence in a way that no other country in the world has. In a way, it cannot be explained only by the nature of our struggle for freedom, by the fact that we have delivered our message to the world at the cost of the blood of countless martyrs. This path is also a path related to our ancient history, culture, literature, language, national mentality, remarkable traditions and practices.

Just as it is impossible to replace Nasimi Nekrasov and Novruz as Easter, it is impossible to uproot the centuries-old education system (especially the education system) and apply the system of any country. Evolution and improvement in the education system should be given priority over development based on existing roots.

Keywords: education system, innovation, development in education.

NAXÇIVAN-TÜRKİYƏ MÜNASİBƏTLƏRİNDƏ ORDUBADIN TURİZM POTENSİYALININ QIYMƏTLƏNDİRİLMƏSİ

ASSESSMENT OF ORDUBAD'S TOURISM POTENTIAL IN NAKHCHIVAN-TURKEY RELATIONS

Aytac Sərdar qızı VƏLİYEVƏ

"Naxçıvan" Universiteti, ORCID.0000-0001-5571-6215

XÜLASƏ

Böyük İpək yolu üzərində yerləşmiş, şərq və qərbi birləşdirən Aran-Qafqaz və Anadolu torpaqları tarixdə bir çox mədəniyyətin beşiyi olmuşdur. Yerləşdiyi coğrafi ərazi baxımdan stratejik əhəmiyyətə malik olan bu bölgə, keçmiş zamanlardan günümüzə qədər bir çox tarixi hadisələrə şahid olmuşdur. Türklərin bu ərazilərdə məskunlaşmasından sonra gəlmə xalqların və daha əvvəl burda yaşamış yerli əhəlinin adət-ənənələri bir-birinə qarışmış və özünə xas mədəniyyət formalaşdırmışdır. Naxçıvan həmişə strateji əhəmiyyətli bir bölgə olub. Ümumilli lider Heydər Əliyevin uzaqgörən siyasətində də bu amil həmişə mühüm yer tutub və siyasi fəaliyyətinin ayrı-ayrı dövrlərində bu bölgənin möhkəmlənməsinə və inkişafına xüsusi qayğı və diqqət göstərmişdir. Prezident İlham Əliyev də bu ənənəni, siyasi xətti uğurla davam etdirir. Naxçıvanın inkişaf etdirilməsi üçün çoxlu tədbirlər planı və islahatlar həyata keçirilir. Habelə Naxçıvanla sərhəd ölkələrlə də yaxın siyasi, iqtisadi və turizm əlaqələri yaradılır. Türkiyə - Azərbaycan münasibətləri buna parlaq misaldır. Tarixin müxtəlif dövrlərində Türkiyə və Azərbaycan arasında dərin dostluq və qardaşlıq münasibətləri olmuşdur. Türkiyə ilə Azərbaycan arasındakı tək quru əlaqələrini yaradan Naxçıvan Muxtar Respublikası vasitəsilə bu münasibətlər daha da güclənmişdir. Təbii ki, Türkiyə-Azərbaycan münasibətləri dərin köklərdən qaynaqlanır, müasir mərhələdə isə daha geniş xarakterli miqyas alıb. Naxçıvan Muxtar Respublikasının şəhərlərindən biri olan Ordubad həm yerləşdiyi ərazi baxımından həm də özünə xas adət-ənənələri ilə seçilən mədəniyyət mərkəzlərindən biri olmuşdur. Bununla yanaşı Ordubad geniş turizm potensialına sahibdir. Məqalədə Naxçıvan-Türkiyə münasibətləri, iki ölkə arasındakı turizm əlaqələri, Türkiyədən Ordubada turist axını intensivliyi, Ordubadın turizm potensialı, bu turizm potensialından istifadə imkanları, Ordubadda turizm sektorunun inkişafında problemlər və onların aradan qaldırılmasının bəzi yollarından bəhs edilir.

Açar sözlər: Naxçıvanda turizm, Ordubadda turizm potensialı, Naxçıvan-Türkiyə münasibətləri

ABSTRACT

Aran-Caucasian and Anatolian lands, settled on the Great Silk Road, connecting the east and the west, have been the cradle of many cultures in history. This region having a strategic significance in its geographical location, witnessed many historical events from the past to the present. The peoples that came after the Turks settled in these territories and the traditions of the indigenous people who lived here before were intertwined and form a unique culture. Nakhchivan has always been a region of strategic importance. This factor has always played an important role in the far-sighted policy of national leader Heydar Aliyev, and during different periods of his political activity he paid special attention and attention to the strengthening and development of the region. President İlham Aliyev also successfully continues this tradition and political line. Many action plans and reforms are being implemented for the development of Nakhchivan. Close political, economic and tourism ties are also being established with the countries bordering Nakhchivan. Turkish-Azerbaijani relations are a vivid example of this. Turkey and Azerbaijan have had deep friendly and fraternal relations at different times in history. These relations have been further strengthened through the Nakhchivan Autonomous Republic, which has established the only land relations between Turkey and Azerbaijan. Of course, Turkish-Azerbaijani

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

relations have deep roots, and at the present stage they have become more widespread. Ordubad, one of the cities of the Nakhchivan Autonomous Republic, is also one of these important centers. Ordubad was one of the cultural centers, both in terms of its location and with its own customary traditions. The article deal with Nakhchivan-Turkey relations, tourism relations between the two countries, the intensity of tourist flows from Turkey to Ordubad, Ordubad's tourism potential, opportunities to use this tourism potential, problems in the development of the tourism sector in Ordubad and some ways to overcome them.

Keywords: Tourism in Nakhchivan, tourism potential in Ordubad, Turkey-Azerbaijan relations

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

YEŞİL LİMANLARDA İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARININ İNCELENMESİ
INVESTIGATION OF OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY PRACTICES IN GREEN PORTS

Murat YORULMAZ

Asst. Prof. Kocaeli Üniversitesi, Denizcilik Fakültesi, ORCID ID: 0000-0002-5736-9146

Hatip TORGAY

Kocaeli Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, ORCID ID: 0000-0002-1362-3341

ÖZET

Uluslararası ticaretin artması limanlarındaki iş yükünü her geçen gün artırmaktadır. Limanlarda olan bu yoğunluğun etkisiyle hem çevresel anlamda hem de iş sağlığı ve güvenliği açısından ciddi etkiler oluşmaktadır. Artan rekabet şartlarında limanlar daha başarılı ve etkin olabilmek amacı ile farklı uygulamalara başvurmaktadır. Bu uygulamaların başında da Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı tarafından yürütülen Yeşil Liman Projesi gelmektedir. Yeşil liman projesi kapsamında, liman yönetimlerinin çevre politikalarının oluşturulması, liman faaliyetlerinde iş sağlığı ve güvenliği hususunda gerekli önlemlerin alınması, etkin bir kalite yönetim sisteminin oluşturulması gibi hususlar amaçlanmıştır. Literatürde yeşil limanlarda iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarını konu alan herhangi bir çalışmaya rastlanmamış sadece yeşil liman ile ilgili çalışmalarda bir alt başlık olarak iş sağlığı ve güvenliğini konusuna yer verildiği görülmüştür. Bu sebeple, bu çalışmada yeşil liman belgesi almış liman işletmelerinde uygulanan iş sağlığı ve güvenliğinin incelenmiş ve diğer işletmelerden farkları ortaya konulmuştur. Bu amaca yönelik olarak yeşil liman ve limanlarda iş sağlığı ve güvenliği konusunu kapsayan bir literatür çalışması yapılmış ve yeşil limanlarda iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarının üzerinde durulmuştur. Yeşil liman belgesi almış ve almak isteyen işletmelerin ayrıca iş sağlığı ve güvenliği üzerine hassasiyet göstermeleri gerektiği ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Denizcilik, Liman İşletmeleri, Yeşil limanlar, İSG Uygulamaları.

ABSTRACT

The increase in international trade increases the workload in its ports every day. The effect of this density in the ports is serious, both in terms of environment and occupational health and safety. Ports apply different practices in order to be more successful and effective in increasing competition conditions. The Green Port Project, carried out by the Ministry of Transport and Infrastructure, is one of these applications. Within the scope of the green port project, issues such as the establishment of environmental policies of the port administrations, taking the necessary measures for occupational health and safety in port activities, and the establishment of an effective quality management system are aimed. In the literature, there is no study on occupational health and safety practices in green ports, but it has been seen that the study related to green ports includes the subject of occupational health and safety as a subheading. For this reason, in this study, the examination of occupational health and safety applied in port enterprises that have received a green port certificate and its differences from other enterprises are revealed. For this purpose, a literature study covering the issue of occupational health and safety in green ports and ports has been conducted and occupational health and safety practices in green ports have been emphasized. It has been revealed that businesses that have obtained and wishes to obtain a green port certificate must also show sensitivity to occupational health and safety.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Keywords: Maritime, Port Business, Green ports, OHS Practices.

PARÇADA ARĞAC SAPLARININ QEYRİ-BƏRABƏR YERLƏŞMƏ EHTİMALININ TƏDQIQI

HÜSEYNOVA Nisəxanım Böyükağa qızı

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti(UNEC)

XÜLASƏ

Parçada sapların vəziyyətinin qeyri-bərabərliyi parçanın bütöv bir sırasının göstəriciləri üçün böyük əhəmiyyətə malikdir. Hər şeydən əvvəl bu onların xarici görünüşünə, yəni dizaynına aiddir. Belə dəqiq təhlil nəticəsində parçaların strukturundakı kiçik qeyri-bircinsliklər aşkar olunur. Şübhəsizdir ki, bu qeyri-bircinsliklər parçanın qeyri-bərabər boyanmasına əhəmiyyətli dərəcədə təsir göstərir.

Darağın təsirinə görə əriş sapları qeyri-bərabər vəziyyətdə olur. Ona görə parçanın arğac istiqamətində strukturunun qeyri-bərabərliyi əriş saplarının özlərinin qeyri-düzlüyü ilə təyin edilir. Əriş saplarının istiqamətində parça strukturunun qeyri-bərabərliyinə yalnız arğac saplarının qeyri-düzlüyü deyil, həm də dəzgahın işinin qeyri-bərabərliyi ilə əlaqəli olan onların vəziyyətinin qeyri-bərabərliyi təsir edir.

Ərişin istiqamətində parça kəsiyi strukturunun stoxastik modeli qurulmuşdur. Bu modeldə göstərilmiş hər iki amil nəzərə alınmışdır. Lakin, fasilənin arqumentinin həlli məsələsi açıq qalmışdır. Bu tədqiqat işi həmin məsələnin həllinə həsr edildiyindən aktualliq kəsb edir.

Məlumdur ki, toxunma zamanı arğac saplarının istiqamətinin düzgün olmaması stasionar təsadüfi funksiyası ilə şərh edilir. Arğac sapının vəziyyətinin qeyri-bərabərliyi həm detorminə olunmuş kimi (dəzgahın nasazlığı), həm də xarakterə malik ola bilər (darağın dişləri ilə vurma prosesində sapların gərilməsinin və deformasiyasının təsadüfi dəyişmələri). Bəzi mənbələrdə müxtəlif amillərin arğac saplarının vəziyyətinin bərabərliyinə təsiri məsələsi tədqiq edilmişdir (əriş saplarının gərilməsindən və parçanın işçi kənarının yerdəyişməsindən). Bu tədqiqatlarda qəbul edilmiş yaxınlaşmalarda arğac saplarının arasındakı məsafə tapılmışdır.

Məqalə toxucu maşında arğac üzrə parçanın sıxlığının qeyri-bərabərliyinin mənbəyinin ehtimalının təyin edilməsi metodikasına və arğac ipinin xətti sıxlığının qeyri-bərabərliyindən yaratdığı arğac üzrə həndəsi sıxlığın dəyişməsinin təşkil edicisinin nəzəri təhlilinə həsr olunmuşdur.

Açar sözlər: arğac, parça, əriş, qeyri-bərabərlik, mal tənzimləyicisi

ABSTRACT

Unevenweft yarns on the materials play a critical role in defining fabric texture's appearance (design) and quality. As a result of accurate and appropriate inspection on the precise measurement of the fabric texture parameters reveals that there is a small heterogeneity in fabric texture structures. Without a doubt that these heterogeneities influence the process of dyeing parameters of the materials that are significantly unlevel.

Warp threads can be uneven while weaving because of the feed dog's effect. Therefore, a woven fabric with a structure with severe unevenness in the direction of the weft is determined by the unevenness of the warp itself. In general, the uneven structure of the fabric in the weft direction is not only affected by the unevenness of the warp, but also by the unevenness of its position, which is related to the unevenness of the sewing machine's work.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

A stochastic framework is modeled, in the direction of warp, of the fabric's cross-sectional structure. Both factors are taken into account in this model. However, the issue of resolving the argument of the break remains open. This research highlights the relevance of the issue which is aimed at solving this problem.

When weft is incorrectly directed during weaving, it is explained by the stationary functional tension. These unevenness and irregularities appear on fabric can be both deformed (machine failure) and characterized (random changes in the tension and deformation of the threads generated by the metal teeth's impact in the sewing machine). Other studies have studied the effect of various factors on the uniformity of the condition of the weft (Variations in the tensions of either warp or weft and the displacement of the raw working edge of the fabric). According to the findings, in the approximations adopted the distance between the warp and weft has been detected.

In the article the technique of determination of the unevenness of the tissue density by the weft with the change in the linear density of the weft thread is considered. A model describing the dynamics of the change in the geometrical density of a yarn in a fabric is considered.

Keywords: weft, fabric, base, unevenness, commodity regulator

**KIÇIK MƏKTƏB YAŞI DÖVRÜNDƏ ŞAĞIRDLƏRİN İDRAK TƏLƏBATLARININ
FORMALAŞMASINDA ONLARLA APARILAN TƏRBİYƏVİ İŞİN PRİNSİPLƏRİ**

MƏMMƏDOVA Mүнəvvər İsmayıl qızı

BDU-nun qiyabi doktorantı

ÖZET

Kiçik məktəb yaş dövrü inkişafın yeni situasiyası olub şagirddən yeni fəaliyyət-təlim tələb edir. Bu fəaliyyətin effektiv olması təlimə motivasiyanı formalaşdırır. Şagird sosial əhəmiyyətli vəzifələri yerinə yetirməyi arzulayır, məktəbdə isə idrak motivasiyasının yarannası zəruridir. Şagirdin təlim və tərbiyəsinin mühüm vəzifələrindən biri kiçik yaşlı məktəblilərin motivasiya sahəsini formalaşdırmaqdır.

Kiçik məktəb yaş dövrü şagirdin ilkin olaraq təlim fəaliyyətinə daxil olub təlim fəaliyyətinin yeni, əsas növlərinə yiyələnməsidir. Odur ki, təlim prosesi elə təşkil edilməlidir ki, onun motivi fənnin mənimsənilməsinin daxili məzmunu ilə bağlı olsun. Təlim motivasiyası həmişə dəyişikliklərlə özünü göstərir ki, burada bir-birini təhrik edən yeni münasibətlər (tələbatlar, şagird üçünlərinin məqsədi, onun motivləri, maraqları, emosiyaları və s.) yaranır. Motivasiyanın təşəkkülü təkcə müsbət və ya mənfi münasibətləri deyil, həm də motivasiya sferasının strukturunu mürəkkəbləşdirir. Təlim fəaliyyətinin motivi dedikdə təlim fəallığının təzahürü ilə şərtlənən bütün amillər: tələbat, məqsəd, yönəllilik, maraqlar və s. başa düşülür. Kiçik məktəb yaş dövründə yeni motivlər (tələbatlar, maraqlar, meyllər) təzahür edir, şagirdin iyerarxik motivasiya sistemi qurulur.

İdrak tələbatları tərəfimizdən ətraf aləmə şüurluluğun, aktivliyin, yaradıcı dərkətmənin zəruriliyi kimi nəzərdən keçirilir. Bu tələbatlar kiçik məktəbli şəxsiyyətinin inteqral xassələrini formalaşdırır. Şəxsi-fəaliyyətli yanaşma mövqeyi və elmi tədqiqatların təhlili baxımından müəyyən etdik ki, kiçik yaşlı məktəblilərin idrak tələbatlarının inkişafı üçün zəruri şərtlər təlim motivlərinin, inandırmanın, idealın, maraqların, yönəlliliyin, sərvət dəyərlərinin, arzuların dərk edilməsidir.

Kiçik yaşlı məktəblilərin idrak tələbatlarının formalaşması prosesində təkcə onların inkişafının şəxsi xüsusiyyətləri deyil, həm də onlarla tərbiyəvi işin prinsipləri nəzərə alınmalıdır. Tədqiqatın psixoloji təhlilinə və bu sahədə elmi təcrübələr aparən alimlərin tədqiqatlarına istinad edərək ümumtəhsil məktəblərin şəraitində kiçik yaşlı məktəblilərin idrak tələbatlarının formalaşması prinsiplərini müəyyən edirik.

Bu prinsiplərə aiddir: şagirdlərin təlimin dəyərini dərk etmələri, onların potensial imkanlarının hesaba alınması və idraki subyektiv təcrübə, təlimdə məsuliyyətli fəaliyyətə hazırlıq, idraki fəallıq yaradıcı dərkətmədə özünəreallaşdırma. Göstərilən prinsiplərin reallaşdırılması şagirdlərin daxili ziddiyyətlər arasında, məsələn, "onlar necə oxuyurlar", "onlar necə oxumalıdırlar" həyəcanlılıqlarını oyatmaq və onları, yenini dərk etmələrinə cəhdlərini stimullaşdırmaqla nəticələnir

Açar sözlər: idrak tələbatları, motivlər, təlim motivasiyası, idraki fəallıq, idraki dəyərlər.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**THE EFFECT OF CELEBRITY ENDORSEMENT ON CONSUMER PURCHASE INTENTION:
THE MEDIATING ROLE OF ADVERTISING APPEAL**

Sanan Waheed KHAN

Department of Communication, Faculty of Modern Languages and Communication, Universiti Putra Malaysia

Zulhamri ABDULLAH

Department of Communication, Faculty of Modern Languages and Communication, Universiti Putra Malaysia

ABSTRACT

Celebrity endorsement has become the most effective tool for the companies to transmit the product information's to the target audience. Celebrity endorsement is widely used tool for marketing communication strategy. Taking into consideration the increasing role of celebrity endorsement our study examines three dimensions of celebrity endorsement, including trustworthiness, expertise, and attractiveness, with mediating role of advertising appeal as predictors of consumer purchase intention. For this, we explored relationships among these variables to test a conceptual model which is developed using existing knowledge available in academic research on this topic. Findings from a survey of 353 respondents advocate that celebrity credibility is a very strong key to increasing purchase intentions of cellular brand. The study has important implications for the expansion of current literature, theory development and business practices. Limitations of the study are also outlined, and directions for future research are considered too.

Keywords: marketing communication, celebrity endorsement, advertising appeal, cell phone brands, purchase intentions.

**ÇEVİRİMİÇİ PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK MESLEKİ YETERLİKLERİN İNCELENMESİ:
TÜRKİYE VE BİRLEŞİK KRALLIK KARŞILAŞTIRMASI**

INVESTIGATION OF ONLINE PSYCHOLOGICAL COUNSELING PROFESSIONAL
QUALIFICATIONS: COMPARISON OF TURKEY AND THE UNITED KINGDOM

Fatma Ebru İKİZ

Prof. Dr. Dokuz Eylül Üniversitesi, ORCID.0000-0003-4381-1658

Beril ÖZTÜRK

Uzm. Psk. Dan. Türkiye Millî Eğitim Bakanlığı bursiyer öğrenci, ORCID.0000-0001-8601-9631

ÖZET

Tüm dünyada psikolojik destek arayışında olmak ve bu desteğe sahip olmak insani bir ihtiyaçtır. Psikolojik destek psikolojik danışmanlık, klinik ve tıbbi durumlarda hizmet veren uzmanlar tarafından sağlanır. Covid-19 salgını ve sokağa çıkma kısıtlamaları insanların yaşamsal ve sosyal özgürlüklerini engellemiş, çeşitli kurallara uymaya zorlamış ve insanları baskı altına almıştır. Bu durum stres ve travmatik etki yaratmış olup ruh sağlığı bozukluklarının artmasına yol açmıştır. Dolayısıyla pandemi döneminde ruh sağlığı tedavi talepleri artmış ve ülkeler bu hizmetlere yönelik ihtiyaçları yüzyüze karşılamada zorlanmıştır (WHO, 2020). Teknolojik gelişmelerle birlikte, çevrimiçi psikolojik danışmanlık hizmetleri bu ihtiyaçları karşılayan yararlı bir hizmet olmuştur ve uygulayıcılara da iş fırsatları sunmaktadır. Çevrimiçi psikolojik danışmanlığın tüm dünyada farklı prosedürleri ve uygulamaları bulunmaktadır. Bu prosedürlere ve uygulamalara bağlı olarak, çevrimiçi psikolojik danışmanlık etik değerlendirmeleri ile bilgi edinme ve profesyonel meslek elemanlarının eğitim süreci, psikolojik danışma ve psikoloji topluluklarının açıklamalarında ve verdiği bilgilerde farklılaşabilmektedir. Bu çalışmanın amacı, çevrimiçi psikolojik danışmanlık etik ve pratik farklılıkların ve benzerliklerin Türkiye ve Birleşik Krallıkta karşılaştırmasını yapmaktır. Bu doğrultuda çevrimiçi psikolojik danışmanlık mesleki yeterliklerin karşılaştırmalı incelenmesi hedeflenmektedir. Bu çalışma, bir derleme çalışması olarak tasarlanmıştır. Bu çalışmada amaçlar doğrultusunda İngiliz Psikoloji Birliği (BPS) ve İngiliz Psikolojik Danışma ve Psikoterapi Birliği (BACP) ile Türk Psikoloji Derneği ve Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği'nin internet sitelerinin bilgilendirmelerinde yer alan çevrimiçi psikolojik danışmanlığın mesleki yeterlikleri, etik politikaları ve standartları incelenmiş ve karşılaştırmalı olarak derlenmiştir. Sonuçlar, her iki ülkede son birkaç yılda meydana gelen teknolojik değişikliklere dayanarak prosedürlerin farklılaştığını, ancak çevrimiçi psikolojik danışmanlık prosedürlerinin yüz yüze danışmanlık eğitimleriyle ilgili olduğu ortaya koymaktadır. Bu incelemeden elde edilen bulgular İngiltere'de ve Türkiye'de psikolojik danışman eğitimlerinin, teknolojik yetkinliklerin, çevrimiçi hizmet verme prosedürlerinin ne kadar farklı olduğunun altını çizmektedir. Genel olarak çevrimiçi danışma yürütme yeterliği edinme ve belgelendirme; gizlilik ve kayıtların saklanması prosedürleri ile sosyal medya kullanımı açısından karşılaştırmalı ihtiyaçlar ortaya konmuştur.

Anahtar kelimeler: Çevrimiçi psikolojik danışma, etik, mesleki yeterlik, psikolojik danışman, derleme

ABSTRACT

It is human need to seek and have psychological support all around the world. The restrictions and frustrations people faced during the Covid-19 epidemic have created stress and pressure, and have created a traumatic effect. Thus, the demands for psychological counseling have increased. Along with technological advances,

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

online psychological counseling services have been a useful service meeting these needs and also offer job opportunities to practitioners. With the technological advancements, online psychological counseling has different procedures and practices all over the world. Depending on these procedures, ethical considerations, information and training processes of online psychological counseling might be differentiated in the explanations of either psychological counselling or psychology societies. The aim of this study is to compare online counseling ethical and practical differences and similarities of Turkey and the United Kingdom. In this direction, comparative analysis of online psychological counseling professional competences is aimed. This study is designed as a review study. According to aims, this study reviews the ethical considerations, policies and standards of online counselling towards The British Psychology Society (BPS) and The British Association for Counselling and Psychotherapy (BACP), as well as Turkish Psychology Society and Turkish Psychological Counseling and Guidance Association explanations given on websites. The results reveal that the procedures differ based on the technological changes that have occurred in both countries over the past few years, but that online psychological counseling procedures are related to face-to-face counseling training. The findings obtained from this investigation, the counselor education, the technological capabilities, procedures are differ in Turkey and in the UK, this underlines how different the online psychological counseling services. In general, in terms of acquiring and certification of conducting online psychological counseling; comparative needs have been revealed in terms of privacy and record keeping procedures and the use of social media.

Keywords: Online counseling, ethics, professional competence, psychological counselor, review

**ÇEVİRİMİÇİ PSİKOLOJİK DANIŞMAYA İLİŞKİN UYGULAYICI VE ADAYLARIN
GÖRÜŞLERİ VE DENEYİMLERİNİN SİSTEMATİK GÖZDEN GEÇİRİLMESİ**
SYSTEMATIC REVIEW OF PRACTITIONERS AND TRAİNEES' VIEWS AND EXPERIENCES
REGARDING ONLINE PSYCHOLOGICAL COUNSELING

Beril ÖZTÜRK

Uzm. Psk. Dan. Türkiye Millî Eğitim Bakanlığı bursiyer öğrenci, ORCID.0000-0001-8601-9631

Fatma Ebru İKİZ

Prof. Dr. Dokuz Eylül Üniversitesi, ORCID.0000-0003-4381-1658

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, hem psikolojik danışman ve psikoterapistlerin hem de adaylarının çevrimiçi psikolojik danışmaya ilişkin görüşleri ve deneyimlerinin sistematik gözden geçirilmesidir. Teknolojik ilerlemeyle birlikte ve Covid-19 pandemisi sürecinde artan psikolojik destek taleplerine yönelik çevrimiçi danışma sistemlerinin yoğunlaştırılması ve yüz yüze olan psikolojik danışmaların çevrimiçi ortamlara taşınması ile çevrimiçi danışmanlık hizmetlerindeki uygulama ve araştırmaların artışı kaçınılmazdır. 20. yy'in sonlarından itibaren başvuru bir ihtiyaç olsa da çevrimiçi psikolojik danışmaya yönelik bilinçlendirme ve etik bilgilendirmelerin Covid-19 sürecinde arttığı gözlemlenmiştir, bu açıdan bakıldığında psikolojik danışmanların çevrimiçi psikolojik danışmaya yönelik görüşleri ve deneyimlerinin dikkate alınması gerektiği düşünülmektedir. Araştırma modeli olarak sistematik gözden geçirme tekniği kullanılmış ve PRISMA rehberine göre dahil etme ve dışlama kriterleri belirlenmiştir. Bu çalışmada, Ocak 2017- Mart 2021 tarihleri arasında İngilizce ve Türkçe dillerinde gerçekleştirilmiş araştırmaların Google Scholar, Scopus ve ProQuest Central gibi veri tabanlarında 'çevrimiçi psikolojik danışma (online counselling), çevrimiçi terapi (online therapy/psychotherapy), e-terapi/psikolojik danışma (e-therapy/ e-counselling) anahtar kelimeleri kullanılarak sistematik gözden geçirme yapılması ile ulaşılan on beş makale incelenmiştir. Araştırma, çevrimiçi psikolojik danışmanların olumlu görüşleri ve deneyimleri, yaşanan veya yaşanabilecek zorluklara ilişkin bakış açıları ve çevrimiçi psikolojik danışmada duyulan ihtiyaçların belirlenmesi olmak üzere üç ana tema üzerinden değerlendirilmiştir. Sonuç olarak kurulan terapötik ilişkiye ve ittifaka dair, çevrimiçi psikolojik danışmanlığın ulaşılabilirliği ve danışmanların yeterlilikleri açısından olumlu yaklaşımlar sunulmuş, bunun yanısıra teknolojik sınırlılıkların belirtilmesi, yüz yüze danışmanlıktan farklı olduğu noktalarda ortaya çıkan engeller açısından zorlukları ele alınmaktadır. Son olarak teknolojiye dair teknik, eğitime yönelik ve etik standartlara ilişkin ihtiyaçlar ortaya konmaktadır.

Anahtar sözcükler: Psikolojik danışma, psikolojik danışman çevrimiçi psikolojik danışma, çevrimiçi terapi, Covid-19

ABSTRACT

The aim of this study is to systematically review the views and experiences of both psychological counselors and psychotherapists and trainees on online counseling. It is inevitable that online psychological counseling practices and research have increased because of technological development and the enrichment of online psychological counseling systems for rises in psychological support requests during the Covid-19 pandemic. Although it has been a need since the end of the 20th century, it observed that online psychological counseling and awareness of ethics rose with the Covid-19 pandemic. In this concept, it is urgent to concern about

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

psychological counselors' views and experiences on online psychological counselling. This study aims to find counsellors and trainees' views on this interest. For this purpose, the systematic review was used as the research model and the inclusion and exclusion criteria were determined according to the PRISMA guideline. In this study, a systematic review of electronic databases such as Google Scholar, Scopus and ProQuest Central is conducted between January 2017 and March 2021 to identify studies on this subject. The articles were determined depending on being English and Turkish and having keywords such as "online counselling, e-therapy/psychotherapy, e-counselling and online therapy". Fifteen articles were reached. The research was evaluated on three main themes: positive opinions and experiences of online psychological counselors, their perspective on the difficulties experienced or may be experienced, and the determination of the needs of online counseling. As a result, positive opinions were presented based on therapeutic relationship and alliance, the accessibility of online psychological counseling and the competencies of online psychological counselors. The technological limitations, difficulties based on differences from face-to-face psychological counseling and finally, technical, educational, and ethical needs and standards regarding online psychological counseling are presented.

Keywords: Psychological counselling, psychological counsellor, online psychological counseling, online therapy, Covid-19

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Naxhçıvan' University, Azerbaijan

ƏBDÜRRƏHİMBƏY HAQVERDİYEVİN TƏNQİDİ REALİZMİ
CRITICAL REALİZM OF ABDURRAHİMBAY HAGVERDİYEV

Ramiz QASIMOV

AMEA Naxçıvan Bölməsi İncəsənət, Dil və Ədəbiyyat İnstitutu

ÖZET

Görkəmli ustad sənətkar Cəlil Məmmədquluzadə ilə başlayan Azərbaycan milli tənqidi realizmi Mirzə Ələkbər Sabir, Yusif vəzir Çəmənəminli, Əli Nəzmi, Məmməd Səid Ordubadi və başqalarını tərəfindən uğurla davam etdirilərək zənginləşir və inkişaf yolu keçir. Mübahisəsiz demək olar ki, Azərbaycan milli tənqidi realizminin bütün səciyyəvi ideya-estetik məsələlərinə böyük ideoloq Cəlil Məmmədquuzadənin yaradıcılığında rast gəlmək mümkündür. Lakin digər sənətkarlar da öz yaradıcılıqları ilə bu yaradıcılıq metodunun zənginləşməsinə az və ya çox dərəcədə xidmət göstərirlər. Bu sırada Əbdürrəhimbəy Haqverdiyevin (1870-1933) istisnasız yeri var.

XX əsrin əvvəllərində Azərbaycan ədəbiyyatının zənginləşməsində görkəmli dramaturq, yazıçı Əbdürrəhimbəy Haqverdiyevin müstəsna xidmətləri olub. “Dağılan tifaq”, “Ağa Məhəmməd Şah Qacar”, “Xortdanın cəhənnəm məktubları”, “Marallarım”, “Ac həriflər”, “Köhnə dudman”, “Aydın şahidliyi”, “Ağac kölgəsində” və başqa əsərləri ilə ədəbi düşüncəni zənginləşdirən Ə.Haqverdiyev həm də öz yaradıcılığında müxtəlif yaradıcılıq metodu və cərəyanları təsbit edən qüvvətli sənətkardır.

Ümumiyyətlə, müxtəlif yaradıcılıq metodlarında yazmaq taleyi XX əsrin əvvəllərində yaşayıb-yaratmış bir çox sənətkarların taleyinə çevrilmişdir. Əbdürrəhim bəy haqverdiyevi də birmənalı olaraq tənqidi realist sənətkar adlandırmaq doğru deyil. Ustad sənətkarın yaradıcılığını təhlil zamanı aydın müşahidə olunur ki, yaradıcılığının ilkin dövrlərindəki realizm öz səciyyəsi ilə bir az sonrakı dövrün yaradıcılıq nümunələrindən fərqli təsir bağışlayır və ömrünün sonlarına doğru bir az da dəyişərək yeni səciyyə qazanır. Əlbəttə, doğru müşahidə edilib və qənaətə gəlinib ki, Əbdürrəhimbəy Haqverdiyev öz yaradıcılığında maarifçi realizm, tənqidi realizm və sosialist realizmi yaradıcılıq metodlarını birləşdirən, simvolizmi, primitivizmi, sentimentalizmi qovuşduran məharətli və görkəmli bir sənətkardır.

Azərbaycan tənqidi realizminin banisi Cəlil Məmmədquluzadə özü yaradıcılığında metodoloji təkmilləşmə keçdiyi kimi Əbdürrəhimbəy Haqverdiyev və başqa tənqidi realistlər də bu yolda müəyyən inkişaf və təkmilləşmə dönməni keçirlər. Haqverdiyevin özünün də xatirələrindən məlum olduğu kimi Azərbaycan tənqidi realizmini təmsil edən “Molla Nəsrəddin” jurnalına böyük ədibin gəlişi 1907-ci ildən olmuşdu. Əvvəla, qocaman ədib xatirəsində “Molla Nəsrəddin” jurnalının dərc olunduğu illəri başqa müəlliflər kimi “Molla Nəsrəddin” jurnalının adı ilə bir mərhələ, dövr, epoxa kimi dəyərləndirir: “Molla Nəsrəddin” jurnalı və xüsusən Cəlil Məmmədquluzadə haqqında xatirə yazmaq demək, 27 sənə bundan işə düşmüş və 25 sənə dolanmaqda davam etmiş bir çərxi nəzərə gətirmək deməkdir. Bu çərxin mehvəri Mirzə Cəlil və onun jurnalı idi” (Haqverdiyev Ə. Seçilmiş əsərləri. II c. , s. 370). Müəllif özü də yazdığı kimi, “Molla Nəsrəddin” jurnalı çıxmağa başlayanda mən Şuşada idim” (s. 371). Cəlil Məmmədquluzadə və onun silahdaşları ilə yaxından tanış olan, həmkarlı ilə söhbətləşən, jurnalı dərinlən müşahidə edən Haqverdiyev 1907-ci ildən axıra qədər jurnalın mühərriri kimi fəaliyyətdə olur: “Bu söhbətin nəticəsində mən öz bacardığım köməyi vəd edib 1907-ci ildən başlayaraq axır günlərdə Mirzə Cəlil ilə bərabər “Molla Nəsrəddin”də işlədim” (s. 372-373). “Sabiri sabir eən “Molla Nəsrəddin” oldu. Təb Sabirin idi, qafiyəpərdazlıq Sabirin idi, istedadı-şəriyyə Sabirin idi, fəqət mövzu verən “Molla Nəsrəddin” və Mirzə Cəlil idi” (s. 374).

Bu cəhətdən Haqverdiyevin yaradıcılığının ilk illərində qələmə aldığı “Yeyərsən qaz ətinə, görərsən ləzzətini”, “Bəxtsiz cavan” və b. kimi əsərləri ilə yaradıcılığının orta dövrünə aid edə biləcəyimiz “Marallarım”, “Xortdanın cəhənnəm məktubları” və b. əsərləri tənqidi realist ədəbiyyatın gözəl örnəkləri hesab edilir.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Açar sözlər: Əbdürrəhimbəy Haqverdiyev, tənqidi realizm, satira və yumor ustası.

ABSTRACT

Azerbaijan's national critical realism, which began with the famous master Jalil Mammadguluzadeh, is successfully continued and enriched by Mirza Alakbar Sabir, Yusif Vazir Chamanzaminli, Ali Nazmi, Mammad Said Ordubadi and others. It is indisputable that all the characteristic ideological and aesthetic issues of Azerbaijan's national critical realism can be found in the works of the great ideologue Jalil Mammadguluzadeh. However, other artists have more or less contributed to the enrichment of this creative method with their work. Abdurrahimbey Hagverdiyev (1870-1933) has an exceptional place in this list. Prominent playwright and writer Abdurrahimbey Hagverdiyev had an exceptional contribution to the enrichment of Azerbaijani literature in the early twentieth century. Enriching literary thought with his works "Destroyed Union", "Aga Muhammad Shah Gajar", "Hell Letters of the Vampire", "My Deer", "Hungry Letters", "Old Dudman", "Testimony of the Moon", "In the Shadow of a Tree" and others. Hagverdiyev is also a strong artist who establishes different creative methods and trends in his work. In general, the fate of writing in different creative methods has become the fate of many artists who lived and created in the early twentieth century. It is not right to unequivocally call Abdurrahim bey Hagverdiyev a critical realist artist. When analyzing the master's work, it is clear that the realism in the early stages of his work has a different effect from the creative examples of the later period and acquires a new character by changing a little towards the end of his life. Of course, it was rightly observed and concluded that Abdurrahimbey Haverdiyev is a skilled and outstanding artist who combines the methods of enlightenment realism, critical realism and socialist realism in his work, combining symbolism, primitivism, sentimentalism. Just as Jalil Mammadguluzadeh, the founder of Azerbaijan's critical realism, underwent methodological improvements in his work, Abdurrahimbey Hagverdiyev and other critical realists also underwent a period of development and improvement. As it is known from Haverdiyev's memoirs, the great writer came to the magazine "Molla Naraddin", which represents the critical realism of Azerbaijan, in 1907. First of all, in the memory of the old writer, he considers the years of publication of "Molla Nasreddin" magazine as a stage, period, epoch under the name of "Molla Nasreddin" magazine: "To write a memoir about" Molla Nasreddin "magazine and especially Jalil Mammadguluzadeh it means to take into account a wheel that has been running and has been going on for 25 years. The axis of this wheel was Mirza Jalil and his magazine "(Hagverdiyev A. Selected works. II vol., P. 370). As the author himself wrote, "I was in Shusha when the magazine "Molla Nasreddin" was published" (p. 371). Hagverdiyev, who got acquainted with Jalil Mammadguluzadeh and his comrades-in-arms, talked to his colleagues and observed the magazine in depth, worked as the magazine's editor from 1907 to the end. I also worked at Molla Nasreddin (pp. 372-373). It was "Molla Nasreddin" who was patient. Tab belonged to Sabir, rhyme belonged to Sabir, talent and poetry belonged to Sabir, only the subject was "Molla Nasreddin" and "Mirza Jalil" (p. 374). In this regard, Hagverdiyev wrote in the first years of his career "If you eat goose meat, you will see its taste", "Unfortunate young man" and others. "My Deer", "Vampire's Hell Letters", etc., which can be attributed to the middle period of his career. His works are considered fine examples of critical realistic literature.

Keywords: Abdurrahimbey Hagverdiyev, master of critical realism, satire and humor.

**TURAKİNƏ XATUN DÖVRÜNDƏ NAXÇIVAN VƏ KİRANDA ZƏRB EDİLƏN GÜMÜŞ
DİRHƏMLƏR (muzey materialları əsasında)**

SILVER DIRHAMS MINTED IN NAKHCHIVAN DURING THE REIGN OF TURAKINA KHATUN
(based on museum materials)

Abbas SEYIDOV

Prof. Dr. AMEA Arxeologiya və Etnoqrafiya İnstitutu, ORCID. 0000-0003-3696-5974

Aygün MƏMMƏDOVA

PhD. AMEA Milli Azərbaycan Tarixi Muzeyi, ORCID. 0000-0002-0274-5191

ÖZET

Məqalədə müxtəlif muzeylərdə qorunan və virtual saytlarda nümayiş olunan hicri 642–643 = miladi 1244–1246-ci illərdə Naxçıvan və Kiran şəhər zərbcxanalarında istehsal edilmiş gümüş dirhəmlərdən bəhs edilir.

Bu gümüş dirhəmlərin üst tərəfində, mərkəzdə əlində dartılmış yay və ox tutan atlı qadın zərb edilib. Atının üzü sol tərəfə istiqamətlənib. Onun başı üzərində ərəb qrafikası ilə türk dilində “uluğ monqol uluş bəy” yazılıb. Atın ayaqları altında ov iti təsvir olunub. Dirhəmlərin arxa tərəfinə mərkəzdə ərəbcə: “Allahdan başqa ilah yoxdur, Muhəmməd Allahın elçisidir”, ətrafına isə dairəvi şəkildə ərəbcə “Naxçıvanda zərb edilib” yazılıb. Zərb tarixi söz ilə göstərilib. Bu sikkələrin əyarı 92,5 %, çəkisi 2,8 – 2,9 qramdır.

Çingizilər dövlətində (monqollar - 1206-1634) Ogedey xaqandan (1229-1241) sonra, xaqan seçilməyən Tuluy imperiyanı idarə etmişdi (1241-1246). Bu zaman monqol qanunlarına görə, Ogedeyin həyat yoldaşı Turakinə xatunun da hakimiyyəti idarə etmək hüququ olmuşdu (hicri 639-644 = 1241-1246). Onun dövründə yalnız Naxçıvanda deyil, həm də Kiran şəhər zərbcxanasında gümüş dirhəmlər (2,3-2,8 q) zərb edilmişdi. Ordubad şəhəri yaxınlığında yerləşən orta əsr Kiran şəhəri XIV əsrdə zəlzələ nəticəsində dağıldıqdan sonra, yerli əhali tərəfindən Xaraba-Gilan adlandırılıb.

Araşdırmaya cəlb etdiyimiz bu tip dirhəmlər Naxçıvan və Kiran zərbcxanalarından əlavə, o dövrdə Azərbaycanın Beyləqan, Gəncə, Bakı, Laçın və digər şəhərlərində istehsal edilib.

Qeyd edilən numizmatik faktlar XIII əsrin birinci yarısında Cənubi Qafqaz və İranda gedən ictimai-siyasi hadisələr, həmçinin monqolların həyat tərzi və dini inancı barədə məlumatlar əldə etməyə imkan yaradır. Belə artefaktlar həm də orta əsrlərdə Naxçıvan ərazisinin strateji əhəmiyyətə malik olduğunu bir daha təsdiq edir.

Açar sözlər: Naxçıvan, Kiran, gümüş dirhəm, Çingizilər

ABSTRACT

The article deals with silver dirhams produced in Nakhchivan and Kiran city mints in 642-643 A.H. = 1244-1246 A.D., preserved in various museums and displayed on virtual sites.

A horsewoman holding a bow and arrow in her hand was minted in the center, on top of these silver dirhams. The horsewoman's face turned to the left. Turkish expressions "Ulugh mongol ulush bey" was written in Arabic over the horsewoman's head. A hunting dog (a rabbit in another Nakhchivan dirham of this period) was depicted under the horse's feet. On the back of the dirhams, in the center, there is an inscription in Arabic: "There is no god but Allah, Muhammad is the Messenger of Allah". While, around them, "Minted in

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Nakhchivan" was written in Arabic in a circle shape. The date of minting was indicated in words. The fineness of these coins is 92.5%, and weight is 2.8-2.9 grams.

In the Genghis state (Mongols-1206-1634), after Ogedei Khagan (1229-1241), Tului ruled the empire, though he did not become khagan (1241-1246). In this case, according to Mongol law, Ogedei's wife, Turakina Khatun, also had the right to rule (639-644 A.H. = 1241-1246). During her reign, silver dirhams (2.3-2.8 g) were minted not only in Nakhchivan but also in the Kiran city mint. The medieval city of Kiran, located near the city of Ordubad, was called Kharaba-Gilan after it collapsed as a result of the earthquake in the 14th century.

In addition to the Nakhchivan and Kiran mints we studied, such dirhams were also produced in Beylagan, Ganja, Baku, Lachin and other cities of Azerbaijan at that time.

These numismatic facts provide information about the socio-political events in the South Caucasus and Iran in the first half of the 13th century, as well as the lifestyle and religious beliefs of the Mongols. Such artifacts also confirm once again the strategic importance of the territory of Nakhchivan in the Middle Ages.

Keywords: Nakhchivan, Kiran, silver dirham, Genghis

DÜNYA ÜZERİNDEKİ TÜRK İSLAM BAHÇELERİNİN PEYZAJ MİMARLIĞI AÇISINDAN İRDELENMESİ

ANALYSIS OF TURKISH ISLAMIC GARDENS IN THE WORLD IN TERMS OF LANDSCAPE ARCHITECTURE

İrfan DEMİREL

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, ORCID.0000-0002-3473-5342

Alper SAĞLIK

Doç. Dr. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, ORCID.0000-0003-1156-1201

ÖZET

İnsan yaratıldığı ilk günden itibaren doğa ile sürekli iç içe olmuştur. Mimari ve peyzaj kavramları ortada yokken bile tasarlanan yerleşik alanlar doğayı en iyi şekilde kullanılabilecek tarzda inşa edilmiştir. İlk toplumlarda yaşamlarını sürdürebilmek için buldukları çevreyi kontrol etmek isteyen insan, zaman içinde yerleşik hayata geçtikten sonra genel veya özel kullanımlar için peyzaj tasarımlarına yönelmiştir. Toplum olarak ilk Türklerde güneşi en iyi şekilde kullanabilecek, genelde tek ağaç tarafından gölge sağlanan açık yeşil alanlar tercih edilmiştir. Eski Türk bahçelerinin sürdürülebilirliği olmadığı için günümüze kadar gelebilen örnekleri yoktur. Fakat yapılan arkeolojik çalışmalar sayesinde bulunan kalıntılardan bahçe tasarımları konusunda fikir sahibi olmamız mümkün gözükmektedir. İlk Müslüman toplumlarında ise cennet kavramı ön planda tutularak, dünyadayken bile cennete ulaşma arzusuyla estetiği ve mahremiyeti ön planda olan bütün duyulara hitap edebilen peyzaj tasarımları kullanılmıştır. Müslüman kültüründe bahçe görsel anlamla birlikte sembolik anlamlarda içermektedir. Bu sayede yapılan İslam bahçe sanatında sadece maddi anlam değil manevi yani tasavvufi anlamda bahçeye yüklenmektedir. Türkler, İslamiyet ile tanıştıktan sonra kültür olarak etkilenmiş ve bunu bahçe tasarımlarına da yansıtılmışlardır. Osmanlı döneminde saraylar yapılmadan önce bahçesi için güzel bir konum seçilir ve peyzajı yapıldıktan sonra saray inşa edilirdi. Bu çalışmada, tarih öncesi devirlerden itibaren günümüze kadar geçen zaman dilimi içerisindeki Türk-İslam bahçeleri incelenmiş olup peyzaj mimarlığı açısından irdelenmiş ve fikirler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Bahçe, Türk, İslam

ABSTRACT

From the first day of human creation it has been constantly intertwined with nature. Even when the concepts of architecture and landscape are absent, built-in areas designed in a style that can use nature in the best way. The first society who want to control their environment in order to maintain human life, after life built over time has turned to the landscape design for public or private use. As a society, in the first Turks, open green areas that could use the sun in the best way and generally provided shade by a single tree were preferred. Since the old Turkish gardens do not have sustainability, there are no examples that can survive until today. However, it seems possible to have an idea about garden designs from the remains found thanks to the archaeological studies. In the early Muslim community, keeping in the forefront the concept of paradise, paradise on earth, even to reach the desired aesthetics and privacy that will appeal to all the senses are used in landscape design at the forefront. In Muslim culture, the garden contains symbolic meanings with visual meaning. In this way, in the Islamic garden art, it is loaded to the garden not only in material meaning but also spiritually, in a Sufi sense. After the Turks met with Islam, they were influenced by culture and reflected this on their garden

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

designs. Before the palaces were built in the Ottoman period, a beautiful location was chosen for the garden and the palace was built after the landscaping. In this study, starting from prehistory to the present cycle is the period of time examined in the Turkish-Islamic gardens have been analyzed in terms of landscape architecture and ideas were presented.

Keywords: Garden, Turks, Islam

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

CONSTRUCTION OF SHILPKAR IDENTITY IN NORTHERN INDIA: A NON-SANSKRITIZATION MODEL

Isha TAMTA

Dept. Of History, B. B. Ambedkar University, Lucknow

Victor BABU

Prof. Dept. Of History, B. B. Ambedkar University, Lucknow

ABSTRACT

In India there has been a long tradition of intellectual reconstruction of Dalit identity. Phule, Periyar and Ambedkar contributed in their own way for this process. During medieval time, Bhakti movement questioned caste hierarchy, restrictions in places of worship. This is the reason why Bhakti movement became popular among Shudra and lower castes. Identity construction among Dalits got evolved historically over the period. Dalits constructed an identity which was against the Brahmanical one. After Bhakti movement, 'Adi' movements played an important role in the formation of Dalit identity. In 1920s and 1930s mobilization of lower castes took place under varying leadership with different ideologies. Adi movement's objective was to bring the original inhabitant's argument to the fore as Adi means original inhabitant. Adi dharma in Punjab, Adi Hindu in Uttar Pradesh and Hyderabad, Adi Dravida, Adi-Andhra and Adi-Karnataka in South India are case in point.

Most studies on Dalits argued that lower castes wanted to improve their status by following the life style of upper castes through Sanskritization. But Doms in Uttarakhand constructed their identity not by Sanskritization but through other means like census, education, land and employment.

Keywords: Dalits (former untouchable castes), Sanskritization, social mobility, construction of identity, social exclusion

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

PROPOSING THE MODEL OF MY-ETHNO HARMONY FOR THE REMEDY OF ETHNIC TENSION AND DE-RADICALISATION IN MALAYSIA

Badlihasham NASIR

Akmaliza ABDULLAH

Mahfuzah Mohammed ZABIDI

Mohd FAISAL

Hafiz and Nur NAJWA

Abstract

As a multi-ethnic and multi-racial country, Malaysia faces great challenges in maintaining harmony especially on the issue of ethnic tensions and radicalism. These issues become more intense when religion is used for political advantage to the point that the mechanism for preserving harmony through various policies such as national social policy, security policy, and religious policies become less effective. Islam, which acts as a foundation to most policy formations in this country, is not very clear in its focus and approach in dealing with this issue. The policies involved do not engage with one another and place less emphasis on the problem that trigger ethnic tensions and radicalism. These policies are also not illustrated in a comprehensive remedy model and neither assessing the specific location of ethnic conflicts and radicalism, where the pattern of incidence varies depending to location and local factors. Therefore, the current approach in preserving harmony is not holistic as it is not driven by a clear location-based model in identifying issues and appropriate solution. The finding of the study contributes to the development of an ethnic-harmony model, or MyEthno Harmony Model, which enhance the current approaches in resolving ethnic conflict and deradicalization. This quantitative research design includes a focus group discussion (FGD) amongst selected experts. The Delphi Fuzzy Technique will be used to analyse their constructive feedback. Finally, as a solution to ethnic tensions and deradicalization in Malaysia, a MyEthno Harmony model will be developed.

?? keyword vey azar bilgileri eksik

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**REPRESENTATION OF SUBALTERN VOICES IN TRIBAL LITERATURE: A STUDY OF FEW
SELECTED CONTEMPORARY INDIAN TRIBAL FICTION**

Sayar Singh Chopra

University of Delhi

Abstract:

The main thematic concern of the present research paper is to discuss the conditions of contemporary tribal people in our society through select literary fiction. Subaltern is 'of an inferior rank', refers to those groups in society who are subject to the hegemony of the ruling class. The word subaltern specially denotes the lower classes, oppressed people at the margins of a society and social group who are struggling against hegemonic globalization. The voice of subaltern, a by-product of social, economic, religious conditions of historical Indian society, attempts to expose the experience of discrimination, poverty and human rights violation of lower class in contemporary India. Subaltern writers' prime concern is to raise voice against the injustice and inequality in social and economic domain. According to Bell Hooks, Feminism is a struggle to end the sexist oppression. Its purpose is not to give advantage to a particular group of women, or a particular race or class of tribal women. This research work shows how tribal female sexual body becomes a site of violence and control by means of cultural ideologies. Gayatri C. Spivak says in the famous article "Can the subaltern speak", the subaltern has no history and they cannot speak out, subaltern as female is even more deeply in shadow. According to Simon de Beauvoir in his famous work *The Second Sex* remarks "Women have always been man's dependent, if not his slave; the two sexes have never shared the world in equality" (Beauvoir). Lower class women who suffer exclusion from the mainstream society in relation to social, cultural, economic and political segregation their silences, sufferings, victimisations, exploitations, and marginalisation are the core issues for which they are struggling through their resentment towards the mainstream feministic ideology. In this research paper deals with the dynamics of gender discrimination in contemporary Indian tribal society. Our country is rich with a diversity of religions, arts, customs, races, traditions, and languages. On the other side Indian tribal literature is a document of life experiences of the marginal section. It is also a medium of expression of experiences that has been faced throughout the life in the form of excommunication, marginalization, exploitation and humiliation for centuries in the Indian caste and class-ridden society. These experiences are expressed in the contemporary Indian tribal literary fiction. Mahasweta Devi's *Dust on the Road* and Hari Ram Meena's *When Arrows Were Heated Up* are select for this research project. This research paper should be highlighting the economic and political conditions of tribal women through literary fiction narrative.

Key Words: Tribes, Subaltern, Gender, Mahasweta Devi's *Dust on the Road*. Hari Ram Meena's *When Arrows Were Heated Up*

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**СИНХРОННЫЕ И АСИНХРОННЫЕ СРЕДСТВА ОБУЧЕНИЯ В ПРЕПОДАВАНИИ
ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ**

Татьяна Владимировна Пахалкова-Соич

доцент, Харьковский национальный университет радиоэлектроники, Харьков, Украина

Лана Юрьевна Морозова

доцент, Харьковский национальный университет радиоэлектроники, Харьков, Украина

Abstract: Modern trends in the educational paradigm cause increased attention to the professional training of students. The effectiveness of training depends on the correct choice of principles, approaches, methods, receptions and ways of teaching. The prospects of using new technologies in the process of education will be exam in the article.

Keywords: innovative information technologies, interactive methods, distance education, informative resources, Internet-technologies.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

ПСИХОАНАЛИТИЧЕСКАЯ КРИТИКА РОМАНА Н. ГЕЙМАНА “ОКЕАН В КОНЦЕ ДОРОГИ”

PSYCHOANALYTIC CRITICISM OF N. GEIMAN'S NOVEL "THE OCEAN AT THE END OF THE LANE"

Куаншалиева Р. М.

Магистрант, Факультет филологии Казахский Национальный Университет им аль-Фараби

г. Алматы, Казахстан

Ержанова С. Б.

Доктор филологических наук, профессор, Факультет филологии Казахский Национальный Университет им аль-Фараби г. Алматы, Казахстан

Аннотация

В данной статье исследуется тип личности главного героя фэнтезийного романа Н. Геймана “Океан в конце дороги”. Были рассмотрены концепции “психоанализа” З. Фрейда и “коллективное бессознательное” К. Юнга. Выделены особенности психоаналитического подхода при анализе художественных произведений. Определены типы характеров личности по классификациям Н. МакУильямса и А. Личко. Были выявлены различия шизоидных типов личностей по Н. МакУильямсу и А. Личко. Приведены примеры конфликтов в образе главного героя и выявлены сходства с автором. В результате исследования были даны предположения в мотивах писателя при создании данного образа. Отмечается важность психоаналитического разбора произведений для лучшего понимания внутреннего мира автора и выявления подсознательных импульсов его героев.

Ключевые слова: фэнтези, Фрейд, психоанализ, характер, тип личности

Abstract

This article examines the personality type of the protagonist of the fantasy novel "The Ocean at the End of the Road" by N. Gaiman. The concepts of "psychoanalysis" by Z. Freud and "collective unconscious" by K. Jung were considered. The features of the psychoanalytic approach in the analysis of works of art are highlighted. The types of personality characters have been determined according to the classifications of N. McWilliams and A. Lichko. Differences in schizoid personality types were identified according to N. McWilliams and A. Lichko. Examples of conflicts in the image of the protagonist are given and similarities with the author are revealed. As a result of the research, assumptions were made about the motives of the writer when creating this image. The importance of psychoanalytic analysis of works for a better understanding of the author's inner world and identification of the subconscious impulses of his heroes is noted.

Key words: fantasy, Freud, psychoanalysis, character, personality type

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ МУЛЬТФИЛЬМОВ В ОБУЧЕНИИ АУДИРОВАНИЮ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ НА УРОКЕ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА

Осколкова Анна Александровна

Гаврилова Екатерина Романовна

Возрастные особенности детей младшего школьного возраста, особенности развития психики, формирование речевых качеств, освоение навыков письма делают необходимым поиск адекватных и эффективных способов обучения аудированию.

Однако аудирование не рассматривается как цель обучения, поэтому умение аудировать приходит к учащимся начальной школы в основном стихийно, бессистемно и порой не к каждому обучающемуся. Отсутствие серьезного подхода к обучению данному виду речевой деятельности обусловлено недостаточной объективной оценкой его значимости в учебной деятельности и незавершенностью теоретической разработанности проблемы обучения аудированию в начальной школе.

Несмотря на то, что отдельные аспекты аудирования изучались учеными лингвистами (Гез Н.И., Елухина Н.В., Икабаева Е.К. и др.), психологами и педагогами (Ладыженская Т.А., Зимняя И.И., Северенчук Н.К., Леонтьев А.Н., Зинченко П.И. и др.) обучение аудированию младших школьников пока еще относится к числу мало разработанных проблем методики и не находит полного воплощения в содержании обучения английскому языку. Гез Н.И. так определяет первую причину этого: «аудирование до сих пор рассматривалось как побочный продукт говорения, соответственно работа над ним носит эпизодический характер и подводится на речевых сообщениях, предъявленных учителем в такой форме, которая для того или иного класса является наиболее приемлемой и, как правило, весьма далекой от восприятия речи в естественных условиях» [1, с. 32].

Елухина Н.В. также считает, что одной из причин недостаточного внимания к аудированию со стороны методистов и преподавателей является тот факт, что до недавнего времени аудирование считалось легким умением. Существовала точка зрения, что, если при обучении устной речи преподаватель сосредоточит все усилия на говорении и обеспечит владение этим умением, то понимать речь учащиеся научатся стихийно, без специального целенаправленного обучения [2, с. 20]. Неправильность этой точки зрения, доказана как теорией, так и практикой. Еще одной причиной является слабая осведомленность учителей о психологических и лингвистических сложностях аудирования, уровнях восприятия, этапах работы с аудиотекстами.

Таким образом, аудирование должно стать предметом пристального внимания преподавателя, которому необходимо использовать на занятии специальные задания, направленные на формирование и развитие этого важного вида речевой деятельности.

В Государственном общеобязательном стандарте начального образования в Республике Казахстан к ожидаемым результатам по завершении обучения иностранному языку в начальной школе в части аудирования относят: понимание основного содержания непродолжительной беседы на знакомую тематику, распознавание звучания знакомых слов и фраз; понимание коротких вопросов о цвете и числе; использование контекстных подсказок для прогнозирования содержания и смысла короткой беседы на знакомую тематику; понимание общего смысла коротких историй, звучащих медленно и отчетливо [3].

Требования, установленные в государственном документе, достаточно сложно достигнуть в условиях отсутствия специальных методик и слабой теоретической разработанности проблемы. Следует согласиться с мнением Икабаевой Е.К., что «возрастные особенности детей младшего школьного возраста, особенности развития психики, формирование речевых качеств, освоение навыков письма делают необходимым поиск адекватных и эффективных способов обучения аудированию» [4]. На наш взгляд, использование современного мультимедийного сопровождения, различных технических и

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

разнообразных информационных средств и внедрение просмотра мультфильмов посредством ИКТ помогут педагогу сформировать у младших школьников компетенции по аудированию. Правильно организованный педагогом анализ материалов и просмотр мультфильма на уроке позволит сделать процесс изучения нового материала интенсивным и интересным, будет способствовать активизации познавательной деятельности учащихся, а также сформирует у них навыки, связанные с процессом восприятия звучащей речи; слушанием (как акустическим восприятием звукоряда), пониманием и интерпретацией воспринимаемой на слух информации.

Масштабы влияния медиа на различные сферы жизни людей возрастают с каждым днем. В современном информационном обществе нам приходится иметь дело с большими потоками информации, которые, несомненно, влияют на нас определенным образом. Человек с раннего детства вовлечен в информационное пространство. К моменту поступления в школу ребенок уже знаком с различными медиа: визуальными (фото, печать), аудиальными (звуковыми), аудиовизуальными (кино, видео, телевидением). В зависимости от возраста дети отдают предпочтение различным его видам. Так, пресса почти не востребована в дошкольном и младшем школьном возрасте, дети только учатся читать, и этот процесс для них все еще можно рассматривать как раскодирование букв и слогов, а не как способ полноценного восприятия информации, чего нельзя сказать о телевидении, видео, кино. Особое место в репертуаре детей занимают мультипликационные фильмы.

Остановимся на положительном опыте использования мультипликационных фильмов как средстве формирования навыков аудирования у младших школьников.

Во-первых, многие мультфильмы (а особенно мультсериалы) снимают не для взрослой аудитории, а исключительно для детской. Их цель — познакомить ребенка с окружающим миром, поэтому в них нет сложных слов и грамматики, сленговых выражений и т.д. В мультфильмах, ориентированных на младшую аудиторию, фразы героев построены просто, используется базовая лексика. При этом, при просмотре мультфильма происходит развитие сразу нескольких навыков – обучение восприятию английской речи, новая лексика, чтение и повтор реплик за персонажами (говорение и произношение). А также ребята получают представление о построении фраз, т.е. о базовой грамматике английского. Так,

следующие известные всем мультипликационные фильмы предназначены для овладения базового уровня английского языка: «Little Bear», «Peter Rabbit», «Regular Show», «Inspector Gadget», «Arthur», «Pocahontas», «WALL-E», «Peppa Pig», «The Many Adventures of Winnie the Pooh», «Over the Garden Wall», «Scooby-Doo», «Adventure Time», «Aladdin», «Gravity Falls», «Rick and Morty», «The Simpsons», «The Men Called Flintstone», «Up», «Daria», «Muzzy in Gondoland».

В мультипликационных фильмах формируются базовые знания об имени существительном: понятие об артикле, образование множественного числа, притяжательный падеж, исчисляемые и неисчисляемые существительные, согласование подлежащего и сказуемого в английском языке; о местоимении: виды местоимений в английском языке, местоимения *some*, *any*, *no* и их производные; о числительном (количественные и порядковые); о глаголе: глагол *be* в английском языке, глагол *have* в английском языке, три формы глагола в английском языке, основные неправильные глаголы в английском языке, основные модальные глаголы для начинающих, основные фразовые глаголы для начинающих.

На начальном этапе изучения английского языка, прежде всего, необходимо ознакомиться с алфавитом, чтобы понять систему букв, которыми обозначаются звуки данного языка. Мультипликационные фильмы «Английский алфавит» на канале [youtu.be](https://youtu.be/s_mLbWt7PvE) (https://youtu.be/s_mLbWt7PvE), «Talking ABC», анимированная видео-песенка об английских буквах (https://www.youtube.com/channel/UCBnZ16ahKA2DZ_T5W0FPUXg) способствуют более быстрому запоминанию английского алфавита, отражают особенности английского алфавита, связанные с тем, что название буквы не совпадает с произношением, а также то, что несколькими буквами может

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

изображаться один звук или одна буква может обозначать несколько разных звуков в зависимости от её положения в слове. Другими словами, просмотр мультфильмов об английском алфавите формирует знания о транскрипции, то есть о фонетическом письме.

При этом подчеркнем, что мультипликационные фильмы, отвечая принципу доступности, как по своей форме, так и по содержанию, имеют обучающий и развивающий характер. Приведем в этом отношении мультипликационный фильм «SuperWHY», где главный герой обучает грамматике и знакомит с новыми словами через свой мобильный телефон, расширяя тем самым словарный запас. Можно также привести примеры мультфильмов, обучающие цветам, животным (SurpriseEggsNurseryRhymes.LearnColours&FarmAnimals; WhatcolourcanTimmysee?), алфавиту (Bingo), счёту (FiveLittleDucks) ит.п. Полезным мультипликационным развивающим фильмом является «Timmytime». Его серии направлены на знакомство с окружающим миром: географией (Timmygoescamping), профессиями (TimmytheBuilder), транспортом (MakeaTrainwithTimmy) и т.д.

Во-вторых, герои мультсериалов, как правило, имеют не только характерные особенности, но и не менее характерные фразы, которые они повторяют из серии в серию, что способствует формированию устойчивого запоминания выражений и слов на английском языке.

По мнению П.И. Зинченко у младших школьников хорошо сформирована произвольная память, фиксирующая выразительные, эмоциональные для них данные и события. Учащиеся все чаще не ставят перед собой осознанные задачи для запоминания [5]. Как считает А.Н. Леонтьев, у детей младшего школьного возраста в большей степени развита наглядно-образная память. Ученики точнее и дольше сохраняют в своей памяти определенные события, информацию, людей, случаи [6]. Просмотр обучающих мультфильмов как раз и способствует произвольному запоминанию информации, которая характеризуется устойчивостью и долговременностью.

От класса к классу в начальном звене память детей становится лучше. Чем больше знаний, тем больше возможностей образовывать новые связи, тем больше навыков заучивания, следовательно, и прочнее память. В процессе обучения учителями создаются условия для развития более сложных форм словесно-логической памяти.

Преломляя данные психолого-педагогические выкладки к предмету нашего исследования, обратим внимание, что мультипликационные фильмы можно различить по уровню сложности, что необходимо учитывать учителю, используя их для соответствующего класса. Так, если указанные примеры мультфильмов базового уровня английского языка: «Little Bear», «Peter Rabbit», «Regular Show», «Inspector Gadget», «Arthur», «Pocahontas», «WALL-E», «Peppa Pig», «The Many Adventures of Winnie the Pooh», «Over the Garden Wall», «Scooby-Doo», «Adventure Time», «Aladdin», «Gravity Falls», «Rick and Morty», «The Simpsons», «The Men Called Flintstone», «Up», «Daria», «Muzzy in Gondoland» предпочтительны для школьников 1-3 классов, то мультфильмы среднего и продвинутого уровня Shrek, Frozen, 101 Dalmatians, Toy Story, Zootopia, The Incredibles, The Lion King, Hotel Transylvania, Nightmare Before Christmas, Lady and the Tramp лучше использовать для школьников средней школы.

В-третьих, следует обратить внимание на то, что большая часть мультипликационных фильмов — это сюжеты длиной от 10 до 30 минут, а бывают и 2-минутные произведения анимационного искусства. В этой связи приведем требования, которые устанавливаются для младших школьников:

Первый класс - «сосредоточенно аудировать учителя до пяти минут». В этом плане подойдут серии мультфильмов до 5 минут о трех котятках «Threelittlekittens», которые содержат обучающие песенки и научат счету на английском языке. Мультфильм «CrawfordtheCat» для изучения английского языка полезен в воспитательном аспекте, так как кроме популярных английских слов («hello», «thankyou», «youarewelcome» и т.д.), котик Кроуфорд на протяжении не более 5 минут учит малышей хорошо себя вести, быть вежливым. Для первого класса можно рекомендовать и мультфильм «Gogo Loves English»

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

дракончике Гого, который прилетел с другой планеты, встретил друзей и хочет выучить английский язык, чтобы свободно общаться. В мультфильме новые слова и фразы во время серии повторяют достаточно раз, чтобы ребенок их запомнил. Серии мультфильма короткие (примерно 5 минут), поэтому ребенок не успеет заскучать.

Во втором классе дети должны уметь сосредоточенно аудировать учителя и товарищей до 8-10 минут. Для педагога можно рекомендовать использовать на уроках мультсериал «MuzzyinGondoland» от телеканала BBC, который создан специально для изучения английского языка иностранцами. Маззи — это пришелец, для которого английский язык — не просто иностранный, но и инопланетный. Также интересен британский мультфильм «SpottheDog» про собачку Spotc простой лексикой и оптимальной временной протяженностью. Младших школьников во втором классе может также заинтересовать мультипликационный развивающий фильм «Росоуо» с сериями по 7 минут.

В третьем классе учащиеся должны аудировать чтение, рассказ учителя или товарищей с элементами смысловой сортировки материала до 12-15 минут (выделять новые факты, распознавать неизвестное, устанавливать последовательность и причинность событий). Для этого уровня можно посоветовать «MegandMog» - короткие серии от 5 до 15 минут про ведьму Meg и ее черного кота Mog.

В четвёртом классе указывается на необходимость навыков «речевого общения в процессе выполнения групповых и коллективных занятий» до 20 минут. В рассматриваемом контексте навыки аудирования во временном отношении успешно формируются именно при просмотре 10-30 минутных мультипликационных фильмов. В этом отношении полезны мультфильмы «Franklin» про черепашку Франклина и его друзей, продолжительностью серий по 22 минуты; «Alladin» - 16 минут.

Обычно просмотр мультфильмов воспринимается детьми как отдых, приятное времяпровождение. Но правильно организованный педагогом просмотр мультфильма на уроке, его анализ и оптимально выбранные формы работы с ним позволяет сделать процесс изучения нового материала интенсивным и интересным, способствует активизации познавательной деятельности учащихся.

Таким образом, мультипликационные фильмы являются средством, развивающим навыки аудирования, которые необходимо применять на уроках. Но их использование на каждом уроке не является целесообразным, так как его главная образовательная функция является первостепенной. Поэтому мульт-сеансы можно рекомендовать проводить либо во внеучебное время, либо на классных часах. Более того, рекомендуем подбирать материал, соответствующий тематике урока, учебной программе, адекватный уровню подготовки и возрасту обучающихся, их способностям и особенностям памяти. Оптимально подобранный временной период просмотра мульт-сюжета должен адекватно влиться в структуру урока и не оттеснять его остальные этапы. Более того, в процессе подготовки использования на уроке мультфильма учитель должен хорошо продумать и заранее составить вопросы для обсуждения типа:

- What is the message of story?
- What do you think the film is about?
- Why is it called “ _____ ”
- The video is cute and funny, but why?
- Do you agree or disagree with the message?

А главное, чтобы достичь успехов в практическом преподавании английского языка, учителю нужно помнить, что аудирование – это умение, которое нужно формировать не эпизодически, а регулярно и постоянно в сочетании с развитием умений чтения, говорения, правописания.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Список литературы:

1. Гез Н.И. "Роль условий общения при обучении слушанию и говорению": ИЯШ - 1981 - №5 – с. 32.
2. Елухина Н. В. Обучение слушанию иноязычной речи // ИЯШ. 1996. № 5. - С. 20-22.
3. Государственный общеобязательный стандарт начального образования. Приказ Министра образования и науки Республики Казахстанот 31 октября 2018 года № 604// <http://adilet.zan.kz/>
4. Икабаева Е.К. Совершенствование умений аудирования младших школьников на уроках// <https://cyberleninka.ru/article/n/sovershenstvovanie-umeniy-audirovaniya-mladshih-shkolnikov-na-urokah-improving-junior-schoolchildrens-auding-skills-at-lessons>
5. Зинченко П.И. Непроизвольное запоминание [Текст]/ П. И. Зинченко. -М. : Просвещение, 2001.
6. Леонтьев, А. Н. Лекции по общей психологии. Учебное пособие для вузов по специальности "Психология"[Текст]/ А. Н. Леонтьев. -М.: Смысл, 2000.

**ПСИХОЛОГО – ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ (ТРУДНОСТИ) ПРИ ДИСТАНЦИОННОЙ
ФОРМЕ ОБУЧЕНИЯ**

Финоженкова Л. А., магистрант

БПФ ГОУ ПГУ им. Т.Г. Шевченко

Цынцарь А.Л.

научный руководитель, зам. директора по НР, к.п.н., доцент кафедры ЕиЭН БПФ ГОУ ПГУ им. Т.Г. Шевченко

Мы живем в мире постоянно меняющихся технологий. Создание условий для качественного образования — это то, к чему нужно стремиться. В не далеком прошлом, рассуждая и говоря об инновациях в образовании - мы можно сказать мечтали о дистанционном образовании, так как считали, что такая форма образования позволит нам эффективно организовать образовательный процесс, что это дополнительная мотивация для студентов/учеников... Но при массовом, а точнее сказать, при тотальном переводе всех на такой режим обучения – по результатам опросов (и других научных исследованиях)– пришли к совершенно к другим результатам.

Дистанционное обучение существенно отличается от привычных нам аудиторных занятий (не зависимо от учебного заведения).

«Дистанционное обучение — это метод, который базируется на применении современных способов получения информации. Здесь предусматривается возможность учиться дистанционно, без личного контакта между учащимся и преподавателем. Этот метод включает в себя несколько способов, таких как тренинги, лабораторные работы, самостоятельные работы.»

Были определены положительные факторы дистанционного обучения:

1. Можно получать знания там, где есть интернет. Это очень удобно и в наше время доступно почти каждому.
2. Учитель работает персонально с каждым учеником. Поставленный вопрос всегда расшифровывается и разбирается с учащимся.
3. Больше времени остается на саморазвитие и становление личности.
4. Использование видеоуроков позволяет запомнить больше информации, чем чтение лекций на уроках.
5. Родители всегда будут осведомлены об успехах своего ребенка.

Они позволяют учиться дистанционно тогда, когда вы этого хотите. Можно делать тестирования и контрольные вечером или рано утром, сдавать экзамены онлайн. Подобное решение многим кажется идеальным. Кроме того, вы не привязаны к определенной территории и можете учиться даже, если живете в Приднестровье или на Камчатке.

И когда нас Пандемия в одночасье перевела на онлайн обучение, то, как при любом нововведении в области педагогической практики мы столкнулись с различного рода проблемами на пути реализации дистанционного образования.

Это были и проблемы, как технического характера, так и психолого – педагогического.

Трудности технического характера:

- не у всех есть необходимое оборудование;

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

- проблемы с интернет-соединением;
- Недостаток практических знаний.
- Наличие материала для проведения занятия
- Недостаточная компьютерная грамотность.

Основные психолого- педагогические трудности:

- Отсутствие визуального контакта, «живого общения» Не развивает коммуникабельность. При дистанционном обучении личный контакт учащихся друг с другом и с преподавателями минимален, а иногда отсутствует совсем.
- Необходима большая мотивация. Поддерживать нужный темп обучения без контроля со стороны удается не всем.
- Отсутствие индивидуального подхода к каждому студенту/ученику, с учетом его личных особенностей
- Несерьезность учеников на онлайн-уроках
- Сложности в определении реальных знаний студента/ученик (уровень)
- Пониженная или полное отсутствие мотивации у обучаемых
- Высокая утомляемость, не хватка времени
- Проверка домашнего задания
- Отсутствие обратной связи и другие.

Цель исследования - выявить основные трудности формата дистанционного обучения среди педагогов всех уровней.

Был проведен опрос среди педагогов, путем размещения ссылки опроса на сайте БПФ. В исследовании приняли участие 50 педагогов. 71% педагогов из Высших Учебных заведений, 23% педагогов из школ города Бендеры и 6% из других учебных заведений СПО.

В опросе мы разделили трудностей на два этапа 1этап -май-июнь 2020г и 2 этап - сентябрь 2020 - март2021.

В результате мы получили динамику некоторых трудностей, с которыми педагог начал справляться. Но есть проблемы, которые даже стали нарастать.

В опросе мы рассмотрели следующие трудности:

Подготовка к online занятию занимает больше времени, чем к занятию offline – на данный момент количество педагогов, сталкивающихся с этой проблемой, сократилось на 15% по сравнению с первоначальным этапом перехода на дистанционную форму.

Также в организации необходимого оборудования тоже снизилась, на 5% и на 9% уменьшились трудности по выбору и освоению платформ и цифровых инструментов.

62% педагогов сталкиваются постоянно с отсутствием возможности контролировать, на сколько хорошо восприняли студенты новый материал, 57% - испытывают сложности в отсутствии визуального контакта со студентами, 50% - с тем, что тяжело удерживать внимание студентов на протяжении всего занятия.

Проблемы с интернет-соединением – уменьшились, но все равно 44% опрошенных испытывают в этом большие трудности при организации учебного процесса

Опрос преподавателей (трудности дистанционного учебного процесса)

Пользуйтесь электронной СУ обязательно для заполнения!

В каком образовательном учреждении вы работаете? *

ЦДО
 Школа
 ВУЗ
 Другое: _____

С какими трудностями Вы столкнулись во время дистанционного обучения?

	Март-Июнь 2020	с июня 2020 и до сегодня
Очень много времени занимает подготовка материала к занятиям	☐	☐
Нет возможности сделать развивающие задания	☐	☐
Отсутствие у студентов/учеников необходимого оборудования	☐	☐
Проблемы с интернетом (как у меня, так и у студентов/учеников, что мешает процессу обучения)	☐	☐
Нет централизованного обучения новым инструментам для ведения занятий в дистанционном формате	☐	☐
Платформы и цифровые инструменты, предлагаемые сторонними сервисами, не соответствуют стандартной рабочей среде	☐	☐
Нет возможности контролировать, насколько хорошо восприняты студентами/учениками материал	☐	☐
Нет возможности контактировать со студентами/учениками	☐	☐
Трудно привлечь внимание студента/ученика на протяжении всего занятия	☐	☐
Нет времени	☐	☐

Продолжали бы Вы дальше работать в дистанционном формате? *

Да
 Нет
 Другое: _____

Если есть те трудности, вопросы или дополнительные комментарии, о том, что мы не спросили, но Вы хотели бы рассказать - напишите пожалуйста нам: *

_____

Готово

Рис.1 Форма опроса

Диаграмма 1

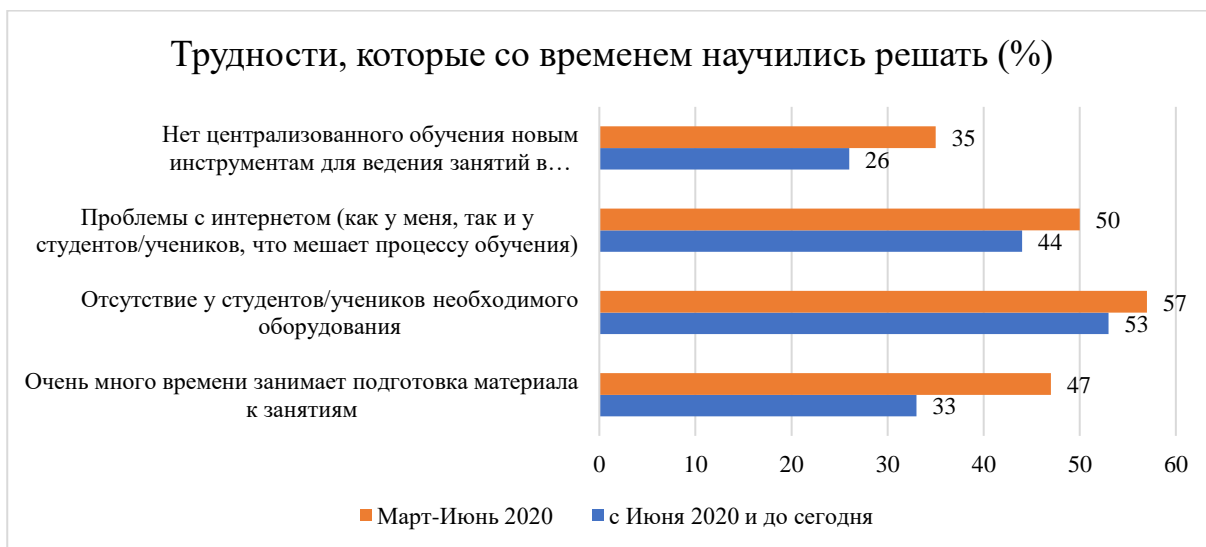

Диаграмма 2

В опросе было предложено дополнить те трудности/сложности, о которых мы не заявили. В результате педагоги выделили:

- Организация рабочего места в домашних условия (особенно когда в семье есть несовершеннолетние дети);
- Нет возможности проводить групповые занятия;
- Дистанционная форма обучения ослабила ответственность студентов за качество подготовки к учебным занятиям, сложно вернуть их к ритму работы в аудитории

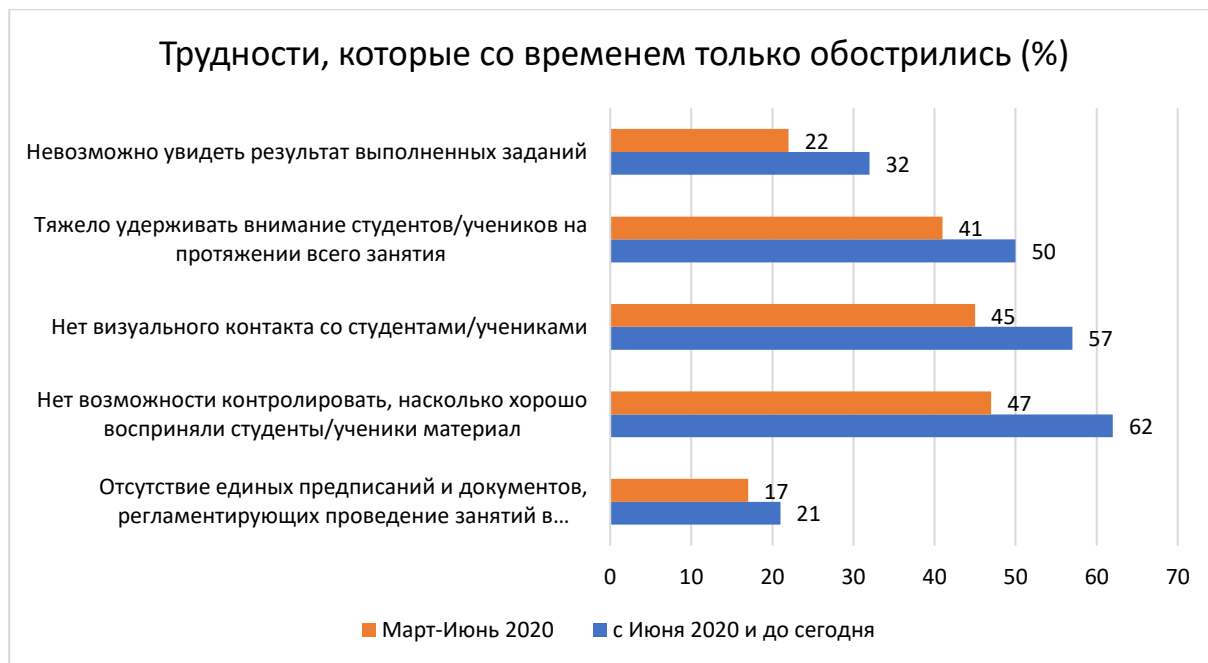

Диаграмма 3

Было предложено обеспечить плотную работу отдела компьютерных технологий с преподавателями по освоению новых платформ дистанционного обучения и обеспечению помощи преподавателям по формированию и заполнению личных кабинетов по дисциплинам, сформировать задание для проверки полученных знаний, опросы, а также помочь в наполнение сайтов лекционными и практическими заданиями.

По результату опроса было выявлено, что 60% педагогов хотели бы вернуться обратно в аудитории, 23% согласны и их устраивает дистанционная форма обучения, а вот 17% - за смешанную форму образования, когда лекционный материал можно давать дистанционно, но практические и лабораторные работы должны проходить в аудитории.

В заключении, можно сделать вывод, что дистанционная форма обучения если и не станет доминирующим видом учебно-познавательной деятельности, то уже навсегда останется одной из основных форм образования.

Необходимо развивать и совершенствовать усвоенные компетенции дистанционного образования, расширять базу интерактивных материалов, формировать специалистов нового поколения, способных осуществлять свою профессиональную деятельность в современном мире с использованием различных форм образования

Используемые источники:

1. Шалагинова, К. С. Психолого-педагогические аспекты дистанционного образования в условиях пандемии: по материалам анкетирования студентов - будущих психологов / К. С. Шалагинова, Е. В. Декина // Психолого-педагогические исследования. – 2020. – Т. 12. – № 3. – С. 80-94. – DOI 10.17759/psyedu.20201200305.

2. Терешатова, Е. Е. Трудности дистанционного обучения. Результаты опроса учителей / Е. Е. Терешатова // Директор школы. – 2020. – № 6(249). – С. 75-79.

**ДЕСТРУКТИВНЫЕ ПОСЛЕДСТВИЯ КИТАЙСКИХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ РЕФОРМ
ПЕРИОДА 1950-1970 ГГ. КАК ФАКТОР МАССОВОЙ МИГРАЦИИ ИЗ КИТАЯ В
КАЗАХСТАН**

Хаджиева Г.У.

к.э.н., профессор, кафедры «Мировая и национальная экономика» Университет «Туран» Республика Казахстан, ORCID:
0000-0002-8889-543X

Аннотация.

Статья подготовлена на основе исследований, проведенных автором в рамках научного проекта «Устная история миграции из Китая в Казахстан в 1950-1970-е годы» по гранту Министерства образования и науки Республики Казахстан, ИРН АР08856732. В статье рассматривается сущность и методы политических кампаний и экономических реформ КНР, проводимых в середине XX века и их деструктивные последствия. Данная работа проводилась с целью выявить связь и степень влияния последствий политических кампаний и экономических реформ КНР, проводимых в 1949-1976 гг., на массовую миграцию населения, прежде всего национальных меньшинств, в Казахстан.

Введение. Миграция населения, ее направление и структура, являются своеобразными маркерами эпохи. Китайская миграция в Среднюю Азию на протяжении XIX-XX веков имела несколько масштабных волн, обусловленных историческими предпосылками, геополитическими и социально-экономическими реалиями. Исследование в рамках научного проекта проводилось с целью выявить связь и степень влияния последствий политических кампаний и экономических реформ КНР в период 1949-1976 гг., на массовую миграцию населения, прежде всего национальных меньшинств, в Казахстан.

Методы и материалы. Методология исследования построена на основе концепции «устной истории», связанной с фиксацией и анализом устных рассказов участников тех или иных событий. В ходе работы над проектом записываются устные рассказы представителей разных этнических групп (казахи, уйгуры, дунгане, татары и др.) об их переселении из Китая в Казахстан в 1950-1970-е годы. Сведения устных историй сопоставляются с данными архивных материалов, других видов источников, таких как, научная литература, советские и китайские периодические издания, дневники мигрантов, литературные произведения, сведения фольклора, фотографические материалы и др.

Результаты. Рассматривая миграцию как социальное явление и проанализировав миграционное поведение населения национального района, мы выделили экстремальные, стрессовые факторы, вызывающие вынужденную миграцию. Решающую роль в принятии миграционного решения сыграли экономические факторы. Результаты экономических преобразований в периоды «Большого скачка» (1958-1960 гг.) и «Культурной революции» (1966-1976) оцениваются, в том числе китайскими экспертами, весьма неоднозначно. Сфокусированное развитие тяжелой промышленности и приверженность «скачковым» методам экономического роста, только усугубили глубинные диспропорции, имеющиеся в стране. Истощение материальных, сырьевых и человеческих ресурсов, стихийные бедствия, повсеместное распространение голода, резкий спад промышленного производства привели к значительному ухудшению уровня жизни населения. Кроме того, неблагоприятная экономическая ситуация в национальных районах КНР, прежде всего, в Синьцзян-Уйгурском автономном районе (СУАР), самом «некитайском», нетипичном национальном районе Китая, значительно усугубляется этническим фактором.

Выводы. Деструктивные последствия экономических экспериментов в ходе кампаний «Большого скачка» и «Культурной революции» стали бедствием для всего населения Китая, но именно

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

неханьские народы пострадали от нее в большей степени. В эти годы в Синьцзяне активизируется процесс искусственно создаваемого численного перевеса ханьцев особенно в стратегически значимых с позиции национальной безопасности районах СУАР. Под предлогом борьбы с местным национализмом стали массово заменять национальные кадры китайцами. Вслед за этим был взят курс на «слияние национальностей», как продолжение политики коммунизации, а по сути, проведение этнической ассимиляции. В этих условиях разворачивается очередная волна массовых репрессий против представителей духовенства, местной интеллигенции. Язык и письменность неханьских народов фактически оказывается вне закона. Все эти процессы, послужили выталкивающими факторами миграции, причинами массовых перемещений жителей приграничного СУАР в Советский Казахстан и другие среднеазиатские республики.

Ключевые слова: миграция, экономическое развитие, национальные меньшинства, Китай, Казахстан

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**КАЗАХСТАНСКАЯ МОДЕЛЬ ОБЩЕСТВЕННОГО СОГЛАСИЯ И
ОБЩЕНАЦИОНАЛЬНОГО ЕДИНСТВА**

Гульнар Жанабековна Асылханова

д.с.н.профессор Инновационный Евразийский университет, ул. Ломова,45 г. Павлодар, ORCID:0000-0002-9490-4275

Процветание суверенного государства Казахстан, на мой взгляд, в значительной степени зависит от консолидации всего общества и, в первую очередь, от вклада представителей всех наций и народностей, от усилий всех, кому дорог мир в нашей республике.

Анализ современного состояния межэтнических отношений свидетельствует: казахстанское общество за годы независимости претерпело существенные изменения. В процессе реформирования экономической и политической системы, демократизации всем представителям этносов создаются условия для возрождения и развития культуры, языка, утверждаются доброжелательные отношения и свободомыслие.

Сегодня в Казахстане успешно реализована уникальная модель общественного согласия и общенационального единства.

Ее автор и архитектор Первый Президент Республики Казахстан Назарбаев Н.А.

Для консолидации полиэтнического и поликонфессионального общества успешно работает институт Ассамблея народов Казахстана, созданная в 1995 году Указом Президента Республики новая неправительственная структура.

В общественно-политической жизни республики ей отводится исключительная роль в стабилизации общества и обеспечении единства и согласия.

Что касается национальной культуры, то и здесь Ассамблея народов Казахстана акцентирует внимание казахстанцев на расширение знаний об истории и культуре казахского и всех других народов республики, сохранение исторического наследия и дальнейшее развитие национальной самобытности и традиций взаимоотношения этнических групп.

В настоящее время, определив свои приоритетные направления, Ассамблея народов Казахстана способствует укреплению государственности, защите прав и свобод, содействует формированию казахстанского патриотизма, системы этнокультурного образования и профилактики противодействия негативным тенденциям, несущим угрозу национальной идентичности и консолидации общества.

Не ущемляются конституционные права представителей всех этнических групп. В республике ими открыты свои национально-культурные центры, создаются условия для развития языков, открываются группы и классы в детских садах и школах и т.д. Казахам, составляющим основу государства, не предопределено никаких привилегий, каких-то особых положений и прав.

Поэтому не случайно, что преамбула Конституции начинается с обращения: «Мы, народ Казахстана, объединенный общей исторической судьбой, созидая государственность на исконно казахской земле, сознавая себя миролюбивым гражданским обществом...», где постоянно проживают представители 125 наций и народностей, из которых казахи составляют 65,2%, русские – 21,8%.

Следовательно, дружба и сотрудничество, взаимное уважение и искренность, внимание к интересам различных наций, составляющие сердцевину гуманистической традиции и становится фундаментом межкультурной коммуникации.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

«Наша главная цель, чтобы казахстанцы ставили новые общенациональные ценности - верховенство права, государственные традиции, казахстанские ценности – выше своих этнических поведенческих моделей... В школах необходимо ввести в программу обучения преподавание ценностей всеказахстанской идеи «Мәңгілік Ел» [1, с.7].

Сегодня в Казахстане существуют школы, театры, библиотеки, которые дают возможность почувствовать многим национальным меньшинствам, диаспорам заботу государства об их культурном достоянии и наследии.

Казахстан - одно из государств, которое после распада СССР смогло урегулировать бесконфликтно межэтнические отношения. На территории нынешнего Казахстана волею судьбы оказались многие этносы. Как государству удалось сплотить народ Казахстана и воспитать в каждом гражданине чувство толерантности и единства? Во многом этому способствует эффективная государственная политика.

Именно для этого разработана и создана Казахстанская модель общественного согласия и общенационального единства Н.А. Назарбаева. Она включает пять основных принципов:

1. Этническое, конфессиональное, культурное и языковое многообразие.
2. Создание всех условий для развития культуры и языков этносов Казахстана.
3. Толерантность и ответственность.
4. Консолидирующая роль казахского народа.
5. Единство народа Казахстана.

Рассмотрим, что означают эти принципы и как они реализуются в жизни казахстанцев.

Казахстанская модель изначально выстраивалась «снизу» на основе общественных организаций этносов, конструктивного творческого взаимодействия институтов гражданского общества в лице этнокультурных объединений и государства.

Все этнические группы имеют чрезвычайно высокий гражданско-правовой и общественный статус. Их представители выступают не в качестве национальных меньшинств, а рассматриваются как обладающие всей полнотой прав граждане единого народа Казахстана.

Представительство и политическая реализация интересов казахстанских этносов осуществляется на высшем государственном уровне. Председателем Ассамблеи народа Казахстана является Первый Президент Казахстана гарант Конституции, и этим определён высокий статус Ассамблеи. Решения её высшего органа – ежегодной сессии – выполняются всеми государственными органами.

Интересы этнических групп обеспечиваются через парламентское гарантированное представительство ассамблеи, в результате которого избираемые от ассамблеи 9 депутатов Мажилиса, представляют её интересы, как совокупность интересов всех этносов страны.

В казахстанской модели заложен консолидирующий принцип «Единство через многообразие». Сохранению и умножению культурного многообразия способствует целевая политика государства по поддержке этнических языков и культур.

К тому же межэтнические отношения в Казахстане принципиально деполитизированы.

Актуальность проблем межкультурной коммуникации связана с объективными социальными, политическими и экономическими процессами, происходящими в Казахстане. Сегодня становится всё более очевидным, что технологическое развитие и тесное сотрудничество в самых различных сферах заставляют общаться людей, принадлежащих к различным культурам.

В процессе межкультурной коммуникации происходит осознание коммуникантами социальных норм другой культуры, что создает условия для их успешной социализации и аккультурации,

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

способствующих развитию современной, открытой к сотрудничеству и созиданию мультикультурной личности, способной к успешной социализации в глобальном мире.

Глобализация представляет собой, по своей сути, новый этап взаимодействия социальных общностей и как характеристика современного развития социальной коммуникации.

Важность роли межкультурной коммуникации возрастает при формировании толерантных отношений между представителями разных социокультурных сообществ и межкультурной коммуникации как социального механизма взаимодействия глобальной и локальной культур в человеческой жизнедеятельности современного мира.

Вторичный анализ социологической информации по исследованиям, проведенные казахстанскими социологами [2] показал, что в Казахстане полностью реализованы принципы культурного разнообразия на современном этапе его развития.

Мнение казахстанцев по вопросу о реализованности в жизни общества установок на межкультурный диалог и стабильность является основанием для оптимистических выводов.

Отвечая на вопрос «Реализуются ли в повседневной жизни Казахстана принципы культурного разнообразия и межнационального согласия?» большинство респондентов – 66,4% ответили, что данные принципы реализуются полностью.

В контексте исследования социальных взаимодействий, в число которых входят и процессы межэтнической коммуникации, необходимо учитывать, что каждый человек выступает не как изолированный субъект, а как представитель определенной социальной группы - нации, этнической общности, субкультуры, профессии, поколения, носитель отличных друг от друга ценностей, стереотипов или поведенческих форм.

Очевидно, что на возраст, пол, религиозность и т.д. обращают большое внимание в любой культуре.

Особенности поведения определяются принадлежностью к этим группам и, следовательно, поведение партнеров по межкультурной коммуникации, то есть обмен различными культурными установками, стереотипами, социальными мифами и культурными достижениями, возможно интерпретировать по преобладанию в ней того или иного типа реакции на ситуации встречи с «иной» культурной средой.

В ходе исследования экспертам было предложено оценить имеющиеся в Казахстане особенности осуществления межкультурного диалога по разработанной в литературе шкале, отметив наиболее распространенные типы реакции на ситуацию межкультурной коммуникации, способы восприятия межкультурных различий.

С точки зрения экспертов, участвовавших в исследовании типичные реакции в контексте межкультурного общения в Казахстане, преобладают среди этнорелятивных.

Основным типом реакции в процессе межкультурной коммуникации экспертами было названо следующее: «принятие, позитивная оценка различий между культурами, их самобытности (поведенческих норм и культурных ценностей)» - 65%.

В Казахстане исторически сложились все условия для продвижения межкультурного диалога в рамках современного глобального мультикультурного мира.

По вопросу о соблюдении в Казахстане прав на свободу вероисповедания можно также отметить достаточно высокую степень демократичности.

84,2% респондентов ответили, что у них есть все возможности беспрепятственно следовать религиозным традициям и обычаям своего народа или своему религиозному чувству, а вариант ответа «Мои права и свободы ущемляются» не был отмечен ни в одной анкете [3, с. 87].

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Обобщая проанализированную информацию можно с достаточной уверенностью утверждать о последовательном развитии в Казахстане тенденций к мирному сосуществованию на одной территории различных культур, этносов, конфессий, в том числе двух мировых религий – христианства и ислама.

Имеющиеся исторические традиции, при этом следует рассматривать как необходимое, но не единственное условие стабильного развития и реализации норм культурной толерантности.

Анализируя факторы, способствующие продвижению в Казахстане межкультурного диалога и толерантности, респонденты отметили как наиболее значимые:

- государственная политика в данной сфере - 47,3%
- исторически сложившиеся традиции - 42,1%
- геополитическое положение Казахстана - 30,2%
- инициативы общественных организаций и объединений - 26,3%
- социально-экономическая обстановка в стране - 21,7%
- деятельность международных организаций - 18,4%

Среди ответов на вопрос «Что в наибольшей степени способствует продвижению межкультурного диалога?» участвовавшими в исследовании экспертами были выделены: социально-экономическая обстановка в стране (70%), государственная политика (65%), геополитическое положение и исторически сложившиеся традиции – (55%).

В качестве факторов стабильности в сфере межкультурных взаимоотношений экспертами также были отдельно отмечены - мирная внешняя политика РК, развитие институтов демократии и гражданского общества, политика президента Н.А. Назарбаева, направленная на системное реформирование Казахстана как евразийского государства.

Подводя итог можно отметить, что с точки зрения казахстанцев в стране, несмотря на существование определенных трудностей сложилась в достаточной степени стабильная обстановка по вопросу о реализации прав национальных меньшинств.

Соответственно достижение фактора стабильности в сфере межкультурного диалога невозможно без той роли, которая принадлежит в данном вопросе государственным структурам и, наконец, развитие межкультурного взаимодействия, по мнению опрошенных, не является прерогативой какой-либо определенной социальной структуры, а складывается из объединенных усилий многих организаций, охватывающих самые различные сферы социальной жизни общества.

Список использованной литературы:

1. Выступление Президента Республики Казахстан, Председателя партии «Нур Отан» Н. Назарбаева на XVI съезде партии// <http://www.akorda.kz>
2. Вережкин А.В., Лифанова Т.Ю. Краткий анализ ситуации в сфере межкультурных и межнациональных отношений в Республике Казахстан: толерантность и культурное взаимодействие - pps.kaznu.kz/Main/FileShow/58-70 с.
3. Ахметова Л.С., Вережкин А.В., Лифанова Т.Ю. и др. Разрешение социальных конфликтов. Методическое пособие – Астана: Типография «ИП Волкова А.В.», 2010. – 178 с.

ЦИФРОВИЗАЦИЯ СТРАХОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КАК АНТИКРИЗИСНАЯ МЕРА

Жилякова Е.В

канд. экон. наук, доц. Харьковский государственный университет питания и торговли, Украина

Пандемия COVID-19 и связанные с ней карантинные меры показала страховым компаниям во всем мире их подверженность системному социально-экономическому событию. Негативное воздействие коронакризиса на страховой рынок проявилось в существенном снижении платежеспособного спроса, ухудшении финансового состояния страховщиков, обострении противоречий между страховщиками, между страховщиками и страхователями). Наиболее явно влияние кризиса отразилось на развивающихся рынках страховых услуг. Однако, как и любой кризис, коронакризис выявил новые возможности и потенциал страхового рынка, став стимулом к развитию инноваций в страховании. Так, дистанцирование потенциальных клиентов способствовало внедрению диджитализации, необходимость стандартизации договоров страхования и устранения «серых» зон вокруг новых рисков – использованию искусственного интеллекта и обработки естественного языка.

Искусственный интеллект может эффективно использоваться при непосредственной работе с клиентами и в операционно-учетных подразделениях страховой компании для оптимизации операций, стандартизации процессов и повышения качества обслуживания клиентов. Эти технологии гарантированно сокращают времена обработки, тем самым улучшая качество обслуживания клиентов и, следовательно, повышают их лояльность.

Диджитализация позволяет упростить коммуникации с клиентом во время срока действия полиса, оперативно реагировать. Так, в инвестиционном страховании жизни для большинства клиентов важно получать актуальную информацию о текущей и накопленной доходности по договорам. Для этих целей служат мобильные приложения, позволяющие не только получить оперативные данные, но и проследить динамику их изменения.

Начиная с 2020 года на страховом рынке отмечается активизация деятельности иншуртех-компаний, выстраиваются с ними новые стратегические отношения, которые помогут страховым компаниям и агентам расширить свои каналы сбыта.

Таким образом, кризис, вызванный пандемией коронавируса, изменил стратегические приоритеты многих страховщиков, стал новым этапом развития страхового рынка на основе цифровизации страховой д

ВЛИЯНИЕ СОВМЕСТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ НА РАЗВИТИЕ ИНТЕЛЛЕКТА И КРЕАТИВНОСТИ В

Ревега Олег Иванович

соискатель высшего образования, магистратура научный руководитель

Шандрук Сергей Константинович

д. психол. н., профессор кафедры психологии и социальной работы Западноукраинского национального университета

Социальная детерминация психического в настоящее время является одним из основополагающих принципов современной психологии, и это в полной мере касается интеллекта и креативности. Однако проблема непосредственного влияния социального окружения, в том числе, конкретных межличностных отношений на процесс развития последних до сих пор остается открытым и противоречивым среди ученых. В значительной степени это объясняется тем, что она находится на грани общей и социальной психологии. Учитывая мнение некоторых авторов [1 - 2], считаем, что для преодоления этого противоречия необходимо учесть включенность человека в конкретные виды деятельности, ее общения с другими.

Детальный анализ литературных источников [1 - 4] показывает, что при традиционном подходе в рамках общей психологии проблема взаимосвязи познавательных способностей и личностных особенностей обычно находится за пределами социального контекста и как следствие - порождает противоречия в представлениях о проявлениях интеллекта и креативности. Следовательно, большинство исследований касаются или выяснению взаимосвязей между интеллектом и креативностью, или изучению взаимозависимости между интеллектом, креативностью и личностными особенностями.

Конечно, характер познавательных способностей в большей степени зависит от врожденных особенностей личности, но при этом необходимо признать, что непосредственное социальное окружение, конкретные социальные ситуации, в которых оказывается человек также существенно влияют на них. Соответственно, рассмотрение особенностей развития интеллектуальных и креативных способностей должно выходить за пределы узко направленного понимания их природы и рассматриваться в более широком социальном контексте. Ведь и интеллект, и креативность в полной мере проявляются только тогда, когда говорится о решении некоторой познавательной задачи в конкретной социальной ситуации, обусловленной конкретными межличностными отношениями и личностными особенностями ее участников.

Такой подход дает возможность переосмыслить понятие интеллекта и креативности не только в общенаучном контексте, но и понять их взаимосвязь и взаимозависимость от влияния конкретных ситуаций совместной интеллектуальной деятельности с другими людьми. Обобщение некоторых позиций авторов [1], которые поддерживают такой подход, дало нам возможность сделать следующие выводы:

1. Интеллект и креативность в полной мере развиваются и проявляются лишь при условии совместной интеллектуальной деятельности, которая определяется наличием конкретной общей цели, а именно направлена на решения познавательной задачи или проблемы.
2. При таких условиях, а именно возникновение необходимости «преодоления интеллектуальной несостоятельности», между участниками такого взаимодействия в зависимости от их интеллектуальных и креативных способностей возникает необходимость ситуативного распределения

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

этапов деятельности (или ролей) между ее участниками, в свою очередь стимулирует в них желание продемонстрировать свой интеллектуальный и креативный потенциал.

3. Проявление последнего в свою очередь, с одной стороны, напрямую зависит от адекватности и комфортности межличностных отношений между участникам взаимодействия и их принятие позиций друг друга, а с другой - обратно пропорционален степени социального контроля, который царит между ними. Так, негативное отношение к сложившимся межличностных отношений, их полное или частичное неприятие или неадекватное восприятие препятствуют оптимальному проявления интеллекта и креативности.

3. Существует закономерность взаимозависимости сходства / различия личностных особенностей участников совместной интеллектуальной деятельности и уровня проявления и развития интеллекта и креативности - чем больше общего, тем выше уровень демонстрации интеллектуальных и креативных способностей.

Список использованных источников

1. Воронин А. Н. Интеллект и креативность в межличностно взаимодействии. М.: Изд-во «Институт психологии РАН», 2004. 270 с.
2. Тихомирова Т.Н. Интеллект и креативность в условиях социальной среды. М.: Изд-во «Институт психологи РАН», 2010. 230 с.
3. Шандрок С.К. Психология профессиональных творческих способностей: [монография]. Тернополь: Экономическая мысль, 2015.
4. Guilford J. P. Basic conceptual problems in the psychology of thinking. San Diego. 1979. P. 95 - 110.

БЕНЧМАРКИНГ МИГРАЦИИ: УКРАИНА – ТУРЦИЯ

Ольшевская Ирина

к.э.к.наук, доцент кафедры международной экономики Киевского национального экономического университета
имени Вадима Гетьмана

Гацковская Екатерина

Студентка 5 курса спец. «Международная экономика» Киевского национального экономического университета
имени Вадима Гетьмана

Аннотация. Работа посвящена исследованию теоретических и практических аспектов современных украинско-турецких миграционных процессов.

Актуальность. Усиление глобализации и интеграции мировой экономики приводит к увеличению объемов и росту темпов миграции человеческих ресурсов. Миграционные потоки насчитывают миллионы людей, что обостряет и актуализирует изучение проблем социально-экономического развития стран доноров и реципиентов миграции. Сейчас существует тенденция трудовой миграции с Украины с целью заработка и увеличения уровня жизни, в частности в Турцию, что и обуславливает цель данного исследования. В основном миграционные потоки направлены в страны с более высоким уровнем экономического развития, поэтому важно учитывать ряд аспектов, обуславливающих перспективы трудовой миграции.

Изложение основного материала. Социально-экономическая интеграция мигрантов составляет один из основных принципов миграционной политики в контексте накопления, сохранения и эффективного использования человеческого потенциала. Социально-экономическое значение интеграции означает равные возможности на достойную, независимую и активную жизнь в стране назначения наряду с местным населением. Мигранты способны реализовывать потенциал, реализовывать возможности улучшая благосостояние, только тогда, когда чувствуют себя безопасно и уверенно в стране назначения. Индекс политики интеграции мигрантов (MIREX) - позволяет провести сравнительный анализ между странами и оценить эффективность принятых изменений процесса интеграции мигрантов в принимающее общество [1]. За последние годы Турция значительно улучшила свои позиции в рейтинге MIREX за 2019 г. Этот показатель достиг 43 баллов, что свидетельствует о том, что в стране внедряются реформы в политике интеграции и повышается миграционная привлекательность страны [2].

Сейчас в Турции проживает 16,5 тыс. украинцев, которые не имеют постоянного места жительства. Согласно различным оценкам, общее количество украинцев в Турции составляет более 35 тыс. Большинство мигрантов сосредоточены в трех крупнейших городах: Стамбуле (5228 чел.), Анталии (4792 чел.) и Анкаре (1466 чел.). Из них почти половина, а именно 7839 чел. – украинцы, которые имеют краткосрочный вид на жительство, предоставляемый обычно работникам низкой квалификации. Треть мигрантов имеет семейные визы, а пятая часть - студенческие и другие. Миграция из Украины в Турцию является преимущественно сезонной и маятниковой. Стоит отметить, что по данным официальной статистики, выезжает из Турции меньше мигрантов, чем приезжают. Таким образом в 2019 г. сальдо миграции составило 2492 чел. и это количество превысило на 664 чел. данные за 2018 г. Большинство украинцев эмигрировало в Турцию с целью заработка и улучшения своего финансового положения. Значительную долю эмиграционного потока составляют женщины и молодые люди, в том числе 5168 жен. и 1473 муж. Также некоторые переселенцы изменяют место жительства в связи с семейными обстоятельствами [3].

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

За последние годы Турция становится все более популярной среди иностранных студентов в качестве получения высшего образования, разработана образовательная программа для иностранных студентов «Türkiye Bursları». Данная программа предоставляет прекрасную возможность пройти бесплатное обучение в любом аккредитованном высшем учебном заведении Турции. Студентам выплачивается ежемесячная стипендия в размере 800 лир для бакалавров, 1100 лир для магистров и 1500 лир для аспирантов. Безвизовый режим с Турцией упрощает процедуру вступления и вид на жительство оформляется сразу после приезда. Также предоставляется бесплатная медицинская страховка, бесплатные годовые курсы турецкого языка, проживание в общежитии, куда входит питания, а также льготы для проезда в общественном транспорте.

Посольство Турции различными способами помогает украинцам интегрироваться и ускорить адаптацию. При поддержке Посольства Турции и украинских консульских учреждений, в Анкаре, Анталии, Стамбуле, Измире, Бурсе и Кушадасе работают украинские субботние школы. К тому же два года назад были открыты украинские библиотеки. В 2020 г. мигранты прислали в Украину 61 млн. долл. денежных переводов, что на 7% больше чем в предыдущем году. [4]. Также мигрантам из Украины разрешено обменивать украинские водительские права на турецкие [5].

Турция - страна, которая динамично развивается несмотря на пандемию COVID-19, поэтому постоянно растет потребность в квалифицированных кадрах, компании охотно берут на работу специалистов из разных стран, особенно в сферу туризма, экономики и ИТ. Показательным является состояние развития медицины, что популяризирует медицинский туризм. Ежегодно страна принимает около 600 тыс. туристов из Украины, Германии, Англии, Нидерландов, Румынии, Болгарии, стран Ближнего Востока и возникает дополнительная потребность в высококвалифицированных медицинских специалистах, особенно врачах-хирургах, онкологах, офтальмологах, специалистах индустрии красоты. Процесс трудоустройства в Турции является достаточно сложным и основным требованием является наличие долгосрочной визы. Дополнительным преимуществом для трудовой миграции, возможность найти работу без знания турецкого и английского языка. Поскольку Турция - это туристическая страна, то популярной работой для украинцев является аниматорство, при котором работник должен быть разносторонне развитым, социально адаптированным, уметь ярко развлекать туристов. Популярны вакансии нянь, водителей, строителей, работников социальной сферы [6].

Минимальная заработная плата в Турции в 2021 г. составляет 495 долл., до уплаты налогов, а специалисты с дипломом турецкого вуза могут рассчитывать на доход выше 2000 долл. В сфере неквалифицированного труда зарплата в Турции не превышает 600-700 долл., что является достаточно низким показателем по сравнению с другими странами, в которые мигрируют украинцы [7].

Следует отметить, минимальное количество проявлений ксенофобии, дискриминации, религиозной и гендерной дискриминации что подтверждается фактом бракосочетаний с гражданами Турции. Это обусловлено тем, что Украина имеет устойчивые дружеские отношения с Турцией как с страной высокого уровня развития туризма. Турецкие СМИ часто освещают тему трудоустройства иностранных граждан в Турции, в том числе и с Украины, демонстрируя свое положительное и лояльное отношение к миграции в страну.

SWOT- анализ миграции Украины -Турция

Украина	
Сильные стороны	Слабые стороны
уменьшение безработицы за счет оттока работников; уменьшение финансового давления на государство; денежные переводы приводят к увеличению ВВП	Ухудшение демографической ситуации; «потери интеллекта»
Возможности	Угрозы
социальные трансферты (часть трудовых мигрантов возвращается на родину с новыми знаниями, умениями и ценностями, которые можно эффективно применить на отечественном рынке труда)	угроза социальных конфликтов и потеря национальной идентичности; отток квалифицированных специалистов способствует не только убыточности от вложений в трудовой капитал страны-донора, но может стать причиной роста пропасти технологического развития между странами
Турция	
Сильные стороны	Слабые стороны
смягчения проблемы дефицита рабочей силы; повышение уровня конкурентоспособности производства; пополнение бюджета страны за счет налогов; улучшение демографической ситуации	отток денежных средств из страны
Возможности	Угрозы
обеспечение занятости в профессиях, требующих высокой квалификации	повышение конкуренции на внутреннем рынке труда; угрозы социальных конфликтов

Источник: составлено автором на основе [9]

Вывод. В последние годы наблюдается увеличение количества трудовых мигрантов в Турцию с Украины, что является важной предпосылкой для улучшения финансового положения, карьерного роста и получения образования. Либерализация процедуры доступа к турецкому рынку труда, а также система образования успешно интегрирует и поддерживает студентов-мигрантов. Стоит отметить также увеличение количества трудоустройств квалифицированных специалистов, все чаще украинцы занимают рабочие места, требующие определенного образования и профессиональных навыков. Миграционные процессы между Украиной и Турцией создают ряд преимуществ для обеих стран, обмен информацией, опытом, технологиями, высококвалифицированными специалистами, что способствует развитию культурных связей, укреплению сотрудничества.

Литература:

1. Королевская А. Аналитический инструментарий оценки интеграции мигрантов в принимающее общество [Электронный ресурс] / Анна Королевская - Режим доступа к ресурсу: <https://relint.vnu.edu.ua/index.php/relint/article/view/105/97>

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

2. Migrant Integration Policy Index | MIPEX 2020 URL: <https://www.mipex.eu/turkey>
3. Издание И. Украинцы в Турции - статистика [Электронный ресурс] / Инфографика Издание. - 2021. - Режим доступа к ресурсу: <https://www.ukrinform.ua/rubric-diaspora/3071269-u-tureccini-oficijno-prozivae-majze-165-tisac-ukrainciv.html>.
4. Из каких стран присылают денежные переводы в Украину [Электронный ресурс] / Издания. - 2019. - Режим доступа к ресурсу: <https://www.slovoidilo.ua/2019/01/04/infografika/suspilstvo/yakux-krayin-nadsylayut-hroshovi-perekazy-ukrayinu>.
5. Кругленко А. Украинцы, которые живут в Турции, смогут обменять водительские права на турецкие [Электронный ресурс] / Александрина Кругленко. - 2020. - Режим доступа к ресурсу: https://zn.ua/POLITICS/ukraincy-zhivuschie-v-turcii-smogut-obmenyat-voditelskie-prava-na-tureckie-343941_.html.
6. Как найти работу В Турции [Электронный ресурс] / европортал Издание. - 2016. - Режим доступа к ресурсу: <https://europortal.biz.ua/evropa/turtsiya/robota-v-turechuni.html>.
7. Минимальная и средняя зарплата в Турции [Электронный ресурс] / Издания. - 2016. - Режим доступа к ресурсу: [https://hochusvalit.com/turtsiya/zarplata-v-turtsii ...](https://hochusvalit.com/turtsiya/zarplata-v-turtsii...)
8. Издание. Турция готова к борьбе с любыми проявлениями ксенофобии [Электронный ресурс] / издание. - 2020. - Режим доступа к ресурсу: <https://www.aa.com.tr/ru/>
9. Kolesnikova J., Camille R., Kamasheva A., Yue Z. Current trends of realization of the intellectual capital and problems of intellectual migration // *Procedia Economics and Finance*, 2014 Vol. 14. P. 326-332.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

МУЗИЧНА ОСВІТА У РАМКАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ

Лазарева А. Д.

студентка 4 курсу факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського

Холоденко В. О.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки мистецтва та фортепіанного виконавства

ORCID:0000-0002-3122-116X

Національний педагогічний університет

імені М. П. Драгоманова м. Київ, Україна

Вступ

Освітнє життя України впевнено рухається назустріч цілі, яка полягає у тому, щоб всі без винятку громадяни країни мали право на отримання рівної освіти. Мало хто здогадується та замислюється над тим, що зовсім нещодавно люди із різними вадами здоров'я, зокрема психічними, чи затримкою розвитку, не мали змоги використати це право. З часом суспільство стало більш терпимим та сприятливим до різнопланового розвитку таких особливих людей.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**COVID 19 SÜRECİNDE ÖĞRETMENLERİN UZAKTAN EĞİTİMDE YAŞADIKLARI
SORUNLAR**

**THE CHALLENGES THAT TEACHERS ENCOUNTERED IN DISTANCE EDUCATION DURING THE
COVID 19 PERIOD**

Ergin GÜNER

Ahmet Yesevi Üniversitesi, ORCID. 0000-0003-1001-8901

Doç. Dr. Ali Çağatay KILINÇ

Karabük Üniversitesi, ORCID. 0000-0001-9472-578X

ÖZET

Çin’de ortaya çıkan COVID-19 salgını, dünyadaki ülkelerin büyük çoğunluğunu etkisi altına alarak hayatın birçok alanında değişimleri ve dönüşümleri getirmiş ve yaşam standartlarımızı büyük ölçüde etkilemiştir. COVID-19 salgınının bütün ülkelere kısa bir zamanda yayılarak insanların faaliyet gösterdiği alanlarda aksamalara neden olduğu ve bu karmaşanın insanların hayatlarını ciddi biçimde etkilediği görülmektedir. Benzer bir durum eğitim alanında da söz konusudur. Zira COVID 19 salgını sebebiyle bulaş riskini azaltmak amacıyla okullar tatil edilmiş ve eğitim öğretim hizmetleri uzaktan eğitim yöntemi ve bilişim teknolojileri araçlarıyla yürütülmeye başlanmıştır. Bu araştırmanın amacı, Millî Eğitim Bakanlığına (MEB) bağlı ilk ve ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde yaşadığı sorunları tespit etmektir. Nitel araştırma ve durum çalışması deseninde kurgulanan bu araştırmaya, Kastamonu’da bulunan ilk ve ortaokullarda görev yapan toplam 10 öğretmen katılmıştır. Bu araştırmada amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabılır örneklemesi kullanılarak çalışma grubu oluşturulmuştur. Araştırma verilerinin toplanmasında araştırmacılar tarafından uzman görüşlerine ve ilgili alanyazına dayalı olarak oluşturulan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu öğretmenlere yüz yüze ortamda ulaştırılmaya çalışılmış, bunun mümkün olmadığı durumlarda telefon görüşmesi ve online oturumlar aracılığıyla veriler toplanmıştır. Araştırmanın verileri içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırma, bulguların raporlanması aşamasındadır. Bu aşamadan sonra araştırma bulguları tartışılacak ve bazı öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan eğitim, öğretmen, sorun, nitel araştırma

ABSTRACT

The COVID-19 epidemic, which originated in China, affected the vast majority of countries around the world by bringing changes and transformations in many areas of life and influences our living standards to a large extent. It is seen that the COVID-19 epidemic has spread to all countries in a short time, causing disruptions in the areas where people operate, and this mess has seriously affected people's lives. A similar situation exists in the field of education. Accordingly, schools were taken off and education services were started to be carried out with distance education methods and information technology tools to reduce the risk of infection due to the COVID 19 outbreak. Therefore, the purpose of this study is to determine the challenges experienced by teachers working in primary and secondary schools affiliated with the Ministry of National Education (MoNE) during the distance education process. A total of 10 teachers working in primary and secondary schools in Kastamonu participated in this qualitative research, which was designed as a case study. Convenient sampling under purposive sampling techniques was employed to choose the respondents of the present study. A semi-structured interview form developed by the researchers based on expert opinions and the related literature was used in the collection of research data. The semi-structured interview form was tried to be delivered to teachers

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

in a face-to-face environment, where this was not possible, data was collected through phone calls and online sessions. Research data were analyzed by content analysis technique. We are still working on reporting the findings. After this stage, the research findings will be discussed and some recommendations will be presented.

Keywords: Distance education, teacher, challenge, qualitative research

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**UNDERSTANDING THE IMPACT OF COVID-19 PANDEMIC ON SPATIAL INTERACTION IN
A TRADITIONAL NIGERIAN CITY**

Umar Obafemi SALISU

Department of Urban and Regional Planning, Olabisi Onabanjo University, Ago-Iwoye

Ayobami Ademola AKANMU

Department of Transport Management Technology, Federal University of Technology, Akure

Simeon Oluwagbenga FASINA

Department of Urban and Regional Planning, Olabisi Onabanjo University, Ago-Iwoye

Motunrayo Sekinat SANNI

Transport and Logistics Limited, Ibadan

Nathaniel Oluwaseun OGUNSEYE

Department of Urban and Regional Planning, Olabisi Onabanjo University, Ago-Iwoye

Samuel Oluwaseyi OLORUNFEMI

Department of Transport Management Technology, Federal University of Technology, Akure

Oluwatobi Maria OLATUNJI

Department of Transport Planning and Management, The Federal Polytechnic Ilaro

ABSTRACT

The world has been confronted with plagues such as tuberculosis, polio, ebola and various kinds of flu in the past with devastating fatalities recorded in many cities. Likewise, Nigeria cities have never been immunized and isolated from previous pandemic such as Spanish flu, Lassa fever, Meningitis, Cholera, Monkeypox, Yellow Fever, Measles, Ebola and Rubella with varying degree of fatalities. Unlike previous pandemic, the contagious nature of COVID-19 is no doubt superseded the previous public health challenges considering its far reaching implications on spatial interaction. Being a global concern, it is a huge public health burden for nations, individuals and international organizations since its outbreak in the late December 2019 in Wuhan, China. Unexpectedly and unlike previous plagues, its high rate of spread and extent of fatality across the globe is increasingly worrisome and beyond projection. Accordingly, the World Health Organization (WHO) raised its alert level to be high in most regions considering the fact that over 1,969,132 cases were confirmed with over 396,942 deaths recorded as at April 10, 2020. The high rate of transmission of COVID-19 and its accompanying socio-economic consequences which led to the lockdown by many countries attested to its severe relationship with the economy vis-a-vis spatial interactions. It is on this basis that this study examined the soaring implications of COVID-19 on spatial interactions in a fast-growing Nigeria traditional city of Ibadan. The study is anchored on the concept of public health. Stratified random sampling technique was used to administered 400 copies of questionnaire on residents. The study major findings revealed non-compliance with the introduced containment measures most especially social distancing and the use of face mask measures; willingness of people to travel outside their domain and the experience of serious socio-economic consequences occasioned by mobility restrictions in the city. The study concluded that achieving efficient spatial interaction in a typical traditional city like Ibadan would continue to be a mirage in the prevalence of pandemic like COVID-19 and other rampaging public health issues. Hence, it is recommended that efforts should be intensified on land use mix to minimize adverse consequences of such pandemic and related

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

---

epidemic in the future, while government should be predictive and proactive in planning towards protecting the relationship between spatial interaction and public health.

Keywords: Public health, COVID-19, spatial interaction, Ibadan, Nigeria

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

FACTORS AFFECTING VIRTUAL HUMAN ETHOLOGY

Tami Meredith, Ph.D., Instructor

Faculty of Computer Science, Dalhousie University

Maryanne Fisher , Ph.D., Professor

Department of Psychology, Saint Mary's University

Abstract

The use of virtual, computer-generated, environments allow for economical and expedient data collection while maintaining participant safety and avoiding some ethical concerns. While existing virtual environments provide sufficiently realistic settings for the performance of “virtual ethology” – which we define as the study of a participant’s directly controlled avatar within a computer-based environment – there are many factors that can adversely impact studies. We first describe two studies we have performed in such environments that identify and illustrate some of the pitfalls that one can encounter and the lessons we have learned from them. While virtual environments may seem initially easy to use for empirical studies, there are unique and confounding factors that severely and negatively impact results. For example, participants perform expected behaviors but do so in unnatural ways due to environmental differences and limitations. Other concerns, such as prejudice, are situationally modified in response to other’s representation within the environment. Thus, we document some of our observations on critical factors that researchers must contend with when using a virtual environment for ethology.

Keywords: Virtual Ethology, Virtual Environments, Research Methods, Online Studies

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**TEACHERS' PERCEPTION ON THE INTEGRATION OF LEARNING MANAGEMENT SYSTEM
INTO CLASSROOM INSTRUCTION IN TERTIARY INSTITUTIONS OF SOKOTO STATE**

Hassan Aliyu

Sokoto State University (SSU)

Anas Abdullahi

Sokoto State University (SSU)

Abstract

The learning management system had been the easiest mean for, tracking students' development and progress in learning; keeping records of students' performance; facilitating classroom instruction with interactive audio/visual devices that enhance deep understanding of the subject matter; accessing relevant information within fraction of second; communicate with colleague via forum to mention but a few. Thus, this study investigates teachers' perception on the integration of Learning Management System into classroom instructions in Sokoto State University. A workshop was organized to test run the usability and effectiveness of integrating LMS into classroom instructions in Sokoto State University. A pre-and-post-tests were administered to compare the level of teachers' perception on LMS. The results of the pre-test indicated that most teachers in Sokoto State University have wrong perception on the role of LSM for facilitation instructions. However, after the workshop almost all of the participants indicated good perception of the importance/role of LMS in facilitating classroom instructions in the University. The study concludes that tertiary institutions in Sokoto State need training on online, mobile and web-based learning to enable them compete with other Universities in the world.

Keywords: Learning Management System, Instruction, Classroom, Web-based Learning

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**COMPREHENSIVE APPROACH TO THE EXPLANATION OF NATURAL PHENOMENA IN
THE CONTEXT OF THE FORMATION OF STUDENTS' COGNITIVE INTEREST IN SCIENCE**

Igor KORSUN

Ph.D. (Pedagogical Sciences), Lecturer of the Department of Physics and Methods of its Teaching, Ternopil Volodymyr Hnatiuk
National Pedagogical University ORCID ID 0000-0002-9893-2820

Maryna Monchuk

Physical therapist, Ternopil, Ukraine, ORCID ID 0000-0001-6839-6396

Abstract

The aim of the present work is to prove the expediency of using a comprehensive approach to the explanation of natural phenomena in the context of the formation of students' cognitive interest in science. Throughout its history, humanity has been constantly faced with new challenges, which it must be able to respond quickly for the sake preservation and development. Therefore, a comprehensive approach in the analysis of various phenomena and processes is needed. Today, the most valuable scientific data are obtained at the intersection of sciences with their close interaction. In this sense, the modern science is becoming more interdisciplinary. In today's economy, competitive are professions that are at the intersection of sciences. Not only the theoretical knowledge of physics, chemistry, biology or geography is important for successful professional realization, but the skills of practical application in scientific fields are urgently needed. Therefore, it is advisable to transfer this practice in school education. The practical orientation in science teaching allows us to form interdisciplinary scientific concepts (e.g., biomimicry, bionics, modular microfarms, fullerenes, graphenes, artificial intelligence, computer vision, smart city, ecological economy, circular economy).

Key words: students, cognitive interest in science, comprehensive approach, natural phenomena, practical orientation in science teaching

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

SƏNAYEDƏ DAĞIDICI İNNOVASIYA TEXNOLOGİYALARIN ROLU

Salehzadə Gülçöhrə Saleh qızı

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti (UNEC)

Qasımova Eلفanə Nəsimi qızı

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti (UNEC)

Xülasə. İnnovasiya sahəsinin inkişafı xüsusi əhəmiyyət kəsb edir, bu da fundamental və tətbiqi tədqiqatların nəticələrinə əsaslanan elmi-texniki işlərin yeni istehlakçı xüsusiyyətlərinə malik bazar məhsuluna çevrilməsinə kömək edir. Bunla yanaşı, məhsul istehsalı və xidmətlər sahəsindəki innovasiya fəaliyyəti hər hansı bir müəssisənin uğur qazanması, istehsalın keyfiyyətinin yüksəldilməsi, istehlakçıların heyran qalması və ehtiyaclarını ödəməsi üçün vacib şərtidir.

Öyrənilən materialın təhlili göstərir ki, "dağıdıcı" texnologiyalar ümumiyyətlə istehlakçıların ehtiyaclarını ödəyəcək geniş çeşidli innovativ parçaların istehsal olunduğu yeni bazarların yaranmasına kömək edir. Həmçinin "dağıdıcı" innovasiyalar daimi istehlakçılar üçün nəzərdə tutulmur, çünki məqsəd bu innovasiyaların köməyi ilə mövcud bazarlara təkmilləşdirilmiş məhsulların gətirilməsidir. Bu da öz növbəsində bir tərəfdən tekstil sənayesində pozitiv nəticələrə malik və bazara həyatımızı yaxşılaşdıran və asanlaşdıran yeni məhsul və xidmətlər gətirən dağıdıcı innovasiyalı həllərin tətbiqini təbliğ edir.

Açar sözlər: dağıdıcı innovasiya, yeni texnologiyaların tətbiqi, tekstil sənayesində innovasiya.

Abstract

The development of the innovation sphere is of particular importance, which contributes to the transformation of scientific and technical developments based on the results of fundamental and applied research into a market product with the new consumer properties. Accordingly, the innovations in the modern world are gaining more and more interest and are considered not only desirable, but also vital. In addition, the innovation in the production of goods and services is obligatory for the success of any enterprise, improving the quality of production, admiration and satisfying the needs of consumers.

The analysis of the material studied shows that the "disruptive" technologies usually contribute to the emergence of new markets, where a wide range of innovative fabrics are produced to meet the needs of consumers. Moreover, the "disruptive" innovations are not designed for permanent consumers, since they are supposed to bring improved products to already existing markets with their help, which, on the one hand, promotes the use of disruptive innovative solutions in the textile industry that have positive results and bring the new products and services to the market that make our life better and easier.

Key words: disruptive innovations, application of the latest technologies, innovations in the textile industry.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

KENTLİ MEMNUNİYETİ SAĞLAYABİLME SÜRECİNDE YÖNETİŞİM OLGUSU
THE GOVERNANCE PHENOMENON IN THE PROCESS OF PROVIDING URBAN SATISFACTION

Doç. Dr. H. Burçin HENDEN ŞOLT

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Alaplı MYO Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü, ORCID: 0000-0003-1570-5356

ÖZET

Kentleri yönetenlerle orada yaşayanlar arasındaki bağın kuvvetlenmesi hem yönetim hem halk açısından olumludur. Yerel yönetimler halka aralarındaki ilişkiyi güçlü tutarak onların istek ve ihtiyaçlarını doğru anlayabilirler. Bu durum kentsel hizmetlerin planlama ve uygulama süreçleri için etkin kullanılacak verileri içerir. Memnuniyet, elde edilen şartların yeterli olduğuna inanmak ve bunun yarattığı hoşnutluk halidir. Kentsel hizmetler yasayla belirlenmiştir. Ancak bunların organizasyonu kentlerin kültürüne göre farklılıklar taşıyabilir. Yönetişim, geçmişten gelen idare olgusunun “birlikte yönetme” biçimine doğru dönüşümüdür. Ortaklıklara dayalı, çok aktörlü ve katılımcılık esastır. Yönetim sürecinde hesap verebilir ve denetlenebilir bir yapı oluşturmayı hedefler. Kentli odaklı bir tutumu vardır. Bu çalışma yönetim olgusu ve ilkeleri üzerinden kentli memnuniyetinin sağlanabilmesinde yönetişimin yeri ve önemini irdelemektedir. Kentlilerin yaşamını etkileyebilecek tüm karar ve süreçlerde uzlaşma ortamının sağlanabilmesi kentli memnuniyetini artırabilecektir. Bu yolla yaşadığı mekâna dair sorumluluk duygusu duyan, kentlilik bilinci taşıyan kentlilerin sayısı artırılabilir.

Anahtar Kelimeler: Kent, Kentli Memnuniyeti, Yönetişim

ABSTRACT

The strengthening of the bond between the people who rule the cities and the citizens is positive for both the administration and the people. When the relationship between local governments and people is strong, their wishes and needs can be understood more accurately. This situation includes data that can be used effectively for the planning and implementation processes of urban services. Satisfaction is believing that the conditions are sufficient. It is a state of contentment created by competence. Urban services are determined by law. However, the organization of these may differ according to the culture of the cities. Governance is the transformation of the old administration phenomenon into a form of "governing together". It is partnership-based, multi-actor and participation-based. It aims to create an accountable and auditable structure in the management process. It has an urban-oriented attitude. This study examines the place and importance of governance in achieving urban satisfaction through the phenomenon and principles of governance. Providing an environment of consensus in all decisions and processes that may affect the lives of the citizens will increase the satisfaction of the citizens. In this way, the number of city dwellers who have a sense of responsibility for the place they live in and who have an urban consciousness can be increased.

Keywords: City, Urban Satisfaction, Governance

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

KENTSEL HİZMETLERDE KALİTENİN YÜKSELMESİ ADINA BİR HAMLE: VATANDAŞ KARNESİ

A MOVEMENT FOR RISE OF QUALITY IN URBAN SERVICES: CITIZENSHIP REPORT CARD

Doç. Dr. H. Burçin HENDEN ŞOLT

Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Alaplı MYO Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü, ORCID: 0000-0003-1570-5356

ÖZET

Yerel yönetimlerin en temel görevi kentlilerin yaşam kalitesini sağlayabilmeleridir. Yasal çerçevede belirlenen hizmetleri, çağa uygun sunumla gerçekleştirmek durumundadırlar. Vatandaşlar, başka bir deyişle kentliler, oy vermek suretiyle seçtikleri kent yönetimlerinin sunduğu hizmetleri değerlendirirler. Bu değerlendirme yerel yönetimler için varlık nedeni olarak sayılabilmektedir. Hizmetlerin performansının iyileştirilmesine yönelik yapılan hareketlerden biri “vatandaş karnesi” uygulamasıdır. Bir öğrencinin derslerde gösterdiği başarı ve performansın değerlendirilmesi yöntemi “karne”dir. Aynı mantıkla, seçilmiş kent yönetimlerinin geri bildirim alma yöntemi olarak vatandaş karnesi düşünülmüştür. “Stratejik Yerel Yönetişim Projesi” olarak adlandırılan projenin hedefi; yerel düzeyde katılımcı stratejik yönetimi güçlendirmek için kent yönetimlerinin kapasitesini geliştirerek yerel yönetim reformunun kapsamını genişletmektir. Vatandaş karnesi konusunda farkındalık yaratılması hem yerel yönetimler hem de kentliler için fayda sağlayabilecek niteliktedir. Bu çalışma; yerel yönetimlerin hizmetlerinin değerlendirilerek stratejik planlama kapasitesinin geliştirilmesini irdelemektedir. Vatandaş karnesi kavramının açıklanması sonrasında, bu konuda yapılan çalışmalar üzerinde durulmaktadır. Vatandaş Karnesi; yerel yönetimlerin eksikliklerini görerek sürekli iyileştirme sağlayabilecekleri bir fırsattır. Bu uygulamanın yaygınlaşması, kent yönetimlerinin hizmet kalitesini artırabileceğinden; ülke genelinde yaşam memnuniyeti adına katkı sağlayabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kent, Yerel Yönetim, Vatandaş Karnesi

ABSTRACT

The most basic task of local governments is to ensure the quality of life of the city dwellers. They perform the Services determined within the legal framework with an era-appropriate presentation. Citizens, in other words, urbanites, evaluate the services offered by the city governments they choose by voting. This assessment can be considered as a reason for existence for local governments. One of the moves to improve the performance of services is the implementation of the “Citizen report card”. The method of evaluating a student's success and performance in courses is “report card”. By the same logic, The Citizen report card was considered as a method of receiving feedback from elected city governments. The goal of the project, called the” strategic Local Governance Project”, is to expand the scope of Local Government Reform by developing the capacity of city governments to strengthen participatory strategic management at the local level. Raising awareness of citizens ' report cards can benefit both local governments and urbanites. This study examines the development of strategic planning capacity by evaluating the services of local governments. After explaining the concept of a citizen's report card, the work on this issue is focused on. Citizens ' Report Card is an opportunity for local governments to see their shortcomings and ensure continuous improvement. As the expansion of this practice can improve the quality of service of city governments; it will be able to contribute to life satisfaction throughout the country.

Keywords: City, Local Government, Citizen Report Card

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**ENDÜSTRİ 4.0 SÜRECİNDE KRİTİK BAŞARI FAKTÖRLERİNİN BELİRLENMESİ: GOSB
TEKNOPARK FİRMALARI ÜZERİNE UYGULAMA**

**DETERMINATION OF CRITICAL SUCCESS FACTORS IN INDUSTRY 4.0 PROCESS: APPLICATION
ON GOSB TECHNOPARK COMPANIES ABSTRACT**

Başak OCAK

Gebze Teknik Üniversitesi, ORCID: 0000-0001-7020-5560

Doç. Dr. M. Şahin GÖK

Gebze Teknik Üniversitesi, ORCID: 0000-0003-4072-2641

ÖZET

Sanayideki dijital dönüşüm günümüzde her zamankinden daha fazla gündemimize girmiş durumdadır. Ülkelerin ekonomik gelişimlerini sürekli kılan Endüstri 4.0 süreci adapte edilmesi kaçınılmaz bir noktadır. TÜBİTAK'ın 2016 yılında 1000 özel sektör kuruluşuyla yapmış olduğu çalışma, sanayimizin dijital olgunluk seviyesinin Endüstri 2.0 ile Endüstri 3.0 arasında olduğunu göstermektedir. Ülkemizin gelişmekte olan ülkeler arasındaki mevcut durumunun güçlenmesi ve gelişmiş ülke seviyesine ulaşabilmesi için ise Endüstri 4.0 uygulamalarına daha fazla önem vererek hızla 4. Sanayi Devrimi'ni ve ileri teknoloji sektörlerini geliştirmemiz gerekmektedir. Türkiye Sanayi Stratejisi Belgesi (2015- 2018), Türkiye Onuncu Kalkınma Planı (2015-2018), Türkiye Onbirinci Kalkınma Planı (2019-2023), Orta Vadeli Program, Yıllık Program, Türkiye Onuncu Kalkınma Planı İmalat Sanayinde Dönüşüm Özel İhtisas Komisyonu Raporu, 3. Sanayi Şurası kararları, kamu kurum ve kuruluşlarının stratejik planları ve uluslararası alandaki raporlar incelendiğinde Sanayide Dönüşüm Süreçlerinin mecburiyeti ve önemi ile ilgili çalışmalar görülmektedir. Bu dönüşüm sürecinde başarı faktörlerinin belirlenmesi Endüstri 4.0'ın başarısı ve etkinliği açısından çok önemlidir. Bu çalışma kapsamında "Endüstri 4.0 sürecinde kritik başarı faktörleri nelerdir?" sorusuna yönelik 30 teknoloji sağlayıcı firmanın katılımı ile odak çalışma gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında Endüstri 4.0'ın uygulanamamasındaki engeller ve bu engellerin aşılabilmesi için işletme ve devlet düzeyinde atılması gereken adımlar sorgulanarak Endüstri 4.0 sürecini uygulamak isteyen firmalar için öneriler sunulması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Endüstri 4.0, Başarı Faktörleri, Odak Grup Çalışması

Digital transformation in the industry is on our agenda more than ever. It is an inevitable point to adapt the Industry 4.0 process, which makes the economic development of countries continuous. TUBITAK's study with 1000 private sector organizations in 2016 shows that the digital maturity level of our industry is between Industry 2.0 and Industry 3.0. (TUSIAD, Digital Exchange CEO Perspective of Turkey). In order for our country to strengthen its current situation among developing countries and reach the level of developed countries, we need to rapidly develop the 4th Industrial Revolution and advanced technology sectors by giving more importance to Industry 4.0 applications. When the decisions of the Turkey Industrial Strategy Document (2015-2018), Turkey Tenth Development Plan (2015-2018), Turkey Eleventh Development Plan (2019-2023), Medium Term Program, Annual Program, Turkey Transformation in the Tenth Development Plan Manufacturing Industry Specialization Commission Report, 3rd Industrial Council, the strategic plans of public institutions and organizations and the reports in the international arena are examined, studies on the necessity and importance of the transformation processes in the industry are observed. Determining success factors in this transformation process is very important for the success and effectiveness of Industry 4.0. Within the scope of this study, "What are the critical success factors in the Industry 4.0 process?" A focus study was

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

conducted with the participation of 30 technology provider companies. Within the scope of the study, it is aimed to offer suggestions for companies that want to implement the Industry 4.0 process by questioning the obstacles in the implementation of Industry 4.0 and the steps to be taken at the enterprise and state level to overcome these obstacles.

Keywords: Industry 4.0, Success Factors, Focus Group Discussion

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**FACTORS AFFECTING EMPLOYEE ELECTRONIC WORD OF MOUTH ON CORPORATE
SOCIAL RESPONSIBILITY**

Thinakaridevi SHANMUGAM

University Putra Malaysia

ABSTRACT

Corporate Social responsibility (CSR) has growth significantly because it enhances the image of organization and the stakeholder relationship. CSR communication is vital to develop stakeholder support on CSR initiatives and strengthen company's reputation. Despite of companies CSR communication effort to disseminate CSR messages, employees are playing important role to share CSR messages to the public. They represent their company to communicate with external stakeholder. Social media become an influential tool in communication to develop a network, exchange information among people, express opinion, and encourage interaction, hence electronic word of mouth give public information about organization CSR initiatives and enhanced understanding on sustainability issues. Past studies have indicated employee's words about their company are more reliable to the public than company formal information. Therefore, this study aims to examine the factors affecting employee's electronic word of mouth (EWOM) on CSR. This study developed a conceptual framework based on Theory of Planned Behavior (TPB). Employee's attitude toward CSR promoted by their company in social media may relate to their EWOM intention and EWOM behavior. Thus, it is important to explore employees' attitudes towards CSR in social media and how their attitudes affect EWOM intention and subsequently EWOM behavior. Employee frequently practices WOM with their peers. They share information and gain opinion or ideas through peer interaction. Therefore, peers may have an impact on employee's EWOM intention and EWOM behavior. Furthermore, perceived behavior control may influence employees EWOM intention and behavior. This conceptual paper will contribute to the Public Relations and social science literature and subsequently offers practical insights for CSR communication by shedding light on how to engage employees in CSR communication in social media.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

THE ROLE OF PAK NATSIR IN THE POLITICO-DA'WAH APPROACH

Abdul Razzaq Ali

Faculty of Syariah and Law, Universiti Sains Islam Malaysia

Badlihisam Nasir

Faculty of Syariah and Law, Universiti Sains Islam Malaysia

Ahmad Syukran Baharuddin

Faculty of Syariah and Law, Universiti Sains Islam Malaysia

Abstract

The role of ulama as the preacher and politician has been observed since the advent of Islam. The Prophet Muhammad, who initially started his da'wah (call to Islam) in Mecca, finally ended up his glory in politics by founded the new Islamic state of Madinah and managed to liberate Mecca from his enemy. This kind of struggle has influenced many Muslim activists and scholars to adopt his da'wah and political approach. Pak Natsir attempted to copy the approach of politico-da'wah by starting up his carrier as da'i (the preacher) then end up and the Indonesian Prime Minister during the reign of President Sukarno. After being imprisoned by the President in 1959 he turned into full-time da'wah works through Dewan Dakwah Islamiah Indonesia (DDII), founded by himself in 1967. His role in other da'wah activities, such as through Rabitah 'Alam Islami, World Muslim League (based in Mecca) and World Muslim Congress (based in Karachi), has proven that he was the person who was upholding da'wah and politics in his life. This can be seen from his famous quotation: "I used to preach through politics, now I do politics through preaching". Hence, the paper aims at reviewing his contribution to da'wah and politics throughout his life. It discusses his idea of politico-da'wah approach in which he has promoted as a politician as well as the preacher to the religion of Islam.

**COVID-19 PANDEMİSİNİN ŞİRKETLERİN ÇALIŞMA SERMAYESİ GEREKSİNİMLERİ
ÜZERİNDEKİ ETKİSİ: BIST TEKSTİL SEKTÖRÜ ÖRNEĞİ**

THE EFFECTS OF THE COVID-19 PANDEMIC ON THE CAPITAL STRUCTURE: A RESEARCH ON
THE METAL MAIN INDUSTRIAL COMPANIES TRADING IN BIST

Hasan AYAYDIN

Prof. Dr. Gümüşhane Üniversitesi, ORCID. 0000-0002-5395-1411

Abdulmuttalip PİLATİN

Öğr. Gör. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, ORCID. 0000-0002-2293-2808

ÖZET

Covid-19 pandemisinin ekonomik etkileri bundan önceki krizlerin aksine tüm sektörleri aynı anda ve derinden etkileyen çeşitli sıkıntılar ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu etkiler farklı sektörler için farklı çalışmalarla incelenmektedir. Bu çalışmada da amaç Covid-19 pandemisinin Borsa İstanbul (BIST) tekstil sektöründe faaliyet gösteren firmaların çalışma sermayesi gereksinimlerini üzerindeki etkisini tespit etmektir. Çalışma sermayesi işletmelerin faaliyetlerinin devamlılığı ve likidite sıkıntısı yaşamaması açısından oldukça önemlidir. Bu amaçla değişkenler BIST'te işlem gören 16 firmaya ait 2012– 2020 yıllarını kapsayan yıllık bilanço ve gelir tablosu verilerinden oluşturulmuştur. Bu bilgiler KAP'tan yayınlanan şirket bilgilerinden elde edilmiştir. Araştırmada gayri safi yurt içi hasıla, sanayi üretim endeksi, tüketici fiyatları endeksi, döviz kuru, faiz oranı, para arzı gibi makro ekonomik değişkenler de kullanılmıştır. Ampirik analizlerde Panel Veri Genelleştirilmiş Momentler Yöntemi (GMM) kullanılmıştır. Araştırmanın bulguları pandemi sürecinde tekstil firmalarının çalışma sermayesinin azaldığına dair kanıtlar elde edilmiştir. Ayrıca sonuçlara göre işletmelerin çalışma sermayesi ihtiyacının artma eğilimi içerisine girdiğini göstermektedir. Araştırmanın bulgularına göre ayrıca ilgili firmaların nakit dönüşüm süresi, nakit akışı ve varlık kârlılığı ile çalışma sermayesi gereksinimi arasında pozitif yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Buna karşın kaldıraç oranı ve firma büyüklüğü ile çalışma sermayesi oranı arasında negatif bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Çalışma Sermayesi, Covid-19, Likidite, BIST

ABSTRACT

The economic effects of the Covid-19 pandemic have led to the emergence of various problems that affect all sectors simultaneously and deeply, unlike the previous crises. These effects are examined in different studies for different sectors. The aim of this study is to determine the impact of the Covid-19 pandemic on the working capital requirements of companies operating in the Borsa İstanbul (BIST) textile industry. Working capital is very important in terms of the continuity of the activities of the enterprises and the lack of liquidity. For this purpose, variables were created from the annual balance sheet and income statement data covering the years 2012-2020 of 16 companies traded in BIST. This information has been obtained from company information published by KAP. Macro economic variables such as gross domestic product, industrial production index, consumer price index, exchange rate, interest rate, money supply were also used in the study. Panel Data Generalized Moments Method (GMM) was used in empirical analysis. The findings of the research have obtained evidence that the working capital of textile companies decreased during the pandemic process. In addition, the results show that the working capital need of the enterprises is in an increasing trend. According to the findings of the research, a positive correlation has been determined between the cash conversion period, cash flow and asset profitability of the relevant firms and the working capital requirement. On the other hand,

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

it has been determined that there is a negative relationship between leverage ratio and firm size and working capital ratio.

Keywords: Working Capital, Covid-19, Liquidity, BIST

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

COVID-19 PANDEMİSİNİN FİRMALARIN SERMAYE YAPISINA ETKİLERİ: BIST'DE İŞLEM GÖREN METAL ANA SANAYİ FİRMALARI ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

THE EFFECTS OF THE COVID-19 PANDEMIC ON THE CAPITAL STRUCTURE: A RESEARCH ON THE METAL MAIN INDUSTRIAL COMPANIES TRADING IN BIST

Hasan AYAYDIN

Prof. Dr. Gümüşhane Üniversitesi, ORCID. 0000-0002-5395-1411

Abdulmuttalip PİLATİN

Öğr. Gör. Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, ORCID. 0000-0002-2293-2808

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Covid-19 pandemisinin hisse senetleri BIST'de işlem gören metal ana sanayi şirketlerinin 2012-2020 dönemi için sermaye yapısı kararları üzerindeki etkilerinin belirlenmesidir. Bu etkiler Covid-19 pandemisinin şirket sermaye yapısı kararlarına etkilerini ortaya çıkarmak bakımından önemlidir. Çalışmada şirketlerin 2012-2020 yıllarına ait yılsonu finansal tablolarından derlenen finansal oranlarla panel veri analizleri uygulanmıştır. Oluşturulan modellerdeki bağımlı/bağımsız değişkenler sırasıyla finansal kaldıraç oranları ile şirketlerin kârlılık, büyüklük, varlık yapısı, likidite, borç dışı vergi kalkanı ve satış büyüme oranıdır. Analiz bulguları, pandemi ile firmaların toplam borçluluk oranı arasında pozitif anlamlı bir ilişki bulunduğunu göstermektedir. Analiz bulguları ayrıca, uzun vadeli borçların toplam aktiflere oranına göre anlamlı bir ilişki bulunmadığını göstermektedir. Metal ana sanayi sektöründe büyüklük ve varlık yapısı şirketlerin sermaye yapısını pozitif yönde etkilemektedir ve bu bulgu, sermaye yapısı teorilerine uygun bir bulgudur. Diğer yandan, metal ana sanayi sektöründe şirket büyüklüğü toplam borçların toplam aktiflere oranını pozitif yönde etkilemektedir. Bu bulgudan hareketle, incelenen dönemde metal ana sanayi sektöründe dengeleme kuramının geçerli olduğunu söylemek mümkündür. Bununla birlikte, sermaye yapısı teorilerine uygun bir bulgu olarak kaydedilmek üzere, metal ana sanayi sektöründe satış büyümesinin katsayısı istatistikî açıdan anlamlı ve pozitif bulunmuştur. Bu araştırmanın bulguları, Türkiye'de incelenen dönemde ve BIST Metal ana sanayi sektöründe sermaye yapısı teorileri ile uyumlu bir yapının olduğunu ve pandemi sürecinde firmaların sermaye yapısının bozulduğunu, finansal kaldıraçının arttığını ortaya koymaktadır.

Anahtar kelimeler: Sermaye Yapısı, Covid-19, BIST

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine the effects of the Covid-19 pandemic on the capital structure decisions of the metal main industrial companies whose stocks are traded on the BIST for the 2012-2020 period. In the study, panel data analysis was applied with the financial ratios compiled from the companies' year-end financial statements for the years 2012-2020. The dependent / independent variables in the models created are financial leverage ratios and profitability, size, asset structure, liquidity, non-debt tax shield and sales growth rate, respectively. Analysis findings show that there is a positive significant relationship between the pandemic and the total indebtedness ratio of firms. The analysis findings also show that there is no significant relationship according to the ratio of long-term debt to total assets. Size and asset structure in the metal main industry positively affect the capital structure of companies, and this finding is a finding in accordance with capital structure theories. On the other hand, firm size in the metal main industry positively affects the ratio of total debt to total assets. Based on this finding, it is possible to say that the balancing theory is valid in the metal

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

main industry sector in the period examined. However, the coefficient of sales growth in the main metal industry was found to be statistically significant and positive, to be recorded as a finding in line with the capital structure theories. The findings of this research, in the period studied in Turkey and BIST that metal main industry in the capital structure theory compatible with a structure and that the pandemic process in firms' capital structure deteriorated, reveals that increased financial leverage.

Keywords: Capital Structure, Covid-19, BIST

DİJİTAL AKTİVİZM, VERİ GÜVENLİĞİ VE MAHREMİYET: WHATSAPP “GİZLİLİK SÖZLEŞMESİ” ÖRNEĞİ

DIGITAL ACTIVISM, DATA SECURITY AND PRIVACY: THE WHATSAPP "PRIVACY AGREEMENT" EXAMPLE"

Esra BÜDÜN AYDIN

Öğr. Gör. Dr. Kırklareli Üniversitesi, ORCID: 0000-0003-4533-8657

ÖZET

Yeni iletişim teknolojilerine ilişkin kullanım ve çeşitlilikte yaşanan dikkat çekici hız, hiç kuşkusuz toplumsal değişim ve dönüşümlerin de önünü açmaktadır. Bu değişim ve dönüşüm, toplumları yakından ilgilendiren bir takım konular hakkında bireysel görüşlerin, kolektif ses olarak ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Dünya çapında gerçekleşen olgu ve olayların görünür kılınmasında medya, aracı bir rol üstlenmektedir. Özellikle de sosyal medya, yaygın etki gücü sayesinde bireyler tarafından bir aktivizm aracı olarak kullanılabilir. Özünde çok sesli bir eylem niteliği taşıyan dijital aktivizm, bireylerin toplumsal anlamda değişmesini veya dönüşmesini istedikleri olgular üzerinden sosyal medya aracılığıyla gerçekleştirdikleri etkinlikleri kapsamaktadır. Günümüzde milyonlarca kullanıcıya sahip olan Twitter, Instagram gibi sosyal medya araçları ile aktivizm hareketleri daha da yaygınlaşmaktadır. Son dönemde Whatsapp uygulamasının, dünyanın birçok ülkesi ile birlikte Türkiye’deki kullanıcılarının verilerini, Facebook ile paylaşacağını duyurması, derin bir güvenlik endişesinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Whatsapp uygulaması, 4 Ocak 2021’de güncellediği gizlilik ilkesi ile 8 Şubat 2021’e kadar kullanıcıların veri paylaşımına yönelik olan bu sözleşmeyi kabul etmemeleri durumunda uygulamayı kullanamayacaklarını ifade etmiştir. Bu duruma karşı çıkan milyonlarca kullanıcı ise çeşitli sosyal medya mecralarında, bu uygulamaya karşı aktivist bir eylem başlatmışlardır. Bu eylemin asıl nedeni de kullanıcıların veri güvenliklerinin tehdit altında olduğunu ve kullanıcı mahremiyetlerinin ihlal edildiğini düşünmeleridir. Kullanıcıların farklı mesajlaşma uygulamalarına yönelmesi ve gün geçtikçe artan tepki, Whatsapp’ın geri adım atmasını sağlamıştır. Bu geri adım ise Whatsapp’ın söz konusu gizlilik sözleşmesi kararının ertelenmesine ön ayak olmuştur. Bu çalışma, veri güvenliği ve mahremiyet özelinde, Whatsapp’ın güncellediği gizlilik sözleşmesinin, dijital aktivizm eylemine dönüşmesi sürecine yönelik bir değerlendirmeyi kapsamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital Aktivizm, Veri Güvenliği, Whatsapp Gizlilik Sözleşmesi.

ABSTRACT

The remarkable speed in the use and diversity of new communication technologies undoubtedly paves the way for social changes and transformations. This change and transformation enables individual views on a number of issues closely related to societies to emerge as a collective voice. Media plays an intermediary role in making the facts and events happening around the world visible. Social media, in particular, can be used by individuals as a tool of activism thanks to its widespread power of influence. Digital activism, which is essentially a polyphonic act, includes the activities that individuals carry out through social media through the phenomena they want to change or transform in social terms. Today, activism movements are becoming more common with social media tools such as Twitter and Instagram, which have millions of users. Whatsapp application of the last period, many countries of the world together with data users in Turkey, announcement that it will share with Facebook, has led to the emergence of a deep security concerns. With the privacy policy updated on January 4, 2021, the Whatsapp application stated that they will not be able to use the application if they do not

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

accept this agreement for data sharing until February 8, 2021. Millions of users who opposed this situation started an activist action against this practice in various social media channels. The main reason for this action is that users believe their data security is under threat and user privacy is compromised. The fact that users turn to different messaging applications and the increasing reaction day by day have made Whatsapp take a step back. This step back led to the postponement of Whatsapp's decision on confidentiality agreement. This study covers an evaluation of the process of transforming the confidentiality agreement updated by Whatsapp into an act of digital activism in terms of data security and privacy.

Keywords: Digital Activism, Data Security, Whatsapp Privacy Policy.

**TÜKETİCİLERİN GÖSTERİŞÇİ TÜKETİM EĞİLİMLERİNİN HEDİYE VERME GÜDÜSÜ
ÜZERİNDEKİ ETKİSİNİN CİNSİYET BAĞLAMINDA İNCELENMESİ**

EXAMINATION OF THE EFFECT OF CONSUMERS' CONSPICUOUS CONSUMPTION TENDENCY
ON GIFT-GIVING MOTIVATION IN THE CONTEXT OF GENDER

Sezen BOZYİĞİT

Doç. Dr. Tarsus Üniversitesi, UBF, Orcid No: 0000-0002-0951-3588

M. Sami SÜYGÜN

Dr. Öğr. Üyesi, Tarsus Üniversitesi, UBF, Orcid No: 0000-0002-3928-7438

ÖZET

Günümüzde tüketim sadece ihtiyaçları karşılamak için yapılan bir davranış değildir. Tüketim ihtiyaç harici, belirli amaçları gerçekleştirmek için başvurulan bir yöntem haline gelmiştir. Tüketimin bir nedeni de diğer insanlara sahip olduklarını göstermektir. Tüketiciler karşı tarafa statülerini, zenginliklerini ispatlamak amacıyla gösterişçi tüketimde bulunmaktadırlar. Hediyeler de gösterişçi tüketimin gözler önüne serilmesinde bir araç olarak kullanılmaktadır. İnsanlar diğer insanlara aldıkları hediyelerle ve verdikleri davetlerle aslında nelere sahip olduklarını göstermekte, statülerini ortaya koymakta ve bu anlamda mesajlar vermektedirler. Bu araştırmanın amacı da gösterişçi tüketimin hediye verme güdüsü üzerindeki etkisini ortaya çıkartmaktır. Özellikle hediye verme konusunda cinsiyet önemli bir konu olduğu için bu etki cinsiyet bağlamında irdelenmiştir. Araştırmanın örneklemini 18 yaş ve üstü 495 tüketici oluşturmaktadır. Veriler online anket yöntemi ile toplanmıştır. Araştırmada kullanılan ölçeklerle katılımcıların gösterişçi tüketim eğilimleri ve hediye verme güduları belirlenmeye çalışılmıştır. Daha sonra veriler yapısal eşitlik modeli kullanılarak analiz edilmiştir. Oluşturulan hipotezler kadınlar ve erkekler için ayrı ayrı test edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre hediye verme güdüsü deneyimsellik, zorunluluk ve pratiklik güdüsü olmak üzere üç alt faktöre ayrılırken, gösterişçi tüketim eğilimi tek bir boyutta toplanmıştır. Katılımcıların öncelikle pratiklik sonrasında ise deneyimsellik ve zorunluluk güdüsü ile hareket ettiği görülmüştür. Kadınların gösterişçi tüketim eğilimleri deneyimsellik, zorunluluk ve pratiklik güdüsü ile hediye almalarını etkilerken, erkeklerin gösterişçi tüketim eğilimleri sadece deneyimsellik, ve zorunluluk güdüsü ile hediye almayı etkilemektedir. Ek olarak kadınlardaki etkinin erkeklerdeki etkiden daha büyük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gösterişçi Tüketim Eğilimi, Hediye Verme Güdüsü, Cinsiyet.

ABSTRACT

Today, consumption is not just a behavior to meet the needs., it has become a method used to achieve certain purposes other than need. One reason of consumption is to show other people what they have. Consumers make conspicuous consumption in order to prove their status and wealth to the other party. Gifts are also used as a means of revealing conspicuous consumption. People show what they actually have with the gifts they receive and the invitations they give, reveal their status and give messages in this sense. The aim of this study is to reveal the effect of conspicuous consumption on the gift-giving motivations. Since gender is an important issue especially in gift giving, this effect has been examined in the context of gender. With the scales used in the study, the conspicuous consumption tendencies of the participants and their motivation to give gifts were tried to be determined. Then the data were analyzed using the structural equation model. The hypotheses formed were tested separately for women and men. According to the results of the research, while the motivation to give gifts is divided into three sub-factors as experiential, obligated and practicality motive, the

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

conspicuous consumption tendency is collected in one dimension. It has been observed that the participants act primarily with practicality and then with the motive of experiential and obligated. While the conspicuous consumption tendencies of women affect their receiving gifts with the motive of experiential, necessity and practicality, the conspicuous consumption tendencies of men affect receiving gifts only with the motive of experiential and necessity. Additionally, it was concluded that the effect in women was greater than that in men.

Keywords: Conspicuous Consumption Tendency, Gift Giving Motivation, Gender.

İHRACATTA HEDEF PAZAR ARAŞTIRMASI: AVOKADO ÖRNEĞİ
TARGET MARKET RESEARCH IN EXPORT: THE CASE OF AVOCADO

M. Sami SÜYGÜN

Dr. Öğr. Üyesi, Tarsus Üniversitesi, UBF, Orcid No: 0000-0002-3928-7438

Sezen BOZYİĞİT

Doç. Dr. Tarsus Üniversitesi, UBF, Orcid No: 0000-0002-0951-3588

ÖZET

Küreselleşme ile birlikte bir ürünü üretmek kadar onu pazarlayabilmek de önem kazanmıştır. Zira artık işletmeler için tüm dünya ortak bir pazar halini almıştır. Tedarikten üretime, pazarlamadan dağıtıma çok çeşitli fonksiyonları içinde barındıran işletmelerin emek ve finansman gibi kısıtlı kaynaklarını en verimli şekilde kullanması gerekmektedir. Bu nedenle işletmelerin pazar bulmak gibi önemli bir işi tesadüfe bırakmadan profesyonel bir şekilde yürütmesi önem arz etmektedir. Türkiye'den avokado ihracatı için pazar araştırması yapılan çalışmanın ana amacı, ürün için ihraç pazarı arayan işletmelere hedef pazar önermek ve farklı ürünler için yapılacak pazar araştırmaları için örnek bir pazar araştırma raporu sunmaktır. Güncel ikincil kaynaklardan elde edilen verilerin yardımıyla avokado ürününün üretim miktarı, ülke bazlı ithalat miktar ve değeri, ihracat miktar ve değeri, ortalama birim ihraç ve ithal değerleri, tarife ve tarife dışı engeller, pazara yakınlık gibi bilgiler yorumlanarak Türkiye için hedef pazar belirlenmiştir. Özellikle Akdeniz Bölgesi'ne sağladığı uyum ile üretimi her geçen gün artan avokado için yaş meyve sebze geleneksel pazar olan Rusya Federasyonu yanında başta Almanya ve Fransa olmak üzere Avrupa Birliği ülkeleri ile Katar ve Birleşik Arap Emirlikleri gibi körfez ülkeleri hedef pazar olarak görülmüştür. Dünyada Meksika, Avrupa Bölgesi'nde Hollanda ve İspanya, Ortadoğu'da İsrail, Kuzey Afrika'da ise Fas rakip ülkeler olarak öne çıkmaktadır. Katma değeri yüksek bir tarım ürünü olarak avokadoya olan talep küresel ölçekte artmaktadır. Türkiye ise artan üretimini doğru zamanda doğru pazarlara yönelterek pazardan pay alma potansiyeline fazlasıyla sahiptir.

Anahtar Kelimeler: İhracat, Pazar Araştırması, Avokado

ABSTRACT

With globalization, being able to market a product has become as important as producing it. It is because the fact that whole world has become a common market for businesses. In a wide variety of functions from supply to production, from marketing to distribution, businesses should use their limited resources such as labour and finance in the most efficient way. For this reason, it is important for businesses to conduct an important task such as finding a market in a professional manner without leaving it to chance. The main purpose of the study in which a market research has conducted for export of avocados from Turkey is to suggest target market for businesses seeking export markets for their products and to provide a sample for market research for different products. With the help of the data obtained from up to date secondary sources, information such as the production quantities, the country based import and export quantities and values, the average unit value of export and imports of avocado, tariffs and non-tariff barriers for avocado, proximity to the market has interpreted and a target market for Turkey has determined. Besides the Russian Federation, which is the traditional market for fresh fruit and vegetables, the European Union countries, especially Germany and France, and the Gulf countries such as Qatar and the United Arab Emirates have been seen as target markets for avocados of production is increasing day by day especially with the adaptation it provides to the

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Mediterranean Region. Mexico in the world, the Netherlands and Spain in the European Region, Israel in the Middle East, and Morocco in North Africa stand out as rival countries. The demand for avocados as a high value-added agricultural product is increasing on a global scale. Turkey, by leading her increasing production to the right markets at the right time, has the potential to get share from the market.

Keywords: Export, Market Research, Avocado

ÖĞRENCİLERİN SOSYO-BİLİMSEL KONULARA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ
THE ANALYSIS OF STUDENTS 'OPINIONS ON SOCIO-SCIENTIFIC ISSUES

Okan SARIGÖZ

Doç. Dr. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, ORCID. 0000-0002-1616-9789

ÖZET

Pandemi sürecinden dolayı insanlar hem kendisini hem de toplumu ilgilendiren bilimsel ve toplumsal konularda merak duygularından dolayı daha fazla araştırma yapmaya başladılar. Toplumun fazlasıyla ilgilendiren ve bilim ile toplumun iç içe olduğu hem bilimsel hem de toplumu ilgilendiren bu konulara literatürde sosyo-bilimsel konular denilmektedir. Sosyo-bilimsel konuları araştırmanın veya öğrenmenin kökünde hem merak etme duygusu hem de toplumsal duyarlılık vardır. Sosyo-bilimsel konular toplumu ilgilendiren bilimsel konuları içerdiğinden bireyin bu konularda yorum yapabilmek için topluma veya toplumsal hareketliliğe karşı duyarlı ve bilim okuyucusu olması gerekmektedir. Ayrıca sosyo-bilimsel konularla ilgilenen bireyin, bilimsel tartışmalar yapabilen, gündemi takip eden, objektif, eleştirel düşünebilen, mantıklı ve araştırmacı gibi özelliklere de sahip olması gerekmektedir. Bu araştırmanın amacı, eğitim fakültelerinde okuyan öğretmen adaylarının sosyo-bilimsel konulara yönelik görüşlerini belirlemeye çalışmaktır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2020-2021 öğretim yılı Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesine bağlı farklı bölümlerde uzaktan eğitimle öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmada öğretmen adaylarının sosyo-bilimsel konulara yönelik görüşlerini belirleyebilmek amacıyla 3 sorudan oluşan bir görüşme formu geliştirilmiş ve öğretmen adaylarının sosyo-bilimsel konulara yönelik görüşleri e-mail, WhatsApp, Instagram ve Zoom yoluyla toplanmıştır. Araştırmada, olgubilim modeli kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının sosyo-bilimsel konulara karşı duyarlı oldukları, özellikle bu Pandemi sürecinden sonra sosyo-bilimsel konulara karşı hassasiyetlerinin daha da arttığı, daha fazla sosyo-bilimsel konulara dikkat ettikleri ve medyadaki sosyo-bilimsel konuların daha fazla dikkatlerini çektiği gibi sonuçlara ulaşılmıştır. Ayrıca araştırmada sosyo-bilimsel konuların gündeme gelmesiyle birlikte öğretmen adaylarının sosyo-bilimsel konulara karşı farkındalıklarının ve duyarlılıklarının arttığı gibi sonuçlara da ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bilimsel konu, Toplumsal konu, Sosyal konu, Sosyo-bilimsel konu,

ABSTRACT

Due to the pandemic process, people started to do more research because of their curiosity about scientific and social issues that concern both themselves and the society. These issues, which are of great concern to society and concern both scientific and society, in which science and society are intertwined, are called socio-scientific issues in the literature. Both the feeling of curiosity and social sensitivity are at the root of researching or learning socio-scientific issues. Since socio-scientific issues include scientific issues that concern society, an individual must be sensitive to the society or social mobility and be scientifically literate in order to comment on these issues. In addition, the individual who is interested in socio-scientific issues should have characteristics such as being able to conduct scientific discussions, follow the agenda, think objectively, critically, logically and research. The aim of this study is to try to determine the opinions of teacher candidates studying at education faculties on socio-scientific issues. The working group of the study consists of the teacher candidates studying in different departments of Hatay Mustafa Kemal University Faculty of Education in the 2020-2021 academic year by distance education. In the study, an interview form consisting of 3 questions was

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

developed in order to determine the opinions of the teacher candidates on socio-scientific issues and the opinions of the teacher candidates on socio-scientific issues were collected via e-mail, WhatsApp, Instagram and Zoom. The research is phenomenological model was used. As a result of the research, it was concluded that teacher candidates were sensitive to socio-scientific issues, their sensitivity towards socio-scientific issues increased especially after this pandemic process, they paid more attention to socio-scientific issues and that socio-scientific issues in the media attracted more attention. In addition, with the introduction of socio-scientific issues in the research, it was found that the pre-service teachers' awareness and sensitivity towards socio-scientific issues increased.

Keywords: Scientific issue, Social issue, Society issue, Socio-scientific issue

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**ÖĞRETMEN ADAYLARININ MENTOR-MENTİ İLİŞKİSİNE VE UYGULAMALARINA
YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ**

**THE ANALYSIS OF TEACHER CANDIDATES 'OPINIONS ABOUT THE MENTOR-MENTI
RELATIONSHIP AND APPLICATIONS**

Okan SARIGÖZ

Doç. Dr. Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi, ORCID. 0000-0002-1616-9789

ÖZET

Mentorluk, öğretmen adaylarının kendi alanlarında daha da uzmanlaşabilmeleri için bir gelişim süreci olup gerek stajyer öğretmenlerin gerekse de öğretmen adaylarının mesleki olarak kendilerini daha iyi yetiştirebilmeleri için geliştirilmiş bir süreçtir. Aynı zamanda mentorluk, öğretmen ya da öğretmen adayının metodolojik yönden de kendisini yetiştirmesidir. Mentor, daha deneyimli veya daha bilgili bir kişinin deneyimsiz bir kişiye yapmış olduğu rehberliktir. Dolayısıyla öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamasına gittiğinde staj yapacak oldukları sınıflarda karşılaştığı öğretmenler mentordur. Menti ise deneyimsiz ya da az deneyimli gibi anlamlara gelmektedir. O halde deneyimsiz ya da stajyer olan öğretmen adaylarına metni denebilir. Öğretmenlik uygulamaları veya stajlar mentor ile metnin beraber yürüttükleri ve mentorun mentiye rehberlik ettiği bir süreçtir. Alanında başarılı olup stajyer bir öğretmen adayına her anlamda rehberlik eden bir uzman öğretmen, adayını hem teorik hem de uygulama bakımından ciddi anlamda geliştirebilir. Bu araştırmanın amacı, eğitim fakültelerinde okuyan öğretmen adaylarının mentor-menti ilişkisine ve uygulamalarına yönelik görüşlerini belirlemeye çalışmaktır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2020-2021 öğretim yılı Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesine bağlı farklı bölümlerde uzaktan eğitimle öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmada öğretmen adaylarının mentor-menti ilişkisine ve uygulamalarına yönelik görüşlerini belirleyebilmek amacıyla 3 sorudan oluşan bir görüşme formu geliştirilmiş ve öğretmen adaylarının mentor-menti ilişkisine ve uygulamalarına yönelik görüşleri e-mail, WhatsApp, Instagram ve Zoom yoluyla toplanmıştır. Araştırmada, olgubilim modeli kullanılmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının eğitim fakültelerinde okurken mutlaka staja gitmek istedikleri, kendilerini eksik hissettikleri konularda oradaki uzman öğretmenlerden faydalanmak istedikleri, okulda öğrenciler ile ilgili sorunların nasıl çözüldüğü ile ilgili de deneyim kazanmak istedikleri gibi sonuçlara ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mentor, Menti, Mentorluk, Öğretmenlik uygulaması, Staj

ABSTRACT

Mentoring is a development process for teacher candidates to produce on their own, and the lesson of trainee teachers is an ongoing process for teacher candidates to train professionally knowledgeable. At the same time, mentoring is the teaching of a teacher or teacher candidate in terms of methodology. Mentor is more of an inexperienced guidance. The teachers that such prospective teachers encounter in the classes that will do their internship when they go to teaching practice are mentors. Menti, on the other hand, means inexperienced or inexperienced. In that case, teacher candidates who are inexperienced or trainees can be called a text. Teaching practices or internships is a process in which the mentor and the text are carried out together and the mentor guides the mentee. An expert teacher, who is successful in his field and guides a student teacher in his own journal, can seriously improve his candidate both theoretically and practically. The aim of this study is to try to determine their views on the mentor-mentee relationship and practices in education faculties. The working group of the research is the education of teacher candidates studying in different departments through distance

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

education in Hatay Mustafa Kemal University Faculty of Education for the 2020-2021 academic year. In the study, pre-service teachers' views on the mentor-text relationship and its applications were collected through e-mail, WhatsApp, Instagram and Zoom, to create an interview form out of 3 questions, and the interviews of the pre-service teachers about the relationship and practices of their mentors. The phenomenological model was used in the research. The research yields results such as that prospective teachers definitely want to go to internships while studying in education faculties, they want to learn from teachers who want to teach in education faculties, and they want to learn about how problems with students are solved at school.

Keywords: Mentor, Mentee, Mentoring, Teaching practice, Internship

TERS YÜZ SINIF MODELİ DESTEKLİ BİR ÖĞRETİM ETKİNLİĞİ: BASINÇ

A TEACHING ACTIVITY SUPPORTED BY FLIPPED CLASSROOM MODEL: PRESSURE

Merve BEZCİ

Amasya Üniversitesi, ORCID.0000-0003-3473-9498

Sevilay KARAMUSTAFAOĞLU

Prof. Dr. Amasya Üniversitesi, ORCID.0000-0002-2852-7061

Orhan KARAMUSTAFAOĞLU

Prof. Dr. Amasya Üniversitesi, ORCID.0000-0002-2542-0998

ÖZET

Ters yüz sınıf modeli klasik öğretim modellerinden farklı olarak ders içeriğinin öğrenciye okula gelmeden verilmesini ve bu eğitime günümüz teknolojisinin dâhil edilmesi ile gerçekleşen bir modeldir. Bu modelin uygulamaları öğrencilere bireysel öğrenme olanakları sağlayarak sınıf içi aktif öğrenmelerin gerçekleşeceği etkinlikler sunar. Fen bilimleri dersi içerisinde soyut ve anlaşılması zor kavramlar barındıran bir derstir. Dolayısıyla bu kavramların öğretiminde çeşitli ve fazla sayıda uygulamalar ile deneyler yapmak gerekmektedir. Ters yüz sınıf modeli öğrencilere bu uygulamaları gerçekleştirebilmeleri için zaman kazandırmaktadır. Bu model sınıf içi ve dışı olmak üzere iki aşamadan oluşmaktadır. Öncelikle sınıf dışında kuramsal bilgilerin öğrenilmesi, sonra öğrenilen bilgilerin uygulaması ve pekiştirilmesi sınıf içinde sağlanır. Sınıf dışında, konu ve ilgili kazanımlara yönelik çekilen ders videolarını çalışarak gelen öğrencilerin öğrendiği bilgilere yönelik sınıf içinde örnek etkinlik ve uygulamalar yapılır. Bu çalışmada ters yüz sınıf modeli temel alınarak 8. sınıf “Basınç” ünitesine yönelik bir etkinlik geliştirmek amaçlanmıştır. Doküman analizi yöntemi kapsamında yürütülen bu çalışmada, ters yüz sınıf modeli ile bu modele yönelik geliştirilmiş olan etkinlikler değerlendirilmiş ve “Basınç” ünitesinin içeriğine yönelik bir de etkinlik geliştirilmiştir. Ters yüz sınıf modeli destekli etkinliğin geliştirilme süreci detaylı olarak açıklanmış ve fen bilgisi öğretmenlerine etkinliğin nasıl uygulanacağı konusunda bilgiler sunulmuştur. Geliştirilen bu etkinliğin, öğretmenlere yol gösterici bir materyal olacağı düşünülerek farklı konu ve kavramlara yönelik çalışmalara rehber olacağı sonucuna varılmıştır. Çalışma sonunda ilgililere gerekli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ters Yüz Sınıf Modeli, Fen Öğretimi, Basınç

ABSTRACT

The flipped classroom model, unlike the classical teaching models, is a model that includes the teaching of the course content before the student comes to the school and the inclusion of today's technology in this education. The applications of this model offer students with individual learning opportunities, providing activities in which active learning will take place in the classroom. Science lesson is a lesson that includes abstract and difficult to understand concepts. Therefore, it is necessary to conduct experiments with various and numerous applications in the teaching of these concepts. The flipped classroom model gives students time to perform these applications. This model consists of two stages: inside and outside the classroom. First, learning theoretical knowledge outside the classroom, and then applying and consolidating the knowledge learned inside the classroom is provided. Sample activities and practices are also carried out in the classroom for the information learned by the students who come to the classroom by studying the lecture videos taken for the subject and related acquisitions. In this study, it was aimed to develop an activity for the 8th grade 'pressure'

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

unit based on the flipped classroom model. In this study, carried out by document analysis method, the activities developed for this model and the flipped classroom model were evaluated and an activity developed for the 'Pressure' unit. The development process of the flipped classroom model supported activity was explained in detail and information about how to implement the activity was presented to science teachers. It was concluded that this developed activity will be a guiding material for teachers and will guide studies on different topics and concepts. At the end of the study, the necessary suggestions were made to whom concerned.

Keywords: Flipped Classroom, Science Teaching, Pressure

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

BAUHAUS'TA GEOMETRİKSEL ESTETİK
GEOMETRICAL AESTHETICS IN BAUHAUS

Fahrettin GEÇEN

Doç. Dr. İnönü Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Resim Bölümü Orcid: 0000-0002-0787-7505

Ümit PARSIL

Öğr. Gör. Adıyaman Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü, Orcid No: 0000-0002-1901-5400

ÖZET

XX. yüzyılın başlarında toplumda yaşanan olayların ve kültürel değişimlerin paralelinde Kübizm, Fovizm, Ekspresyonizm, Fütürizm, Dadaizm, Ready-Made, Konstrüktivizm ve Sürrealizm gibi çeşitli sanat akımları ortaya çıkmış ve yine bu dönemde endüstriyel alanda yaşanan yeni teknolojik gelişmeler, estetik biçimi beraberinde getirerek I. Dünya Savaşı'ndan sonra da sanat eğitimi kökten etkileyen bir kurum olan Bauhaus, endüstrileşmenin ayırttığı sanatsal, teknik ve üretimsel bölümlerin birlikteliğini yeniden oluşturma yolunda önemli bir noktada 1919 yılında Almanya'da kurulmuştur (Yazar, Tomak, Öztürk, 2016: 106).

Araştırmanın amacı; Bauhaus sanat akımında tasarım ve ticari kaygılarla yapılan resim, üç boyutlu nesnelere yer alan geometriksel formların sanatçı ve izleyici üzerinde oluşturduğu estetik algıyı ortaya çıkarmaktır. Araştırmanın önemi ise; Bauhaus ile ortaya çıkan ürünler ve eserlerde önemli bir biçimde geometrik formların kullanılmasını göz önüne sermektir. Araştırma nitel araştırma yöntemi ile yapılmış olup verilere ulaşmak için internet, makale, kitap, tez gibi kaynakçalara bakılıp literatür taramasına gidilmiştir. Araştırmada on tane Bauhaus eseri görsel örneği kullanılmış olup bu örneklerle üzerinden geometriksel formlarla estetik ilişkisi ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Eserler seçilirken Bauhaus akımının önemli sanatçıları ve eserleri örneklem olarak kullanılmıştır. Resim analizinde ise betimsel resim analiz yöntemi kullanılmıştır

Araştırmanın sonucunda Bauhaus ile ortaya çıkan ürün ve eserlerin geometriksel formlarıyla ve bu formlarla birlikte kullanılan renklerinde geometriksel görünümüyle ile izleyicide algısal olarak bir kesinleşmiş düzgün form oluştuğu anlaşılmaktadır. Bireylerde oluşan bu kavramsal algı aynı zamanda estetik bir haz oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bauhaus, Geometri, Estetik, Endüstrileşme, Algı

ABSTRACT

XX. at the beginning of the century, in parallel with events and cultural changes in the community, Cubism, Fauvism, Expressionism, Futurism, Dadaism, ready-made, constructivism, surrealism, and art as well as various trends have emerged, and during the same period, bringing the aesthetic with the format of new technological developments in the Industrial Area I. Bauhaus, an institution that radically influenced art education after World War II, was founded in Germany in 1919 at an important point in the way of restoring the unity of the artistic, technical and productive departments separated by industrialization (writer, Tomak, Ozturk, 2016: 106).

The aim of the research is to reveal the aesthetic perception of the geometric forms in three-dimensional objects on the artist and the viewer. The importance of research is to consider the use of geometric forms in an important form in the products and works that emerged with the Bauhaus. The research was conducted by qualitative research method and in order to access the data, bibliographies such as internet, articles, books,

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

dissertations were looked at and literature was scanned. In the study, ten visual examples of Bauhaus works were used, and through these samples, an attempt was made to determine the aesthetic relationship with geometric forms. Important artists and works of the Bauhaus movement were used as examples when selecting works. Descriptive picture analysis method is used in picture analysis

As a result of the research, it is understood that the products and works that appeared with the Bauhaus formed a perceptually completed uniform form in the viewer with their geometric forms and their geometric appearance in the colors used together with these forms. This conceptual perception formed in individuals also creates aesthetic pleasure Jun.

Keywords: Bauhaus, Geometry, Aesthetics

LHOTE'NİN D GURUBU ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

LHOTE'S IMPACT ON GROUP D

Fahrettin GEÇEN

Doç. Dr. İnönü Üniversitesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi Resim Bölümü Orcid: 0000-0002-0787-7505

Ümit PARSIL

Öğr. Gör. Adıyaman Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü, Orcid No: 0000-0002-1901-5400

ÖZET

1885 yılında Lhote Fransa'nın Güney şehirlerinden biri olan Bordeaux'da doğmuştur. Sanatçı 13 yaşında bir heykeltıraşın yanına çırak olarak verilmiştir. Lhote normal öğrenimini ise tamamlayamamıştır. Lhote, 18 yaşındayken resim yapmaya başlamış, kendi kendini yetiştirmiş ve hiçbir sanatçının izinden gitmemiş bir sanatçıdır. İlk eserini 21 yaşındayken Paris'te, Bağımsız Ressamlar Sergisi'nde göstermiştir. (1906). İlk şahsi sergisini 1910'da açmış ve bu sergi geniş yankılar uyandırmıştır. Lhote sanatı "form yapmak" olarak tanımlar ve form da geometri sayesinde yapılırlık şeklinde düşünmüştür. Ona göre, Pythagoras'ın ve Platon'un belirlemiş olduğu sanattaki geometriye dayalı "plastik ilkelerin değişmez olduğu gerçeği" ortadadır. Lhote'ye göre desenin başlıca iki elemanı düz ve eğri çizgilerdir. Ondan çok önce Cézanne "Tabiatta her nesne kareye, yuvarlağa, silindire uyar" demişti ve gerçekten de gördüklerimizin tümü ya düz ya eğri değil miydi? Bu prensibe dayanarak Lhote, sanatının emekleme devrinde bile, belirsiz, yumuşak, karakersiz, kendi deyimiyle "damarsız" çizgiye savaş açmıştı. Ayrıca Lhote atölyesinde birçok sanatçı yetiştirmiştir. Bu atölyede yetişen sanatçılardan bazıları Türk sanatçılarıdır. Bu Türk sanatçılardan bazıları D grubu üyeleri olmuştur. Araştırmanın amacı; Lhote'nin D grubu üzerindeki etkisini ve guruptaki kübizm etkilerini ortaya koymaktır. Araştırmanın önemi ise Lhote'nin D Grubu Üzerindeki Etkisini ve Guruptaki üyelerin resimlerinde Kübizm etkilerini tema ve biçim açısından örneklerle göstermektir. Konu ile ilgili bilgileri bulmak için nitel araştırma yöntemi kullanılmış, resim analizinde ise betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda ise Lhote'nin D grubu üzerindeki etkisi, tuvalin yüzeyini, renk ve çizgilerle, gözde ve akılda ahenk hisleri uyandıracak bir şekilde taksim etmek olmuştur. D grubu'ndaki sanatçılardan Nurullah Berk, Cemal Tollu, Abidin Elderoğlu gibi önde gelen üyelerinin de bir dönem tuvalerini kare ve üçgenlere bölerek resme başladıkları, kendi ifade biçimleri ile tema olarak ortaya çıkardıkları görülmüştür. Lhote'nin eğitiminden geçen sanatçıların eserlerinde kübizmin etkilerinin etkin olduğu görülmüş ve eserlerinde yansıttıkları anlaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Lhote, Kübizm, D Grubu

ABSTRACT

In 1885, Lhote was born in Bordeaux, one of the southern cities of France. The artist was apprenticed to a 13-year-old sculptor. Lhote did not complete his normal education. Lhote started painting at the age of 18, is a self-taught artist who has not followed in the footsteps of any artist. He showed his first work at the age of 21 in Paris, at the exhibition of Independent Painters. (1906). He opened his first solo exhibition in 1910, which had wide repercussions. Lhote defines art as "making form" and thought that form is also made through geometry. According to him, the "fact that plastic principles are invariant" based on the geometry in art determined by Pythagoras and Plato is obvious. According to Lhote, the main two elements of the pattern are straight and curved lines. Long before that, Cézanne said, "in nature, every object fits a square, a round, a cylinder, " and wasn't everything we saw really either straight or curved? Based on this principle, Lhote, even

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

in the infancy of his art, waged war on the vague, soft, characterless, “vein-free” line, in his own words. He also trained many artists in the Lhote workshop. Some of the artists who grew up in this workshop are Turkish artists. Some of these Turkish artists have been members of Group D. The aim of the research is to reveal the effect of Lhote on Group D and the effects of Cubism on the group. The importance of the research is to show the influence of Lhote on Group D and the influence of Cubism on the paintings of the members of the group with samples in terms of theme and form. Qualitative research method was used to find information about the subject, and descriptive analysis technique was used in picture analysis. As a result of the research, Lhote's effect on Group D was to divide the surface of the canvas with colors and lines in a way that evokes feelings of harmony in the eye and mind. Among the artists in Group D, leading members such as Nurullah Berk, Cemal Tollu, Abidin Elderoglu also began painting by dividing period canvases into squares and triangles, revealing them as a theme with their own forms of expression. It was seen that the influences of Cubism were active in the works of the artists who passed through Lhote's education, and it was understood that they reflected in their works.

Keywords: Lhote, Cubism, Group D

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**SEVİYE SEVİYE HİKÂYELERLE ANA DİLİ ARAPÇA OLMAYANLARA KELİME ÖĞRETME
YÖNTEMİ: SAHLAWAYHI ÖRNEĞİ**

THE VOCABULARY METHOD OF TEACHING TO ONES NOT HAVING NATIVE ARABIC
LANGUAGE WITH LEVEL STORIES: THE SAHLAWAYHI'S EXAMPLE

Emin CENGİZ

Dr. Öğr. Üyesi, Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, ORCID 0000-0001-5109-1342

ÖZET

Günümüzde insanlar ana dilin yanında bir veya birden fazla yabancı dil öğrenmek için yoğun çaba sarf etmektedir. Küreselleşen dünyada artık yabancı dil bilmek ayrıcalık olmaktan çıkıp adeta bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu gerekliliğin farkında olan dilbilimciler, çok çeşitli yabancı dil öğretim metotları üzerinde çalışmış ve farklı becerileri önceleyen çeşitli yöntemler geliştirmişlerdir. Seviye seviye hikâyelerle yabancı dil öğretme yöntemi başta İngilizce olmak üzere pek çok dilin öğretiminde yaygın olarak kullanılmaktadır. Ancak yabancılar Arapça öğretiminde bu yöntemin ilk defa Ahmed Hurşid tarafından geliştirildiği düşünülmektedir.

Hurşid, Kahire Amerikan Üniversitesi'nde "Bir Yabancı Dil Olarak Arapça Öğretimi" konulu yüksek lisans yapmıştır. Çeşitli üniversitelerde 25 yıldan fazla Arapça dersi vermiş ve bu alanda çeşitli eserler telif etmiştir. Yazar, Sahlawayhi Kısa mutedarrece li'l-ecânibi'l-mubtediîn (2009) adlı eserin dışında yabancılar için her seviyede hazırlanmış olduğu Sahlawayhi fi kavâ'idi'l-'Arabiyye li'l-ecânib (2010) isimli bir nahiv kitabı ve çocuklar için hazırladığı otuz dört hikâyeden oluşan Heyyâ netekellem me'an isimli başka eserleri de vardır.

Çalışmamızın konusu olan Sahlawayhi kısa mutedarrece li'l-ecânibi'l-mubtediîn adlı eser, Hurşid'in seviye seviye hikâyelerle yabancılar Arapça öğretmek amacıyla hazırladığı üç ciltlik bir seridir. Üç seviyeden oluşan bu serinin her bir seviyesinde 4 adet olmak üzere toplamda 12 hikâye bulunmaktadır. Birinci seviyede 350, ikinci seviyede 450 ve üçüncü seviyede 550 kelimenin öğretimi hedeflenmiştir. Serinin tamamında geçen kelime sayısı ise 30 bindir. Yazar bu eseri; modern fasih Arapça öğrenmeye başlayan ve ana dili Arapça olmayan yetişkinler için seviye seviye Arapça hikâyelerle kelime öğreten ilk seri olarak tanımlamaktadır. Eserde belli sayıda verilen kelime ve terkipler, farklı seviye ve temadaki hikâyelerde sıkça tekrarlanarak okuyucuya öğretilmek istenmektedir. Hikâyelerin sonunda ilgili hikâyede geçen Arapça kelimeler İngilizce, Fransızca, İspanyolca ve Almanca karşılıklarıyla birlikte liste halinde verilmiştir. Ayrıca her hikâyenin sonunda farklı soru tiplerinden oluşan alıştırmalar bulunmaktadır. Alıştırmalarda kullanılan bütün ifadeler hikâyelerde geçen içeriklerle ilgilidir.

Sahlawayhi serisi, İngilizce öğretiminde yaygın olarak kullanılan "stage, levels veya graded readers" olarak tanımlanan seviye seviye kelime öğretme yönteminin Arapçaya uyarlanmış halidir. Ancak bu seri, hikâyelerinde hiç resimlere yer verilmemiş olması, seviyeler arasındaki zorluk derecesindeki büyük farklılık ve her seviyede bulunan toplam hikâye sayısının azlığı yönünden İngilizcedeki "stage"lerden ayrılmaktadır. Ayrıca eserde az da olsa gramer hataları ve birtakım yazım yanlışları gibi maddi hataların varlığı göze çarpmaktadır. Sahlawayhi'den sonra ülkemizde ve dünyada bu yöntemle pek çok eser telif edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Arap dili, hikâye, Sahlawayhi, Ahmet Hurşid, yabancı dil, dil öğretimi.

ABSTRACT

Nowadays, people make a great effort to learn one or more foreign languages in conjunction with the mother tongue. Knowing a foreign language is no longer a privilege, but an obligation in the globalizing world.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Linguists, being aware of this requirement, have studied a wide variety of foreign language teaching methods and developed various methods prioritizing different skills. The teaching foreign languages' method with level by level stories is widely used in many languages' teaching, particularly English. However, this method of teaching Arabic to foreigners is thought to have been first developed by Ahmed Khurshid.

Khurshid has studied for a Master's degree on "Teaching Arabic as a Foreign Language" at the American University of Cairo. He has taught Arabic at various universities for more than 25 years and has authored various works in this field. The writer, apart from the work titled *Sahlawayhi Kısas mutedarrece li'l-ecânibi'l-mubtediîn* (2009), has a nahiv book named *Sahlawayhi fi kavâ'idil-'Arabiyye li'l-ecânib* (2010) for foreigners at every level and he also has other works called *Heyyâ netekellem me'an*, which consists of thirty-four stories for children.

Our study's subject whose work named *Sahlawayhi Kısas mutedarrece li'l-ecânibi'l-mubtediîn* is a series of three volumes prepared by Khurshid with the aim of teaching Arabic to foreigners with level-by-level stories. This series, consisting of three levels, has 12 stories in total, 4 stories in each level. It has been aimed to teach 350 words at the first level, 450 words at the second level and 550 words at the third level. The number of words in the entire series is 30 thousand. The author defines this work as the first series to teach words with level by level Arabic stories for adults who are starting to learn modern fluent Arabic and those whose native language is not Arabic. The words and compositions given in a certain number of poetry are frequently repeated in stories at different levels and themes, and they are wanted to be taught to the reader. The Arabic words in the related story have been given in a listing way with their English, French, Spanish and German equivalents at the end of the stories. Moreover, there are exercises consisting of different question types at the end of each story. All the expressions used in the research are related to the content in the stories.

Sahlawayhi's series, is used as "stage, levels or graded readers" in English teaching, is defined the adaptation vocabulary method of Arabic language level by level. However, this series is separated from "English stages" in terms of not including any images in the stories, in the extent diffiucty and big difference among levels and the number scarcity of total stories at every level. Furthermore, in this work there are a few grammatical errors and spelling mistakes standing out like error of fact. Through this method, many works have been compiled in our country and the world after *Sahlawayhi*.

Keywords: Arabic Language, Story, *Sahlawayhi*, Ahmet Khurshid, Foreign language, Lagu

**ARAPÇADA BAZI NAHİV KONULARININ ÖĞRETİLMESİNDE KUR'ÂN AYETLERİNDEN
YARARLANMA METODU: 'ADED-MA'DÛD ÖRNEĞİ**

THE UTILIZING METHOD FROM QUR'AN VERSES IN BEING TAUGHT SOME NAHIV SUBJECTS
IN ARABIC: SAMPLE OF NUMBER AND MODIFIERS

Emin CENGİZ

Dr. Öğr. Üyesi, Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, ORCID 0000-0001-5109-1342

ÖZET

'Aded-Ma'dûd ilişkisi, Arapçada en önemli nahiv konularından birisidir. Bu konuda sayı ile sayılan arasında cinsiyet, adet ve i'râb gibi farklı açılardan kurallı bir ilişki vardır. Ayrıca bu ilişki sayıların türü ile sayılanın cinsiyet ve adedine göre de değişmektedir. Bu nedenle nahiv öğretiminde sayıların temyizi konusu, en çok zorlanılan meselelerden birisi olmuştur.

Arapçada sayılar; müfred (1-10 arası sayılar), mürekkeb (11-19 arası sayılar), ûkûd (20-90 arasındaki onluk sayılar) ve atıflı (21-99 arasında ۷ ile birbirine bağlanan sayılar) olmak üzere farklı türlere ayrılmaktadır. Her bir sayı türünde, sayı ile sayılan arasında farklı bir ilişki söz konusudur. Nitekim bazı sayı türlerinde 'aded ile ma'dûd, cinsiyet açısından birbirine uyarken bazıları tamamen birbirine zıt olmakta, bazen de cinsiyet ilişkisi dışında farklı kurallar devreye girmektedir. Tüm bu kuralların doğru ve sistematik bir şekilde öğretilmesi için farklı yöntemler geliştirilmiştir. Bu çalışmada ise sayıların temyizi konusunun öğretilmesinde Kur'an ayetlerinden yararlanma metodu üzerinde durulmuştur.

Kur'an-ı Kerim mesajını apaçık bir dille ve Arapça olarak iletmiş için muhtevasında bu dilin gramer ve karakteristik yapısını barındırmaktadır. Hiç şüphesiz gramer konularının tespitinde dil alimlerinin başvurduğu en temel referans kaynağı yine Kur'an-ı Kerim olmuştur. Dilciler ihtilafli meselelerde Kur'an ayetlerinden istihâd getirerek görüşlerini delillendirmiş ve muarızlarının görüşlerine bu yöntemle itirazlar geliştirmişlerdir. Kur'an, bu anlamda dilcilere en sağlam ve en güvenilir dayanakları sağlamıştır. Bunun bilincinde olan bazı dil alimleri gramer konularını Kur'an ayetleri ışığında anlatma metodunu geliştirmiştir. Günümüzde de bu yöntemle bazı gramer kitapları yazılmıştır.

Bu çalışmada Arapça öğretiminde kolaylıkla uygulanabilecek ve karmaşık gibi görünen sayıların temyizi konusunu kalıcı bir şekilde öğretmeyi amaçlayan bir yöntem üzerinde durulacaktır. Bu metotta sayıların temyizi konusu Kur'an ayetlerinden getirilen örnekler üzerinden anlatılacaktır. Bütün sayı örneklerini Kur'an'da bulmak mümkün olmasa da en azından her sayı türünden bir veya birkaç örnek bulunmaktadır. Seçilen bu örneklerle kıyas edilerek tüm sayıların temyizi sistematik bir şekilde öğretilir. Böylece başlangıçta karmaşık ve zor gibi görünen sayıların temyizi konusunun daha kolay ve daha kalıcı bir şekilde öğretilmesi sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Arap dili, nahiv, Kur'an, 'aded-ma'dûd, yabancı dil, öğretim yöntemi.

ABSTRACT

The relationship of number and modifiers (Adad-Ma'dûd) is one of the most important syntax (nahiv) subjects in Arabic. On this subject, there is a grammatical relationship between the number and the numbered in such different aspects as gender, customs and i'râb. Moreover, this relationship varies with regard to the type of

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

numbers and number of the number counted and the gender. For this reason, the subject of number and modifiers in the nahiv teaching has been one of the most difficult subjects to be taught.

Numbers in Arabic are separated from different types of numbers between one and ten (müfret), numbers between eleven and nineteen (mürekkep), numbers between twenty and ninety (ûkûd) and numbers between twenty-one and ninety-nine connected each other with و (atif). In each type of number, there is a different relationship between the number and the numbered. In fact, while in some types of numbers, 'adad and ma'dûd' match with each other from the point of gender, some of them are completely opposite to each other, and sometimes different rules get involved except for gender relation. So as to be taught all these rules correctly and systematically, different methods have been developed. As for in this study, the method utilizing from the Quran's verses in being taught the subject of number and modifiers has been dwelt on.

Inasmuch as it conveys its message in a clear language and in Arabic, the Qur'an contains the grammatical and characteristic structure of this language in its content. Undoubtedly, language scholars applying for the most basic reference source in detecting grammatical subjects has also been again the Quran. The linguists have corroborated their views by bringing consultation from the Quran's verses on controversial matters and developed objections to the their opponents' views through this method. In this sense, the Qur'an has provided linguists with the steadiest and most reliable foundations. Some language scholars being aware of this have enhanced the method of explaining grammatical subjects in consideration of the Qur'an's verses. Today, some grammar books have also been written by using this method.

In this study, a method being able to be easily applied in Arabic teaching and aiming to teach the subject of numbers and modifiers appearing complicated in a permanent way will be dwelt upon. In this method, the subject of the numbers and modifiers will be explained through the examples brought from the Quran's verses. Even though it is not possible to find all the number examples in the Qur'an, there are at least one or more examples of each number kind. By comparing these chosen examples, all numbers and modifiers can be taught in a systematic way. Hence, the subject of the the subject of number and modifiers, which initially seems complicated and difficult, can be taught in an easier and more permanent way.

Keywords: Arabic Language, Nahiv, Quran, Number and Modifiers, Foreign Language, Teaching Method.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

INTERFAITH MARRIAGES IN THE LIGHT OF THE HOLY QUR'AN AND ITS EXEGESIS

Rehana KANWAL

M.phil Scholar, Department of Islamic Studies, National College of Business Administration and Economics

ABSTRACT

The Holy Qur'ān is the divine book of Allah almighty that is guideline for mankind in every aspect of life. Splendid rules have been prescribed about family life including marriage, progeny and sanctity of relations. As Islam presents fabulous example of tolerance so in its attitude to the question of interfaith marriages, the situation is different from Judaism and Christianity. Islam allows interfaith marriages with some terms and conditions. An attempt has been made to define affixed rules regarding interfaith marriages in the light of the Holy Qur'ān and its Exegesis. Marriage between two individuals belonging to different religions is called interfaith marriage. Interfaith marriages are universal phenomena; they were a part of human civilization in the past, are a vital reality of present and will remain an imperative constituent of future. The study of history demonstrates that mixed marriages remained a tradition in almost all religions of the world and also in Semitic religions that are Judaism, Christianity and Islām. In this article, we will explain "interfaith marriages in the light of the Holy Quran and its exegesis" as follow:

1. Introduction
2. Prohibition of marriages with non-believers
3. Classification of non-believers
4. Permission to marry the people of scriptures (Ahl al kitāb)
5. Views of contemporary scholars
6. Prohibition of Muslim women to marry the people of scriptures
7. Commentators' arguments
8. Conclusion

Keywords: Interfaith marriages, Qur'ānic rules, Exegetical opinion, Islam, Judaism, Christianity.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

IMPORTANCE OF HEALTH AND CLEANLINESS IN QUR'ANIC PERSPECTIVE

Rehana KANWAL

M.phil Scholar, Department of Islamic Studies, National College of Business Administration and Economics

ABSTRACT

Human being as a masterpiece of God's imagination is highly valued. The creator of mankind ensures physical, mental and spiritual health before assigning the role of vicegerent to human being. In this way the role of man is highlighted through focusing on promoting physical health which is naturally dependent on cleanliness. The work is based on Quranic framework for human health. Social implications of cleanliness are as promising as cleanliness for worship. The work is concluded through Quranic injunction that purity leads us to avoid diseases both from body and soul. Health is a common theme in most cultures. The most common percept of health is the "absence of disease." During past few decades, there has been a reawakening that health is a fundamental human right and a worldwide social goal; that it is essential to the satisfaction of basic human needs and to an improved quality of life; and that is to be attained by all people. The widely accepted definition of health is that given by the WHO (1948): "Health is a state of complete physical, mental and social wellbeing and not merely an absence of disease or infirmity."

Keywords: Health, Cleanliness, Human Right, Mental and spiritual health.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

AKTİF YAŞLANMADA ÇEVRESEL PARAMETRELER
ENVIRONMENTAL PARAMETERS IN ACTIVE AGING

İhsan ÇAPCIOĞLU

Prof. Dr. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Orcid ID: 0000-0003-4796-5232

Ahmed Hamza ALPAY

Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Orcid ID: 0000-0002-8781-6939

ÖZET

Yaşlanma vizyonunda yaşlı bireyler; ailelerinin, arkadaşlarının ve toplumlarının hayatına güçlü ve sürekli bir katkı sağlamaktadır. Bu çervede aktif yaşlanma, yaşlanan bireylerin yaşam kalitesini artırmak için sağlık, katılım ve güvenlik fırsatlarını optimize etme sürecidir. Günümüzde sağlıklı yaşlanmaya yönelik artan vurgunun yanı sıra, sağlığın geliştirilmesine ilişkin yaklaşımlar, genellikle sağlığın korunması ve yaşam kalitesine odaklanmaktadır. Yaşlılar bağımsızlıklarını ve refahlarını ne kadar uzun süre koruyabilirlerse, kendileri ve yakınları için yaşlanma o kadar aktif bir süreç olarak yönetilebilir. Aktif yaşlanmayı teşvik etmeye yönelik yaklaşımlar, kültürel klişelerin ve algılanan ayrımcılığın potansiyel tehditlerini ve olumsuz etkilerini dikkate almalıdır. Öznel esenlik, olumlu duygulanımın varlığı ve genel olarak yaşam doyumunun bilişsel bir değerlendirmesiyle ilgilidir. Günümüzde yaşlı bireylerin çoğunluğu mümkün olduğu kadar uzun süre kendi evlerinde kalmak istediğinden ve kurumsal bakım maliyetleri hızla arttığından, yeni ve daha kapsamlı bakım sistemleri ve modellerine ihtiyaç duyulmaktadır. Uzayan yaşam beklentisine yönelik çabaların sonuç vermesi, toplumsal bir başarı olarak yorumlansa da, ileri yaş dönemlerinde yaşamın yönetilmesinin o kadar da kolay olmadığı bilinmektedir. Bu nedenle aktif yaşlanma; önleme, teşvik ve bakıma dayalı bir dizi politika çerçevesinde başarılabilir. Aktif yaşlanmanın teşvik edilmesine yönelik itici toplumsal güçler, toplumun yaşlı bireylere yönelik ahlaki yükümlülükleri bağlamında değerlendirilebilir. Aktif ve iyi yaşlanmanın nasıl gerçekleştirileceğine ilişkin arayışlar halen devam etmektedir. Bu çalışmada, aktif yaşlanmada çevresel parametreler; ayrımcılık, sağlık, bakım ve sosyal politikalar ekseninde incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Aktif Yaşlanma, Başarılı Yaşlanma, Esenlik, Sosyal Politika.

ABSTRACT

In the vision of aging, older people make a powerful and sustained contribution to the lives of their families, friends and communities. Active aging is the process by which people optimize their health, participation and safety opportunities as they age to improve their quality of life. A focus on health promotion, health protection and quality of life is a climate of increasing emphasis on healthy aging. The longer older people can maintain their independence and well being, the better off they and their relatives can do. Taking into account the potential threats and negative effects of cultural stereotypes and perceived discrimination is a policy action aimed at promoting active aging. Subjective soundness is related to the presence of positive affect and a cognitive assessment of life satisfaction in general. As the costs of institutional care are increasing rapidly, the majority of elderly people want to stay in their homes for as long as possible, new and more comprehensive care systems and models are required. Undoubtedly, a longer life expectancy, interpreted as a success in society, exists by economic implications that are not so easy to manage. Active aging can be achieved through a range of policy interventions based on prevention, encouragement and care. The social drivers seen in the context of society's moral obligations towards older people are directed towards the encouragement of active

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

aging. The quest to understand how to help people live and age well continues. In this study, environmental parameters in active aging; will be examined in the plane of discrimination, health, care and social policies.

Keywords: Active Aging, Successful Aging, Well Being, Social Policy.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

AKTİF YAŞLANMA FELSEFESİ
ACTIVE AGING PHILOSOPHY

Ahmed Hamza ALPAY

Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Orcid ID: 0000-0002-8781-6939

İhsan ÇAPCIOĞLU

Prof. Dr. Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Orcid ID: 0000-0003-4796-5232

ÖZET

Yaşlılığın oluşmasında bilginin rolü, gerontoloji tarihini inceleyen bilim insanları tarafından vurgulanmıştır. Yaşlanma, ortam koşulları tarafından hafifletilebilen veya engellenebilen bir adaptasyon gerektirir. Aktif yaşlanmayı etkinleştirmek; yaşlanmanın birey, topluluklar ve bir bütün olarak toplum için olumlu bir deneyim olmasını sağlayan önceliklidir. Aktif yaşlanma aynı zamanda çevremizi nasıl yönettiğimiz ve bunun sağlık ve güvenliği teşvik etmeye ne kadar elverişli olduğu ile ilgilidir. Çevre gerontologları için çevrenin fiziksel aktiviteyi nasıl destekleyebileceği ve yaşlıların bağımsızlıklarını nasıl koruyabilecekleri özellikle ilgi çekicidir. Aktif yaşlanma genellikle yaşam boyunca ekonomik, sosyal ve kültürel katılımı optimize etmeye yönelik bireysel veya toplu stratejilere atıfta bulunur. Sosyal ağlar, sosyal izolasyonu azaltmak ve sağlıklı bir sosyal yaşamı teşvik etmek için yaşlılara benzer insanlarla yeni sosyal bağlantılar kurma fırsatı verir. İnfornel öğrenme, aktif yaşlanmanın önemli bir bileşenidir. Yaşlı yetişkinlerin topluma katkılarını en üst düzeye çıkarmak için yaşam boyu öğrenme, son yıllarda daha fazla önem kazanmıştır. Başarılı yaşlanma genellikle kişinin iyi yaşlandığı anlamına gelir ve genellikle sağlıklı ve yetkin terimleriyle eş anlamlıdır. Sağlıklı yaşamın yetişkinlere daha iyi yaşam kalitesi ve daha az kronik hastalık elde etmelerine yardımcı olma rolünün daha iyi anlaşılması, başarılı yaşlanmayı teşvik etmekle ilgili müdahaleler için fırsatlar sağlayabilir. Bu çalışmada, aktif yaşlanma felsefesi; sosyal ağlar, infornel öğrenme, başarıya odaklanma ve yaşam kalitesi düzleminde incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Aktif Yaşlanma, Başarılı Yaşlanma, İnfornel Öğrenme, Yaşam Kalitesi.

ABSTRACT

The role of knowledge in the formation of aging has been emphasized by scholars studying the history of gerontology. Aging can be transmitted an adaptation that can be extenuated or prevented by environmental conditions. Enabling active aging is the antecedence that ensures aging is a positive experience for the individual, communities and society as a whole. Active aging is also about how we manage our environment and how convenient it is by promoting health and safety. Of particular interest to environmental gerontologists is how the environment can protect the independence of the elderly and support physical activity. Active aging often refers to individual or collective strategies aimed at optimizing economic, social and cultural participation throughout life. Social networks give the opportunity to establish new social connections with people similar to older people, to reduce social isolation and to promote a healthy social life. Informal learning is an important constituent of active aging. Lifelong learning has become more and more important in recent years to maximize the contribution of older adults to society. Successful aging usually means that the person has aged well and is often synonymous with the terms healthy and competent. The role of wellness in helping adults with better quality of life and fewer chronic diseases will be better understood by providing opportunities for interventions to promote successful aging. In this study, active aging philosophy; will be examined in the plane of social networks, informal learning, focus on success and life quality.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Keywords: Active Aging, Successful Aging, Informal Learning, Life Quality.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

FELSEFİ DÜŞÜNCENİN EVRENSEL TEMSİLCİSİ; FARABİ

UNIVERSAL REPRESENTATIVE OF PHILOSOPHICAL THOUGHT; FARABİ

Ayşe ÖZER

Sude Naz YALÇINTAŞ

ÖZET

İslam'ın Altın Çağı'nda yaşamış ünlü bir filozof ve bilim adamı olan Farabi, özgün kişiliği ile bilime ve Avrupa tarihinin değişimine öncülük etmiş, evrensel kültüre katkıda bulunmuştur. Ayrıca Farabi, ünlü bir filozof ve bilim adamı olmakla beraber aynı zamanda gökbilimci, mantıkçı ve müzisyendir. Farabi'nin felsefeye ve bilime katkıları doğrultusunda, doğumunun 1150. yılında Kazakistan'ın isteği üzerine BM'nin 2020'yi "Farabi Yılı" ilan etmesiyle araştırmalar başlamış ve Avrupa Kültür Mirasına katkısı merak konusu olmuştur. Doğu'da ve Batı'da Farabi üzerine yapılan çalışmalar neticesinde Farabi felsefe ve İslam tarihinin altın bir halkası olarak karşımıza çıkmıştır. Ülkemiz adına büyük bir değer olan, Avrupa'da da Alfarabius olarak bilinen Farabi, İslam felsefesi geleneğinin ilk öğretmeni olan Aristoteles'ten sonra ikinci öğretmen olmuş ve "El-Muallimu's-Sani" olarak da anılmıştır. Türk düşünürlerinden biri olan Farabi, yaşamı boyunca büyük küçük 100'den fazla eser kaleme almış bunun neticesinde büyük felsefi düşüncenin evrensel temsilcilerinden biri ve İslam felsefesinin kurucusu olmuş, geçmişten günümüze hiç unutulmamış ayrıca da eserleri ile her zaman toplumların öncüsü olmaya devam etmiştir. Bu çalışma kapsamında da İslam felsefesinin kurucusu olan Farabi hakkındaki bilinmeyenleri keşfetmek ve bununla birlikte UNESCO'nun 16. Sürdürülebilir hedefleri ile Farabi düşünce sistemi arasındaki bağlantılarını incelemek hedeflenmiştir. Çalışma sürecinde Farabi'ye neden ikinci öğretmen denilmiş ve Farabi'nin yaşamını araştırarak Farabi'nin daha iyi tanınması amaçlanmıştır. Bununla birlikte bu çalışmada Farabi'nin kişiliği, eserleri, Aristoteles'ten sonra gelen ikinci öğretmen olması ve Farabi hakkındaki bilinmeyenlerin ortaya konulması hedeflenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Farabi, Muallim-i Sani, Alfarabius

ABSTRACT

Farabi, a famous philosopher and scientist who lived in the Golden Age of Islam, lead science and the change of European history with his unique personality and contributed to universal culture. In addition to being a famous philosopher and scientist, Farabi was an astronomer, logicist and musician as well. Due to his contributions with Farabi's contributions to philosophy and science, researches the UN declared 2020 as the "Farabi Year" at the request of Kazakhstan in the 1150th year of his birth and his contribution to the European Cultural Heritage has been a matter of curiosity after that. As a result of the studies of Farabi in the East and the West, Farabi has emerged as a golden ring of philosophy and Islamic history. Farabi, who is a great value for our country and known as Alfarabius in Europe, became the second teacher after Aristotle, who was the first teacher of the Islamic philosophy tradition, and was also called "El-Muallimu's-Sani". One of the Turkish wise man, Farabi wrote more than 100 works, as a result of which he became one of the universal representatives of great philosophical thought and the founder of Islamic philosophy, has not been forgotten from the past to the present, and has always been the pioneer of societies with his works. Within the scope of this study, it was aimed to discover the unknowns about Farabi, the founder of Islamic philosophy, and also to examine the connections between UNESCO's 16th Sustainable goals and the Farabi thought system. During the study process, aimed to why was Farabi called the second teacher and get Farabi better known by researching Farabi's life.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Keywords: Farabi, Muallim-i Sani, Alpharabius

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**ÇOCUK YOKSULLUĞUNUN GELECEK KUŞAKLARIN YAŞAM KALİTESİ AÇISINDAN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

**ASSESSMENT OF CHILD POVERTY IN TERMS OF QUALITY OF LIFE FOR FUTURE
GENERATIONS**

Gökhan OFLUOĞLU

Doç. Dr. Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, ORCID ID; orcid.org/0000-0003-1790-0761

ÖZET

Bu çalışmada gelecek kuşakların yaşam kalitesi düzeyi üzerinde ortaya çıkardığı sorunlar nedeniyle çocuk yoksulluğu ayrıntılı olarak incelenmektedir. Kişinin çocukluk döneminde yaşadığı yoksulluğun olumsuz yansımaları, çocukların hem büyüme ve gelişme süreçlerinde, hem de yetişkinlik çağındaki kazanımları ve başarıları üzerinde ortaya çıkmaktadır. Bunun yanı sıra yoksulluk gelecek diğer nesillere aktarılması halinde son derece olumsuz bir döngü haline gelebilmektedir. Bu nedenle yoksulluğun önlenmesi çalışmalarının çocuk yoksulluğundan itibaren başlaması büyük önem taşımaktadır. Küreselleşme ile birlikte son yıllarda beslenme, barınma, sağlık gibi insani ihtiyaçların karşılanmasında önemli ilerlemeler kaydedilmiş olsa da, dünya genelinde çocuk ölümleri hala önemli boyuttadır. Çocuk ölümlerinin birçoğu önlenebilir nedenlerden kaynaklanmaktadır. Bu göstergeler çocukların en temel hakkı olan yaşam hakkının birçok ülkede tehdit altında olduğunu göstermektedir. Çocuk yoksulluğu ile mücadelede ana amaç yaşam hakkının korunması olmalıdır. Çocuk haklarına ilişkin uluslararası sözleşmeyi imzalayan ülkelerin sorumluluklarını yerine getirmesi büyük önem taşımaktadır. Bütün bunlar yaşama, beden bütünlüğü ve sağlık hakkı ile doğrudan ilgili olan çocuk yoksulluğu ile mücadelenin bir politika önceliği olarak ele alınmasını gerektirmekte ve bu konuda dünya ülkelerine büyük sorumluluk düşmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Yoksulluğu, Yoksunluk, Çocuk Hakları, Çocuk Yoksulluğu ile Mücadele

ABSTRACT

In this study, child poverty is examined in detail due to the problems it poses on the quality of life of future generations. Negative repercussions of childhood poverty occur both in the growth and development processes of children and on their achievements and achievements in adulthood. In addition, poverty can become an extremely negative cycle if it is passed on to other future generations. For this reason, it is of great importance that poverty prevention efforts begin from child poverty. Although significant progress has been made in meeting humanitarian needs such as nutrition, housing and health in recent years with globalization, child mortality is still significant worldwide. Many of the child deaths are from preventable causes. These indicators show that the right to life, the most basic right of children, is under threat in many countries. The main objective in combating child poverty should be the protection of the right to life. It is of great importance that the countries that have signed the International Convention on the rights of the child fulfill their responsibilities. All this requires that the fight against child poverty, which is directly related to the right to life, body integrity and health, be considered as a policy priority, and the countries of the world bear great responsibility for this issue.

Keywords: Child Poverty, Deprivation, Child Rights, Combatting child poverty

TÜRK DİLÇİLİYİNDƏ CÜMLƏ ÜZVLƏRİNİN TƏSNİFİ MƏSƏLƏSİ

(cümlənin baş üzvlərinə dair elmi-nəzəri mülahizələr)

CLASSIFICATION OF SENTENCE MEMBERS IN TURKISH LANGUAGES ISSUE (scientific-theoretical considerations on the main parts of the sentence)

Kəmalə ƏHMƏDOVA

f.e.d. Bakı Dövlət Universiteti, Türk filologiyası kafedrası

XÜLASƏ

Türk qrammatikasını tədqiqi zamanı klassifikasiya və kvalifikasiya problemlərinin çox olduğunu müşahədə edirik. Bütün bunların həm obyektiv, həm də subyektiv səbəbləri mövcuddur. 1930-cu illərə qədər türk dili daha çox ərəb-fars qrammatikasına uyğun izah edilsə də, 30-cu illərdən sonra türk dilinə alman, fransız və digər Avropa dillərinin təsir etməsi, müasir dövr dilçilərinin də bu cərəyana uyğun aparılan tədqiqatları fikir ayrılıqlarına gətirib çıxaran birinci səbəb kimi göstərilə bilər. Bundan əlavə, müasir türkcənin təhsil səviyyəsinə görə də fərqli izah edilməsi göz önündədir.

Türk dilinin sintaksisi ilə bağlı araşdırmalar bu gün belə davam etməkdədir. Türk dilçilərindən Leyla Karahan, Caner Kerimoğlu, Tahsin Banguoğlu, Muharrem Ergin və başqalarının müasir türk dilinin bu sahəsi üzrə müxtəlif fikirləri vardır. Sintaksis bölməsi Azərbaycan dilində olduğu kimi, türk dilində də mürəkkəb və mübahisəli bölmə olaraq aktuallığını qoruyur.

Müasir türk dilində “söz dizimi” bəhsinin tədqiqində müxtəlif problemlər ortaya çıxır. Bunun əsas səbəbi dilçilərin cümlə üzvlərini və onların funksiyalarını müxtəlif cəhətdən araşdırıb izah etməsidir. Buna görə də adları çəkilən dilçilər (T.Banguoğlu H.Ediskun Z.Korkmaz L.Karahan) cümlə üzvlərinə fərqli təsnif etmişlər. İsmet Cemiloğlu “söz dizimi” bəhsinin tədqiqində qarşıya çıxan problemlərlə əlaqədar olaraq qeyd edir ki, cümlə təhlilində bizi yanlışa aparən səbəblərdən biri də cümləni meydana gətirən ünsürlərin fərqli adlandırılmasıdır. Belə ki bu mövzuda dilçilər arasında yekdil fikir yoxdur.

Türk tədqiqatçılarının əksəriyyəti xəbəri – yüklemi cümlənin ən baş üzvü olması fikrini qeyd edirlər. Bu sintaktik vahidsiz cümlənin olmasını qəbul etmirlər. Xəbərin təməl üzv olduğu mülahisəsi yekdil olaraq qəbul edilsə də, mübtədə və tamamlığın xəbərdən asılı olması bəzi dilçilər tərəfindən birmənalı şəkildə qarşılıdır.

Türk dilində termin olaraq mübtədəyə “özne” deyilir. Özneye bu cür tərif verə bilərik: Cümlədə hökmü yerinə yetirən subyekt, cümlədə olanları qarşılayan üzv öznedir. Mübtədə (özne) xəbərin göstərdiyi kılıf, oluş və durumu üzünə alır.

Açar sözlər: Azərbaycan və Türkiyə dilçiliyi, qrammatika məsələləri, sintaksisin öyrənilməsi, baş üzvlərin araşdırılması.

ABSTRACT

Many problems of classification and qualification in the study of Turkish grammar we observe that. There are both objective and subjective reasons for all this available. Until the 1930s, the Turkish language was mostly interpreted according to Arabic-Persian grammar Also, the influence of German, French and other European languages on the Turkish language after the 1930s is modern The researches of the linguists of the period in accordance with this trend also led to disagreements can be cited as the first reason. In addition, the level of education of modern Turkish is intended to be explained differently. Research on the syntax of the Turkish

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

language continues today. Turkish linguists Leyla Karahan, Caner Kerimoğlu, Tahsin Banguoğlu, Muharrem Ergin and others have different views on this area of modern Turkish. Syntax section as in the Azerbaijani language, as in the Turkish language as a complex and controversial section maintains relevance. Various problems arise in the study of the word system in modern Turkish. The main reason for this is the different aspects of linguists' sentence members and their functions is to investigate and explain. Therefore, the named linguists (T.Banguoglu H.Ediskun Z.Korkmaz L.Karahan) classified the members of the sentence differently. İsmet Cemiloğlu "word sequence" In connection with the problems encountered in the study of the discussion, he notes that in the analysis of the sentence us One of the reasons for the error is the different naming of the elements that make up the sentence. Thus, there is no consensus among linguists on this issue. Most Turkish researchers believe that the message is the most important part of the sentence note. They do not accept the existence of a sentence without this syntactic unit. The news is a key member Although the reasoning is unanimous, the principle and completeness depend on the news not unequivocally welcomed by linguists. In Turkish, the term is called "ozone". We can define Özney as follows: The subject of the sentence in the sentence is the member who meets the sentence. In principle (ozone) takes on the sword, formation and status shown by the news.

Keywords: Azerbaijani and Turkish linguistics, grammar issues, syntax study, investigation of senior members.

**İMAM-I A'ZÂM EBU HANİFE'NİN SİYASİ DURUŞU VE EHL-İ BEYT İMAMLARI
HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ**

POLITICAL STANCE OF İMAM-I A'ZÂM ABU HANİFA AND İMAMS OF AHL AL-BAYT
OPINIONS ABOUT

Abdulhamit SİNANOĞLU

Prof. Dr. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İlahiyat Fak. Orcid ID: 0000-0001-9633-896X

ÖZET

İmâm-ı Azam Ebu Hanife'yi (ö.150/767) tanıyanlar daha ziyade amelî fıkıh alanındaki temayüzü ile tanıtmakta, onun yetiştiği ortamı, fikrî ve siyâsî akaplanının ne olduğunu görmezden gelinmektedir. Şüphesiz onun İslam Fıkıh mirasındaki yeri kadar, itkâdî ve siyâsî fikirlerinin de neler olduğunun yeniden okunması ve toplumumuza iyi tanıtılması gerekmektedir. Son yapılan araştırmalar onun Sünnî Kelam'ın da ilk temsilcilerinden bir olduğunu ve bu konuda bizlere azımsanmayacak derecede malzeme bıraktığı görülmektedir. Onun itikâdî ve siyâsî fikirlerinin geri plana itilmesinin arkaplanındaki en büyük nedenlerden, biri öğrencilerinden Ebu Yûsuf'un Abbâsilerle kâdı olması dolayısıyla Ebu Hanife'nin itikâdî ve siyâsî görüşlerinin Abbâsî hilafet çevreleri tarafından pek benimsenmemesi olarak görülüyor. Zira Ebû Hanife, ikinci Abbâsî halifesi tarafından cezalandırılmış ve Mürcîî fikirlere sahip olduğu gerekçesiyle o günün konjonktüründe tutulmayan bir ilim adamıdır. Bize göre onun talebeleri olan İmam Ebu Yusuf ve İmam Muhammed'in bir çok konuda ondan farklı düşüncelerinin bir sebebi de bu olsa gerektir.

Buna göre onun fıkhi mirasına sahip çıkan öğrencilerinin, siyasi mirasına yeterince sahip çıkamadıkları anlaşılıyor. Emeviler dönemi ile Abbâsilerin ilk dönemlerini idrak etmiş olan Ebu Hanife aslında hür seçime ve liyakate dayanan hilafetin saltanata dönüşmesine karşıdır. Abbâsilerden Osmanlı Devleti'nin sonuna kadar onun bu yönü belki de bilerek ihmal edilmiştir. Ebu Hanife'nin halife seçimi hakkındaki görüşü bu işe ehil olanlar arasında seçim yapılması; seçimde kazanan adayın makamına geçerek biat almasıdır. Makamına geçmeden önce veya zorla herhangi birisinin kendisine veya bir başkasına biati meşru değildir. O, bu görüşünü halife Mansur'a bile açıkça söylemiştir.

Anahtar Kelimeler: Ebu Hanife, siyaset, Ehl-i Beyt, imam.

ABSTRACT

Those who also know the Imam-i Azam Abu Hanifa (150/767) are more familiar with his appeal in the field of operational fiqh, and his environment, his intellectual and political ancestor is ignored. Undoubtedly, it is necessary to re-read what is important in his Islamic Fiqh heritage as well as his political and political ideas and to introduce our society well. It is seen that the latest researches he was one of the first representatives of Sunni Kalam and left us with considerable material in this regard. It is seen as one of the major reasons behind the repulsion of his intellectual and political ideas to the Abbasi because one of his students' Abu Yûsuf was not acknowledged by the Abbâhî caliphate circles of Abu Hanifa. Because Abu Hanife is a scholar who has been punished by the second Abbâsî caliph and has not been kept in the conjuncture of that day because he has Mürcîî ideas. In our opinion, this is one reason why Imam Abu Yusuf and Imam Muhammad, who are his students, think differently about him in many subjects.

According to this, it is understood that the students who took care of his fiqh heritage could not adequately protect their political heritage. Abu Hanifa, who realized the Umayyad period and the first periods of the

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Abbassis, is actually against the conversion of the caliphate based on free choice and merit. This aspect of the Ottoman Empire until the end of the Ottoman Empire was perhaps deliberately neglected. The opinion of Abu Hanifa about the selection of the caliph is to choose among those who are qualified for this task; The winner of the election is to go to his office and get the allegiance. It is not legitimate to anyone or to someone else before or to his office. He even made this view clear to the caliph Mansur.

Keywords: Ebu Hanife, politics, Ehl-i Beyt, imam.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

ECOLOGICAL INDUSTRY: ESSENCE AND DIRECTIONS OF DEVELOPMENT

Liudmyla SEVERYN-MRACHKOVSKA

Assoc. Prof. Faculty of Personnel Management, Sociology and Psychology, State University

"Kyiv National Economic University by Vadym Hetman"

ABSTRACT

The implementation of the governments' environmental policies has led to the development in Western Europe of a new manufacturing industry. It is the ecological industry, which provides for the development and marketing of the equipment for the control and the prevention of the pollution, as well as the environmental researches, the ecological monitoring and the environmental consulting services. (Krutyakova, V.I., 2001).

Analysis of the global environmental market shows that in the foreign trade volume of the developed countries, the share of the environmental sector is up to 5%, with the growth rate of the sales of the environmental technologies and equipment reaching 10% per year. The global environmental market is estimated at \$ 260 billion, with sales of \$ 570 billion expected by 2010. The ecological market is growing fast approximately 5% per year. At that the average annual growth rate of the global ecological business in its priority areas being 8.5% with the growth of the single segments of the ecological market (for example, the land restoration equipment) to 16.1%. The USA is the world market leader: they account for more than 1/3 of total sales. Their serious competitors are Germany, Japan, France and the United Kingdom. (Tregobchuk, V., Veklych, O., 1997; Ilyashenko, S., Lander, G., Melnyk, V., 1998). According to some reports, the gross additional product produced in the EU ecological industry in 1994 was \$ 41.7 billion, representing 0.5% of GDP in these countries. It is expected that the real growth of the environmental sector in the next 5-10 years will exceed the similar indicator for the economy as a whole. This will be thanks to the accession of new members to the EU. As a consequence, the role and the importance of the environmental businesses in these countries will increase considerably. (Krutyakova, V.I., 2001). So, the growth rate of the ecological business is considerable.

The strategically important areas of the development of ecological industry:

the production of the environmental safe means of the alternative energy (solar panels, windmills, equipment that transforms the power of the sea waves into energy, and others);

the development of the geothermal energy. It is the direction of the energy based on the production of the electric and heat energy due to the heat energy contained in the earth's interior and at the geothermal stations.

the application of the environmental production methods, the implementation of the measures to overcome the environmental pollution as a result of production;

the implementation of the practice of the resource conservation as one of the leading areas of the environmental policy of the modern entrepreneurship.

First of all, this practice involves the organization of enterprises that will sort and recycle the garbage in order to reuse the resources of plastic, glass, paper etc. For example, the modern technologies already allow for the use of the recycled plastic in road construction and shoe industry.

the intensification of the cooperation with the developers of the innovative scientific and technical products, which will allow in practice to apply the resource-saving technologies, ecological types of raw, materials and fuels, environmental protection equipment.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Such interaction can also entail the long-term private sector investment in the research projects designed to find ways of the overcoming environmental problems. An important factor in the formation of an ecological economic system is not so much the restriction of the use of a certain factor of the production or the prohibition of the atmospheric pollution, but the creation and use of the new technologies; they are capable of the shaping an economy that will no longer threaten the very existence of the biosphere. (Inozemtsev, V.L., 2003).

the initiating and the conducting environmental actions, such as the environmental monitoring.

the organization of the public relations, including, in particular, the patronage by the private companies of the urban water supply, the heating, the collection and the disposal of the waste and green space;

the organization of the charitable activities in order to the overcome of the urgent problems in the environmental sphere;

the greening of the enterprise's relations with the consumers of the products, which envisages, on the one hand, the promotion of the supply for the environmental commodities and services; on the other hand, the formation of the consumers, so to speak, a good "taste" namely the economic needs and interests, focused on the high environmental standards.

So, in Western Europe the demand for the organic products is growing rapidly: vegetables, fruits, wines, etc. As a consequence, the development of the agricultural ecological businesses (for example, the livestock and the growing crops in the accordance with accepted ecological standards), the winemaking focused on the production of the environmental food;

the use of the livestock products in order to produce a methane as an alternative energy source;

the production of the safe and environmental building materials (the processing of the wood waste into the pellets and brackets, the production of the wall heaters of the houses from the straw);

the construction of the housing stock from the ecological materials: wood, stone, straw, clay, etc. Such, relatively cheap, the type of the construction is particularly in demand in the countries with low levels of the economic development;

the participation in the formation of an active environmental "lobby" in the state bodies, which will be expressed in the initiation and acceptance of the relevant legislative acts, laws, etc., whose implementation in practice will, at least, in part, to solve the existing environmental problems and to prevent the emergence of new ones; in the creation of the new environmental programs and their financing both by the state and the entrepreneurship;

the active development of the ecological tourism. It is a type of tourism that is connected with the knowledge of the nature and aimed at the preserving ecological systems while respecting the interests of the local population (Dmytruk, O.Yu., 2004).

The above mentioned directions of the activity of the ecological industry are extremely relevant for modern Ukraine. Ukraine, like never before, needs the systematic environmental steps from a state and a business. Today, based on a high scientific potential, first of all, on the technical capabilities of the military-industrial complex, the environmentally oriented entrepreneurial activity forms on the basis of the machine-building industry in Ukraine. According to experts the average annual growth of the ecological market in the countries of Eastern Europe (in particular, the CIS) is estimated at 1.2% (\$ 1.1 billion). From here we can assume that a similar situation is true for Ukraine. (Ilyashenko, S., Lander, G., Melnyk, V., 1998).

Thus, the basis for the creation and successful development of environmental industry in the world are firstly, the awareness of the urgent need to immediately address the issue of environmental protection, which acquires with the development of modern civilization on a global scale; secondly, the development of individual and social environmental awareness; thirdly, the expansion of the private sector in an economy and the delegation to it by the governments of clear rights and powers in the field of environmental policy.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

References

- Dmytruk, O.Yu. (2004). The Ecological tourism: the modern management and marketing concepts: a Tutorial. - K.: Alterpres. -192 p. Internet access: <http://tourlib.net/books_green/dmytruk1.htm>, [accessed April 21, 2021].
- Ilyashenko, S., Lander, G., Melnyk, V. (1998). The research of the ecological markets in Ukraine // The Economics of nature management. - K.: Naukova dumka, p.498.
- Inozemtsev, V.L. (2003). The environmental issues and the economic feasibility. The crisis of the Kyoto agreements and the problem of the global climate warming // At the turn of the epochs. The economic tendencies and their non-economic consequences / Inozemtsev, V.L. - M.: "Ekonomyka" Publishing House, pp. 491-492.
- Krutyakova, V.I. (2001). The Market mechanisms of the development of ecological entrepreneurship in Ukraine // The Ecological innovations. No 12, pp. 240-245.
- Tregobchuk, V., Veklych, O. (1997). The Need for an Ecological and Economic Model of Market Reforms in Ukraine // Economy of Ukraine. No. 4, p. 22.

APPLICATION OF VISUAL METHODS IN THE DIAGNOSIS AND REHABILITATION OF
TENDINOPATHY OF THE KNEE JOINT

Valentina BUIVALO

Lecturer, Department of Physical Therapy, Occupational Therapy and Sports Medicine, Sumy State University

Iryna PESOTSKA

Department of Physical Therapy, Occupational Therapy and Sports Medicine, Sumy State University

ABSTRACT

This article presents an analysis of the problem of diagnosis of tendinopathy in athletes according to scientific research of domestic and foreign scientists. The advantages and disadvantages of visual diagnostic methods (ultrasound, MRI) are considered. The article clarifies the advantages and disadvantages of adequate diagnostic methods of tendinopathy of the lower extremities based on the analysis of domestic and foreign scientific sources, as well as a plan for treatment and physical rehabilitation of tendon pain based on evidence: clinical doctor's opinion, patient complaints and data regarding motor dysfunctions. It is concluded that the possibility of diagnosing tendinopathy by functional tests presented in a review published in January 2012, which proposed three functional tests to detect tendinopathy of the upper tendon of the biceps femoris.

Tendinopathy of the patella (knee jumper) is a clinical diagnosis, the main characteristics of which are pain and dysfunction in the patellar tendon. This most often affects athletes' jumps from adolescence to the fourth decade of life. This condition affects the health and quality of life by restricting participation in sports and activities for athletes and can provoke the end of a career for professional athletes. In the case of poor treatment, the symptoms of the disease are exacerbated, which affects human activity in everyday life, including walking up stairs, squats, standing, and prolonged sitting (Fig. 1).

Fig.1. Tendinitis of the knee joint.

Fig. 2. "Jumper's knee"

Tendinopathy of the patella is clinically manifested as localized pain in the area of proximal attachment of the tendon to the bone with a tendon of high load, such as jumping and changing the direction of movement of the lower limb (Fig. 2). [1]

Tendon pain in the upper patellar attachment (quadriceps tendinopathy) and when the tibia is attached is less common, but the diagnosis and management are similar to a jumper's knee. This is usually clinically diagnosed in conjunction with imaging (ultrasound or magnetic resonance imaging, often to rule out differential diagnoses such as patellofemoral pain), where structural abnormalities can be seen on scans and where they represent areas of tendon pathology. (Fig. 3) [3]

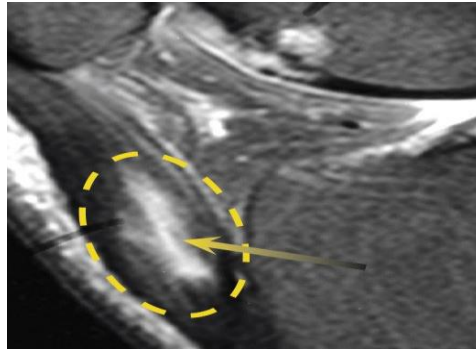

Fig. 3. Magnetic resonance imaging of the disease. (MRI Scanning)

It is important that there is an exception between pathology and pain; Abnormal tendons are common in MRI diagnosis in humans and its painless function of the disease itself. In this case, the term tendinopathy will be used as painful tendons. The term tendon pathology will be used to refer to abnormal images or histopathology without reference to pain. [2]

Knee tendinitis. Methods of treatment.

The treatment has two goals: to reduce inflammation and ensure tendon healing. When the knee hurts and swells, the affected tendon should be allowed to rest. Avoid climbing stairs and jumping in sports. Keep your knee straight while sitting, and avoid squats. Your health and well-being will deteriorate if you continue to do sports, jump and move sharply, feeling pain. Mild discomfort or pain is not a problem, but some pain will be a concern. One of the effective methods of symptomatic treatment of knee pain is to apply ice for 20 minutes, two or three times a day and after any sports activities. It reduces swelling, inflammation and pain. Drug treatment, which will include aspirin, sometimes also helps relieve pain and reduce inflammation. As well as physiotherapy exercises to strengthen muscles. [4]

The best treatment for patellofemoral syndrome is to avoid activities that compress the tendon. Which in turn recommends avoiding climbs and stairs, hills, deep knee bends, step aerobics and strong-impact aerobics. Do not wear shoes with high heels. Do not perform exercises lifting weights in the gym (knee extension). [1]

An elastic knee brace that has a cutout for the center hole of the kneecap sometimes helps. The so-called taping of the knee joint (Fig. 4).

Exercises can also be used to stretch and balance the thigh muscles. In some cases, surgery may be prescribed. [2]

Fig. 4. Knee taping as a method of physiotherapy in the treatment of knee tendinitis.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Literature:

Fredberg U, Bolvig L, Andersen NT. Prophylactic training in asymptomatic soccer players with ultrasonographic abnormalities in Achilles and patellar tendons: the Danish Super League Study. *Am J Sports Med.* 2008;36(3):451-460. doi:10.1177/0363546507310073.

Khan KM, Cook JL, Kannus P, Maffulli N, Bonar SF. Time to abandon the «tendinitis» myth. *British Medical Journal.* 2002;324:626-627.

Malliaras P, Cook J, Purdam C, Rio E. Patellar Tendinopathy: Clinical Diagnosis, Load Management, and Advice for Challenging Case Presentations. *J Orthop Sports Phys Ther.* 2015;45(11):887-898. doi:10.2519/jospt.2015.5987.

Reinking MF. Current concepts in the treatment of patellar tendinopathy. *Int J Sports Phys Ther.* 2016 Dec;11(6):854-865

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKÇE DERSİ ÖZYETERLİLİK ALGISI İLE İNGİLİZCE ÖZYETERLİLİK İNANCI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ (AFYONKARAHİSAR ÖRNEKLEMİ)

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN TURKISH SELF-EFFICACY PERCEPTION AND ENGLISH SELF-EFFICACY BELIEF OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS (SAMPLE OF AFYONKARAHISAR)

Umut Döndü ACAR

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Yüksek Lisans Öğrencisi, ORCID: 0000-0002-0481-973X

Gürbüz OCAK

Prof. Dr. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fak, Eğitim Bilimleri Bölümü, ORCID: 0000-0001-8568-0364

ÖZET

Öz yeterlilik bireyin belli bir performansı gerçekleştirmesi için gerekli etkinlikleri düzenleyip başarılı bir biçimde ortaya koyma kapasitesidir. Bu yüzden, bireylerin başarılı olabilmeleri için ana dilini geliştirmek önemlidir. Ayrıca, yabancı dil öğretiminde de bireyin öz yeterliliğinin farkında olması oldukça önemlidir. Bu araştırma, ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersi öz yeterlilik algıları ile İngilizce öz yeterlilik inançları arasındaki ilişkinin incelemeyi ve cinsiyet, sınıf düzeyi ve başarı notu değişkenleri arasında anlamlı ilişkiyi ortaya çıkarmayı amaçlanmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu Afyonkarahisar ilindeki farklı ortaokullarda öğrenim görmekte olan 933 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma, nicel araştırma desenlerinden ilişkisel tarama modeline göre tasarlanmıştır. Araştırmanın verileri, Durukan ve Maden (2012) tarafından geliştirilen Türkçe dersi öz yeterlilik algı ölçeği ve Yanar ve Bümer (2012) tarafından hazırlanan İngilizce öz yeterlilik inancı ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde, Betimsel İstatistikler, Bağımsız Örneklem T Testi, Pearson Moment Çarpım Korelasyonu, İki Yönlü Varyans Analizi, ANOVA, Scheffe ve LSD testleri kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda, ortaokul öğrencilerin Türkçe dersi öz yeterlilik algıları ile İngilizce öz yeterlilik inançları orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersi öz yeterlilik algıları ve İngilizce Öz yeterlilik inançları arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ortaokul öğrencilerinin Türkçe dersi öz yeterlilik algılarının ve İngilizce öz yeterlilik inançlarının cinsiyet, sınıf düzeyi ve başarı notu arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.¹

Anahtar Kelimeler: Öz yeterlilik, İngilizce öz yeterlilik, Türkçe dersi öz yeterlilik

ABSTRACT

Self-efficacy is the capacity of an individual to carry out the activities necessary for a certain performance and to put it forward successfully. Therefore, it is important for individuals to develop their native language in order to be successful. In addition, it is very important for the individual to be aware of his / her self-efficacy in foreign language teaching. This study aims to examine the relationship between secondary school students' perceptions of Turkish course self-efficacy and their English self-efficacy beliefs and to reveal a significant

¹ Bu çalışma "Ortaokul Öğrencilerinin Türkçe dersi öz yeterlilik algısı ile İngilizce öz yeterlilik inancı arasındaki ilişkinin incelenmesi (Afyonkarahisar Örnekleme)" adlı tez çalışmasının bir bölümünü oluşturmaktadır. Çalışma aynı zamanda Afyon Kocatepe Üniversitesi BAPK'ya desteklenmektedir. Yürütücü: Prof.Dr.Gürbüz OCAK/ Proje No:19.SOS.BİL.04).

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

relationship between gender, grade level and achievement grade variables. The study group of the research consists of 933 students studying in different secondary schools in Afyonkarahisar province. The research was designed according to the relational survey model, one of the quantitative research designs. The data of the study were collected using the Turkish lesson self-efficacy perception scale developed by Durukan and Maden (2012) and the English self-efficacy belief scale prepared by Yanar and Bümer (2012). Descriptive Statistics, Independent Samples T Test, Pearson Moment Multiplication Correlation, Two-Way Analysis of Variance, ANOVA, Scheffe and LSD tests were used in data analysis. As a result of the study, it was determined that secondary school students' perceptions of Turkish lesson self-efficacy and English self-efficacy beliefs were at a medium level. A significant relationship was found between secondary school students' Turkish lesson self-efficacy perceptions and English self-efficacy beliefs. A significant relationship was found between secondary school students' perceptions of Turkish lesson self-efficacy and English self-efficacy beliefs, gender, grade level and achievement grade.

Keywords: Self-efficacy, English self-efficacy, Turkish lesson self-efficacy

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

2001-2019 YILLARI ARASINDA ÖZ YETERLİLİK İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALARIN ANALİZİ
ANALYSIS OF RESEARCHES RELATED TO SELF-EFFICIENCY BETWEEN 2001-2019

Gürbüz OCAK

Prof. Dr. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fak, Eğitim Bilimleri Bölümü, ORCID: 0000-0001-8568-0364

Umut Döndü ACAR

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Yüksek Lisans Öğrencisi, ORCID: 0000-0002-0481-973X

ÖZET

Öz yeterlilik, bireylerin kendi yaşantıları içinde sahip oldukları becerileriyle neler yapabileceklerini bilmeleridir. Bu nedenle öz yeterlilik bireyin davranışlarının en büyük yordayıcısıdır. Yeteneklerinin farkında olan çoğu bireyler bu yeteneklerini nasıl kullanacağını bilmemektedir. Yani, bireyin davranışı gerçekleştirip gerçekleştirilemeyeceğinin farkında olmaması, bireyin yeterliliklerinin farkında olmamasından kaynaklanmaktadır. Birey karşılaşacağı durumları, idare edebileceği hamleleri fark edip onları hayata geçirebilecek kapasitesine olan inancı bireyin öz yeterliliğini yansıtır. Ayrıca öz yeterlilik inancı, öğrenen için okul yaşamında akademik başarının önemli bir belirleyicisi olmasının yanı sıra, okul dışı yaşamında tüm hayatı boyunca kullanacağı önemli bir beceridir. Bu çalışmanın amacı, 2001-2019 yılları arasında yayımlanan makaleleri ve tezleri inceleyerek, Türkiye'deki öz yeterlilik alanındaki araştırma eğilimlerini ortaya koymaktır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi benimsenmiştir. Tarih, makale türü, seçilen yaklaşım, model-yöntem-desen, örnekleme yöntemi, örneklem/çalışma grubu, araştırmanın uygulandığı öğretmenlerin branşları, veri toplama araçları, analiz teknikleri, araştırmada kullanılan ölçekler ve referansları, sonuç ile ilgili kategoriler belirlenmiştir. Öz yeterlilik ile ilgili en çok sayıda araştırma 2013 yılında gerçekleştirilmiştir. Araştırmalarda en çok tercih edilen araştırma yaklaşımı nicel yaklaşım, en çok tercih edilen model tarama modelidir. En çok tercih edilen örnekleme yöntemi random örneklemedir. Araştırmaların örneklem/çalışma gruplarını öğretmen ve öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmalarda en çok kullanılan veri toplama aracı ölçektir. En çok kullanılan analiz tekniği ise açıklayıcı analiz teknikleridir. Araştırmalarda ölçek seçiminde yeni geliştirilmiş ölçekler tercih edilmiştir. Araştırmaların sonuçları olarak öğretmenler yüksek ve orta öz yeterliliğe sahip olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öz yeterlilik, İngilizce öz yeterlilik, Türkçe dersi öz yeterlilik

ABSTRACT

Self-efficacy is the individual's knowledge of what they can do with the skills they have in their own lives. For this reason, self-efficacy is the biggest predictor of an individual's behavior. Most individuals who are aware of their abilities do not know how to use these abilities. In other words, the fact that the individual is not aware of whether he can perform the behavior or not is due to the individual not being aware of his or her competencies. The belief in the capacity of the individual to realize the situations he / she will encounter and the moves he / she can manage and to realize them reflects the self-efficacy of the individual. In addition, self-efficacy belief is an important determinant of academic success for the learner in school life, as well as an important skill that he will use throughout his life outside of school. The aim of this study is to find out research trends in the field of self-sufficiency in Turkey articles and theses that were published between the years 2001-2019, the research reveals. Content analysis method was adopted in data analysis. We produced categories such as years range, types of the studies, methodology of the studies, the effect of the study in the results, branch of the participants. The largest number of self-efficacy studies was conducted in 2013. The most

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

popular approach in the studies was qualitative approach, the most preferred model was survey model. The most preferred sampling methods were random sampling. In the researches of which sample and working group were teachers and candidate teachers. The most popular data collection tool in researches was scale. The most preferred analyze techniques was the descriptive statistics. As a result of the research, it was found that teachers had high and medium self-efficacy.

Keywords: Self-efficacy, English self-efficacy, Turkish lesson self-efficacy

**TAKIM VE BİREYSEL SPORCULARIN ANTRENÖRLERİNİN DAVRANIŞLARINI ALGILAMA
DÜZEYLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI**

**COMPARİSON OF TEAM AND INDİVİDUAL ATHLETES 'PERCEPTION OF COACHES'
BEHAVİORS**

Feyzullah KOCA

Doç. Dr. Erciyes Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Orcid: 0000-0002-0332-2334

Osman İMAMOĞLU

Prof. Dr. OMÜ Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesi, Samsun, Orcid: 0000-0001-6671-6042

ÖZET

Bu çalışmada Takım ve bireysel spor yapan sporcuların kendi antrenörlerinin onlara karşı davranışlarını algılama düzeyi araştırılmıştır.

Çalışmaya algılama anketini tam dolduran 300 sporcu dahil edilmiştir. Antrenör Davranışlarını Değerlendirme Ölçeği Türkçe uyarlaması kullanılmıştır. İstatistiksel işlemlerde t- testi kullanılmıştır.

Cinsiyete göre Fiziksel Antrenman ve Planlama, teknik beceri, zihinsel hazırlık, olumlu antrenör davranışları ve ölçeğin toplamından anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p>0,05$). hedef belirleme, yarışma stratejileri ve olumsuz antrenör davranışı yönünden anlamlı farklılık bulunmuştur. ($p<0,05$). Yarışma stratejisi alt boyundanda bireysel ve takım sporları puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur ($p<0,05$).Fiziksel antrenman ve planlama, teknik beceri, zihinsel hazırlık, hedef belirleme, olumlu ve olumsuz antrenör davranışları puanları arasındaki farklılık önemsizdir ($p>0,05$).

Sonuç: çalışmada Takım ve bireysel spor yapan sporcuların kendi antrenörlerinin onlara karşı davranışlarını algılama düzeyi cinsiyete göre değişmekle beraber genel olarak benzer olduğu söylenebilir. Erkek sporcular olumlu antrenör davranışlarında kadın sporculardan yüksek puana sahiptirler. Antrenörlerin sporculara karşı davranışlarını algılama düzeyindeki farklılıkların nedenleri araştırılmalıdır. Antrenörlerin algılanan olumsuz yönlerini azaltmak için psikolojik ve pedagojik yönden geliştirilmeleri önerilir.

Anahtar Kelimeler: Takım sporu, Bireysel Spor Algılama ve antrenör davranışı, Cinsiyet

ABSTRACT

In this study, the perception level of athletes who do team and individual sports to their trainers' behavior towards them was investigated. 300 athletes who fully completed the perception questionnaire were included in the study. Turkish adaptation of the Trainer Behavior Assessment Scale was used. The t-test was used in statistical processes.

There was no significant difference in Physical Training and Planning according to gender, technical skill, mental preparation, positive trainer behaviors and the total of the scale ($p> 0.05$). Significant differences were found in terms of goal setting, competition strategies and negative trainer behavior. ($p <0.05$). A statistically significant difference was found between individual and team sports scores in the sub-dimension of competition strategy ($p <0.05$). The difference between physical training and planning, technical skill, mental preparation, goal setting, positive and negative coach behavior scores was insignificant ($p> 0$). , 05).

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Conclusion: Although the perception level of the athletes who do team and individual sports towards their trainers' behavior towards them varies according to gender, it can be said that they are generally similar. Male athletes scored higher than female athletes in positive trainer behavior. The reasons for the differences in the level of perception of the trainers' behavior towards athletes should be investigated. In order to reduce the perceived negative aspects of the coaches, it is recommended that they be developed psychologically and pedagogically.

Keywords: Team sport, Individual Sport, Perception and coach behavior, Gender

ÜNİVERSİTELİ SPORCU ÖĞRENCİLERDE GENEL MARKA KAVRAMINA YÖNELİK TUTUMLARIN ARAŞTIRILMASI

INVESTIGATION OF ATTITUDES TOWARDS THE GENERAL CONCEPT OF BRAND IN UNIVERSITY SPORTS STUDENTS

Feyzullah KOCA

Doç. Dr. Erciyes Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Orcid: 0000-0002-0332-2334

Osman İMAMOĞLU

Prof. Dr. OMÜ Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesi, Samsun, Orcid: 0000-0001-6671-6042

ÖZET

Bu çalışma, Üniversiteli sporcu öğrencilerin genel marka kavramına yönelik tutumlarını araştırmak amacıyla yapılmıştır. Çalışmaya 300 Üniversite öğrencisi katılmıştır. İstatistiksel işlemlerde t-testi, tekyönlü varyans analizi ve LSD testleri kullanılmıştır.

Cinsiyete göre marka özdeşleşme, markayı önemseme ve marka menşei alt kategorilerinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0,05$ ve $p < 0,001$). Erkeklerin puanları marka tercihi hariç kadınlardan daha düşüktür. Marka reklamı, marka tercihi ve marka ilişkisinde ise anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p > 0,05$). Okudukları fakülteye göre marka reklam, marka özdeşleşme, markayı önemseme ve marka menşei alt kategorilerinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0,05$ ve $p < 0,001$). Aile gelir durumuna göre marka tercih puanları arasındaki farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p > 0,05$). Birlikte yaşadığı kişi ve duruma göre marka tercih puanları arasında marka özdeşleşme ve marka ilişkisi alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunurken ($p < 0,05$) diğer boyutların puanları arasında farklılık istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p > 0,05$).

Sonuç: Üniversiteli sporcu öğrencilerin genel marka kavramına yönelik tutumları cinsiyete göre, okudukları okul türüne ve birlikte yaşadığı kişi sayısı ve duruma göre değişirken gelir durumuna göre değişmediği sonucuna varılmıştır. Kadınlar marka konusuna erkeklerden daha fazla önem vermektedirler. Spor alanında markaların önemi konusunda spor eğitimi almayan öğrencilere seminerler verilmesi önerilir.

Anahtar Kelimeler: Sporcu, Marka tutumu, Marka tercihi, Cinsiyet, Gelir

ABSTRACT

This study was conducted to investigate the attitudes of university athlete students towards the concept of general brand. 300 University students participated in the study. T-test, one-way analysis of variance and LSD tests were used in statistical processes.

A significant difference was found in the subcategories of brand identification, caring for the brand, and brand origin ($p < 0.05$ and $p < 0.001$) according to gender. Men's scores are lower than women, except for brand preference. There was no significant difference in brand advertisement, brand preference and brand relationship ($p > 0.05$). According to the faculty they studied, a significant difference was found in the subcategories of brand advertisement, brand identification, brand caring and brand origin ($p < 0.05$ and $p < 0.001$). The difference between brand preference scores according to family income is not statistically significant ($p > 0.05$). While there is a significant difference in brand preference scores between the brand preference scores according to the person they live with and the situation ($p < 0.05$), the difference between the scores of the other dimensions is not statistically significant ($p > 0.05$).

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Conclusion: It was concluded that the attitudes of university athlete students towards the concept of general brand vary according to gender, the type of school they attend, the number of people they live with and the situation, but they do not change according to their income status. Women attach more importance to branding than men. It is recommended to give seminars to students who do not receive sports training on the importance of brands in the field of sports.

Keywords: Athlete, Brand attitude, Brand preference, Gender, Income

**SAĞLIK SEKTÖRÜNDE PERFORMANS YÖNETİMİNİN VERİMLİLİĞİNE DAİR
DEĞERLENDİRMELERİN ANALİZİ: NİĞDE ÖMER HALİSDEMİR EĞİTİM VE ARAŞTIRMA
HASTANESİ ÖRNEĞİ**

ANALYSIS OF EVALUATIONS ON THE EFFICIENCY OF PERFORMANCE MANAGEMENT IN
THE HEALTHCARE SECTOR: NIGDE OMER HALISDEMİR EDUCATION AND RESEARCH
HOSPITAL CASE

Demokaan DEMİREL

Doç. Dr, Kocaeli Üniversitesi, ORCID No:0000-0001-5454-9507

Bersu VAROL

Kocaeli Üniversitesi, ORCID No: 0000-0003-4519-1544

ÖZET

Bu çalışmanın ana konusunu performans yönetimi oluşturmaktadır. Çalışmanın teori kısmı dört ana başlık altında ele alınmıştır. Sırasıyla: Performans Yönetimi Nedir?; Performans Yönetiminin Dönüşümü ve Kamu Yönetimi ile ilişkisi; Türk Kamu Yönetiminde Performans Yönetimi ve Sağlık Kurumlarında Performans Yönetimi şeklindedir. İlk kısımda, performans değerlendirme ile performans yönetimi arasındaki farklılığa değinilmiştir. Daha sonra performans yönetiminin amacı ve özelliklerinden bahsedilerek yararları ve zararları ele alınmıştır. Performans yönetiminin genel çerçevesi ele alındıktan sonra sürecine değinilmiştir. İkinci kısımda performans yönetiminin kamu yönetiminde kullanılmaya başlanması ele alınmıştır. Genel olarak kamu yönetiminde performans yönetiminin önemine değinilerek üçüncü kısımda Türk kamu yönetiminde performans yönetiminden bahsedilmiştir. Türk kamu yönetiminde performans yönetiminin yasal dayanağı olan 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ele alınmıştır. Bu kanun ile aynı zamanda ülkemizde sağlık alanında performans çalışmaları yapılmıştır. Bu sağlık çalışmalarına istinaden dördüncü kısımda genel olarak sağlık kurumlarında performans yönetimine değinilmiştir ve son olarak Türkiye’de sağlık kurumlarında performans yönetimi ele alınmıştır. Türkiye’de özellikle 1990’lı yılların sonlarından itibaren sağlık kurumlarında önemli reform çalışmaları yapılmıştır. 2004 yılında sağlık kurumlarında performansa dayalı ek ödeme sistemine geçildiğinden bahsedilmiştir. 2008 yılında Türkiye ve Avrupa Bölgesindeki ülkeler ile birlikte sağlık sistemlerinin performansının izlenmesini ve değerlendirilmesini amaçlayan Tallinn Sözleşmesi kabul edilmiştir. 04.03.2020 yılında Sağlık Bakanlığına Bağlı Sağlık Tesislerinde Görevli Personele Ek Ödeme Yapılmasına Dair Yönetmelik yayımlanmıştır. Daha sonra 2021 yılında Covid-19 süreci ile birlikte resmi gazetede sağlık çalışanlarına ek ödeme verileceği bilgisi 04.03.2020 tarihli yönetmeliğe geçici madde olarak eklenmiştir. Sağlık kurumlarında performans yönetiminin genel çerçevesini oluşturan bu kısım perspektifinde Niğde Ömer Halisdemir Eğitim ve Araştırma Hastanesi Örneğinde yapılan araştırma sonucu çalışma somut bir şekilde ele alınmıştır. Böylelikle teorik kısımda ele alınan bilgiler ile uygulama sürecindeki işleyiş arasındaki uyum daha net bir şekilde görülmesi sağlanmıştır.

Anahtar Kelime: Performans Yönetimi, Sağlık Kurumları, Niğde Ömer Halisdemir Eğitim ve Araştırma Hastanesi

ABSTRACT

The main subject of this study is performance management. The theory part of the study is discussed under four main headings. Respectively: What is Performance Management?; The Transformation of Performance

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Management and its relationship with Public Administration; Performance Management in Turkish Public Administration; and Performance Management in Health Institutions. In the first part, the difference between performance evaluation and performance management is mentioned. Then, the purpose and features of performance management are mentioned and its benefits and disadvantages are discussed. After discussing the general framework of performance management, its process was mentioned. In the second part, the use of performance management in public administration is discussed. In general, referring to the importance of performance management in public administration, performance management in Turkish public administration is mentioned in the third part. Public Financial Management and Control Law No. 5018, which is the legal basis of performance management in Turkish public administration, has been discussed. At the same time, with this law, performance studies were carried out in the field of health in our country. This study addresses the overall health performance management in health institutions is discussed in the fourth section and finally in reference to performance management in health institutions in Turkey. Major reform efforts in Turkey, especially in health care have been made since the late 1990s. It was mentioned that in 2004, performance-based supplementary payment system was introduced in health institutions. In 2008, Turkey and the aim of monitoring and evaluation of health system performance with countries in the European Region of the Convention was adopted in Tallinn. On 04.03.2020, the Regulation on Additional Payments to the Personnel Working in Health Facilities Affiliated to the Ministry of Health was published. Later, in 2021, with the Covid-19 process, the information that additional payments will be given to healthcare workers in the official newspaper was added to the regulation dated 04.03.2020 as a provisional article. In the perspective of this part, which constitutes the general framework of performance management in health institutions, the study has been concretely addressed as a result of the research conducted in the Niğde Ömer Halisdemir Training and Research Hospital Example. Thus, it was ensured that the harmony between the information discussed in the theoretical part and the functioning in the application process was seen more clearly.

Keywords: Performance Management, Health Institutions, Niğde Ömer Halisdemir Training and Research Hospital

**YÜKSEKÖĞRETİMDE STRATEJİK PLANLAMA HAKKINDA AKADEMİK PERSONEL
GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ: DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ**
EVALUATION OF ACADEMIC STAFF OPINIONS ON STRATEGIC PLANNING IN HIGHER
EDUCATION: THE CASE OF DOKUZ EYLÜL UNIVERSITY

Demokaan DEMİREL

Doç. Dr. Kocaeli Üniversitesi, ORCID No:0000-0001-5454-9507

Bersu VAROL

Kocaeli Üniversitesi, ORCID No: 0000-0003-4519-1544

ÖZET

Bu çalışmada yükseköğretimde stratejik planlama, araştırmanın temelini oluşturmaktadır. Stratejik planlamanın tanımı ve önemine yer verilerek kurum ve kuruluşların bulunduğu noktadan varılmak istenilen hedefe yönelmelerindeki yolu tasvir ettiği belirtilmektedir. Bu doğrultuda bakıldığında stratejik planlamanın temelini bir hedef oluşturduğunu söylemek mümkündür. Daha sonra tarihsel sürecine değinilerek özel sektörden kamu sektörüne geçişin nasıl gerçekleştiği ifade edilmiştir. Stratejik planlamada en önemli nokta süreç aşamasıdır. Bu aşamada dört temel sorudan bahsedilmektedir ve bu soruları çözüme kavuşturmak için dört ayrı cevap yolu belirlenmiştir. Bu sorular; “ Neredeyiz? Nereye ulaşmak istiyoruz? Gitmek istediğimiz yere nasıl ulaşabiliriz? Başarımızı nasıl takip eder ve değerlendiririz?” şeklindedir. Bu sorulara karşılık cevaplar ise sırasıyla “SWOT analizi, Misyon ve ilkeler, vizyon, amaçlar ve hedefler, Stratejilerin seçilmesi ve uygulanması, İzleme, değerlendirme ve kontrol” şeklinde ifade edilmektedir. Stratejik planlamanın genel tanımından ve uygulama sürecinden bahsedildikten sonra çalışmanın temelini oluşturan Dünyada ve Türkiye’de kamu kurumlarında uygulama sürecine değinilmiştir. Dünyada 1993 yılında ABD’de yürürlüğe konulan Hükümet Performansı Sonuçları Kanunu ile Türkiye’de 5018 sayılı Kamu Mali Yönetim ve Kontrol Kanunu ile stratejik planlama kamu kurumlarında zorunlu hale getirilmiştir. Genel olarak Türk kamu yönetiminde stratejik planlamanın yasal dayanağı ve bu doğrultuda yerel yönetim mevzuatlarına getirilen zorunluluk ve 11. Kalkınma Planında yer alan politika ve tedbirler ele alınmıştır. Yükseköğretimde stratejik planlamanın uygulanması ve Türkiye’deki işleyişi hakkında genel çerçeveye yer verilmiştir. Daha sonra günümüzde Türkiye’de 116 üniversitede uygulanan stratejik planlamanın varlığından söz edilmiştir ve bu üniversiteler içerisinde bu çalışmanın da araştırma konusunu oluşturan Dokuz Eylül Üniversitesine değinilmiştir. Stratejik planlamanın genel tanımından, Türkiye’deki yükseköğretim kurumlarındaki uygulamasına kadar olan teori kısmı Dokuz Eylül Üniversitesi özelinde ele alınarak somut bir şekilde ifade edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Stratejik Planlama, Yükseköğretimde Stratejik Planlama, Dokuz Eylül Üniversitesi

ABSTRACT

In this study, strategic planning in higher education forms the basis of the research. It is stated that the definition and importance of strategic planning depicts the way institutions and organizations move towards the desired goal from the point they are located. In this direction, it is possible to say that the basis of strategic planning is a goal. Then, by referring to the historical process, it was expressed how the transition from private sector to the public sector took place. The most important point in strategic planning is the process stage. At this stage, four basic questions are mentioned and four different answer ways have been determined to solve these

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

questions. These questions are; "Where are we?, Where do we want to reach?, How can we get where we want to go?, How do we monitor and evaluate our success? " in the form. The answers to these questions are expressed as "SWOT analysis, mission and principles, vision, goals and objectives, selection and implementation of strategies, monitoring, evaluation and control", respectively. After mentioning the general definition of the strategic planning and implementation processes underlying the work in the world and Turkey it has been mentioned in the application process in public institutions. In the world with the US in 1993, entered into force with the Government Performance Results Act, in Turkey with 5018 Public Financial Management and Control Law it has been made compulsory in the strategic planning of public institutions. In general, the legal basis of strategic planning in Turkish public administration and the obligation imposed on local government legislation in this direction and the policies and measures included in the 11th Development Plan were discussed. Strategic planning and implementation of higher education in Turkey have been given about the functioning of the overall framework. Later today, the existence of strategic planning has been implemented in 116 universities in Turkey and has been referred to the university's research also forms the subject of this study in Dokuz Eylül University. From the general definition of strategic planning, higher education institutions up to the application of the theory part of the Dokuz Eylül University in Turkey it has been expressed in a concrete way by considering the special.

Keywords: Strategic Planning, Strategic Planning in Higher Education, Dokuz Eylül University

**YENİLENEBİLİR ENERJİ BAĞLAMINDA ALGILANAN KALİTE VE ALGILANAN RİSKİN
KURUMSAL İTİBARA ETKİSİ: EGE BÖLGESİNDE BİR UYGULAMA**

**THE EFFECT OF PERCEIVED QUALITY AND PERCEIVED RISK ON CORPORATE REPUTATION
IN THE CONTEXT OF RENEWABLE ENERGY: AN APPLICATION IN THE AEGEAN REGION**

Osman ÖZDEMİR

Dr. Öğr. Üyesi, Şırnak Üniversitesi, Orcid 0000-0001-8880-1459

Kadir ÖZDEMİR

Arş. Gör. Şırnak Üniversitesi, Orcid 0000-0002-2034-4797

ÖZET

Sanayi devrimleri ve nüfus artışının etkisiyle dünya genelinde enerji tüketimi ve enerjiye olan ihtiyaç hızla artmakta olup küresel ısınma ve iklim değişikliği gibi birçok probleme neden olmaktadır. Bu bağlamda işletmeler ve müşterileri çevreye karşı daha duyarlı bir hale gelmeye ve yenilenebilir enerji teknolojilerine (YET) daha fazla önem vermeye başlamıştır. YET ürünleri sera gazı ve karbondioksit salınımını en aza indirdiği için enerjiye ulaşmanın en temiz yolu olarak kabul edilmektedir. Diğer taraftan YET ürünlerinin kullanımı iklim, güneş ışığı, rüzgâr gücü, arazi şartları, sermaye, müşteri algısı vb. gibi birçok faktöre bağlı olup dünyanın birçok yerinde kullanılmamakta ve hatta bilinmemektedir.

YET ürünlerinin kalitesinin yüksek ve çevresel riskinin az olması gerekmektedir. Bu bağlamda YET ürünlerini üreten işletmelerin -doğru pazarlama stratejileri de uygulayarak- iyi bir itibara sahip olması önem arz etmektedir. Bu doğrultuda YET ürünlerini kullanacak müşterilerin kalite algısı ve risk algısı; YET ürünlerini üreten işletmelerin kurumsal itibarı; YET ürünleriyle ilgili yorumlar ve tavsiyeler vb. gibi ağızdan ağıza pazarlama faaliyetleri ürünlerin tercih edilmesinde önemli bir etkiye sahiptir. Bu nedenle çalışmada, müşterilerin YET ürünlerine yönelik algılanan kalite ve algılanan riskin kurumsal itibar üzerindeki etkisi; ağızdan ağıza pazarlama faaliyetlerinin bu etkideki aracı rolü araştırılmıştır. Çalışmanın verileri Mayıs-Haziran 2020 tarihlerinde Ege bölgesindeki 385 katılımcıdan online anketle toplanmış olup SPSS 23.0 paket programıyla analiz edilmiştir.

Sonuç olarak kurumsal itibar üzerinde algılanan kalitenin pozitif yönde; algılanan riskin ise negatif yönde etkisi bulunmaktadır. Ayrıca ağızdan ağıza pazarlama faaliyetlerinin aracılık rolü incelendiğinde algılanan kalitenin kurumsal itibara etkisinde kısmi aracılık rolü bulunmakta; algılanan riskin kurumsal itibara etkisinde ise aracılık rolü bulunmamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yenilenebilir Enerji Teknolojileri, Algılanan Kalite, Algılanan Risk, Kurumsal İtibar, Ağızdan Ağıza Pazarlama

ABSTRACT

Because of industrial revolutions and population growth, energy consumption and the need for energy are increasing swiftly around the world, which is causing many problems such as global warming and climate change. In this context, businesses and their customers have commenced to become more sensitive for environment and pay more attention to renewable energy technologies (RET). RET products are considered as the cleanest way to reach energy, since they minimize greenhouse gas and carbon dioxide emissions. On the other hand, usage of RET products depends on the many factors which are climate, sunlight, wind power, land

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

conditions, capital, customer perception and so on. Also RET products not used or even not known in many parts of the world.

RET products must have high quality and contain low environmental risk. Accordingly, it is important that businesses which produce RET products have a good corporate reputation by implementing the correct marketing strategies. In this context, quality and risk perception of customers; corporate reputation of businesses; word of mouth marketing activities such as comments and recommendations on RET products, etc. have a significant effect on the preference of RET products. Therefore, in the study, the effects of perceived quality and perceived risk of customers about RET products on corporate reputation and the mediating role of word-of-mouth marketing activities in this effect have been researched. The data of the study were collected through an online questionnaire from 385 participants in the Aegean region between May and June 2020 and analyzed with the SPSS 23.0 package program.

As a result, perceived quality positively and perceived risk negatively effects corporate reputation. In addition, when the mediating role of word-of-mouth marketing activities is examined, there is a partial mediating role in the effect of perceived quality on corporate reputation and there is no mediating role in the impact of perceived risk on corporate reputation.

Keywords: Renewable Energy Technologies, Perceived Quality, Perceived Risk, Corporate Reputation, Word of Mouth Marketing

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**MELEK SERMAYE İLE ENTELEKTÜEL SERMAYE ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
BELİRLENMESİ VE MUHASEBELEŞTİRİLMESİ**

Tarkan GÜLMEZ

Öğr. Gör. Munzur Üniversitesi, tarkangulmez@munzur.edu.tr, 05061148009, ORCID.0000-0002-8567-1457

Zülkif YALÇIN

Dr. Öğr. Üyesi, Munzur Üniversitesi, zulkifyalcin@gmail.com, 05359294675, ORCID.0000-0002-4118-8316

ÖZET

Yeni fikirlerle faaliyete başlayan girişimcilerin en büyük sorunlarının başında finansman problemiyle beraber tecrübe ve bilgi eksikliği gelmektedir. Girişimler finansal problemleri aşsalar dahi bilgisizlik ve tecrübe eksikliği, bazen yanlış kararlar almalarına neden olacak ve daha yolun başındayken bu girişim şirketlerini faaliyetlerine son vermeye dahi götürecektir. Tüm bu problemleri ortadan kaldıran, ABD ve Avrupa'da uzun yıllardır kullanılan Melek Sermaye finansmanı, yeni girişimlerin ihtiyaç duyduğu finansman kaynaklarıyla beraber yatırımcı Meleklerin sahip olduğu bilgi ve tecrübeyi de girişime dahil etmektedir. Meleklerin sahip olduğu bu özelliklerinin yanında, dahil oldukları ağlar ile iş ve finansal çevreleri ayrıca piyasada sağlamış oldukları saygınlık ve imajları da girişim şirketi bünyesine katılarak, girişime finansal sermaye ile birlikte Entelektüel Sermaye katkısı da sağlayacaktır. Entelektüel Sermaye yapısal sermaye ve insan sermayesini bir araya getirerek müşteri sermayesini oluşturmaktadır. Bu üç sermayenin toplamından oluşan Entelektüel Sermaye özellikle melek sermayenin yapısal sermayeye kattığı finansal katkı ile daha da değerli hale gelebilmektedir. Entelektüel sermayenin işletmenin faaliyetlerini sürdürmesine olanak tanıyan, sahip olunan maddi olmayan varlıkları olduğu düşünüldüğünde, Melek Sermaye yöntemi ile Meleklerin işletmeye sağlamış olduğu mentorluk ve kılavuzluk bilgisi girişimlere rekabet koşullarında ayrıcalıklı olanaklar sağlayacaktır. Yapılan bu çalışmanın amacı; Melek Sermaye finansman yönteminin, yeni girişimcilere sağladığı finansal sermaye ile Entelektüel Sermaye kapsamında değerlendirilip, işletmeye katkılarını inceleyip, yapılan muhasebe kayıtlarının Entelektüel Sermaye hesaplarına etkisini incelemektir. Literatür taraması yöntemi ile yapılacak bu çalışma ile Melek Sermaye yönteminin Entelektüel Sermaye ile olan ilişkisi incelenerek bilime katkı sağlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Entelektüel Sermaye, Melek Sermaye, Girişimcilik, Muhasebe

ABSTRACT

One of the biggest problems of entrepreneurs who start their business with new ideas is the lack of experience and knowledge along with the financial problem. Even if the startups overcome financial problems, ignorance and lack of experience will sometimes cause them to make wrong decisions, and this initiative will even lead companies to cease their activities at the beginning of the road. Angel Capital financing, which has been used in the USA and Europe for many years, eliminating all these problems, incorporates the knowledge and experience of investor Angels, as well as the financing resources needed by new ventures. In addition to these qualities of angels, the networks and business and financial environments they are involved in, as well as the prestige and image they have provided in the market, will also contribute to the venture with financial capital and Intellectual Capital. Intellectual Capital creates customer capital by bringing together structural capital and human capital. Intellectual Capital, which is the sum of these three capitals, can become more valuable especially with the financial contribution of angel capital to structural capital. Considering that the intellectual capital has intangible assets that allow the business to continue its activities, the mentoring and guidance

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

information provided by the Angels to the business with the Angel Capital method will provide privileged opportunities to the enterprises in competitive conditions. The purpose of this study is; Angel Capital financing method is evaluated within the scope of Intellectual Capital with the financial capital it provides to new entrepreneurs, examining its contributions to the business, and examining the effect of accounting records on Intellectual Capital accounts. With this study to be conducted with the literature review method, the relationship between the Angel Capital method and Intellectual Capital will be examined and contribution will be made to science.

Keywords: Intellectual Capital, Angel Capital, Entrepreneurship, Accounting

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

MARKALAŞMA TARİHİ

Ali GULİYEV

Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi, İşletme bölümü

ÖZET

Markalaşma, geçmişten günümüze dek varlığını sürdüren ve muhtemelen gelecekte de varlığını koruyacak bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Markalaşma kavramının anlamı, kelimenin ilk kullanıma girmesinden bu yana oldukça genişlemiştir. Değişikliklere rağmen, eski markalaşma türlerinin her biri günümüzde hala yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu araştırma, markalaşmanın kökenini, kullanımlarını ve anlamlarını etkileyen tarihsel gelişmeler hakkındaki kavramsal tanımlamaların incelenmesini ve literatürde yer alan araştırmaların incelenerek ilgili alan yazına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Marka, Markalaşma, Markalaşma Tarihi

ABSTRACT

Branding emerges as a concept that has survived from the past to the present and will probably preserve its existence in the future. The meaning of the concept of branding has expanded considerably since the word was first used. Despite the changes, each of the old types of branding is still widely used today. This research aims to examine the conceptual definitions about historical developments affecting the origins, uses and meanings of branding and to contribute to the relevant literature by examining the studies in the literature.

Keywords: Brand, Branding, Branding History

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

TÜKETİCİLERİN E-TİCARET EĞİLİMLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA
A RESEARCH ON THE E-COMMERCE TRENDS OF CONSUMERS

Aysel ÇETİNDERE FİLİZ

Dr. Öğr. Üyesi Ondokuz Mayıs Üniversitesi, ORCID: 0000-0003-1810-5559

Cengiz DURAN

Prof. Dr. Dumlupınar Üniversitesi, ORCID: 0000-0001-7910-0677

Şükrü Turan ERGÜN

Bilim Uzmanı, Dumlupınar Üniversitesi, ORCID: 0000-0003-2846-6403

ÖZET

Çağımızda bireylerin davranışları üzerinde belirleyici bir rolü olan teknolojinin sunduğu en önemli ayrıcalık internettir. İnternetin akıllı telefonlara ve mobil cihazlara kadar inmesi, toplum genelinde yaygınlaşarak çok yüksek bir kullanım oranına ulaşması, öneminin ne derece arttığının somut bir göstergesidir. Günümüz toplumlarını birleştiren en kapsamlı teknolojik iletişim araçlarından internetin gelişmesiyle birlikte büyüyen elektronik ticaret (e-ticaret) sektörü sahip olduğu pazar payı ve hitap ettiği geniş kitleyle giderek artan bir ivme yakalamıştır. Gelişmişlik düzeyi yüksek illerden gelişmekte olan ilçelere kadar uzanan internet ağ sistemlerinin zaman ve mekan tanımaksızın her kitleye ulaşıyor olması online alışverişe yönelik tercihleri de her geçen gün artırmaktadır. İnternetin bu denli sınır tanımazlığına karşın e-ticarette Türkiye'nin dünya sıralamasında gerilerde olması, ülkemizde pazarın büyümesini ve tüketicilerin internet üzerinden alışveriş yapmasını olumsuz etkileyen unsurların varlığını düşündürmektedir. Bu unsurları araştırmak amacıyla Aydın Efeler ilçesinde kolayda örnekleme ile gönüllülük esasına göre seçilen 389 tüketiciye ulaşılmıştır. Tüketicilerin online alışveriş eğilimlerini incelemeye yönelik uygulanan anket yöntemi ile; cinsiyet, yaş, eğitim durumu, internette alışveriş yapma süresi başta olmak üzere internette alışverişe güven duyup duymadıkları, internet üzerinden neden alışveriş yaptıkları, internet siteleri hakkındaki düşünceleri ve beklentileri gibi konular ele alınmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular sonucunda tüketici tercihleri ve beklentilerine göre satıcıların bu beklentileri karşılama noktasında nasıl bir davranış sergilemeleri gerektiği konusunda çeşitli önerilerde bulunulmuştur. Ayrıca araştırmadan elde edilen bulgular hukuksal boyutlarıyla da ele alınarak hukuksal açıdan e-ticaret hakkında değerlendirmeler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Elektronik Ticaret, Online Alışveriş Eğilimleri, Tüketici

ABSTRACT

The most important privilege offered by technology, which has a determining role on the behavior of individuals in our age, is the internet. The fact that the Internet reaches down to smart phones and mobile devices and reaches a very high usage rate by becoming widespread in the society is a concrete indicator of how much its importance has increased. With the development of the internet, which is one of the most comprehensive technological communication tools that unites today's societies, the growing electronic commerce (e-commerce) sector has gained an increasing momentum with its market share and the wide audience it addresses. The fact that internet network systems, ranging from highly developed provinces to developing districts, reach every audience regardless of time and place, the preferences for online shopping are increasing day by day. Although such a boundary recognition of the Internet e-commerce to be back in Turkey in the world ranking of our country and the growth of the market suggests that the presence of the

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

factors adversely affecting consumers making purchases over the Internet. In order to investigate these factors, 389 consumers selected on a voluntary basis with convenience sampling were reached in Aydın Efeler district. With the survey method applied to examine the online shopping trends of consumers; Issues such as gender, age, education level, duration of online shopping, whether they trust online shopping, why they shop online, their opinions and expectations about websites were discussed. As a result of the findings obtained from the research, various suggestions were made on how the sellers should behave in order to meet these expectations according to consumer preferences and expectations. In addition, the findings obtained from the research were evaluated in terms of legal aspects and evaluations were made about e-commerce from a legal point of view.

Keywords: Electronic Trade, Online Shopping Trends, Consumer

**TOPLAM KALİTE YÖNETİMİNİN KAMU KURUMLARINDA UYGULANMASI: KÜTAHYA
DEFTERDARLIĞI ÖRNEĞİ**

**APPLICATION OF TOTAL QUALITY MANAGEMENT IN PUBLIC INSTITUTIONS: KÜTAHYA
FINANCIAL OFFICE EXAMPLE**

Aysel ÇETİNDERE FİLİZ

Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, ORCID: 0000-0003-1810-5559

Cengiz DURAN

Prof. Dr. Dumlupınar Üniversitesi, ORCID: 0000-0001-7910-0677

Kenan Oğuz TEZCAN

Bilim Uzmanı, Dumlupınar Üniversitesi, ORCID: 0000-0002-2980-8391

ÖZET

Bu çalışmada Toplam Kalite Yönetimi'nin (TKY) kamu sektöründe uygulanabilirliğine ilişkin olarak yöneticilerin, çalışanların, hizmet alan mükellef ve vatandaşların algıları ve bu algıların demografik değişkenlere göre nasıl farklılaştığı konusunda bir değerlendirme yapılmıştır. TKY'nin uygulanabilirliğine ilişkin olarak 5'li Likert ölçeğinde anket yöntemi kullanılarak mevcut durum analizi yapılmıştır. Buna göre TKY uygulamalarının kamu kurum ve kuruluşlarında uygulandığında karşılaşılması muhtemel zorluklar ve elde edilecek yararlar değerlendirilmiştir. Kütahya ilinde defterdarlıkta çalışan 25 yönetici, 167 çalışan ve 30 vatandaş/mükellefler olmak üzere toplam 222 kişi üzerinden değerlendirmeler yapılmıştır. Yöneticilerin kurumun güçlü yönlerine yönelik yaptıkları değerlendirmede %52 oranında "karar mekanizmasındaki akıcılığın"; vatandaş/mükellef değerlendirmelerine göre %43 oranında "hizmette kaliteye öncelik veren bir yönetim anlayışının"; çalışan personele göre ise %38 oranında "vatandaş/mükellef odaklı bir yönetim anlayışının" önemli olduğu bulgulanmıştır. TKY uygulamalarında karşılaşılabilecek güçlükler konusunda yöneticiler "ekip çalışması, motivasyon ve koordinasyonun sağlanmasını" %52 oranında çok önemli olarak değerlendirmiş; vatandaş/mükellef değerlendirmelerine göre %37 oranında "iletişim eksiklikleri ve birimler arası sürtüşmelerin olması" ve "üst yönetimin yönetim anlayışı" önemli olarak görülmüş; çalışan personel açısından ise %39 oranında "üst yönetimin yönetim anlayışı" en çok önemli unsur olarak değerlendirilmiştir. Yöneticilerin toplam kalite yönetimi konusundaki düşünceleri "kurumda çalışanlarla ilgili kararlar çalışanların/sendika temsilcilerinin katılımıyla demokratik bir şekilde alınması" ile "kurumda çalışanların dile getirdiği şikayet ve önerilerin dikkate alınması" %60 oranında önemli olarak bulgulanmıştır. vatandaş/mükelleflerin %40 oranında "kurumda şimdiye kadar genelde verilen hizmetten memnuniyetin" önemli olduğu; çalışan personel açısından ise %42 oranında "mesleği sevmenin ve yapılan işten memnun olmanın" çok önemli olduğu bulgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Toplam Kalite Yönetimi, Kamu Sektörü, Kamu Kurumlarında Toplam Kalite Yönetimi

ABSTRACT

In this study, an evaluation was made about the perceptions of managers, employees, taxpayers and citizens regarding the applicability of Total Quality Management (TQM) in public and how these perceptions differ according to demographic variables. For the applicability of TQM, a 5-point Likert scale questionnaire was used to analyze the current situation. Accordingly, TQM has assessed the possible difficulties and benefits to be encountered in public institutions and organizations. An evaluation was made on 222 including 25

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

managers, 167 employees and 30 citizens / taxpayers working in the registry in the province of Kütahya. 52% "flow of decision making" in assessing what managers do towards the strengths of the institution; According to the evaluations of citizen/taxpayer, 43% "a management concept giving priority to quality in service"; 38% of respondents said that "citizen/taxpayer-focused management approach" is important. In regards to the difficulties in total quality management practices, the managers considered "ensuring team work, motivation and coordination" as very important by 52%; according to the evaluations of citizen/taxpayer, "communication deficiencies and conflicts between units" and "management understanding of senior management" were seen as important by 37%; in terms of employee personnel, 39% of "top management's management understanding" was considered as the most important factor. The opinions of managers on total quality management were found to be "60% democratic", "taking decisions about employees in the organization with the participation of employees/union representatives" and "considering the complaints and suggestions expressed by the employees in the institution". Citizen/taxpayer say that 40% of them are "satisfied with the service generally given up to now in the institution"; in terms of the working staff, it was found that 42% "very satisfied with occupation and satisfaction with work" was found to be very important.

Keywords: Total Quality Management, Public Sector, Total Quality Management in Public Institutions

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

CARBON DIOXIDE EMISSIONS, ENERGY CONSUMPTION AND ECONOMIC GROWTH: AN EMPIRICAL ANALYSIS OF ENVIRONMENTAL KUZNETS CURVE IN ALGERIA FOR THE PERIOD 1980 TO 2016

TOUITOU Mohammed

Faculty of Economics and Business, University of Algiers 3, ORCID: 0000-0002-4442-7888

ABSTRACT

The purpose of this article is examines the relationships between energy consumption, economic growth and CO₂ emissions, by testing the validity of the EKC for the case of Algeria for the period 1980 to 2016. To do this, the ARDL method is used. The results obtained confirm the presence of CEK, GDP per capita and energy consumption positively influence CO₂ emissions, and the presence of a feedback relationship between GDP per capita and energy consumption. Consequently, the environmental framework of the selected countries improves as their level of growth becomes more advanced. In addition, the reduction of CO₂ emissions, the Algerian countries is called to significantly increase the use of renewable energies and the establishment of a more efficient energy policy. This implies that an energy policy in favour of the environment can be put in place without risking negative repercussions on economic growth.

Keywords: Environment Kuznets Curve (EKC), Energy Consumption, carbon dioxide emission, economic growth, ARDL model, Algeria.

JEL : O10 ; O47 ; Q50 ; Q53

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

FISCAL REFORM IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA. SIMULATION OF THE STOCHASTIC DYNAMIC GENERAL EQUILIBRIUM (SDGE)

Denis VINTU

PhD candidate, Moldova Academy of Economic Studies (MAES)

ABSTRACT

The article describes a dynamic general equilibrium for the Republic of Moldova, in the context of declining oil prices and COVID-19. We try to introduce an intergenerational model with the stochastic component, where we describe each self-employed agent, rather we try to adapt the model in a simulative tax reform, a transition from the progressive system that currently we have to a flat tax. For our hypothesis, it is assumed that there are 4 cohorts of population, selected by level of education (secondary, high school, university and lifelong learning) that pay taxes in a system based on social solidarity. Thus, the first conclusions can be drawn, namely that the tax system with 4 installments 12, 15, 19 and 23% is the one that best approaches the Pareto type balance, as opposed to the Flat tax, which respects dynamic equilibrium. Public budget revenues are simulated in IS-LM-Laffer framework. And the forecast of buget accumulation is made using 4 distinct prediction models: random walk (random walk), univariate model (AR), ARIMA and VECM. In addition, the main result is placed on the hypothesis that the empirical testing suggest that, unlike complicated models that have difficulty overcoming naïve random walk imitation, using techniques of associating and including monetary and fiscal indicators in linear regression, as well as adding structural shapes, some parameters of the models are quite significant. Of these, it seems that the closest to the economic reality of the country is the univariate model (AR), being also the most relevant for predicting the out-put gap, but also the stochastic component: the basic interest rate of the NBM's monetary policy.

Keywords: fiscal reform, monetary policy, cross-country convergence; prediction and forecasting methods; dynamic general equilibrium model; Pareto optimal balance, ARIMA modeling time series analysis; Box – Jenkins method.

JEL classification: C10; C15; E23; E31; E52; E62

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

DIVINE LOVE AS A SUPREME VIRTUE IN THE WORKS OF GIBRAN KHALIL GIBRAN

Vesela Georgieva TODOROVA

Assist. Prof. St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Tarnovo, ORCID # 0000-0001-6828-3076

ABSTRACT

This article studies the influence of the Sufi concept of Divine love on the works of Gibran Khalil Gibran - the famous Arab-American thinker and author of literary works, written in English as well as in Arabic language.

According to the Sufis, the difference between the path of knowledge and the path of love is what will prevail, because always one leads to the other. The knowledge of God always awakens the love of God, and love itself presupposes some knowledge of the object, even if that knowledge is incomplete. The object of spiritual love is one of the aspects of infinity and is expressed in the Divine beauty. This is a reflection not of knowledge, but of the personal connection between the lover and his object, God. But exactly in its object - the Divine beauty, love and knowledge coincide.

The object of in-depth analysis are emblematic works by Gibran Khalil Gibran in Arabic and English, considered from the perspective of the mystical concept of Sufism. With the help of this analysis, the essential impact of Sufi teachings on these works is emphasized.

A comprehensive assessment of the work of one of the most influential bilingual authors in the world cannot be made without a critical review and study of the mystical plots influenced by the concept of Sufism, which define and characterize his works.

Keywords: gibran khalil, sufism, divine love, maḥabbah, m'arifah

TÜRKİYE'DE CARİ AÇIK İLE DIŞ BORÇ ARASINDAKİ İLİŞKİ

THE LINK BETWEEN CURRENT ACCOUNT DEFICIT AND FOREIGN DEBT IN TURKEY

ÖZCAN KARAHAN

Prof. Dr. Bandırma Onyedli Eylül Üniversitesi, ORCID No: 0000-0002-1179-2125

ÖZET

Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde cari işlemler hesabında ortaya çıkan açıklar ekonomide yaşanan problemlerin en başında gelmektedir. Üretim sürecinde var olan yapısal sorunlar nedeni ile girdilerin büyük oranda yurt dışından ithal edilmesi cari işlemler açığını sürekli olarak büyütmektedir. Öte yandan söz konusu açığın finanse edilmesi için büyük oranda yabancı sermaye girişine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu durumda cari açığın sorunsuz bir biçimde sürdürülebilmesi için iki koşulun yerine getirilmesi gerekmektedir. İlk olarak, cari açığa neden olan ithal girdiler ihracata yönelik yatırımlarda kullanılarak ülkenin ihracat kapasitesini artırmalıdır. İkinci olarak cari açığın finansmanında kullanılan yabancı sermaye girişleri borç yaratmayan nitelik taşımalıdır. Buna göre cari açıkların doğrudan yabancı yatırımlar ve hisse senedi şeklindeki sermaye girişleri ile finansmanı uygun bir yöntem olacaktır. Borç senetleri ve diğer yatırımlar şeklinde ifade edilen para piyasası araçları ile sağlanan yabancı sermaye girişleri ise dış borç stokunu artırdığı için uygun bir finansman yöntemi değildir. Gelişmekte olan ülkelerde sözü edilen iki koşulun yerine getirilmediği durumlarda cari işlemler açığı ile dış borç stoku arasında karışıklık bir etkileşim oluşmakta ve krizlerle sonuçlanan önemli problemlere yol açmaktadır. Bu tespitlerden hareketle çalışmamızda cari işlemler açığı ile dış borç stoku arasındaki ilişki 2003 ile 2019 yılları arasındaki veriler kullanılarak analiz edilmiştir. Toda-Yamamoto Nedensellik Testi sonuçları Türkiye'de cari işlemler açığı ile dış borç arasında karışıklık bir nedensellik ilişkisi olduğunu göstermiştir. Böylece, Türkiye'de yaşanan cari açığın sürdürülebilirliği açısından hem üretim yapısının ihracata yönlendirecek hem de yabancı sermaye girişlerinin dış borç yaratmayan bir niteliğe dönüştürülmesini sağlayacak politikalara ihtiyaç vardır.

Anahtar Kelimeler: Cari Açık, Dış Borç, Türkiye, Toda-Yamamoto Nedensellik Testi

ABSTRACT

In developing countries such as Turkey, the current account deficit is one of the most important problems in the economy. Due to the structural problems that exist in the production process, the imported inputs cause a current account deficit. On the other hand, a large amount of foreign capital inflows is required to finance this deficit. In this case, two conditions must be fulfilled in order to maintain the current account deficit without causing an economic crisis. First, the imported inputs that cause the current account deficit should be used in export-oriented investments and thus increase the export capacity of the country. Secondly, foreign capital inflows used in financing the current account deficit should have a non-debt creation feature. Accordingly, it would be an appropriate method to finance current account deficits with direct foreign investments and capital inflows in the form of stocks. Foreign capital inflows provided by the money market called other investments and in the form of debt securities are not an appropriate financing method since they increase the external debt stock. When these two conditions are not fulfilled in developing countries, there is a negative interaction between the current account deficit and the external debt stock, which results in economic crises. Based on these determinations, in our study, the relationship between the current account deficit and the external debt stock has been analysed using data between 2003 and 2019. Toda-Yamamoto Causality Test results have shown that there is bidirectional causality between current account deficit and external debt in Turkey. Thus,

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

in terms of the sustainability of the current account deficit experienced in Turkey, there is a need for policies that will provide both expanding the export-oriented production sector and the conversion of nature not create external debt in foreign capital inflows

Keywords: Current Account Deficit, Foreign Debt, Turkey, Toda-Yamamoto Causality Test.

TÜRKİYE'DE FAİZ ORANININ YATIRIMA ETKİSİ
THE IMPACT OF INTEREST RATE ON INVESTMENT IN TURKEY

ÖZCAN KARAHAN

Prof. Dr. Bandırma Onyedi Eylül Üniversitesi, ORCID No: 0000-0002-1179-2125

ÖZET

Faiz oranları önemli bir gösterge olarak birçok ekonomik gösterge ile etkileşim halindedir. Bunun için literatürde faiz oranı seviyesindeki değişimleri diğer makro ekonomik göstergelerin temel dinamik olarak ele alan birçok araştırma yapılmıştır. Bu çerçevede literatürde en çok dikkat çeken araştırmalar faiz oranlarının yatırımlar üzerinde yarattığı etkileri analiz eden çalışmalara aittir. Neo-klasik yaklaşımı benimseyen iktisatçılar yaptıkları analizler sonucunda faiz oranı ile yatırımlar arasında negatif bir ilişki olduğunu ileri sürmüşlerdir. Yatırım finansman maliyeti olarak ele alındığından faiz oranındaki artışlar kar oranlarını sınırlandırdığından yatırım seviyesini de olumsuz etkilemektedir. Uzunca bir süre hâkim olan bu görüş yatırımların artırılmasına yönelik olarak bütün ülkelerde düşük faiz politikalarının yaygın bir biçimde uygulanmasına neden olmuştur. Öte yandan, McKinnon- Shaw Hipotezi özellikle gelişmekte olan ülkelerde faiz oranı ile yatırımlar arasında doğru orantılı bir etkileşim olduğunu iddia etmiştir. Buna göre düşük faiz oranları, zaten ciddi tasarruf düşüklüğü nedeni ile fon arzı kısıtı altında bulunan gelişmekte olan ülkelerde, finansal piyasaları iyice işlevsiz hale getirmektedir. Öyle ki, düşük faiz nedeni ile tasarrufların dolayısı ile fon arzının düşmesi yatırımları finanse etmek için kullanılacak imkanları sınırlandırmaktadır. Bu yüzden tasarrufları harekete geçirerek yatırım miktarını yükseltmek için faizlerin artırılması bir zorunluluk haline gelmektedir. Çalışmamızda yukarıdaki tartışmalara katkı sunmak amacı ile Türkiye'de faiz oranlarının yatırım seviyesi üzerine yarattığı etkiler incelenmiştir. Hata Düzeltme Modeli kullanılarak 2003 ile 2019 yılları arasındaki döneme ait verilerin analiz edilmesi sonucunda McKinnon- Shaw hipotezinin geçerli olduğu belirlenmiştir. Böylece, Türkiye'de yatırımları dolayısı ile ekonomik büyümeyi artıracak politikalar çerçevesinde faiz oranları tasarrufları teşvik edecek şekilde önemli bir araç olarak kullanılabilir.

Anahtar Kelimeler: Faiz Oranı, Yatırım, Türkiye, Hata Düzeltme Modeli.

ABSTRACT

Interest rates, as an important indicator, interact with many economic variables. For this, many studies have been conducted in the literature that considers the changes in the interest rate level as the basic dynamics of other macroeconomic variables. In this context, the most striking researches in the literature belong to studies analysing the effects of interest rates on investments. Economists adopting the Neoclassical approach have argued that there is a negative relationship between the interest rate and investments. Since it is considered as the financing cost of investments, increases in interest rates limit the profit rates and thus affect the investment level negatively. This view, which has been dominant for a long time, has led to the widespread implementation of low-interest policies in all countries in order to increase investments. On the other hand, McKinnon - Shaw Hypothesis claimed that there was a direct proportional interaction between interest rate and investments, especially in developing countries. Accordingly, low-interest rates make the financial markets in developing countries, which are already experiencing a shortage of funds due to serious savings difficulties, even more dysfunctional. The decrease in the supply of funds due to low-interest-rate and savings limits the opportunities to be used to finance investments. Therefore, it becomes a necessity to increase the interest rates in order to enhance the investment amount by stimulating the savings. In our study, in order to contribute to the discussion

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

above the impact of interest rates on the investment level in Turkey was examined. As a result of analysing the data for the period between 2003 and 2019 using the Error Correction Model, it was determined that the hypothesis of McKinnon - Shaw is valid in Turkey. Thus, within the framework of policies to boost economic growth through increasing investments, interest rates can be used as an important tool to encourage savings in Turkey.

Keywords: Interest Rate, Investment, Turkey, Error Correction Model.

KESİKLİ SEÇİM MODELLERİ İLE TÜKETİCİ TERCİHLERİNİN ANALİZİ: ELEKTRİK TEDARİKÇİSİ SEÇİMİ ÖRNEĞİ

ANALYSIS OF CONSUMER CHOICES WITH DISCRETE CHOICE MODELS: A CASE FROM ELECTRIC SUPPLIER CHOICE PROCESS

Melike Meterelliyo KUYZU

Dr. Öğr. Üyesi, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, ORCID. 0000-0002-1718-055X

ÖZET

Rekabetçi piyasaların ekonomileri etkisi altına almasıyla her alanda müşteri tercihleri ve bu tercihlerin önceden tahmin edilebilmesi büyük önem kazanmıştır. Müşteri tercihlerini anlayabilmek için büyük veri analizi yaklaşımları bütün sektörlerde çok sık olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu ekonomik ve analiz yaklaşımı, elektrik piyasalarını da etkisi altına almıştır. Özellikle son 20 yılda Türkiye, enerji piyasalarını yeniden yapılandırmayı ön plana koymuştur ve bu amaçla müşterilerin elektrik sağlayıcılarını kendilerinin seçebilmelerinin önünü açmıştır. Sonuç olarak serbest tüketici tanımlaması yapılan bir süreç başlatılmıştır. Bu çalışmada gerek kural koyuculara gerek elektriğin tedarikini yapma hakkına sahip lisanslı özel şirketlere fayda sağlaması amacı ile serbest tüketicilerin elektrik tedarikçisi seçimlerinde hangi faktörlerin ne kadar etkili olduğu araştırılmıştır. Yani Türkiye’de elektrik piyasasında serbest tüketici olma hakkını kullanan gerçek veya tüzel kişilerin elektrik özel tedarikçisi seçimlerinde etkili olan faktörlerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu araştırma için kesikli seçim modelleri sınıfında yer alan çoklu lojit model seçilmiştir. Bu modelde hem müşteriye hem de elektrik tedarikçilerine ait farklı özellikler kullanılarak iki ayrı kesikli seçim modeli geliştirilmiştir. Yapılan bu çalışmada, elektrik özel tedarikçilerinin özelliklerinden serbest tüketicilere sundukları birim fiyat ve indirim oranı, şirket bilinirliği, fesih ücreti, sözleşme süresi ve yenilenebilir kaynaklı elektrik sunma durumlarının serbest tüketicilerin elektrik tedarikçisi seçimlerine olan etkisi analiz edilmiştir. Araştırma ve model bulgularına göre, Türkiye’de serbest tüketicilerin elektrik tedarikçisi seçiminde en çok etkisi olan faktörler tedarikçinin piyasadaki bilinirliği ve sundukları birim fiyat olarak belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Büyük Veri Analizi, Kesikli Seçim Modelleri, Elektrik Tedariği

ABSTRACT

With competitive markets affecting the economies, customer preferences in every field and the ability to predict these preferences have gained great importance. In order to understand customer preferences, big data analysis approaches have started to be used frequently in all sectors. This economic and analysis approach has also influenced the electricity markets. Especially in the last 20 years, Turkey has prioritized the restructuring energy markets and for that purpose opened the way for the customer to be able to choose the electricity supplier for themselves. As a result, a process of eligible consumer definition has been initiated. In this study, it has been investigated which factors are effective in the selection of electricity suppliers by eligible consumers in order to benefit both the rule makers and the licensed private companies that have the right to supply electricity. For this research, the multiple logit model, which is in the discrete selection models class, was chosen. In this model, two different discrete selection models have been developed by using different characteristics of both the customer and the electricity supplier. In this study, the effect of the unit price and discount rate offered to eligible consumers, company awareness, termination fee, contract term and renewable sourced electricity supply status on eligible consumers' choice of electricity suppliers are analyzed. According to the research findings and models, it has been identified that the most influential factors for an electricity

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

supplier to be selected by eligible consumers in Turkey are the reputation of the supplier in the market and the unit prices it offers in the market.

Keywords: Big Data analysis, Discrete Choice Models, Electric Supply

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

ECONOMIC DEVELOPMENT AND CRYPTOCURRENCIES RELATIONSHIP

Mehmet CANAKCI

Inonu University, Faculty of Economics and Administrative Sciences, Public Finance,

Orcid: 0000-0002-3878-562X

Rıza BAYRAK

OSTIM Technical University, Faculty of Economics and Administrative Sciences Management Information Systems,

Orcid: 0000-0002-7397-2295

ABSTRACT

There have been debates and discussions regarding cryptocurrencies, yet it is only now being enlightened as a financial tool that can be accessed by more than only its diehard judges. Cryptocurrencies have the capability to enable economic and social growth across the globe, as it offers easier access to financial and capital services. Cryptocurrencies are deeply rooted with the world's economic development as it steadily starts to interfere with the current aspects of our financial system.

A beneficial increase in economic development.

Already, cryptocurrencies are surrounded by an entire industry and are being supervised by institutes with all the digital money exchanged around the world. Cryptocurrency's industry is growing at an earth-shattering rate, which is evident by how its early users found opportunities and became rich overnight. One of the most famous cryptocurrencies is Bitcoin, which has allowed many companies and people to flourish and develop. Many have their source of income relied upon trading. It is evident how our economy is adapting to the processes of cryptocurrencies and how cryptocurrencies have the potential to satisfy its needs.

A Good Opportunity for Developing Countries

About one-third of the total population of this world cannot access basic banking services, which would have allowed them to use options such as checking accounts, loans, etc. In case of a financial crisis, what are they going to do?

Unfortunately, these people are already in a disadvantaged position, yet they get involved in risky lending practices. In addition, the rate of interest on these practices is not even fair, leading to instability for people who asked loans. This is why cryptocurrencies can be useful because they are easy to use and are highly volatile. Today, several apps and programs allow the use of cryptocurrencies and introduce them to a greater audience. One of the perks of cryptocurrencies is that it is decentralized. It enables trades to be carried out free of cost across borders. This technology will bring about a revolution in our finances and make everyone enabled, empowered, and connected financially.

Reduced Transaction Costs.

One of the major reasons why cryptocurrencies influence and develop economic development is because they do not require a building to exist. This makes the transactions related to costs minimal. No employee wages are required, no rent to be paid, and no fatigue of utility bills. All these savings result in reduced transaction fees.

Keyword: Economic Development, Cryptocurrencies, Developing Countries

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

COVID-19 SALGINI SÜRECİNDE TÜKETİCİLERİN ATM VE KREDİ KARTI KULLANIM DAVRANIŞLARI

CONSUMERS' ATM AND CREDIT CARD USE BEHAVIOR DURING THE COVID-19 EPIDEMIC

Aykut EKİYOR

Doç. Dr. Ankara Hacı Bayram Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sağlık Yönetimi Bölümü,

Orcid: 0000-0002-7718-9329

Elif USTA

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Bankacılık Bölümü Doktora Programı, Orcid: 0000-0003-3010-2916

ÖZET

Covid-19 virüsü salgını Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi olarak ilan edilmiştir. Pandemi olarak ilan edilen Covid-19 dünya sağlığını olumsuz etkilemiştir. Virüs sağlık yanında ekonomik olumsuzluklara da neden olmuştur. Salgının yayılmasını engellemek için alınan tedbirler Dünya ekonomisini olumsuz etkilemiştir. Bankacılık sektöründe de getirilen kısıtlamalar ve çalışma saatleri değişiklikleri tüketicileri alternatif dağıtım kanallarına yönlendirmiştir. Kalabalık ortamlara girmekten kaçınan bireyler bankacılık işlemlerini yapmak için ATM'ye yönelmiştir. Nakit kullanımının bulaşıcılık riskini artırdığını düşünenlerse alışverişlerinde farklı ödeme yöntemlerine başvurmuşlardır. Alışverişte temassız kredi kartları kullanılmaya başlanmış, online alışverişler ve online ödemelerde artış yaşanmıştır.

Bu çalışmada Covid-19'un tüketicilerin ATM ve kredi kartı kullanımlarında etkili olup olmadığını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmada anket tekniği kullanılmıştır. Çalışmada Coşkun (2012) ve Yavuzaslan'ın (2014) çalışmalarında kullandıkları ATM kullanımına yönelik sorular ile Cengiz (2010)'in kredi kartları kullanımı ile ilgili kullandıkları ölçekler Covid-19'a uygun olarak güncellenmiştir. Hazırlanan anket 17 sorudan oluşmaktadır. Ankete katılan katılımcılara Covid-19 döneminde ATM ve kredi kartı kullanım tercihleri ile eğilimleri hakkında sorular sorulmuştur. Araştırmaya 158 kişi katılmıştır. Anketler katılımcılara pandemi dolayısıyla temastan kaçınmak için online gönderilmiştir. Elde edilen veriler istatistik program yardımıyla analiz edilmiştir.

Araştırma sonuçlarına göre; katılımcıların genellikle ATM kullanımını tercih ettiklerini, tercih etmeyenlerin ise bulaşıcılık riskinden dolayı kullanmadıkları tespit edilmiştir. Ankete katılan katılımcıların nakit para bulaşıcılık riski taşıdığından dolayı kredi kartı ve temassız ödeme tercih ettikleri görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, ATM, Kredi Kartı, Temassız Kredi Kartı, Bankacılık, Türkiye.

ABSTRACT

Covid-19 virus epidemic declared as a pandemic by the World Health Organization. Covid-19, declared as a pandemic, negatively affected world health. The virus has caused economic problems as well as health. The measures taken to prevent the spread of the epidemic have adversely affected the world economy. Restrictions and changes in working hours in the banking sector directed consumers to alternative distribution channels. Individuals avoiding crowded environments have turned to ATM to perform banking transactions. Individuals who think that the use of cash increases the risk of contagion have used different payment methods for their shopping. Contactless credit cards have been used in shopping, and online shopping and online payments have increased.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

In this paper, it is aimed to determine whether Covid-19 is effective in consumers' ATM and credit card usage. Questionnaire technique was used in the research. In the paper, the questions about ATM usage used by Coşkun (2012) and Yavuzaslan (2014) in their studies and the scales used by Cengiz (2010) regarding the use of credit cards were updated in accordance with Covid-19. The prepared questionnaire consists of 17 questions. Participants in the survey were asked about their ATM and credit card usage preferences and trends during the Covid-19 period. 158 people participated in the survey. The questionnaires were sent online to the participants to avoid contact due to the pandemic. The data obtained were analyzed with the help of a statistical program.

According to the results of the research; It was determined that the participants generally preferred to use ATMs, and those who did not prefer not to use it due to the risk of contagion. It was observed that the participants of the survey preferred credit card and contactless payment due to the risk of cash contagion.

Keywords: Covid-19, ATM, Credit Card, Contactless Credit Card, Banking, Turkey

**COVID-19 SALGINI SÜRECİNDE MÜŞTERİLERİN BANKA KULLANIM
ALİŞKANLIKLARININ İNCELENMESİ**
INVESTIGATION OF CUSTOMERS BANK USE HABITS DURING THE COVID-19 OUTBREAK

Aykut EKİYOR

Doç. Dr. Ankara Hacı Bayram Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Sağlık Yönetimi Bölümü,

Orcid: 0000-0002-7718-9329

Mehmet UZUN

Artvin Çoruh Üniversitesi Hopa Meslek Yüksekokulu Bankacılık ve Sigortacılık Programı, Orcid: 0000-0002-6775-5817

ÖZET

Covid-19 salgını birçok sektörde olduğu gibi bankacılık sektöründe de etkisini göstermiştir. Hastalığın temas ile yayılması sebebiyle, bankacılık faaliyetlerinin şube bankacılığı kapsamında yapılabilmesi hususunda güçlükler yaşanmıştır. Ortaya çıkan durum, müşterileri alternatif bankacılık kanallarına yöneltilmektedir. Bankalar müşterileri ihtiyaçları doğrultusunda bu kanalları geliştirmektedirler. Bu süreçte alternatif kanallar arasında internet ve mobil bankacılık kanallarının şube bankacılığı yerine tercih edilebileceği düşünülmektedir.

Çalışmada, Covid-19 salgın döneminde banka müşterilerinin, şube ve internet/mobil bankacılık kullanım alışkanlıklarında salgın öncesi döneme göre herhangi bir değişiklik olup olmadığı ve varsa değişimin bu kanallardan hangisi yönünde olduğu konusu incelenmiştir. Bu kapsamda, bir grup banka müşterisinin Covid-19 salgın döneminde alternatif kanal tercihleri analiz edilerek salgının etkileri tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma amaçları doğrultusunda veriler anket tekniği ile elde edilmiştir. Araştırmada kullanılan anket formundaki sorular ve ölçeklerinin büyük çoğunluğu bu çalışmaya özgü hazırlanmıştır. Hazırlanan anket formu yüz yüze ve elektronik posta yolu ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler istatistiksel paket programı ile analiz edilmiştir.

Yapılan analiz sonuçlarında, internet/mobil bankacılık kanallarının şube bankacılığına göre daha çok tercih edildiği sonucu ortaya çıkarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, İnternet Bankacılığı, Mobil Bankacılık, Şube Bankacılığı, Salgın, Pandemi, Türkiye.

ABSTRACT

The Covid-19 epidemic has had an impact in many sectors as well as in the banking sector. Due to the spread of the disease by contact, there have been difficulties in conducting banking activities within the scope of Branch Banking. The resulting situation leads customers to alternative banking channels. Banks develop these channels according to the needs of their customers. In this process, it is believed that internet and mobile banking channels may be preferred over branch banking among alternative channels.

In the study, the question of whether there were any changes in bank customers' branch and internet/mobile banking usage habits during the covid-19 outbreak period compared to the pre-outbreak period, and if so, in which of these channels the change occurred was examined. In this context, it was tried to determine the effects of the epidemic by analyzing alternative channel preferences of a group of bank customers during the Covid-19 epidemic period. In line with the research purposes, the data were obtained by questionnaire technique. Most of the questions and scales in the questionnaire used in the research were prepared specifically for this

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

study. The prepared questionnaire form was carried out face-to-face and via e-mail. The data obtained were analyzed by a statistical package program.

In the results of the analysis, it was revealed that internet/mobile banking channels are more preferred than Branch Banking.

Keywords: Covid-19, Internet Banking, Mobile Banking, Branch Banking, Epidemic, Pandemic, Turkey.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

MANAGEMENT REPORTING: ADVANTAGES AND DISADVANTAGES

Valentina KHODZITSKA

Assoc. Prof. Candidate of Sciences (Economics), Department of Accounting and Taxation, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

ABSTRACT

Annotation. Special attention is paid to the main advantages and disadvantages. Were presented the main components of the management report should hold. The legislative aspect of this issue is analyzed, namely how it is treated, how it is regulated, which are the main features, etc. The conclusion is made about irregularity of preparation the management report by the different industries. The main five steps in preparing of the management report are outlined. The main differences with respect to the management report in the economic activity are highlighted. The basic principles and rules for the preparation of a management report are disclosed, which help to clarify key structural provisions and save a lot of time. The recommendations for the visual component of the report and the benefits for audit companies are provided. It is concluded that the management report is quite important because it allows more investors and consumers to be attracted, but inaccurate information may be disclosed. That is why it is important to audit these information. It also emphasized the need to improve the regulatory framework for the management report in order to create a more competitive environment.

Key words: management report, reporting, legislation, consolidated management report, non-financial information, financial information, Directive /EU.

. In recent years, this trend has been growing, primarily due to the internationalization of relations, which is the transformation of accounting to IFRS. First of all, it is necessary for domestic enterprises to enter the international market. This contributes to the development of the state and enterprises as a whole.

However, the environment in foreign markets is different from ours, and therefore must meet certain criteria. The practice of compiling such a report outside our country is great and has its pros and cons, but for our companies it is something new and worth understanding all the advantages and disadvantages of this report.

The process of compiling the Management Report is a long one, which is why it is important to follow a certain system. So distinguish the following stages of its preparation:

Preparatory stage - determining the language of the Report, the amount of data, interested users, relevant information, time period. At this stage, discussions are underway to determine the most optimal structure and content of the Report;

- The stage of information collection is a continuation of the first stage, because it is after the discussion of procedures and sources that data is collected, systematized, analyzed and verified;

- Preparation of the Report - at this stage the Report is made, for which the employee of the enterprise or the external expert can be responsible. The preparation itself includes the formation of the text (informative) part, graphs, tables, etc .;

Preparatory stage - determining the language of the Report, the amount of data, interested users, relevant information, time period. At this stage, discussions are underway to determine the most optimal structure and content of the Report;

- The stage of information collection is a continuation of the first stage, because it is after the discussion of procedures and sources that data is collected, systematized, analyzed and verified;

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

- Preparation of the Report - at this stage the Report is made, for which the employee of the enterprise or the external expert can be responsible. The preparation itself includes the formation of the text (informative) part, graphs, tables, etc .

Audit companies are particularly interested in submitting a management report, because this report can help them to understand the specifics of the enterprise, its general condition, assess problem areas as quickly as possible, without even analyzing the financial statements. This is very important, because each company in different industries is unique in its own way and at the first stage it is the best option for them. Although, of course, the information provided in this report still needs to be verified, as it may not be completely reliable for certain reasons.

References

Zhigley IV, Zakharov DM Is the management report a component of financial, non-financial or integrated reporting? // Problems of theory and methodology of accounting, control and analysis. - 2019. - Vip. 1 (42). - p.18-24.

Lovinska LG Influence of European integration processes on the development of accounting and reporting in Ukraine // Finance of Ukraine. - 2014. - № 9. - p. 21-30.

Directive 2014/95/EU of the European Parliament and of the Council of 22 October 2014 amending Directive 2013/34/EU as regards disclosure of non-financial and diversity information by certain large undertakings and groups.

URL:<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32014L0095>.

**ФОРМАЛИЗАЦИЯ СБОРА И ОБРАБОТКИ ДАННЫХ НЕФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ:
МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ**

Олейник Яна ВИКТОРОВНА

доктор экономических наук, доцент, директор Института последиplomного образования, ГУНУ “Академия финансового управления”, Киев, Украина; e-mail: ORCID ID: 0000-0001-5895-282X;

Кучерявая Марья ВАСИЛЬЕВНА

кандидат экономических наук, заведующий Центром внедрения результатов финансово-экономических исследований, ГУНУ “Академия финансового управления”, Киев, Украина ORCID ID: 0000-0003-2948-1234

АННОТАЦИЯ

Цель исследования. Ключевой целью исследования является обобщение международного опыта формализации сбора и обработки данных нефинансовой отчетности на макроуровне и формулировка концептуальных подходов к использованию лучших практик.

Методы: метод формализации, компаративный анализ, ретроспективный и библиографический анализ.

Результаты. Создание благоприятных условий со стороны государства для внедрения подходов ответственного ведения бизнеса обеспечивает соответствие развития национальных систем бухгалтерского учета современным тенденциям мирового опыта в этой сфере. Глобализационные процессы обуславливают необходимость обращения при этом к лучшим институциональным практикам.

За последние годы корпоративное раскрытие информации о влиянии деятельности предприятий на ESG-среду существенно возросло. Основной тенденцией обеспечения раскрытия качественной информации является формирование баз объективных данных нефинансовой отчетности. В настоящее время в мире существует более 20 информационных баз данных, аккумулирующих нефинансовые отчеты.

В странах с развитой экономикой механизм сбора нефинансовых отчетов и их агрегирования реализуется через:

- реестры данных (национальный публичный или непубличный репозиторий данных, который позволяет группировать информацию в разрезе отраслей деятельности предприятий, их размера) (Индия, Нидерланды, Пакистан);
- установление координатора информационной платформы по сбору данных путем внесения изменений в существующее законодательство в сфере бухгалтерского учета и отчетности или разработки отдельного нормативного акта (например, Кодекс по устойчивому развитию Германии). В основном подобная функция возлагается на Министерство финансов с привлечением профильных министерств, например министерства экологии, социальной защиты и т.д. (Швеция, Великобритания, США, Австрия, Франция);
- выделение государственных предприятий как субъекта подготовки нефинансовой отчетности независимо от размеров и объемов его деятельности (примером может служить опыт Швеции, в частности Постановление по корпоративному управлению государственных предприятий, которым предусматривается раскрытие и обнародование всеми государственными предприятиями, независимо от объемов и отрасли, нефинансовых аспектов деятельности).

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Анализ международных реестров на предмет информационных возможностей, предоставляемых ключевым стейкхолдерами, показал, что наиболее распространенными формами представления данных являются:

- размещение нефинансовых отчетов, составленных компаниями в произвольной форме в соответствии с международными рамочными подходами, выбранными для формирования отчетности (база данных в Португалии (BCSD));
- внесение данных нефинансовой отчетности в систему реестров, в результате чего в дальнейшем автоматически создается база данных, которая позволяет сформировать показатели, агрегирующиеся на отраслевом, региональном и глобальном уровнях (к примеру, системы сбора данных RSE et PED, EDGAR).

Характерной особенностью отдельных баз данных является наличие платы за возможность размещения нефинансовых отчетов компаний на соответствующих информационных порталах. Около 1/3 приведенных информационных баз функционируют на платной основе (к примеру, Информационная база годовой отчетности (NSE) в Индии).

Вывод. Тенденция формализации сбора и обработки данных нефинансовой отчетности получила широкое распространение. Формализация данных нефинансовой отчетности позволяет обеспечить многоцелевое использование агрегированных данных, в частности для таких ключевых пользователей как статистические службы при проведении наблюдений, связанных с оценкой прогресса страны в достижении Целей устойчивого развития.

Обобщение результатов проведенного анализа существующих практик формирования баз данных нефинансовой отчетности позволяет сформулировать основные рекомендации по созданию национальных платформ ESG-информации о деятельности предприятий: определить на законодательном уровне ответственных субъектов за сбор и обработку данных; обеспечить законодательное регулирование обнародования предприятиями на соответствующем информационном портале нефинансовых отчетов; разработать методическое обеспечение расчета агрегированных показателей в целом по стране и отдельно по отраслям экономики.

Ключевые слова: отчетность по устойчивому развитию, отчет об управлении, Директива 2014/95/ЕС, информационная платформа сбора данных.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**NATIONAL CULTURAL PROFILE IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA AND ITS IMPACT ON
INTERCULTURAL MANAGEMENT**

Angela PIRLOG

Lecturer, Researcher, Academy Of Economic Studies Of Moldova

ABSTRACT

The present paper represents a diagnosis of the national culture in the Republic of Moldova, which led to a pertinent analysis of interculturality based on the values of intercultural dimensions according to the Hofstede and Trompenaars-Hampden-Turner models. The contemporary business environment, characterized by a high degree of globalization and multicultural diversity, emphasizes the importance of developing a better understanding of intercultural interaction, but starting with the very essence, their own nation cultural features. Also, we have identified and described intercultural management strategies as being a component part of efficient management, which can be used to increase the performance of enterprises in the Republic of Moldova within the country and abroad.

ОБУЧЕНИЕ ИЕРОГЛИФИЧЕСКОМУ ПИСЬМУ НА НАЧАЛЬНОМ ЭТАПЕ

Варакина Маргарита ИГОРЕВНА

кандидат философских наук профессор, кафедра английской филологии, Московский городской педагогический университет, Самарский филиал

Трофимова Елизавета СЕРГЕЕВНА

преподаватель, кафедра лингвистики, Российский университет дружбы народов

РЕЗЮМЕ

В настоящее время есть уже достаточное количество работ посвященных обучению иероглифике, и среди этих работ важнейшее место принадлежит работам российских синологов. Учитывая этот факт, мы бы хотели обратиться к работам китайских ученых-методистов, которые занимаются преподаванием китайского языка, как родного. Изучив учебники для начальных классов китайской школы, мы ставили целью, по возможности, определить, именно, те упражнения по обучению написания иероглифов, которые помогут нашим студентам на начальном этапе овладеть навыками иероглифического письма, опираясь на зрительное и слуховое восприятие. Мы заинтересовались, именно, аутентичными учебниками китайского языка, при изучении его как родного, потому что на наш взгляд это еще недостаточно изученная область методических знаний в сфере преподавания иероглифики иностранным студентам. К тому же на занятиях по китайскому языку, очень часто возникает вопрос, а как же учатся писать сами китайцы.

Изучив ряд учебников, китайских ученых авторы данной работы пришли к выводу, что на начальном этапе овладения иероглифическим письмом огромное внимание уделяется двум видам упражнений: «обведите» и «пропишите». Упражнения **«Пропишите»** нам хорошо известны. Вид упражнений **«Обведите»**, используется, в основном, при работе на доске. В Китае, же, сейчас очень широко применяются, так называемые, силиконовые прописи, именно, для упражнений типа **«Обведите»**. Эти упражнения способствуют выработке каллиграфических и иероглифических навыков письма. Упражнения такого типа, на наш взгляд, очень важны, так, как, помогают эффективно усвоить порядок написания черт китайских иероглифов и обучают писать не только правильно, но и красиво. Еще один тип упражнений, и следует заметить, что он достаточно сложный, это упражнения типа **«Опираясь на транскрипцию.....»**. Мы намерено не закончили предложение, так, как упражнения этого типа могут быть, совершенно, различны. На начальном этапе обучения иероглифическому письму, мы остановились на структуре самых простых упражнений. Среди этих упражнений мы выбрали те, где в двусложных словах один иероглиф уже записан, а вот второй нужно записать, опираясь на транскрипцию. Упражнения этого же типа, в которых двусложные слова записаны только фонетической азбукой, являются сложными упражнениями. Для того, что бы выполнить подобные упражнения, нужно хорошо знать тональный рисунок слова, что представляет значительную трудность для иностранных студентов. Тем не менее, мы обратили внимание на эти сложные упражнения, поскольку овладеть китайским языком невозможно без знания тонов. И, пожалуй, в нашей работе упражнения типа **«Опираясь на транскрипцию...»**, являются самыми сложными.

К сожалению, в наше время стало появляться мнение, и среди китайской молодежи, в том числе тоже, что в век компьютерных технологий можно обойтись и без умения писать, ведь всегда можно воспользоваться **«打字»**, что же это за панацея от всех бед? Одно из значений иероглифа **打** – **бить, ударять**, значение иероглифа **字** - **«иероглиф; буква»** т.е. прямое значение словосочетания **«打字»** - **бить по буквам; набирать текст**. И, конечно, же современной молодежи делать **«打字»**, гораздо проще, чем красиво и правильно писать иероглифы. Но все дело в том, что в китайском языке существует проблема полисемии, и у иероглифа никогда не бывает одного значения, и набрать текст

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

на клавиатуре, не зная иероглифики невозможно. Сначала слово нужно набрать латинскими буквами, затем выйдет целый ряд иероглифов, и здесь необходимо выбрать нужное Вам слово, и как, же это сделать, если Вы попросту не умеете писать. Запомнить внешнее изображение знаков, которых в китайском языке огромное количество просто невозможно, ведь для несведущего человека – это просто картинка. Мы уже не говорим о том, что, китайская иероглифика – это величайший пласт культуры древнейшей цивилизации. Китайские педагоги, категорически против, того, что бы «打字» заменили иероглифику, и подтверждение этому, китайские учебники. Каждое из наших упражнений начинается с изображения, хотим заметить, что это не просто иллюстрация или красивая картинка, это – образец того, как нужно выполнять упражнение, подтверждение тому, что упражнения взяты из учебников по китайскому языку, пользуясь которыми китайские школьники изучают свой родной язык.

Мы надеемся, что и нашим студентам эти упражнения окажут большую помощь при овладении иероглифическим письмом. В списке литературы Вы увидите популярные сайты, на которых можно ознакомиться с учебниками китайского языка, как родного, именно, по этим учебникам обучаются китайские школьники в начальных классах. Для наших студентов, изучающих китайский язык, будет полезно и интересно самостоятельно ознакомиться с этими учебниками.

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ:

1. Варакина М.И. Обучение китайскому языку на начальном этапе в негосударственных средне-образовательных учреждениях на примере школы-интерната № 19 г. Новокузнецка. / М. И. Варакина // Вопросы высшей школы: сб. науч. ст. – Харбин, 2014. - № 8. - С. 40-42.
2. Веселый китайский детям и родителям. [в 2 ч.]Ч.1 - М.: АСТ: Восток-Запад, 2008. 91, [5] с.: ил. 北京 华语教学出版社.
3. Веселый китайский детям и родителям. [в 2 ч.]Ч.2 - М.: АСТ: Восток-Запад, 2008. 91, [5] с.: ил. 北京 华语教学出版社.
4. Задоев Т.П. Начальный курс китайского языка. Ч.1. - 5-е изд., испр. и доп. - М.:Восточная книга, 2011. - 304 с.

Перечень Ресурсов Информационно-Телекоммуникационной Сети «Интернет»

1. <http://www.tom61.com/xiaoxuedianzikeben/renjiaobandianzikeben/2011-01-15/2624.html>
2. <http://www.docin.com/p-1324629202.html>
3. <http://ishare.iask.sina.com.cn/f/37729788.html>
4. <http://www.dzkbw.com/books/rjb/>
5. http://www.sohu.com/a/190802861_659656
6. <http://www.doc88.com/p-3039984623169.html>
7. <http://m.dzkbw.com/books/xiaoxue-yuwen/>

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**МЕЖДУНАРОДНАЯ АККРЕДИТАЦИЯ – КЛЮЧЕВОЙ МЕХАНИЗМ ПОВЫШЕНИЯ
КАЧЕСТВА ОБРАЗОВАНИЯ**

Жумагулова Алина БАКЫТЖАНОВНА

Генеральный директор НУ «Независимое Агентство, аккредитации и рейтинга IAAR», кандидат юридических наук

АННОТАЦИЯ

В условиях трансформации, происходящей в сфере высшего образования, важным становится повышение качества подготовки компетентных выпускников, востребованных в обществе. развитие инновационных процессов, возникновение новых форм взаимодействия с рынком труда,

Ключевые слова: трансграничная аккредитация, качество образования, интернационализация, конкурентоспособность услуг.

ABSTRACT

In the context of changes evolving today in the field of higher education, unfolding innovative processes, and the emergence of new forms of interaction with the labor market, it is important to improve the quality of training competent highly-demanded graduates.

Keywords: cross-border accreditation, quality of education, internationalization, competitiveness of services.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**ПРЕНАТАЛЬНАЯ И ПОСТНАТАЛЬНАЯ ДИАГНОСТИКА БЕРЕМЕННЫХ
ЖЕНЩИН, ВХОДЯЩИХ В ГРУППУ РИСКА ФОРМИРОВАНИЯ ВРОЖДЕННЫХ АНОМАЛИЙ
ГОЛОВНОГО МОЗГА**

ТИХАЙ Ольга

Государственный Университет Медицины и Фармации имени «Николая Тестимицану»

Мариана СПРИНЧАН

Государственный Университет Медицины и Фармации имени «Николая Тестимицану»

ХАДЖИУ Светлана

Государственный Университет Медицины и Фармации имени «Николая Тестимицану»

ЯЦКО Людмила

Государственный Университет Медицины и Фармации имени «Николая Тестимицану»

Елена ХАЛАБУДЕНКО

Институт Матери и Ребенка, Республика Молдова.

БАРБОВА Наталия

Государственный Университет Медицины и Фармации имени «Николая Тестимицану»

Нинэль РЕВЕНКО

Государственный Университет Медицины и Фармации имени «Николая Тестимицану»

ВВЕДЕНИЕ

Проблема диагностики перинатальных и постнатальных поражений ЦНС относится к числу наиболее актуальных вопросов в современной педиатрии и неврологии. Пренатальная и постнатальная диагностика врожденных пороков головного мозга осуществляется при помощи неинвазивных и инвазивных методов исследования. На данный момент уделяется большое внимание проведению предконцепционной профилактики для своевременного выявления врожденных аномалий головного мозга.

К инвазивным методам исследования относятся амниоцентез с применением молекулярно-генетического метода, кариотипирования на 16-18 недели внутриутробного развития плода. В свою очередь к неинвазивным методам исследования относится биохимический скрининг такой как «двойной» и «тройной» тест; ультразвуковое исследование плода; ядерно-магнитный резонанс. Данные методы исследования широко применяются при проведении медико-генетической консультации в последующим вычислением генетического риска.

Цель: заключается в выявление значимой роли пренатальной и постнатальной диагностики семей с высоким риском рождения детей с аномалиями головного мозга для дальнейшей возможности ранней профилактики и своевременного выявления данных аномалий.

Материалы и методы исследования:

В исследование были включены беременные, направленные на медико-генетическое обследование, в исследование были включены 657 беременных, обратившихся за консультацией в Институт Матери и

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Ребенка в период времени 2018-2020. Из общего количества беременных, 239 пациенткам была произведена пренатальная цитогенетическая диагностика: амниоцентез с кариотипированием. Беременные были разделены на две группы: первая группа - 239 беременных с средним и высоким генетическим риском формирования аномалий мозга; вторая группа - с минимальным генетическим риском формирования аномалий мозга.

Результаты

В результате исследования выяснилось, что возраст беременных с средним и высоким риском формирования аномалий мозга, участвующих в исследовании составил от 17 лет до 44 года (средняя $26,1 \pm 5,3$ лет). Срок беременности во время обращения на консультацию генетика составлял от 6 недель до 22 недели беременности (средняя $14 \pm 5,2$ недели беременности.).

Всем беременным женщинам, включенных в исследование были проведены неинвазивные методы диагностики: ультрасонографические и биохимические методы, также по показаниям был назначен ядерномагнитный резонанс в постнатальном периоде. Данный метод исследования позволил выявить аномалии головного мозга у плодов на ранних сроках внутриутробного развития у 33 беременных женщин. Беременным из высокого риска формирования аномалий мозга было дополнительно проведено инвазивные методы диагностики. Из общего количества беременных 239 были произведены цитогенетические исследования, наибольшее количество выявленных аномалий составляли анеуплоидии, аутосомальные трисомии, из которых были более часто встречались: синдром Дауна 15 случаев (1,6-0,18%), синдром Патау - 2 случая (0,2-0,06%) и синдром Эдвардс - 5 случаев (0,4-0,09%). Из гомосомных аномалий были выявлены моносомия X в общем количестве 3 случая (0,16-0,05%), синдром Клайнфельтера - 3 случая (0,21-0,07%). Во время исследования пренатально было выявлено два плода с триплоидией - X и 9 новорожденных (0,7-0,12%) с другими структурными хромосомными аномалиями.

Данное исследование позволило произвести обширный анализ результатов пренатальной и постнатальной диагностики у 73 плодов с различными аномалиями развития а также в течении исследования были выявлены новорожденные с хромосомные аномалии и врожденными аномалии головного мозга.

Выводы:

1. Методы проведения пренатальной и постнатальной диагностики, а также медико-генетическое консультирование способствует преждевременной диагностики и снижению частоты встречаемости врожденных аномалий новорожденных.
2. Благодаря своевременному проведению пренатальной и постнатальной диагностики удалось своевременное выявление у 73 беременных хромосомных аномалий и у 21 беременных в пренатальном удалось своевременно провести диагностику врожденных аномалий мозга.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

М.МАҒАУИННЫҢ «АЛАСАПЫРАН» РОМАНЫНДАҒЫ ТАРИХИ ШЫНДЫҚ ЖӘНЕ КӨРКЕМ ШЕШІМ

Маулен АЛСАЙ

КАЗНУ Им. Аль-Фараби, Факультет Филологии И Мировых Языков

Тарихи тақырыпқа қалам тарту шарт емес, тарихты білу шарт. Тарихты білмеген жазушының өрісі тар, ойы тұсаулы болады. Тарихи таным - жалпы дүниетанымның ең басты, өзекті арқауы. Тарихи сауатты қаламгер өнерге бір күндік өтпелі науқан ретінде емес, қоғам дамуына, замана шеруіне сай, кең, тиянақты тұрғыдан қарайды. Өз тұсындағы кез келген оқиға, құбылыстың, таптық, партиялық, ұлттық немесе басқадай тұрғыдағы идеологияның мән-мағынасын нақты таниды, науқаншылдықтан алыс, баяндыға жақын болады. Ұлттық-тарихи санасы кәміл қаламгер өз заманын айқын бағамдап, болашақты қапысыз бағдарлайды. Әдебиет тарихындағы ұлы шығармалардың ескірмейтін бір себебі осында.

Тарихи таным тарабында аз-маз сауат ашу, түбегейлі дәріс болмаса да, негізгі тұрғыларды тану ілкіде-орыс-совет отарлық заманында өте қиынға түсті. Қазақ зиялыларының соңғы екі-үш буыны бабаларының тарихын білмей өсті. Бұл ретте қабілетті жазушыларымыздың өзі айрықша жапа шекті- тарихи танымның тайыздығы табиғи мүмкіндікті тежеді. Жаппай рухани зәрулік тұсында бұл тараптағы аз ғана, үстірт білімнің өзі алаштың кәдесіне жарады, өтпелі кезең үшін елеулі, түпкілікті әдеби шеруден де өзіндік орын алатын тарихи шығармалардың жазылуына негіз болды. СоӘл шала сауатпен-ақ көп жұрттың көзі ашылса керек. Өйткені тарихты білу- тарихи шығармалар жазу үшін емес, өзінің адамдық бейненді тану үшін керегірек, яғни замандық тақырыпқа тікелей қатысты. Тарихи білім-ой өрістің, дүние танымның ең негізгі ұстыны, бір емес, қос қабырға, болмысыңыздың тең жарымы; екі қабырғалы үй болмайтыны сияқты, тарихи танымнан тыс тәуір шығарма да тумайды.

Әдеби процесс қай жанрда болса да өз дәуірінің өмір шындығына негізделеді. Ал өмір шындығы әр жанрда әр түрлі тереңдікте ашылады. Жазушы шеберханасы жайлы сөз еткенде, онда көрінетін тарихтағы, өмірдегі адамдар туралы жазушының ой-пікірінің субъективті сипатта екендігін ескерген жөн. Қаламгердің дәуір туралы, өзінің өмір жолы туралы толғануының ішкі динамикасы – роман ерекшеліктерінің бірі. Өткен өмірден қазіргі және болашақ дәуірдің ішкі байланыстарын іздеп табуға тырысып отырады.

XX ғасырдың екінші жартысында қазақ әдебиетіне жаңа үрдіс, тың сарынмен келген жазушылардың бірі Мұхтар Мағауин еді. Оның қазақ сұлтаны Ораз Мұхаммед тағдырын суреттейтін «Аласапыран» романы жарық көрді. Ораз-Мұхаммедтің танымы, сағынышы, туған жеріне деген перзенттік махаббаты мен бас кейіпкердің пайым-парасаты арқылы сол дәуірдегі Қазақ елі, Қазақ хандығының тағдыр талайы мен былайғы кездерде көп ауызға алынып, дөп басылып айтыла бермейтін қатпары қалың көп сырларының да беті ашыла түспейтін бе еді?! Дәл осы романның ең соңғы азат жолдарының бірінде «Жер мәңгі. Ел де мәңгі» деген Мағауин де Ораз-Мұхаммед дәуірінен кейінгі қазақ тарихы, қазақ өмірі, қазақ шежіресінен сыр шертуді ұмытпайды. Сонау Алтын Орда, Ноғайлы дәуірінен бергі қазақ хандығының тарихын тереңнен зерттеген Мұхтардың мол білімі мен суреткерлік шеберлігі «Аласапыранда» мол үйлесім тапқан. Жазушы көне тарихқа, сол тарихи кезең шындығын көркем суреттеу жолында үлкен қыруар еңбек пен адам сенгісіз архивты ақтарған. XVI ғасырдағы қазақтың азат даласы, Ібір-Сібірдегі Көшім хандығы мен мұнарлы Мәскеудегі орыс патшалығы ретімен тізіліп жатады. Хан ордасы не? Хан кім? Қалға кім? Алаш бегі, ұлыс бегі деген кімдер? Батыр, би, сұлтан, оғлан дегендер не міндет атқарады? Олардың ішкен асы, киген киімі

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

қандай? Асылы, жазушы осы сұрақтың ешқайсын айналып өтпей, белінен баспай білгірлікпен дәл суреттейді.

Сондай-ақ, сол дәуірдегі Ресей патшалығының ішкі-сыртқы саясаты, таяу болашақта Шығыс Еуропа мен жарты Азияның қожасына айналғалы тұрған елдің жан-жаққа өлермендене созған ашқарақ қолы, Мәскеудегі тақ үшін талас, бәрі-бәрі де романда өз бейнесін тапқан. Сүйсінерлігі, осынша мол материалды қамтыған қос томды кесек шығарманы оқығанда, шұбалаңқылық, не оқиға селкеулігі сезілмейді. Себебі, соның бәрі де бас қаһарман Ораз Мұхаммед тағдырына қатысты түрде негізгі желіге көгенделіп берілген.

Жаңғара Дәдебаев «Жазушы еңбегі» атты зерттеу еңбегінде тарихи шығарманы қорытып, үлкен дүние жасаудың тек анық шебердің ғана қолынан келетінін айтады

«Әдеби шығарманың негізінде дерек, құжат жатуы, тарихи дәуір шындығын көркем бейнелеу үшін, жазушының өз туындысының сюжеттік желісін бастан-аяқ тек қана тарихи деректі оқиғаларға құруы шарт емес. Алайда тарихи шығарманың тарихи болмысын, өзегін тарихи белгілі ақиқат оқиғалар түзбейінше, дәуір шындығын шын, шынайы суреттеу тағы да қиын. Өткен тарихи дәуір шындығын бейнелейтін қазіргі қазақ романының керкемдік жүйесінде, идеялық, тақырыптық болмысында тарихи шындықтың атқаратын қызметі өте жоғары»

Тарихи романды жазуға қаншалықты дайындалғанын автор мына сөздермен баяндайды: «Әлбетте қазақтың өткенін білу-тарихи танымның бір тармағы ғана. Кез келген сауатты қаламгердің адамзаттың тарихи даму жолы туралы тым құрса жалпы түсінігі болуы керек. Ежелгі Қытай, Таяу Шығыс және Египет, одан соңғы Эллада, Рим тарихтары, Византия мен ортағасырлық Еуропа, Батыстағы жаңа тарих дәуірі туралы мол білім алуға толық мүмкіндік бар. Менің өзімнің әлем тарихымен әуелгі таныстығым тым ерте, кітап оқуға құныққан тоғыз-он жасымда басталды. Біздің үйде өсіп-тәрбиеленген шөбере ағам Мұратқан менен төрт класс жоғары оқитын, ал ол кездегі мектеп тарих оқулықтары баяғы патшалық гимназия үлгісіне жақын, мол деректі, әрі жан-жақты болыпты. Мен сол үшінші класта жүрген қыста әуелі 5-класқа арналған «Ерте дүние тарихын» содан соң 6-7 кластың «Орта ғасырлар тарихын», бұдан соң іздеттіріа тауып, 8-класстың «Жаңа тарихын» оқып шықтым. Сол жылы, Янның қазақ тіліне жақында ғана аударылған «Шыңғыс хан» романын ынтызар құмарлықпен қырпып, екі-үш қайыра аударып, төңкерген соң, асау, бұла бабаларымның Совет теріске шығарып отырған шежіресінің де бір кезеңін көзбен көргендей болдым. Сөйтіп өзім жаңа ғана қадам басқан ежелгі кәрі дүниенің өткен ғұмыры туралы ең негізгі, қажетті мағлұматтарды зердеме түйіппін» [2, 6 б.].

Тарихи құжат, дерек жазушыға тарихи дәуір туралы бай мағлұмат беретіндігінде сөз жоқ, алайда әрбір құжаттың, әрбір деректің ішкі мәнін, оның басқа құбылыстармен байланысы мен қарым-қатынасының сырын тек көркем қиялдау енері арқылы ғана аңдауға болады. «Тарихи болмыс деректерінің сыртқы әрін қуып, қалықтап кетпей, оның ішкі мәнін ұғып, анығына жеткенде ғана қаламгердің шығармашылық еңбегі, көркем жинақтау өн «Аласапыранға» дайындық, ақтарылған әдебиет, жиналған дерек, тарау-тарау ой-толғамдар турасында айтсам, дәл сондай тағы екі емес, төрт-бес том кітап жазып шығу қажет болар еді, - Томас Мани өзінің бір романын қалай жазылғаны туралы роман жазған, жетпістен асып, жазуымызды жеріне жеткеріп отырсақ, біз де сөйт ер едік, мүмкін, сөйтерміз де, әзірше роман туралы емес, шолу – ақпарға қанағат етесіз, бір «Аласапыранды» нұсқалау үшін осындай жиырма кітапқа жетерлік дерек, мағлұмат жинағанымызды ғана біліп тоқтайсыз». [2, 8 б.].

«Аласапыранды» жазу үшін Ресей қалаларына, Қырымға, Сібірге сапар шегеді. Кейінгі және мұның алдында жазылған ғылыми зерттеу еңбектері үшін де қазақ жерінің түкпір-түкпірін аралап, дерек жинап, шежірелер мен қолжазбаларды іздеп тауып, қасиетті мекендерге тәу етуді де естен шығармайды. «Кейін, әрине, тарихты тереңірек байыптауға бой ұрдық, университет жылдарында ескі дүние шежіресіне

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

қатысты қаншама әдебиет қарастырылды. Плутарх, Светоний, Тит Ливий түгел көзден өтті, оқу, байыптау-салмақ емес, демалыс екен, ал осыған керісінше, мұсылман жұрттары, бұрынғы және кейінгі түрік әлемі, әсіресе Алтын Орда, Түркия, одан соңғы Қырым, Ноғайлы, Қазақ Ордасы тарихтарын толық әрі жан-жақты тану көп ізденуді талап етті, үлкен қиындыққа түсті» [4, 8 б.].

Романның географиялық негізгі өрісі – Қазақстан, Ресей, Хан-Кермен жайын айтпағанда, бүкіл Қырым тарихы, Реч Посполито тарихы түбегейлі қарастырылған. Ресейдегі Смута – Бұлғақ дәуірі – сол замандағы нақты құжаттар негізінде жан-жақты әрі терең зерттелген. Өйткені, автор романда кездесетін халықтардың тарихын терең зерттеген, бұл туралы «бұлғақ болмысы, оның барысында өткен қыруар оқиға көз алдына, романда көрінуге тиіс.

М.Мағауин өзі суреттеп отырған дәуір шандығына, басты кейіпкерінің тағдырына қатысты қазіргі тарих ғылымына қатысты, қазіргі тарих ғылымына белгілі және әлі белгісіз тарих документтер мен фактілерді жете зерттеп, білудің нәтижесінде үлкен ғылыми және көркемдік ақиқаттарға жетеді. Жазушы суреттеп отырған тарихи дәуір шындығының сипаты көркемдік тұрған да, ғылыми тұрғыда да мейлінше дәлелді, дейекті.

Әдеби оқудың сыртында тарихи тағылым бар. Халқыңның қасиетін бағамдау үшін әуелі өз тарихыңды білуің керек. Біздің жұртымыздың тарихи құжаттарда нақты таңбаланған жиырма бес ғасырлық бай тарихы бар. Сонан кейінгі мың жарым жылының дерегі тіпті мол, айрықша бедерлі.

«Кейін, әрине, тарихты тереңірек байыптауға бой ұрдық, университет жылдарында ескі дүние шежіресіне қатысты қаншама әдебиет қарастырылды. Плутарх, Светоний, Тит Ливий түгел көзден өтті, оқу, байыптау-салмақ емес, демалыс екен, ал осыған керісінше, мұсылман жұрттары, бұрынғы және кейінгі түрік әлемі, әсіресе Алтын Орда, Түркия, одан соңғы Қырым, Ноғайлы, Қазақ Ордасы тарихтарын толық әрі жан-жақты тану көп ізденуді талап етті, үлкен қиындыққа түсті» [4, 8 б.].

Мағауиннің «Аласапыран» тарихи диологиясында көрініс тапқан тарихи шындықтың жинақталу жолына назар аударайық. Шығармада келтірілетін тарихи шындық жайлы Жаңғара Дәдебаев зерттеуінде:

«Ғылымда көп ескерілмей келе жатқан бір дерек бойынша, Сібір хандығы мен қазақ хандығы арасында белгілі қарым-қатынастар болған. Сібір ханы Көшімнің туған ағасы Ахмет-Керей қазақ ханы Шығайдың қызына үйленген. Әйелімен тату тұрмағандықтан, Ахмет-Керей қайын атасы Шығайдың адамдардың қолынан өледі. Ағасы Ахмет-Керей өлген соң, оның әйелін/Шығай ханның қызын- Ж.Д. / де, хандықты де Көшім өз қолына алады. Бұған қарағанда, Сібір хандығы мен қазақ хандығы арасында қандай да бір байланыс болмады деу орынсыз. Өзара қарым-қатынас жасай отырып, екі елдің басындағы екі ханның екеуі де өз саяси мұраттарын көздеді. Көшім хан қазақ хандығымен ғана емес, ноғай ордасымен де туыстық қатынаста болған: баласы Қонайға ноғай ордасының ірі биі Орыстың қызын алып береді. Көшім сонымен қатар Бұхар хандығымен де байланысын үзбеген» [1, 58 б.].

Көрсетілген жайлар М.Мағауиннің «Аласапыран» диологиясында Ораз-Мұхамедтің Сібір хандығына, жездесі Көшім мен әпкесі Лелипек ханымға, келуіне Сейтектің Сібір хандығын қолына алуынан бұрын, тіпті Ермектің Сібірге жорығына дейін де мүмкіншілігі болғандығын аңғартады.

Егер жазушы осы болжамға тоқталып, Ораз-Мұхамед пен Қадырғали бектің Сібір жұртына келуін Сейтек пен Ермекке дейінгі мерзіммен ұштастырса, онда бұл шақта Сібір хандығында қызу жүріп жатқан қым-қиғаш шайқастарды суреттеуге мәжбүр болар еді. Мұның «Аласапыран» романының тақырыптық, сюжеттік, тіпті идеялық табиғаттын, жазушының ой өзегін /замысел/ мүлде өзгертіп жіберерінде сөз жоқты. Өйткені Сібір хандығының Сейтекке дейінгі тарихының / Көшім тұсындағы/ өзі болмыс- бітімі бөлек, басқа шығармаға арқау боларлықтай күрделі, ірі оқиғаларға мейлінше бай.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Жазушы Ораз-Мұхаммедті Сібірге Сейтектің патшалық құруымен тұстас алып келгенде, осы секілді жайларды да ескеруі мүмкін. Әрі мұның өзі жоғарыда айтылғандай, ғылым деректерімен де үндеседі. Екінші жағынан, жазушы тарихи романда Ораз-Мұхаммедтің өміріндегі ірі, іргелі оқиғаларды ғана іріктеп, жинақтап пайдалануға ерекше ден қояды. Бас кейіпкерінің Сібір жұртына келуі мен Тобылда тұтқынға түсуін мезгілі жағынан бір-бірімен шектес суреттегенде, жазушы осы қағиданың үлісінен шығуды көздеуі ғажап емес.

«Ораз-Мұхаммедтің өліміне байланысты Россиядағы аласапыран кезең жайлы жазбалардың бірінде былай делінеді: «При сем самозванце был царь Касимовский Урмаметь с сыном своим, и с князем Петром Урусовым. Без человеческий Урамметов сын, забыв все, что должен родителю своему, и за рождения злодейством награждая, донес самозванцу на отец своего, яко бы он умышлял против его»» [1, 70 б.].

Ұлы туралы бірер хабарды Ораз-Мұхаммед өзінің Сапегаға жазған хатында айтады. Петр Урусов Ораз-Мұхаммедтің өліміне себепші болған оның ұлын жазаламақшы болып жүріп, ақыры, жаңылысып, оған ұқсайтын басқа адамды өлтіреді. Сол үшін ол жалған патшаның абақтысында үш сөтке отырып шығады. Бұл деректерге қарағанда, әкесіне опаздық жасап, жалған патшаға жат хабар тасып жүргенде, Ораз-Мұхаммедтің баласы Мұхаммед-Мұрат жігіт жасында болған.

Романда Ораз-Мұхаммедтің мұндай баласы жоқ, Аласапыран уақытта қасында қалған балаларды жас. Ал жалған патша жағына шығып алып, Ораз-Мұхаммедке опасыздық жасаушы- Ораз-Мұхаммедтің өз баласы емес, жиені Мұрат-Мұхаммед. Сөйтіп, жазушы тарихи оқиғаның мазмұнын, мезгілі мен мекенін тарихи шындыққа сай, еш қоспасыз көрсетеді де, оған қатысушы адамдардың қайсы біреулерінің орнын ауыстырып бейнелейді, оқиғаның субъектісін өзгертеді.

Жазушы Мұрат-Мұхаммедті Ораз-Мұхаммедтің әпкесі Асылханымның баласы ретінде көрсетеді. Асылханымның өзі туралы «Алғашқы күйеуі- Көшім ханның інісі Ахмет-Керей...»[3, 416 б.]. - деп жазады.

«Асыл-ханымның өмірбаяны тарихтағы Лелипек ханымды еске түсіреді. Жоғарыда Көшім ханның туған ағасы Ахмет-Керейдің Ескерде төрт жыл хандық құрғаны, қазақ даласының ханы Шағайдың қызын әйелдікке алғаны туралы айтылды. Лелипек-ханым Көшім ханға күйеуге шыққан соң, одан Арыслан атты бір ұл, Лейле атты бір қыз сүйеді. Романда жалған патшаның қасындағы Арыслан осы болса керек. Ораз-Мұхаммедтің бір әпкесі Ахмет-Керейге күйеуге шықса, ол Лелипек-ханым болса керек еді. Жазушы Асылханым бейнесін жасауда осы Лелипек ханым бейнесін жасауда осы Лелипек ханымды негізге алған» [1, 62 б.].

Романда тарих мағлұматтарына, тіпті ұсақ деген шындықтың өзіне де үлкен жауапкершілікпен қарап, мүмкіндігінше одан ауытқымай отыратын жазушы мына жерде басқаша қадам жасайды. Тарихи шежірелерде, документтерде сақталған деректі өз тарапынан өзгертіп пайдаланады. Мұндай өзгертулердің түп негізінде романның бас кейіпкеріне деген авторлық көзқарас, суреткерлік нысана ерекшелігі жатыр деуге болады. Ораз-Мұхаммедтің үй-іші, семья жағдайын, туыстық ортасын тарихи дәуір шындығымен тығыз байланыста суреттеу барысында жазушы бас кейіпкерінің жеке басындағы трагедиялық ахуалдың тарихи, объективтік мазмұнын қоюлата түсуді мақұл көреді. Соған орай тарихи құжат беретін деректі оқиғаның кейбір субъективті, жеке сипаттағы болымсыз, мардымсыз белгілерін алып тастап, оны жаңа қырынан көрсетеді.

Романда Ораза-Мұхаммед жиені Мұрат-Мұхаммедті өз ұлындай сүйеді. Айналасында ат жалын тартып мінген ия мінетін басқа ешкімі қалмаған соң, ол өзінің бар кісілік, адамдық ықылас-мейірін жиеніне төгеді. Тіпті оның әкелік сезімі де осы балаға арналады. Сөйтіп жүрген Ораза-Мұхаммедті жиені Мұрат-Мұхаммед опасыздықпен сатып кеткенде, оның қайшылықты тағдырының трагедиялық сипаты қоюлай түседі.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Егерде жазушы, деректегідей, Ораз-Мұхамедтің өліміне оның туған баласын, Мұхамед-Мұратты, айыпты етер болса, онда да трагедиялық ахуал мен трагедиялық шешім сақталады. Бірақ, олай болған жағдайда, бас кейіпкердің тағдырына деген оқушы құрметінен гөрі жадағай аяныш басым болып шығар еді, ал Ораз-Мұхамед туған баласынан да опа таппаған жалғыз атты, сабау қамшылы бейбаққа айналар еді. Оның етжақын баурларына, іні-қарындастарына жасаған жақсылығы, қарамағындағы қарашаларына жасаған қамқорлығы, жалпы жеке өмірінің ғибраты-бәрі де көмескілене түсер еді. Иә, жалғыз баланы кісілік, адамдық жолына сала алмаған соң, оның өзінің кісілігі, адамдығы туралы да күмәнді көзбен қарауға тура келген болар еді.

...Көркем шығарма, тіпті, тарихи романның өзі тарихи құжат, деректердің жиынтығы емес, негізгі тұрғылар мен оқиғаларды, мезгіл, мекен, адам жайын есте сақтаса жетіп жатыр. Мен жоғарыда «Аласапыранға» қатысты ондаған том дерек жинадым десем, көшіріп, тіркегенімді емес, көңілге түйгенімді айттым, шын мәнісінде он жол жазылған жоқ, бәрі де зердеге тұнды, көкіректе тұрды ері мағыналы бола алады» [4, 18

Қазақ әдебиетіне үлкен жаңалық әкелген ұлы туындыда осындай тарихи шындық пен көркемдік шешімдер көрініс тапқан. Жазушы еңбегі мен ұлы мұрат жолындағы ізденістің ауыр болғанына қарамастан осы ұлы романның

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Дәдебаев Ж. Өмір шындығы және көркемдік шешім. – Алматы: Ғылым, 1991. – 208 б.
2. Асанов Ж. Келісім: Жазушы Мұхтар Мағауинның әңгімелері туралы // Заман-Қазақстан. – 1996. – 13 қыркүйек (№34). – 14б
3. М. Мағауин. Аласапыран: Тарихи роман. – Алматы : Жазушы, 1988. - 832 б.
4. М. Мағауин. Аласапыран қалай жазылды? // Қазақ тарихы. – 1997. Қараша-желтоқсан. - №6. – 10- 48 б.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

IMPLEMENTATION OF THE DIGITALIZATION INTO THE PROCESS OF STUDYING SOCIAL AND HUMANITARIAN DISCIPLINES UNDER THE CONDITIONS OF MIXED STUDYING

ZHUKOVA O.A.

V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine

BULHAKOVA O.O.

V. N. Karazin Kharkiv National University, Kharkiv, Ukraine

ABSTRACT

Changes and instability of the modern world cause corresponding changes within the education system. The effectiveness of its existence depends on many factors, which include both external and internal. External factors are determined by globalization processes to a greater extent, internal ones – by the traditions and features of the particular society.

Global digitalization is a feature of the modern world's development [7]. Today it covers almost all directions and spheres of an individual's life. The educational sector is not the exception, because the education level of society members determines the development level of any state, its economic and social well-being. Thus, the timely response of the education sector to the challenges of today will provide an opportunity to train professionals who will be competitive in the labour market that is constantly filling with new challenges.

The peculiarities of the educational process of the applicants of the higher education are determined by the general specific traits which are typical, in general, to generation Z [6] and are the following:

- almost constant staying in the network;
- using numerous gadgets in the process of finding the necessary information;
- fast perception of information and, at the same time, low level of concentration on educational material;
- focusing on video content.

The above features, of course, have a significant impact on the organization of the studying process in the higher education system of Ukraine [5]. Thus, among its most significant features in today's conditions, we are highlighting the following ones:

- the autonomy of the learner in the process of mastering the educational material;
- using of various platforms and services by the subjects of the educational process in order to obtain the necessary information;
- shortened emotional contact between the tutor and the student.

These features, to some extent, indicate the need to review the functional responsibilities of research and teaching workers, among which the provision of quality educational services takes an important place.

The quality of services provided by a research and teaching worker depends on many factors. The main one among them, according to our beliefs, is presented in a deep knowledge of the content of the discipline and the ability to convey this content to students through the use of modern pedagogical technologies, methodologies, and teaching methods aimed at improving the educational process productivity.

Such teaching methods include methods of gamification, the use of which in the modern pedagogical literature has received mixed reviews. Among the advantages of their use, scientists emphasize the ones:

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

- creating a positive and friendly learning atmosphere;
- increasing the motivation level of learners and their activity;
- acquisition of certain skills necessary for further advancement in the chosen profession;
- improving interaction skills;
- receiving feedback [2; 3].

The negative consequences of their use include: emphasis on the purely game aspect of this method; the emergence of various types of addiction; weak level of preparation of research and teaching workers for their using [3; 4].

The wide range of tasks provided by the application of this method is due to the use of various game platforms as a basis for teaching the content of professional subjects, both of humanitarian and natural science's direction [1; 8].

In general, we can state that certain difficulties associated with the application of this method in the study of social and humanitarian sciences are due to the need for in-depth study of educational material and the teacher's ability to "embed" this content into digital devices. As a result, issues related to the digital competence of research and teaching workers are becoming more and more urgent and acute.

The need to move to a mixed type of learning in today's conditions has led to a number of difficulties connected with the organization of the learning process in general, and not just with the use of specific methods. So we can argue that the problematic issues related to the implementation of the educational process include the following:

- weak material and technical support of higher education institutions;
- low capacity of the Internet during the time period devoted for holding classes;
- insufficient level of digital competence of research and teaching workers;
- unsatisfactory state of providing electronic textbooks in digital format;
- high share of physical activity on participants of the educational process;
- non-compliance with the norms of academic integrity by students in the process of current and final control;
- lack of interest in learning in general.

Taking into account the above difficulties, we have given a significant advantage to the use of services that provide the possibility of audio and video communication (Google Meet, Classroom) within the study of social and humanitarian sciences. The Zoom and Moodle platforms are also actively used for the successful implementation of the studying process. Precisely these technologies have been used for carrying out the entrance and final control of students' knowledge of the specified disciplines.

In order to provide quality educational services in electronic form, the academic teaching staff has developed scientific and methodological complexes in these disciplines, which included:

- presentations of topics;
- video lectures;
- methodical instructions necessary for the performance of a number of tasks provided by the working plan of educational discipline;
- test tasks covering the topics of the declared disciplines.

Thus, today's challenges related to the organization of the studying process in a mixed format motivate the system of education as well as research and teaching workers to master new approaches, methods, techniques, and technologies, the use of which will improve the quality of providing of educational services.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Fixing difficulties while organizing the studying process in a new format, focusing on positive results, relying on the experience of domestic and foreign colleagues will help to improve and stabilize the effective work in the process of involving the subjects of the educational process into the field of the digitalization.

Key words: communication, digital competence, digitalization, mixed studying, online, research and teaching workers.

Literature:

1. Nekrashevych T. Vykorystannya suchasnykh ihrovykh navchal'nykh platform u protsesi vyvchennya movnykh dystsyplin u zakladakh. *Innovations Of Higher Education Of Ukraine And The Eu In The Modern Information Society*: [collection of scientific works / for general. ed. O. Rudenko, M. Zhytar]. Kyiv, 2021. pp. 125-127.
2. Noskov Ye. A. Tekhnologii obucheniya i geymifikatsiya v obrazovatel'noy deyatelnosti. *Ярославский педагогический вестник*. 2018. №6. pp. 138-143.
3. Polyakova V.A., Kozlov O.A. Metodologicheskiye osnovaniya razrabotki geymifitsirovannykh obuchayushchikh sistem v kontekste informatsionnoy bezopasnosti lichnosti. *ChiO*. 2017. №1 (50). pp. 87-93.
4. Rudenko D.S., Lavrent'yeva I.V. Geymifikatsiya kak metod obucheniya v organizatsiyakh. *Obshchestvo, ekonomika, upravleniye*. 2018. №4. pp. 59-61.
5. Sysoyeva S.O., Osadcha K.P. Stan, tekhnolohiyi ta perspektyvy dystantsiynoho navchannya u vyshchiiy osviti Ukrainy. *Informatsiyni tekhnolohiyi i zasoby navchannya: elektronne naukovе fakhove vydannya*, 2019. 70 (2). p. 271-284.
6. Brown M., Dehoney J., Millichap N. (2015) Next Generation Learning Challenges. *The Next Generation Digital Learning Environment. A Report on Research*. URL: <https://cutt.ly/LvHjGxP> (Last accessed:10.04.21).
7. Kaye A., Rumble G. (2018) *Distance Teaching For Higher and Adult Education*. London, UK: Routledge.
8. Zhukova O., Stoianova V., Semenenko O. (2020). Usage of Gamification Method in the Learning Process of Higher Education. *International Journal of Education and Science*, 3(4), 33. DOI: 10.26697/ijes.2020.4.17

НОВЫЕ ЛИЦА НОВОЙ ВОЙНЫ: ДИСКУРС ВОЙНА И ВОЙНЫ В ДОКУМЕНТАЛЬНОМ СЦЕНАРИИ ДАРИО ФЕРТИЛИО И ЕЛЕНА ПОНОМАРЕВОЙ «ЛЮДИ И КИБОРГИ»

Елена БОНДАРЕВА

доктор филологических наук, профессор главный научный сотрудник Киевский университет имени Бориса Гринченко

РЕЗЮМЕ

Замина Керим кызы Алиева в своей книге об азербайджанско-украинских культурных связях обращает внимание на общую традицию литературы фактов в дискурсах украинской и азербайджанской литератур, которая наделена автентичностью, свидетельской непосредственностью и способствует формированию новых национальных идентичностей [Алиева, с.502-504], особенно перед общей для наших стран угрозой из центра огромной соседней страны, которая перманентно стремится нас «освободить». Считаю возможным в этом контексте предложить азербайджанским коллегам концептуальные размышления о произведении, связанном с героической защитой украинскими воинами Донецкого аэропорта, которая продлилась с 26 мая 2014 года по 22 января 2015 года, то есть практически 9 месяцев.

Книга «Люди и Киборги», посвященная одному из ярких и показательно героических эпизодов новой войны, которую Россия развязала на востоке Украины в XXI столетии, принадлежит перу двух авторов – украинки Елены Пономаревой, которая переводит для итальянских читателей современную украинскую литературу, и итальянца Дарио Фертилио, намерившегося рассказать как можно более широкому кругу европейцев правду об этой войне и декларировавшем, что их совместная работа – это «прежде всего наше «я обвиняю» в адрес бесчувственной Европы», а также «проявление уважения и доверия к изможденному, но гордому народу, способному сбросить со своих плеч груз прошлого» [Люди й, с.3]. Оригинальная итальянская версия текста «Uomini e cyborg» была реализована в Милане издательством «Libertates», но авторы сочли необходимым подготовить и украинское издание, чтобы говорить с украинским читателем о «пересмотре моральных императивов в индивидуальной и общественной жизни XXI века» [Люди й, с.77], что смогли воплотить в октябре 2016 года.. Об этом же событии буквально по горячим следам написана и книга американского военного корреспондента Сергея Лойко «Аэропорт» [Лойко], имеющая востребованные в мире русскоязычную и англоязычную версии (все – 2015 года). Леонид Кантер и Иван Ясний в 2015 году сняли о защитниках аэропорта документальную ленту «Добровольцы Господней Четы». Также в украинском кинопрокате с 2017 года есть полнометражный художественный фильм режиссера Ахтема Сеитаблаева «Киборги. Герои не умирают», снятый по сценарию Натальи Ворожбит.

В гуманитарный дискурс после Второй мировой войны киборг вошел как «технологический артефакт», совмещающий кибернетическую и органическую материи, а также как «культурный образ», несущий черты сверхгероя, позднее – постчеловека [Хейлз, с.20]. В 2014 году, в условиях гибридной войны XXI века на оккупированной украинской территории, «киборгами» в разных дискурсах – в публицистическом, политическом, медийном, художественном – стали называть несдавшихся защитников Донецкого аэропорта, которые удерживали позиции дольше, чем длилась легендарная для российской и советской истории оборона Сталинграда (с июля по ноябрь 1943 года), ставшая в советском и постсоветском массовом сознании историческим мифом вершинной мужественности. Кстати, параллели со Сталинградом проводятся и в самом художественном тексте.

Причем примечательно, что первое употребление метафоры «киборги» как нового знака войны XXI века принадлежит российским наемникам на Донбассе, что зафиксировали перехваченные радиопереговоры:

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

авторы произведения «Люди и Киборги» как раз включают в текст этот радиоперехват: «Именно тогда это слово вошло в словарь украинского языка с новым значением: защитник Донецкого аэропорта» [Люди й, с.15]. В новейшей, исторически контекстуальной украинской транскрипции метафоры киборга существенно смещаются акценты, приписываемые киборгам в постмодернистской концепции постчеловечества. Традиционно киборгам приписываются акцентированная редукция телесности, отделение разума от тела, автоматизация человеческой способности мыслить и принимать решения, размывание гендера как идентификационного маркера, невозможность самовоспроизведения, серийность, полисенсорное взаимодействие, восприятие реальности как «окна» информации, возможность перекодификации сообщения компьютерной системой, мутации шаблона, превращение матрицы в другое пространство [Хейлз, с.16-116].

Украинские киборги 2014 года в сценарии Д.Фертилио и Е.Пономаревой становятся телесной формой донесения сложной информации о необъявленной российско-украинской войне и развенчания информационных потоков гибридной войны о том, что донецкую землю никто из украинцев не будет защищать ценой собственной жизни, потому что это ментально пророссийская территория. Из контекста ясно, что к оккупированным землям мало кто из персонажей имеет отношение и что именно в горниле горячей фазы войны оформляется их национальная самоидентификация именно как украинцев – не в плане узкого понимания национальной принадлежности, а в ключе гражданской идентичности, которую они будут защищать. Из характеристик, присущих киборгам как технологически-культурным формам, идентификационные маркеры украинских киборгов присутствуют на таких уровнях: особенный тип людей; редукция эмоциональной сферы – но не в сторону минимизации или отсутствия, а в невероятную сконденсированность и вынужденный жесткий контроль над эмоциями, стирание из памяти лишних «файлов», безразличие к материальным благам, сиюминутные сомнения в собственной «человеческой» физической телесности, которые могут купироваться воспоминаниями о тепле своей женщины или присланными на фронт рисунками чужого малыша. К этому добавляются честь украинского офицера – отсылка к образам украинских повстанцев, новая форма религиозности, где молятся даже убежденные атеисты – отсылка к типу современного рыцаря, полное отсутствие страха и даже некоторая «заговоренность» от смерти – работа архетипной памяти об украинском казачестве. Зону невидимого размежевания себя и противника на «кибердрузей» и «биочертей» киборги проводят не по языковой принадлежности, общей исторической памяти или медийным штампам, а по цивилизационно-ментальным признакам.

Да и сам текст написан не как воссоздание психологически достоверных образов и исторически валидной хронологии – а скорее как дискурс об украинских киборгах, поскольку введенные в пьесу украинские воины в Донецком аэропорту имперсональны, они больше обобщенные макеты, чем индивидуальные выдающиеся герои. Дискурс этот в большинстве своем документальный: Дарио Фертилио подчеркивает его типологическую близость к событиям в Югославии 1990-х годов, а Елена Пономарева обращает внимание, что голоса в сценарии «инспирированы реальными персонажами и добыты исключительно из документальных источников [Люди й, с.9, 76]. Не случайно в первой декларации создается гнетущее визуальное пространство «с гигантографией руин Донецкого аэропорта» [Люди й, с.13].

Система персонажей сценария балансирует между жанрами классической пьесы и документальной литературы: в ней есть узнаваемые, но не названные по именам алиенации развязавшего войну в Украине российского президента Путина, не поддержавшего эту войну московского профессора-историка Андрея Зубова, которому из-за своей позиции пришлось распрощаться с главным университетом России и из которого сделали в медиа чуть не извращенца и социально опасного персонажа – к этому причастен персонаж Проректор. В тексте присутствуют обобщенные Киборги, военный контекст репрезентируют

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Охранник киборгов, Медсестра, Волонтерка, невоенный – Итальянский бизнесмен, Европейский историк, Проректор, Телеведущая, Российский журналист и Футбольный фанат. В контексте сбитого над оккупированным Донбассом Боинга малазийских авиалиний в произведение вводится персонификация Голландской матери, в контексте процветания тоталитаризма в современной путинской России – образ Российской демонстрантки. Такая густонаселенность сценария актуализирует постмодернистский код постистории, в которой размываются границы истинного и ложного, где каждый персонаж пытается утвердить свою правду, отличную от любых международных и общечеловеческих конвенций. Дарио Фиртилио подчеркивает в предисловии к украинской публикации, что «Люди и Киборги» – «это обличающий акт, где действующие лица должны свидетельствовать за или против моральной истины и настоящего смысла всего того, что происходит» [Люди й, с.8]. Цементирует эту разношерстную персонажную канву аллегорический образ Женщины в черном, которая берет на себя роль своеобразной ведущей и предоставляет участникам действия право говорить, в то же время имея свой собственный сдержанный оценочный голос. Елена Пономарева подчеркивает, что именно такую ей видится сама Украина, «сдержанная и интеллигентная в своем болевом переживании трагических событий» [Люди й, с.76].

В плане литературного учительства и драматургической традиции художественный текст «Люди и Киборги» ориентирован на Брехта и его эпический театр, подтверждением чему могут быть не только свидетельства Елены Пономаревой, что они с соавтором идут «по следам Брехта» [Люди й, с.76], но и чередование драматического действия и эпической нарративности, дань брехтовскому «эффекту очуждения», возможность исполнения разных ролей одними и теми же актерами и, наконец, сквозное использование зонгов – стихотворений современных украинских поэтов о новой войне.

Украинская поэзия о войне – отдельная страница этой эстетической истории. Елена Пономарева мечтала перевести для итальянских читателей поэтические тексты о войне, принадлежащие Сергею Жадану, Борису Гуменюку, Роману Семисалу, Евгению Семениву, но понимала, что итальянский читатель будет индифферентен к поэзии вообще и к этой поэзии в частности. Поэтому для украинской аудитории оригиналы, а для европейского читателя переводы этих стихотворений составили художественный каркас сценария «Люди и Киборги», заставляя реципиентов эмоционально реагировать на происходящее, мысленно перевоплощаться в жителей разрушенного Донбасса или в украинских воинов.

Еще две метаметафоры заслуживают, чтобы мы уделили им внимание. Первая – это метафора разрушения аэропорта имени советского российского композитора, лауреата Сталинской премии Сергея Прокофьева: ее смыслы разноуровневые – это и абсурдность «русского мира», готового крушить даже то, что связано с его страной и культурой, и олицетворение разрушения для украинцев чуть ли не всех советско-российских мифов, инициированное последней российско-украинской войной. Вторая метафора – сбитый малазийский Боинг и образ Голландской матери, которая олицетворяет полную незащищенность людей всего мира перед угрозами российского терроризма, – тоже становится одним из показательных эпизодов сценария и выводит его далеко за пределы российско-украинского вооруженного противостояния.

Поэтому не случайно в украинских майданных и послемайданных событиях, в том числе и в описанных в анализируемом тексте, авторы усматривают идеал новой Европы – «независимой, человеческой, настоящей вершительницы собственного будущего» [Люди й, с.9]. И тут очень показательно, что для Дарио Фиртилио и Елены Пономаревой новый воин, который борется за европейские ценности – это не просто абстрактный литературный герой, не предельно либеральный европейский демократ, а персонаж, который не готов к бесконечным компромиссам и столь популярному «непротавлению злу насилием»: это мирный человек, который не будет поступаться принципами и в случае необходимости сам себе отдаст приказ эти принципы защищать, даже если для этого потребуется превратиться в «киборга».

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

И если у Кетрин Хейлз в XXI веке позициями идентификации становятся «мужчина, женщина или машина» [Хейлз, с.16], то в финале сценария «Люди и Киборги» ситуация переакцентируется: «Были времена, когда в Украине шла долгая и кровавая война. В те времена жили мужчины, женщины и киборги» [Люди й, с.74].

Не-конформистская природа украинской Революции Достоинства для европейских авторов звучит как образец нового европейского самосознания, которое в XXI веке требует и новых, современных форматов персонификации воинства, готового за него бороться. Украинские киборги как раз и занимают нишу одной из таких исторических и художественных персонификаций

Ключевые слова: литература факта, новая образность, метафора киборга, эпический театр, поэзия войны.

ABSTRACT

The script "People and Cyborgs", created for the European reader by the Ukrainian translator Elena Ponomareva and the Italian journalist Dario Fertilio, which exists in the original Italian version of "Uomini e cyborg" and the adapted Ukrainian version, is analyzed. This text fits into the general context of works about the defenders of Donetsk airport in 2014-2015: the book of the American war correspondent Sergei Loiko "Airport" in Russian, Ukrainian and English versions; documentary film by Leonid Kanter and Ivan Yasniy "Volunteers of the Lord's Couple"; full-length feature film directed by Akhtem Seitablaev "Cyborgs. Heroes Don't Die", based on a script by Natalia Vorozhbit.

After World War II, the cyborg entered the humanitarian discourse as a "technological artifact" combining cybernetic and organic matter, as well as a "cultural image" bearing the features of a superhero, later a posthuman. In 2014, in the context of a hybrid war of the 21st century in the occupied Ukrainian territory, "cyborgs" in different discourses - in journalistic, political, media, art - began to call the unyielding defenders of Donetsk airport, who held their positions longer than the legendary for the Russian and Soviet history of the defense of Stalingrad. The first use of the cyborg metaphor as a new sign of war in the 21st century belongs to Russian mercenaries in the Donbas, which was recorded by intercepted radio communications. The text is written not as a recreation of psychologically accurate images and historically valid chronology, but as a discourse about Ukrainian cyborgs: the Ukrainian soldiers introduced into the play at the Donetsk airport are impersonal, they are more generalized models than individual outstanding heroes or vivid literary images.

The text "People and Cyborgs" is focused on Brecht and his epic theater: the alternation of dramatic action and epic narrative, a tribute to Brecht's "alienation effect", the possibility of performing different roles by the same actors and, finally, the cross-cutting use of zongs - poems of modern Ukrainian poets about a new war.

The non-conformist nature of the Ukrainian Revolution of Dignity for European authors sounds like an example of a new European identity, which in the 21st century also requires new, modern formats of personification of the army, ready to fight for it. Ukrainian cyborgs just occupy a niche of one of these historical and artistic personifications.

Keywords: literature of fact, new imagery, cyborg metaphor, epic theater, poetry of war.

Литература

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

1. Алієва Заміна Керім кизи. Азербайджансько-українські літературні взаємозв'язки другої половини ХХ – початку ХХІ століття: імагологічний дискурс. Монографія. Київ: Паливода А.В., 2020. 556 с.
2. Лойко С. Аеропорт. Роман. Київ: Брайт Букс, 2015. 336 с.
3. Люди й кіборги: документальна театралізована оповідь на шану України. Київ: Університетське видавництво “Пульсари”, 2017. 80 с.
4. Хейлз К.Н. Як ми стали постлюдством. Віруальні тіла в кібернетиці, літературі та інформатиці. Київ: Ніка-Центр, 2013. 426 с

АНАЛИЗ РИСКОВ ТРАНСФЕРТНОГО ЦЕНООБРАЗОВАНИЯ НА ОСНОВЕ ДАННЫХ ТРЕХУРОВНЕВОЙ ДОКУМЕНТАЦИИ

Чижикова Елена ВЛАДИМИРОВНА

младший научный сотрудник, ГУНО «Академия финансового управления» <https://orcid.org/0000-0002-0410-825X>

Постановка задачи и цель Основной целью является системный анализ рисков трансфертного ценообразования. Структура Отчета в разрезе стран международной группы компаний (country-by-country reporting) позволяет предварительно оценить объем перемещения прибыли между различными юрисдикциями, определить средние отклонения показателей прибыльности по отдельным компаниям и видам деятельности, а также сравнивать финансовые мультипликаторы компаний, которые работают в одной индустрии, выполняют сопоставимый объем функций, вкладывают соизмеримые активы и принимают подобные риски.

Материалы и методы. Материалами исследования послужили международные документы касательно трёхуровневой системы отчетности по трансфертному ценообразованию.

Результаты исследования. Оценка риска с использованием Отчета в разрезе стран происходит по результатам анализа мультипликаторов или риск-факторов. Такие мультипликаторы представляют собой соотношение уровня прибыли в юрисдикции или конкретной компании к базовому показателю – количеству человек, уплаченным налогам, активам, капиталу или доходам. Для разных видов деятельности и функциональных профилей компании характерны разные мультипликаторы. В общем случае могут использоваться показатель эффективной ставки (соотношение уплаченного корпоративного налога и прибыли до налогообложения) и мультипликатор прибыли на одного работающего в компании/юрисдикции сотрудника. Для торговой деятельности характерным является мультипликатор прибыли к доходам, для производственной – прибыли к активам, для финансовой – прибыли к инвестированному капиталу. Общий принцип анализа заключается в сравнении соответствующего мультипликатора анализируемой компании с рыночными показателями или с аналогичными показателями других компаний (в других юрисдикциях). Существенные отклонения исследуемых показателей могут свидетельствовать о наличии возможных рисков злоупотребления механизмами трансфертного ценообразования. Такой подход к анализу могут использовать как налоговые органы в рамках предварительной оценки рисков и выбора потенциальных компаний для проверки, так и плательщики для внутреннего аудита процессов ценообразования и оценки налоговых рисков.

Выводы. При анализе могут быть использованы не только количественные, но и качественные показатели. Также, анализ и оценка риска может проходить комбинировано, используя как Отчет в разрезе стран, так и другие документы из набора трехуровневой документации, например, Мастер-файл. Более детальные подходы и рекомендации к оценке рисков трансфертного ценообразования содержатся в публикации ОЭСР, по эффективной оценке, налоговых рисков [1].

Ключевые слова: Отчет в разрезе стран, мультипликатор, риски, трансфертное ценообразование.

1.Public consultation: draft handbook on transfer pricing risk assessment. URL: <https://www.oecd.org/ctp/transfer-pricing/Draft-Handbook-TP-Risk-Assessment-ENG.pdf>

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**ПРЕИМУЩЕСТВА И НЕДОСТАТКИ ДИСТАНЦИОННОГО ОБРАЗОВАНИЯ В УСЛОВИЯХ
РАЗВИТИЯ ИНФОРМАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ**

Юрьева Юлия АЛЕКСАНДРОВНА

воспитатель-методист г. Харьков, Украина

АННОТАЦИЯ

В статье рассматриваются новые требования к современному образованию, совершенствованию образовательных наук, начиная от дошкольного образования, продолжая средней школой, заканчивая Высшим образованием. Сегодня, рассматривая новые мировые проблемы, остро встал вопрос о дистанционном образовании. На сегодняшний день, в силу пандемии, когда все общеобразовательные заведения работают дистанционно, информационные системы должны работать в полную силу. Современные условия кардинально меняют требования к специалистам и подготовке кадров. Именно сейчас необходимо понять незаменимость и развитие дистанционного образования, его продвижение и внедрение. Дистанционное образование дает возможность получить знания всем желающим, независимо от их места проживания. Основная задача- развить доступ к Интернет-сети.

Ключевые слова: Дистанционное образование, подготовка кадров, развитие современных информационных технологий.

ABSTRACT

The article considers new requirements for modern education, improvement of educational sciences, starting from preschool education, continuing with secondary school and ending with Higher Education. Today, considering new world problems, the issue of distance education has risen sharply. Today, due to the pandemic, when all educational institutions operate remotely, information systems should work at full capacity. Modern conditions radically change the requirements for specialists and training. It is now necessary to understand the need and development of distance education, its promotion and implementation. Distance education makes it possible to get knowledge for everyone, regardless of their place of residence. The main task is to develop access to the Internet network.

Keywords. Distance education, training of personnel, development of modern information technologies.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**ОЗДОРОВИТЕЛЬНОЕ ВЛИЯНИЕ ДВИГАТЕЛЬНОЙ АКТИВНОСТИ НА
МОРФОФУНКЦИОНАЛЬНОЕ СОСТОЯНИЕ ОРГАНИЗМА ЧЕЛОВЕКА**
**HEALTH INFLUENCE OF MOTOR ACTIVITY ON THE MORPHOFUNCTIONAL STATE OF THE
HUMAN BODY**

КОЛЯДИЧ О.И.

Старший преподаватель кафедры физической терапии, эрготерапии и физического воспитания Института социальных технологий Университета «Украина»

АННОТАЦИЯ

Специально организованная двигательная активность улучшает не только функцию самой мышечной системы, но и всех жизненно важных органов. Это влияние реализуется благодаря переключению рефлексов с мышц на внутренние органы. Она является действенным средством здорового образа жизни. Механическая стимуляция костной ткани и физические нагрузки на скелетные мышцы является одним из основных факторов, определяющих структуру костей. Положительное влияние специально организованной двигательной активности на состояние здоровья характеризуется и тем, что с повторением моторных нагрузок двигательная функциональная система становится более прочной, надежной. Благодаря этому адекватно развивается мышечный корсет, формируется и сохраняется правильная осанка, в результате чего совершенствуется строение и деятельность всех органов и систем человека, повышается работоспособность, укрепляется здоровье.

Ключевые слова: двигательная активность, физические нагрузки, морфофункциональные системы, работоспособность, здоровый образ жизни.

ABSTRACT

Specially organized physical activity improves not only the function of the muscular system itself, but also all vital organs. This influence is realized by switching reflexes from muscles to internal organs. It is an effective tool for a healthy lifestyle. Mechanical stimulation of bone tissue and physical stress on skeletal muscle is one of the main factors that determine the structure of bones. The positive effect of specially organized motor activity on health is also characterized by the fact that, with the repetition of motor loads, the motor functional system becomes more durable and reliable. Thanks to this, the muscle corset develops adequately, the correct posture is formed and maintained, as a result of which the structure and activity of all organs and systems of a person are improved, the working capacity is increased, and health is strengthened.

Key words: physical activity, physical activity, morphofunctional systems, efficiency, healthy lifestyle.

Благотворное влияние физической нагрузки на человеческий организм безгранично. Ведь человек изначально был рассчитан природой на повышенную двигательную активность. Сниженная активность

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

ведет ко многим нарушениям и преждевременному старению организма. Под влиянием физических упражнений совершенствуется строение и деятельность всех органов и систем человека, повышается работоспособность, укрепляется здоровье. Двигательная активность является ведущим фактором оздоровления человека, так как направлена на стимулирование защитных сил организма, повышение потенциала уровня здоровья.

Во время физических упражнений в организме человека срабатывают определенные механизмы, в результате действия которых усиливаются функции не только мышц, но и всех морфофункциональных систем.

Работа скелетных мышц, которые составляют около 40% массы тела, сопровождается усиленным притоком в них крови. В результате мышечные волокна лучше снабжаются питательными веществами и кислородом, происходит интенсивное выведение из организма продуктов метаболизма. Это способствует увеличению объема мышц, силы их сокращения и выносливости. Человек приобретает красивое, привлекательное телосложение, которое выделяет его среди окружающих.

Занятия физическими упражнениями сразу сказываются на работе дыхательной системы. Дыхание становится более глубоким и частым, происходит раскрытие и расширение бронхов и легочных альвеол, через легкие проходит больше воздуха, увеличивается насыщение крови кислородом, в результате чего улучшается обеспечение кислородом всех органов и тканей организма, нормализуется обмен веществ, уменьшается количество недоокисленных токсических продуктов в тканях.

При достаточной двигательной активности увеличивается частота и сила сокращения мышц сердца, появляются новые коронарные сосуды, в результате чего улучшается питание сердца, оно становится значительно выносливее к физической нагрузке. У тренированных людей в состоянии покоя за счет повышения силы сердечных сокращений частота пульса уменьшается, благодаря чему увеличивается продолжительность фазы диастолы сердца, что, в свою очередь, обеспечивает необходимый отдых миокарда, нормализует метаболические процессы в нем. Сердце работает экономичнее и эффективнее.

Обогащенная кислородом и питательными веществами кровь поступает через раскрытые артериолы и капилляры ко всем внутренним органам, центральной нервной системе и эндокринным железам. Вот почему полнее восстанавливаются функции головного мозга, улучшается память и мышление. Влияние физических упражнений на нервную систему заключается в развитии координации различных движений, регуляции функций сердечно-сосудистой и дыхательной систем, в тренировке адаптационных механизмов. Кроме этого, при работе мышц от них в центральную нервную систему поступает мощный поток нервных импульсов, что чрезвычайно важно для поддержания ее тонуса.

Стимулирующее действие имеют умеренные физические нагрузки на железы внутренней секреции, гормоны которых вместе с нервной системой является основой адаптационных механизмов. Таким образом, повышается устойчивость организма к действию неблагоприятных факторов окружающей среды: стрессовых ситуаций, высоких и низких температур, радиации, микроорганизмов, вызывающих заболевания и тому подобное.

Во время двигательной активности чаще сокращаются мышцы диафрагмы (вследствие повышения частоты дыхания), а также мышцы передней стенки живота, улучшает перистальтику кишечника, а, следовательно, и функцию желудочно-кишечного тракта. Усиливается секреция и выделение желчи из печени, что способствует ее активному функционированию. Как следствие - лучше очищается кровь от токсичных веществ, лучше синтезируются необходимые организму белки, ферменты и витамины.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Все эти данные свидетельствуют о чрезвычайно важной роли физической активности в развитии организма человека. Полноценная двигательная активность является неотъемлемой частью здорового образа жизни, влияет практически на все стороны жизнедеятельности человека и организма в целом.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

YAŞAM DOYUMU VE İNTERNET KULLANIMI İLİŞKİSİ: TÜRKİYE'DEKİ ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ARASINDA BİR ALAN ARAŞTIRMASI

THE RELATIONSHIP BETWEEN LIFE SATISFACTION AND INTERNET USAGE: A FIELD RESEARCH AMONG TURKISH UNIVERSITY STUDENTS

Birol GÜLNAR

Prof. Dr. Selçuk Üniversitesi, ORCID. 0000-0002-7114-1500

Nihal ACAR

Arş. Gör. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, ORCID. 0000-0003-1552-5654

ÖZET

İnternet / yeni medya uygulamaları ve hizmetleri modern toplumda önemli bir araç haline gelmiştir. Bu yeni teknolojiler; ticaret, eğitim, sosyal ağlar, iletişim ve eğlence gibi birçok farklı alanda kullanılmaktadır. Son yıllarda, bu yeni teknolojinin akademik alandaki olumlu ve olumsuz etkileri hakkında önemli tartışmalar yapılmıştır. Yaşam doyumu, psikolojik refahın olumlu ve önemli göstergelerinden biridir.

Bu çalışma, Türk üniversite öğrencilerinin psikolojik iyilik halinin bir göstergesi olarak yaşam doyum düzeyini ve internet kullanım türlerini (iletişim, eğlence ve bilgilendirici) göstermeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, çalışmanın başka bir amacı da Türk üniversite öğrencileri arasında yaşam doyumu ile internet kullanım türleri (iletişim, eğlence ve bilgilendirici) arasındaki ilişkinin araştırılmasıdır. Türkiye genelinde bulunan yirmi altı (26) üniversitede öğrenim gören iki bin sekiz yüz altı (2806) öğrenci üzerinde bir anket yapılmıştır. Türkiye'de bulunan tüm üniversitesi öğrencilerini temsil etmek için küme, amaçlı ve rastgele örnekleme gibi farklı örnekleme teknikleri kullanılmıştır. Veriler; yaşam doyumu, internet kullanım türleri ve bireysel farklılıklar gibi farklı alt ölçekleri içeren bir anket ile toplanmıştır.

Sonuçlar, katılımcıların %16,9'unun yaşamlarından memnun olduğunu göstermiştir. Ayrıca katılımcıların günlük ortalama internet kullanım süresi 118 dakikadır. Öğrencilerin, interneti daha sık iletişim ve eğlence amaçlı, daha az ise bilgi amaçlı kullandığı da elde edilen diğer sonuçlar arasında yer almaktadır. Eğlence amaçlı internet kullanımının yaşam doyumu ile negatif ilişkili olduğu saptanmıştır. Ek olarak, oyun oynamak için olan internet kullanımının, yaşam doyumu ile negatif ve önemli ölçüde ilişkili olduğu da ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türk Üniversitesi Öğrencileri, Psikolojik Refah, Yaşam Doyumu, İnternet Kullanımı.

ABSTRACT

Internet/new media applications and services have become an important vehicles in modern society. These new technologies are used many different areas such as trade, education, social networks, communication and entertainment. Important discussions have been made about positive and negative effects of this new technologies in academia, over last decades. Life satisfaction is one of the positive and important indicators of psychological well being.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

This study aims to show the level of life satisfaction and types of internet use (communication, entertainment and informative) as an indicator of the psychological well-being of Turkish university students. In addition, another aim of the study is to investigate the relationship between life satisfaction and types of internet use (communication, entertainment and informative) among Turkish university students. A survey was conducted on two thousand eight hundred and six (2806) students studying at twenty-six (26) universities throughout Turkey. Different sampling techniques were used such as cluster, purposeful and random sampling for representing all Turkey university students. Data was collected via a questionnaire which included different subscales such as life satisfaction, internet usage kinds and individual differences.

Results indicated that 16.9 % of participants have satisfied with life. Also participants, daily average internet usage time is 118 minutes. Students more frequently use to internet purpose of communication and entertainment while they use less purpose of information. It was concluded that internet usage for entertainment negatively correlated with life satisfaction. In addition, the use of the internet to play games has also been found to be negatively and significantly associated with life satisfaction.

Keywords: Turkish University Students, Psychological Well-Being, Life Satisfaction, İnternet Usage.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

TÜRK ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİ ARASINDA İLETİŞİM KAYGISI, KİŞİLİK TİPLERİ VE YÜZ YÜZE İLETİŞİM

COMMUNICATION ANXIETY, PERSONALITY TYPES AND FACE TO FACE COMMUNICATION AMONG TURKISH UNIVERSITY STUDENTS

Birol GÜLNAR

Prof. Dr. Selçuk Üniversitesi, ORCID. 0000-0002-7114-1500

Nihal ACAR

Arş. Gör. Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, ORCID. 0000-0003-1552-5654

ÖZET

İletişim kaygısı, literatürde yeni yer alamaya başlayan kavramdır. Yeni iletişim teknolojileri, kişilik özellikleri ve yüz yüze etkileşim kalıpları ile ilişkilendirilebilmektedir. Bu araştırma, Türk üniversite öğrencilerinin iletişim kaygısının derecesini psikolojik refahın, kişilik tiplerinin ve yüz yüze etkileşimin bir göstergesi olarak göstermeyi amaçlamıştır. Tüm Türkiye'de bulunan yirmi altı (26) üniversiteye devam eden iki bin sekiz yüz altı (2806) öğrenci üzerinde bir anket yapılmıştır. Tüm Türkiye Üniversitesi öğrencilerini temsil etmek için küme, amaçlı ve rastgele örnekleme gibi farklı örnekleme teknikleri kullanılmıştır. Veriler, iletişim kaygısı, kişilik tipleri ve yüz yüze etkileşim ölçeği gibi farklı alt ölçekleri içeren bir anket yoluyla toplanmıştır. Sonuçlar, katılımcıların %12.0'nının iletişimden endişe duyduğunu göstermiştir. Ayrıca, Türk üniversite öğrencileri orta düzeyde yüz yüze etkileşime sahip olduğu anlaşılmıştır. Buna ek olarak öğrencilerin daha yüksek derecede açıklık ve kabul edilebilirlik özelliklerine sahip, daha az derecede nevrotik özelliklere sahip olduğu saptanmıştır. Ek olarak, dışadönüklük, vicdanlılık, kabul edilebilirlik ve deneyim özelliklerine açıklık, iletişim kaygısı ile olumsuz ve anlamlı bir şekilde ilişkili olduğu aksine, nevrotik kişilik özelliği ile pozitif ve anlamlı bir şekilde ilişkili olduğu ortaya çıkarılmıştır. Ayrıca, iletişim kaygısı yüz yüze iletişim ile negatif ilişkili olarak bulunmuştur. Son olarak, yüz yüze iletişim, dışadönüklük, vicdanlılık, deneyime açıklık ve kabul edilebilirlik ile pozitif ve anlamlı bir şekilde ilişkiliyken, nevrotik özelliklerle negatif olarak ilişkili olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: İletişim Kaygısı, Türk Üniversitesi Öğrencileri, Kişilik Tipleri, Yüz Yüze İletişim.

ABSTRACT

Communication anxiety is a new concept for Turkish literature. It can be associated for new communication technologies, personality traits and face to face interaction patterns. This research purposed to show degree of Turkish university students' communication anxiety as an indicator of psychological well-being, personality types and face to face interaction. A survey was performed on two thousand eight hundred and six (2806) students who attend twenty six (26) universities that located on whole Turkey. Different sampling techniques were used such as cluster, purposeful and random sampling for representing all Turkey university students. Data was collected via a questionnaire which included different subscales such as communication anxiety, personality types and face to face interaction scale. Results indicated that 12.0 % of participants are leaving communication anxiety. Also

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Turkish university students have face to face interaction at medium level. In addition they have more high degree openness and agreeableness traits while less degree neurotic traits. In additionally, extraversion, conscientiousness, agreeableness and openness to experience traits was negatively and significantly correlated with communication anxiety. On the contrary it was positively and significantly correlated with neurotic personality trait. Also communication anxiety was negatively correlated with face to face communication. Lastly face to face communication was positively and significantly correlated with extraversion, conscientiousness, openness to experience and agreeableness while it was negatively correlated with neurotic traits.

Keywords: Communication Anxiety, Turkish University Students, Personality Types, Face To Face Communication.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

İNSAN KAYNAKLARI YÖNETİMİ KAPSAMINDA KARIYER GELİŞTİRME VE ÖRGÜTSEL BAĞLILIK İLİŞKİSİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

AN EVALUATION ON THE RELATIONSHIP BETWEEN CAREER DEVELOPMENT AND ORGANIZATIONAL COMMITMENT WITHIN THE SCOPE OF HUMAN RESOURCES MANAGEMENT

Faruk Selahattin YOLCU

Öğr. Gör. Kocaeli Üniversitesi, ORCID. 0000-0001-9942-7669

Mehmet Seyda OZAN

Öğr. Gör. Erciyes Üniversitesi, ORCID. 0000-0003-1821-0287

ÖZET

Günümüzde kariyer geliştirme süreçleri, insan kaynaklarının doğru yönetilmesi ve örgütsel işleyiş için oldukça önemli hale gelmiştir. İş niteliğindeki köklü değişiklikler, kariyer başarısı anlamındaki değişimler, küresel ticaret ve uluslararası kariyerlerin yükselişi, kariyerin birey üzerindeki sosyal etkileri gibi unsurlar dikkate alınmaya başlamıştır. Bu unsurlara dair artan endişeler, ortaya çıkan iş kanunları ve yönetmelikleri, kuruluşların ve daha geniş toplulukların kariyer gelişimine verdiği önemi her geçen gün artmıştır. Bu anlamda bireyler için kariyer tercihi veya kariyer geliştirmesi gibi konular daima ilgi çekici olmuştur. İş süreçlerinin efektif bir şekilde yürütülebilmesi için oldukça önemli olan insan kaynakları yönetimi, bireylerin kariyere ilişkin ihtiyaçları üzerinden dizayn edilmekte ve sürdürülmektedir. Bu doğrultuda kuruluşlar ve bireyler belirledikleri hedeflere erişebilmek için iki tarafın da sorumluluğunu gerektiren kariyer planlama süreçlerini benimsemişlerdir. Çağdaş iş ortamların oldukça rekabetçi hale gelmesi ile birlikte kariyer planlama sorumluluğu bireyin üzerinde yoğunlaşmaktadır. Örgütler de iş süreçlerinin yetkinlik ve sürdürülebilirlik kazanabilmesi için bu süreçte önemli bir rol oynamaktadır. Örgütler sahip oldukları insan kaynağı ile rekabet avantajı elde edebilmek için hem kendileri hem de çalışanları için yararlı olabilecek entegre bir kariyer yönetim sistemi geliştirmekte ve uygulamaktadır. Çalışma, örgütsel bağlılık kuramının insan kaynakları yönetimi ve kariyer geliştirme süreçlerine etkisine odaklanmaktadır. Çalışmada kariyer geliştirme süreçlerinde örgütsel bağlılığın konumuna ilişkin kuramsal karşılaştırmalar ve değerlendirmeler yer almaktadır. Örgütsel bağlılık ile ilişkilendirilen, kariyer hedefi belirleme, mesleki yetenek geliştirme, terfi hızı ve ücret artışı gibi faktörlerin etkisi açıklanmıştır. Değerlendirme bölümünde ise insan kaynakları ve kariyer geliştirme süreçlerinde örgütsel bağlılığın nasıl yönetilebileceğine ilişkin çözümler sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İnsan Kaynakları, Kariyer Geliştirme, Örgütsel Bağlılık

ABSTRACT

Today, career development processes have become very important for the correct management of human resources and organizational functioning. Elements such as fundamental changes in job quality, changes in the sense of career success, global trade and the rise of international careers, and the social effects of career on the individual have begun to be taken into account. Increasing concerns about these factors, emerging labor laws and regulations, and the importance that organizations and wider communities attach to career development are increasing day by day. In this sense, subjects such as career choice or career development have always been interesting for

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

individuals. Human resources management, which is very important for the effective execution of business processes, is designed and maintained based on the career needs of individuals. In this direction, organizations and individuals have adopted career planning processes that require the responsibility of both parties in order to achieve the goals they have set. As contemporary business environments become highly competitive, career planning responsibility focuses on the individual. Organizations also play an important role in this process in order for their business processes to gain competence and sustainability. Organizations develop and implement an integrated career management system that can be beneficial for both themselves and their employees in order to gain competitive advantage with their human resources. The study focuses on the effect of organizational commitment theory on human resource management and career development processes. The study includes theoretical comparisons and evaluations regarding the position of organizational commitment in career development processes. The effects of factors associated with organizational commitment such as career goal setting, professional talent development, promotion rate and wage increase were explained. In the evaluation section, analyzes on how organizational commitment can be managed in human resources and career development processes are presented.

Keywords: Human Resources, Career Development, Organizational Commitment

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

ÖRGÜTSEL VE BİREYSEL KARIYER YÖNETİMİ ÜZERİNE BİR İNCELEME
A REVIEW ON ORGANIZATIONAL AND INDIVIDUAL CAREER MANAGERMENTS

Mehmet Seyda OZAN

Öğr. Gör. Erciyes Üniversitesi, ORCID. 0000-0003-1821-0287

Faruk Selahattin YOLCU

Öğr. Gör. Kocaeli Üniversitesi, ORCID. 0000-0001-9942-7669

ÖZET

Günümüzde kurumlar için gerek iç gerekse dış dinamikler ile rekabet avantajı oluşturmak kurumsal sürdürülebilirliğin kilit unsurları arasında görülmektedir. Bu dinamikleri sağlayabilme ve sürdürebilmenin ön koşulu ise nitelikli personeldir. Kurumlar stratejik ve sistematik bir şekilde hareket edebilmek adına nitelikli personele ihtiyaç duymaktadır. Bu durum kurumlar için nitelikli insan kaynağı bulma ve mevcut olanı koruma süreçlerini ortaya çıkarmıştır. Nitelikli insan kaynağı bulma insan kaynakları yönetimi ile ilişkilendirilmektedir. Personeli daha nitelikli hale getirme ve mevcut olan nitelikli personeli koruma süreci ise kariyer yönetimi ile ilişkilidir. Kariyer yönetimi, kurumların ve personelin iş yaşamlarında meydana gelebilecek değişim ve gelişmelere karşı hazırlıklı olabilmelerini ve kariyerlerine ilişkin rasyonel karar alabilmelerine yardımcı olan bir tekniktir. Kariyer yönetimi ile iş tatmini, örgütsel bağlılık, etkinlik ve verimlilik artışı sağlanabilmektedir. Bu kapsamda çalışmanın amacı kariyer yönetimini ikili bir perspektifle açıklamaktır. Örgütsel kariyer yönetimi kurumlara hızla değişen kurumsal ortamlara proaktif olarak yanıt verebilme yeteneğini sağlamaktadır. Bireysel düzeyde kariyer yönetimi ise kavramı çalışanın iş yerinde kariyer geliştirme yeteneğini ortaya çıkarmaktadır. Bu anlamda kariyer yönetimi kavramına yüklenen anlam; bireysel kariyer yönetimi ve örgütsel kariyer yönetiminin toplamı olduğudur. Çalışmada kariyer yönetiminin örgütsel ve bireysel başarılar üzerindeki önemli etkisi vurgulanmıştır. Ayrıca örgütsel rekabet avantajlarını sürdüren ve bireysel kariyer gelişimini teşvik eden etkili kariyer yönetimine de dikkat çekilmiştir. Çalışmada önce örgütsel bireysel kariyer yönetimi kavramı ortaya konulmuş; sonra bireysel kariyer yönetimi kavramı ele alınarak iki kavram arasındaki nüanslar incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kariyer Yönetimi, Örgütsel Kariyer Yönetimi, Bireysel Kariyer Yönetimi

ABSTRACT

Today, creating a competitive advantage with both internal and external dynamics is seen among the key elements of corporate sustainability. The prerequisite for achieving and maintaining these dynamics is qualified personnel. Institutions need qualified personnel to act strategically and systematically. This situation has revealed the processes of finding qualified human resources for institutions and protecting the existing ones. Finding qualified human resources is associated with human resources management. The process of making personnel more qualified and retaining existing qualified personnel is related to career management. Career management is a technique that helps organizations and staff to be prepared for changes and developments that may occur in their business lives and to make rational decisions regarding their careers. With career management, job satisfaction, organizational commitment, efficiency and productivity increase can be achieved. In this context, the aim of the

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

study is to explain career management from a dual perspective. Organizational career management provides institutions the ability to proactively respond to rapidly changing corporate environments. The concept of career management at the individual level reveals the employee's career development ability in the workplace. In this sense, the meaning attributed to the concept of career management; it is the sum of individual career management and organizational career management. The important effect of career management on organizational and individual achievements is emphasized in the study. In addition, attention was drawn to effective career management that maintains organizational competitive advantages and encourages individual career development. In the study, the concept of organizational individual career management was introduced first; Then, the concept of individual career management was discussed and the nuances between the two concepts were examined.

Keywords: Career Management, Organizational Career Management, Individual Career Management

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

SİVİL TOPLUM VE YEREL YÖNETİMLER: YÖNETİŞİM ODAKLI BİR DEĞERLENDİRME
CIVIL SOCIETY AND LOCAL GOVERNMENTS: AN ASSESSMENT FOCUSED ON GOVERNANCE

Ziya Kıvanç KIRAÇ

Öğr. Gör. Dr. Fırat Üniversitesi, ORCID: 0000-0002-8728-2834

ÖZET

Sivil toplum ve demokrasi kavramları birbirleriyle karmaşık biçimde bağlantılı kavramlardır. Siyasal katılım, vatandaşlık ve demokrasi kavramsal olarak sivil toplumun önemli konu başlıklarıdır. Kamusal alanda sivil toplum mantığının yansıması düşüncede ve uygulamada yeni yöntemleri gerektiren bir süreç olarak karşımıza çıkar. Yerel yönetim ve demokrasi ile ilgili tartışmaların kavşak noktasında sivil toplum konusu belirir. Demokrasi ise daha çok devlet-sivil toplum ayırımında rol oynayarak haklar, adalet ve yönetimden pay alma gibi konularda öne çıkan bir kavramdır. Bununla birlikte sivil toplum daha çok son bir-iki yüz yılın eseri olarak yerel yönetim kavramı çok daha eski bir tarihi geçmişe sahiptir. Siyasal katılma, demokrasi kavramı ile toplumsal hedeflere ulaşmada kullanılacak yöntemleri belirleyen bir süreç olarak ifade etmektedir. Katılma aracılığı ile toplumsal hedefler yöneten-yönetilen işbirliği çerçevesinde belirlenmektedir. Burada Yerel Yönetimlerin önemi ortaya çıkmaktadır. Halka en yakın yönetim kademesi olarak yerel yönetimler, karşıt görüşlere rağmen demokrasinin vazgeçilmez unsurlarından birisidir. Ancak katılımın nasıl ve hangi boyutta olacağı konusu ayrı bir tartışma konusu olarak karşımıza çıkmaktadır. Küreselleşmenin de etkisi ile değişen yönetim teorileri içerisinde yer alan yönetim kavramı, tüm paydaşları karar alma sürecine etkin biçimde yönlendirilmesini amaçlayan bir yönetim kavramıdır. Demokrasinin yerelden genele doğru yol alması gerektiği düşüncesi ile desteklenen yönetim odaklı anlayışla demokrasi teorileri arasında da zaman zaman bağlantılar kurulmuştur. Örneğin Habermas'ın bazı yaklaşımları bu konu için bir pencere açabilir. Bu çalışmada Habermas'ın "iletişimsel eylem kuramı" ve diğer çalışmalarındaki belli yaklaşımları ışığında demokrasi-sivil toplum-yerel yönetim üçlemesi arasında belli bağlantılar kurulmaya çalışılacaktır. Sivil Toplum Kuruluşlarının bu bağımı içerisindeki yeri de çalışmanın bir başka odak noktasıdır. Yine çalışmada Türkiye açısından bir güncel değerlendirme de yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yönetişim, Sivil Toplum, Yerel Yönetim

ABSTRACT

The concepts of civil society and democracy are intricately linked. Political participation, citizenship and democracy are conceptually important topics of civil society. The reflection of the logic of civil society in the public sphere appears as a process that requires new methods in thought and practice. Civil society issue emerges at the crossroads of discussions about local government and democracy. Democracy, on the other hand, is a concept that stands out in matters such as rights, justice and taking a share from the administration by playing a role in the distinction between state and civil society. However, while civil society is mostly the work of the last one or two hundred years, the concept of local government has a much older historical background. Political participation refers to the concept of democracy as a process that determines the methods to be used in achieving social goals. Through participation, social goals are determined within the framework of managing-managed cooperation. Here, the importance of Local Governments emerges. Despite opposing views, local governments are an indispensable

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

element of democracy, as the level of government closest to the people. However, the issue of how and to what extent participation will be presented as a separate topic of discussion. The concept of governance, which is included in the changing management theories with the effect of globalization, is a management concept that aims to effectively direct all stakeholders to the decision-making process. From time to time, links have been established between the democracy theories and the governance-oriented approach supported by the idea that democracy must move from the local to the general. For example, some of Habermas's approaches may open a window for this topic. In this study, it will be tried to establish certain connections between the democracy-civil society-local government trilogy in the light of Habermas's "communicative action theory" and certain approaches in his other studies. The place of Non-Governmental Organizations in this relation is another focus of the study. Still working on an updated assessment will be made in terms of Turkey.

Keywords: Governance, Civil Society, Local Government

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

KARŞILAŞTIRMALI NİTEL ANALİZ: AMPİRİK ARAŞTIRMADA VAKA ODAKLI KÜME KURAMSAL YAKLAŞIM VE VERİ ANALİZİ TEKNİĞİ

Mehtap SÖYLER

Dr. Öğretim Üyesi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, ORCID. 0000-0003-0243-3240

ÖZET

1980'lerde Charles Ragin tarafından sosyal araştırmada yöntemsel literatüre kazandırılan karşılaştırmalı nitel analiz (KNA) günümüzde vakalar ve kuramlar arasında küme kuramıyla diyalog kuran dizilimsel karşılaştırmalı araştırmada en gelişmiş yöntem haline gelmiştir. KNA'yı epistemolojik ve ontolojik temelleri açısından bir araştırma yaklaşımı olarak ele alan bu bildiri, karşılaştırmalı nitel analizin dayandığı nedensellik anlayışını, işlevlerini, karmaşık nedensel ilişkilerinin açıklanmasında sunduğu çıkarımsal avantajları incelemektedir. Küme kuramına dayalı ampirik karşılaştırma yöntemleri karşılaştırmalı nitel analiz, Mill'in yöntemleri, ardışıklık analizi ve tipolojik kuramlardır. Bu yöntemler nedensel analiz yaparken korelasyonu değil, küme ilişkilerini araştırmayı amaçlar. KNA'nın diğer küme kuramsal yöntemlerden farkı doğruluk çizelgesi ve mantıksal minimizasyon kullanarak karmaşık nedensellik ilişkilerini inceleyebilmesidir. Karşılaştırmalı nitel analizin işlevleri vakalara dair verileri özetlemek, verilerin tutarlılığını küme ilişkileri üzerinden değerlendirmek, kuram test etmek, temel varsayımları gözden geçirmek, yeni kuramsal hipotezler geliştirmektir. KNA yöntemiyle bir olguyu açıklayan nitelikler sahası tespit edilir; küme kuramıyla, Boole cebiriyle ve bulanık cebirle, farklı vakalarda aynı sonuca götüren eş-sonuçluluk formalize edilir. Küme kuramına dayalı nedensellik anlayışına göre bir olguyu açıklayan gerekli ve yeterli şartlar tespit edilerek kuram geliştirilir. KNA karşılaştırılan vakaların bu şartlara üyeliğini veriler aracılığıyla tespit etmeyi, ölçmeyi ve test etmeyi hedefler. KNA hem nitel hem nicel verilerin kullanılabilirdiği bir veri analizi tekniği olarak araştırmanın şeffaflığına ve tekrar edilebilir olmasına katkı sağlamaktadır. Bu çalışma, KNA'yı karşılaştırmalı siyaset analizi literatüründen şu konularda örneklerle tanıtmaktadır: uluslararası ceza mahkemesinde dava açılan şüphelileri teslim etme kuralına riayet etme ve etmeme şartları, Sahraaltı Afrika'da bölgesel çatışma sistemlerinin gelişmesinin şartları.

Anahtar Kelimeler: karşılaştırmalı nitel analiz, küme kuramı, dizilimsel nedensellik, eş-sonuçluluk, Boole cebri, bulanık küme

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**İKİ DÜZEYLİ KURAMLAR VE KURAM TESTİ: TRIMBERGER'İN "YUKARIDAN DEVRİM"
KURAMININ BOOLE CEBİRİYLE TESTİ**

TWO-LEVEL THEORIES AND THEORY TESTING: TESTING TRIMBERGER'S "REVOLUTION FROM ABOVE" USING BOOLEAN ALGEBRA

Mehtap SÖYLER

Dr. Öğretim Üyesi, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, ORCID. 0000-0003-0243-3240

ÖZET

Bu bildiri, sosyal bilimlerde yöntemsel literatürde kuram geliştirmede ve test etmede bir yenilik olan "iki düzeyli kuramlar" yaklaşımına dayalı kuram testinin uygulamasını Boole cebirinin bir türü olan bulanık kümeyle yapmaktadır. Ellen Kay Trimberger'in "Yukarıdan Devrim: Japonya, Türkiye, Mısır ve Peru'da Askeri Bürokratlar ve Kalkınma" başlıklı eseri örneğinde kuram testi uygulaması temsili olarak gösterilmektedir. İlk olarak, küme kuramı ve matematiksel mantık kuralları çerçevesinde üç düzeyli kavramlar, iki düzeyli kuramlar ve kuram testi tanımlanmaktadır. İkinci olarak, Trimberger'in eserindeki hipotezler uyarınca yukarıdan devrim kuramı iki düzeyli kuram olarak görselleştirilmektedir. Son olarak, Trimberger'in eserinde vaka analizlerine dayalı kuram testi Boole cebiriyle yapılmaktadır. Uygulama sırasında önemli olan hususların ve zorlukların ortaya konması amaçlanmaktadır.

Küme kuramına dayalı kuram testi yöntemi gerekli ve yeterli şartlar halinde ifade edilmiş kuramsal hipotezlerin Boole cebiriyle matematiksel işleme tabi tutularak testidir. Araştırmacılar vakalara dair bilgilerine dayanarak test sırasında kodlama yapılır. İki düzeyli kuramlarda temel düzeyde temel bağımlı değişken (sonuç) ve bağımsız değişkenler bulunur. İkincil düzeyde bağımsız değişkenlerin ontolojik veya nedensel bağı olan kavramlarla mantıksal ilişkileri yer alır. Sonuç düzeyinde bağımlı değişkenin ontolojisi tarif edilmektedir. Bildiri dört hususu ön plana çıkarmaktadır. Birincisi, kuram testinde olumsuz vakaların ele alınmamış olması test için önemli bir kısıttır. İkincisi, test yapılırken, kuramların içindeki çok düzeyli mantıksal ilişkiler göz önünde bulundurulmalıdır. Üçüncüsü, test öncelikle, temel düzeydeki hipotezin testidir. Fakat temel düzeyi test etmek için araştırmacı ikincil düzeyde verilen bilgiye dayanmak zorundadır. Kuram testinde temel düzeydeki nedensel ilişkileri iyi incelemek ve düzeyleri birbirine karıştırmamak gerekir. Sonuncusu, araştırmacılar vaka analizlerinde hipotezleri test etmeye imkân verecek içerikle desteklemelidir. Bu bildiride kuram testinde temel alınan Trimberger'in kitabı tüm vakalardaki değişkenlere dair kesin bir test yapmaya yeterli bilgi içermediğinden bu çalışma keşifsel sonuçlar sunmaktadır. Kongreden alınan geri bildirimler ışığında, araştırmanın kapsamı genişletilecektir.

Anahtar Kelimeler: iki düzeyli kuramlar, kuram testi, Boole cebiri, bulanık küme, yukarıdan devrim

ABSTRACT

This conference proceeding implements theory testing via two-level theories, a methodological innovative approach to theory generation and testing in social science literature. For representative purpose, Ellen Kay Trimberger's work titled "Revolution from Above: Military Bureaucrats and Development in Japan, Turkey, Egypt and Peru" is analyzed to demonstrate how theory testing is conducted by employing fuzzy logic, an extension of Boolean algebra. Firstly, three-level concepts, two-level theories, and theory testing are explained with respect to

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

their set theoretical basis and mathematical logic. Secondly, a two-level theory of “revolution from above” is generated and visualized. Lastly, theory testing is implemented by referring to the case studies in Trimberger’s work with the aim of reflecting on the issues and specific challenges regarding theory testing.

Set theoretical theory testing relates to the testing of hypotheses that are expressed in terms of necessary and sufficient conditions in Boolean algebra and submitted to mathematical operation. Researchers codify data depending on the background information provided by case studies. The basic level of two-level theories consists of the main dependent variable (outcome) and independent variables. The secondary level comprises logical relations of independent variables with concepts that are either ontologically or causally connected to them. Outcome level defines the ontology of the dependent variable. This proceeding brings four aspects to the fore. First, the absence of negative cases poses a serious limitation to testing. Second, logical relations on multiple levels of a theory should be taken into consideration during theory testing. Third, the test is primarily a test of basic level relations. Nonetheless, in order to test the basic level, researchers are obliged to rest on the information gathered on secondary level dimensions. It is vital to elaborate on the basic level causal relations and not to confuse levels with each other. Lastly, researchers should provide sufficient information in case studies in order to make hypotheses testing possible. Theory testing in this proceeding rests on Trimberger’s book, which does not provide sufficient background information to make a full-fledged account of all variables in four cases. Therefore, this study offers an exploratory test without definite results. In the light of the feedback from this conference, it is planned to expand this study through a more comprehensive research.

Anahtar Kelimeler: two-level theories, theory testing, Boolean algebra, fuzzy set, revolution from above

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

YURTTAŞLIK MÜCADELESİ: İNGİLİZ İÇ SAVAŞI VE LEVELLER HAREKETİ
STRUGGLE FOR CITIZENSHIP: ENGLISH CIVIL WAR AND LEVELLERS

Gökhan ÇELEN

Akdeniz Üniversitesi, ORCID0000-0002-4853-228X

Serhat KAYA

Akdeniz Üniversitesi, ORCID0000-0002-3832-8234

ÖZET

İnsanların devlet organizasyonu bünyesinde haklar ve sorumluluklarla donandığı statü yurttaşlık olarak tanımlanmaktadır. Yurttaşlık antik dönem polislerinden modern zamana değin farklı anlamlara gelmiştir. İnsanların yurttaşlığa dair kimlikleri devletlerin yönetim biçimlerine göre farklılık arz etmektedir. Yurttaşlığın yönetim organizasyonu içerisindeki konumu yurttaşın hak ve sorumluluklarıyla belirlenir. İnsanların sadece yurttaş olmaları hak sahibi olmalarını sağlamadığı gibi haklara sahip olmaları da yurttaşlık statüsüne sahip oldukları anlamına gelmemektedir. Hak kavramı ve yurttaşlık statüsü arasındaki bu bağ yüzyıllar boyunca çeşitli mücadelelere neden olmuştur. Bu mücadelelerden bir tanesi XVII. yüzyılda İngiltere’de yaşanmıştır. Krallık iktidarına karşı bir araya gelen insanların parlamento etrafında bütünleşerek hak mücadelesine giriştiği İngiliz İç Savaşı (1642-1649) modern yurttaşlık düşüncesinin şekillenmesinde önemli bir noktadır. T.H. Marshall’ın sivil haklar olarak tanımladığı medeni haklara ilişkin verilen mücadele, siyasal hakların güçlendirilmesi ve bu haklara ulaşan yurttaş sayısının artırılması mücadelesini de beraberinde getirmiştir. XVII. yüzyılın ilk çeyreği itibariyle başlayan parlamento ve krallık yönetimi arasındaki gerilim 1642 yılı itibariyle sıcak çatışmaya dönüşmüştür. Krallık taraftarı aristokrat kesimlerden oluşurken, parlamento saflarında aristokrat, burjuva, orta sınıf ve alt sınıflar yer almıştır. Ayrıca krallık iktidarının Anglikan Kilisesi aracılığıyla halka tek tip ibadet etme biçimini zorlaması, inanç özgürlüğü adına mücadele veren farklı grupların da parlamento saflarına katılmalarını sağlamıştır. Parlamento yanlılarını bir araya getiren ve politizasyonu sağlayan ve ilkel bir siyasi parti biçiminde olan Leveller hareketi medeni ve siyasal hak taleplerinin sözcülüğünü yapmıştır. John Lilburne, Richard Overton, William Walwyn gibi isimler siyasi broşürler hazırlayarak takipçilerini bilgilendirmişlerdir. Bu faaliyetler krallık taraftarlarına karşı parlamento yanlılarını güçlendirmiş fakat iç savaşın kazanılması sonrasında parlamento yanlıları arasında bölünmeye de yol açmıştır. Parlamento yanlıları arasındaki bölünmenin en önemli sebebi kurulacak yeni yönetimde tüm İngiliz erkeklerine oy hakkı talep edilmiş olmasıdır. Leveller hareketinin oy hakkı mücadelesi parlamento yanlılarının bölünmesine, yeni model ordunun içindeki Leveller yanlılarının tasfiye edilmesine ve Oliver Cromwell’in Protektora rejimine giden sürece neden olmuştur. Bu çalışmanın amacı Leveller hareketinin taleplerini tekrarlayarak modern yurttaşlık kavramına dair katkılarını ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Hak, İngiliz İç Savaşı, Levellers, Oy Hakkı, Yurttaşlık

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

ABSTRACT

The status in which people are equipped with rights and responsibilities within the state organization is defined as citizenship. Citizenship has come to have different meanings from the ancient polis to modern times. The citizenship identities of people differ according to the governance styles of the states. The position of citizenship in the administration organization is determined by the rights and responsibilities of the citizen. Just because people are citizens, having rights does not mean that they have citizenship status. This link between the concept of right and citizenship status has led to various struggles over the centuries. One of these struggles XVII. century in England. The English Civil War (1642-1649), in which people who came together against the royal power, united around the parliament and entered the struggle for rights, is an important point in the shaping of modern citizenship thought. The struggle for civil rights, which T.H. Marshall defines as civil rights, has brought about the strengthening of political rights and the struggle to increase the number of citizens who reach these rights. The tension between the parliament and the kingdom that started in the first quarter of the XVII. century turned into a hot conflict by 1642. While it was made up of aristocratic sections of the kingdom, aristocratic, bourgeois, middle class and lower classes took part in the ranks of the parliament. In addition, the kingship power's enforcement of a uniform way of worshipping the people through the Anglican Church enabled different groups struggling for freedom of belief to join the ranks of the parliament. The Leveller movement, in the form of a primitive political party that brought together and politicized parliamentarians, served as a mouthpiece for civil and political claims. Names such as John Lilburne, Richard Overton, William Walwyn prepared political pamphlets and informed their followers. These activities strengthened the parliamentarians against the monarchists but also led to the division among the parliamentarians after the civil war was won. The most important reason for the division among the parliamentary supporters is that in the new administration to be established, all British men have been demanded the right to vote. The Leveller movement's suffrage struggle led to the split of the parliamentarians, the purging of the Leveller supporters within the new model army, and the process leading to Oliver Cromwell's Protectorate regime. The aim of this study is to repeat the demands of the Leveller movement and reveal its contributions to the modern concept of citizenship.

Keywords: Citizenship, English Civil War, Franchise, Levellers, Rights

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

HERMENEUTİK GELENEĞİN METODOLOJİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ
THE EFFECT OF HERMENEUTIC TRADITION ON METHODOLOGY

Serhat KAYA

Akdeniz Üniversitesi, ORCID0000-0002-3832-8234

Gökhan ÇELEN

Akdeniz Üniversitesi, ORCID0000-0002-4853-228X

ÖZET

Bu çalışmada, Sosyal Bilimlerin 'yöntem' olarak ortaya çıkışına müteakip, Doğa Bilimleri ile yöntem bilim noktasında ayrılmasına değinilecek ve Hermeneutik yaklaşımın bu noktadaki konumu açıklanacaktır. Hermeneutik yaklaşımın ortaya çıkışı, gelişimi ve ilkeleri ile beraber, kaçınılmaz olarak Max Weber'dan da bahsedilecek iken on sekiz ve on dokuzuncu yüzyılların baskın Yöntem Bilimi olan Pozitivist Yöntemin içeriğine yönelik eleştirilerden de bahsedilecektir. Hermeneutik yöntemi geliştirerek ortaya koyan Dilthey'in tarihsellik anlayışı, Edmund Husserl ve Martin Heidegger'in fenomenoloji ve özne üzerine ortaya koyduğu fikirleri ve Gadamer'in Hermeneutik Bilimdeki dairesel döngü kavramları da üzerinde durulacak diğer noktalaradır.

Hermeneutik yaklaşım temelde, doğal gerçeklik ve tinsel gerçeklik ayırımından hareket eder. Asıl amacı; eylemin arkasında yatan anlamı ortaya koymaktır. Bu yaklaşımın asıl ortaya çıkış sebebi de Doğa Bilimleri ile Beşeri Bilimlerin ayırımına dayanır. Çünkü Beşeri Bilimlerin araştırma nesnesi insan ve toplumun özüdür, yani bu iki alanın araştırma nesnelere birbirinden farklıdır. Bu noktada Hermeneutik Bilimin amacı da insan eyleminin altında yatan rasyonalitenin doğasını açıklayabilmektir.

Sosyoloji, psikoloji, siyaset bilimi, antropoloji vb. gibi sosyal alanların hiçbirinde Newton veya Einstein Kanunları uygulanamamıştır çünkü insanı tarihten ve kültürden yoksun kılarak (pozitivistlere göre özgürleştirerek) anlamak, bir takım zorluklara ve tutarsızlıklara sebep olmaktadır. Bunun sebebi de insanın önyargılara sahip olması ve her insanın farklı deneyimlere ve bakış açılarına göre dünyayı anlamaya çalışmasıdır. İnsanların tarihsel ve kültürel birikimlerini, ön yargılarını bir tarafa bırakarak 'insanı ve toplumu' anlaması oldukça zordur.

Bu noktada Hermeneutik yaklaşım, karmaşık durumda olan sosyal dünyanın anlamlı bir şekilde kurgulanmasını sağlayan ve bireylerin birbirleriyle olan etkileşimini sorgulayarak toplumu ve insanı anlamayı amaçlayan bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım sosyal yaşantının sübjektif boyutuna değinerek; beşeri oluşumları, aktörlerin karşılıklı ve anlamlı olan diyaloglarına göre sorgular. Bunu yaparken de bütün aktörler kendi deneyimlerinde faydalanır. Hermeneutik Bilimin neden kesin ve ampirik yargılara dayanan Pozitivist Bilime tepki olarak ortaya çıktığı da bu aktörlerin; yani toplum ve insanın farklı deneyimler sayesinde farklı çıkarımlara ulaşmasıyla açıklanır. Hermeneutik Bilim bunu savunurken 'anlam' kavramı üzerinde durur. İnsanlar anlamı keşfetmeye çalışırken bütünü ve parçaları ayrı ayrı anlamlandırıp daha sonra da parçaların bütüne nasıl bağlandığını keşfederek özümser çünkü gerçek anlam yüzeyde değildir, içinde insan olan her durum farklıdır ve her insan farklı bir benliğe sahiptir. Bu sebeplerden dolayı bu çalışmada insanı nesneden farklı kılan, bir özne konumuna getiren süreçlere ontolojik açıdan da bakılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Metodoloji, Hermeneutik, Fenomenoloji

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

ABSTRACT

In this study, following the emergence of Social Sciences as 'method', the separation between Natural Sciences and methodology will be mentioned and the position of the hermeneutic approach at this point will be explained. Along with the emergence, development and principles of the hermeneutic approach, Max Weber will inevitably be mentioned, and criticisms of the content of the Positivist Method, which was the dominant Methodology of the eighteenth and nineteenth centuries, will also be mentioned. Dilthey's understanding of historiography, Edmund Husserl and Martin Heidegger's ideas on phenomenology and subject, and Gadamer's circular cycle concepts in Hermeneutics are other points to be emphasized.

The hermeneutic approach basically moves from the distinction between natural reality and spiritual reality. Its main purpose is; revealing the meaning behind the action. The main reason for the emergence of this approach is based on the distinction between Natural Sciences and Social Sciences. Because the research object of Social Sciences is the essence of man and our society, that is, the research objects of these two fields are different from each other. At this point, the aim of Hermeneutic Science is to explain the nature of rationality underlying human action.

Sociology, psychology, political science, anthropology etc. Newton's or Einstein Laws could not be applied in any of the social fields such as, because understanding by depriving people of history and culture (by liberating them according to positivists) causes some difficulties and inconsistencies. The reason for this is that people have prejudices and each person tries to understand the world according to different experiences and perspectives. It is very difficult for people to understand "human and society", leaving aside their historical and cultural background and prejudices.

At this point, the Hermeneutic approach is an approach that enables the complex social world to be constructed in a meaningful way and aims to understand the society and people by questioning the interaction of individuals with each other. This approach touches on the subjective dimension of social life; questions human formations according to the mutual and meaningful dialogue of the actors. In doing so, all actors benefit from their own experiences. The reason why Hermeneutic Science emerged as a reaction to the Positivist Science based on precise and empirical judgments is explained by the different inferences of these actors, that is, society and human being, through different experiences. Hermeneutic Science focuses on the concept of "meaning" while defending this. While trying to discover the meaning, people absorb the whole and the parts by making sense of them separately and then discovering how the parts are connected to the whole because the real meaning is not on the surface, every human situation is different and every person has a different self. For these reasons, in this study, the processes that make man different from the object and make him a subject will be looked at from an ontological point of view.

Key Words: Methodology, Hermeneutics, Phenomenology

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

НАЦИОНАЛЬНАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ
И ОБОРОНА В УСЛОВИЯХ КРИЗИСНЫХ ЯВЛЕНИЙ

Токарь Андрей АНАТОЛЬЕВИЧ

преподаватель кафедры тактико-специальной подготовки Днепропетровского государственного университета внутренних дел

Гоговський Едуард ВЛАДИМИРОВИЧ

преподаватель кафедры тактико-специальной подготовки Днепропетровского государственного университета внутренних дел

Несмотря на сегодняшние экономические показатели Украины можно уверенно считать, что кризисные явления в стране продолжаются. Подобная ситуация, на наш взгляд, стала возможна через несколько факторов, это в первую очередь популистская и не профессиональная политика всех сабель власти, привела к первоочередной кризиса внутри страны и внешние факторы. С 2014 года территория Украины подверглась агрессии со стороны тоталитарной Российской Федерации. Был захвачен Крым и некоторые районы Донбасса. На сегодняшний день на территории Украины проходит ООС (операция Объединенных сил). Следующий фактор - это острая респираторная болезнь «COVID-19», на которую Украина выделяет большие суммы денег из государственного бюджета, и часть населения фактически потеряла работу также влияет на наполненность бюджета.

Почти все время с получением независимости Украины популистские действия руководства страны привели к плохому уровню безопасности сектора экономики и специальных служб. Устаревшее оборудование и вооружение, которое не приспособлено к войне с современным соперником, как Российская Федерация привело к фактической потере промышленных территорий на Донбассе. Формирование обороны Украины проходило в быстром темпе и с помощью США, Канады, стран Европейского Союза и других. В настоящий момент наша страна плодотворно сотрудничает с Турцией и республикой Азербайджан. Опыт войны за Нагорный Карабах не однократно изучался и рассматривался компетентными органами при министерствах и президенте Украины.

Большую роль сыграли равнодушные и сознательные граждане Украины и всего мира. После победы Революции Достоинства и прихода к власти проукраинских сил началось фактически развитие оборонной сферы и продолжение курса Украины на сближение с ЕС и НАТО. Руководство Украины прилагает много усилий для обновления и осовременивании новой техники и оружия. Это свидетельствует о тендерах на разработку, изготовление принципиально новой техники и внедрение ее в войска. Старые танки, которые стояли на складах с далеких 80-х годов, начали приводиться в боевое состояние. На Харьковском бронетанковом заводе было обновлено старые танки, модернизированная броня, капитальные ремонты двигателей и многое другое. В Указе Президента от 23 сентября 2016 №406 / 2016 «Положение о территориальной обороне Украины» указано, что обязанности на защиту территории Украины ложатся на плечи ВСУ (Вооруженных Сил Украины), СБУ (Службы безопасности Украины), НПУ (Национальную полицию Украины) и другие [1]. Также создание штабов ТРО (территориальной обороны) необходимых для системной обороны страны и возможных на основе Закона Украины «О местном самоуправлении» [2].

Анализируя политику Украины в сфере национальной безопасности и обороны (НБО) в 2014-2015 годах, следует упомянуть и о образовавшемся в этот период Национального совета реформ. Эта государственная организация была создана для определения приоритетов в реформах, принятие политических решений в содержании реформ и координации процесса реформирования. В состав Национального совета вошли

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

ключевые лица, принимающие решения в стране: Президент, Премьер-министр и председатель Верховной Рады Украины, министры Кабинета Министров Украины, председатели комитетов Верховной Рады Украины, представители гражданского общества [3].

Та ситуация, в которой оказалась Украина, требует новых методов подготовки всего сознательного населения страны. Каждый руководитель или чиновник всех звеньев власти должен осознать, что обострение ситуации на фронте возможно в любой момент. Подобный конфликт с РФ невозможно прекратить одной стороной и политика этой страны за последние 300 лет подтверждает это.

В свою очередь мы должны быть всегда готовы ответить агрессору. Поэтому нужно готовить чиновников, спецслужбы и личный состав силовых структур СБУ и МВД, как в составе подразделений, так и к самостоятельным, автономным действиям. Для этого необходимо разработать специальный курс для подготовки студентов учебных заведений, курсантов и сотрудников полиции как в учебных заведениях МВД, так и в системе Национальной полиции с привлечением специалистов из СБУ, МО, ветеранов АТО / ООС и др. Необходимо провести работу по разработке памятки населению к действиям во время оккупации их города или военных действий вокруг. Эти меры уменьшат возможные потери среди комбатантов и мирного населения от действий оккупантов во время вооруженного нападения на Украину и, существенно поднимут цену вооруженной авантюры захватчиков. А в перспективе, при мониторинге вышеуказанных мероприятий, противник может вообще откажется от радикальных действий [4].

Итак, можем сделать вывод, что на сегодняшний день перед государством Украина стоят огромные политические, социальные и экономические вызовы, которые могут существенно подорвать возможность страны быть в первую очередь независимой. Но те шаги, что делает руководство, иногда через продавливание сознательного общества, дает надежду, что мы несмотря на войну, пандемию и политические ссоры власти преодолеем все вызовы, как это бывало не раз в истории.

Литература:

- 1) Указ президента от 23 сентября 2016 №406 / 2016 «Положение о территориальной обороне Украины».
- 2) Закон Украины «О местном самоуправлении» // Ведомости Верховной Рады Украины (ВВР), 1997, №24, ст.170.
- 3) Электронный ресурс <https://rpr.org.ua/wp-content/uploads/2018/02/Analiz-polityky-NB-pravl-final.pdf>.
- 4) Крыша, Ганс фон. Тотальный сопротивление: Инструкция по ведению малой войны для кожного. Ч.1. Пер. с немецкой Х. Назаркевич; наук. ред. Украинский вид. А. Фешовець. 2-е испр. издание. - Львов: Издательство "Астролябия", 2014.-160 с. (Дата обращения: 15.04.2020).

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**РАЗВИТИЕ ДАТА- ЖУРНАЛИСТИКИ В РАЗНЫХ СТРАНАХ (НА ПРИМЕРЕ
КАЗАХСТАНСКИХ И БРИТАНСКИХ СМИ)**

Агибаева Асем Нагашпаевна

факультета журналистики КазНУ

Барлыбаева Сауле Хатиятовна

Проф. КазНУ

С развитием технологий, позволяющих хранить и обрабатывать большие объемы данных появилось специализированное направление- журналистика данных.

Журналистика данных или дата-журналистика — это специализированная деятельность, которая заключается в поиске и распространении новостей. Однако, в отличие от традиционных форм журналистики, она сфокусирована на всевозможных анализах, визуализации данных и превращении этих данных в полноценный рассказ. Такие материалы интересны, вызывают общественный резонанс, а также легко и убедительно доносят сложную информацию до читателя. Поэтому дата- журналистка не теряет свою актуальность, а многие крупные издания специализируются в данном направлении.

Если говорить о развитии дата журналистики, необходимо отметить ее историю возникновения. Так, первым полноценным материалом, представляющим журналистику данных, считается исследование британской газеты The Guardian 1821 года. В статье приводилась собранная из всех школ штата информация о стоимости обучения и количестве учащихся. В то время читатели первый раз увидели информацию, преподнесенную, как статистические данные. Работа получила позитивные рецензии за то, что впервые в журналистской практике столь «открыто представила все данные для читательской аудитории». Сегодня международное издание The Guardian имеет свой раздел дата-журналистики - «Гардиан датаблог» (The Guardian datablog) (1), который является признанным экспертами (Borges-Rey, 2016; Knight, 2015; Stalph, 2017) показательным примером современной европейской журналистики данных. Помимо текстового контента авторы предоставляют читателям возможность ознакомиться с проанализированными данными, размещая на сайте ссылки на базы данных, послужившие основой публикаций, визуализируя данные различными способами, в том числе интерактивно. Публикации «Гардиан датаблог» исследователи относят к «основной ежедневной простой форме журналистики данных» (по Э. Борхес-Рэю), которая создается преимущественно одним автором. При этом, как отмечает М. Найт — исследователь британской журналистики данных, публикации «Гардиан дата-блог» тяготеют к варианту «комплексной формы журналистики данных— мультимедийному конвергентному контенту, включающему в себя текстовую и визуальную составляющую.

В казахстанских СМИ также активно развивается дата-журналистика в интернет изданиях и информационных порталах. На примере можно выделить интернет издание Tengrinews.kz. Информационный портал активно использует в своих материалах инфографику- как средство визуализации данных. По моим наблюдениям, одним из популярных примеров является инфографика по коронавирусу в Казахстане, с указанием инфицированности (2). В статье продемонстрирована статистика прироста и динамика заболевших и выздоровевших от коронавируса. Таким образом, инфографика остается самым распространённым и доступным средством визуализации данных в Казахстане.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Делая общий вывод, хочется отметить, что находясь в большом информационном потоке, возникает необходимость обработки больших массивов данных. Поэтому, хочется отметить, что журналистика данных имеет будущее, актуальна и имеет свою значимость.

Использованные материалы и Интернет-ресурсы

1. Британское издание The Guardian datablog <https://www.theguardian.com/news/datablog+technology/data-visualisation>
2. Статья Tengrinews.kz инфографика по коронавирусу в Казахстане: https://tengrinews.kz/kazakhstan_news/infografika-koronavirusu-kazahstane-prirost-90-protseptov-403969/
3. <https://vestnik.journ.msu.ru/books/2019/5/zhurnalistika-dannykh-v-zarubezhnoy-kachestvennoy-presse-keys-spetsializirovannykh-resursov-gazet-th/>
4. <https://vernsky.ru/pubs/spetsifika-zhanra-multimediynyh-statey-na-primere-materialov-gazety-the-guardian-za-2013-2014-gg-55521dfaf2ad471e773c6fe5>

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**ӘЛИХАН БӨКЕЙХАННЫҢ КӨРКЕМ АУДАРМАЛАРЫНДАҒЫ ТӘБИЕЛЕУ ЖӘНЕ БІЛІМ
БЕРУ МӘСЕЛЕСІ**

Тасқынбай Маусымжан БЕРІКҚЫЗЫ

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті, Филология факультеті, Қазақстан, Алматы

ТҮЙІНДЕМЕ

Мақалада Әлихан Бөкейханның көркем аударма саласындағы еңбегі баяндалады. Аудармаларының көркемдік ерекшелігі және тәрбиелік мәні туралы сөз қозғалады. Ұлт көсемінің орыстың классик жазушысы Лев Толстойдан аударған «Серуен жасап зерттеу әдісі» атты еңбегіндегі мұғалім шеберлігі мен білім беру саласында тәжірибенің қаншалықты маңызды екендігі туралы сипатталады.

Түйін Сөздер: Әлихан Бөкейхан, аударма, аудармашы, тәрбиелік мәні, тәжірибе, мұғалім оқушы қарым-қатынасы, мұғалім шеберлігі

ABSTRACT

The article describes the work of Alikhan Bukeikhan in the field of literary translation. The artistic originality and educational significance of their translations are discussed. In the work "the method of walking and research", translated by the Russian classic writer Leo Tolstoy, the leader of the nation describes how important teaching skills and experience are in the field of Education.

Keywords: Alikhan Bukeikhan, translation, translator, education value, experience, teacher-student relationship, teacher skills

Ұлт көсемі, қазақтың маңдайына біткен біртуар алаш арысы Әлихан Бөкейхан. Ол ХХ ғасырдың басында қазақ ұлтын әлемдегі өзге ұлттармен тең дәрежеде білім алып, өркендеп-өсуіне өмірінің соңында дейін аянбай еңбек етті. Қазақ әдебиетінің тарихында, ұлт тарихында Әлихан Бөкейханның алатын орны әрқашан да ерекше болып қала бермек. Саналы ғұмырын ұлтына арнаған, қарақан басының қамынан гөрі ұлтының тағдырын биік қойған, халқының келешегін ойлаған, әрі сол жолда басын бәйгеге тіккен ұлт көсемі – Әлихан Бөкейханның еңбек жолын, қайраткерлік бейнесін, шығармашылығын келер ұрпаққа жеткізу қазіргі ұрпақтың басты міндеті.

Ә.Бөкейханның кейінгі ұрпаққа қалдырған әдеби мұрасының ең көлемдісі, ол – көркем аударма. Көркем аударманың ішінде орыстың классик жазушылары: Л.Н.Толстой, А.П.Чехов, В.Г.Короленко шығармаларымен қатар, кейбір батыс Еуропа қаламгерлері, атап айтсақ, Ги де Мопассан әңгімелері, үнді, түрік тектес Қырым халықтарының әдебиеті және Антика әдебиетінің туындылары да кездеседі. Көлемі жағынан көркем аудармалар әрқилы – қысқа-қысқа мысал, әңгімелерден, көлемді повесттер, романдарға дейін кездеседі. Оқу-ағарту мен ғылымның сан салаларына қатысты көлемді аудармалары да бар [1].

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Ғылыми еңбектерден аудармаларының 20-30 жылдар аралығында жарыққа шыққандығы анықталады. 1922-1927 жылдары КСРО Халықтарының Орталық баспасындағы Қазақ секциясының әдеби қызметкері болып қызмет істеп жүргенде аудармамен айналысқандығы белгілі.

Әлиханның аудармаларында тәрбие жұмысы мен білім туралы жан-жақты қамтылған. Сонымен қатар, жас ұрпақты еңбекке баулитын мысалдарыда жиі кездеседі. Бастауыш сынып оқушыларына арналған тілі жеңіл аудармалары да бар. Аудармаларының көп бөлігінде тәрбиеге жеке тоқталады.

Тұлғаның «Қыр баласы» деген бүркеншік атпен «Жетпіс жеті мысал» жинағы 1925 жылы Мәскеу қаласында «Күншығыс» баспасынан жарық көргендігі туралы С.Аққұлының Әлихан Бөкейханға арналып басылған XV томдық көлемді жинағының XII-томында талдап, таратқан.

Ә.Бөкейханның гректің атақты мысалшысы Эзоптан аударған «Тауық пен алтын жұмыртқа» атты мысалында былай делінген: «Бір адамның тауығы алтын жұмыртқа табады екен. Бай болғысы келіп, тауық ішінен біржолата көп жұмыртқа табамын деп, бай тауықты сояды. Сойған соң тауық кәдімгі көп тауықтың бірі болып шықты» - дейді [2].

Шағын ғана мысалдың астарында терең мағына жатқанын аңғарылады. «Азға қанағат етпесең, көптен құр қалатындығы» туралы ескертеді. Адам баласы қолында бар кезде көп дүниенің қадірін білмейтіндігін, жоғалтқаннан кейін пендешілікке салынып, бармақ тістеп қалатындығын астарлап жеткізіп отыр. Саяси әрі мемлекеттік тұлға аудармаларының сөзі жеңіл, әрі қысқа да нұсқа болғандығымен, оқырманға тастар түйіні тағылымды, ой саларлық дүние.

Аудармашы түпнұсқадан шығарманың мазмұнын дәл бейнелеп, түсінікті етіп беруі міндетті. Тәржімалауға келгенде Ә.Бөкейханның аудармаларында шарттылықтар толыққанды сақталған. Аударма ісінің өте жауапты да қиын екенін тілге тиек ете келе, Әлихан Бөкейхан орыс қаламгерлерінен аудару барысында шығарма рухын, мәнерін, стилін, айтар ойын керемет сақтағандығын бірден байқауға болады.

Ұлт көсемі Ә.Бөкейханның айтуынша мұғалім оқушының сабаққа қызығушылығын арттыру үшін, жалаң теория, жаттанды сөзді тастап, оқытушының әрбір сабағы сыртқы ортамен, өмірмен тығыз байланысты болуы шарт. Бұл іс мұғалімнің шеберлігіне байланысты. Осындай аса жауапты күрделі мәселені Ә.Бөкейхан өзінің 1926 жылы Лев Толстойдан аударған «Серуен жасап зерттеу әдісі» атты тәржімасында мұғалімнің кәсіби шеберлігін ғылыми жолмен баяндайды. Бұл еңбек өте қарапайым тілде жазылып, мұғалім мен оқушылардың қарым – қатынасы және табиғат аясындағы күнделікті жағдайды оқытудың жаңа әдісі ретінде қарастырған секілді

«Шын білім тәжірибеде ғана туады. Білім жолының негізі тәжірибия болады, жаттап алып білген білім кісіден сұрап киген тон сияқты. Тойда тонымды бер деп шешіп алғандай жаттап алып берген білім мектептің табалдырыған аттай бере естен шығады да ұмытылады. Қандай жақсы кітап болса да, кітап кісінің сөзі, біреу тапқан - деген ойды Ә.Бөкейхан сол кездегі мұғалім мен оқушының тұрмысы мен көзқарасына лайықтап «Анда жүріп кісі байлаған түлкі өзін қуып алған түлкіге жетпейді. Мұның не екенін құс салып ит жүгірткен аңшы жақсы біледі» деп түсіндіреді [3].

«Білім анасы – тәжірибе» деген Әлихан Бөкейхан: «Бұл жол жаттама жол емес, тәжірибә жолы. Тәжірибә жолымен білімге шыныққан адам білгенін көріне ала кіреді. Тәжірибеден алған білім ұмытылмайды, төл ат болады. Тәжірибесіз білімде негіз де жоқ, бет те жоқ. Білім анасы тәжірибе! Баланы баулыған оқытушы білім үйретпек болса, жаттаманы талақ қылады да тәжірибе жолына түсіреді. Оқытушы ісіне шебер болса, өзі де балалар да табиғатты әліппедей оқып, аты бәйгеден келіп, бүркіті түлкі алғандай қызыққа батады да қуанады. Бала оқуға күйі түскен қаршығадай түлеп ұшады», - дейді.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Қай заманда да мұғалімнің ең басты міндеті оқушыларға қоғам мен қоршаған ортаны таныстыра отырып, баланы өздігінен ойлана алуға және сол ойлану арқылы оқушы баланы белгілі бір шешімге келе алуға үйрету. Міне, мұғалімнің шеберлігі осында, ол зерттеу кезінде балаларға дұрыс бағыт-бағдар беріп оқушылардың тәжірибе арқылы өздігінен ой қорытып, шешім шығарып, тұлға болып қалыптасуына жағдай жасап, ықпал ету [3].

Алаштың шоқтығы биік біртуар көсемі Әлихан Бөкейханның тағылымы терең ғибраты кеше мен бүгіннің, ертеңгі болашақтың жемісі болып тәуелсіз ұрпақтың санасында мәңгі жаңғырады, ел есінде мәңгі сақталады. Терең ақыл-парасатымен қара қылды қақ жаратын тура мінезді Әлихан Бөкейханның әдеби мұрасы соның ішінде, көркем аудармалары ел игілігі және жас ұрпаққа өнегелі тәрбие беруде маңызы зор болмақ. Қыр баласының қыруар еңбектері неғұрлым терең зерттеліп, зерделеген сайын оның бұл саладағы еңбегі еселене түсетініне еш күмәнсіз. Қорыта айтқанда, бұл мақаламыз әлихантану мәселесінде тұлға мұрасын жан-жақты тануға септігін тигізеді деген үміттеміз.

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Базарбаев М. Замана тудырған әдебиет. – Алматы: Ғылым, 1997.-504 б.
2. Бөкейхан Ә. Шығармалары. Екінші бас., Құраст.: Сұлтан Хан Жүсіп (Аққұлы). XII-том. Астана: Сарыарқа, 2016. 564 б.
3. Бөкейхан Ә. Шығармалары. Екінші бас., Құраст.: Сұлтан Хан Жүсіп (Аққұлы). XIV-том. Астана: Сарыарқа, 2016. 564 б.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**ФРАКТАЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ОНТОЛОГИЧЕСКОЙ И СОЦИАЛЬНО-ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ
РЕАЛЬНОСТИ**

Александр ВАСИЛЬЕВИЧ ВОЗНЮК

доктор педагогических наук, профессор Житомирского государственного университета имени Ивана Франко

РЕЗЮМЕ

Исходя из философского принципа единства мира, предпринята попытка проанализировать мир с позиции единого фрактально-системного основания – общей теории систем, что позволило очертить основные структуры онтологической и социально-педагогической реальности, которые обнаруживает фрактальное подобие.

Ключевые слова: фрактальный анализ, социально-педагогическая реальность, закон системных перестроек, универсальный принцип системной организации реальности.

ABSTRACT

Based on the philosophical principle of the unity of the world, an attempt is made to analyze the world from the standpoint of a single fractal-systemic foundation – the general systems theory, which made it possible to outline the main structures of ontological and socio-pedagogical reality revealing the fractal similarity.

Keywords: fractal analysis, socio-pedagogical reality, the law of systemic rearrangements, the universal principle of the systemic organization of reality.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ ЖАҒДАЙЫНДА МҮМКІНДІГІ ШЕКТЕУЛІ
ЖАНДАРҒА ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ-ПЕДАГОГИКАЛЫҚ СҮЙЕМЕЛДЕУ**

Г.М. СЕМБИЕВА

Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті, Практикалық ағылшын тілі кафедрасы оқытушысы (Қызылорда, Қазақстан)

АНДАТПА

Мақалада инклюзивті білім беру әр адамды түрлі жолдармен белсенді инклюзиялауды, дербестендірілген ықпалды және ерекше оқытуды қажет ететін тұлғаларға білім беру процесіндегі кедергілерді жою негізінде оқыту мен оқу ортасын жетілдіру арқылы тең мүмкіндіктер жасауды көздейді. Негізінен кең мағынадағы инклюзивті білім беру – кедергілерді жоюға және оқыту процесіне ерекше оқытуды қажет ететін барлық адамдарды қосу мен сапалы білімге тең қолжетімділікті қамтамасыз ету мақсатында оларды әлеуметтік бейімдеуге бағытталған білім беру процесі. Инклюзивті білім берудің дамуы инклюзивті саясат пен тәжірибені жетілдірусіз және инклюзивті құндылықтарды жүйе деңгейіне толық, сондай-ақ олардың жеке институттары деңгейіне ендірусіз мүмкін емес.

Түйінді сөздер: мүмкіндігі шектеулі, инклюзивті білім, кедергісіз аймақтар, мониторинг, логопед.

РЕЗЮМЕ

В статье говорится, что инклюзивное образование предполагает активную инклюзивность каждого человека различными способами, создание равных возможностей персонализированным влиятельным и нуждающимся в особом обучении лицам путем совершенствования среды обучения и обучения на основе устранения барьеров в образовательном процессе. Инклюзивное образование в основном широкого значения-образовательный процесс, направленный на устранение барьеров и включение в процесс обучения всех лиц, нуждающихся в особом обучении, и их социальную адаптацию с целью обеспечения равного доступа к качественному образованию. Развитие инклюзивного образования невозможно без совершенствования инклюзивной политики и практики и полного внедрения инклюзивных ценностей на уровень системы, а также на уровень их отдельных институтов.

Ключевые слова: инвалиды, инклюзивное образование, безбарьерные зоны, мониторинг, логопед.

ABSTRACT

In the article, inclusive education provides for the active inclusion of each person in various ways, the creation of equal opportunities for persons in need of personalized effective and special training by improving the learning environment and learning based on removing barriers to the educational process. Inclusive education in a broad sense is an educational process aimed at removing barriers and social adaptation to the learning process in order to include all people with special learning needs and ensure equal access to quality education. The development

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

---

of inclusive education is impossible without the improvement of inclusive policies and practices and the full implementation of inclusive values at the level of the system, as well as at the level of their individual institutions.

Keywords: disabled people, inclusive education, barrier-free zones, monitoring, speech therapist.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**ӘЛ-ФАРАБИ ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫН ЗЕРТТЕУШІ АУДАНБЕК КӨБЕСОВТИҢ ҒЫЛЫМИ
ҮЛЕСІ**

НАУЧНЫЙ ВКЛАД ИССЛЕДОВАТЕЛЯ ТВОРЧЕСТВА АЛЬ-ФАРАБИ АУДАНБЕКА КУБЕСОВА

НУРГАЛИЕВА Долорес Абилдаевна

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті

ТҮЙІНДЕМЕ

Бұл мақалада орта ғасырда бүкіл Шығыс дүниесінде ғылым, білім, мәдениетінде ізін қалдырған, оқырман қауымға Отырар перзенті Әбу Насыр әл-Фарабидің қолжазбаларын елге танытқан, фарабитанушы Ауданбек Көбесовтың ғылыми еңбектері жайлы айтылады.

Шығыстың ұлы ойшылының ғылыми мұрасын егжей-тегжейлі жүйелеп, оның мүдделерінің жан-жақтылығын зерделеп, барлық білім саласында Әл-Фарабидің терең ғылыми ізін қалдырғаны жайлы, А.Көбесов өзінің ғылыми еңбектерінде ерекше атап өтеді.

А. Көбесовтың пікірінше, ұлы ойшылдың көзқарастары бүгінгі күні де өзекті, өйткені Әл-Фарабидің ғылыми еңбектерін әлем мойындап, араб, парсы, түрік, латын, ағылшын, неміс, француз, орыс, қазақ, өзбек тілдеріне аударылып, бүкіл әлемде танылды.

Тірек сөздер: ғалым, фарабитанушы ғалым, ғылыми еңбектері, ғылыми таным, педагогикалық идеялары

АННОТАЦИЯ

В данной статье показан вклад ученого Ауданбека Кубесова в раскрытии творчества выдающегося мыслителя раннего средневековья Аль-Фараби.

Заслуга А.Кубесова заключается в том, что он смог детально систематизировать научное наследие великого мыслителя Востока, показать разносторонность его интересов, он особо отмечает, что нет ни одной отрасли знаний, в которых Аль-Фараби не оставил своих глубоких суждений.

По мнению А.Кубесова, именно поэтому и сегодня взгляды великого мыслителя актуальны, они получили признание во всем мире, научные труды Аль-Фараби переведены на арабский, персидский, турецкий, латинский, английский, немецкий, французский, русский, казахский, узбекский языки.

Ключевые слова: ученый, исследователь научного творчества Аль-Фараби, научные труды, научные знания, педагогические идеи.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

ЭТНОКУЛЬТУРНЫЕ ОСОБЕННОСТИ ТУРКОВ АХЫСКА, ПРОЖИВАЮЩИХ В КАЗАХСТАНЕ

ГЕЙДАРОВА Г.А.

Старший преподаватель Кафедры История и Ассамблея народа Казахстан
Кызылординский университет имени Коркыт Ата

АННОТАЦИЯ

В данной статье рассматриваются этнокультурные особенности турок -Ахыска, а также этногенез и происхождение турок - Ахыска. Как у каждого человека, так и у каждого народа predetermined судьба. Одним из таких народов являются турки-месхетинцы (ахыска) у которых, последующая судьба оказалась трагичной. Культура любого народа связана с его историей и этническим происхождением. Несмотря на нелегкую судьбу, народ сумел сохранить свою культуру и традиции.

Ключевые слова: турок – Ахыска, традиции, культура, этногенез, история, судьба.

ABSTRACT

This article deals with the ethnocultural characteristics of the Turks-Ahyska, as well as the ethnogenesis and origin of the Turks - Ahysk. Every person's as well as every people's destiny is predetermined. One of such peoples is the Meskhetian- Turks (ahyska), whose subsequent fate turned out to be tragic. The culture of any people is connected with its history and ethnic origin. Despite the difficult fate, the people managed to preserve their culture and traditions.

Key words: Turks – Ahysk, traditions, culture, ethnogenesis, history, fate.

АНАЛИЗ ТРЕБОВАНИЙ ДОКУМЕНТА ОЭСР TRANSFER PRICING DOCUMENTATION AND COUNTRY-BY-COUNTRY REPORTING ACTION 13: 2015 FINAL REPORT В КОНТЕКСТЕ РАСКРЫТИЯ ИНФОРМАЦИИ В LOCAL FILE

Федорченко Ольга ЕВГЕНЬЕВНА

кандидат экономических наук, доцент ГВУЗ «Киевский национальный экономический университет имени Вадима Гетьмана»

Вопросы противодействия размыванию базы и выведению прибыли из-под налогообложения остро встал перед юрисдикциями разных стран мира, и Украина в этом процессе не является исключением. В рамках имплементации положений шага 13 Плана противодействия размыванию базы и выведению прибыли из-под налогообложения (План действий BEPS) Министерство финансов Украины завершило работу над введением трехуровневой структуры отчетности по трансфертному ценообразованию, которая включает в себя документацию по трансфертному ценообразованию (Local file), глобальную документацию по трансфертному ценообразованию (Master file) и отчет в разрезе стран (Country-by-Country Report) [1].

Требования к составлению документации по трансфертному ценообразованию (Local File) на международном уровне изложены в документе ОЭСР «Transfer Pricing Documentation and Country-by-Country Reporting ACTION 13: 2015 Final Report» в части раскрытия информации в Local File (с. 27, приложение II к главе V). В данном нормативно-правовом акте на международном уровне не приводится четкое определение термина «Документация по трансфертному ценообразованию (Local File)», однако даются подробные рекомендации по содержанию информации, подлежащей раскрытию в локальном файле. В данном документе отмечается, что данная документация фокусируется на информации, что имеет отношение к анализу трансфертного ценообразования, касается операций, которые происходят между филиалом местной страны и ассоциированными предприятиями в разных странах и которая является существенной в контексте налоговой системы местной страны.

Согласно действующему законодательству Украины, Документация по трансфертному ценообразованию (Local File) - совокупность документов или единый документ, составленный в произвольной форме, который должен содержать информацию в соответствии с требованиями подпункта 39.4.6 пункта 39.4 статьи 39 НКУ. Однако, в настоящее время, НКУ не содержит исчерпывающей информации относительно унифицированного подхода для всех субъектов хозяйствования относительно порядка и методики составления и представления документации по трансфертному ценообразованию, конкретный перечень составляющих элементов отчетности и в пп.39.4.6 п.39.4 ст.39 НКУ представлены общие рекомендации, которые схематично изображено на рис.1. Согласно приложению II Главы V ОЭСР Transfer Pricing Documentation and Country-by-Country Reporting ACTION 13: 2015 Final Report [2] локальный файл должен содержать информацию, которая будет состоять из 3-х составляющих:

1. Местный субъект хозяйствования. В данном блоке указывается описание структуры управления местного предприятия, местной организационной схемы, а также описание лиц, перед которыми отчитывается местное руководство и страна (страны) регистрации субъекта хозяйствования, детальное описание бизнеса и бизнес – стратегии, осуществляемой местным предприятием, а также описываются ключевые конкуренты
2. Контролируемые операции. В этом блоке описываются материально контролируемые операции, сумма внутригрупповых платежей и поступлений для каждой категории контролируемых операций, касающихся местного предприятия, осуществляется идентификация ассоциированных предприятий, подаются копии

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

всех существенных межфирменных соглашений, заключенных местным субъектом, осуществляется детальное сравнение и функциональный анализ налогоплательщика. Также указывается наиболее подходящий метод трансфертного ценообразования, какое ассоциированное предприятие избрано тестируемой стороной. Описывается короткое содержание принципиальных предположений, сделанных при применении методологии трансфертного ценообразования, указывается объяснение причин проведения многолетнего анализа, перечень и описание выбранных сопоставимых неконтролируемых операций, указывается информация о соответствующих финансовых показателях для независимых предприятий, на которые возлагается анализ трансфертного ценообразования. Кроме того должны быть описаны любые осуществленные корректировки сопоставимости, представлено краткое изложение финансовой информации, копии существующих односторонних и двусторонних / многосторонних АПА и других налоговых решений, стороной которых местная налоговая юрисдикция не является, и связанные с контролируемыми операциями, описанными выше.

3. Финансовая информация. По требованиям этого блока, должны быть поданы годовые финансовые отчеты местных организаций за соответствующий финансовый год. Если аудиторские заключения существуют, их следует подавать, а если нет, подавать существующие непроверенные отчеты. Информация и графики распределения, показывающие, как финансовые данные, используемые при применении метода трансфертного ценообразования, могут быть связаны с годовой финансовой отчетностью. Сводные графики соответствующих финансовых данных для сравнительных данных, используемых в анализе и источники, из которых эти данные были получены.

На современном этапе развития Украина стремится стать полноправным членом европейского сообщества, и это требует применения общеевропейских подходов и принципов. Поэтому выполнение вышеуказанных норм приложения II Главы V ОЕСР Transfer Pricing Documentation and Country-by-Country Reporting ACTION 13: 2015 Final Report ставит новые задачи по реализации и имплементации Плана действий BEPS, который имеет целью введение единых требований к прозрачности ведения бизнеса по международным стандартам, повышение эффективности налогового регулирования, а также обеспечение финансовой стабильности в условиях перехода к свободному движению капитала.

Список литературы:

1. Министерство финансов Украины. Минфин закончил работу над внедрением трехуровневой структуры отчетности по трансфертному ценообразованию. URL: https://www.mof.gov.ua/uk/news/minfin_zavershiv_robotu_nad_zaprovadzhenniam_tririvnevoi_strukturi_zvitn_osti_z_transfertnogo_tsinoutvorennia-2791
2. OECD/G20 base Erosion and Profit Shifting Projects (2015). Transfer Pricing Documentation and Country-by-Country Reporting. Action 13:2015 Final Report. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/9789264241480-en.pdf?expires=1552896815&id=id&accname=guest&checksum=6DD29562BB5543BD24FCE5F8EA8AF2D9>

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**ФОРМИРОВАНИЕ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ВКУСА МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ КАК
ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА**

СКИДАНЮК М. А.

магистрантка I курса факультета искусств имени Анатолия Авдиевского

ХОЛОДЕНКО В. А.

кандидат педагогических наук, доцент кафедры педагогики искусства и фортепианного исполнительства Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова orcid.org/0000-0002-3122-116X

ВСТУПЛЕНИЕ

Вопросы развития художественного вкуса актуальны именно в начальной школе, так как именно в этот возрастной период у детей пробуждается интерес к искусству и происходит вовлечение в музыкальную деятельность. Начальное образование призвано сформировать у учащихся целостное мировоззрение, обеспечить развитие эстетических идеалов и вкусов, чувство ответственности за сохранение культурного наследия общества. Уже в младшем школьном возрасте развитие художественного вкуса детей происходит на уроках музыки, изобразительного искусства, чтения и т.п.

Проблема воспитания художественных вкусов учащихся привлекала внимание многих педагогов и исследователей. Анализ данной проблемы освещен ведущими педагогами в разные исторические периоды.

Формирование художественного вкуса личности является важным моментом в развитии духовной культуры общества. Это одна из самых сложных задач, от которых зависит художественно-эстетическое воспитание личности. В то же время художественно-эстетическое является условием и средством формирования и развития хорошего вкуса.

Актуальность

Формирование художественного вкуса – одна из самых сложных задач эстетического воспитания. В общем, успешное внедрение является важнейшим критерием. Созданный на этой основе художественный вкус и произведения искусства составляют реальность эстетического сознания человека. Чувство и понимание красоты, художественные вкусы не приходят сами, их надо последовательно формировать, воспитывать, развивать. Естественно, что для правильной, целенаправленной деятельности по формированию художественного вкуса необходимо как преобразование самой действительности по законам красоты, так и развитие всего внутреннего духовного мира личности – ее мировоззрения, психологии, чувств, обогащение практической творческой деятельности.

Органическое единство эстетического и художественного сознания и воспитания, их содержание, формы и методы отражены в работах ученых и педагогов В. Белинского, Н. Ветлугиной, Н. Деминой, В. Мазепы, Л. Столович, Ю. Фохт-Бабушкина, М. Чернышевского и др. [8, с.22].

Исследователи этой проблемы в области педагогики – Л. Баженова, Л. Бутенко, Л. Масол, Л. Башманивська, Т. Пеня, Т. Сорочан, В. Лабунець, Г. Шевченко, Б. Юсов – характеризуют комплекс искусств как определенное сочетание видов искусств, выбранное педагогом для решения задач воспитания личности. Воспитательное значение комплекса искусств заключается в целостном восприятии учащимися и студентами художественных произведений, осознании единства содержания и формы, эмоционального

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

и рационального, нравственного и эстетического. Ряд концепций, пути и формы развития художественного вкуса отражено в исследованиях И. Глинской, Л. Когана, А. Лармина, Б. Лихачева, Н. Попович, В. Скатерщикова, В. Разумного, А. Салтыкова, Р. Шульги и др. [9, с.22].

Разработка темы

Художественный вкус является показателем уровня развития личности и образованности человека. Он формируется под влиянием произведений музыкального искусства, но в большей степени зависит от самого человека, его индивидуальных способностей, от того, умеет ли личность оценивать и воспринимать искусство в целом. У каждого человека художественный вкус индивидуален, и определяется он особенностями художественного восприятия искусства [3, с. 34].

Проблему формирования вкусов исследуют Н. Киященко и Н. Лейзеров в книге «Теория эстетического воспитания» [4]. Ученые рассматривают вопрос о взаимосвязи и взаимовлиянии эстетического воспитания и искусства. Искусство – это наиболее яркая форма отражения эстетического отношения человека к действительности. Поэтому воспитание высокого художественного вкуса влияет на развитие личности. Особое внимание обращается на личностный характер художественного вкуса. Он отражает отношение человека как личности к миру художественных ценностей.

О художественном вкусе и основных компонентах, которые его формируют, в своем учебном пособии «Основы преподавания художественных дисциплин» рассказывает А. Рудницкая, которая отмечает, что основным компонентом формирования художественного вкуса является гибкая психика [6].

В. Мазепа определяет художественный вкус как «важнейший элемент эстетического вкуса» – это свойство личности и ее индивидуальности. Обычно он одиночный, так как в большей степени связан с эмоциональной культурой человека. По мнению исследователя, именно художественный вкус влияет на формирование индивидуальности личности. Средством его создания является художественная картина. То есть, В. Мазепа считает, что вкус – это способность человека выражать мнение относительно эстетической ценности; способность отражать и переживать эмоции субъективно; статус личности и индивидуальная уникальность [1].

Большое значение эстетическому воспитанию детей уделял и К. Ушинский, который утверждал, что ребенок мыслит формами, цветами, звуками. Его успех зависит от того, насколько знают взрослые сущность красоты, ее роль в жизни человека и развития личности детей. Педагог отмечал, что «каждый учебный предмет так или иначе содержит эстетический элемент, передачу которого ученикам должен иметь в виду учитель» [8, с. 193]. По мнению К. Ушинского, художественная литература, устное народное творчество, музыка имеют важное значение в воспитании эстетических чувств детей. Они вносят свой вклад, обогащая эстетические впечатления и чувства, формируя выразительность, точность, полноценность мышления. Музыка имеет большой педагогический потенциал, для развития у детей художественных вкусов.

Формированию эстетических чувств в процессе становления социально активной личности большое внимание уделял и талантливый ученый-педагог В. Сухомлинский. Основными источниками педагог считал природу, труд (как физическую так и умственную), человеческие отношения, искусство, окружающую обстановку, внешний вид. В. Сухомлинский утверждал: «Познание мира чувств невозможно без понимания и переживания музыки, без глубокой духовной потребности слушать музыку и наслаждаться нею. Без музыки трудно убедить человека, который вступает в мир, в том, что человек прекрасен, а это убеждение, по сути, является основой эмоциональной, эстетической, нравственной культуры» [7, с. 134].

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Л. Левчук в своих работах отмечает, что формирование художественного вкуса происходит через общение с миром искусства, и определяется художественным образованием, то есть знаниями истории искусства, законов формообразования различных видов искусства, знакомство с литературой [5].

А. Игнатович рассматривает «художественно-эстетический вкус» как предмет самостоятельного исследования понятия [2, с. 43]. Однако автор не дает четкого объяснения разницы между эстетическим вкусом, художественным вкусом и художественно-эстетическим. По мнению исследовательницы, художественно-эстетический вкус – это концентрация предыдущего эстетического опыта, позволяющего личности сравнительно быстро, на уровне свернутых мыслей-суждений проникнуть в сущность произведения искусства, оценить явление действительности и получить от этого эстетическое удовольствие [2, с. 44]. Итак, ученый рассматривает художественно-эстетический вкус в пределах логической цепи: эстетический опыт – эстетическая оценка – эстетическое удовольствие; и определяет его как переходное состояние между эстетическим опытом и эстетической оценкой произведений искусства. Также следует отметить, что автор не связывает художественно-эстетический вкус с наличием специальной художественной подготовки человека и деятельностью в области искусства.

Выводы

Проанализировав вышеизложенные научные положения можно утверждать, что художественный вкус является сложным интегративным свойством личности, включающим художественно-эстетическое отношение, гармоническое единство эмоционального и рационального и предполагает предполагает способность к целеустремленности. То есть, можно утверждать, что понятие художественно-эстетического вкуса многогранно. Мы можем наблюдать сочетание важных компонентов эстетических категорий, которые обеспечивают целостность этого понятия. Художественный вкус является определенным преобразованием эстетического вкуса, который формирует у личности художественно-образное мышление и большой спектр эмоционального восприятия произведений.

Итак, анализируя вышесказанное, можно утверждать, что проблема формирования и развития художественного вкуса является одной из важнейших педагогических проблем художественно-эстетического воспитания.

Список использованной литературы

1. Эстетическое сознание и художественная культура (проблемы взаимодействия) / В.И. Мазепа и др. Киев: Наукова думка, 1983. – 280 с.
2. Игнатович А. Г. Формирование художественно-эстетического вкуса подростков в процессе литературно-творческой деятельности: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Луганский гос. пед. ун-т имени Тараса Шевченко. Луганск, 2000. – 248 с.
3. Картанов А. Система эстетического воспитания студентов. Эстетическое воспитание студентов. Москва: Высшая школа, 1980. – 298 с.
4. Киященко Н.И. Теория эстетического воспитания / отв. ред. Н.И. Киященко, Н.Л. Лейзеров. Москва: Искусство, 1979. – 225 с.
5. Левчук Л. Т., Кучерюк Д. Ю., Панченко Л. Т. Эстетика: учебник. Киев: Высшая шк., 2000. – 399 с.
6. Рудницкая А.П. Основы преподавания художественных дисциплин: учебное пособие. Киев: АПН Украины, 1998. – 183 с.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

-
7. Сухомлинский В. Павлышская школа / В. Сухомлинский // Избранные произведения: В 5 т. - М.: Сов. школа, 1977. – Т. 4. – С. 7-390.
8. Ушинский К. Д. Человек как предмет воспитания. Попытка педагогической антропологии / К. Д. Ушинский // Ушинский К. Д. Избранные педагогические сочинения: В 2 тт. – Т.1. – М.: Сов. шк., 1983. – С. 192-471.
9. Чорпита Р. Б. Сущность проблемы формирования художественного вкуса будущего учителя музыкального искусства в процессе инструментального обучения / Чорпита Р. Б. // Общая педагогика и история педагогики. Выпуск 11. Т.3, 2019. – С.21-24.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ BAĞLAMINDA OKUL SOSYAL HİZMETİ UYGULAMALARI
SCHOOL SOCIAL WORK IMPLEMENTATIONS IN THE CONTEXT OF GENDER EQUALITY

Ali Fuat ERSOY

Prof. Dr. Karabük Üniversitesi, ORCID: 0000-0001-7665-6741

Gamze İSMAİLOĞLU

Karabük Üniversitesi, ORCID: 0000-0003-2853-2175

ÖZET

Uygulamalı bir bilim dalı olan sosyal hizmet, geniş ve çeşitli çalışma alanlarına sahip bir meslektir. Toplumun her düzeyinde refahı artırmayı temel alan sosyal hizmet mesleğinin kapsamına giren gruplardan biri çocuklar, müdahale edilmesi öngörülen durumlardan biri de toplumsal cinsiyetin sebep olduğu sorunlardır. Toplumsal cinsiyet, toplumun, bireylerin dünyaya geldiği cinsiyet doğrultusunda onlardan beklediği davranış türlerini, yüklediği rol ve sorumlulukları tanımlamaktadır. Toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesiyle, üyeleri arasında ayrımlar belirli olan ailelerde veya toplumlarda dünyaya gelen bireylerin bu roller doğrultusunda kişilik özellikleri de etkilenmektedir. Bireylerin ailesi ve/veya toplumu tarafından empoze edilen bu rollerle şekillenen davranışları, yaşamlarının her evresinde, yer aldıkları tüm sistemlerdeki ilişkilerine yansımaktadır. Özellikle akranlarla ilişkilerin en yoğun olduğu okul çağında toplumsal cinsiyet rollerinin yansıtılması; yaşlarla ilişkilerin zayıflamasına, cinsiyetler arası çatışmaların yaşanmasına, psikososyal durum ve davranışlarda sorunların yaşanmasına neden olabilmektedir. Toplumsal cinsiyet kaynaklı sorunların belirlenmesi noktasında tüm okul personeline görev düşerken, bu sorunların çözümüne yönelik uygulamalarda ise okul rehberlik servisi ve okul sosyal hizmeti birimi ön plana çıkmaktadır. Bu çalışmada okul sosyal hizmeti çerçevesinde, okul ortamında toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamaya yönelik uygulanabilecek müdahaleler ile ilgili derleme çalışması yapılmıştır. Bu doğrultuda toplumsal cinsiyet ve okul sosyal hizmeti kavramları açıklanmış, toplumsal cinsiyet temelli sorunlar ve bu sorunlara yönelik okul sosyal hizmeti uygulamalarına yer verilmiştir. Çalışmanın amacı, toplumsal cinsiyetin sebep olduğu eşitsizliklere sosyal hizmet disiplini merceğinde uygulanabilecek müdahaleleri ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Okul sosyal hizmeti, toplumsal cinsiyet, öğrenci

ABSTRACT

Social work, which is an applied science, is a profession with a wide and varied study area. One of the groups within the scope of the social work profession -which is based on increasing welfare at all levels of society- is children, and one of the situations foreseen to be intervened is the problems caused by gender. Gender defines the types of behavior that society expects from individuals, roles and responsibilities in line with the gender they are born into. Within the framework of gender roles, the personality traits of individuals born in families or societies with distinct members are affected in line with these roles. The behaviors of individuals shaped by these roles imposed by their family and / or society are reflected in their relationships at every stage of their lives, in all the systems they take place in. Reflecting gender roles, especially in the school age when relations with peers are most

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

intense; It can cause weakening of relations with peers, conflict between genders, and problems in psychosocial situations and behaviors. While all school personnel have a role in determining gender-based problems, the school guidance service and school social service unit come to the fore in the practices aimed at solving these problems. In this study, a review study has been conducted on interventions that can be applied to achieve gender equality in the school environment within the framework of school social service. In this direction, the concepts of gender and school social work were explained, gender-based problems and school social work practices aimed at these problems were included. The aim of the study is to reveal the interventions that can be applied to inequalities caused by gender within the scope of social work discipline.

Keywords: School social work, gender, student

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

YAŞLILARLA ÇALIŞMADA GÖREV ODAKLI SOSYAL HİZMET MÜDAHALESİ
TASK-CENTERED SOCIAL WORK PRACTICE IN WORKING WITH ELDERLY

Ali Fuat ERSOY

Prof. Dr. Karabük Üniversitesi ORCID: 0000-0001-7665-6741

Gamze İSMAİLOĞLU

Karabük Üniversitesi, ORCID: 0000-0003-2853-2175

ÖZET

Uygulamalı bir bilim dalı olan sosyal hizmet, hem geniş bir çalışma alanına hem de görev odaklı yaklaşım gibi özgün müdahale yaklaşımlarına sahip bir meslektir. Dezavantajlı grupların refahını artırmayı temel alan bu mesleğin kapsamına giren gruplardan biri de yaşlılardır. Yaşlanma sürecinin sonucunda gelen yaşlılık dönemi ile birçok sorun ortaya çıkmaktadır. Yaşlılık dönemindeki sorunlarla yüzleşirken yaşlı bireylere yardımcı olmak, özellikle psikolojik ve sosyolojik risklere karşı müdahalede bulunmak sosyal hizmetin görevlerinden biridir. Yaşlılıkta emeklilik yaşamına giriş, yakın kaybının artışı ve yaş ayrımcılığıyla yüzleşme gibi sorunlardan dolayı yaşanan izolasyon, soyutlanma ve yalnızlık benzeri sonuçlar ortaya çıkabilmektedir. Özellikle bu sorunların çözümüne yönelik müdahalelerde motivasyonun, özgüvenin ve uyumun yeniden inşası önem arz etmektedir. Dolayısıyla müracaatçayı kendi belirlediği sorun ve amaçlara ilişkin görevler ile olumlu anlamda güdülemeyi temel alan görev odaklı yaklaşım, yaşlılarla çalışmada uygun bir yöntemdir. Mikro, mezzo ve makro düzeylerdeki tüm müdahalelere ve kişilere entegre edilebilen görev odaklı sosyal hizmet yaklaşımının, yaşlı bireylerle çalışırken kullanımına yönelik çalışmaların azlığı ise dikkat çekmektedir. Bu çalışmanın amacı, yaşlılarla çalışırken görev odaklı yaklaşımın kullanımına yönelik bir rehber oluşturmaktır. Bu çalışma; görev odaklı yaklaşımın tanımı, değerleri ve uygulama aşamaları ile yaşlılarla çalışmadaki ilkelerinin açıklandığı ve sunulan vaka çalışmaları ile de yaşlılarla çalışırken görev odaklı sosyal hizmetin kullanılmasının desteklendiği bir derleme çalışmasıdır.

Anahtar Kelimeler: Görev odaklı yaklaşım, yaşlılar, sosyal hizmet

ABSTRACT

Social work, which is an applied science, is a profession that has both a wide field of study and unique intervention approaches such as task-oriented approach. The elderly are one of the groups that fall under the scope of this profession, which is based on increasing the welfare of disadvantaged groups. Many problems arise with the old age period that comes as a result of the aging process. It is one of the duties of the social service to help elderly people while they face problems in their old age and to intervene against psychological and sociological risks. Problems such as entering retirement life in old age, increasing the loss of relatives and confronting age discrimination can result in isolation, isolation and loneliness. Especially in interventions aimed at solving these problems, rebuilding motivation, self-confidence and harmony is important. Therefore, the task-oriented approach, which is based on motivating the client in a positive sense with the tasks related to the problems and goals determined by himself, is an appropriate method for working with the elderly. The scarcity of studies on the use of task-oriented social work approach, which can be integrated with all interventions and individuals at micro,

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

mezzo and macro levels, when working with elderly individuals is remarkable. The aim of this study is to create a guide for the use of task-oriented approach when working with the elderly. This work; This is a compilation where the definition, values and implementation stages of the task-oriented approach and the principles of working with the elderly are explained and the use of task-oriented social work is supported by the case studies presented.

Keywords: Task-centered approach, elderly, social work

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

SOSYAL HİZMET VE MÜZİK TERAPİSİ
SOCIAL WORK AND MUSIC THERAPY

Ali Fuat ERSOY

Prof. Dr. Karabük Üniversitesi, ORCID: 0000-0001-7665-6741

Kübra DOĞAN

Karabük Üniversitesi, ORCID: 0000-0001-6604-2682

ÖZET

İnsanı odak noktasına alan sanat ve sosyal hizmet birbiriyle yakından ilişkili alanlardır. Sanat insanlık tarihi boyunca sadece eğlence ve haz amaçlı değil aynı zamanda iletişim, etkileşim, eğitim, tedavi gibi konularda da araç olarak kullanılmıştır. Sosyal hizmet uygulamalarında da mesleğin başlangıcından itibaren kendine yer edinebilmiştir. Sanatın insanlar üzerindeki etkileri aynı zamanda sosyal hizmet uygulamalarında ulaşılmaya çalışılan hedeflerle örtüşmektedir. Sanatın yaratıcı gücünü kullanarak bireylerin fiziksel, ruhsal ve duygusal gelişimini sağlamayı amaçlayan sanat terapisi türlerinden biri olan müzik terapi de insana yardım sürecinde kullanılabilir. Müzik terapisi bireylerin ihtiyaçlarına cevap verebilmek için müziğin ve müzik unsurlarının kullanılmasıdır. Müzik terapisinin insanların yaşamına birçok olumlu etkileri bulunmaktadır. Yapılan literatür taraması sonunda müzik terapisinin problemlerin çözümü, bireylerin sosyal işlevselliklerini kazanması, iletişim becerilerinin geliştirilmesi, duygu ve düşüncelerin ifade edilmesi, sosyal etkileşim seviyelerinin artması, davranış bozukluklarının düzeltilmesi, baş etme stillerinin ve fonksiyonel savunma mekanizmalarının geliştirilmesi, stres, kaygı ve depresyonun azaltılması, fiziksel ve psikolojik iyileşmeyi kolaylaştırması, hastalıkların tedavi sürecinin hızlandırılması ve yaşam kalitesinin artması gibi olumlu etkileri olduğu görülmüştür. Sosyal hizmet birey, aile, grup ve toplum için sosyal değişimi, gelişimi, uyumu ve insanların ve toplulukların güçlenmesini destekleyen, refah düzeyini ve işlevselliği artırmaya çalışan, bu yolda engellerle mücadele eden uygulama temelli bir meslek ve akademik disiplindir. Sosyal hizmet mesleğinde müzik terapisinin kullanılmasının uygulamaların daha etkili olmasını sağlayacağı düşünülmektedir. Sosyal hizmet uzmanları müzik terapisi eğitimi alarak, yardım ilişkisinde müzik terapisini bir müdahale yöntemi olarak kullanabilir. Bu çalışmada sanat terapilerinden biri olan müzik terapisinin sosyal hizmet uygulamasındaki yeri ve önemini değerlendirmek amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal hizmet, sanat, müzik terapisi

ABSTRACT

Art and social work focusing on people are closely related fields. Art has been used not only for entertainment and pleasure but also as a tool for communication, interaction, education and treatment throughout human history. It has also gained a place in social work practices since the beginning of the profession. The effects of art on people also coincide with the goals that are tried to be achieved in social work practices. Music therapy, which is one of the types of art therapy that aims to provide physical, spiritual and emotional development of individuals by using the creative power of art, can also be used in the process of helping people. Music therapy is the use of music and musical elements to meet the needs of individuals. Music therapy has many positive effects on people's lives. At

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

the end of the literature review, music therapy can solve problems, gain social functionality of individuals, improve communication skills, express feelings and thoughts, increase social interaction levels, correct behavioral disorders, improve coping styles and functional defense mechanisms, reduce stress, anxiety and depression, It has been observed that it has positive effects such as facilitating physical and psychological healing, accelerating the treatment process of diseases and increasing the quality of life. Social work is a practice-based profession and academic discipline that supports social change, development, harmony and empowerment of people and communities for the individual, family, group and society, strives to increase the level of well-being and functionality, and combat obstacles in this way. It is thought that the use of music therapy in the social work profession will make the practices more effective. Social workers can use music therapy as an intervention method in helping relationships by training in music therapy. In this study, it was aimed to evaluate the place and importance of music therapy, which is one of the art therapies, in social work practice.

Keywords: Social work, art, music therapy

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

SOSYAL HİZMET VE SANAT
SOCIAL WORK AND ART

Ali Fuat ERSOY

Prof. Dr. Karabük Üniversitesi, ORCID: 0000-0001-7665-6741

Kübra DOĞAN

Karabük Üniversitesi, ORCID: 0000-0001-6604-2682

ÖZET

Sanat, sosyal hizmet uygulamalarında mesleğin başlangıcından itibaren kullanılmıştır. Ancak sosyal hizmette sanatın teorik bir temelini oluşturulmaması sanat uygulamalarının marjinalleşmesine ve sanatın bir yöntem olarak benimsenmemesine neden olmuştur. Uygulamalar teorikten doğru ortaya çıkmaktadır, bu nedenle sanatı bir yöntem olarak kullanmanın mantıklı bir gerekçesi olarak teorik temeli açık bir şekilde ortaya konulmalıdır. Sanatı sosyal hizmette nasıl kullanacağımızı aramadan önce sanatı neden kullanmamız gerektiğini anlamamız gerekmektedir. Sanat kişinin duygularını ve düşüncelerini yansıtan, davranışlarının yordayıcısı olabilen bir kendini ifade etme aracıdır. Kişiyi en iyi kendisi ifade edebilir ve sanat da kişinin ortaya çıkardığı sanatın sosyal hizmet uzmanı ve müracaatçının iletişim kurması, yorumlaması ve tartışması sonucu somutlaştırılıp bir veri olarak kullanılabilmesine olanak sağlar. İnsanı odak noktasına alan sosyal hizmet ve sanatın birçok ortak noktası bulunmaktadır. Sanat sosyal hizmetin amaçlarının doğal bir parçasıdır. Sosyal hizmet uygulamalarında sanatın kullanılması kişinin sözlerinin arkasındaki anlamı bulmaya, duygularını anlamaya, kişinin anlayışını ve kültürel algılarını ortaya çıkarmaya yardımcı olmaktadır. Sosyal hizmette kişi çevresinden bağımsız değerlendirilemez. Sanatın bağlam içinde kişi yaklaşımını somutlaştırması, kişiyi anlayabilmek için kendisine özgü bilgi, algı, duygu ve yaşantısının bilinmesi gerektiğini savunması ve farklı bilgi temellerini bütünleştirici bir alan oluşturması sosyal hizmet için faydalı bir yöntem olduğunu göstermektedir. Sanatın sosyal hizmet müdahalelerinde bir yöntem olarak kullanılması, müdahalelerin daha etkili olmasına olanak sağlayabilir. Bu makalede sanatın sosyal hizmette ile ilişkisini ve sanatın sosyal hizmetteki yeri ve önemini değerlendirmek amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal hizmet, sanat, gerekçe

ABSTRACT

Art has been used in social work practices from the very beginning of the profession. However, the failure to establish the theoretical basis of art in social work has led to the marginalization of art practices and the rejection of art as a method. Applications arise from theory, for this reason, the theoretical basis should be clearly stated as a logical justification for using art as a method. Before looking into how to use art in social work, we need to understand why we should use art. Art is a self-expression tool that reflects one's emotions and thoughts and can be a predictor of his behavior. Art enables the art created by the person to be concretized as a result of the communication, interpretation and discussion of the social worker and the client and can be used as a data. Social work and art that puts people in focus have many common points. Art is a natural part of the goals of social work. The use of art in social work practices helps to find the meaning behind one's words, to understand their feelings,

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

to reveal one's understanding and cultural perceptions. In social work, the person cannot be evaluated independently of its environment. Art's concretization of the context-person approach, its advocacy of knowing one's own knowledge, perception, emotion and life in order to understand the person, and its creation of an integrating field of different knowledge bases shows that it is a useful method for social work. Using art as a method in social work interventions can allow interventions to be more effective. In this article, it is aimed to evaluate the relationship between art and social work and the place and importance of art in social work.

Keywords: art, social work, rationale.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

THE STUDY OF SOCIAL ISSUES OF ACCESS TO HIGHER EDUCATION IN KAZAKHSTAN

Meruert K. SHNARBEKOVA

Acting Assoc. Prof., al-Farabi Kazakh National University, Department of Sociology and Social Work

ABSTRACT

Access to higher education - issue that is constantly raised and discussed in the countries, where the government has a policy of development of democratic principles of society organization. Using data of sociological study, in this article analysis of the importance of family resources and systemic barriers to accessibility of higher education is presented. Also author studies accessibility of paid education in different social groups of youth in Kazakhstan.

The article presents an empirical interpretation of the data of sociological surveys. The study consists of two phases. In the first phase of the study a survey among students aged 17-29 years. The second phase of the study is based on a qualitative methodology. The study is based on 100 interviews with parents and high school graduates. We conducted interviews with 50 households. Interview with parents and graduates held separately (each group 50 interviews). The study involved pupils of 11 grade (graduation year) of private schools, gymnasiums, lyceums, secondary schools.

The focus of study is to answer the following research question: "What is the fundamental inequality in access to higher education in general and to quality higher education; to university or profession?"

Keywords: higher education, youth, accessibility of education, starter educational capital, family resources, enrollment to the university.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

HALAL FOOD: A SOCIAL RESPONSIBILITY

Mohd Farhan Md ARIFFIN

PhD. Academy of Islamic Civilisation, Faculty of Social Science and Humanities Universiti Teknologi Malaysia, Johor Bahru

Nurul Syhadah MOHD RIZA

Academy of Islamic Civilisation, Faculty of Social Science and Humanities Universiti Teknologi Malaysia, Johor Bahru

ABSTRACT

As a general definition of the word Halal, it is clarified as permitted or lawful. Halal is an essential part of the Muslim faith. The Halal certificate is one of the government's initiatives designed to help Muslim consumers. The success rate of government initiatives, however, relies on the collaboration of every walk of life. This initiative must be compatible in efforts to eradicate all who are cashing in on the Halal industry's growth. This study, therefore, discusses the social responsibility needed to ensure the integrity of halal food in Malaysia and its ecosystem. To incorporate detailed ideas, library research and document analysis are employed. This study found that all parties inclusive of associations, organizations, and individuals have a role in ensuring that food is Halal and in compliance with the Shari'ah requirements.

Keywords: Halal industry; government; industry; consumer; success

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

COVID-19 PANDEMİSİ DÖNEMİNDE TÜRKİYE'DE GERÇEKLEŞTİRİLEN KURUMSAL SOSYAL SORUMLULUK KAMPANYALARINA YÖNELİK BİR DEĞERLENDİRME

COVID-19 OUTBREAK PERIOD FOR AN EVALUATION CAMPAIGN IN TURKEY REALIZED CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY

Ahmet AYDIN

Öğr. Gör. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, ORCID:0000-0003-2215-9226

Esra BÜDÜN AYDIN

Öğr. Gör. Dr. Kırklareli Üniversitesi, ORCID: 0000-0003-4533-8657

ÖZET

Günümüzde kurumlar sosyal, ekonomik ve siyasal açıdan sürekli değişim gösteren ortamlara ayak uydurmak için çeşitli halkla ilişkiler stratejilerini kullanmaktadırlar. Bu stratejiler ile mevcutta ve gelecekte tüketici zihinlerindeki kurumsal konumlandırma şeklini ortaya koymaktadırlar. Kurumların, kamuoyuna kendilerini daha iyi anlatabilmek ve olumlu bir imaj yaratabilmek adına geliştirdikleri stratejilerden birisi de kurumsal sosyal sorumluluk kampanyalarıdır. Kurumsal sosyal sorumluluk kampanyaları, hedef kitlelerde kuruma ilişkin ilgi, bilgi ve tavır geliştirilmesinde oldukça önemlidir. Söz konusu tavrın oluşmasında ise mevcut durumda küresel bir tehdit halini alan Covid-19 pandemisi önemli bir değişken olarak görülmektedir. 21. yüzyıl dünyasını sosyal, ekonomik, kültürel, siyasal ve daha pek çok alanda etkisi altına bu pandemi, küresel açıdan kurumların iş yapma biçimlerini de doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle kurumlar, marka imaj ve tanıtım çalışmalarını gerçekleştirirken kurumsal sosyal sorumluluk kampanyalarına ağırlık vermişlerdir. Covid-19 pandemisi tüm dünyayı etkilediği gibi Türkiye'deki kurumları da etkisi altına almıştır. Bir halkla ilişkiler stratejisi olan kurumsal sosyal sorumluluk kampanyaları, pandeminin sosyo-ekonomik etkisini en aza indirebilmek ve kurumsal marka imajlarını koruyabilmek amacıyla sıklıkla kullanılmaktadır. Çalışmada, öncelikle kurumsal sosyal sorumluluk kavramının teorik çerçevesi çizilmiştir. Ardından Covid-19 pandemisinin etkisiyle Türkiye'de faaliyet gösteren markaların, kurumsal sosyal sorumluluk kampanyalarını gerçekleştirme yöntemlerine ilişkin bir değerlendirme yapılmıştır. Bu değerlendirmede marka seçimi www.brandingturkey.com internet sitesinin 2020 yılında 'Türkiye'nin en değerli 100 markası' sıralaması baz alınarak gerçekleştirilmiştir. Sıralamada yer alan ve Covid-19 pandemisi süresince en az bir adet sosyal sorumluluk kampanyası gerçekleştirmiş olan markalar değerlendirmeye alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal Sosyal Sorumluluk, Covid-19, Halkla İlişkiler Stratejileri.

ABSTRACT

Today, institutions use various public relations strategies to keep up with environments that are constantly changing socially, economically and politically. With these strategies, they reveal the form of institutional positioning in consumer minds in the present and in the future. One of the strategies developed by institutions in order to explain themselves better to the public and to create a positive image is corporate social responsibility campaigns. Corporate social responsibility campaigns are very important in developing the interest, knowledge and attitude of the target audience. The Covid-19 pandemic, which has become a global threat in the current situation, is seen as an important variable in the formation of this attitude. Under the influence of the 21st century

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

world in social, economic, cultural, political and many other areas, this pandemic directly affects the way organizations do business globally. For this reason, institutions have focused on corporate social responsibility campaigns while carrying out brand image and promotion activities. Covidien pandemic-19 institutions in Turkey as it affects the whole world was under the influence. As a public relations strategy, corporate social responsibility campaigns are frequently used in order to minimize the socio-economic impact of the pandemic and to protect corporate brand images. In the study, first of all, the theoretical framework of the concept of corporate social responsibility has been drawn. Then the brands operating in Turkey, the impact of the pandemic Covidien-19 is made to perform an assessment of corporate social responsibility campaign methods. In this evaluation, the brand of choice in 2020 www.brandingturkey.co internet site 'Turkey's 100 most valuable brands' ranking was conducted on the basis of. The brands that were listed and that carried out at least one social responsibility campaign during the Covid-19 pandemic were evaluated.

Keywords: Corporate Social Responsibility, Covid-19, Public Relations Strategies.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

21ST CENTURY LEARNING OPPORTUNITIES: WHAT ACTIVITIES CAN HELP CHEMISTRY LEARNERS?

Faruku ALIYU

Faculty of Social Science and Humanities, Universiti Teknologi Malaysia

Corrienna ABDUL TALIB

Faculty of Social Science and Humanities, Universiti Teknologi Malaysia

ABSTRACT

Advancement in the research most especially in digital technologies required learners to be versatile, digitally literate and confident to critically think, analyse and solve problem even during the classroom interaction. Having these capabilities enable learners to exceptionally excel in the learning of science and most specifically in chemistry classes as students and productive as a graduate. This paper analyses some of the skills required of a chemistry learner which include digital literacy, critical thinking and reasoning skills, collaboration, complex communication, problem solving and self-management. The paper further outlined learning activities/tips such as let your students lead the learning, establish an inquiry-based learning platform, encourage collaboration, develop skills, and give room for creative class to learn chemistry in a passionate way. These activities provide learning opportunities for the learners to actively participate in the learning process and acquire skills that are relevant and could be used in solving societal problem. The paper suggested for the utilization of the learners potentialities and 21st century learning opportunities in developing relevant skills required of them as chemistry learners.

Key words: Learning opportunities, Chemistry Learners, Creativity, Versatile, digital literacy

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**PARENTS' ATTITUDE TOWARDS IMPLEMENTATION OF SEXUALITY EDUCATION IN
PRIMARY SCHOOLS: A MALAYSIAN PERSPECTIVE**

Kee-Jiar YEO

School of Education, Faculty of Social Sciences and Humanities, Universiti Teknologi Malaysia

Shih-Hui LEE

School of Education, Faculty of Social Sciences and Humanities, Universiti Teknologi Malaysia

ABSTRACT

School-based sexuality education plays significant role in promoting the sexual health and well-being of young people. Collaboration between schools and families is essential to ensure the success and efficacy of the program. Nevertheless, little is known about parents' attitude and beliefs towards sexuality education in Malaysia. The main aim of this study is to examine the attitude and health beliefs towards sexuality education among parents with puberty-aged children in Malaysia. A total of 617 parents were recruited via multistage stratified sampling. A self-administered questionnaire comprised of four dimensions, namely attitude towards sexuality education, perceived benefits, perceived barriers and self-efficacy were used in data collection. Overall, the parents held a relatively positive attitude towards sexuality education in primary schools. The results indicated that majority of the parents (69.3%) held a relatively positive attitude towards sexuality education in primary schools. Overall, parents viewed sexuality education brings benefits to their children and helps to prevent social problems. The findings proposed that the perceived barriers towards implementation of sexuality education in primary school is at below average level implied that the parents of the younger generation are more open-minded towards the controversial topic. Nevertheless, their self-efficacy in facilitating the learning of sexuality education is reported at average level. Findings from this study suggested that the parents are generally welcome the implementation of sexuality education in primary schools, however, interventions are needed to better equip the parents with knowledge and skills that allows their active participation in their children's acquisition of sexual and reproductive health knowledge.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

ENHANCING HYPOTHETICO-CREATIVE REASONING SKILLS WITH THE AID OF ADAPTIVE DIGITAL GAME-BASED LEARNING AMONG CHEMISTRY UNDERGRADUATE STUDENTS

Murugan SANDARAM

School of Education, Faculty of Social Sciences and Humanities, Universiti Teknologi Malaysia

Corrienna ABDUL TALIB

School of Education, Faculty of Social Sciences and Humanities, Universiti Teknologi Malaysia

ABSTRACT

Researchers around the world agreed that technology have contributed to the effectiveness of teaching and learning, remarkably contributing to the advantages in science education. This is expected to be enhanced with creative reasoning with the aid of adaptive digital game-based learning (ADGBL) in fostering students' reasoning and problem-solving ability. The aim of this study is to analyse the effectiveness of ADGBL namely GAMBOT in fostering student's creativity in learning. A technology incorporated learning module utilise in the GAMBOT is developed comprising elements such as solving jigsaw puzzle, creating robotic basic structure based on simple clues, operating robotic structures using simple elastic method, electronic-kinetic method and wireless method. A module was also given together with the GAMBOT to guide the participants in order to complete the GAMBOT programs. A total of nine chemistry undergraduate students from a national public university were selected purposively to take part in this qualitative research. Upon completing the modules, the students were asked to participate in a qualitative online survey form. Questions on effectiveness of GAMBOT and it's ability to trigger student's problem-solving ability was included in the survey form. As a result, students able to prompt their creative reasoning skills by solving simple problems such jigsaw puzzles and complicated problems such as operating robotic structures using wireless method which involves electronic and coding technology. The findings revealed game based learning enhances students' creative thinking and problem solving ability and promotes interest in exploring new ideas in the learning process.

Keyword: Creative thinking, Educational Robotics, Problem Solving, Game-based Learning

This work was supported/funded by the Ministry of Higher Education under Prototype Research Grant Scheme (PRGS/2/2019/SSI09/UTM/02/1)

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

A STEM ACTIVITY EXAMPLE TO SUPPORT THE SCIENTIFIC CREATIVITY OF 2ND GRADE STUDENTS: BODY SYSTEMS

Safa A.ATAMAN

Vocational School of Health Services, Karamanoglu Mehmetbey University, ORCID:0000-0002-9304-2650

Ozlem DEMIREL

Vocational School of Health Services, Karamanoglu Mehmetbey University, ORCID:0000-0001-9999-1120

Baris KOSRETAS

Vocational School of Health Services, Karamanoglu Mehmetbey University, ORCID:0000-0001-9474-8586

ABSTRACT

The purpose of this study is to determine how STEM activities affect 2nd grade students' scientific knowledge about "Human Body". The current study is a theoretical analysis that includes sample activities for primary education within the scope of scientific creativity. In this research, activities for STEM education have been developed by the researchers in line with the curriculum of 2nd grade students. The activities developed by the researchers were applied to eight student volunteers in the province of Karaman in Turkey, who were approved to participate in this study by their families and a convenience sampling method and then selected through purposeful sampling. Researchers observed students, and unstructured observation records were kept. Developed materials in STEM education were applied to participants four hours a week discontinuously. After receiving feedback from participants, necessary arrangements and corrections were applied to the materials to obtain the final form. The information provided about the systems by researchers and new information participants got were compared. Thus, participants had stronger cognitive and affective development. The results of the study indicate that participants are more familiar about the systems of the human body after arch session and contribute to realize participants' skills.

Keywords: STEM, scientific creativity, human body, systems

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**TÜRKİYE'DEKİ SAĞLIK SİGORTACILIĞI SİSTEMİNİN SEÇİLMİŞ BAZI ÜLKE SİSTEMLERİ
İLE KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ**

**ANALYSIS OF THE HEALTH INSURANCE SYSTEM IN TURKEY AGAINST SOME SELECTED
COUNTRY SYSTEMS**

Şebnem ASLAN

Prof. Dr. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, ORCID: 0000-0003-2135-242X

Esma ATALI

Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Yönetimi Bölümü, ORCID: 0000-0001-9792-0679

ÖZET

Sağlık hizmetlerine erişim, bütün bireylerin hayatları boyunca ihtiyaç duyması kaçınılmaz bir durumdur. Dünyanın birçok yerinde bu hizmetlere bazı bireyler etkili bir biçimde ulaşabilirken bazı bireyler de çok zor ulaşmakta hatta ulaşamamaktadır. Sağlık hizmetlerine zor ulaşan veya ulaşmayan bireylerin çoğunluğunu dar gelirli bireyler oluştursa da orta gelirli bireylerin de sağlık hizmetlerine erişimde engellerle karşılaştığı görülmektedir. Bunun temel sebebi sağlık hizmeti satın almada oluşan sağlık finansman riskinin yüksek olmasıdır. Sağlık finansman riski bireylerin alacağı sağlık hizmeti karşılığında oluşan bedelin belirsizliğiyle ortaya çıkan maddi varlığını kaybetme olasılığıdır. Yine bu belirsizlikten dolayı bireylerin sağlık hizmetleri satın alımından doğan maliyeti karşılayamadığı durumda hizmeti almamayı tercih etmektedir.

Sağlık finansman riski her ülkede sağlık politikalarını belirlemede önemli rol oynar. Sağlık hizmetleri erişim engellerinden biri olan sağlık finansman riskine karşı bireyleri korumak devletlerin görevlerindedir. Devletler bu görevini çeşitli yollarla gerçekleştirir. Bu yollardan bir tanesi sağlık sigortası sistemidir. Sağlık sigortası sistemiyle bireylerin etkili ve verimli bir sağlık hizmeti alması teminat altına alınmaya çalışılmıştır. Bu teminatın ekonomik ve kolay erişebilir yönü dar gelirli bireylerin sağlık hizmetlerine talep oranını artırmıştır. Sağlık sigortası kapsamı, yararlanma koşulları, sunduğu hizmetler bakımından ülkeler arasında farklılıklar görülmektedir. Genellikle belli bir prim karşılığında çalışan ve memur bireylere sağlık sigortası yapılmaktadır. Türkiye’de “Sağlıkta Dönüşüm Programı” kapsamında 2003 yılında sağlık sigortası alanında önemli adımlar atılmıştır. Bu çalışmada literatür taraması yapılarak sağlık sigortası hakkında bilgi verilip Türkiye’deki sağlık sigortacılığı sisteminin seçilmiş bazı ülke sistemleri ile karşılaştırmalı analizi üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelime: Sağlık, Sağlık Finansman Riski, Sağlık Sigortası

ABSTRACT

Access to health care is inevitable that all individuals will need it for the rest of their lives. In many parts of the world, some individuals can access these services effectively, while others can hardly access or even access them. Although the majority of individuals who barely access or do not access health care are low-income individuals, middle-income individuals also face barriers to access to health care. The main reason for this is that the risk of health funding in purchasing health care is high. Health funding risk is the possibility of individuals losing their

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

financial assets, which arises from the uncertainty of the cost in return for health care. Again, due to this uncertainty, individuals prefer not to receive the service if they cannot afford the cost of purchasing health services.

Health funding risk plays an important role in determining health policies in each country. It is the duty of governments to protect individuals against the risk of health funding, which is one of the barriers to access to health care. Governments perform this task in a variety of ways. One of these ways is the health insurance system. With the health insurance system, it has been tried to ensure that individuals receive effective and efficient health care. The economic and easily accessible aspect of this coverage has increased the demand rate for health care for low-income individuals. There are differences between countries in terms of health insurance coverage, benefit conditions and services. Generally, health insurance is provided to working and civil servant individuals in exchange for a certain amount of money. In 2003, important steps were taken in the field of health insurance within the scope of "Health Transformation Program" in Turkey. In this study, literature was reviewed and information about health insurance was given and comparative analysis of the health insurance system in Turkey with some selected country systems was emphasized.

Keyword: Health, Health Funding Risk, Health Insurance

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

SAĞLIK SEKTÖRÜNDE DUYGUSAL ZEKAYA KAVRAMSAL BİR BAKIŞ
A CONCEPTUAL LOOK AT EMOTIONAL INTELLIGENCE IN THE HEALTH SECTOR

Şebnem ASLAN

Prof. Dr. Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, ORCID: 0000-0003-2135-242X

Ganime KÖK

Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Sağlık Yönetimi Bölümü, ORCID: 0000-0003-4201-0998

ÖZET

Günümüz rekabet koşullarının artmasıyla birlikte iş yaşamında zekânın başarıya ulaşmakta yeterli olmadığı anlaşılmakta, bunun yanı sıra duygusal zekânın önemi gün geçtikçe ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmanın amacı, sağlık sektörünün de duygusal zekâ konulu çalışmaları kavramsal açıdan incelemektir.

Araştırmanın kapsamını 2013 yılı ve sonrası sağlık sektöründe duygusal zekâ alanında Dergi Park veritabanının da yayınlanan; 8 araştırma makalesi, 1 derleme ve Ulusal Tez Merkez'in desâğlık kurumları yönetimi alanında izinli olup 17 yüksek lisans tezi, 2 doktora araştırması olmak üzere toplam 28 çalışma oluşturmaktadır.

Araştırmanın sonucundagenellikle anket yöntemi olarak Schutte duygusal zekâ ve Bar-on duygusal zekâ ölçeklerinin tercih edildiği anlaşılmaktadır. Sağlık sektöründe duygusal zeka kavramı incelendiğinde, sağlık çalışanlarının duygusal zeka düzeyinin arttıkça öz saygısının da arttığı, iletişim becerilerinin ve empati yapma becerilerinin de yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca çalışmalarda incelenen diğer konular arasında: Örgüt imajının çalışanlar tarafından benimsenmesi, iş özerkliğinin duygusal zekâyı etkilemediği, sağlık çalışanlarının stres yükü fazla, duygusal zekâsı düşük olduğunda anksiyete ve depresyona girmeleri, sağlık çalışanlarının duygusal zekâ düzeyi arttıkça örgütsel bağlılığın, performansın ve motivasyonun arttığı, çalışanların duygusal zekâ gelişim eğitimleri gibi örgütsel davranış alanındaki diğer konuların yer aldığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Duygusal Zekâ, Sağlık Sektörü, Sağlık Çalışanları

ABSTRACT

With the increase of today's competitive conditions, it is understood that intelligence is not enough to achieve success in business life, as well as the importance of emotional intelligence is becoming more and more apparent. The aim of this study is to examine the studies on emotional intelligence in the health sector from a conceptual point of view.

The scope of the research was published in the Journal Park database in the field of emotional intelligence in the health sector in 2013 and beyond; 8 research papers, 1 review and the national thesis center are authorized in the field of management of health institutions and constitute a total of 28 studies, including 17 master's thesis and 2 doctoral studies.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

As a result of the research, it is generally understood that schutte emotional intelligence and Bar-on emotional intelligence scales are preferred as the survey method. When the concept of emotional intelligence is examined in the health sector, it is understood that as the level of emotional intelligence of health workers increases, self-esteem increases, communication skills and empathy skills are also high. In addition, other topics examined in the studies include: the adoption of the image of the organization by employees, the fact that the autonomy of work does not affect emotional intelligence, the stress burden of health workers is high, anxiety and depression when emotional intelligence is low, organizational commitment of health workers as the level of emotional intelligence increases, performance and motivation increase, and other issues in the field of organizational behavior such as emotional intelligence development trainings of employees.

Keywords: Emotional Intelligence, Healthcare, Healthcare Workers

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**224 SAYILI SAĞLIK HİZMETLERİNİN SOSYALLEŞMESİ KANUNUNUN 1960-80 DÖNEMİ
POLİTİKALARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

**EVALUATION OF THE SOCIALIZATION OF HEALTH SERVICES LAW NO. 224 IN TERMS OF
POLICIES OF 1960-80**

Şeref MADEN

Öğr. Gör. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, ORCID: 0000-0002-4946-5445

Ahmet Burhan ÇAKICI

Doç. Dr. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, ORCID: 0000-0003-4848-3278

ÖZET

Ülke yönetiminin, ekonominin, siyasi ve askeri yapının köklü değişime uğradığı 1960'lı yıllarda, toplumun sosyal yapısının geliştirilmesini önceleyen önemli adımlar atılmış ve sağlık politikaları da bu sürecin etkisinde kalmıştır. 224 sayılı sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi hakkında kanunun yürürlüğe girmesiyle, sosyal devlet anlayışına uygun sağlık hizmeti sunumu hedeflenmiştir. Sağlığın sunumunda önemli bir aşamayı temsil eden koruyucu sağlık hizmetleri ile ihtiyaç duyulduğunda kolay ulaşılabilen tedavi edici sağlık hizmetleri sosyal sağlık hizmetinin asıl gayesini oluşturmakta ve entegre bir şekilde halkın tümüne eşit olarak sunulması planlanmaktadır. Mevcut süreçte ülke otoritesinin belirlediği önceliklerin farklı olması, hedeflenen sağlık politikaların hayata geçmesi ve devamlılığının sağlanmasında birtakım problemlerle karşılaşılmasına neden olmuştur. Sağlık hizmetlerinin sosyalleştirilmesi konusu genellikle sosyalist sağlık sistemiyle karıştırılmakta ve dönemin dinamikleri dikkate alınarak açıklanmaktadır. Yasanın hazırlayıcısı Dr. Nusret Fişek'in de belirttiği gibi sosyalleştirme modelinde, herkesin belli standartlardaki sağlık hakkı devletçe garantilenmişse de özel sağlık kuruluşları da bu süreçte desteklenmiş ve ücretini veren herkesin istediği hekime gidebilmesine imkân sağlanmıştır. Dönem politikaları birtakım ambargoların ve engellemelerin etkisinde kalmış, finansal mekanizmanın işleyişi ile ilgili alternatif çözümler geliştirilmiştir. Türkiye'de devletin yönetim kabiliyetlerinin, güç ve imkânlarının gelişimini tetikleyen durumlar, neoliberal politikaların başlangıcı olarak ele alınabilecek olan 24 Ocak kararları ile başlamıştır ve sağlık adına alınan kararlara etkisi açıkça görülmüştür. Bu çalışmada, sağlık hizmetlerinde sosyalleşme adımlarının planlanma ve uygulama süreci ele alınmış, dönemin iktisadi ve ekonomik yapısının sosyalleşme adımlarına olan etkisi incelenmiş ve covid-19 pandemisi ile önemi vurgulanan sağlık hizmetlerinin temel felsefesi irdelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Politikaları, Sosyalleşme, Sağlık Ocakları

ABSTRACT

In the 1960s, when the country's administration, economy, political and military structure underwent a radical change, important steps were taken to prioritize the development of the social structure of the society and health policies were also affected by this process. With the introduction of the law on the socialization of health services number 224, it is aimed to provide health services in accordance with the understanding of the social state.

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Preventive health services, which represent an important stage in the provision of health, and easily accessible curative health services, when needed, constitute the main purpose of social health services and are planned to be offered equally to the whole population in an integrated manner. The issue of socialization of health services is often confused with the socialist health system and explained taking into account the dynamics of the period. As stated by Dr. Nusret Fişek, the drafter of the law, in the socialization model, although everyone's right to health at certain standards is guaranteed by the state, private health institutions have also been supported in this process and everyone who pays their fee has been given the opportunity to go to the doctor they want. Period policies were influenced by a number of embargoes and obstructions, and alternative analyses of the functioning of the financial mechanism were developed. The situations that triggered the development of the state's management capabilities, powers and opportunities in Turkey began with the decisions of January 24, which can be considered as the beginning of neoliberal policies, and the impact on decisions taken in the name of health was clearly seen. In this study, the planning and implementation process of socialization steps in health services was discussed, the effect of the economic and economic structure of the period on socialization steps was examined and the basic philosophy of Health Services, whose importance was emphasized with the covid-19 pandemic, was tried to be examined.

Keywords: Health Policies, Socialization, Health Clinics

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

ERKEN ÇOCUKLUK DÖNEMİ VE ÖZEL EĞİTİME İHTİYACI OLAN ÇOCUKLARDA DİL GELİŞİMİ

LANGUAGE ACQUISITION IN EARLY CHILDHOOD AND CHILDREN WHO NEEDS A SPECIAL EDUCATION

Ozlem YILMAZ DEMIREL

Vocational School of Health Services, Karamanoglu Mehmetbey University, ORCID:0000-0001-9999-1120

Baris KOSRETAS

Vocational School of Health Services, Karamanoglu Mehmetbey University, ORCID:0000-0001-9474-8586

Safa A.ATAMAN

Vocational School of Health Services, Karamanoglu Mehmetbey University, ORCID:0000-0002-9304-2650

ÖZET

Okuma, konuşma bir diğer deyişle konuşulan dile sahip olma çocuklar için önem arz etmektedir. Çocuk, anadilini öğrenirken, dilin birimlerini, dilin gramerini ve dille iletişimin gereklerini doğaçlama olarak öğrenmektedir. Çocuğun dili öğrenmesi 4 yaşının sonuna kadar olan süreçte gerçekleşmektedir. Sonraki süreçte öğrenilen her şey, o zamana kadar öğrenilen özelliklere göre şekillenmektedir. Gelişim alanlarını bir bütün olarak düşündüğümüzde, gelişim alanlarında görülen bir aksaklık dil gelişiminde de aksamalara neden olabilmektedir. Dil gelişiminde meydana gelen aksaklık, gerilik ya da bozuklukların düzeltilebilmesi için öncelikle sorunun kaynağını bilmek gerekmektedir. Bu çalışma, otizm spektrum bozukluğu, işitme engeli, görme engeline sahip ve normal gelişim gösteren çocukların dil gelişiminin süreci, dil gelişiminde önlerindeki engelleri ve çözüm önerilerini güncel alan yazına bakarak ortaya koymaktadır. Yöntem kısmında internet tabanlı Academia, DergiPark, Science Direct ve Google Scholar akademik arama motorları kullanılmıştır. Dil gelişimi, otizm spektrum bozukluğu, işitme engelli ve görme engelli ve erken çocukluk anahtar kelimeleri aranarak 2021 Ocak-2021 Mart ayları arasında 22 çalışma incelenmiştir. İncelenen çalışmaların sonuçlarına göre; erken çocukluk dönemindeki çocuklarda model olma ve sosyal iletişimi artırıcı etkinliklerin dil gelişimine katkıda bulunduğu, işitme engelli çocuklarda artırıcı ve alternatif iletişim teknikleri ve aile etkileşimi ile konuşmada kullanılan kelime sayısının fazlalığı gözlemlenmişken, görme engelli çocuklarda iletişim özelliği olmayan dil kazanımlarına rağmen ilerleyen süreçlerde dil becerilerinde gelişmeler olduğu ve otizm spektrum bozukluğu olan çocuklarda ise alternatif ve destekleyici iletişim ve bilgisayar destekli öğretim konuşma ve iletişim becerileri için önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: dil gelişimi, otizm spektrum bozukluğu, işitme engelli, görme engelli, erken çocukluk

ABSTRACT

It is important that having a spoken language skills for children. A child learns the units and grammar of the language and requirements of communication by extemporarily while learning the mother language. Children acquire language acquisition skills end of the 4 years old. When examined the area of developments as a whole, any developmental delays may cause delayed language acquisition. It is necessary to know the crux of the problem in order of treatment for language disorders. The current study has compiled studies on language acquisition,

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

language delays, language disorders in early childhood and children who needs a special education used in these individuals based on the current literature. The current study's method involved web based academic research by using Academia, DergiPark, Science Direct and Google Scholar. Web searches were made using the following words: early childhood, language acquisition, Autism Spectrum Disorder, Deaf and hard of hearing and visually impaired and 22 studies were examined between January 2021-March 2021. 22 studies indicates that while modeling and activities which improve the social communication has a positive effect on early childhood, augmentative and alternative communication has both contribute to language skills of children who are deaf and hard of hearing and autism spectrum disorder. In addition to this, although visually impaired children acquired non-communicative language skills on time, their language acquisition and development improves over time.

Keywords: language acquisition, autism spectrum disorder, deaf and hard of hearing, visually impaired, early childhood

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

OECD ÜLKELERİNDE ERKEN DÖNEM COVID-19 KONTROLÜNÜN KARŞILAŞTIRILMASI
COMPARISON OF EARLY COVID-19 CONTROL IN OECD COUNTRIES

Çiğdem KOŞAR TAŞ

Arş. Gör. Dr. Çukurova Üniversitesi, ORCID.0000-0001-8996-3556

Sibel ÖRK ÖZEL

Arş. Gör. Dr. Çukurova Üniversitesi, ORCID.0000-0002-7030-3512

ÖZET

İlk olarak Aralık 2019'da Çin'in Hubei eyaletinin Vuhan şehrinde ortaya çıkan Koronavirüs (Covid-19) salgını, kısa sürede hızla yayılarak tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Dünya Sağlık Örgütü (World Health Organisation: WHO) tarafından pandemi olarak ilan edilen ve dünyayı pek çok alanda olumsuz yönde etkileyen Covid-19 salgını ile mücadelenin erken dönemlerinde birçok ülkenin başarısız olduğu gözlemlenmiştir. Bu durumun daha ayrıntılı bir şekilde ortaya konulması amacıyla Sürdürülebilir Kalkınma Çözümleri Ağı (SDSN: The Sustainable Development Solutions Network) tarafından yayımlanan 2020 Sürdürülebilir Kalkınma Raporunda, OECD ülkelerinde Covid-19'a erken müdahalelerin etkinliğini ölçmek için bir Covid-19 pilot endeksi sunulmuştur. Endeks, beş adet değişkenden oluşmakta olup bunlar; milyon başına ölüm oranı, etkin çoğalma oranı, salgın kontrol verimliliği, etkin çoğalma oranındaki düşüş ve hareketlilikteki azalıştır. Bu çalışmanın amacı ise yayımlanan Covid-19 pilot endeksi değişkenleri çerçevesinde OECD'ye üye olan 33 ülkeyi benzerliklerine göre sınıflandırmaktır. Bu sayede Covid-19 salgını ile mücadelede erken dönemlerde başarılı olan ve olmayan ülkeler belirlenebilecek ayrıca salgını kontrol etme noktasında benzer tutum sergileyen ülkeler ortaya konabilecektir. Bu amaçla çalışmada kümeleme analizinden faydalanılmıştır. Yapılan kümeleme analizi sonucunda ülkelerin kümelere ayrılmasında etkili olan değişkenlerin milyon başına ölüm oranı, etkin çoğalma oranı ve salgın kontrol verimliliği değişkenleri olduğu tespit edilmiş ve ülkelerin bu değişkenlere göre üç kümeye ayrılmasına karar verilmiştir. Ayrıca analizden elde edilen bulgulara göre üçüncü kümeyi oluşturan 24 ülkenin, salgınla mücadelenin erken dönemlerinde anlamlı bulunan üç değişken açısından en iyi verilere sahip olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Kümeleme Analizi, OECD

ABSTRACT

The Coronavirus (Covid-19) epidemic, which first appeared in Wuhan, China's Hubei province in December 2019, spread rapidly in a short time and affected the whole world. It has been observed that many countries have failed in the early stages of the fight against the Covid-19 epidemic, which was declared as a pandemic by the World Health Organization (WHO) and negatively affected the world in many areas. In order to reveal this situation in more detail, a Covid-19 pilot index was presented in the 2020 Sustainable Development Report published by the Sustainable Development Solutions Network (SDSN) to measure the effectiveness of early interventions against Covid-19 in OECD countries. The index consists of five variables. These variables are deaths per million, effective reproduction rate (ERR), epidemic control efficiency (ECE), effective reproduction rate decline and mobility decline. The purpose of this study is to classify 33 OECD member countries according to their similarities within

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

the framework of the Covid-19 pilot index variables. In this way, countries that were successful and not, in the early stages in fighting the Covid-19 epidemic can be identified. In addition, countries that have a similar attitude in controlling the epidemic can be revealed. For this purpose, cluster analysis is used in the study. As a result of the cluster analysis, it is determined that the variables that are effective in clustering countries into clusters are deaths per million, effective reproduction rate and epidemic control efficiency variables, and it is decided to divide countries into three clusters according to these variables. In addition, according to the findings obtained from the analysis, it is seen that 24 countries in the third cluster have the best data in terms of three variables that are found to be significant in the early stages of the fight against the epidemic.

Keywords: Covid-19, Clustering Analysis, OECD

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

YENİ TİP KORONAVİRÜS (COVID-19) SALGINI VE HAVACILIK SEKTÖRÜNE ETKİSİ
NEW TYPE OF CORONAVIRUS (COVID-19) EPIDEMIC AND ITS EFFECT ON THE AVIATION
SECTOR

Sibel ÖRK ÖZEL

Arş. Gör. Dr. Çukurova Üniversitesi, ORCID.0000-0002-7030-3512

Çiğdem KOŞAR TAŞ

Arş. Gör. Dr. Çukurova Üniversitesi, ORCID.0000-0001-8996-3556

ÖZET

1300'lü yıllardan itibaren dünyada adı konulan birçok salgın hastalık olmuştur. Tek bir şehirde, tek bir ülkede veya birkaç şehirde, birkaç ülkede ortaya çıkan terör olayları, siyasi olaylar gibi olaylardan farklı olup hızla yayılarak tüm dünyayı etkisi altına alan salgın hastalıklar insani problemlerin, ölümlerin dışında birçok sektör için de olumsuz etkiye neden olmaktadır. 2019 yılının sonlarında Çin'in Vuhan kentinde ortaya çıkan yeni tip koronavirüs salgını yani Covid-19 da bu salgın hastalıkların en son ortaya çıkanıdır ve tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Bu çalışmada, Covid-19'un ülkemizde gerçekleşen yurt içi uçuşlarına etkisi incelenmiştir. Bu amaçla Devlet Hava Meydanları İşletmesi (DHMİ) veri tabanından alınan Türkiye'de yurt içi uçuş gerçekleştiren yolcu sayılarına ait aylık veriler kullanılmıştır. Covid-19 öncesini temsilen Nisan 2019 - Şubat 2020 dönemi ile Covid-19 sonrası temsilen ise Nisan 2020 - Şubat 2021 dönemi verileri ele alınmıştır. Analizde ilk olarak veri setinin normal dağılım sergileyip sergilemediği incelenmiş ve Shapiro-Wilk testi sonuçlarına göre yurt içi uçuş gerçekleştiren yolcu sayıları için her iki döneme ait verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Veriler normal dağılıma uyduğu için hem parametrik testler hem de parametrik olmayan testler kullanılabilir. İki dönem arasındaki farkı incelemek amacıyla hem parametrik testlerden bağımlı örneklem t testi hem de parametrik olmayan testlerden Mann-Whitney U testi kullanılmıştır. Yurt içi uçuş gerçekleştiren yolcu sayılarına ilişkin bulgular incelendiğinde, Covid-19 öncesi ve sonrası dönemler arasında anlamlı bir değişim olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre Covid-19 salgınının yurt içi uçuşlarımız üzerinde olumsuz etkiye sahip olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Covid-19, Bağımlı Örneklem T Testi, Mann-Whitney U Testi

ABSTRACT

Since the 1300s, there have been many epidemics in the world. Epidemics, which are different from terrorist incidents and political events that occur in a single city, in a single country or several cities, in several countries and spread rapidly and affect the whole world, cause negative effects on many sectors besides human problems and deaths. Covid-19, the new type of coronavirus epidemic that emerged in Wuhan, China at the end of 2019, is the last of these epidemic diseases and has affected the whole world. In this study, the effect of Covid-19 on domestic flights in our country is examined. For this purpose, monthly data for the number of passengers that perform domestic flights in Turkey is taken from database of the State Airports Authority. The data for the period April 2019 - February 2020, representing the pre-Covid-19 period, and the period April 2020 - February 2021,

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

representing the post-Covid-19 period, are considered. In the analysis, it is first examined whether the data set displayed a normal distribution and according to the results of the Shapiro-Wilk test, it is determined that the data for both periods showed a normal distribution for the number of passengers who made domestic flights. Since the data conform to normal distribution, both parametric tests and nonparametric tests can be used. In order to show this and to examine the difference between the two periods, both the dependent sample t test from the parametric tests and the Mann-Whitney U test from the nonparametric tests are used. When examining the findings regarding the number of passengers performing domestic flights, it is found that there is a significant change between the periods before and after Covid-19. According to the results, it is seen that the Covid-19 epidemic has a negative impact on our domestic flights.

Keywords: Covid-19, Paired Sample T Testi, Mann-Whitney U Testi

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**KNOWLEDGE AND PRACTICES REGARDING ANTIBIOTIC USE AMONG SMALL-SCALE
POULTRY FARMERS IN ENUGU STATE, NIGERIA**

Jane Mbolle CHAH

Department of Agricultural Extension, University of Nigeria, Nsukka

Sandra Chioma NWANKWO

Department of Agricultural Extension, University of Nigeria, Nsukka

Irenonsen UDDIN

Enterprise Development Centre, Genius Business School, Abuja, Nigeria

ABSTRACT

This study examined the knowledge and practices regarding antibiotic use among small-scale poultry farmers in Enugu State, Nigeria. A multistage sampling technique was employed to select 88 poultry farmers. Interview schedule was used for data collection. Respondents' indices of knowledge of antibiotic use (KABU), antibiotic resistance (KABR) and antibiotic use practices (PABU) were determined. Binary logistic regression was performed to ascertain the effect of socio-demographics of respondents, knowledge of antibiotic use and knowledge of antibiotic resistance on the likelihood that farmers use antibiotic inappropriately. All poultry farmers studied used antibiotics for growth promotion, disease prevention, and treatment. Mean index of KABU was 0.54 with 48 % of the respondents having good KABU while the mean index of KABR was 0.65 and 70.5 % of the farmers had good KABR. The farmers' mean index of PABU was 0.47 and 83 % of them used antibiotics inappropriately. Farmers with good KABU (OR=4.2; 95% CI=1.030-17.222) and KABR (OR=4.5; 95% CI=1.258-15.791) were more likely to misuse antibiotics than those with poor knowledge. Antibiotics are routinely, and in many occasions inappropriately, used in small-scale poultry production in Enugu State, Nigeria. Antibiotics are valuable agents whose efficacy can only be preserved if they are handled with care. Training of small-sale farmers will provide them the opportunity to improve their knowledge and practices regarding antibiotics use.

Keywords: Knowledge, antibiotics, resistance, best practices, small-scale poultry.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

GƏNCLƏRİN SOSİALLAŞMASI SƏVIYYƏLƏRİNİN PSIXOLOJİ TƏHLİLİ

İSMAYILOVA Mehriban Cəlal qızı

Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetinin Pedaqoji psixologiya kafedrasını dosenti

ÖZET

Müasir gənclərin sosial varlıq kimi cəmiyyətdə sosiallaşmasına özünüdərk, "şəxsi Mən", başqa adamlarla qarşılıqlı münasibət, ayrı-ayrı sosial institutlarda onların funksiyaları, ictimai əhəmiyyətli dəyər və normaların mənimsənilməsi, yönəlişlik, o cümlədən sərvət dəyərlərinin formalaşması, praktiki vərdişlərin qazanılması və konkret fəaliyyətdə onların reallaşması aid edilir. Gənclər sosiallaşaraq adaptasiya, inteqrasiya, özünüinkışafa, özünüreallaşmaya nail olurlar. Onların birliyi ətraf mühitdə, birgə fəaliyyətdə gənclərin uğurlu sosiallaşmasını təmin edir. Gənclərin sosiallaşması səviyyələrinin psixoloji təhlilini apardıq:

Birinci səviyyə - aşağı səviyyədir. Bu səviyyəyə idraki fəaliyyətin aşağı motivasiyası, potensial imkanlarının reallaşmasında passivlik, qeyri-təşəbbüskarlıq, sərvət dəyərlərində nizamsızlıq, davranışda qeyri-adekvat vasitələrin üstünlüyü, şəxsi hisslərini ifadə edə bilməmək, emosional gərginlik, davranışın böyüklər və başqaları tərəfindən tənzimlənməsi, həyati fəaliyyətin reproduktiv xarakteri aiddir. Məsələn, Çingiz (16 yaş) çox çətinliklə dəyişən mühitə adaptasiya olunur, tez-tez həmyaşıdları ilə mübahisə edir, qrupun ictimai işlərində qeyri fəaldır. Başladığı işi sona çatdırma bilmir, müstəqil qərarların qəbulunda, hisslərini ifadə etməkdə çətinlik çəkir. Çingizdə passivlik və tənbellik dominantlıq təşkil edir. Onun qrupdakı fəaliyyəti yoldaşları tərəfindən tənzimlənir ki, bu da Çingizdə sosiallaşmanın aşağı səviyyədə olmasını göstərir.

İkinci səviyyə - orta səviyyədir. Bu səviyyəyə situativ motivasiya və idraki fəaliyyətin əhəmiyyətliliyi, idraki maraq və qabiliyyətləri reallaşdırma axtarışı, mənəvi ideal axtarışına cəhd göstərmə, davranışın daxilən tənzimlənməsində situativliyin təzahürü, şəxsi hisslərin ifadəsində situativ idarəçilik, həssaslıq, həyati fəaliyyətin produktiv xarakteri aiddir. Məsələn, Şəfəq (17 yaş) öz sinif yoldaşları və müəllimləri ilə ünsiyyətçidir, mübahisələrdə, diskussiyalarda şəxsi fikirlərində inadlıdır. Çətin situasiyalarda (ünsiyyətdə, riyazi tapşırıqların həllində), müstəqil qərarların qəbulunda çətinlik çəkir, yoldaşlarından və müəllimlərdən kömək üçün onlara tez-tez onlara müraciət edir, çox həssasdır. Bu qızın davranışının daxilən tənzimlənməsində situativlik özünü göstərir. Deməli, Şəfəqdə sosiallaşma orta səviyyədədir.

Üçüncü səviyyə yüksək səviyyədir. Bu səviyyə üçün idraki fəaliyyətin sabit və yüksək motivasiyası, təşəbbüskarlıq, işə yaradıcı yanaşmaq arzusu, kreativlik, emosional sabitlik, empatiya, fərdi qanunauyğunluqlarla ifadə olunmuş sərvət dəyərlərinin iyerarxik strukturu, uğura istiqamətlənmə, hərəkət və davranışların nəticəsini qabaqcadan görə bilmək xarakterikdir. Məsələn, Tofiqədə (17 yaş) sosiallaşma çox yüksəkdir: o həmyaşıdları və böyüklərlə ünsiyyətdə çox fəaldır, yeni tanışlıqlara cəhd göstərir, konfliktlərdən uzaq qaçır, müxtəlif dərnlərə gedir. Tofiqədə sosiallaşma səviyyəsi çox yüksəkdir.

Yuxarıda göstərilən sosiomədəni sosiallaşma fərdin öz idraki maraqlarını dərk etməsi, mənəvi dəyərlərə şəxsi baxışlar və onları dəyişmək qabiliyyəti, emosional-mənəvi bağlılıqda seçiciliyin reallaşması öz əksini tapmışdır. Tədqiqatın nəticələri göstərir ki, kolleclərdə təhsil alan gənclərdə orta və yüksək səviyyədə sosiallaşma üstünlük təşkil edir.

Açar sözlər: sosiallaşma, yönəlişlik, özünüreallaşdırma, kreativlik, inteqrasiya, adaptasiya.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

KİÇİK YAŞLI MƏKTƏBLİLƏRİN İDRAK MARAQLARININ PSIXOPEDAQOJİ ŞƏRTLƏRİ

CƏBRAYILOVA Rəna Nüsrəddin qızı

ADPU-nun Pedaqoji psixologiya kafedrasının baş müəllimi

ÖZET

İdrak maraqları kiçik yaşlı məktəblilərin mühüm motivlərindən biridir. İdrak maraqları təlim motivi kimi məktəbli müstəqil fəaliyyətə təhrik edir. Marağ sayəsində şagirdin biliklərə yiyələnmə prosesi daha aktiv olur, onun marağının möhkəmlənməsinə təsir edir. İdrak maraqlarının formalaşdığı fəaliyyət elə təşkil olunmalıdır ki, şagirdə marağ oyada bilsin və onu inkişaf etdirdirsin. Əşyalara idrak maraqlarının formalaşması prosesi bir çox amillərin: fənnin məzmunu, müəllimin şəxsiyyəti, öyrənmə metodları, şagirdlərin fəaliyyəti və s.-nin təsiri altında baş verir. Ən böyük effekt isə bütün fəaliyyət növlərinin qarşılıqlı əlaqəsidir.

Kiçik yaşlı məktəblilərin idrak maraqlarının *psixopedaqoji şərtlərinə* aiddir:

- **Birinci şərt** - şagirdlərin aktiv fikri fəaliyyətinə maksimum dərəcədə kömək göstərməkdir. Şagirdlərin imkan və potensiallarının, idrak maraqlarının inkişafında idraki vəzifələrin yerinə yetirilməsi üçün fikri situasiyanın, müxtəlif mövqələrin toqquşması və onların aradan qaldırılması üçün korreksiya işlərinin aparılması çox zəruridir.

- **İkinci şərt** - şəxsiyyəti və onun idrak maraqlarının formalaşmasının təminatını nəzərdə tutur. Burada mühüm şərt təlim prosesini kiçik yaşlı məktəblinin inkişafının optimal vəziyyətinə uyğunlaşdırmaqdır. Ümumiləşmə, qanunauyğunluq, axtarıcılıq təlim və mənimsəmənin yüksək səviyyəsini şərtləndirir və şagirdin maksimum inkişaf səviyyəsinə istinad edir. Məhz bu şərtlər idrak maraqlarının daha da möhkəmlənməsini təmin edir ki, təlim sistematik və optimal şəkildə təkmilləşsin. Ümumiləşdirici bacarıqlar emosional tənzimləyici proseslər kompleksinə əsaslanır. Onlar idraki fəaliyyətin elə üsullarını təşkil edir ki, bu da müxtəlif şəraitlərdə əldə edilən yeni biliklərdən asan və tez bir zamanda istifadə etməyə imkan verir.

- **Üçüncü şərt** - təlim prosesinin müsbət emosional mühitidir. Uğurlu emosional mühit və öyrənmə şagirdin inkişafının iki mühüm mənbəyi ilə müşayiət olunur. Buraya fəaliyyət və ünsiyyət aid edilir ki, onlar şagirdin şəxsi əhval-ruhiyyəsinin tənzimləyir və çoxmənalı münasibətlərin təməlini qoyur. Hər iki mənbə həmişə təlim prosesində bir-biri ilə əlaqələndirilir.

Şagirdlərin idrak fəaliyyətinin uğurlu emosional mühitinin yaradılması təlim prosesində şəxsiyyətin inkişafının və idrak maraqlarının formalaşmasının mühüm şərti kimi təlimin bütün funksiyalarını (təhsilləndirici, inkişafetdirici, tərbiyəedici) əlaqələndirir və marağa təsir göstərir.

- **Dördüncü şərt** – təlim prosesində uğurlu ünsiyyətdir. Bu qrupa “şagird-müəllim”, “şagird-valideyn və yaxınları”, “şagird-kollektiv” aid edilir. Bunlarla yanaşı şagirdin fərdi psixoloji xüsusiyyətlərini, onun meylliliyini, uğur və uğursuzluq təəssüratlarını, güclü maraqlarını da qeyd etmək olar. Bu münasibətlərin hər biri şagirdlərin maraqlarına təsir göstərə bilər. Öyrənmə müəllim və şagirdlərin mürəkkəb ünsiyyət prosesini əhatə edir. Təlim və ünsiyyət prosesində yaranan uğurlu təlim mühiti münasibətlər əsasında şagird şəxsiyyətini və onun idrak maraqlarını formalaşdırır.

Açar sözlər: idrak maraqları, psixopedaqoji şərtlər, emosional mühit, idraki fəaliyyət, ünsiyyət.

EMOSIONAL-İRADI SFERASININ İNKİŞAFINDA PROBLEMLƏRİ OLAN KİÇİK YAŞLI MƏKTƏBLİLƏRİN PSIXOLOJİ XÜSUSİYYƏTLƏRİ

MƏMMƏDOVA Səriyyə Əkbər qızı

BDU-nun əyani doktorantı

ÖZET

Kiçik yeniyetmələr qrupu tərəfimizdən emosional-iradi sferanın mühüm komponentlərinə malik dinamik inkişaf edən şəxsiyyət kimi nəzərdən keçirilir. Kiçik yeniyetmələrin emosional-iradi sferasının inkişaf prosesinin mahiyyəti ondan ibarətdir ki, onun mürəkkəb dinamik strukturunda psixoloji təhsil komponenti və operativ psixi vəziyyət özünü təzahür etdirir. Bu da öz növbəsində kiçik yaşlı yeniyetmələrin emosional-iradi sferasının inkişafının obyektiv qiymət ləndirilməsinə psixoloji yanaşmaların reallaşdırılmasının, metodikaların işlənilməsinin, meyarların, səviyyələrin və komponentlərin qiymətləndirilməsinin zəruriliyini müəyyən edir. Sadalananlar emosional-iradi sferanın inkişafında müəyyən problemləri olan kiçik yaşlı yeniyetmələri şərti olaraq qruplara ayırmağa bizə imkan vermişdir:

1. Aqressiv yeniyetmələrdir. Onlar emosional olaraq kobud, həmyaşıdlarına və ətrafdakı yeniyetmələrə qarşı qəzəblidirlər. Onlarda həddindən artıq özünüqiymətləndirmə müşahidə edilir ki, o da maksimum müsbət və ya maksimum mənfi ola bilər. Onlar yüksək həyəcanlı və eqosentrik olmaları, çətin situasiyalardan çıxma bilməmələri ilə fərqlənilir. Başqa mexanizmlər üzərində üstünlük təşkil edən müdafiə mexanizmləri yeniyetmələrin davranışını tənzimləyirlər.

2. Emosional olaraq hərəkət edən yeniyetmələrdir. Onlar həddindən artıq coşğundurlar. Yeniyetmələr sinifdə ekspressivliyi ifadə edirlər, əgər itirab çəkirlərsə o zaman onlar həddindən artıq bərkdən gülür və ya ağlayırlar.

3. Həddindən artıq həyəcanlı yeniyetmələrdir. Onlar emosiyalarını açıq şəkildə ifadə etməkdən çəkinirlər və öz problemlərini sakit tərzdə həll edir və özlərinə diqqət yetirməkdən qorxurlar. Bu yeniyetmələr çox emotivdirlər (emosiyalar sahəsində dərin reaksiyalara meyilli və həssasdırlar). Ürəyiyumşaq, mərhəmətli, səmimi və tez təsirlənən yeniyetmələrdir. Bu onların emotiv bir şəxsiyyət kimi əsas xassələrini bildirir. Tez-tez emotiv yeniyetmələr yüksək dərəcədə həyəcanlı və qorxmaz olmaları ilə başqalarından fərqlənilir. Belə yeniyetmələr istənilən həyatı hadisələri başqalarından fərqli olaraq daha ciddi qəbul edir, asanlıqla kədərli hisslərə tabe olurlar.

4. Psixi qeyri-sabitliyi olan yeniyetmələrdir. Tibbi-psixoloji tədqiqatların nəticələri göstərir ki, belə yeniyetmələrin davranış pozuntuları inkişafın emosional-iradi tipin, şəxsi yetkinliyin anomaliyası ilə bağlıdır. Bu yeniyetmələrdə borc hissini olmaması, öz arzularını gerçəkləşdirə bilməmələri onlar başqalarından fərqlənilir. Onlarda dərslərə maraq tez itir. Odur ki, onlar həmişə stimullaşmağa ehtiyac duyurlar (öyüd-nəsihət, yada salma, fəaliyyət növlərinin dəyişməsi və s.). İradi gücə malik olmadıqlarından təlim çətinlikləri zamanı dərstdən müntəzəm olaraq qaçıb futbol oynayırlar.

5. Affektiv həyəcanı yüksək olan yeniyetmələrdir. Affektiv həyəcanlılığın əsas təzahürü - yeniyetmələrin həmyaşıdlara və böyüklərə yönəldilmiş affektiv boşalmasıdır. Aqressiya yolu ilə konfliktlərin həll edilməsinə meyillik belə yeniyetmələri başqaları üçün təhlükəli edir. Pedaqoji xüsusiyyətlərin və psixoloji tədqiqatların məlumatları göstərir ki, ümumi bilik və təsəvvürlərinin kifayət qədər formalaşmaması, təlimə mənfi münasibətin ifadə edilməsi, fiziki əməyə yönəlişlik pedaqoji baxımsızlığı olan yeniyetmələrə xasdır. Bütün bunlar sosial amillərə aiddir.

Açar sözlər: emosional-iradi sfera, meyarlar, komponentlər, affektiv həyəcanlılıq, aqressiv yeniyetmələr.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

PEŞƏKAR “MƏN OBRAZI”NIN PSIXOLOJİ MAHIYYƏTİ

Fəhrath Satibə ƏFƏNDİ QIZI

ADU-nun Psixologiya kafedrasının baş müəllimi

ÖZET

Peşəkar “Mən obraz”ının öyrənilməsində nəzəri problemlərdən biri onun strukturunun müəyyən edilməsidir. Odur ki, ilk növbədə bu məsələ ilə bağlı ümumpsixoloji və sosial-psixoloji yanaşmalar müəyyən edilməlidir. Şəxsiyyət psixologiyası üçün (ümumpsixoloji yanaşma) “Mən konsepsiyası” strukturunda “Mən obraz”ı termininin təhlili xarakterikdir. Psixoloji ədəbiyyatda “Mən konsepsiya” bir çox alim tədqiqatçılar tərəfindən mədəni-tarixi şəraitdən asılı olaraq inkişaf amili, özünüdərkətmə komponenti, şəxsiyyətin sərvət dəyəri sisteminin hissəsi kimi müəyyən edilir. “Mən” anlayışı ilk dəfə psixologiyada U.Ceyms tərəfindən formulə edilmişdir.

Peşəkarlığın ilkin mərhələsində peşəkar “Mən obraz”ının təşəkkülü baş verir ki, buraya subyektin “Mən konsepsiyası”nın ümumi strukturu daxil edilir. Növbəti mərhələlərdə “Mən obraz”ı tədricən peşəkar fəaliyyətdə şəxsiyyət üçün əhəmiyyətli şəkildə ümumiləşdirilir. Sosial-psixoloji yanaşmada peşəkar “Mən obraz”ı şəxsi “Mən”in dərk edilməsi nəticəsi kimi nəzərdən keçirilir ki, bir tərəfdən o dərkətmə obyektini, digər tərəfdən isə sosial persepsiya prosesində sayılma kimi özünü göstərir. Peşəkar “Mən obraz”ı subyektin seçimi ilə şərtləndirilmiş müəyyən spesifikliyə malikdir. “Mən obraz”ı və komponentlərinin formalaşmasına təsir edən amillər iki əsas istiqamətdə: həm müsbət, həm də mənfi istiqamətli ola bilər. Deməli, “Mən obraz”ı və onun ayrı-ayrı komponentlərinin formalaşması həm sosial-psixoloji amillərin, həm də etnik xüsusiyyətlərin təsiri ilə müxtəlif təzahürlərə malik olur. Nəzəri təhlilin nəticələri bizə peşəkar “Mən obraz”ının formalaşmasının üç əsas mərhələsini müəyyən etməyə imkan vermişdir:

- Birinci mərhələ peşəkar “Mən obraz”ın dərkətmə mərhələsidir. Yeni sosial və peşəkar mühitə daxil olarkən müəllimin “Mən obraz”ı daxilən şüurlu, emosional xarakter daşıyır. Bu mərhələ qeyri-sabit mərhələ olub müəllimin yeni sosial rola adaptasiyası ilə bağlıdır və o müəllimin identifikasiyasının təşəkkülü ilə sıx əlaqədədir. Bu mərhələni müəllimin peşəkar identikliyindən xəbər verdiyi üçün şərti olaraq adaptasiyaya mərhələsi adlandırırıq.
- İkinci mərhələ müəllimin öz səylərinin sayəsində yeni sosial-peşəkar rolunun, şəxsi qabiliyyət və imkanlarının şüurlu tələbləri əsasında uğurlara çatması mərhələsidir. Bu mərhələdə özünüinkişafın konstruktiv sxemləri kifayət qədər stabil vəziyyətdə olur və müəllim özünü peşəkar fəaliyyətin subyekti kimi (“Mən peşəkaram”) qəbul edir və bundan məmnunluq hissi keçirir. Bu mərhələni şərti olaraq stabil mərhələ adlandırırıq.
- Üçüncü mərhələdə rolların şüurlu olaraq dərk edilməsi, peşəkarlığın təşəkkülü prosesində məqsəd və perspektivlərin formalaşması baş verir. Bu ikinci qeyri-stabil mərhələdir ki, o peşəkar-yaradıcı özünüinkişafın müxtəlif tərəflərinin dəqiqləşdirilməsi və müəllimin öz işində peşəkarlığını inkişaf etdirməsidir. Bu mərhələni şərti olaraq dəqiqləşdirici mərhələ adlandırırıq.

Peşəkar “Mən obraz”ı peşəkar özünütəyin, özünütəşkil proseslərinin nəticəsi olub peşə fəaliyyətində onu şüurlu şəkildə dərk etməsi, koqnitiv, emosional və davranışın, habelə özünütəsvirin “Mən obraz”ının təzahürüdür.

Açar sözlər: peşəkarlıq, dərkətmə, identifikasiya, persepsiya prosesi, qabiliyyət.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**ACTUAL GLOBAL CHALLENGE; AS A QUALITATIVE RESEARCH, COVID-19 EFFECTS ON
WORK LIFE AND SUBJECTIVE WELL-BEING OF EMPLOYEES**

Dilara PEPEDİL

Psychologist / Ph.D. Student / Cag University

Murat KOÇ

Associate Professor / Cag University

ABSTRACT

In this paper; evaluation of managerial researches has been set out to effects of Covid-19 both employee and also managerial perspectives. Due to Covid-19 pandemic inclined to global changes, numerous differences has come about experienced in employee world in worklife. Coronavirus Pandemic has caused to obligatory switches in working dynamics in whole world. Especially, new remote job conditions term related to Covid-19 raises results on having economical disforcement corporations and also work force. In consequence of labor force exposes to alterations in psychological, physical and working conditions, subjective wellbeing of employees has been effected negatively connected to these fluctuations in this term. Global Covid-19 outcomes have been evaluated in terms of employee subjective wellbeing and management world in this qualitative research. This paper includes to findings of the dimensions of Covid-19 pandemic results in work force subjective wellbeing and business world for suggestions and recommendations to coping Covid-19 challenges have located in conclusion section of the paper, in last section

Keywords: Covid-19, coronavirus, pandemic, subjective wellbeing, employee, management

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

UZAKTAN ÖĞRETİMDE MOTİVASYON EKSİKLİĞİ
LACK OF MOTIVATION IN DISTANCE LEARNING

Necdet KONAN

Doç. Dr. İnönü Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0001-6444-9745

Tuççe TEKİN

İnönü Üniversitesi, ORCID ID: 0000-0002-2864-8736

ÖZET

Bu araştırma ile öğretmenlerin uzaktan öğretim sürecinde karşılaştıkları öğrenci motivasyon eksikliğinin nedenlerini ve bu soruna ürettikleri çözüm önerilerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu amaçla olgubilim deseninde nitel bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu 2020-2021 eğitim-öğretim yılında Türkiye'nin farklı şehirlerinde, farklı öğrenim kademelerinde, farklı branşlarda görev yapan ve farklı kıdem yıllarına sahip 45 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan ve iki bölümden oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formundan yararlanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırmanın sonucunda öğretmenlerin bir kısmının, öğrencilerin ise çoğunun uzaktan öğretime katılabilmek için yeterli ekipman ve donanımına sahip olmadığı belirlenmiştir. Uzaktan öğretimde ders saatleri, yüz yüze öğretimdeki ders saatlerinde olduğu gibi yoğun olmasına rağmen öğretmenler tarafından yeterli düzeyde etkili görülmemektedir. Öğretmenlerin büyük bir kısmının süreçle ilgili herhangi bir destek ya da yönlendirme almadığı, öğrencilerde karşılaştıkları motivasyon eksikliği sorununu gidermek için kendi imkanları dahilinde çaba gösterdikleri, tam anlamıyla olmasa da bu çabaların karşılığını aldıkları saptanmıştır. Uzaktan öğretim sürecinde derse katılan öğrencilerin ise eğitim aldıkları yer, aile ilgisizliği, sürecin plansızlığı gibi nedenlerden kaynaklı motivasyon eksikliği sorunu yaşadığı tespit edilmiştir. Bu bulgulara dayalı olarak yetkililerin, öğretmen ve öğrencilerin eksik olan tüm ekipman ve donanım ihtiyaçlarını gidermesi önerilmektedir. Öğretmenlerin büyük bir kısmı uzaktan öğretim sürecini ilk defa deneyimlediklerinden zorlanabilme olasılıklarına karşı, yetkililer ve yöneticiler tarafından düzenli aralıklarla ve kapsamlı bir şekilde eğitime alınmalı ve desteklenmelidir. Ayrıca ailelerin süreçle ilgili bilgilendirilmesi ve ders saatlerinin sistematik hale getirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: motivasyon, uzaktan öğretim, uzaktan öğretimde motivasyon.

ABSTRACT

The aim of this study is to determine the reasons for the lack of student motivation that teachers encounter in the distance education process and the solution suggestions they produce for this problem. For this purpose, a qualitative research was carried out in phenomenological design. The study group consists of 45 teachers from different years of seniority, educational levels, branches and provinces in Turkey in the 2020-2021 academic year. The data was collected by using a semi-structured interview form, which consists of two parts and prepared by the researchers. The obtained data were analyzed by content analysis. As a result of the research, it was determined that some of the teachers and most of the students do not have sufficient equipment to participate in distance

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

education. Although the lecture hours in distance education are intense as in face-to-face teaching, it is not seen as effective enough by teachers. It was determined that most of the teachers did not receive any support or guidance related to the process, they made an effort within their means to overcome the lack of motivation they faced in students, and that these efforts were rewarded, even if not fully. It was determined that the students participating in the lessons in the distance education process experienced a lack of motivation due to reasons such as the place of education, family indifference, and the planlessness of the process. Based on these findings, it is recommended that the authorities meet all the equipment needs of teachers and students. Since most of the teachers have experienced the distance learning process for the first time, they should be regularly and comprehensively trained and supported by the authorities, in case they may have difficulties. In addition, it is recommended to inform families about the process and to systematize the course hours.

Keywords: motivation, distance learning, motivation in distance education

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

COVID-19 KORKUSUNUN PSİKOLOJİK İYİ OLUŞ ÜZERİNE ETKİSİ: BİR ALAN ÇALIŞMASI
THE IMPACT OF THE FEAR OF COVID-19 ON PSYCHOLOGICAL WELL-BEING: A FIELD STUDY

Salih YEŞİL

Prof. Dr. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, ORCID. 0000-0003-3237-2258

Ayşegül ÖZBAĞIŞ

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, ORCID. 0000-0002-7139-0734

ÖZET

İçinde bulunduğumuz dönemde COVID-19 olarak tanımlanan yeni bir virüsün ortaya çıkması ve salgın hastalığı dönüşmesi ekonomik, sosyal ve psikolojik gibi birçok alanda etkisini göstermektedir. Bu dönem içerisinde salgın ile mücadele eden en önemli meslek grubu sağlık alanında çalışan personeller oluşturmaktadır. Sağlık personellerinin başta acil servislerinin yoğunluğu ile mücadele etmesi stresi ve psikolojik durumlarının etkilenmesini de beraberinde getirmektedir. Bu olağanüstü durumda sağlık çalışanlarının pozitif ruh hallerinin yaşam biçimlerine yansması ve bunun sonucunda da psikolojik iyi oluşa katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Bu araştırmanın amacı COVID-19 korkusunun psikolojik iyi üzerine etkisini incelemektir. Araştırmanın örneklemini Kahramanmaraş'ta bulunan KSÜ tıp fakültesi ve özel hastanelerde çalışan 256 hemşire oluşturmaktadır. Veriler yüz yüze anket yöntemi kullanılarak elde edilmiş ve istatistiksel analizleri SPSS 23.0 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Verilerin istatistiksel analizinde, korelasyon analizi, regresyon analizi ve ANOVA analizi yapılmıştır. Yapılan korelasyon analizi sonuçlarına göre psikolojik faktörler, psiko-somatik faktörler, ekonomik faktörler ve sosyal faktörler ile psikolojik iyi oluş arasında bir ilişki bulunamamıştır. Regresyon analizi sonuçlarına göre ise; psikolojik faktörlerin, psiko-somatik faktörlerin, ekonomik faktörlerin ve sosyal faktörlerin psikolojik iyi oluşu etkilemediği belirlenmiştir. Elde edilen bulgular teorik ve uygulama bağlamında tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, COVID-19 Korkusu , Psikolojik İyi Oluş

ABSTRACT

The emergence of a virus as COVID-19 in the environment around us and its transformation into an epidemic is transmitted in the environment such as economic, social and psychological. During this period, the most important occupational group struggling with the pandemic is healthcare professionals. Struggling with the intensity of the emergency services of healthcare personnel brings along the stress and affects their psychological conditions. In this extraordinary situation, it is thought that the positive moods of healthcare workers will be reflected in their lifestyle and this will also be in psychological well-being. The purpose of this research is to examine the psychological well-being for COVID-19. The sample of the study is 256 nurses working in KSU medical faculty and private hospitals in Kahramanmaraş. SPSS 23.0 package program is made. In the statistical analysis of the data, correlation analysis, regression analysis and ANOVA analysis were performed. According to the results of the correlation analysis, no relationship was found between psychological factors, psycho-somatic factors, economic factors and social factors and psychological well-being. According to the regression analysis results; psychological factors, psycho-somatic factors, psychological factors that affect psychological developments that differentiate psychological developments. The findings obtained were discussed in the theoretical and practical context.

Keywords: COVID-19, Fear of COVID-19, Psychological Well-being

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

YEREL HİZMET MEMNUNİYETİ: AKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ
LOCAL SERVICE SATISFACTION: THE CASE OF AKŞEHİR MUNICIPALITY

Ali ŞAHİN

Prof. Dr. Selçuk Üniversitesi, ORCID 000-0002-1487-8717

Yasin TAŞPINAR

Dr. Öğr. Üyesi Selçuk Üniversitesi, ORCID 0000-0002-4116-9801

ÖZET

Genel anlamda bakıldığında vatandaşların büyük bir çoğunluğu daha iyi, daha kaliteli; hızlı, verimli kamusal ve yerel hizmetler talep etmektedirler. Bu yüzden belediyeler ile diğer kamu kurumları, hizmet kalitesinin yükseltilmesi ve hizmet memnuniyet düzeyinin artırılmasına yönelik vatandaşların giderek artan bir baskısı ile karşı karşıyadırlar. Özellikle erişilebilirlik ve hanehalkı ile doğrudan ilişki içerisinde bulunması hasebiyle; belediyelerin bu tarz baskıları, diğer kurumlara oranla daha yoğun hissetmeleri mümkündür. Bu sebeple belediyeler vatandaşların ihtiyaçları doğrultusunda kaliteli hizmet sunmak ve vatandaşları memnun etmek zorundadır. Bu bağlamda vatandaşların beklentilerini bilmek, hizmete yönelik memnuniyet düzeylerini tespit ederek yerel kaynakları optimum düzeyde kullanmak açısından ayrı bir önem taşımaktadır. Ancak belediye yönetimine sunulan hizmetlerin vatandaşları ne kadar memnun ettiği ya da vatandaşların beklentilerini ne oranda karşıladığını tespit edebilmek oldukça zor bir konudur. Başka bir ifadeyle kamusal hizmetlerin genel olarak değerlendirilmesi kolay değildir. Çünkü hizmet kalitesi, yönetsel performans değerlendirmesi, hizmet memnuniyeti düzeyine yönelik beklenti setleri kısaca ölçüm faktörleri net değildir.

Bu çalışmanın temel amacı vatandaşların yerel hizmet kalitesi ve memnuniyetine yönelik algıları ile bunlara etki eden faktörleri ortaya koymaktır. Bu hedef doğrultusunda Konya ili Akşehir ilçesinde yaşayan vatandaşların dahil edildiği bir alan çalışması yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemi 1624 katılımcıdan oluşmaktadır. Katılımcıların yerel hizmetlerden memnuniyetlerine ilişkin ifadelerle verdikleri yanıtlardan oluşan veri seti, SPSS (Sosyal Bilimler İstatistik Paket Programı) kullanılarak analiz edilmiştir. Analizler neticesinde elde edilen bulgular yorumlanarak çalışmanın sonuç bölümünde özetlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yerel Hizmetler, Vatandaş Memnuniyeti, Çalışanlardan Memnuniyet, Hizmetlerden Memnuniyet, Alan Çalışması

ABSTRACT

Generally speaking, the vast majority of citizens demand better, better quality, fast, efficient public and local services. Therefore, municipalities and other public institutions are faced with increasing pressure from citizens to increase service quality and service satisfaction. Especially due to their accessibility and direct relationship with households; it is possible for municipalities to feel this kind of pressure more intensely than other institutions. For this reason, municipalities have to provide quality service in line with the needs of the citizens and to please them. In this context, knowing the expectations of the citizens are of particular importance in terms of determining the satisfaction level about the service and using local resources at the optimum level. However, it is very difficult to

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

determine to what extent the services provided by the municipal administration satisfy the citizens or to what extent they meet the expectations of the citizens. In other words, it is not easy to evaluate public services in general. Because the expectation sets for service quality, managerial performance evaluation, service satisfaction level, in short, the measurement factors are not clear.

The main purpose of this study is to reveal citizens' perceptions about local service quality and satisfaction; and the factors affecting them. In line with this goal, a field study was conducted, in which citizens living in Akşehir district of Konya province were included. The research sample consists of 1624 participants. The data set consisting of the participants' responses to the statements about their satisfaction with local services was analysed using SPSS (Statistics Package for Social Sciences). The findings obtained as a result of the analysis are interpreted and summarized in the conclusion part of the study.

Keywords: Local Services, Citizen Satisfaction, Employee Satisfaction, Service Satisfaction, Field Study

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SÜRDÜRÜLEBİLİR KALKINMA AMAÇLARININ
GERÇEKLEŞTİRİLMESİNDE BİLGİ SİSTEMLERİNİN KULLANIMI**

**USE OF INFORMATION SYSTEMS IN THE REALIZATION OF THE UNITED NATIONS SUSTAINABLE
DEVELOPMENT GOALS**

Çiğdem TUĞAÇ

Dr. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, ORCID. 0000-0002-2555-6641

ÖZET

Sürdürülebilir kalkınma kavramı yaygın bilinirliğini 1987'de Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu'nca hazırlanan Brundtland Raporu ile kazansa da esasen kökeni daha eski çağlara uzanan bir kavramdır. Brundtland Raporu'nda sürdürülebilir kalkınma; bugünün kuşaklarının ihtiyaçlarını karşılarken, gelecek kuşakların ihtiyaçlarını karşılama koşullarının sağlanmasını mümkün kılan kalkınma olarak tanımlanmıştır. Bu kavram, Birleşmiş Milletler tarafından 2015 yılında açıklanan 2030 Gündemi kapsamında yer alan 17 amaç ve 169 hedeften oluşan Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'nda karşılığını bulmaktadır. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, diğer ismi ile Küresel Amaçlar, küresel çapta yoksulluğun ortadan kaldırılması, dünyanın korunması ve tüm toplumlar için barışın ve refahın sağlanması doğrultusunda 2030 yılına kadar Birleşmiş Milletlerin tüm ülkelerden gerçekleştirmesini bekledikleri eylemleri içeren önemli bir çağrıdır. Gelecek nesillerin yaşamlarını sürdürülebilir bir biçimde idame etmeleri doğrultusunda ortaya konulan bu amaç ve hedefler yoksulluğa ve açlığa son verilmesi, sağlık, eğitim imkanlarına erişim, eşitlik, toplumsal cinsiyet eşitliği, insana yakışır işler, yenilikçilik, enerji, sorumlu üretim ve tüketim, barış ve adaletin sağlanması, sürdürülebilir şehirler, iklim eylemi, karasal yaşam ve sudaki yaşam gibi konularda önemli bir kapsama sahiptir. Söz konusu amaçların birbirleriyle ilişkili olması, bu amaç ve hedeflere yönelik çalışmalarda farklı unsurların bir arada değerlendirilmelerini gerekli kılmaktadır. Günümüzde bu kapsamda karar vericilere, politika yapıcılara ve uygulayıcılara destek olması bakımından bilgi sistemlerinin yaygın bir biçimde kullanılmaya başlandığı görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının gerçekleştirilmesinde bilgi sistemlerinin kullanımının değerlendirilmesidir. Çalışmada Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarının gerçekleştirilmesinde söz konusu bilgi sistemlerinden yararlanılmasının beşerî, idari ve mali kapasitenin ve mevcut kaynakların etkin kullanımının sağlanması ve politika geliştiriciler ve uygulayıcıların daha doğru kararlar verebilmeleri doğrultusunda önemli katkıları olduğu sonucu elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir kalkınma amaçları, küresel amaçlar, bilgi sistemleri.

ABSTRACT

Although the concept of sustainable development gained its widespread recognition in 1987 with the Brundtland Report prepared by the World Environment and Development Commission, it is essentially a concept that has its origins in earlier ages. In the Brundtland Report, sustainable development has been defined as development that makes it possible to meet the needs of today's generations while meeting the needs of future generations. This concept finds its counterpart in the United Nations Sustainable Development Goals, which consists of 17 goals and 169 objectives included in the 2030 Agenda announced by the United Nations in 2015. The Sustainable

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Development Goals, also known as the Global Goals, is an important call that includes the actions that the United Nations expects from all countries by 2030 to eradicate poverty, protect the world, and ensure peace and prosperity for all societies. These goals and objectives set in line with the sustainable survival of future generations and has an important scope of issues such as end poverty and hunger, health, access to education opportunities, equality, gender equality, decent work, innovation, energy, responsible production and consumption, peace and justice. sustainable cities, climate action, terrestrial life and aquatic life. The fact that these goals are related to each other makes it necessary to evaluate different elements together in the work towards these goals and objectives. Today, it is seen that information systems are widely used in terms of supporting decision-makers, policy makers and practitioners. The aim of this study is to evaluate the use of information systems in the realization of the United Nations Sustainable Development Goals. In the study, it was concluded that benefiting from the mentioned information systems in the realization of the Sustainable Development Goals has significant contributions in ensuring the effective use of human, administrative and financial capacity and existing resources and enabling policy developers and practitioners to make better decisions.

Keywords: Sustainable development goals, global goals, information systems.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

CORPORATE REPUTATION: A RESEARCH ON CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS

**KURUMSAL İTIBARIN ÖLÇÜLMESİNE YÖNELİK MUHASEBE MESLEK MENSUPLARI ÜZERİNE
BİR ARAŞTIRMA**

Yasin ŞEKER

Dr. Hitit University, ORCID: 0000-0003-0513-7682

Safa HOŞ

Dr. Hitit University, ORCID: 0000-0002-9555-1782

ABSTRACT

Corporate reputation has become increasingly important in all professions and businesses as awareness of corporate reputation management has grown. The corporate reputation of Certified Public Accountant (CPA) firms is critical in gaining respect and trust from employees, society, and customers. The purpose of this study is to determine the CPAs' perspectives on corporate reputation and to identify the factors that affect corporate reputation. The corporate reputation scale developed by Charles J. Fombrun et al. (2000) was adapted for the CPA profession in the study. The modified scale has a total of 20 statements. Also, there are 8 questions conducted to identify the demographic characteristics of CPAs. The universe of the study consists of 203 CPAs who work at Çorum. Due to the availability of the universe, the full count method was preferred in the study. According to the survey results, more than 80% of participants have confidence and positive feelings about their workplaces. According to CPAs responses, the offices are well managed and pay attention to social and environmental responsibilities. They also have a good working environment with qualified personnel. Furthermore, CPAs rely on the high quality of service provided in their offices and claim that the fees charged for these services are reasonable. There have been few studies on the corporate reputation of CPAs in the literature. In this sense, it is hoped that these and related studies will contribute to the literature and raise the awareness of the members of the accounting profession.

Keywords: Corporate Reputation, Corporate Reputation Perception, Certified Public Accountants

ÖZET

Kurumsal itibar yönetimi bilincinin artmasıyla birlikte tüm işletmelerde olduğu gibi tüm mesleklerde de kurumsal itibar önem arz etmeye başlamıştır. Muhasebe meslek mensuplarının bürolarının kurumsal itibarı çalışanlarında, toplumda ve müşterilerinde saygınlık ve güvenilirlik kazanması açısından oldukça önemlidir. Bu çalışmanın amacı, Çorum ilinde görev yapan Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin kurumsal itibara ilişkin görüşlerini belirlemek ve kurumsal itibara etki eden faktörlerin neler olduğunun tespit etmektir. Çalışmada Mali Müşavirlerin kurumsal itibarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla Charles J. Fombrun ve ekibi (2000) tarafından geliştirilen Kurumsal İtibar Ölçeği Mali Müşavirlik mesleğine uyarlanmıştır. Uyarlanan ölçek toplam 20 ifadeden oluşmaktadır. Ayrıca Mali Müşavirlerin demografik özelliklerini ölçebilmek için 8 soru bulunmaktadır. Çalışmanın anakütlesini Çorum il merkezinde çalışan 203 Serbest Muhasebeci Mali Müşavir oluşturmaktadır. Görev yapan Mali Müşavir sayısının ulaşılabilir sayıda olmasından dolayı tam sayım yöntemi tercih edilmiştir.

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre katılımcıların %80'inden fazlası çalışmış olduğu büroya güvenmektedir ve olumlu düşüncelere sahiptir. Ayrıca Mali Müşavirler çalışmış oldukları büroda sunulan hizmetin kalitesine güvenirken bu hizmetler karşılığında alınan ücretlerin ise makul düzeyde olduğunu ifade etmişlerdir. Mali Müşavirler hizmet verdikleri büroları için ise sosyal ve çevresel sorumluluklarına dikkat ettiğini, bu bürolarda kaliteli elemanlarla beraber iyi bir çalışma ortamlarının olduğunu ve iyi yönetildiğini vurgulamışlardır. Literatürde muhasebe meslek mensuplarının kurumsal itibarına yönelik az sayıda çalışmaya rastlanmış ve çalışma Çorum ilinde de ilk defa uygulanmıştır. Bu anlamda bu ve benzeri çalışmaların literatüre ve meslek mensuplarının farkındalıklarının artırılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kurumsal İtibar, Kurumsal İtibar Algısı, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

PROFESSIONAL IMAGE: A STUDY OF CERTIFIED PUBLIC ACCOUNTANTS' PERCEPTIONS

MUHASEBE MESLEK MENSUPLARININ MESLEK İMAJ ALGISI ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Yasin ŞEKER

Dr. Hitit University, ORCID: 0000-0003-0513-7682

Safa HOŞ

Dr. Hitit University, ORCID: 0000-0002-9555-1782

ABSTRACT

In today's world, organizations' images are as vital as their goods or services in order for them to continue operating. The goal of this study is to find out how Certified Public Accountants (CPAs) perceive their professional image. The study employed the questionnaire technique, which is one of the scientific research methods. The teaching profession image scale was adapted to the CPA profession in order to determine CPA professional image perceptions. The scale is made up of 31 statements in total. There are also 8 demographic questions for CPAs to answer. The study's population consists of 203 CPAs who work in the Çorum. Due to the availability of the number, the total count survey method was chosen; in other words, a questionnaire form was sent to the entire universe. Analyses were performed on a total of 95 CPA who returned to the questionnaire. The reliability of the scale was determined as a result of the reliability analysis performed to test its reliability. The structural validity of the scale was then tested using exploratory factor analysis. In the analyses, it was determined that the data were suitable for exploratory factor analysis, and as a result of the analysis, it was determined that the items under the factors were compatible with the originally designed. Finally, it was tested whether the image dimensions of the CPAs show a statistically significant difference according to their demographic characteristics. For the age variable, statistically significant differences in social and personal image dimensions were found. Furthermore, significant differences in social, communication skills and personal image dimensions were found in the variables of professional seniority and income level.

Keywords: CPA, Professional Image, Perception

ÖZET

Günümüzde kurumların faaliyetlerini sürdürebilmesinde, sunmuş oldukları ürün ya da hizmetlerin yeterliliğinin yanı sıra sahip oldukları imajları da oldukça önem arz etmektedir. Bu çalışmanın amacı, mali müşavirlerin mesleki imajlarının mali müşavirler tarafından nasıl algılandığını tespit etmektir. Çalışmada bilimsel araştırma yöntemlerinden anket tekniği kullanılmıştır. Mali müşavirlerin mesleki imaj algılarını belirlemek amacıyla öğretmenlik mesleği imaj ölçeği mali müşavirlik mesleğine uyarlanmıştır. Ölçek toplam 31 ifadeden oluşmaktadır. Ayrıca Mali Müşavirlerin demografik özelliklerini ölçebilmek için 8 soru bulunmaktadır. Çalışmanın ana kümesini Çorum il merkezinde çalışan toplam 203 Serbest Muhasebeci Mali Müşavir oluşturmaktadır. Sayımın ulaşılabilir olmasından dolayı tam sayım yöntemi tercih edilmiş diğer bir ifadeyle ana kümlenin tamamına anket formu iletilmiştir. Analizler ankete geri dönüş sağlayan toplam 95 Serbest Muhasebeci Mali Müşavir üzerinden gerçekleştirilmiştir. Mali Müşavirlik mesleğine uyarlanan ölçeğin güvenilirliğini test etmek amacıyla öncelikle

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

güvenilirlik analizi yapılmış ve ölçeğin güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Daha sonra ölçeğin yapısal geçerliliğini test etmek için keşfedici faktör analizi uygulanmıştır. Yapılan analizlerde verilerin keşfedici faktör analizi için uygun olduğu belirlenmiş ayrıca analiz sonucunda faktörlerin altında oluşan maddelerin başlangıçta tasarlananla uyumlu olduğu tespit edilmiştir. Son olarak mali müşavirlerin demografik özelliklerine göre imaj boyutlarının istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterip göstermediği de test edilmiştir. Yaş değişkeni için sosyal ve kişisel imaj boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Ayrıca mesleki kıdem ve gelir düzeyi değişkenlerinde ise sosyal, iletişim becerileri ve kişisel imaj boyutlarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Serbest Muhasebeci Mali Müşavir, Meslek İmajı, Algı

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**İCTİMAİ MƏNƏVİYYAT ƏLEYHİNƏ CİNAYƏTLƏRİ DOĞURAN SƏBƏB VƏ ŞƏRAİT VƏ ONUN
PROFİLAKTİKASI MƏSƏLƏLƏRİ**

**CAUSES AND CONDITIONS OF CRIMES AGAINST PUBLIC SPIRITUALITY AND ITS PREVENTION
ISSUES**

HƏSƏNOV Elçin Heydər oğlu

Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi Xətai rayon icra şöbəsi I dərəcəli ədliyyə qulluqçusu
Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyi Polis Akademiyasının doktorantı, ORCID 0000-0001-6660-6636

ÖZET

Məqalə ictimai mənəviyyət əleyhinə cinayətlərlə bağlı problemlərin nəzəri inkişafına və bu növ cinayətlərlə mübarizənin effektivliyini artırmaq məqsədilə praktik tövsiyələrin verilməsinə həsr edilmişdir. Məqalədə ictimai mənəviyyəti sarsıdan əməllərin qarşısının alınması tədbirlərinin səmərəliliyinin artırılmasına yönəlmiş bir sıra konseptual elmi və praktik müddəalar və tövsiyələr əsaslandırılır, bu növ cinayətləri doğuran səbəb və şərait ətraflı şəkildə təhlil edilir.

Son dövrlər bəşəri dəyər fenomeni olan əxlaqi və mənəvi dirçəliş vəzifələrinin deqradasiyaya uğradığı yönündə polemik yanaşmalar, hələ də elmi-hüquqi ədəbiyyatda əxlaq və mənəviyyət anlayışları arasında fərqli cizginin müəyyən edilməməsi, bu dəyərlərin cəmiyyət həyatına təsiri, onların fərdiyyətdə özünü biruzə halları, ictimai və fərdi tərbiyə prosesinə təsir imkanları və bir-biri ilə normativ konsolidasiya şəklində inkişafı məsələləri kompleks araşdırma mövzusunda çərilmişdir.

İctimai mənəviyyətə qəsd, cəmiyyətin normal mənəvi-əxlaqi həyatının, hüquqi-əxlaqi münasibətlər nizamının pozulmasına, eyni zamanda fərdi şüura, sosial münasibətlərin subyekti kimi insanların ruhi vəziyyətinə təsir göstərir. Başqa sözlə ictimai mənəviyyəti sarsıdan əməllərin törədilməsi tədricən cəmiyyətin “mənəvi kodunun” məhv edilməsinə və nəticədə cəmiyyətin bütövlükdə parçalanmasına gətirib çıxarır.

İstənilən cinayətin səbəbi və onu doğuran şərait kriminoloji tədqiqat obyektinə olmaqla bərabər, politologiya, iqtisadiyyat, hüquq və sosial psixologiya, hüquq nəzəriyyəsi, sosial praktika elmlərinin də vacib araşdırma elementi qismində çıxış edir. Cinayətlərin səbəblərini təyin etmək və öyrənmək olduqca vacibdir, çünki bu cinayətkarlıqla effektiv mübarizənin ayrılmaz tərkib hissəsidir.

İnsan həyatının dəyər təməllərinin ümumtanınmış bir sistem çərçivəsində inkişafını, sosial münasibətlərin qorunmasının vacibliyini və sosial-dövlət inkişafı kontekstində cəmiyyət mənafələrinin dövlət mənafələri ilə üst-üstə düşməsinə nəzərə alaraq, ictimai mənəviyyətə qəsd edən əməllərin vaxtında müəyyən edilməsi və qarşısının alınması hər bir dövlət qarşısında dayanan əsas vəzifələrdən biridir.

Açar sözlər: ictimai mənəviyyət, cinayət, profilaktik tədbirlər, sosial və iqtisadi səbəb və şərait

ABSTRACT

The article is devoted to the theoretical development of the problems of crimes against public morality and the provision of practical recommendations to increase the effectiveness of the fight against such crimes. The article

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

substantiates a number of conceptual scientific and practical provisions and recommendations aimed at increasing the effectiveness of measures to prevent acts that undermine public morality, and analyzes in detail the causes and conditions of such crimes.

Recently, polemical approaches to the degradation of the tasks of moral and spiritual revival, a phenomenon of human value, the lack of distinction between the concepts of morality and spirituality in the scientific and legal literature, the impact of these values on society, their manifestation in the individual, social and individual education. Issues of influence and development in the form of normative consolidation with each other have become the subject of complex research.

Assault on public morality affects the normal moral life of society, the violation of the order of legal and moral relations, as well as the individual's consciousness, the mental state of people as a subject of social relations. In other words, acts that undermine public morality gradually lead to the destruction of the "moral code" of society and, as a result, to the fragmentation of society as a whole.

The cause of any crime and the circumstances that give rise to it are the object of criminological research, as well as an important element of research in political science, economics, law and social psychology, legal theory, social practice. It is very important to identify and study the causes of crime, because it is an integral part of an effective fight against crime.

Given the development of the values of human life within a common system, the importance of protecting social relations and the overlap of public interests with the interests of the state in the context of socio-state development, timely identification and prevention of acts of public morality are the main tasks is one.

Key words: public morality, crime, preventive measures, social and economic causes and conditions

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

COVID-19 SÜRECİYLE YEREL YÖNETİMLERCE SUNULAN YENİ HİZMETLER VE SUNUM BİÇİMLERİ: ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

NEW SERVICES OFFERED BY LOCAL GOVERNMENTS AND FORMS OF PRESENTATION WITH THE COVID-19 PROCESS: ANKARA METROPOLITAN MUNICIPALITY CASE

Vedat YILMAZ

Doç. Dr. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, ORCID No: 0000-0003-4624-9824

Ali Can GÖZCÜ

Öğr. Gör. Hakkari Üniversitesi, ORCID No: 0000-0002-2192-8444

Ömer AĞIR

Dr. Elazığ Milli Eğitim Müdürlüğü, ORCID No: 0000-0002-5098-9211

ÖZET

2019 yılının son çeyreğinde Çin'in Wuhan kentinde ortaya çıktığı iddia edilen COVID-19 dünyadaki bütün ülkeler üzerinde etkili bir salgın olarak insan hayatının her noktasını etkilemiştir. Türkiye'de ise 2020 yılı başında görüldüğü Sağlık Bakanlığı tarafından açıklanan COVID-19 dünyadaki diğer ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de sıkı tedbirlerin uygulanmasını gerekli kılmıştır. Bir çok kamu kurum ve kuruluşu, özel sektör, eğitim, sağlık, hizmet sektörü bu virüsün etkisi ile zorunlu olarak bir değişime başlamış ve yeni normal olarak adlandırılan süre zarfında etkinliklerini yerine getirmeye çalışmıştır. Çalışmada yerel yönetimler denildiğinde ilk akla gelen ve halka en yakın yönetsel birimler olan belediyelerin COVID-19 ile birlikte hizmetlerinde meydana gelen değişimleri, meclis oturumlarında alınan kararların COVID-19 etkisinin gözlemlenip gözlemlenmediği araştırılmıştır. Bu çerçevede örneklem olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi seçilmiştir. Literatür tarama ve gözleme dayalı olan çalışmada öncelikli olarak COVID-19 hakkında literatürde yer alan bilgilere ve yerel yönetimlere olan etkisine değinilmiştir. İkinci bölümde Ankara Büyükşehir Belediyesi 2020 yılı meclis görüşmeleri incelenmiş ve alınan kararların birimler ve konulara göre dağılımı tespit edilerek COVID-19 süreciyle ilgili alınan kararlar ayrıntılı olarak incelenerek değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, Yerel Yönetimler, Ankara Büyükşehir Belediyesi.

ABSTRACT

Alleged to have emerged in Wuhan, China in the last quarter of 2019, COVID-19 has affected every aspects of human life as an epidemic affecting all countries in the world. In Turkey, the Ministry of Health has announced that the epidemic has been first seen at the beginning of 2020. As in other countries around the world COVID-19 in Turkey has made necessary the implementation of stringent measures. Many public institutions and organizations, the private sector, education, health, service sectors have started to change necessarily with the effect of this virus and have tried to fulfill their activities during the period called the new normal. In the study, the changes that occur in the services of the municipalities, which are the closest administrative units that come to mind when local governments are mentioned, and the changes that occur in the services with COVID-19, and whether the COVID-19 effect of the decisions taken in the council sessions has been observed. In this context,

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

Ankara Metropolitan Municipality has been chosen as the sample. In the study, which is based on literature review and observation, primarily the information in the literature about COVID-19 and its effect on local governments have been addressed. In the second part, Ankara Metropolitan Municipality's 2020 council meetings have been examined and the distribution of the decisions taken by units and subjects was determined, and the decisions taken regarding the COVID-19 process have been examined in detail and evaluated.

Keywords: COVID-19, Local Governments, Ankara Metropolitan Municipality

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

KENT KONSEYLERİNİN YEREL YÖNETİMLER AÇISINDAN ÖNEMİ

Vedat YILMAZ

Doç. Dr. Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, ORCID No: 0000-0003-4624-9824

Cüneyt TELSAÇ

Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, ORCID No: 0000-0002-4133-4846

Ömer AĞIR

Dr. Elazığ Milli Eğitim Müdürlüğü, ORCID No: 0000-0002-5098-9211

ÖZET

Yerel halkın istek ve yönelimleri doğrultusunda karar alma mekanizmalarına dâhil olmalarını sağlayabilecek uygulamalar, demokratik yaşamın vazgeçilmez unsurlarıdır. Sağduyuya dayalı mutabakatı önceleyen, kent vizyonunun ve kent yaşamında vatandaşlık bilincinin oluşumunu kolaylaştıran, kentin hak ve yasalarının korunması, sürdürülebilir bir kalkınma, çevre bilinci, sosyal yardım ve dayanışma, şeffaflık, hesap verebilirlik, yönetime dayalı, vatandaşların yönetime katılmasını sağlayan yenilikçi ve demokratik bir yapıya sahiptir.

Bu oluşumda, merkezden yönetim, yerel yönetimler, kamusal özellikteki organizasyonlar ve yerel halkın, ortak bir anlayış içinde ve memleketli hukukunu gözeterek bulunduğu bir ortam söz konusudur. Yönetişim mekanizmalarının ön plana çıkarıldığı pek çok aktörün bulunduğu dinamik bir yapı şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Kent konseylerinin girişimci ve inovatif bir yaklaşım ortaya koyması yerel yönetimlerin geleceğe daha kararlı bakmalarına olanak tanımaktadır. Kent yönetimi bakımından ileriye dönük proje ve kalkınma olanaklarına dair tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturulması çok önemlidir. Bu noktada anahtar kelime kent konseyleri olabilir. Literatür taraması ve gözlem yöntemi kullanılarak hazırlanan bu çalışmada kent konseylerinin ve bu konseylere katılımın avantajları ve önemi gündeme getirilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kent Konseyleri, Yerelde Katılım, Yerel Yönetimler

ABSTRACT

Practices that can enable local people to be included in decision-making mechanisms in line with their wishes and orientations are indispensable elements of democratic life. Innovative and democratic, which prioritizes consensus based on common sense, facilitates the development of city vision and citizenship awareness in urban life, protects the rights and laws of the city, sustainable development, environmental awareness, social assistance and solidarity, transparency, accountability and its enabling citizens to participate in the government has a structure.

In this formation, there is an environment in which the central administration, local administrations, public organizations and local people meet in a common understanding and observing the national law. It appears as a dynamic structure with many actors in which governance mechanisms are brought to the fore. The fact that city councils put forward an entrepreneurial and innovative approach enables local governments to look to the future more decisively. In terms of city management, it is very important to create a common mind that covers the whole city regarding forward-looking projects and development opportunities. At this point, the key word may be city

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

---

councils. In this study, which was prepared by using the literature review and observation method, the advantages and importance of city councils and participation in these councils were tried to be brought to the agenda.

Keywords: City Councils, Local Participation, Local Governments,

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

ALI TƏHSİL MÜƏSSISƏLƏRİNDƏ “MÜƏLLİM-TƏLƏBƏ” MÜNƏSİBƏTLƏRİ
"TEACHER-STUDENT" RELATIONS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Nübar Təmiraz qızı SƏFƏRLİ

Dissertant "Naxçıvan" Universiteti

ÖZET

Ulu öndər H.Əliyev söyləmişdir: “Mən yer üzündə müəllimdən yüksək ad tanımıram. Ömrünü müəllimliyə həsr etmiş insan ən şərəfli insandır”

“Günəşin altında müəllimdən yüksək peşə yoxdur!” deyən Komenski isə göstərmişdir ki “Müəllimliyin qarşısında üç məqsəd qoyulmadır: universallıq- hamıya hər şeyi öyrətmək; sadəlik - etibarlı vasitələrlə öyrətmək; könüllülük - hamıya , hər şeyi, hərtərəfli öyrətmək. Müasir dövüdə isə fəaliyyət prosesində bu üç prinsipi həyata keçirən müəllim peşəkar və səriştəli müəllim hesab olunur. Peşəkarlıq və səriştəlilik müəllimin fəaliyyət strukturunun əsasını təşkil edir. Müəllimin peşəkarlığı, peşəsində səriştəli olması təhsilalanların daha yaxşı oxumalarına, təhsil prosesində daha dərin və hərtərəfli bilik, bacarıq və vərdislər qazanmalarına, mənəvi-əxlaqi dəyərlərə daha mükəmməl yiyələnmələrinə, rəqabət qabiliyyətli mütəxəssislər kimi formalaşmalarına, hər bir vətəndaşın cəmiyyətin layiqli üzvü kimi tərbiyə olunmalarına, milli və ümumbəşəri dəyərləri mənimsəmələrinə əlverişli zəmin yaradır. Müəllimin peşəkarlığından başqa pedaqoji prosesinin səmərəliliyini artıran amillərdən biri də müəllim-şagird və ya müəllim-tələbə münasibətlərinin düzgün qurulmasıdır. Yəni pedaqoji prosesinin düzgün həyata keçirilməsi müəllim-tələbə münasibətlərinin demokratik və humanist prinsiplər üzərində qurulmasından daha çox asılıdır. Bunun üçün psixoloji xüsusiyyətləri dərinlən bilmək vacibdir. Müəllim bütün hallarda, xüsusən "müəllim – tələbə" münasibətlərinin qurulmasında pedaqoji taktika - nəzakəti, onun davranışına verilən etik tələbləri gözləməli, tələbələrə şərəf və ləyaqətinə hörmət bəsləməli, onlara münasibətdə ədəblə davranmalıdır. Müasir müəllimin qarşısında aşağıdakı vəzifələr durur: Müəllim yaxşı psixoloq olmalı, etik, estetik mədəniyyətə malik olmalı, hər bir şəxsə fərdi yanaşmağı bacarmalı, valideynlə sıx əlaqədə olmalıdır. Ən əsası müəllim ixtisasını gözəl bilməlidir ki, təhsilli, elmlə şəxsiyyətlər yetişdirsin. Heydər Əliyev dediyi kimi “Təhsil millətin gələcəyidir”.

Açar sözlər: Müəllim, tələbə, pedaqoji ünsiyyət

ABSTRACT

“I know no a higher name in the world than a teacher. A person who has dedicated his life to teaching is the most honorable person”, the great leader H.Aliyev said.

"There is no higher profession than a teacher under the sun!" Komenski said, “Teaching should aim three goals to be reached: universality - to teach everything to everyone; simplicity - to teach by reliable means; volunteering - to teach everyone, everything, comprehensively. A teacher who implements these three principles in the process of activity is considered a professional and competent teacher. Professionalism and competence form the basis of the teacher's activity structure. The professionalism and competence of a teacher helps students to study better, to acquire deeper and more comprehensive knowledge, skills and habits in the educational process, to master moral values, to be formed as competitive professionals, to be educated as worthy members of society, national and creates a favorable environment for the assimilation of universal values. In addition to the professionalism of the

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

teacher, one of the factors that increase the effectiveness of the pedagogical process is the proper establishment of teacher-pupil or teacher-student relations. In other words the correct implementation of the pedagogical process depends more on the establishment of teacher-student relations on democratic and humanistic principles. For this, it is important to know the psychological features in depth. In all cases, especially in the establishment of "teacher-student" relations, the teacher must observe the pedagogical ethics - politeness, ethical requirements for his behavior, respect the honor and dignity of students, treat them politely. The modern teacher has the following tasks: The teacher must be a good psychologist, have an ethical and aesthetic culture, be able to approach each person individually, be in close contact with parents. The most important thing is to know the profession of a teacher well in order to bring up educated and knowledgeable personalities. As H. Aliyev said, "Education is the future of the nation."

Keywords: teacher, student, pedagogical communication

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

**ÖZEL EĞİTİM ÖĞRETMENLERİNİN KORONAVİRÜS (COVID-19) SALGININDA
KARŞILAŞTIKLARI SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**
PROBLEMS AND SOLUTIONS FACED BY SPECIAL EDUCATION TEACHERS DURING THE
CORONAVIRUS (COVID-19) EPIDEMIC

Necdet KONAN

Doç. Dr. İnönü Üniversitesi, ORCID. 0000-0001-6444-9745

Mücahit DÜZDEMİR

İnönü Üniversitesi, ORCID.0000-0002-6368-867X

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı özel eğitim öğretmenlerinin Koronavirüs (Covid-19) Salgınında karşılaştıkları sorunları ve çözümüne yönelik önerilerini belirlemektir. Araştırma olgubilim deseninde nitel bir araştırmadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-21 öğretim yılında Türkiye genelinde görev yapan 19 özel eğitim öğretmeni oluşturmaktadır. Veriler, araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Veri toplama aracı iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde katılımcıların cinsiyet, özel eğitim kurumlarındaki hizmet süresi, görev yaptıkları kurum türü, görev yaptıkları kurumun kademesi ve öğretim yaptıkları öğrencilerin yetersizlik türünü belirlemeyi amaçlayan beş soru yer almaktadır. İkinci bölümde ise katılımcıların Koronavirüs salgınında bünyesinde özel eğitim sınıfı yer alan öğretim kurumlarında yaşanan sorunları ve çözüm önerilerini belirlemeyi amaçlayan 10 açık uçlu, bir çoktan seçmeli soru yer almaktadır. Veriler, katılımcılar için oluşturulan yarı yapılandırılmış formunun uygulanmasıyla elde edilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde, büyük oranda betimsel analiz ve bazı bölümlerde içerik analizi yaklaşımından yararlanılmıştır. Araştırmada özel eğitim öğretmenlerinin Covid-19 sürecinde sorunlarla karşılaştıkları ve bu sorunların temizlik ve hijyen yetersizliği, derslere öğrenci katılımının düşüklüğü, öğrencilerin kurallara uymadaki yetersizliği, velilerin ilgisiz oluşu, öğretmen-veli iletişimindeki güçlükler, öğrencilerin dikkat ve algı düzeylerinin düşük olması, imkân ve alt yapı yetersizliği, hedef kazanımların uzaktan eğitime uygun olmaması şeklinde belirlenmiştir. Sorunların çözümüne ilişkin; tedbir ve denetimlerin artırılması, imkân ve altyapı sorunlarının giderilmesi, sınıf mevcutlarının azaltılması, ders sayılarının azaltılıp birebir öğretim yapılması, Eğitim Bilişim Ağının geliştirilmesi, veli eğitimleri yapılması gerektiği önerileri ileri sürülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Özel eğitim, Özel eğitim öğretmenleri, Koronavirüs

ABSTRACT

The main purpose of this research is to identify the problems faced by special education teachers in the coronavirus (Covid-19) epidemic and their suggestions for its solution. This study is a qualitative research in the phenomenology pattern. The study's working group consists of 19 special education teachers working in Turkey in the 2020-21 academic year. The data was collected using a semi-structured interview form prepared by the researchers. The data collection tool consists of two parts. In the first part, there are five questions aiming to determine the gender of the participants, the duration of service in special education institutions, the type of institution they work in, the

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

level of the institution they work in, and the type of disability of the students they teach. In the second section, there are 10 open-ended and one multiple-choice questions aimed at identifying the problems and solutions of participants in the Coronavirus outbreak in educational institutions with special education classes. The data was obtained by applying the semi-structured form created for participants. In the analysis of the data obtained in the study, a large proportion of descriptive analysis and content analysis approach were used in some sections. In the study, special education teachers faced problems during the Covid-19 process and these problems were inadequate in terms of cleanliness and hygiene, low student participation in lessons, inability of students to comply with the rules, indifference of parents, difficulties in teacher-parent communication, low levels of attention and perception of students, possibilities and infrastructure and inadequacy of the target acquisition was determined as not suitable for distance education. It has been suggested that measures and audits should be increased, facilities and infrastructure problems should be eliminated, class availability should be reduced, number of courses should be reduced and one-to-one teaching should be carried out, Education Information Network should be developed more, parent education should be carried out.

Keywords: Special education, Special education teachers, Coronavirus

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

DEPREMDEN ETKİLENEN BÖLGEDE OKUL YÖNETİCİSİ OLMAK

BEING A SCHOOL ADMINISTRATOR IN THE AREA AFFECTED BY THE EARTHQUAKE

Necdet KONAN

Doç. Dr. İnönü Üniversitesi, ORCID. 0000-0001-6444-9745

Ezgi DEVECİ-İNEL

İnönü Üniversitesi, ORCID. 0000-0003-4742-9720

ÖZET

24 Ocak 2020 tarihinde Elazığ-Sivrice merkezli ve başta Malatya olmak üzere çevre illeri de etkileyen bir deprem meydana gelmiştir. Bu araştırmanın temel amacı Elazığ Depremi sonrasında Malatya ilindeki okullarda görevli okul yöneticilerinin karşılaştıkları sorunları ve bu sorunlara ilişkin çözüm önerilerini belirlemektir. Bu amaçla olgubilim deseninde nitel bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile seçilmiş 2020-21 eğitim öğretim yılında Malatya ili Battalgazi, Kale, Pütürge ve Doğanyol ilçelerinde görev yapan 24 okul yöneticisinden oluşmaktadır. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından oluşturulan “Depremden Etkilenen Bölgede Okul Yöneticisi Olmak” başlıklı iki bölümden oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Birinci bölümde katılımcıların cinsiyet, görev yaptıkları ilçe, görev yaptıkları okul kademesi, görev unvanları, öğretmenlikteki hizmet süresi, okul yöneticiliğindeki hizmet süresi ve Elazığ-Sivrice merkezli deprem esnasında hangi şehirde olduklarını belirlemeyi amaçlayan yedi soru yer almaktadır. İkinci bölümde ise katılımcıların Elazığ Depremi ve sonrasında okul yöneticilerinin yaşadıkları sorunları ve bu sorunların çözümüne ilişkin önerilerini belirlemeyi amaçlayan 14 açık uçlu soru yer almaktadır. Veriler, katılımcılar için oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formunun uygulanmasıyla elde edilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde, betimsel analiz ve içerik analizi yaklaşımlarından yararlanılmıştır. Elde edilen verilerin analizi sonucunda okulların yalnızca dörtte birinde hasar oluşmadığı, diğer okulların çoğunlukla hafif olmak üzere, orta ve ağır düzeyde hasar gördüğü belirlenmiştir. Hasarların raporlanması ve onarımına yönelik kurumlarla iletişim kurma, olumsuzluk yaşayan öğrencilerin belirlenmesi, barınma ve toplumsal destek malzemelerinin lojistiğinin sağlanması gibi sorumluluklar üstlenen okul yöneticileri, süreçte yaşananlardan etkilendiklerini ifade etmişler ve benzer durumlardan geçmesi olası yöneticilere birtakım önerilerde bulunmuşlardır. Bu bulgulara dayalı olarak okulların depreme dayanıklılığının ilgili kurumlarca kontrol edilmesi, okulda etkili afet acil durum planlarının güncellenmesi ve uygulanması, okul iç mekânlarındaki nesnelere iş sağlığı ve güvenliği kriterlerine uygun olarak yeniden düzenlenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Deprem, Kriz yönetimi, Okul yöneticisi, Okul Güvenliği

ABSTRACT

On January 24, 2020 an earthquake occurred in Elazığ and affected the surrounding provinces, especially Malatya. The main purpose of this study is to determine the problems faced by school administrators in the schools in Malatya after the Elazığ Earthquake and the solution suggestions for these problems. For this purpose, a qualitative research was carried out in phenomenological design. The study group of the study consists of 24 school administrators working in Battalgazi, Kale, Pütürge and Doğanyol districts of Malatya province in the 2020-21 academic year, selected with the maximum diversity sampling method. The data of the study were collected

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

through a semi-structured interview form composed of two parts titled "Being a School Administrator in the Area Affected by the Earthquake" prepared by the researchers. In the first part, there are seven questions aiming to determine the participants' demographic features. In the second part, there are 14 open-ended questions aiming to determine the problems experienced by school administrators and their suggestions. Descriptive analysis and content analysis approaches were used in the analysis of the data obtained in the study. As a result of the analysis, it was determined that three quarters of the schools were damaged. School administrators assumed responsibilities such as communicating with institutions for the reporting and repair of damages, identifying students who experienced negativity, and providing the logistics of housing and social support materials. They also expressed that they were impressed psychologically by what happened in the process, and made some suggestions to managers who may experience similar situations. Based on these findings, it is recommended that the earthquake resistance of schools should be checked by relevant institutions, effective disaster emergency plans in the school should be updated and implemented, and the objects in school interiors should be rearranged in accordance with occupational health and safety criteria.

Keywords: Earthquake, Crisis Management, School Administrator, School Security

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN “KÜLTÜR” KAVRMINA İLİŞKİN METAFORLARI
METAPHORS OF UNIVERSITY STUDENTS ABOUT THE UNDERSTANDING OF “CULTURE”

Fatih AYDIN

Prof. Dr. Karabük Üniversitesi, ORCID. 0000-0002-8940-5332

ÖZET

Kültür, insanların doğal ortam ile etkileşimleri sonucunda meydana getirdikleri maddi ve manevi unsurların tümüdür. Toplumun yaşam tarzını, ekonomik düzeyini, inancını, tarihini, gelenek, göreneklerini ve mitlerini yansıtan kültürel unsurlar, ait oldukları topluma özgü özellikleri ile toplumları birbirinden ayırmaktadır. Bir kişinin, bir kavramı ya da olguyu algıladığı biçimde, benzetmeler kullanarak ifade etmesi anlamına gelen metaforlar felsefe, dilbilim, edebiyat, sosyoloji, psikoloji, iletişim, hukuk, siyaset, sanat, mimari, işletme, yönetim bilimi ve eğitim gibi farklı uygulama alanlarında kullanılmaktadır. Eğitimde ise metaforlar, bilgiler arası bağlantı kurulmasını sağlamada araçtır. Metaforlar yoluyla bilgilerin hatırlanması, eski öğrenilenlerle yeni öğrenilenler arasında köprü kurulması, benzerliklerin ve farklılıkların ayırt edilmesi sağlanarak kalıcı öğrenmeler gerçekleştirilebilir. Metaforlar, hayal gücünü geliştirmesi ve iletişimi de kolaylaştırması bakımından önemlidir. Bu araştırma, üniversite öğrencilerinin “Kültür” kavramına ilişkin sahip oldukları algıları metaforlar yardımıyla ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya 2020-2021 eğitim-öğretim yılında, Karabük Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde farklı bölümlerde öğrenim gören toplam 200 öğrenci katılmıştır. Araştırmada olgubilim deseni kullanılmıştır. Araştırmanın verileri, üniversite öğrencilerinin “Kültür... gibidir; Çünkü...” cümlesini tamamlamasıyla elde edilmiştir. Araştırmada toplanan veriler içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Birinci aşamada, kültür kavramıyla ilgili öğrenciler tarafından oluşturulan metaforlar alfabetik olarak listelenerek kodlanmıştır. Sonrasında formlar incelenerek; metaforu belirtilmeyen, gerekçesi ifade edilmeyen, metafor ile gerekçesi arasında kurulan bağın anlaşılmadığı formlar kapsam dışında bırakılmıştır. İkinci aşamada, araştırma kapsamında geçerli olan metaforlar belirlenerek örnek metaforlar derlenmiştir. Üçüncü aşamada, öğrenciler tarafından üretilen metaforlar, kültüre ilişkin ortak özellikleri bakımından gruplandırılarak kategoriler geliştirilmiştir. Dördüncü aşamada, araştırmanın geçerliği ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla araştırma süreci detaylı biçimde açıklanmıştır. Katılımcılar tarafından üretilen metaforlar doğrudan alıntılarla sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Üniversite öğrencileri, Metafor

ABSTRACT

Culture is all of the material and spiritual elements that people create as a result of their interaction with the natural environment. Cultural elements that reflect the lifestyle, economic level, faith, history, traditions, customs and myths of society distinguish societies with their characteristics specific to the society to which they belong. A person, a concept or the phenomenon in the way that we perceive, which means using metaphors to express metaphors, philosophy, linguistics, literature, sociology, psychology, communication, law, politics, Art, Architecture, Business Administration, Management Science, and are used in different application areas such as education. In education, metaphors are a tool in ensuring the connection between information. Permanent learning will be possible by remembering information through metaphors, bridging between old learned and new learned,

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

distinguishing similarities and differences. Metaphors are important in that they enhance imagination and facilitate communication as well. This research was carried out with the aim of revealing the perceptions of university students about the concept of “Culture” with the help of metaphors. In the 2020-2021 academic year, a total of 200 students studying in different departments at the Faculty of letters of Karabük University participated in the research. The phenomenon pattern was used in the research. Data from the study was obtained by university students completing the sentence “culture is like... because...”. In the first stage, metaphors created by students related to the concept of culture are coded by listing alphabetically. After that, the forms were examined; the forms whose metaphor was not specified, the reason was not expressed, the connection established between the metaphor and the justification was not understood, were excluded from the scope. In the second stage, sample metaphors were compiled by determining the metaphors that are valid within the scope of the research. In the third stage, metaphors produced by students are grouped in terms of their common characteristics related to culture and categories are developed. In the fourth stage, the research process is explained in detail in order to ensure the validity and reliability of the research. Metaphors produced by participants are presented with direct quotes.

Keywords: Culture, University Students, Metaphors

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

İKİLİ DENETİM TEKNİĞİ VE COĞRAFYA DERSİNDE UYGULAMA ÖRNEKLERİ
DUAL CONTROL TECHNIQUE AND APPLICATION EXAMPLES IN GEOGRAPHY COURSE

Fatih AYDIN

Prof. Dr. Karabük Üniversitesi, ORCID. 0000-0002-8940-5332

ÖZET

Günümüzde öğrencilerin derslere aktif katılımını sağlayarak onların başarılarını artıran yöntemlerden birisi de işbirlikli öğrenme yöntemidir. İşbirlikli öğrenme yöntemi, öğrencilerin küçük gruplar halinde ortak amaç doğrultusunda çalışarak ve birbirlerinin öğrenmesine yardım ederek öğrenmenin gerçekleştiği bir yaklaşımdır. Yapılan deneme çalışmaları ve araştırmalar sonucunda işbirlikli öğrenme yönteminin birçok tekniği içerdiği bilinmektedir. Bu tekniklerden birisi de ikili denetim tekniğidir. Bireysel öğrenmeyle beraber işbirlikli öğrenmeyi harmanlayan bu tekniğin temel bileşenleri; takımlar, öğretmen aktarımı, çalışma yaprakları, izleme testleri, konu sınavı, başarı sertifikaları şeklindedir. Takımlar cinsiyet akademik başarı gibi özellikler bakımından farklılık gösteren öğrencilerden oluşturulur. Öğretmen anlatımı ile o hafta işlenecek konu özetlenerek öğrenciye aktarılmaya çalışılır. Çalışma yapraklarında 4'er sorudan iki bölüm şeklinde oluşan kümecikler şeklinde o hafta işlenen konuya ait tüm kazanımları içeren kolay ve zor sorularla harmanlanmış çalışma yaprakları hazırlanır. Konu sınavında o hafta işlenen konuyla alakalı haftanın bitiş dersinde amaç ve hedefler doğrultusunda küçük bir sınav hazırlanır ve öğrenciler bu konu sınavına bireysel olarak katılır, bireysel olarak alınan bu puanlar neticesinde grubun başarısı hesaplanarak başarılı olan gruba başarı sertifikası verilir. Dörderli gruplara ayrılan öğrenenlerin kendi içinde yeniden ikişerli gruplar oluşturduğu ve bu grupların birbirlerinin öğrenmelerini denetleme yoluyla bu teknik gerçekleştirilmektedir. Coğrafya derslerinde uygulanan öğretim teknikleri, öğrencilerin konuları öğrenmesinde ve öğrendiklerini kullanmalarında genellikle yetersiz kalmaktadır. Bunun en önemli nedeni öğretmen merkezli olan ve öğrencilerin bir kısmının veya tamamının pasif olduğu öğretim yöntemlerinin kullanılmasıdır. Bu öğretim yöntemlerinin yerine öğrencinin aktif olduğu öğretmenin rehberlik ettiği öğretim yöntemleri kullanılmalıdır. Bu araştırmada İkili Denetim tekniğinin özelliklerine değinilmiş ve Coğrafya öğretiminde kullanılabilecek örnek uygulamalara yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: İşbirlikli Öğrenme, Coğrafya Öğretimi, İkili Denetim Tekniği

ABSTRACT

Currently, one of the methods that increase students' success by actively participating in courses is the cooperative learning method. The cooperative learning method is an approach in which learning occurs by working in small groups with a common goal and helping each other learn. As a result of experimental studies and research, it is known that the collaborative learning method includes many techniques. One of these techniques is the binary control technique. The basic components of this technique, which blends cooperative learning with individual learning, are teams, teacher transfer, worksheets, monitoring tests, subject exam, achievement certificates. Teams are formed from students whose gender differs in characteristics such as academic achievement. The subject that will be covered in this week with the teacher's narrative is summarized and tried to be transferred to the student. In the form of clusters consisting of two sections of 4 questions in the worksheets, mixed worksheets are prepared

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

with easy and difficult questions containing all the achievements of the subject processed that week. In the subject exam, a small exam is prepared in accordance with the goals and goals in the end course of the week related to the subject that is processed this week, and students participate in this subject exam individually, as a result of these scores obtained individually, the success of the group is calculated and the successful group is given a certificate of success. This technique is carried out by the fact that learners divided into groups of four re-form groups of two within themselves and control the learning of these groups of each other. Teaching techniques applied in geography courses are often insufficient for students to learn subjects and use what they have learned. The most important reason for this is the use of teaching methods that are teacher-centered and where some or all of the students are passive. Instead of these teaching methods, teaching methods guided by the teacher in which the student is active should be used. In this research, the characteristics of the dual control technique were mentioned and sample applications that can be used in geography teaching were given.

Keywords: Cooperative learning, Teaching Geography, Dual Control Technique

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

COVID 19 SÜRECİNDE ÖĞRETMENLERİN UZAKTAN EĞİTİMDE YAŞADIKLARI SORUNLAR
THE CHALLENGES THAT TEACHERS ENCOUNTERED IN DISTANCE EDUCATION DURING THE
COVID 19 PERIOD

Ergin GÜNER

Ahmet Yesevi Üniversitesi, ORCID. 0000-0003-1001-8901

Ali Çağatay KILINÇ

Doç. Dr. Karabük Üniversitesi, ORCID. 0000-0001-9472-578X

ÖZET

Çin'de ortaya çıkan COVID-19 salgını, dünyadaki ülkelerin büyük çoğunluğunu etkisi altına alarak hayatın birçok alanında değişimleri ve dönüşümleri getirmiş ve yaşam standartlarımızı büyük ölçüde etkilemiştir. COVID-19 salgınının bütün ülkelere kısa bir zamanda yayılarak insanların faaliyet gösterdiği alanlarda aksamalara neden olduğu ve bu karmaşanın insanların hayatlarını ciddi biçimde etkilediği görülmektedir. Benzer bir durum eğitim alanında da söz konusudur. Zira COVID 19 salgını sebebiyle bulaş riskini azaltmak amacıyla okullar tatil edilmiş ve eğitim öğretim hizmetleri uzaktan eğitim yöntemi ve bilişim teknolojileri araçlarıyla yürütülmeye başlanmıştır. Bu araştırmanın amacı, Millî Eğitim Bakanlığına (MEB) bağlı ilk ve ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin uzaktan eğitim sürecinde yaşadığı sorunları tespit etmektir. Nitel araştırma ve durum çalışması deseninde kurgulanan bu araştırmaya, Kastamonu'da bulunan ilk ve ortaokullarda görev yapan toplam 10 öğretmen katılmıştır. Bu araştırmada amaçlı örneklem yöntemlerinden kolay ulaşılabılır örnekleme kullanılarak çalışma grubu oluşturulmuştur. Araştırma verilerinin toplanmasında araştırmacılar tarafından uzman görüşlerine ve ilgili alanyazına dayalı olarak oluşturulan yarı yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formu öğretmenlere yüz yüze ortamda ulaştırılmaya çalışılmış, bunun mümkün olmadığı durumlarda telefon görüşmesi ve online oturumlar aracılığıyla veriler toplanmıştır. Araştırmanın verileri içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırma, bulguların raporlanması aşamasındadır. Bu aşamadan sonra araştırma bulguları tartışılacak ve bazı öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Uzaktan eğitim, öğretmen, sorun, nitel araştırma

ABSTRACT

The COVID-19 epidemic, which originated in China, affected the vast majority of countries around the world by bringing changes and transformations in many areas of life and influences our living standards to a large extent. It is seen that the COVID-19 epidemic has spread to all countries in a short time, causing disruptions in the areas where people operate, and this mess has seriously affected people's lives. A similar situation exists in the field of education. Accordingly, schools were taken off and education services were started to be carried out with distance education methods and information technology tools to reduce the risk of infection due to the COVID 19 outbreak. Therefore, the purpose of this study is to determine the challenges experienced by teachers working in primary and secondary schools affiliated with the Ministry of National Education (MoNE) during the distance education process. A total of 10 teachers working in primary and secondary schools in Kastamonu participated in this

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

qualitative research, which was designed as a case study. Convenient sampling under purposive sampling techniques was employed to choose the respondents of the present study. A semi-structured interview form developed by the researchers based on expert opinions and the related literature was used in the collection of research data. The semi-structured interview form was tried to be delivered to teachers in a face-to-face environment, where this was not possible, data was collected through phone calls and online sessions. Research data were analyzed by content analysis technique. We are still working on reporting the findings. After this stage, the research findings will be discussed and some recommendations will be presented.

Keywords: Distance education, teacher, challenge, qualitative research

Bu çalışma, Ahmet Yesevi Üniversitesi Türkiye Türkçesiyle Uzaktan Eğitim Programları kapsamında yer alan Eğitim Yönetimi ve Denetimi Tezsiz Yüksek Lisans Programı'nda yürütülen bir dönem projesi çalışmasından üretilmiştir

AL - FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

PANDEMİ SÜRECİNDE ÖĞRETMEN MESLEKİ ÖĞRENMESİNİN İNCELENMESİ
EXAMINING TEACHER PROFESSIONAL LEARNING DURING THE PANDEMIC

Funda KERİMOĞLU

Ahmet Yesevi Üniversitesi, Orcid. 0000-0003-0497-9773

Ali Çağatay KILINÇ

Doç. Dr. Karabük Üniversitesi, Orcid. 0000-0001-9472-578x

ÖZET

Eğitimin niteliği öğretmenin niteliğiyle yakından ilişkilidir. Öğretmenlerin gerek hizmet öncesinde gerekse hizmet içinde mesleki bilgi ve becerilerini geliştirmeleri, yaptıkları öğretimin niteliğine ve dolayısıyla öğrenci öğrenmesine katkı sağlayabilir. COVID-19 pandemisi hayatın her aşamasında olduğu gibi eğitim alanında da olumsuz etkilerini göstermiş ve eğitim-öğretim sürecinin aksamasına neden olmuştur. Bu anlamda dersler genellikle uzaktan eğitim aracılığıyla sürdürülmeye çalışılmıştır. Ancak okullarından uzakta öğretim faaliyetlerini gerçekleştiren öğretmenlerin mesleki gelişimlerini nasıl sürdürdükleri ise merak konusudur. Bu bağlamda mevcut araştırmanın amacı, COVID-19 pandemisi sürecinde öğretmenlerin mesleki öğrenme sürecini nasıl sürdürdüğünü incelemektir. Çalışma, nitel araştırma yöntemi ve durum çalışması deseninde tasarlanmıştır. Araştırmaya Kayseri ili Kocasinan ilçesinde yer alan dört anaokulunda görev yapmakta olan 20 okul öncesi öğretmeni katılmıştır. Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt ve kolay ulaşılabilir örnekleme birlikte kullanılmıştır. Buna göre araştırma katılım için aranan temel ölçüt pandemi sürecinde öğretmen olarak görev yapmış olmaktır. Bu kriterlere uygun katılımcılar arasından kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle seçilen katılımcılardan veri toplanmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı-yapılandırılmış bir görüşme formu kullanılmıştır. Bu form, ilgili alanyazına ve uzman görüşlerine göre geliştirilmiştir. Görüşmeler çevrim içi ortamlarda gerçekleştirilmiş ve görüşmeler sonucu elde edilen veriler içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. Araştırma, bulguların raporlanması aşamasındadır. Bu aşamadan sonra araştırma bulguları tartışılacak ve bazı öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Pandemi, mesleki öğrenme, öğretmen, nitel araştırma

ABSTRACT

The quality of education is closely related to the quality of the teacher. Teachers' improving their professional knowledge and skills both before and within the service may well contribute to the quality of teaching and therefore student learning. As with all stages of life, the COVID-19 pandemic has had its negative effects in the field of education and has caused disruption to the education process. In this sense, lessons have often been attempted to be maintained through distance education. However, we know little about how teachers who carry out teaching activities away from their schools continue their professional learning. In this context, the purpose of the current research is to examine how teachers maintain their professional learning process during the COVID-19 pandemic. The qualitative study was designed as a case study. A total of 20 pre-school teachers working in four kindergartens located in the Kocasinan District of Kayseri province participated in the study. Criterion and convenience sampling

AL -FARABI
9th International Conference on
Social Sciences
May 2-4, 2021
'Nakhchivan' University, Azerbaijan

under purposive sampling techniques were used together to determine the participants. Accordingly, the main criteria sought for participation in the current research is to have served as a teacher during the pandemic process. Data were collected from participants selected by conducting a convenience sampling technique among participants who meet this criterion. A semi-structured interview form developed by the researchers was used to collect the data. The research is in the reporting stage of the findings. After this stage, the research findings will be discussed and some recommendations will be presented.

Keywords: Pandemic, professional learning, teacher, qualitative research

Bu çalışma, Ahmet Yesevi Üniversitesi Türkiye Türkçesiyle Uzaktan Eğitim Programları kapsamında yer alan Eğitim Yönetimi ve Denetimi Tezsiz Yüksek Lisans Programı'nda yürütülen bir dönem projesi çalışmasından üretilmiştir.